YERVANT ODYAN

SULTAN ABDÜLHAMİD VE SHERLOCK HOLMES

ROMAN

KEFTALYA

SULTAN ABDÜLHAMİD VE SHERLOCK HOLMES

EFTALYA

SULTAN ABDÜLHAMİD VE SHERLOCK HOLMES

YERVANT ODYAN

© 2017, Eftalya Kitap

Bu kitabın her türlü basım hakkı, anlaşmalı olarak Eftalya Kitap'a aittir. Kaynak gösterilip alıntı yapılabilir. İzinsiz hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Eftalya Kitap
Tür:Roman

Yayın Yönetmeni:
Akif Bayrak

Yayın Koordinatörü
Gülseren Bayrak

Çevirmen
Ender Aslanbaş

Editör
Merve Aymelek

Kapak Tasarım
C. Kemal Yürekli

İç Tasarım
Burhan Maden

ISBN
978-605-2198-22-3

Baskı
Ağustos 2018

Yayınevi Sertifika No: 29485
Tic. Sic. No:893116

Baskı
Çalış Ofset
Davutpaşa Cad. Yılanlı Ayazma Sk.
No:8 Davutpaşa / Topkapı / İstanbul
Tel:0212 482 11 04
Sertifika No: 12107

Eftalya Kitap Yediveren Yayınlarının Tescilli Markasıdır...

YEDİVEREN YAYINLARI EĞİTİM HİZ. TİC. LTD. ŞTİ.
Şenlikköy Mahallesi, Şehit Muammer Yüzsüren Sokak
No:17 B Blok D: 2 Florya Bakırköy / İstanbul
Tel: +90212 506 13 84 / +90212 506 13 85 - Faks: +90212 506 13 86
www.eftalya.com.tr - info@eftalya.com.tr

YERVANT ODYAN

SULTAN ABDÜLHAMİD VE SHERLOCK HOLMES

EFTALYA

SULTAN ABDÜLHAMİD VE SHERLOCK HOLMES

Bu hikayede uğursuz bir devirde hürriyet uğrunda canlarını feda eden vatanperver kahramanların ve özellikle bütün İslam'ın isimleri unutulmuş kahramanlarını vücudunda araştıran Saliha isimli hanımın cesaret ve fedakarlıkları görülüp, tasvir olunduğundan, bütün Osmanlılar tarafından mütalaası sezadır. Bu roman hayali olmaktan ziyade şimdiye kadar na meçhul kalmış olan hakiki ve esrarengiz vakalar ve siyasi cinayetlerden ibarettir.

Bu romanın müellifi, hürriyet şehidi merhum Mithat Paşa ile beraber meşrutiyetin ilk kurulmasına çalışmış olan Odyan Efendi'nin yeğeni ve "Ardulek Gazetesi" başyazarı Yarvent Odyan olup, bütün Osmanlı vatandaşlarımız tarafından rağbete mazhar olacağına ümidimiz tamdır.

İstanbul / Galata - 1328

BİRİNCİ KISIM:
ZALİM İLE MEÇHUL BİRBİRİNE KARŞI

BİRİNCİ BÖLÜM:

GARİP BİR CİNAYET

Cumartesi günü 1904 senesi Ağustos'un yirmi birinci günü. İstanbul'da yayınlanan sabah gazeteleri dahili haberler sırasında bir cinayet işlendiğini bildiriyorlardı. Haber yönünden en fazla kaydı bulunan Şafak gazetesi Boğaziçi'nin bazı köylerinde büyük bir heyecana sebep olan bu kanlı vaka hakkında hepsinden fazla tafsilatlı malumat veriyordu.

Şafak gazetesi bu vakayı şöyle naklediyordu:

"Dünkü gün Kandilli'de öğleden sonra garip bir cinayet meydana gelmiştir. Kandilli ile Vaniköy arasında bulunup, boş olduğu zannedilen bir evden geceleyin şüpheyi davet eden müthiş sedalar duyulmasıyla beraber, ertesi günü komşular ve özellikle bitişiğinde bulunan evin bahçıvanı polis komiserine müracaat etmişlerdir.

Bahçıvan evvelki akşam beş kişinin adı geçen bu haneye girdiğini, gecede iki kişinin dışarı çıkıp savuştuğunu görmüştü. Komiser bu hanenin sahibi bulunan köylü Hasan Ali Efendi'yi bularak onun refakatiyle gelmiş ve hanenin kapısını açıp, içeriye girmiş ve o sırada dehşetli bir manzara karşısında bulunmuşlardır. Hanenin aşağı katında denize nazır geniş

bir oda içinde üç insan cesedi kanlar içerisinde yan yana serili duruyorlardı. Birinin göğsüne doğru derince bir kama darbesi, ikincisinin ense kökü ile kaburgasına iki kama darbesi indirilmiş ve üçüncüsünün ise bir demir parçası veya kalın bir sopa ile indirilen birkaç darbe tesiri altında kafası yarılmıştı. Muhtelif izlere rağmen biri başka odada katledildikten sonra, diğer maktullerin bulunduğu odaya nakledilmişti. Maktullerin hüviyeti ile, cinayetin sebebi henüz anlaşılamamış ise de üç maktulün üzerinden epeyce mühim meblağa varan keseler ortaya çıkmıştı. Cinayetin sebebinin intikam almak için olduğu zannedilmektedir. Hatta; caniler maktullerin yanındaki altın saat ve kordonları, gümüşten imal edilmiş tütün tabakalarını ve birisinin parmağındaki kıymeti çok yüksek elmas yüzüğü bile almamışlardır. Yapılan ilk tahkikata göre bu üç maktul Türk olup, orta yahut kibar takımına mensup zatlar olduğu görülmekteydi.

Üzerlerinde hürriyetlerini belirleyecek hiçbir evrak, mektup, kartvizit ve cüzdan bulunmamıştır. Evin sahibi, hanesini bir hafta önce Yorgi Sutiris isminde bir Rum'a kiraya vermiş, anahtarını da teslim etmiş olduğunu söylemiştir.

Adı geçen Yorgi bugün meydanda bulunmayıp güvenlik birimleri tarafından aranılmaktadır. Tahkikata devam edilmekte olup canilerin süratle yakalanabilecekleri umuluyor. Akşamüzeri zabıta nezareti umumi müfettişi Mösyö Lifolon, Mustantik Neşet Efendi, bazı zabıta memurları, tabipler dairesinden Dr. Corci ve Dr. Abdullah Efendiler ile, Dr. Osman Bey cinayet yerinde geniş ve derin bir tahkikat yapmak üzere Kandilli'ye gitmişlerdir.

Bu cinayet Kandilli ile Vaniköy'de büyük bir heyecan meydana getirmişse de o sırada herkesin nazar-i dikkati Rus-Japon Savaşı'nın daha ziyade heyecan verici haberlerine yönelik bulunduğundan, gazete okuyucuları bu olayı o kadar heyecan ile okumamış ve onunla uzun uzadıya meşgul olmamışlardı. Ha-

kikaten o cumartesi günü gazetelerde muharebe hakkında yeni ve gayet önemli telgraflar bulunmaktaydı.

Japon askerleri Liayong'ı zapt ve istila etmişlerdi. Rusya demiryollarının bağlantısı kesilmiş ve Rus ordusu geri çekilmeye mecbur olmuştu. Port Artur henüz karşı koymadıysa da Rusya büyük buhranda bulunuyordu. Hatta Paris'ten çekilen bir telgrafa göre savaşa bir son vermek üzere bir tasavvuf yapılması hakkında Avrupa kabineleri ile çeşitli toplanmış cumhuriyetler meyanında haberleşmeler cereyan etmekteydi.

Her tarafta genel olarak bu telgraf haberlerinden bahsedilmekte olup, Kandilli'deki üç maktulün meselesiyle iştigal edenler pek azdı.

Gazete matbaalarında büyük bir faaliyet hükmetmekte olup heyecanlı kalple yeni telgrafları bekleyerek Avrupa'dan o gün gelen gazeteleri birbirlerinin elinden kapıyorlardı.

Rus-Japon muharebesi herkese fevkalade bir şevk ve gayret getirmişti. Bilhassa Türkler ve Ermeniler Japonların birbirini takip eden fetih hareketlerini alkışlıyorlardı. Bundan başka sansürün çeşitli şiddeti altında yazacak bir şey bulamayan gazeteler, bu muharebeyi adeta bir fırsatı ganimet addederek muharebenin haberleri ve teferruatıyla sayfalarını kolay kolay dolduruyorlardı.

Gazetelerin imtiyaz sahipleri ve muharrirleri; "Keşke bu muharebe ebediyen devam etse" diyorlardı.

O sabah Şafak Gazetesi'nin yazı heyetinde -mişli geçmişte görülmeyen bir alet ve ustalık, bir faaliyet hüküm sürüp gitmekteydi.

Bütün muharrirler meşgul olup, birbirleriyle bir söz alıp vermeye bile vakit bulamıyorlardı.

Özellikle Fransızca gazeteler mütercimi bulunan Sadık Bey sabahtan beri "Jurnal Gazetesi"nden Luduik Nardu'nun Mokan'dan yazdığı mufassal bir mektubu tercüme etmeye koyulmuş, başını yukarı bile kaldıramıyordu.

Öğleden sonra saat bir buçukta ancak işini bitirdi. Yemek yememiş olduğunu hatırlayarak kalemini bir tarafa fırlattı. Hizmetçiye karşıki lokantadan kendisine yemek getirmesini emretti.

Şafak Gazetesi habercilerinden Abduh Efendi oturmuş olduğu halde sigara içerek gazeteleri gözden geçirdiği sırada sordu;

-Kandilli cinayetini okudun mu?

-Ne! Cinayet?

-Bir sahil evinde üç kişi birden katledilmiştir... Bu bir adi cinayet değildir.

-Gazeteyi ver bakayım.

Sadık yukarıda yazdığımız vakayı okuduktan sonra;

-Acayip ve müthiş bir şey! Acaba maktuller kimmiş? dedi.

-Henüz malum değildir.

O sırada birisi telgraf acentelerinin o günkü telgraflarını getirip Sadık Bey'e takdim etti. Sadık Bey artık Kandilli cinayetini büsbütün unutarak fevkalade bir merakla hemen onları okumaya başladı ve derhal sevinerek bağırdı:

-Luyang'ın istilası hakkında resmi telgrafı vardır.

Daha sonra kağıtları alarak baş yazarın bulunduğu yandaki odaya girdi.

Sadık Bey yirmi beş yaşında orta boylu, narin ve yakışıklı bir delikanlıydı. Siyah bıyıkları yeni bitmişti. Kendi güzel gözlerinin şaşı, halisane ve manidar bakışları hemen herkesin teveccüh ve itimadını celp ediyordu. Tahsilini Galatasaray, Sultani Mektebi'nde görmüş olup, diplomasını alır almaz hemen gazetecilik mesleğine başlamıştı. Zaten daha mektepte iken bu mesleğe fazla ilgi ve rağbeti vardı. Kendisi sadece edebiyatla iştigal etmeyi, roman ve şiir yazmayı daha ziyade arzu ediyordu. Fakat bir taraftan sansür ve diğer taraftan gazeteye ait olan meşguliyetler bu arzusunun meydana gelmesine mani oluyordu. Bununla beraber müsait vakti bulundukça daima edebiyat-

ta uğraşıyordu. Zaten aşka ait mufassal bir roman yazmış olup, onu neşretmek için fırsat kolluyordu.

Kendisi yaratılış itibariyle zeki, dirayetli, gayretli olmakla Fransızcayı pekala öğrenmişti. Tercümede o derece bir hayli ilerlemiş ve yollamıştı. Emsali pek az bulunuyordu. Sadık Bey mektepte bulunduğu sırada fevkalade liberal ve hatta inkılap taraftarı iken mektebi terk ettikten sonra, içinden aynı fikirden bulunmakla beraber, birçok arkadaşları gibi fikirlerini gizliyor ve bulunduğu muhite bağlı hareket etmeye mecbur olmuştu.

Genç Türklerin takip ettiği mesleği fevkalade takdir ediyordu idiyse de onlarla asla münasebet de bulunmamıştı. Hatta onlardan uzak durarak kendisini tehlikeye atmak istemiyordu. Dürüst yapılı, yaratılış itibariyle cesur ve fedakar, nefsine hakim olduğu halde kendisini çevreleyen muhitin, tesiri altında ruhani bir nevi gevşeklik istila etmişti.

Sadık Bey başyazarın yanından geri döndüğü zaman, yemek getirildiğini görerek acele yemeğini yedi. Kahve ile sigarasını içtikten sonra gözleri bir yığın gazetelerle dolu bir masaya yanaşmak, tercümeleri ile meşgul olmaya başladı.

Karanlık bastıktan sonra işini bitirerek artık gitmeye hazırlandı. O esnada sansür memuru olan kişi soluyarak içeri girdi. İç haberlere nezaret eden muharrire hitaben yüzü dönül bir tavırla sordu;

-Kandilli cinayeti hakkında yeni bir şey yazdınız mı?

Muharrir cevaben:

-Hayır efendim. O husus hakkında malumat etmek üzere özel bir haber muhabiri göndermişiz. Onun geri dönmesini bekliyoruz.

Sansür yeniden söze devam ederek;

-O cinayet hakkında bir satır dahi olsa yazı yazmayınız. Hıfzı Bey'in emri budur. Başka yolda hareket ettiğiniz takdirde başınıza büyük bir bela açacaksınız... Yalnız zabıta tarafından verilen resmi malumatı neşredebilirsiniz.

Muharrir cevabında;

-Evet... Evet! Başüstüne, dedi.

Sansür hala kendi tembihlerini ve tehditlerini tekrar etmekteyken, Sadık Bey meselenin kendisine ait olmadığını görerek, dışarı çıktı. O zaman sansürü dahi sokak kapısının önünde saate bakarak;

-O... Vakit geçmiş! dedi.

Bab-ı Ali caddesinden aşağıya Sirkeci'ye doğru inmeye başladı ve bunlar aynı senede birlikte mezun olmuşlardı. Buluşup, görüşmeleri nadiren oluyorduysa da tabiiyetleri birbirine uygun olduğu için aralarındaki hukuk ve dostluk hala devam ediyordu. Sadık Bey eski okul arkadaşının ismi Ali Osman Bey'di. Babası zaptiye kapısında yüksek bir mevkide bulunduğundan, kendisi de orada epeyce mühim bir memuriyet de bulunuyordu. Bu memuriyet kendi mizacına büsbütün muhalif olmakla, çok defa işten kaçmak suretiyle bütün gün fevkalade meraklısı bulunduğu balık avcılığıyla uğraşıp, vakit geçirdi. Babasının Boyacıköy'de sahilde güzel bir evi vardı. Kendisi ta çocukluğundan beri bu eğlenceye müptela olmuş olup, bazen günlerce sahilde bununla fazlasıyla uğraşıyordu.

Sadık Bey arkadaşının bu halini bildiğinden;

-Bu sıcakta neden balık avına çıkmıyorsun da aşağı inmişsin? dedi.

Sıkıntılı bir hava vardı. Güneş grubu girmiş olduğu halde henüz hararetinin tesiri devam ediyordu.

Delikanlı sigarasını yakarak kendi kendine şöyle diyordu:

-Of...! Bu ne boğuk hava!

Sonra sansürün sözlerini hatırına getirerek;

-Bu cinayetten bahis olunmasını niçin istemiyorlar ve men ediyorlar? Acaba işin içinde Hamid'in parmağı mı var? dedi.

Kafkas birahanesinin önüne gelmişti. Biraz tereddütte kaldıktan sonra saate bakarak;

-Vapura henüz vakit var. İçeri girip, bir iki bira içebilirim, dedi.

İçerisi çok kalabalıktı. Müşteriler ekseriya Sirkeci istasyonunun Avrupalı ve Rum memurlarından ibaretti.

Masanın yanına henüz oturmuşken bir delikanlı yanına gelerek laubali ve gevşek bir surette:

-Vayyy! Sadık... Burada mısın?

Sualine karşılık;

-Evet! Şimdi geldim. Yanıma gel azıcık oturalım, cevabını verdi.

O ise daveti beklemeksizin zaten oturmaya hazırlanıyordu.

Bu yeni gelen zat Sadık'tan birkaç yaş büyük, sarı bıyıklı, sırım gibi bir adamdı. Lisede senelerce birlikte okul arkadaşlığı yapmışlardı.

O da:

-Bırak birader. İki günden beri soluk aldığım yok.

-Ne var ki?

Ali Osman Bey alçak sesle:

-Ne olacak! Kandilli cinayetini okumadın mı? Bütün zabıta heyeti altüst olmuştur.

-Evet! Bu akşam sansür dahi bu olay hakkında hiçbir şey yazmamayı, şiddetli şekilde tembih etti.

-Zira bu hayat büsbütün başka bir renk kazanıyor.

Muharrir etrafı şüpheli bir şekilde bakarak, sesini mümkün mertebe alçaltarak:

-İşin içinde Hamid'in parmağı mı var? dedi.

-Hayır, bilakis. Keyfiyet onun aleyhindedir.

Ali Osman bu cevabı verdiğinde kendisi dahi birahanede bulunanların üzerine gizli bir nazar gezdirdi ise de şüpheyi da-

vet edecek bir kimse görmedi. Kendisi zabıta memuru olmak sebebiyle hemen bütün hafiyeleri tanıyordu. Onlardan korkacak bir şey bulunmadığı için yine bile ihtiyatı elden bırakmıyordu. Sonra ilaveten;

-Kimse yoktur. İstediğimiz gibi konuşabiliriz, dedi.

Sadık Bey artık sabredemiyordu. Arkadaşının garip tavırları merakını tahrik edip şiddetlendiriyordu. Şöyle ki; sabahtan beri bu üç maktulün meselesine o kadar ehemmiyet vermemekte iken, şimdi bütün teşkilatına vakıf olmak istiyordu. Binaenaleyh birasını içtikten sonra:

-Çabuk naklet bakalım çok vaktimiz yoktur, dedi.

-Evvela şunu söyleyeyim ki; maktullerin hüviyeti anlaşıldı. Üçü de Yıldız Sarayı'nın hususi ve mühim hafiyeleriydiler.

Sadık hemen haykırarak;

-Ne diyorsun? dedi.

O da;

-Evet. Hatta onlardan Ahmet Sami Bey zat-ı şahane padişahın göz bebeğiydi.

-Fakat katiller kimdir?

-Şimdiye kadar yapılan tahkikata göre bu cinayet ne hırsızlık ve ne de intikam neticesi olmayıp muntazam bir gizli cemiyetin işidir. İşte gerek yıldızda ve zaptiye nezaretinde meydana gelen heyecanın sebebi de bundan ibarettir.

-Dünden beri hiçbir iz bulunamadı.

-Asla... Cinayetin meydana geldiği mahal sahibini iyice enine, boyuna ve derinliğine araştırdık. Evini bir hafta önce Yorgi Sotiris isminde bir Rum'a kiraya vermiştir. Kiraya tutmuş, bir senelik kira tutarı bedelini tamamen ödemiş olduğundan, kendisinden kefil istenmemiştir. Yorgi'yi her tarafta aradık fakat henüz bulamadık. Bu adam canilerden değilse de onların

bu işte işbirlikçisi ve ortağı olduğu muhakkaktır. Bahçıvanın ifadesine göre üç hafiyenin refakatindeki iki kişi Türk'müş. İşte asıl katil bunlar olmalı.

-Gizli cemiyete aklım ermiyor, kadın meselesi olmasın?

-Hayır! Muntazam bir cemiyet karşısında bulunuyoruz. Bu işin yüzünü açıklayabilecek deliller mevcuttur.

İKİNCİ BÖLÜM:

KANDİLLİ MESELESİ

İki arkadaş önlerinde bulunan bira kadehlerini boşalttıktan sonra birer tane daha ısmarladılar. Daha sonra zabıta memuru sesini daha fazla alçaltarak:

-Evet! Evet!.. Bu cinayet öyle bir iki kişi marifetiyle tertip edilmiş işlerden değildir. İhtimal birbirini takip edecek olan bir mesele cinayetin sebep ve başlangıcıdır, dedi.

Muharrir hafif bir tebessümle cevaben:

-Birader! Senin muhayyile kuvvetin galeyana gelmiştir. Adeta kendi kendine garip bir roman yapıyorsun, dedi.

-Hayır dostum roman değil, aynı hakikattir.

-Lakin şu delilleri bir anlat bakalım.

-Dinle Sadık sana şöyle söyleyeceğim. Bu bir sırdır. Allah saklasın onu ifşa edecek olursan ikimizin de başı belaya girer.

-Söyle ve benden asla şüphe etme.

-Bu sabah Dr. Salim Paşa ile Dr. Simon Bey marifetiyle cesetler getirilerek açılıp bakıldığı ve tetkik olunduğu sırada birinin sağ memesinin altında koyu mavi renginde bir alamet gördük. Bu alamet Fransızca M.A. harflerinden ibaret olup, alt tarafında 1 rakamı vardı.

-Garip şey! Bu yazıların manası ne olabilir?

-Dinle!.. Tetkiklere devam edilerek, ikinci maktulün ense kökünde yine M.A. harfleri ve 2 rakamı vardı. Nihayet üçüncü cesedin sol bacağında aynı yazılar ile birlikte 2 rakamı görülmekteydi... Buna ne dersin?

-Garip şey!.. Fakat siz bundan ne netice çıkardınız?

-Biz bundan adeta şunu delil olarak çıkardık. Bu cinayet bir hafiye heyeti tarafından icra edilmiştir. 1,2,3 rakamlarına gelince; bunlarında manası şudur: Zikrolunan bu heyet ortaya çıkarılmadığı taktirde dördüncü, beşinci, altıncı cinayetler dahi işlenerek böylece devam edilecektir.

-Zahire çıkarılabileceğini ümit ediyor musunuz?

-Şimdilik yegane ümidimiz bahçıvandadır. Beş kişinin haneye girdiğini ve sonra ikisinin dışarı çıkıp firar ettiklerini görmüştür. Bu bahçıvanın oldukça tafsilatlı malumatı vardır. Beş kişilik sandal ile gelip, deniz yönündeki kapıdan içeri girmişlerdir. Zira hanenin iki kapısı vardır. İçeride oturup rakı içmiş ve hatta bahçıvandan su istemişlerdir. Bahçıvanın ifadesine göre cinayetin faili bulunan iki şahsı görecek olursa mutlaka tanıyabileceklerini söylemiştir. Çünkü kendisi onlarla bizzat konuşmuş ve hatta onların Türk olduğunu iddia eden de yine bahçıvanın kendisi olmuştur.

-Ya beş kişiyi getiren sandalcı? Onu bulamadılar mı?

-Henüz bulunamadı.

Bir dakika sükut ettiler. Ali Osman bira kadehini boşalttıktan ve bir sigara yaktıktan sonra:

-Görüyor musun? Bu bir adi cinayet değildir, dedi.

Yıldız Sarayı altüst olmuş, günde on yaver, zaptiye kapısına gelerek yeni yeni talimatlar getiriyorlar... Son tembih şudur ki; gazeteler bu cinayet hakkında hiçbir şey yazmasınlar. Hatta umumi mevkilerde bu cinayetten bahsedenler takip olunmak üzere hafiyelere şiddetli emirler tebliğ olunmuştur. Burasını iyi belle, sakın vapura veyahut ötede veride bundan dolayı

söz söylemeyesin... Kandilli'nin ismini bile bir müddet ağzına alma.

Muharrir saate bakarak:

Oooo... Geç kaldım. Borcumuzu verip gidelim, dedi.

-Ben biraz daha oturup daha sonra zaptiye kapısına davet edileceğim. Ya paşa Yıldız'a gitti ise geri dönüşünü beklemeye mecburuz. Zira bu cinayete ait olan jurnallerin tanzimi bana havale edilmiştir.

-O halde geceleri de mi çalışıyorsun?

Ali Osman Bey içini çekerek;

-Eyvah... Öyle oldu, dedi.

Sadık gülerek;

-Her işte bir hayır var. Kandilli cinayeti Boğaziçi'ndeki balıklar hakkında hayırlı oldu. Hiç olmazsa zavallı balıklar bir zaman elden kurtulup rahat vakit geçirecekler.

Sadık bir aralık hesabını kapatıp arkadaşına Allahaısmarladık dedikten sonra birahaneden dışarı çıkarak koşa koşa köprüye doğru yürümeye başladı.

Genç muharrir Erenköy'de oturduğundan iyice gidecek yolu vardı. Arkadaşının hikayesi zihnini fevkalade heyecanlandırmıştı. Kendisi Kandilli hadisesine pek ehemmiyet vermemişken şimdi mütemadiyen onu düşünüp duruyordu. Vapurda ve trende bir köşeye çekilip biraz evvel Osman Bey'in naklettiği teşkilatı hatırına getirerek şöyle diyordu:

-Maktullerin cesetleri üzerindeki yazıları ne mana ifade ediyor? Şu rakamlar ne olacak? Hatta cinayet bir cemiyet marifetiyle yapılmış olsa bile, maktullerin cesedine böyle bir işaret koymak neden icabet etmiştir? Bu bir faydasız ve tehlikeli tedbirsizlik değildir... Cemiyete gelince bir ihtilal komitesi mi? Yoksa münhasıran hafiyelere karşı teşkil eden bir hususi heyet midir?

Sadık bu suallere inanacağı bir cevap bulmak üzere beyhude nefsini zorluyordu.

Tren, Erenköy istasyonunda durdu. Epeyce karanlık basmıştı. Muharrir istasyondan oldukça uzak olan evine gitmek için acele ediyordu.

Ertesi sabah Sadık kalkıp, gazeteleri merakla birer birer gözden geçirerek, Kandilli cinayeti hakkında bir şey yazıp yazılmamış olduğunu anlatmak istiyordu. Hepsi de zabıta tarafından tebliğ olunan aşağıdaki muhtasar malumatı veriyorlardı.

Kandilli'de bulunan oturulmayan bir sahil evinde katledilen üç kişi hakkında zabıtaca lazım gelen tahkikat ve takibat aceleyle icra olup camilerin yakın bir zaman içinde adaletin pençesine teslim edileceğini kuvvetle ümit ediyorlardı.

O akşam Sadık malumatlar elde etmek üzere Osman ile görüşmek ve yeni malumatlar elde etmek üzere tekrar birahaneye gidip, girdiyse de arkadaşı meydana çıkmadı. Sadık bir müddet beyhude bekledikten sonra üzüntülü olarak Erenköy'ün yolunu tuttu.

İşte Sadık böylece birkaç gün üst üste birahaneye gitti, geldiyse de bir netice alamadı ve onunla görüşemedi. Artık Ali Osman asla görünmüyordu.

Gazetelere gelince; vaki olan yüksek emir gereğince tamamıyla sükut edip, Kandilli cinayeti hakkında bir satır yazı bile yazmıyorlardı.

İki hafta sonra Sadık bu elim vaka ile arkadaşının naklettiği tafsilatı büsbütün unutmuştu.

Pazartesi günü sabahla birlikte yanmış bir hane arasında bir kalabalık gördü ve kendi kendine:

-Acaba ne var? diye sual etti.

Sonra saatine bakarak:

-Trenin gelmesine henüz yirmi dakika var. Gidip bakayım, bu kalabalık acaba niçin orada toplanmış bulunuyor, dedi.

Ve arsaya doğru vardı. Kalabalığın bulunduğu olay mahalline yaklaştığı zaman bilinen bir sesin kendisine hitaben;

-Vay Sadık Bey! Merhaba! Koku alıp da mı buraya geldin?

-Ne var ki? dedi.

-Ne olacak! Gazete için güzel bir haber.

Sadık kalabalığa yanaştı. Hepsi de yerde serili bulunan yarı çıplak bir cesedin üzerine eğilmişlerdi.

Bab-ı Ali'de memur olup, Sadık ile konuşan Said Efendi, macerayı aşağıda anlatıldığı gibi aynen nakletti.

-Sabah erken bir köylü bu yanık hanenin kuyusundan su almaya gelir. Kovayı aşağı indirdiği zaman bir cisme dokunduğunu hisseder. Hemen şüpheye kapılarak gidip birkaç kişiye haber verir. Bunlar da gelip araştırma yapınca bir insan cesedi olduğunu görürler. Nihayet uzatmayayım, bu cesedi kuyudan dışarı çıkarırlar. Acaba bir intihar mıdır?

-Kim bilir? Ya intihar veyahut cinayettir... Elbisesine bakılırsa adi bir adama benzemiyor.

-Kim olduğu henüz anlaşılmamıştır. Herhalde buralı değil...

Sadık saate baktı. Tren vakti yaklaşıyordu. Bununla beraber cesedi yakından görmek istedi. Kalabalığın arasından sokularak perde serili cesede yanaştı.

Kırk yaşına yakın, sarı bıyıklı bünyesi kuvvetli bir adamdı. Daha yeni ölmüş olduğu anlaşılıyordu. Üzerinden elbisesi çıkarılmış olup, yalnız pantolonu ile gömleği kalmıştı.

Muharrir gayri ihtiyari bir surette cesedin üzerine eğilerek, onun çehresiyle göğsüne dikkatle baktı...

Ansızın sağ omzunun üst tarafında koyu mavi renkte bir leke gözüne ilişti. Bu lekeyi bir daha yakından görmek üzere başını daha fazla yaklaştırır, o anda bütün vücudunu bir titreme alır. Cesedin sol omzunda M.A. yazıları ve alt tarafında 4 rakamı vardı. Sadık ayağa kalkıp heyecanını göstermek için

epeyce zorlanıp nefesini zor tuttu. O sırada adı geçen Said Efendi Sadık'a hitaben;

-Niçin cesede o kadar yaklaşıp da beyhude kendini heyecana kaptırıyorsun! Yüzün kireç rengini almış ve sen hala titriyorsun...

Hakikaten Sadık kendisini zor tutmasına rağmen heyecanını bir türlü teskin edemiyordu.

Sadık:

-İstasyona gidelim. Treni kaçırmayalım, diyerek aceleyle yürümeye başladı ve kendi kendine şöyle diyordu;

-Evet! Koyu mavi renginde M.A. yazılarını ve yazıların alt tarafında tıpkı Ali Osman'ın tarif ettiği gibi 4 rakamını gözümle gördüm. Binaenaleyh bu cinayet dahi Kandilli cinayetinin aynısı olup, rakam değişmişti.

Sadık tarifi kabul olmayan garip bir korku hissediyordu. Gidip cesedi gördüğüne pişman olmuştu. Güya kendisi de bu cinayetlerin faillerine müşterek olup kendisi de derdest edip, yakalanarak tevkif edilme zannına kapılıyordu.

-Acaba heyecanımın farkın vardılar mı? Acaba benden şüphe ederler mi? Acaba beni takip edecek kimse çıkar mı? diye kendi kendine düşünüp duruyordu.

Vagonda etrafına bulunanlara gizli gizli bakışlar atfederek onların çehrelerinde kendi şüphelerinin haklı olduğunu ispat eden emareler bulmaya savaşıyordu.

Bu endişelerde bulunduğu halde köprüye gelerek Şafak gazetesinin idare hanesine doğru yürümeye başladı.

Bu idarehanenin Bab-ı Ali Caddesi'nde bulunduğunu evvelce söylemiştik.

Mamafih orada itidal demini bulmaya muvaffak oldu. Arkadaşları günlük siyasi haberlerden özellikle Rus-Japon Savaşı'ndan bahsederek yüksek sesle mücadele etmekteydiler. Kendisi de bir müddet bu konulara karıştı. Daha sonra Avrupa'dan

gelen gazeteleri alarak masanın başına gitti. Gazetenin siyasi kısmını yazmaya başladı. Heyecanı kaybolmuş olup artık sabahki müthiş vaka hatırından çıkmış gibiydi.

Hâlbuki akşam işini bitirip de, matbaadan dışarı çıktığı zaman birdenbire sabahki feci vaka hatırına geldi. Kuyudan çıkarılan insan cesediyle onun omzundaki yazılar hayalinde dehşetli bir şekilde yenilenip duruyordu. Bunun üzerine dostu bulunan, Ali Osman'ı bulup bu vakadan onu da haberdar etmek ve ondaki yeni malumatları almak için, kabili mümkün olmayan bir mukavemete ihtiyaç hissediyordu. O bavul mahalli olan mülakatta bulundukları birahaneye gittiyse de Ali Osman Bey orada yoktu. O sırada fevkalade bir sabırsızlıkla bir arabaya girerek arabacıya hitaben:

-Zaptiye kapısına diye haykırdı.

Araba yola çıktı. Bir çeyrek saat sonra o hoş olmayan insan ruhunu rahatsız eden dairenin kapısında durdu.

Sadık arabadan aşağıya indi. Arabayı yola vurdu. Kapının önündeki bekçileri selamladı ve havludan geçerek içerideki merdivene doğru ilerledi. Hâl böyle iken yukarı çıkmaya hacet kalmadı.

Osman merdivenden aşağı inerek dışarı çıkmak üzereydi.

Zabıta memuru kendi okul arkadaşına:

-Vay Sadık Bey! Burada ne işin var? dedi.

Bu taraflara gelmiştim. Bir defa da senin yanına gelmek istedim.

-Âlâ... Öyleyse birlikte dışarı çıkalım, diyerek laubaliyane arkadaşının koluna girdiği zaman; Sadık!

-Birader! Seni görmek ümidiyle birkaç defa birahaneye gittiysem de sana tesadüf edemedim.

-Evet! Birlikte bira içtiğimiz günden beri bir daha oraya ayak basmamışım.

İki arkadaş konuşarak sokağa çıkıp Sirkeci'ye doğru yürüdüler.

-Gitmemenin sebebi nedir?

Ali Osman içini çekerek:

-Bu günlerde soluk aldığımız yok, diye cevap verdi. Muharrir sesini alçaltarak;

-Kandilli meselesi için mi? dedi.

Ali Osman Bey gülümseyerek;

-Kandilli meselesi mi? O mesele unutuldu gibidir... Bu sabah yeni bir ceset ortaya çıktı.

-Evet, Erenköy'de yanmış bir hanenin arkasındaki kuyudan çıkarılan ceset değil mi?

Sadık Bey'in arkadaşı Ali Osman fevkalade bir dehşetle haykırarak;

-Ne zaman duydun? dedi.

-Evet gözümle gördüm! Ben Erenköy'de oturmuyor muyum?

-Evet... Doğrudur... Hatırımdan çıkmıştı... Cesedin üzerinde ne alametler bulunduğunu da biliyor musun? M.A. yazıları ile alt tarafında koyu mavi renginde 4 rakamı vardı.

Ali Osman Bey dehşetten titredi.

-Cesedin yanına gittim. Üzerine doğru eğildim ve sağ omzunda bu alametler gözüme ilişti.

-Acaba bundan dolayı bir kimseye bir şey söyledin mi?

-Asla! Hâlbuki Kandilli cinayeti hakkında senin söylediklerin hatırıma gelerek şiddetli bir heyecana tutuldum. İşte gördüğümü sana bildirmek ve senden yeni malumatlar almak üzere seni aramaya geldim. Zira bu garip cinayetler fevkalade merakıma sebep oluyor. Acaba yeni bildiklerin var mıdır?

-Tabii vardır. Zaten her şeyi bertaraf ederek yalnız bu işle uğraşmaktayız. Fakat bu meseleler hakkında sokakta konuş-

manın imkanı yoktur. İstersen bu akşam beraber eve gidelim. Orada sana birtakım şeyler nakledeyim, memnun kalacağına emin ol.

Sadık biraz tereddütte kaldı. Hâlbuki merakı o kadar çoktu ki hemen kati bir tavırla;

-Gidelim! dedi.

İki arkadaş köprüye gelerek Boğaziçi vapuruna bindiler.

Zira evvelce söylediğimiz üzere Ali Osman Bey kendince babasının Boyacıköy'deki sahilde olan yazlık evinde oturuyordu.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:
YENİ MALUMATLAR

Muharririn kendi arkadaşının evine misafir olması ilk defa olmuyordu. Çok geceler orada bulunmuştu. Şöyle ki hane halkı onu görünce sevinçle kabul ediyorlardı.

Yemekten sonra Ali Osman Bey'in yukarıdaki katta bulunan denize nazır geniş odasına çekildiler.

Ali Osman Bey bir sigara yaktıktan sonra bir koltuğa otururak;

-Şimdi serbest konuşabiliriz, dedi.

Sonra arkadaşına hitaben;

-Önce bu sabah Erenköy'de gördüğün cesedin kimin cesedi olduğunu biliyor musun?

Sadık, Ali Osman'a cevaben:

-Hayır! Orada bulunan çeşitli kimseler arasında dahi tanıyan hiçbir kimse bulunamadı. Ancak elbisesine göre kibar ve büyük bir zat olduğu anlaşılıyordu.

-Kuyudan çıkarılan adam Çerkez Ahmet'tir. Çerkez Ahmet'in kim olduğunu biliyor musun?

-O ismi işitmiştim. Kanımca devlet adamlarından kibar birisiydi.

-Evet! Hem de mabeyinlerin en mühim ve temizlerinden, Abdülhamid Han'ın çok sevdiklerinden biri olup efendisine büyük bir hizmet ettiği sırada öldürülmüş. Bu sol omzunun M.A. yazıları ile damgalandığı görülmüştür.

Bu sözlerin gittikçe muharririn daha fazla merakının artmasına sebep olarak;

-Nasıl hizmet? Diye sual etti.

Ali Osman Bey de cevaben:

-Bu adam yirmi dört saat daha yaşamış olsaydı, belki şimdi Kandilli garip cinayetinin faalleri ele geçirilmiş ve her şey ortaya çıkmış olurdu.

Biraz daha sükut ettikten sonra ve sönük sigarasını tekrar yaktıktan sonra;

-Kandilli cinayetini yaptıktan sonra, firar eden iki kişiyi bahçıvanın görmüş olduğunu bilirsin. Bahçıvan kendi ifadesine göre o adamlara tekrar tesadüf ederse onları çok iyi tanıyabileceği muhakkaktır. Binaenaleyh bu bahçıvan araştırmamızda başlıca ve belki yegane kulağımızdı. Bunun için kendisini bir dakika rahat bırakmıyorduk. Hatta canilerin bulunmasına sebep olabilecek bir iz gösterilebilse büyük mükafatlar verileceği de kendisine vaat olunmuştur.

Zavallı bahçıvan o derece ehemmiyet kazanmıştı ki üç defa mabeyne getirilerek derinlemesine ve genişlemesine sorgulama yapılmış ve ihsanlara mazhar olmuştur.

Sadık gülerek;

-Desene bu cinayet kendisi için tarif olunmaz derecede hayırlı olmuştur.

-Evet! Şimdilik böyle görünüyor. Birkaç hafiye ile İstanbul'un her tarafını dolaşarak cinayetin faillerini bulmak üzere kendisine emir verilmiştir.

-Peki bu türlü dolaşmalardan bir netice elde edildi mi?

-Dünkü güne kadar hiçbir emare bulunmamıştı. Fakat dün bahçıvanımız bulunan Ömer Ağa muzafferane bir tavırla zaptiye kapısına gelerek Paşa hazretlerini derhal görmek istedi. Daha önce verilmiş olan hususi emir üzerine bu adamı Paşa'nın odasına götürdüler. Bunun üzerine beş dakika geçer geçmez Şefik Paşa ile Ömer Ağa bir arabaya binerek Yıldız Sarayı'na doğru gittiler.

Cereyan eden muamele hakkında zaptiye kapısınca kimsenin malumatı yoktu. Mamafih bahçıvanın gayet mühim bir ihbarda bulunduğuna herkes kanaat getirmişti.

Paşa ile babam akşama kadar daireye geri gelmediler. Geceleyin, geç vakit babamdan malumat istediğim zaman çok büyük sevinçle bana cevap vererek:

-İşler yolunda. Caniler elimizdedir diyebilirim. Bugün yarın yalanırlar, dedi.

Babamın böyle sevinçle beyanda bulunmasında hakkı vardı. Zira evvela bir büyük gaile ve mesuliyetten kurtuluyordu. İkinci olarak bu işte kendisi fevkalade bir gayret ve hizmette bulunmuş olduğundan istenilen netice elde edilince tabii ki bu muvaffakiyetin şerefi kendisine ait olacaktı. Bundan başka bir hafiye heyeti tarafından yapıldığı açıkça görülen bu garip cinayetten beri zat-ı şahanenin uyku ve istirahati harap olduğundan kendisi münhasıran bu mesele ile uğraşmaktadır. Şimdiye kadar hiçbir emare zuhur etmediğinden dolayı zaten pek çok hiddetlenmiş olup Şefik Paşa'yı tehditle yanından kovmuştu. Bunun üzerine birkaç günden beri zaptiye kapısında bir dehşet ve haşyet hüküm sürmektedir. Şimdi artık babamın sevincinin sebebini anlıyorsun değil mi?

Muharrir merakından boğularak:

-Fakat Ömer Ağa'nın getirmiş olduğu malumatın ne olduğunu henüz söylemedin, dedi.

-İşte babamdan anladığım şudur. Bahçıvan cinayeti işledikten sonra Kandilli'deki sahil haneden firar eden iki kişiye tesadüf ederek onları tanımış ve kendisi görünmeksizin onları takip etmiş ve oturdukları mahalli bile tespit etmiştir.

-Nerede oturuyorlarmış?

-Amma da merak ediyorsun... İşte o ev sabahtan beri gizli olarak kontrol altına alınmıştır. Aldığımız vesikalı haberlere göre aradığımız iki kişi de oradadırlar.

-Fakat şimdiye kadar niçin evi basıp da canileri yakalamamışlardır?

-Zira mükemmel bir iş görmek istiyoruz. Hanenin her tarafı hafiye ve sivil elbiseli polislerle çevrilmiştir. Binaenaleyh içinde bulunanların firar etmesi imkansız kabilindendir. Ancak ve yalnız o kişi kişiyi yakalamakla yetinmek istemiyoruz. Arzumuz hepsini de birlikte yakalamaktır. Zira bu işe karışan başkalarının da bulunduğu açıkça bir anlaşılmaktadır. Bununla beraber birer birer kendi ayakları ile gelip, tuzağa düşmelerini bekliyoruz. Bu sabahki istihbarata göre bu haneye başka iki kişi daha girmiş ve bunlardan biri kadınmış.

Muharrir taassup gösterip;

-Bir kadın mı? diye sordu.

-Evet! Bir Türk kadını veyahut o kıyafete bürünmüş bir kadın. Fakat az bir müddet zarfında her şeyin son bulacağına emin olmasaydım, bütün bu tafsilatı sana söylemeyecektim... Zira gece olunca artık vakit geçirilmeyerek ev basılıp içinde bulunanlar tevkif edileceklerdir. Yıldız Sarayı'ndan da böyle emir verilmiştir.

-Öyleyse babanız akşam yemeğine gelmeyip şimdiye kadar da geri dönmediğinin sebebi bu imiş.

-Tabii! Yalnız babam değil; Şefik Paşa, Hacı Yusuf, Mösyö Lofolon, Ali Efendi ve Yıldız Sarayı'ndan gelen yaverlerle Mabeyn mensupları hep Yenimahalle'ye gelip birikmişlerdir.

-Yenimahalle mi? Öyleyse zanlı bu kötü şahısların yuvası orası mı?

-Gördün mü ya! Ağzımdan kaçtı ben ise hiçbir şey söylememeye karar vermiştim... Fakat beis yok. Sen ketumsun. Bundan başka zannedersem artık gizlemeye hacet yok... Şimdiye kadar her şeyi olmuş bitmiş olmalı... Biraz daha bekleyelim. Belki babam gelir de kendisinden anlarız.

Sadık saate baktı. Alaturka üç buçuktu. İki arkadaş bir müddet sükut ettikten sonra pencereden Boğaziçi'ne doğru bakmaya başladılar. Derya düzgün, mehtabın ışıkları altında büyülü bir manzara kendini gösteriyordu.

Anadolu sahilinden hafif ve serin bir rüzgar esmekteydi. Umumi sükut arasında yalnız birkaç sandalın kürek şapırtıları işitiliyordu. Sadık kendi arkadaşının verdiği malumatı fevkalade dikkat ve merakla dinlemişse de şimdi bunlara vakıf olduğundan dolayı bir nevi memnuniyetsizlik hissediyordu. O anda tevkif edilmek tehlikesinde bulunan o adamlara karşı kalbinde gizli bir teveccüh ve muhabbetin oluştuğunu hissediyordu. Olabilir ki bu adamlar yüce bir fikir uğrunda canlarını feda etmeye hazır bulunan kahramanlardır. O sırada sabahleyin Erenköy'de görmüş olduğu ceset ile onun omzundaki M.A. ile 4 rakamı işaretleri hatırına geldi... Bunun üzerine artık sükunu bir tarafa atarak;

-Lakin siz Boğaziçi'nin seçkin bir yeri olan Yenimahalle'de canileri muhasara edip yakalamak üzere iken, ötede Erenköy'de yeni bir cinayet daha işliyorlar. Cesedin üzerindeki alamete bakılırsa canilerin ayrı cemiyete mensup bulundukları anlaşılıyor.

-Evet! Uğraşacağımız yalnız birkaç kişi değildir. İşte bunun içindir ki; O iki kişiyi yakalamakla yetinmek istemiyoruz... Daha garibi var... Lakin zaten daha pek çok şey söyledim. Artık sükut etsem daha iyi olur.

Bu sözlerden dolayı Sadık biraz kırılarak...

-Aaa... Senin okul arkadaşından şüphe ediyorsun öyle mi? dedi.

-Canım dostum hayır ancak ben bu sırrı sana bildirmekten kendimi men edemeyerek kimseye söylenilmeyecek şeyleri söylediğim gibi sen dahi aynı mecburiyete maruz kalarak bir başkasına bildirebilirsin; olabilir ki o başkası da senin kadar ketum bir adam olmaz.

Sadık cevaben;

-Hakkın var, dedikten sonra yine pencereden Boğaziçi'nin şahane letafetini seyretmeye başladı ve sonra da ilaveten;

-Bu ne latif bir gecedir! Yemekten sonra sandal ile tenzihe çıkılsa olmaz mı acaba? dedi.

-Şimdi de olabilir. Vakit daha çok geçkin değildir. Mehtap da var.

-Sandalcınız şimdi yatmak üzere. Zavallı bu vakit onun istirahatini bozmaya değer mi?

-Yalnız sandalı denize indirse kafi, küreği biz kullanırız. Kendisi rahatsız olmasın.

Sadık gecenin şu letafetinde bir deniz alemi yapmayı fazla arzuladığından;

-Aferin! İşte bu fikriniz pek âlâdır. Ben kürek çekerim sen de dümeni kullanırsın.

İki arkadaş derhal ayağa kalkarak aşağıya indiler ve Ali Osman'ın emri üzere sandal hemen denize indirildi. Delikanlı kendi sandalcısına hitaben;

-Sen bizle beraber gelme Ahmet, biz yalnızca dolaşır ve birkaç saat sonra geri döneriz. Babam gelip de beni sorarsa, Sadık Bey'le denize gezmeye çıktılar dersin.

Birkaç dakika sonra Sadık ceketini çıkarmış olduğu halde kürekleri eline almıştı. Ali Osman ise dümenin iplerini tutmaktaydı. Sandal sessiz ve dalgasız deniz sularının üzerinde Tarabya'ya doğru yavaş yavaş ilerliyordu.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM:
BEKLENMEYEN BİR DURUMUN MEYDANA GELMESİ

İki arkadaş deniz üzerinde gezmekte bulunsunlar biz Yenimahalle'ye giderek hafiyeler ile polisler tarafından gizlice etrafları sarılan haneyi seyredelim.

Yenimahalle iskelesinin sağ tarafında yatık kahvehaneler ile oteller vardır. Bu büyük yokuşun biraz ilerisine varılırsa oldukça geniş ve daha ziyade dik kaldırımlarla dolu bir yokuş daha görülür. Yüksek kaldırımı andıran bu yokuşun başında iki katlı ahşap bir hane vardı. Bu hanenin arka tarafında küçük bir bahçe olup etrafında başka bulunmadığından onun ortasında Halı Dağ'dan başka bir şey görünmüyordu. Bu hane uzakta bulunan diğer hanelere dargın imiş gibi, bir tarafa çekilmişti. İçinde ikamet edenler dahi komşularıyla asla ülfette bulunmaz ve münasebette olmazlardı. Gelip gittiklerini bile çok defa kimse görmezdi. Komşuları bunların hakkında söz söylemek için bir çeşit vesile bulamadıklarından artık ne bahaneye ne de içindeki adamlara iyi nazarlarla ve dostluk yüzüyle bakmıyorlardı. Mamafih komşu kadınlardan bazıları bu hanenin müsteciri

hakkında oldukça malumat alabilmişlerdi. Şöyle ki; bu müstecirin bir Türk olup, zevcesinin vefatı dolayısıyla fevkalade meraka müptela olduğunu bilirlerdi. Kendisi zengin bir paşazade olup, güzellikte biricik olan zevcesi evlenmelerinden iki sene sonra amansız ve çaresiz verem hastalığının pençesine kurban gitmiş ve kendisi feleğin bu dehşetli darbesine tahammül edemeyerek cin çarpmışa dönmüş derecelerinde kederli ve üzüntülü olmuştu.

Komşu kadınları bu malumatları zikrolunan bu hanenin miras isminde Ermeni hizmetçisinden almışlardı. Bu hizmetçi görünüşte safderun (içi temiz) alık ve boşboğaz olup kendisini soru yağmuruna tutan kadınlara hitaben;

-Zavallı beyim! Eşinin vefatından beri şuuruna zarar gelmiştir.

Bazen üzerine bir merak gelir artık evde oturamaz. İşte bunun için babası bu evi kiraya tutmuştur ki istediği vakit gelip burada otursun.

-Ya ara sıra buraya gelen Türk kadını?

-O da kendi teyzesidir. Zavallı kadın hemşirezadesini pek çok seviyor. Üzüntüsünden dolayı bir yıldırım çarpmışa dönüp, başına bir felaket getirmesin diye daime arkasından dolaşıp duruyor.

-Ya ekseri refakatinde bulunan genç kim oluyor?

-Okul arkadaşlarından biri olup biricik dostudur. Onunla görüşerek biraz eğleniyor başka hiçbir kimseye selam bile vermez... Zavallı beyim! Görmeliydiniz. Daha önceleri ne kadar şen, mesut ve keyifli bir adamdı. Fakat yazık ki başına böyle bir felaket gelmiştir!

İşte bunun ve tenha hanenin kiracısı hakkında Minas'ın naklettiği ve komşuların bildiği malumat bundan ibaretti.

Bu kadarcık malumatı yetesiye kabul etmiş ve artık o bedbaht ve meraklı adamla uğraşmaya lüzum görmemişlerdi.

Fakat o sabah Yenimahalle birdenbire hafiyeler, polisler, memurlar ve hatta mabeyn (saray) yaverleri ile dolmuştu. Her şeyin gayet gizli kalmasına fevkalade dikkat edildiğine rağmen bütün bu telaşın o tenha evin kiracısı için olduğunu köylüler anlamışlardı.

Meraklı adam sabahleyin kendi okul arkadaşıyla beraber ve sonra da teyzesi gelmişti. Hizmetçi ise bir defa sokağa çıkıp geri döndükten sonra artık bir daha dışarı çıkmamıştı. Köylüler bunları hep görmüşlerdi. Öğleden sonra hal-i keyfiyeti daha fazla açıklandı.

Civardaki haneler, polis hafiyeleri ve büyük memurlarla dolmuştu. Dağ yönünde silahlı polisler ve süvari jandarmalar görülmekte olduğu gibi, köyün bütün sokak başlarında dahi hafiyeler, polisler duruyordu. Bunlar bütün köyü istila etmiş olup hiç kimse evinden dışarı çıkmaya cesaret edemiyordu.

Akşamüzeri mabeyin yaverlerinden bir süvari koşa koşa gelip Şefik Paşa ile diğer memurların zabıtanın bulunduğu haneye girdi. Bu hane kuşatma altında bulunan haneden yüz adım kadar bir mesafede bulunuyordu.

Bu yaverin Yıldız Sarayı'ndan yeni bir talimat getirmekte olduğu pek kolay anlaşılıyordu. Bunun gelişinden biraz sonra yeni bir telaş zuhura geldi.

Ötede beride bulunan hafiyelerle, polisler bu defa zaptiye nazırının bulunduğu haneden verilen talimat üzerine artık meydana çıkarak tenha evin etrafında bir kordon teşkil ettiler.

Abdülhamid Han artık sabredememişti. Kurulan tuzağın içine yeni adamların da düşmesini beklemeksizin hazırda bulunan kurbanlarını bir an önce ele geçirmek istiyordu. Binaenaleyh artık beklemeyerek hanenin içinde bulunanların derhal yakalanmalarını yaveri vasıtasıyla emretmişti.

Şefik Paşa kendi Şevketmeab efendisi Abdülhamid Han'ın emrini tamamıyla tasvip ederek maiyetinde bulunanlara hitabe:

-Evet! Derhal, hemen yalayacaksınız, dedi.

En iyisi budur. Hanenin içinde bulunan dört kişi diğerlerinin de ortaya çıkarılmasına yeter. Özellikle hanede bulunanlardan biri kadın olduğundan söz söylemek ve sırlarını ifşa etmek hususunda bir kadın on erkeğe bedeldir.

Maiyet memurları aşırı bir gayret ve faaliyet göstermekteydiler. Her biri bu işte mühim bir hizmet icra etmek ve haneye en önce kendisi girerek orada bulunanları yakalamak velhasıl fevkalade bir cesaret göstermekle nazari dikkati çekerek padişahın iltifatına mazhar olmak istiyordu.

Tevkif muamelesi icra olunduktan sonra ödenmek üzere bahçıvan Ömer Ağa'ya beş yüz lira vaat olunmuştu.

Bu bahçıvan Ömer Ağa zaptiye nazarının huzuruna çıkarak;

-Paşa Efendi! İlk defa haneye girenlere bendeniz dahi refakat etmeliyim. Bunu bir özel lütuf değil açık bir hak olmak üzere talep ediyorum, dedi.

Paşa da Ömer Ağa'ya cevaben:

-Pekiyi... Pekiyi öyle olsun, deyip sonra Yüzbaşı Şükrü Bey'e hitaben:

-Ömer Ağa'yı da beraber alınız.

Bahçıvan Ömer Ağa'nın gözleri sevinçten başladı.

Birkaç dakika sonra Şefik Paşa'nın emir ve tertibi üzere Yüzbaşı Şükrü Bey, Ömer Ağa, iki polis komiseri, Mabeyn-i Hümayun'dan bir yaver, Revolver marka silahlarıyla hanenin kapısının önüne gittiler. Zaptiye maiyetindeki memurlar bulundukları hanenin penceresinden cereyan eden ahvali ve hareketi seyrediyorlardı.

Şefik Paşa yanındakilere hitaben:

-İçeride bulunanlar silaha, filana davranmayıp da çarpışmasız canlı yakalansalar ne âlâ olurdu. Zaten Efendimiz Sultan Abdülhamid Han'ın emri ve arzusu da budur, dedi.

O sırada Şükrü Bey hanenin kapısını çaldı. Hepsi fevkalade bir tehlike bekliyorlardı. Kapı açılmadı. Yüzbaşı Şükrü Bey ikinci defa kapının çalacağını daha kuvvetlice vurdu. İçeriden yine ses seda çıkmıyordu. Üçüncü defa daha şiddetli çaldıysa da yine nafile! Kapı açılmıyordu. Böyle bir halin zuhuru daha önce mülahaza edildiğinden beraberlerinde getirilmiş olan çilingir biraz uzakta bekliyordu. Yüzbaşının emri üzerine, elinde bulundurduğu lüzumlu aletlerle kapıya yanaştı ve tereddütkâr bir tavır ile;

-Kapının arkasına kol demiri konulmuş ise bu aletlerle açılmayacaktır, dedi.

Şükrü Bey de çilingire cevaben:

-O halde kapıyı kırarız.

Hâlbuki bu zor kullanılarak alınan karara hacet kalmadı. Çilingirin bir yoklamasıyla kapı derhal sırtüstü açıldı. Bu muvaffakiyet sevinç sedalarıyla alkışlanarak hepsi birden hanenin içerisine sokuldular.

O esnada Yıldız Sarayı'ndan soluya soluya bir yaver daha geliyordu. Bu yaver sokaktan Şefik Paşa'nın pencerede durmakta olduğunu görerek:

-Ne haber? dedi.

Zaptiye nazırı açık kapının önünde altı polisin nokta beklemekte olduğu maruf haneyi işaret ederek;

-Her şey bitti! Şu dakikada hepsi yakalanmış olmalı... Bakınız işte şimdi kapıyı açıp içeri girdiler.

Yaver başka hiçbir şey söylemeksizin kapıya doğru gidip, içeri girdi. Yüzbaşı Şükrü Bey maiyetinde bulunanlardan bazılarıyla beraber alt kattaydı. Yaver doğruca onun yanına giderek;

-Yakalananlar neredeler? diye sual etti.

Yüzbaşı birdenbire şaşırarak;

-Fakat daha şimdi içeri girdik. Burada yahut yukarıdaki katta bulunmuş olmalıdırlar... Herhalde şimdi buluruz diye cevap verdi.

Hanenin bir alt katı, iki odası, bir mutfağı, bir lavabo wc.si vardı. Hepsi bundan ibaretti. Ne odalarda ne mutfakta ne de abdesthanede kimseler yoktu. Yukarıdaki katta üç oda bulunup, ikisinde ikişer karyola ve üçüncü odada yalnız bir masa ile altı sandalye görünüyordu. Bu odalar dahi bomboş idi.

Yeni gelen yaver:

-Tavan içi kiremitlerini de gözden geçirmeli, dedi.

Biraz önceki yüzü zafer sevinci ile dolu olan bir vesvese ile buruşmuş olan Yüzbaşı cevaben;

-Tabii... Tabii... Her tarafı yoklayacağız. Bulmamanın imkanı yok!

Bütün hane baştan aşağı derinliğine ve uzunluğuna araştırılmaktaydı. Karanlık basmaya başladığından lamba ve mum yakmak icap etti. Hepsi büyük bir faaliyetle araştırmaya iştirak ediyorlardı. Hiç olmazsa bir kişi olsun bulmaya muvaffak olsalar bunu büyük bir zafer sayacaklardı. Evin bütün etrafı ve kenarları bir bir incelenip araştırıldıktan sonra taban tahtalarını sökmeye, tuvaletin taşlarını yerlerinden çıkarmaya ve mutfağın bacasını yıkmaya başladılar.

Heyhat! Hiçbir iz ortaya çıkmadı. Zaptiye nazırı ile maiyeti dahi artık tahammül edemeyerek kendileri de gelip araştırmaya iştirak etmiş ve tahlil edilemeyecek bir surette tecessüsat icra etmekte bulunmuşlardı. Mutfakta su ile dolu bir sarnıç vardı. Şefik Paşa'nın emri üzerine suyu boşalttılar. İçine adamlar inerek malta taşlarını yerlerinden çıkardılar. Fakat nafile. Kuyu çok derin değildi ve içinde ancak üç metre kadar su bulunuyordu. İçine birisi indirilerek içine bırakıldı, araştırıldı. Bu verimsiz araştırmanın icrası tam üç saat uzayıp durdu. Hepsinin yüzünde büyük bir üzüntü, hiddet ve hatta korku eserleri görünüyordu.

Zat-ı şahaneye ne cevap verilecekti. Bu dehşetli sual hepsini heyecanlanmaya sevk etmiş bulunuyordu. Yıldız Sarayı'na geri dönerek halin neticesini bildirmeye memur olan yaverler yerlerinden kımıldamaya cesaret edemiyorlardı.

O sırada bir yaver daha gelerek Padişah efendimizin emri şudur: Yakalananlar Yıldız Sarayı'na nakil olunarak ilk tahkikat orada icra edilecektir, dedi.

Yaver henüz hiç kimse yalanamamış cevabını işitince adeta kudurdu. Elini alnına vurarak bir sandalye üzerine oturup yıkılıverdi.

Zaptiye nazırı bir mecnun gibi odadan mutfağa gidip geldiği halde:

-Fakat bu adamlar nereye girdiler? Havaya mı çıktılar? Yere mi battılar? Buhara mı döndüler? Ne oldu? Diye bağırıp duruyordu.

Araştırmaya hala megus bir gayret ile devam ediliyordu. Bu defa dahi yeraltında gizli bir geçit ve sığınma yeri bulmak ümidiyle küçük bahçenin toprağı kazıldı. Baktılar ki mutfaktaki malta taşları yerlerinden sökülüp oynamaya başladı, hanenin üstündeki bütün kiremitler birer birer koparılarak sokağa atılmıştı. Merdivenin basamakları yerlerinden çıkarılmış, dolaplar parçalanmış ve duvarlar balta darbeleri ile yaralanmıştı. Bütün hane bir harabe haline döndürülmüştü. Mamafih hiçbir ize, hiçbir esere rastlanamamıştı. Bundan başka o derece mecnunane bir gayretle yapılan bir araştırmanın neticesinde hanenin bir köşesinden hiç olmazsa bir kağıt parçası, bir gazete, bir mektup bile ortaya çıkmamıştı. Hanede mevcut olan eşya birkaç parça mutfak ve aynasıyla birkaç tane tabak, bir döşeme, sofra takımı, beş yatak, on tane kadar sandalyeden ibaretti. Takibe vesile olan ve araştırmaya sebep teşkil eden bahsettiğimiz bu eşyalardan başka hiçbir şey yoktu. Zavallı Şefik Paşa evin içinde üzüntülü bir şekilde dolaşarak:

-Şeytanlara mı çattık acaba? diyordu. Fakat, o hanede kalınamazdı. Kazı yapanlar bile sebat gösterdikleri halde üzüntüye kapılarak araştırmadan vazgeçtiler. Zaptiye nazırı maiyetine hitaben:

-Birisi Yıldız Sarayı'na gidip durumu efendimiz hazretlerine bildirmeli, dedi.

Hepsi tereddüt içinde ve mahcup birbirlerine bakıştılar.

Yaverlerden biri:

-Neşet Paşa! Efendimizin en son gönderdiği siz olduğunuzdan, siz Yıldız Sarayı'na geri dönerek padişah efendimize malumat veriniz, dedi.

-Hayır efendim, Hüsnü Paşa'nın gitmeleri daha münasip olur. Zira bu zat gündüzün gelmiş olup her şeyi yerli yerince biliyorlar.

Hüsnü Paşa derhal cevaben:

-Acizane görüşüme göre Nazır Paşa Hazretleri'nin bizzat gitmeleri daha çok münasiptir, dedi.

Hiçbir kimse bu vazifenin ağır yükünün altına girmek istemiyordu.

Fevkalade bir heyecan ve telaş, öte beri dolaşmakta bulunan Şefik Paşa kendi isminin anıldığını duyumca durdu ve bir dakika sükutla yere baktıktan sonra:

-Hepimiz birlikte Yıldız Sarayı'na gidip, keyfiyeti olduğu gibi anlatırız. Hepimizin vicdanı müsterihtir. Biz kendi vazifemizi tamamıyla yaptık. İnsanlığın imkan dairesi içinde bulunan her şeyi icra ettik. Binaenaleyh korkacak hiçbir şeyimiz yoktur. Padişahımız bütün maceraya vakıf olursa bizleri suçlayacak hiçbir şey bulamayacaklarını ümit ederim, dedi.

Nazır bu sözlerini büyük bir heyecan ile söylüyordu. Söylediklerine kendisinin bile inanmadığı anlaşılıyordu.

Mamafih teklifi kabul edilerek, Hüsnü Paşa cevaben:

-Evet efendim, evet! Hep beraber gidelim, dedi.

Diğer yaverler dahi aynı görüşü beyan ettiler. En son gelen yaver:

-Derhal yola çıkmalıyız. Zira padişah efendimiz sabırsızlıkla bekliyorlar, dedi.

Araştırmayı takip edecek olan çalışmada hiç olmazsa ufak bir hisseleri bulunsun ümidiyle o kadar şevk ve telaş gösteren maiyet memurları, hafiyeler ve polisler artık şu başarısızlıktan müteessir ve mahcup oldukları halde, bu bedbaht teşebbüsten kendilerine bir çeşit mesuliyet tertip etmemek üzere birer bahane ile savuşmanın yollarını arıyorlardı.

Zaptiye nazırı da gitmezden önce Yüzbaşı Şükrü Bey'i çağırıp:

-Biz gidiyoruz. Sen birkaç kişi ile beraber burada kal ve bizden yeni emir alıncaya kadar bir yere ayrılma.

Yüzbaşı Şükrü Bey askeri vari bir temenni ile:

-Başüstüne Paşa Hazretleri.

Nazır aşağıdaki odadan dışarı çıkarak:

-Haydi gidelim!

Hepsi onu takip ettiler. Yalnız yaverlerden Ziya Paşa yerinden canlanmadı. Hüsnü Paşa ona hitaben:

-Zat-ı devletleri bizimle teşrif etmeyecek misiniz? diye sordu.

-Hayır efendim! Bendeniz kalmak istiyorum, siz gidiniz. Bu dört kişinin kaybolduğuna aklım ermedi. Kendim bizzat araştırma yapmak arzusundayım.

Bu konuşmaları duyan Şefik Paşa odaya geri dönüp, gelerek:

-Acaba yaptığımız araştırmada bir kusurumuz mu oldu?

-Hayır... Hayır! Hiçbir kusur vaki olmadı Paşa Hazretleri! Gerektiğinde şehadete hazırım. Ancak son bir yoklama daha yapmak istiyorum. Bu ise bir ümide rağmen değilse de, beis yok... siz gidiniz, ben seyisimle beraber kalırım.

Ziya Paşa bu cevaptan sonra sesini yükselterek;

-Mustafa... Burada mısın? diye bağırdı.

-Buradayım Paşa Hazretleri! Atlara yem veriyorum.

Zaptiye nazırı ilaveten:

-Şükrü Bey'in birkaç kişi ile burada kalacağını biliyor musunuz?

Ziya Paşa cevaben:

-Daha iyi, yalnız olmayız.

Karşılıklı selamlaşmadan sonra, Şefik Paşa ile yaverler ve zaptiye memurları evden dışarı çıkarak, karanlıkta kayboldular...

Bildiğimiz Ali Osman'ın babası dahi zaptiye memurlarının meyanında bulunuyorlardı.

Zaptiye nazırı Ziya Paşa'ya kinaye olarak kendi kendine:

-Alçak adam! Yine bir şeytanlık düşünmüş olmalıdır ki; bizimle geri dönmek istemedi, dedi.

Abdülhamid Han'ın en sadık sevdiği adamlardan olan Ziya Paşa sui şöhretle tanınmıştı. Abdülhamid Han'ın hizmetine henüz yeni girmiş olup kısa zamanda onun gözüne girmeye, yüksek itimadına mazhar olmaya ve Yıldız Sarayı'nda mühim bir mevki kazanmaya muvaffak olmuştu. Kendisinin böyle az zamanda teveccühe mazhar olması, muvaffakiyet sağlaması tabii ki hepsinin hasedini üzerine çekmişti. Paşalık rütbesine haiz olalı, henüz birkaç hafta ancak olmuşken, Sultan Abdülhamid'in Sadık adamlarından olmuştu ve ileride daha da ilerlemek istiyordu. Buna muvaffak olabilmek için sultanın gözüne girmek üzere her türlü entrikaları çeviriyordu.

Mabeyin mensupları Ziya Paşa hakkında:

-Bu adam çok ileri gidecek! Zira her fenalık elinden geliyor, diyorlardı.

Onun için ondan korkuyorlardı. Özellikle kendisi akıllı ve usta bir adam olduğundan, şayet hasımları kendisine karşı

açıktan açığa düşmanlıkta bulunsalardı onların başına birçok belalar açılabilirdi.

Bu adamın geçmiş halinden kimsenin malumatı yoktu ancak onun aslının Çerkez olup, vaktiyle orduda bulunduğunu ve sonra liberallerden olmak üzere itham olunması üzerine Avrupa'ya firar ve iltica ederek oradan zat-ı şahaneye karşı gayet mühim bir hizmette bulunmuş olduğundan dolayı, mükafat olarak İstanbul'a davet olunup Yıldız Sarayı'na girerek padişahın iltifatına mazhar olduğunu herkes iyi biliyordu. Zatı şahaneye karşı yaptığı hizmetin ise bir gammazlık olduğu pek muhtemeldi.

İşte bütün zabıta memurlarıyla Mabeyn-i Hümayun yaverleri gitmiş olduğu halde araştırılan hanede seyisiyle beraber kalmış olan Ziya Paşa böyle bir zat idi.

BEŞİNCİ KONU
MARAN ATA

Mahud hanede kalmış olan Ziya Paşa ile seyis olmayıp, Yüzbaşı Şükrü Bey bir komiser bir polis ile bir hafiye dahi orada kalmışlardı.

Gece olup saat dörde varmış ve vaki olan kargaşalığı derin bir sükunet takip etmişti. Polis ve hafiyeler ile dolmuş olup halkı dehşete düşmüş ve haşyette kalmış olan civar evlerde yeniden sükun ve sükut hükmetmeye başlamış ve sakinleri de gündüzün maruz kaldıkları heyecandan yorgun argın yatmışlardı. Henüz yatmamış olanlar ise ihtiyat gereği sokağa bakan odaları terk ederek arka taraftaki odalara çekilerek cereyan eden şu fevkalade olay hakkında fikir alış verişinde bulunuyorlardı. Halbuki hakikati hisli anlamaya muvaffak olamamaktaydılar.

Yüzbaşı Şükrü Bey yorgun argın avluda bir sandalyeye oturduğu halde uykusunu defetmeye nafile çabalamaktaydı. Ziya Paşa ona hitaben:

-Şükrü Bey! diye bağırması üzerine asker oturduğu yerden hemen sıçradı. Paşa ise sözüne devam ile:

-Şükrü Bey! Sen de artık duracak hal kalmamış. Zannedersem ne sen ne de misafirin bulunan diğer zatlar sabahtan beri yemek yemeye vakit bulamamışsınız. Binaenaleyh siz kalkıp kendiniz karnınızı doyurduktan sonra azıcık da istirahat ediniz. Ben ile Mustafa buradayız... Hatta bekleyecek bir şey de yok zannederim. Ancak çok gecikmeyin. Size bir buçuk saat müsaade veriyorum, dedi.

Şükrü Bey'in gözleri sevinçten parlamaya başladı. Vakıa zavallı adam açlıktan bayılmak üzereydi.

Yaver saate baktıktan sonra ilaveten:

-Saat beş buçukta burada bulununuz. Şayet Yıldız Sarayı'ndan yeni bir irade gelecek olursa bunun beş buçuktan evvel geleceğini zannetmem, dedi.

Bunu müteakip cebinden bir lira çıkarıp Şükrü Bey'e vererek:

-Şunu al da adamlarına mükemmel bir yemek yedir. Zavallılar bugün pek çok yoruldular, dedi.

Ayakta selam durmakta bulunan komiser, polis, hafiye teşekkürleri arz için büyük bir hürmetle temenna ettiler.

Yaver ilaveten:

-Haydi çabuk olunuz sonra dükkanlar kapanır da yiyecek bulamazsınız, dedi.

Dördü birlikte gitmeye hazırlandığı zaman, Ziya Paşa tekrar;

-Çok gecikmeyiniz, diye bağırdı.

-Paşa hazretleri merak buyurmayınız! Siz bir buçuk saat dediniz ama biz bir saate geliriz.

-Ala... Ala... Öyleyse size bir saat müsaade veriyorum.

Yüzbaşı ile maiyeti bu fevkalade müsaadeden memnun oldular. Yiyecekleri yemekten sevinerek ve memnun olarak dışarı çıktılar.

Yaver yalnız kalınca etrafına dikkatle bir defa nazar eyledi. Sonra mutfağa indi. Orada ansızın büyük bir taassup ve istiğfar ile sökülen malta taşlarının üzeri oturmuş olan bir adam gördü. Bu adam o kadar düşünceye dalmıştı ki, Paşa'nın içeri girdiğini duymamıştı. Fakat Paşa onu derhal tanıyarak:

-Ömer Ağa! Burada ne oturuyorsun? diye haykırdı

Hakikaten o adam bahçıvanın ta kendisiydi. Zavallı Ömer Ağa sıkıntılı, meyus bir hâl ve vücudundan habersiz olarak orada kalıvermişti. Zavallı adam bir zafer tavrı ile evin içerisine girip de araştırma neticesinde istedikleri bulunamayınca şaş kalmıştı. Bütün ümidi heba olup gidiyordu. Beş yüz lira ihsan suya düşüyor, istikbalini temin hülyası bir anda mahvolup gidiyordu.

Bu ansız darbe o derece şiddetli olmuştu ki bahçıvan bu hal ile baş edemeyip böyle düşmüş oturarak makus talihine lanet ediyordu.

Yaver derhal Ömer Ağa'nın ruhuna hitap ederek ve güzel bir şeyler söyleyerek bir tebessümle:

-Ayağa kalk Ömer Ağa! Meyus olma! O adamlar bizim elimizden kurtulamazlar... Bugün kabil olmayan bir surette ne bedit olmaya muvaffak oldularsa da yarın yine elimize düşerler. Zira padişah efendimizin iradesi bunu icap ediyor. Her nerede ve her ne vakit yakalanırlarsa yakalansınlar behemehal kendi beş yüz lira ihsanını alacağınıza emin olun. Bunu sana kendim vadediyorum, dedi.

Bu teminat bahçıvanın üzerinde açık bir tesir gösterdi. Ansızın kendisine yeni bir kuvvet geldi. Fevkalade bir şevk ile ayağa kalktı. Üstün bir hürmetle selam verdikten sonra bir minnettar surette:

-Paşa Efendi'me Allah uzun ömürler versin! dedi.

Yaver cevaben;

-Şimdi sen git de rahat et. Zaten vakit geçtir, dedi.

Sonra cebinden beş lira çıkararak:

-Şunu da bugünkü yorgunluğun için al da padişaha dua et, dedi.

Bahçıvan liraları görünce büsbütün değişerek, yüz bin dualarla liraları cebine indirdi.

Paşa kapıya kadar ona refakat ederek:

-Artık uğurlar olsun, dedi.

Ömer Ağa, burnunun altından yine teşekkür etti ve dualar mırıldanarak kapıdan dışarı çıkıp, gitti.

Ziya Paşa kendi kendine:

-Acaba burada daha başka adam kaldı mı? diyerek aşağıdaki katta her tarafa baktıktan sonra yukarıya çıkıp oranın da odalarını gözden geçirdi. Memnun bir vaziyette;

-Hayır; artık yalnızız, dedi.

Sonra bir daha hanenin sokak kapısına doğru gidip orada durmuş olan Mustafa'ya alçak bir sesle;

-Bana bak! İyi dikkat et! Sakın içeri kimse girmesin. Şükrü Bey ile arkadaşlarını uzaktan gördüğün gibi, hemen gelip bana haber ver, dedi.

Hizmetkar cevaben laubali bir tarzla:

-Pekiyi ama çabuk davran ki başımız belaya girmesin.

-Sen merak etme.

Paşa öte tarafa doğru gitmek üzere iken, Mustafa onun arkasından alçak bir sesle:

-Ziya... Ziya! diye çağırdı.

Paşa geri dönerek:

-Ne var? diye sordu.

Mustafa cevaben:

-Bana birkaç tane sigara ver, yanımda hiç kalmadı, dedi.

Yaver yıldızlı kutusunu cebinden çıkarıp açarak:

-Sekiz tane kalmış, dördünü sana vereyim.

Mustafa sigaralardan birini yakıp üçünü de cebine atarak;

-Artık işine git, dedi.

Bu iki kişiden biri yaverin ileri gelenlerinden ve diğeri adi bir seyis olmakla mevkice aralarında bulunan büyük farka rağmen, birbirleriyle bu derece samimi ve laubaliydiler. Eğer konuşmalarını görenler olursa hayrette ve taaccüpte kalacaklardı. Fakat karakterlerini mizaca malum olduğu üzere o sırada ne hanenin içinde ne de civarında bu iki kişiden başka hiçbir kimse bulunmuyordur.

Ziya Paşa, seyisten ayrılarak tekrar içeriye girdiğinde hanenin her tarafını bir daha gözden geçirerek, büsbütün yalnız olduğuna kanaat getirdi. O sırada pek garip bir şey oldu. Yaver alt kattaki odaya girip dudakları temas edecek derecede duvara yanaşarak;

-Maran Ata! diye bağırdı.

Acil bir hareketle odanın dört tarafını dolaşıp dudağını duvarın muhtelif noktalarına dayayarak.

-Maran Ata! Maran Ata! diye bağırıyordu.

Sonra öbür odaya geçerek orada dahi aynı sözleri tekrar etti. Daha sonra havluya, mutfağa, tuvalete velhasıl evin her yönüne gidip, dolaşarak.

-Maran Ata... Maran Ata diye bağırıp duruyordu.

Ziya Paşa'nın bu hareket ve nidalarını bir kimse gizlice görüp, işitseydi mutlaka onun mecnun olduğuna hükmedecekti.

Her defa bu kelimeleri yüksek sesle tekrar ettikten sonra bir cevap beklercesine birkaç dakika sükut edip duruyor daha sonra yeniden;

-Maran Ata!... Maran Ata!... diye bağırıyordu.

Halbuki ümit ettiğine göre hiçbir cevap alamıyordu. Bunun üzerine bir meyusah tavır ile kendi kendine:

-Acaba yanılıyor muyum? dedi.

Sonra saate bakarak dişlerinin arasından;

-Vakit de geçiyor. Şükrü Bey vaktinden önce gelebilir; o halde...

O esnada ansızın kuyu gözüne ilişti. Henüz o tarafta hiç gitmediğini hatırlayarak kuyunun yanına vardı. Ve delikten aşağı eğilerek:

-Maran Ata!... Maran Ata!... diye bağırdı.

Nidası kuyunun içinde aksetti. Yaver dikkatle dinlemeye başladı. Sonra bir daha bağırıp sükut etti. Kuyunun içinden ufak bir şakırtı işitildi. Bu şakırtı iri bir taşın yerinden çıkarılmasındaki sesi benziyordu.

Ziya Paşa daha fazla dikkat ederek, hiç nefes almayarak mümkün mertebe kuyunun ağzından aşağıya doğru eğildi ve nihayet kuyunun içinden;

-Marun Ata! denildiğini işitti:

Yaverin gözleri sevinçten parlamaya başladı ve;

-Çabuk dışarı çıkınız. Bir dakika bile kaybedilmeye gelmez.

Aşağıdan;

-Sen kimsin? Sorusu geldi. Yaver yukarıdan cevaben:

-Padişahın yaverlerinden Ziya, dedi.

-Pekala!

O sırada birkaç taşın kımıldadığı işitildi. Sonra kuyuda asılı bulunan ip sallandı. Birisinin ipe sarıla sarıla yukarıya çıkmakta olduğunu hissetti. Bir dakika sonra kuyunun ağzına kadar gelip, dışarıya çıkmıştı. Biraz sonra bu garip adamdan sonra başka iki kişi daha dışarı çıkmıştı. Onlardan biri:

-Nedir bu? Burada ışık yok mu? dedi.

Hakikaten derin bir karanlık hüküm sürüyordu. Birbirlerinin yüzünü göremiyorlardı. Yaver bombayı getirmek için odaya doğru koştu ve geri dönüşünde;

-Zannedersem bir başkası daha bulunacaktı, dedi.

Onlardan biri cevaben:

-Evet! Bir hanımefendi daha vardır. Fakat o bizim gibi ipe sarılarak yukarı çıkamıyor. Biz onu yukarı çekmeliyiz, dedi.

İçlerinden biri kuyuya doğru eğilip, seslenerek;

-Saliha Hanım! İpi sıkı sıkıya beline bağla. Seni yukarı çekeceğiz, dedi.

Bu iş on dakika kadar sürdü. Bu kadın sahi yukarı çıkarak kendi arkadaşlarıyla bir araya geldiğinde, yaver telaşla saate bakarak:

-Çabuk buradan gitmelisiniz. Hane henüz muhafaza altında bulunuyor. Yüzbaşı Şükrü Bey de şimdi kendi adamları ile beraber buraya gelecektir, dedi.

Yaver bu sözleri söylerken ilk defa olarak kapıdan çıkan dört kişiye dikkatle baktı. Onlar dahi bilmukabele Ziya Paşa'nın yüzüne göz atarak dikkat etmekteydiler.

Birbirlerini evvelce tanımayıp bu garip hadisede ilk defa bu hanede tesadüf etmiş oldukları anlaşılıyordu. Bununla beraber bu bir çift söz aralarında büyük bir emniyet ve itimat meydana gelmesine yetmişti.

Ziya Paşa her dakikada fevkalade bir heyecan ile saatine bakıyordu:

-Zannedersem en emin yol bahçe yolunun duvarından atlayarak dağ tarafından kaçıp gitmektir. Komşularınız şimdi uykudalar. Fakat yine de onların nazari dikkatini çekmemek üzere böyle yapmak icap eder.

O ana kadar hiç ağzını açmamış olan kadın:

-Evet! Derhal kaçıp gitmeli, dedi.

Kadın sözünü bitirir bitirmez bahçe kapısına doğru gitti. Kendi üç arkadaşlarıyla yaver dahi bu hanımı takip ettiler.

Bahçenin duvarı çok yüksek değildi. Kenarına bir sandalye koyarak dördü de kolaylıkla sandalyenin üzerine çıkıp duvarın öbür tarafından aşağıya atladılar.

Ziya Paşa kendisi dahi sandalyenin üzerine çıkarak firar edenler gözden kaybolunca kadar onların arkasından baktı. Sonra aşağı inip, sandalyeyi içeri götürdü. Bahçenin kapısını kapatarak kendi kedisine;

-Allah vere de başlarına bir felaket gelmese, dedi.

Sonra hanenin kapısına doğru yürüdü. orada Mustafa son sigarasını bir daha çekerek;

-Ne haber? diye sual etti.

Paşa bir gevşeklikle Mustafa'ya cevaben;

-Gözümüz aydın olsun! Şimdiye kadar her şey kolayca oldu bitti. Allah vere de bundan sonra bir şey çıkmaya.

-Dördü de gittiler mi?

-Evet! Bahçe duvarından yola koydum.

-Fakat nerede gizlenmişlerdi ki; o kadar aradılar da bulamadılar?

Yaver cevaben:

-Gel de gör sen... diyerek seyisle beraber kuyunun yanına gidip:

-İşte burada.

-Fakat oraya da hatta suyun içine bile indiler.

-Görünüyor ki içinde hususi gizlenecek bir yer var. Bağırdığım zaman taşların yuvarlandığını ve sonra "Maran Ata" sözünü işittim.

-Sana bir şey söyleyeyim mi? Kendim kuyuya inerek her şeyi gözümle göreceğim. Sen şu lambayı tut.

Mustafa bu söylediğini derhal icraya başladı. İpe sarılarak yavaş yavaş aşağı indi. Kuyu derin olmayıp, suyun üç metre aşağıda olduğunu daha önce söylemiştik. Mustafa ayakları suya yetişmeye ancak bir karış kalınca gözüne büyük bir deli ilişti. Bu delik kuyuda bulunanların biraz önce açtıkları delikti.

Mustafa ayağını bu deliğin içerisine koyarak etrafını büyük bir titizlikle gözden geçirdi. İki metre ve genişliği bu yükseklikte bir çukur idi. İçinde beş-altı kişi rahat gizlenebilirdi. Deliğin ağzını taşla kapadığı halde artık orada gizlenecek bir yer bulunduğunun farkına varılmamasının imkanı yoktu. Mustafa kendi yaptığı incelemeye devam etmek üzereyken birden bire Ziya Paşa'nın sesini duydu.

-Çabuk yukarı çık! Zannedersem Şükrü Bey ile arkadaşları geliyorlar.

Seyis Mustafa hemen ipi tutarak sarıla sarıla kuyunun ağzına kadar çıktı. Yaver Ziya Paşa zaten kuyunun yanından gitmiş olup, dışarıda sesi duyuluyordu. Mustafa da hemen dışarı çıkınca onun yanına gitti. Yüzbaşı polis ve hafiyeler yemeklerini bitirip tekrar geri dönmüşlerdi.

ALTINCI BÖLÜM:
GAYRİ İHTİYARİ KURTARICILAR

Hikaye ettiğimiz heyecan dolu vakaların, Yenimahalle'de cereyan ettiği sırada daha önce bildiğimiz olan iki arkadaş -Ali Osman ile Sadık- gecenin o güzelim mehtabıyla denizin sükunet halinin yıldırım tesiriyle Boğaziçi'nde sandal ile nezih bir geziye çıkmışlardı.

Genç muharrir serin serin rüzgardan ve denizin latif manzarasından neşelendikleri halde, bir dakika bile rahat etmeyerek devamlı olarak kürekleri kullanıyordu. Yarım saat sonra Tarabya açıklarına gelmişlerdi. Ali Osman ilk olarak söze başlayıp;

-Daha yorulmadık mı? diye sordu.

Sadık cevaben;

-Hayır! Bilakis bugünkü bütün yorgunluğum kaybolup gitti diyebilirim. Ama istersen geri dönelim.

-Daha erkendir. Yolumuza devam edelim. Burası daha serin. Baksana Karadeniz rüzgarı esiyor!

-Pekala! Nasıl istersen.

Sadık sigarasını yakmak üzere bırakmış olduğu kürekleri yeniden ellerine aldı. Beş dakika gittikten sonra Ali Osman ansızın;

-Fakat böyle nafile dolaşmaktan ise, bari bir iş görelim, dedi.

Muharrir;

-Bu nasıl bir iş? diye sordu.

-Yenimahalle'ye kadar gidip orada yapılan tahkikat hakkında bir malumat alalım. Babam işini bitirmişse beraber eve gidelim.

Sadık sevincinden haykırarak:

-Pek güzel düşündün. Bu suretle bizim şu gece sebepsiz icra edilmiş olmaz. Bununla beraber babanı da memnun etmiş oluruz. Öyleyse dümeni o tarafa çevir dedi.

Bunun üzerine muharrir daha fazla kürek çekmeye başladı.

-Ancak çok geç kaldık. Şimdi her şey bitmiş ve babam eve geri dönmüş olmalı.

-Her ne ise bahtımıza.

İki arkadaş sükut ettiler. Sandal suların üzerinden sessizce kaya kaya ilerliyordu. Yalnız küreklerin suya vuruşunun şakırtısı işitiliyordu.

Yenimahalle iskelesine yaklaştıkları zaman her tarafta bir sükut hakimdi. Sahildeki kahvehanenin ışıkları sönmüştü. İskele meydanında kimse yoktu. Zabıta memurlarının yaptıkları araştırmanın meydana getirdiği heyecan dolayısıyla herkes erkenden hanesine çekilmişti. İskelede şirketin iki vapurlarının uykuya dalmışçasına yan yana yalpalayıp duruyorlardı. Gecenin karanlığındaki şu derin sükun ve sükutun iki arkadaşların üzerine bir su tesir icra etti.

-Ne mezarlık sükutu!

Sandal sahile yanaşmıştı.

Ali Osman Sadık'a:

-Sen sandalda bekle, ben dışarı çıkıp bir malumat alayım.

-İyi! Fakat geç kalmayasın zaten yarı geceyi geçmiştir. Bizim ise eve dönecek epey yolumuz vardır.

Ali Osman dışarı çıkmak üzereyken karanlıkta iki kişi koşa koşa sandala yanaştılar. Onlardan biri şiddetle;

-Siz kimsiniz? diye sordu.

Ali Osman bunların polis olduğunu derhal onaylayarak hemen kendisinin kim olduğunu söyledi ve sonra ilaveten:

-Babam eve geri dönmek niyetinde ise onu alıp gidelim diye buraya geldik.

Bunun üzerine polisler yüzleri gülerek mütevazi bir muamele tarzı ile cevaben;

-Efendim! Babanız gitmiş olmalıdır.

-Nasıl gitti mi?

-Evet efendim! Nazır Paşa ile yaverler ve diğerleri gideli yirmi dakika oldu. Babanız kalabalıkta gözüme ilişmediyse de, o dahi gitmiş olmalıdır.

-Demek oluyor ki her muamele bitmiştir.

-İhtimaldir!

Sonra polis ilaveten:

-Yüzbaşı Şükrü Bey çarşıda kendi adamları ile beraber bir dükkanda yemek yiyorlar. İsterseniz kendisinden sual ediniz. Kendisi size daha fazla malumat verebilir.

Ali Osman sevinçli olarak haykırdı ve;

-Vay Şükrü Bey burada mı? Ne âlâ! Sandaldan dışarı atlayarak arkadaşına hitaben:

-Sadık Bey! Siz burada azıcık bekleyiniz. Ben şimdi geri dönerim.

İki polis ile beraber çarşıya doğru gitti.

Sadık ise sandalda bir sigara yakarak beklemeye başladı. Genç muharrir fevkalade bir sabırsızlıkla vukuatı anlamak istiyordu. Hanenin içinde bulunan adamların garip bir hal ile Sultan Hamid'in pençesinden kurtulmalarını canı gönülden arzu ediyorduysa da buna bir çare tasavvur edemiyordu. Kendi kendine;

-Şimdi mutlaka yakalanıp götürülmüş olmalıdır.

Bir çeyrek saat sonra Ali Osman geri döndü. Sadık kendi arkadaşının endişede bulunduğunu çehresindeki mahzun izlerden anlayarak;

-Ne haber?

-Dur şimdi söylerim, önce şu sandalı hareket etti, sür bakalım!

Sadık kürekleri eline alarak çekmeye başladı. Arkadaşının çehresinden müteessir olmuş olduğundan hiçbir söz söyleyemiyordu. Kendi kendine:

-Acaba ne olmuş? diye sual ediyordu.

Sandal açıldıkça sessiz ve sedasız denize doğru bakmakta olan Ali Osman başını muharrir arkadaşına doğru çevirerek:

-Ne olduğunu bilmiyor musun?

Sadık kürekleri çekmeye devam ederek;

-Senden anlayacağım, cevabını verdi.

-Evi basmışlar da içinde hiçbir kimseyi bulamamışlar...

Sadık:

-Ne diyorsun? diye haykırdı.

Ali Osman babasının bu işte hasbel vaziyet alakadar olduğu için, muvaffakiyet elde edilmesini arzu ettiğini Sadık biliyordu. Binaenaleyh bir sevinç göstererek arkadaşını gücendirmek istemiyorsa da yine memnuniyetsiz üstünü gizlememişti.

Ali Osman söze devam ederek:

-Evet! Evi altüst etmişlerse de hiçbir eser bulamamışlar... Bu müthiştir. Şimdi bizim halimiz ne olacak?

Zat-ı Şahane'nin elinden kurtulamayacağız.

Sandal denizin açıklarına varmıştıysa da Sadık daha önceki gayretle kürek çekmiyordu. Kolları yoruluyordu. Ali Osman bunun farkına vararak:

-Zannedersem kuvvetin kalmadı?

-Evet! Biraz rahat ettikten sonra kürekleri tekrar elime aldığımda fevkalade yorgun olduğumu hissettim... Biraz istirahat edip de birer sigara içsek iyi olur zannederim. Fakat şu olayın vuku halini tafsilen naklet bakayım.

Muharrir kürekleri bıraktı. Sandal artık suların cereyanına tabii olarak kendi başına yavaş yavaş ilerlemekteydi.

Ali Osman Yüzbaşı Şükrü Bey tarafından nakil olunan ve bize zaten malum olan olayları arkadaşına anlatmaya başladı.

İki arkadaş kendi hasbihallerinde haber aldıkları, beklemedikleri bu garip vakalara o derece dalmışlardı ki, sandalın yoldan sapıp iskeleden iyice açılarak Fırıldak Mesirgahı'nın alt taraflarına doğru gittiğini hissetmemişlerdir.

Ali Osman birdenbire sözünü keserek etrafa bir göz atıp:

-Nerelere gelmişiz? Kavağın yolunu tutuyoruz.

Hakikaten sandal içinde bulunanların maksadına büsbütün muhalif bir hareket hattı takip etmekte olup vakit ve zamanıyla dikkat edilmemiş olsaydı sahilde bulunan kayalara çarpılmaması bile ihtimalinden uzak değildi.

Ali Osman haykırarak:

-Haydi! Artık boşboğazlıktan vazgeçip de eve dönelim. Böyle devam ederse yarın ancak yerimize yetişebileceğiz. Zannedersem artık yorgunluğunu defettik. İstersen gel benim yerime otur da kürekleri ben çekeyim.

Sadık cevaben:

-Hayır! Ben çekerim. Ancak sandalı biraz karaya yanaştırarak iyi olur. Zaten karanın pek yakınında bulunuyoruz. Bir dakika dışarı çıkmaya ihtiyacım var.

Ali Osman arkadaşının fikrini anlayarak:

-Alo... Alo... Git... Rahatına bak.

Sandalı karaya bitişik olan bir büyük kayanın yanına götürmek için birkaç kürek darbeleri kifayet etmişti.

Muharrir derhal sandaldan dışarı atlayarak abdestini bozmak için koşa koşa uzaklara gitti. Sandalda yalnız kalmış olan Ali Osman uzakta Kavak yönünde duran tüccar gemilerinin ışıklarını seyrediyordu. Gecenin sükun ve sükutunda kazanların aheste ve tereddütlü fısıltısı gaylan-ı bahriyenin hırlayışından hasıl olan sodayı andırmaktaydı.

Ansızın bir seda:

-Davranma! diye haykırdı. Bununla beraber birisinin şimşek gibi sandalın içine atlamasıyla sandal sarsılmaya başladı.

Ali Osman uykudan ansızın uyanırcasına uykulu ve dalgın başını hemen sesin geldiği tarafa çevirdi. En önce gözüne çarpan şey karanlıkta parlamakta olan bir revolver marka tabancanın demiri olmuştu. Bu tabanca tehditvari bir surette kendi çehresine doğru dayanmıştı.

Ali Osman ılımlı ve sıcakkanlı, cesur idiyse de yine de vücudunda bir titreme hissetmişti.

-Sen kimsin? diye sordu.

Meçhul şahıs bu suale doğrudan doğruya cevap vermeksizin tabancayı delikanlıya yöneltmiş olduğu halde;

-Çabuk sandala giriniz! diye haykırdı.

O anda sandalın yanındaki kayada üç kişi daha belirerek hemen sandala atladılar. Bu üç kişiden biri kadındı.

Ali Osman karşısında bulunanların kimler olduğunu anladı. Tabii ki sayın okuyucularımız dahi burasını çok iyi anlamış, bunların kim olduğunu tahmin etmişlerdir.

Bunun üzerine Ali Osman artık müsterih oldu. Özellikle onların arasında bir kadın dahi bulunması büsbütün kalbinin tatmin olmasına sebep oldu.

İlk defa sandala atlayan adam kendi yanına gelip oturdu. Bu adam tabancasını devamlı elinde tutmaktaydıysa da artık onu kendi alnına dayamamıştı. Bir diğeri öbür tarafına ve üçüncüsü kürekçinin yerine oturmuştu. Kadın ise sandalın öbür başında bulunuyordu. Delikanlının yanında oturanlardan biri:

-Haydi! Yola çıkalım.

Ali Osman o anda arkadaşının dışarıda bulunduğunu hatırlayarak:

-Fakat dışarıda benim bir arkadaşım vardır. Onun geri dönüşünü bekliyorum.

Onların içinden biri cevaben:

-Bizim bekleyecek vaktimiz yoktur.

-Fakat gece vakti onu bu tenha yerlerde yalnız bırakamam... Özellikle sizin menfaatiniz dahi onu birlikte götürmemizi icap ettiriyor. Çünkü...

Ali Osman sözünü tamamlamak üzereyken bir gölgenin yaklaşmakta olduğunu görerek:

-İşte beklediğim adam, diye haykırdı.

Hakikaten gelen Sadık idi. Muharrir sandaldaki kalabalığı görünce hayrette kaldı. Kendi arkadaşının o meçhul adamların arasında oturmakta olduğunu görünce, kendisine bir cesaret gelerek sandala atladı. Oturacağı yeri henüz tayin etmemişken sandal sahilden açılmaya başladı. Kürekleri tutan adam büyük bir ustalıkla kürekleri çekmekteydi. Bu işin erbabı olduğu anlaşılıyordu Ali Osman tekrar dümenin iplerini eline almış olduğu halde yanındakilere:

-Nereye gideceğiz? diye sordu.

Onlardan biri cevaben:

-Doğru karşıya.

Sadık dahi kendi arkadaşı gibi bu meçhul adamların kim olduğunu anlayarak bu garip tesadüften dolayı kalbinde memnuniyet ve sevinç hissetti. Onlar ile hasbihale girişerek, onların hakkında kendisinin kalben hissettiği teveccüh ile beraber yakalanmak tehlikesinde bulunduklarından dolayı kendisinin ne derecede korku ve heyecana kapıldığını onlara anlatmak arzusunda bulunuyordu.

Hâlbuki derdinin de sükut etmekte olduğunu ve çehrelerinde hüzün eseri görünmekte ve ciddiyet içinde bulunduğunu görerek, ağzını açmaya cesaret gösteremiyordu.

Sonra kendi kendine;

-Hasbihal imkanı yok ise bari yüzlerini tetkik edeyim.

Önce sandalın kıçında oturmakta olan kadının ufka yaklaşan ayın ziyalarıyla aydınlanmış olan çehresine yönelerek baktı. Kırk beş yaşında solgun çehreli ve uzun boylu zayıf bir kadındı. Başında ince bir tül vardıysa da yüzünü kapatmamıştı. Güzel bir kadın değildi fakat simasında garip bir cazibe vardı.

Fevkalade bir şule ile parlayan gözlerinde zeka ve metanet eseri görülüyordu. Bu kadın ihtimal gençliğinde ok güzeldi. Fakat içindeki bir ıstırap ile vaktinden önce onun tabii güzelliğinin bozulmuş olduğu görülüyordu. Bütün vücudunda o elem ve azabın alameti hakimdi. Halbuki onun bedeninin güzelliğini tahrip eden o ıstırap onun ruhunu zayıf bırakmaktan başka alev tabiiyet ile meçhul olan büyük adamlarda vaki olduğu üzere onun metanet ve yalnızlığını daha fazla takviye etmişti.

Sadık bu kadının yüzüne haylice mettunane ve ihtirasla bakarak, hayrette bulunmuştu. Fakat kadın bu kendini süzen bakışlara asla dikkat etmeyerek, derin düşüncelere dalmışçasına, süratle terk etmekte oldukları sahile doğru bakıp duruyordu.

Daha sonra muharrir, kürek çekmekte olan, yönelip bakmaya başladı. Bu da kalın kaşlı, kırmızı ve buruşuk yüzlü, siyah iri burunlu ve kalın şehvetperest dudaklı, otuz yaşlarında, bünyesi kuvvetli, şişmanca bir adamdı.

Sadık kendi kendine:

-Bu adam Türk'e benzemiyor. Acaba başka bir milletten midir?

Başımı azıcık ileriye doğru uzatarak Ali Osman'ın sağ ve solunda oturmuş olan diğer iki adamı seyretmeye başladı. İkisi de aynı yaşta sarı bıyıklı ve mavi gözlü gençlerdi. Bunlar dahi kürek çeken adam gibi otuz yaşlarındaydılar.

Bilhassa revolver marka tabancasıyla Ali Osman'a karşı tehditlerde bulunan ve bu küçük fırkanın büyüğü zannedilen adam, şık bir gençti.

Çehresinde mülayimlik izleri ve mürüvvet görülüyordu. Bu yapıda bulunan bir adam da her şeye güç yetirebilecek bir özellik görülüp, seziliyordu. Bunu anlamak ve sezmek hiç de zor değildi.

Sadık bunların cazibelerinin tesisleri altında, bakışlarını kadından delikanlıya ve delikanlıdan kadına yönelterek, onlara bir söz söylemeye bahane bulmak için zihnini zorlamaktaydı.

Kadın daime Fırıldak Mesiresi tarafına bakarak arkadaşlarına hitaben:

-Bakınız... Bakınız!... diye haykırdı.

Parmağıyla biraz evvel terk etmiş oldukları sahili işaret etti. Hepsi başlarını isabet olunan tarafa çevirdiler. Orada derya sahilinde bir adamın meyusana bir surette onları tahrik etmekte olduğu mehtabın altında görünüyordu. Bunu müteakip:

-Tutunuz, tutunuz!... Kaçıyorlar. Yetişin!

Dehşet saçan özleri gecenin sükutu arasında sandala kadar aksediyordu.

Dört arkadaş hep bir ağızdan:

-Odur! Odur! Diye haykırdılar. Görülüyor ki izimizi kaybettikten sonra tekrar bizi takip edebilmişlerdir.

Muharriri tesiri altında kalmaya duçar etmiş olan kumral delikanlı:

-Haydi seni göreyim! Küreklerine biraz daha sürat ver.

O sırada muharrir söze karışmaya vesile bularak;

-İsterseniz ben de ekeyim. Zaten küreklerin ikisi de boş duruyor. Bu suretle daha çabuk gideriz.

Sadık'ın hakkı vardı. Zira sandal çifte kürekliydi. Kumral delikanlı cevaben:

-Teklifinizi memnuniyetle kabul ediyoruz.

Muharrir büyük bir sevinçle kürekleri ele almıştı. Karşıda sahilde görünen gölgesi ise onları takip eder vaziyette koşarak:

-Tutunuz!... Tutunuz... Kaçıyorlar, diye bağırmaya devam ediyordu. O sırada başka bir şey sandalda bulunanların nazari dikkatini çekti. Yenimahalle'nin yukarı taraflarında bir alev görünüyordu. Bu arada söz söylemeye bahane arayan Sadık:

-Yangın var; yanıyor!...

Meçhul adamlardan biri de tasdik etti. Fırkanın başı zannolunduğu daha önce beyan ettiğimiz kumral bıyıklı genç, gözlerini dikkatle yangının olduğu tarafa doğru çevirerek, sonra;

-Yanan bizim evdir! diye haykırdı.

Böylece gözünü Yenimahalle'nin yukarılarına dikmiş olan kadın dahi;

-Ben de öyle zannediyorum.

Dört arkadaş birbirleriyle bir ara garip garip birbirlerine karşılıklı bakıp durdular. Bundan ne anlaşılıyordu. Kaza olarak mı yanıyor yoksa kasten mi ateşe verilmiş yanıyordu?

Hâlbuki sandal Anadolu yönünde Kavak'ın sol tarafındaki Tabya ile Beykoz arasında sahile yanaşmıştı.

Ali Osman yanında bulunanlara hitaben;

-Burada mı çıkacaksınız? diye sual etti.

Kumral genç cevaben:

-Evet!

Fakat sandalı sahile yanaştıracak yer yoktur.

-Müsait yer yok! Karaya yaklaşsak kafi.

Suda yürüyerek sahile çıkabilirler.

Gencin "çıkabilirler" demesi Ali Osman'ın dikkatini çekmişti. Bundan anlaşılıyordu ki bunu söyleyen adam kendisi karaya çıkmak niyetinde bulunmuyordu. Fakat kendisi için iyice endişeye sebep olan bu şüphesini muhatabına arz etmeyi münasip görmeyerek:

-Pekala! Öyleyse sandal denizin dibine temas edinceye kadar ileri varalım.

Hâlbuki bu sözleri söylediği sırada kürek çekenler zaten durmuşlardı. Sadık:

-Daha ileri gitmek mümkün değildir.

Kumral genç Ali Osman'a hitaben:

-Rica ederim siz bir dakika için sandalın öbür tarafına geçiniz.

Daha sonra kadına hitaben:

-Hanımefendi buraya buyurunuz deyip diğer taraftan kürek çeken gence kendi yanına gelmesini rica etti. Bu suretle Sadık ile kendi arkadaşı sandalın kıçına çekildiler. Diğer dört arkadaş ise karşı tarafına toplandılar. Birkaç dakika gayet yavaş sesle bazı aralarında sözler söyleyip sonra kürek çeken genç ile Ali Osman'ın yanına oturanlardan biri diz boyunda bulunan suya atlayarak seri adımlarla o anda sahile vasıl olup, karaya çıktılar. Hemen koşa koşa tepeye doğru çıkmaya başladılar.

Sandalda kalan kumral genç Ali Osman ve Sadık efendilere:

-Sizden son bir hizmet daha istirham edeceğim, dedi.

Bu meçhul adamın kendilerine isimleriyle hitap ettiğini görerek hayret ve taassupta kaldılar. Ali Osman;

-Arzunuz nedir? diye sordu.

-Rica şudur ki; mümkün mertebe süratle yolumuza devam edelim. Gerek bizim ve gerek sizin hayatınızı temin bunu icap

ettiriyor. Zira talihin garip bir tesadüfüyle şu sırada siz dahi bizim kadar tehlikede bulunuyorsunuz diyebilirim.

Ali Osman gayri ihtiyari olarak içini çektikten sonra;

-Doğrudur!

-Öyleyse Sadık Efendi! Siz pekala kürek çekersiniz. Hepimiz kurtulmak için tekrar sizin kollarınızın yardımı temenni edeceğim. İz ise Ali Osman Efendi dümenin başına geçebilirsiniz!

Muharrir kürekleri ele aldı ve sandal karadan açılmaya başladı. Ali Osman ile dümenin başına geçti. Meçhul kadın ile kumral gen dahi Ali Osman'ın iki tarafına oturdular.

Tepede iki gölge koşa koşa yukarı çıkmakta ve karşı tarafta ise yangının alevleri hala daha yükselmekteydi.

Kumral genç:

-İstanbul'a doğru gideceğimizi unuttum, deyip cebinden sigara kutusunu çıkararak bir tane kendisi yaktı ve bir tane de Ali Osman ile Sadık Bey'e ikram etti.

Sandal ilerliyordu. İçinde bulunanlar tazyik edici bir sükutta bulunarak hepsinin de derin bir endişede bulunduğu aşikardı. Fakat onların arasında bu garip ve heyecan verici vakaların üzerine diğerlerinden daha ziyade ağır ve acı ızdıraba duçar olmuştu.

Kumral gencin "siz de bizim kadar tehlikede bulunuyorsunuz" sözü bütün müthiş hakikati kendisine hasr ve idrak ettirmeye yetmişti.

Bu özün doğruluğunu şimdi anlıyordu. Hiç olmazsa hepsi birden gitmiş olsalardı, Sadık ile kendisi sabah olmazdan önce eve geri dönüp şu gece maceralarını saklayabileceklerdi. Halbuki henüz iki kişi sandalda kalmış olup, onların nereye gidebileceklerini bilmiyorlardı. Birkaç saatten beri cereyan eden vakaları da hatırına getirerek, hakikaten pek tehlikeli bir halde bulunduklarını hissetti. Bu gece tenzihlerinden bazı eser ve emareler kalmıştı. O emir Yenimahalle'de polislerle Yüzbaşı

Şükrü Bey kendilerini görmüşlerdi. Sonra Fırıldak Mesiresi'nin civarında bağırmakta ve herhalde firar edenleri takip etmekte olduğu anlaşılmış bulunan gölge hatırına geldi. Derin ve genişlemesine bir tahkikat icra edilecek olsaydı kendileri hakkında dahi suizan meydana gelebilirdi. O halde kendisi ve özellikle babası ne olacaktı? Zavallı genci en fazla endişeye sevk eden babasıydı.

-Farz edelim ki her şeyi ikrar ettik. Bu adamları vaki olan tehditler üzerine kaçırmaya mecbur olduk diyelim. Zaten aynı hakikatte budur. Bu surette yakamızı kurtarabilecek miyiz? Görünen durum, bizim aleyhimizdedir! Gece vakti Yenimahalle'lere kadar gezip dolaşmışız. Sonra daha ötekine. Hadi sahillere kadar ileri varmamız her ne kadar tabii surette vuku bulmuşa da bunlar hep şüphe olacak delillerden addolunabilir.

Ali Osman buralarını düşündükçe sandal ile geziye çıkmış olduklarından dolayı pişmanlık duyuyordu.

Kumral gen o sırada zaptiye memurunun aklından geçen şeyleri anlayarak ve bir dakika onun endişelerle dolu çehresine bakarak:

-Acayip! Görüyorum ki sizin gibi mürüvvetperver bir genç için sevince sebep olması icap eden bir vaka, bilakis endişeye sebep oluyor.

Ali Osman bu sözlerin tesiriyle vücudunun sarsıldığını hissetti.

YEDİNCİ BÖLÜM:
BİR DER

Kumral gen sözüne devam ederek:

-Cenab-ı Hakk bazen belaları düzeltir. Babalarının hatalarını evlatlarının eliyle düzelttirdiği gibi, babalarının günahlarını da evlatlarının vasıtasıyla temizler.

Ali Osman derhal cevap veremedi, bu kimseye kendisine ağır gelerek üzülmesine sebep oldu. Delikanlı kendi babasını seviyor ve onun hakkında vaki olan bu tahkirlere tahammül edemiyordu. Binaenaleyh şiddetle gence hitaben:

-Ne demek istediğinizi anlıyorum. Şayet bu kinayeniz doğrudan doğruya bana ve babama ait ise sizin sözlerinize katiyen rıza yüzü göstermeyeceğim.

Sarı genç tebessüm ederek:

-Benim kinayem doğrudan Cenab-ı Hakk'a aittir. O her şeyi pekala tertip eder. Sizin sandalınız sahilde bulunmasaydı, ihtimaldir ki babanızın şiddetli ellerine düşecektik. İşte bunu anlatmak istiyorum.

Ali Osman hiddetle:

-Yani adaletin eline geçecektiniz demek istiyorsunuz.

O zamana kadar sakin bir halde anlatılanları dinlemekte olan kadın dahi söze karışarak:

-Daha doğrusu Abdülhamid'in şiddetli eline geçecektik.

Delikanlı tekrar cevabında:

-Benim babam zaptiye memuru olmakla vicdanen kendi vazifesini yapıyor. Cinayetler işlenmiş olup, failleri aranıyordu. Tabii ki kendisi de vazife icabı bu muamelelere iştirak etmeye mecbur bulunmuştur.

-Dostum! Babanızı suçlamak istemiyorum. Ancak Hak Teala Hazretlerinin inayetine hayran oluyorum.

Akıldan, fikirden geçmedik bir tesadüfle babanızın kendisine ait sandalıyla bizi kurtarıyor.

İhtimal ki; Ali Osman bu izahatı kafi addederek, gittikçe şiddet kazanan bu münakaşaya bir son verecekti. Halbuki o sırada kadın sakin ve metin bir sesle:

-Ben ise babanızı adeta suçluyorum.

Bunun üzerine Ali Osman vücudunda öncekinden daha şiddetli bir sarsıntı hissetti.

Kadın aynı sakin bir sesle sözüne devam edip:

-Beraber o vazifeden bahsettiğiniz bu kendi kendisini aldatmak, vicdanını susturmak için icap edilmiş olan aceleciliktendir. Bazı memuriyetlerin yapılmamasıyla vaziyete yapılmış olur.

Ali Osman hiddetinden titrek bir ses ile:

-Yani canileri serbest bırakmakla mı demek istiyorsunuz?

Kadın yine sakinane bir surette:

-Saltanat tacını taşıyan ve canilerin en büyüğünün bulunduğu bir memlekette bir zaptiye memurunun vazifesi, caniler hakkında hürmetkârene bir surette idare kelam etmektedir... Sizin gibi vazifeden bahseden bir zat bu nükteyi bilmiş olması gerektir.

Bu cevap delikanlının başına bir yıldırım gibi indi. Sandalda birkaç dakika sükut hakim oldu. Müterediddit surette suya girip çıkmakla olan küreklerin şakırtısından başka bir ses işitilmiyordu. Ali Osman; bu yolda, bu konuda ve bunlarla münakaşaya girişdiğine pişman olmuştu. Mamafih darbe o kadar şiddetliydi ki karşılıksız bırakmanın imkanı yoktu. Binaenaleyh aynı titrek seda ile cevaben:

-Herkes yaptığı işlerden, vicdanından kendisi mesuldür.

Kadın da aynı sakin seda ile:

-Ne mutlu o adama ki; vicdanımı kendi siyasi işlerine iştirak ettirebilir, diyerek mukabele etti.

Karşılıklı söylenen bu sözler derin bir dikkatle dinlemekle beraber diğeri ile beraber kürek çekmekte olan Sadık kadının sözlerini işittikçe ona karşı fevkalade bir hayret ve hürmet hissediyordu. Nihayet kendini daha fazla tutamayarak:

-Hanımefendinin hakkı var. Hepimiz de alçak kimseleriz.

Kadın delikanlının bu sözleri üzerine teveccühkârane bir surette ona tebessümle baktıktan sonra, tatlı bir eda ile;

-Öyle bir halde bulunuyorsunuz ki, isterseniz bu alçaklığı tamir edebilirsiniz.

Kumral genç:

-Zannedersem karaya yanaşacak zamandır, sabah oluyor.

Sandal o sırada Rumeli sahilleri yakınında ilerleyerek, İstinye önüne gelmişti. Ali Osman henüz asabi bir halde bulunup elleri hafife titremekteyken:

-Nereye gideceğiz? diye sordu.

-Zannedersem körfeze girip orada karaya yanaşarak daha iyi olur. Zira buralarda sahildeki evlerden bizi görenler olabilir. Orada ise o yoktur.

Dümeni idare etmekte bulunan Ali Osman:

-Hakkınız var.

Sandal körfeze girmiş ve orada birkaç yelken gemileriyle bir vapur yanından geçerek karaya yanaşmıştı.

Ali Osman ansızın karanlıkta kumral gencin elinde bir şeyin parlamakta olduğunu gördü. Gencin cebinden çıkarmış olduğu tabancası idi. Demirin parıltısından vücudunda bir titreme hissettiyse de telaşını göstermemeye muvaffak oldu. Tamamen sahile yanaştıklarında:

-Burada mı karaya çıkmak istiyorsunuz?

Kumral genç cevaben:

-Yani, siz buraya çıkacaksınız.

-Biz mi?

-Evet.

-Ya siz?

-Biz tekrar yolumuza devam edeceğiz.

-Ya sandal?

-Sandal bize lazımdır. Yerimize yüzerek gidemeyeceğimiz gibi karaya çıkıp da hayatımızı da tehlikeye atamayız... Özellikle bizim hayatımız kendimize ait değildir.

-Ali Osman bu beklenmedik cevaptan rahatsız olduğu halde kekeleyerek:

-Fakat...

Kumral gen kati bir surette:

-Rica ederim! Bu sözlere artık bir son verelim. Sandala ihtiyacımız olduğundan alacağız. Siz ise buralardan bir an evvel gidiverirseniz iyi yaparsınız. Beklemenin her dakikası hepimiz için de tehlikeli olabilir.

Karanlıkta parlamakta olan tabancanın varlığı Ali Osman'ın gözüne çarptı. Muhalefet edici bir harekette bulunarak bir iki söz daha söylemek istediyse de ansızın ayağa kalkmaya karar verip karaya yanaşmış olan sandaldan dışarı fırladı.

Kumral genç Sadık'a hitaben:

-Siz de dışarı çıkınız! Şimdiye kadar sizin yaptığınız hizmetten dolayı teşekkürlerimi arz ederim.

Ali Osman karada Sadık'ı beklemekteyken Sadık yerinden bile kımıldamadı.

Kumral genç tehditkar bir seda ile tekrar söyledi:

-Rica ederim dışarı çıkınız! Uzun müddet bekleyemeyiz.

Sadık sesine bir metanet vererek:

-Ben sizinle beraber geleceğim.

Kumral gen muharririn bu sözüne birdenbire bir mana veremeyerek:

-Ne demek istiyorsunuz? diye haykırdı.

-Demek istiyorum ki hanımefendinin biraz evvel söylediği pek doğrudur. Alçaklığımı tamir etmeye vaktim vardır.

Sadık bu son sözü söylerken telaşını hissettirmemeye gayret ediyorduysa da heyecandan hafife titremekteydi.

Kadın çehresinde bir zafer kazanmış gibi gözleri ışık saçarak bu halde:

-Bir can kazandık.

Kumral genç sağ koluyla sandalı karadan uzaklaştırarak:

-Haydi yola çıkalım.

Muharrir kürek çekmeye başladı ve arkadaşına:

-Allah'a ısmarladık Ali Osman!

Ali Osman cevaben:

-Cenab-ı Hakk yardımcın olsun!

Büyük bir hayretle sandalın açıldığını seyrettikçe birbirini takip eden bütün bu harikulade vakaları rüyasında görüyor gibi zannediyordu.

Karanlık gittikçe kaybolmaya başlayarak doğunun ufuklarında şafağın ilk ışıkları görülmeye başlıyordu.

Ali Osman sahilde durarak açılmakta olan sandala, sabit bir bakışla uzun müddet bakakaldı.

Zabıta memurlarından olan babasına mahsus olan bu sandal ile firar edenler öyle adamlardı ki; memur olan baba onları tevkif edebilmek için o kadar günlerden beri geceleri uykusuz geçirmişti...

Sandal körfezden dışarı çıkarak gözden kaybolmuş olduğu halde Ali Osman henüz yerinden kımıldamamıştı. Göze görünmez bir kuvvet kendisini oraya mıhlamıştı denilebilirdi.

Ansızın ayıldı. Etrafa baktı derin bir uyuşukluktan uyanırcasına alnını ovaladı ve sahil boyundan Emirgan'a doğru yürümeye başladı.

SEKİZİNCİ BÖLÜM:
BABAYLA OĞUL

Ali Osman kendi sahilhanesine varınca iyice sabah olmuştu. Fakat henüz güneş ufukta görünmüyordu.

Hizmetçilerin bazıları kalkmış olduğundan kapı çalınınca onlardan biri gelip açtı. Ali Osman içeri girerek:

-Babam geldi mi? Diye sordu.

Hizmetçi:

-Hayır efendim!

Delikanlı başka hiçbir şey söylemeyerek doğruca kendi odasına çıktı. Okuyucularımca malum olduğu üzere bu oda denize nazır, geniş bir salon idi.

Ali Osman bütün geceyi uykusuz geçirmiş olduğu halde duçar olduğu heyecan sebebiyle uyumayı hiç arzu etmiyordu. Bir sigara yakarak odada gezinmeye başladı.

Evvelki geceden beri cereyan eden bütün vakaları hatırına getirdi. Meçhul katının sözlerini hatırladıkça hiddetini zapt edemiyordu. Kendi kendine:

Bu kadın ne garip bir mahluktur. Bir Türk kadınının bu gibi fikirlerde bulunabilmesi böyle işlere karışarak, hayatını tehlikeye atması nasıl tasavvur olunabilir?...

Sonra dostu ve arkadaşı bulunan Sadık Bey'in bu kadının efsunane sözleri tesiriyle bir anda her şeyi terk ederek meçhul ve tehlikeli halleri göze alarak hareket ettiğini hatırladı.

Sadık'ın bu hareketini ilk iş olarak budalalık kabul etti. Daha sonra fikrinde kendi arkadaşı hakkında daha ağır ithamlarda bulundu. Ve...

-Görünüyor ki sandaldan dışarı çıkmaya korktu. Benimle eve geri dönmekten ise o meçhul adamlarla beraber kaybolup gitmeyi tercih etmiş olmalıdır, dedi.

Bunu düşündükçe bu sırada kendisinin müthiş bir tehlikeye maruz bulunduğunu hissederek kendi kendine:

-Bunların neticesi ne olacak? Yenimahalle'ye gittikten sonra sandalsız geri döndüğümü nasıl izah edeceğim?

Bu sırada hakkımda iki ağır şüphe vaki olabilir. Evet! İki vaka vardır ki şahitler vasıtasıyla ispat olunabilir. Evvela gece vakti sandal ile Yenimahalle'ye gidişim. İkinci olarak sandalsız eve geri dönüşüm... İşte bunlar birkaç saat zarfında ortaya çıkarak bundan dolayı izahat vermeye mecbur olacağım.

Ali Osman peş peşe birkaç tane sigara içerek, epey vakit geçirdi. Artık güneş ufuktan yukarı yükselmiş olup, hararet odanın içine aksetmekteydi. Delikanlı pencerelerin perdelerini indirdikten sonra evde herkesin kalkmış olduğunu işitilen ayak seslerinden anladı. Odanın kapısına doğru giderek sürmesini çekti, sonra soyunarak yatağının üzerine uzandı.

Bu defa yorgunluk asabına üstün gelerek birkaç dakika zarfında uyumaya başladı. Henüz derin bir uykuda iken ansızın odasının kapısı şiddetle çalındı.

Ali Osman uykudan hemen uyandı ve;

-Kim o? diye sordu.

Hizmetçi cevaben:

-Benim efendim! dedi.

Ali Osman hizmetçinin şu sade bir sözünü işitince ve tabii malumanın şimşeğiyle bir korku hissetti. Derhal yatağından sıçrayarak yanı başında büyük bir masanın üzerindeki saate baktı, öğleye bir saat vardı. Hemen gidip kapıyı açtı ve müthiş olarak kapının dışarısında beklemekte bulunan hizmetçiye:

-Ne var? Ne istiyorsun?

Hizmetçi şaşırmış olduğu halde cevaben:

-Beyefendi sizi istiyorlar... Aşağıdalar. Evin dört bir tarafı abluka altına alınmıştır.

Delikanlı dehşetli bir surette rengi atmış olduğu halde;

-Babam geldi mi?

-Hayır daha gelmemiştir.

O sırada merdivenin aşağısından bir ayak patırtısı işitildi. Hizmetçi başını merdivene doğru çevirerek fevkalade bir dehşetle;

-Onlardır! Yukarı çıkıyorlar...

Hizmetçi bu sözü söyler söylemez merdivenin başında üç kişi göründü. Ali Osman ikisini tanıdı. Beşiktaş Dairesi Komiseri bulunan Abdülhalim Efendi ile Mehmet Efendi idiler. Bunların refakatında bulunan diğer adamı tanımıyordu. Önde yürümekte olan Abdülhalim Efendi odanın kapısına yaklaşarak delikanlıya:

-Efendi! Abuk giyininiz! Bizimle geleceksiniz!...

Heyecanı ittikçe artmakta olan Ali Osman:

-Nereye gideceğiz?

Komiser Halim Bey cevaben:

-Yıldız Sarayı'ndan sizi istiyorlar.

Bu meşum söz zavallı gencin başına bir topuz darbesi gibi indi.

-Pekala! Şimdi giyinirim de gideriz. Lütfen aşağıda azıcık bekleyiniz.

-Nasıl isterseniz.

Ali Osman oda kapısını kapamak istediğinde komiser Halim Bey:

-Kapıyı açık bırakınız.

İçindeki buhran gittikçe artan genç bir nevi itirazkar halde;

-Fakat...

Komiser şiddetle tekrar ederek:

-Hayır açık kalacaktır.

Ali Osman artık ısrarın hiçbir fayda vermeyeceğini anladığından üzgün bir şekilde başını eğerek giyinmeye gitti. Aşırı bir heyecanla on dakika zarfında elbisesini acele olarak giyindi, bir saniye gözünü üzerinden ayırmaksızın kapının önünde beklemekte olan Abdülhalim Bey'e hitaben:

-Gidebiliriz efendim.

-Hayır efendim! Burada daha biraz işimiz var.

Delikanlı hayrette kalarak:

-Ne var efendim? diye sordu.

-İlk iş olarak odanızı aramalıyız.

Ali Osman ağır bir halde bulunduğunu hissetmişse de bu araştırma muamelesi kendisince beklenmedik olmakla bir derece hiddetlendi.

-Demek oluyor ki bendeniz Arif Efendi'nin oğlu ve hatta zaptiye kapısı memuriyetinde bulunduğum halde... Bendenize itham olunan yahut zanlı gözüyle mi bakılıyor? Fakat bu pek müthiştir! İşin içinde bir yanlışlık olmasın? Size verilen emirler bir başkası için olsa gerek.

Abdülhalim Bey vakur bir sesle:

-Hayır efendim! Yanlışlık yoktur. Babanızın zaten bu işten malumatı var. Kendisi de Yıldız Sarayı'nda sizi beklemektedir.

Zavallı genç gittikçe daha fazla alevlenerek;

-İnanılmaz şey!... İmkanı yok efendim!

Komiser Halim odanın içerisine doğru birkaç adım ilerleyerek:

-Telaş etmeyiniz! Bırakınız ki bir saat bu vazifemizi yapalım. İki arkadaşları da kendileri takip ettiler. O sırada başka iki polis dahi gelip odanın kapısı önünde durdular.

Ali Osman sükut ederek köşeye gidip oturdu. Cebinden bir sigara çıkarak yaktı ve onlara rıza gösterir bir davranışla sigarasını bitirdi.

Abdülhalim Bey'in "vazifemizi yapalım" sözünü işitince sandalda babasının yardımını ispat etmek üzere kendisinin o meçhul kadına hitaben söylemiş olduğu sözü hatırladı ve kendine elemli bir şekilde şöyle demeye başladı:

-Evet bu adamın hakkı var... Vazifesini yapıyor.

Yapılan detaylı incelemeden hiçbir şey ele geçmedi. Meydana gelen bir takım ehemmiyetsiz ve gayri muzır evrak ile gazeteleri büyük bir itina ile sarıp mühürlediler. Bunu müteakip yapılan muamelelere nezaret etmekte bulunan Abdülhalim Bey Ali Osman Bey'e hitaben:

-Şimdi gidebiliriz. Aşağıda kapının önünde bir araba ile iki de at beklemekteydi.

Ali Osman Abdülhalim ve arkadaşı arabaya girip bir polis de arabacının yanına oturdu. Diğer iki polis dahi atlara binip yola çıktılar.

Sadık'ın arkadaşı Ali Osman Bey sakit ve mütefekkir bir halde arabanın bir köşesine çekilerek devamlı sigara içti. Sonradan sağ tarafına oturmakta olan Abdülhalim'e hitaben:

-Araba Yıldız Sarayı'ndan istenildiğimin sebebi nedir? diye sordu.

Baş komiser de cevaben:

-Bilmiyorum.

-Babam orada mıdır?

-Evet!

-Siz kendisini gördünüz mü?

-Evet!

Muhatabı bu sözlere o kadar soğuk cevap veriyordu ki delikanlı kendi asıl meselenin ne olduğunu sorup daha fazla bilgi almaya cüret edemiyordu. Özellikle bu adamdan hiçbir şey anlayamayacağını hissetmişti. Zaten kendi aleyhinde kabul edilen tedbirler hakkında zihnine azap vermenin de lüzumu yoktu. Bunların sandal ile geziye çıktıklarının neticesi olduğu aşikardı. Ancak keyfiyetin hangi yönleri anlaşılmış ve hangi gönleri meçhul kalmıştı. İşte mühim olan nokta bu idi. Halbuki bu konuda kötü kötü şeyler olduğunu keşfedemiyordu. Mamafih bitişik sigara içmekle beraber kendi müdafaasına sebep olacak delileri ve itirazları kendisine sorulacak suallerin cevaplarını şimdiden aklında hazırlamaya çalışıyordu.

Araba süratle hareket ediyordu. Yolun uzun ve çetin olduğuna rağmen üç çeyrek saat zarfında Yıldız Sarayı'nın büyük kapısı önüne gelmişlerdi. Kapıda nöbetçiler beklemekteydi. Araba doğrudan doğruya bahçeye giderek yoluna devam etti.

Delikanlının vücudunu hafif bir titreme istila etti. Kendi kendine:

-Görünüyor ki beni Çit Köşkü'ne götürecekler.

Zavallı genç şu buhranında kendisinden daha ziyade babasını düşünerek üzülüp, kederleniyordu. Yenimahalle'deki başarısızlığa bu yeni darbe dahi eklenince zavallı adam padişahın gözünde büstünün itibaren düşerek istikbali mahvolacak ve umutları heba olabilirdi.

Bu düşüncelerle arkadaşına karşı içinde bir hiddet ve düşmanlık hissederek:

-Sağlık, selametle Sadık dün akşam bize gelmemiş olsaydı.

Araba Çit Köşkü'nün dış kapısı önünde durup, arabacının yanına oturan polis derhal aşağıya atlayarak arabanın kapısını açtı.

Önce Ali Osman'ın karşısında oturan Mehmet Efendi aşağı inip Ali Osman ile Abdülhalim dahi onu takip ettiler. Üçü birden köşkün büyük kapısından içeri girerek, merdivenlerden yukarı çıktılar.

Geniş ve süslü bir salından geçerek küçük bir odaya girdiler. Bu odanın mefruşatı kırmızı kadife koltuk ve kanepelerle, perde serili kıymet biçilemez bir Acem halısından ibaretti.

Abdülhalim:

-Siz burada biraz bekleyiniz, diyerek kendisi bir kapı açarak çıkıp, kayboldu. Mehmet Efendi koltuğa oturdu. Ali Osman ise asabının heyecanıyla bir sigara yakarak odada gezmeye başladı. Beş dakika sonra Abdülhalim geri döndü ve hiçbir söz söylemeyerek kendisi de bir koltuğa oturup, yaslandı.

Dakikalar geçtikçe Ali Osman'ın heyecan ve endişesi şiddetleniyordu. Soğukkanlılığını muhafaza etmek ve kendisini lakayt göstermek için beyhude yere kendini zorlamaktaydıysa da babasının siması devamlı gözlerinin önüne gelip dikiliyordu. Delikanlı kendi kendine:

-Bu işte beraatım söz konusu olsa bile yine hakkımda şüphe baki kalarak, babam yüzden gözden düşecektir, diyordu.

Birdenbire odanın kapısı açılarak siyah setreli bir hizmetçi teklifli bir tarz ile;

-Ali Osman Efendi içeri buyurunuz.

Delikanlı hafifçe titrediyse de bütün metanet ve cesaretini toplayarak, elindeki sigarayı tablaya attıktan sonra metin bir yürüyüşle hizmetçiyi takip etti.

İki boş salondan geçtikten sonra hizmetçi bir kapı açıp, kendisi bir tarafa çekilerek;

-İçeri buyurunuz.

Ali Osman içeri girince arkasından kapı kapandı.

Uzun bir masanın başında bir koltuğa oturmakta bulunan Çerkez Mehmet Paşa yüzünü buruşturmuş olduğu halde, uzun sakalını aheste aheste okşamaktaydı. Onun sağ tarafında başka bir kadifeli koltuğa Sultan'ın ikinci katibi bulunan İzzet Paşa gözleri kamaştıran bir şeametle oturmaktaydı. Mabeyn erkanından bu iki önemli zatın orada hazır bulunmasından, delikanlının heyecanı bir kat daha arttıysa da görünüşte kendi kendisini gevşek ve lakayt göstererek birkaç adım ileri varıp, kemali hürmetle paşaları selamladıktan sonra ellerini kavuşturarak mütevazi bir tarzda durdu.

Mehmet Paşa delikanlıyı daha ziyade dehşete düşercesine onun gözlerine doğru bakarak:

-Biraz daha beri geliniz.

Ali Osman birkaç adım daha ilerleyerek masanın yanında bulunan bir sandalyeye yanaştı.

Mehmet Paşa gözlerinde aynı şiddet baki olduğu halde:

-Arif Efendi'nin oğlu Ali Osman Efendi siz misiniz? diye sual etti.

-Evet Paşa Hazretli kulunuzum.

-Pekala! Oturunuz.

Delikanlı tekrar yerden bir temenna ettikten sonra bacaklarını kavuşturmuş ve başını önüne almış olduğu halde sandalyeye oturdu.

Bir dakika sıkıntılı bir sükut hüküm sürdü. Daha sonra sağ eliyle uzun sakalını okşamakta olan Mehmet Paşa elini aşağı aldıktan sonra keskin ve aheste bir sesle ve her kelimede durarak:

-Ali Osman Efendi! Aleyhinizde gayet ağır ithamlar söz konusu olmuştur.

Delikanlı hafifçe titrek bir sesle cevaben:

-Bendeniz daima büyük bir sadakatle vazifemi yapmış olduğum halde aleyhimde ne gibi ağır ithamlar vaki olabilir?

Paşa ilaveten:

-Ali Osman Efendi inkarın lüzumu yok. Biz her şeyi biliriz. Kendi menfaatiniz bile derhal her şeyi yerli yerince söylemeniz icap ediyor. Bu suretle belki suçunuzu hafifleterek padişahın affına mazhar olabilirsiniz.

-Fakat aleyhimde olan ithamlar nedir? Kendimde hiçbir kabahat göremiyorum.

-Dün gece siz kendinize ait olan sandalınız ile Yenimahalle sahilinden dört kişi kaçırmışsınız. Bunlardan biri kadındır. Bunların birkaç günden beri zabıtaca takip edilmekte olduğunu siz dahi zabıta memurlarından bulunduğunuz sebebiyle durumu pekala bilirsiniz.

Delikanlı açıkça beyan olunan bu ithamdan hiç de müteessir olmadı. Zaten oraya bundan dolayı getirilmiş olduğunu biliyorduysa da bunun bunu soruşturma esnasında söylenilmesini istemiyordu. Bunun üzerine metin bir eda ile:

-Paşa Hazretleri! Bu konuda zat-ı alinize yalan ve yanlış malumat verilmiştir.

Mehmet Paşa buna kızarak;

-Nasıl? Dediklerimi ispat eden şahitler vardır. Siz ise hala inkara cesaret ediyorsunuz. Hâlbuki evvelce söylediğim üzere bu hareket suretiniz gerek sizin ve gerek size katılmış olan diğer bir zatın daha ziyade vahim bir hale düşmenize sebep olur.

Ali Osman kendi babasının ima edildiğini anladı. Bu kinaye bir dakikada onu sarstıysa da hemen heyecanını zapt ederek:

-Namusum üzerine yemin ederim ki bendeniz kimseyi kaçırmamışım ve aleyhimde olan itham tamamen iftiradan ibarettir.

Bu sözleri o kadar şiddet ve metanetle söyledi ki, Mehmet Paşa hicap ederek yanındaki zata baktı. İzzet Paşa güya elinde bulunan bir kağıdın mütalaasına dayanmış olduğu halde başını kaldırarak o da taaccüp edici bir nazar ile Ali Osman'a baktı.

-Dün akşam Yenimahalle'de yakalamak istediğimiz dört kişinin kordon altına alınan haneden firar etmiş olduklarını biliyor musunuz?

-Evet efendim! Biliyorum! Şükrü Bey bunu bana söylemişti.

-Haneden firar ettikten sonra kendi sandalınızla Anadolu yönüne geçmiş olduklarını biliyor musunuz?

-Hayır efendim! Bilmiyorum ancak böyle olmasının muhtemel olduğunu farz ediyorum.

-Yenimahalle'den Boyacıköy'deki hanenize giderken yolda hiçbir kimseye tesadüf etmediniz mi?

-Hayır efendim! O vakit zaten dışarıda kimse kalabilir mi?

-Hakkınız var. Arkadaşınız bulunan Sadık'ın sizin sandalınızla firar eden dört kişinin bu hareketinden dahil olduğundan şüphe ediyor musunuz?

-Zannetmem efendim!

-Dün gece kiminle beraber eve geldiniz?

-Mektep arkadaşlarımdan Şafak gazetesi muharrirlerinden Sadık Bey ile.

-Evde ne yaptınız?

-Geç geldiğimiz için biraz sonra yemeğe oturduk. Sonradan yukarıdaki odama çıkarak biraz konuştuk.

-Sonra!...

-Sonra deniz sakin olup, mehtap dahi bulunduğundan sandal ile geziye çıkmak istedik.

-Bu gezinti işini hanginiz teklif ettiniz?

-Bendeniz efendim...

-Pekala devam ediniz.

-Sandalı suya indirerek yola çıktık.

-Sandalcı beraber miydi?

-Hayır! Vakit geç olduğundan onu rahatsız etmek istemedik. Özellikle Sadık Bey kendisi kürek çekmeyi arzu etmişti.

-Bu kadar uzun bir geziye yalnız yola çıkmak akıl kârı değildir.

-Niyetimiz çabuk geri dönmekti. Fakat yola çıktıktan sonra havayı o kadar latif bulduk ki yavaş yavaş Tarabya açıklarına kadar gittik

Delikanlı sükut etti.

Mehmet Paşa:

-Hikayenize devam ediniz.

-O halde Yenimahalle'ye kadar gitmek istedik. Babamın orada bulunduğunu biliyorduk. İşini bitirmiş olsaydı beraber yalıya geri dönecektik. Hâlbuki Yenimahalle'ye gittiğimiz zaman babamın orada olmayıp bir an önce gitmiş olduğunu Yüzbaşı Şükrü Bey'den haber aldım...

-O halde siz de eve mi geri döndünüz?

Paşa bu soruyu sorarken yüzünde bir tebessüm hücumu görüldü. Bu suretle yüzünde beliren şeamet daha fazla göze çarpıyordu.

Delikanlı hikayesinin çetin kertesine gelmişti. Bununla beraber sözüne devam ederek:

-Kıyıdan biraz açılınca abdestimi bozmak icap etmekle, sandalı karaya yanaştırmasını Sadık'a teklif ettim. Fırıldak mesire yerinin alt tarafında karaya çıktım. Arkadaşıma beklemesini rica ettim.

Bendeniz tepeye doğru epey ilerledim. Fakat civardaki bir dişi köpeğin havlayarak bana doğru gelmekte olan köpeklerin rahat vermeyeceğini anladığımdan daha uzaklara gittim. Şöyle ki; gaybubetim yirmi dakika kadar ve belki daha fazla uzadı. Geri döndüğüm zaman sandalı yerinde bulamadım. Nafile etrafa bakıp, aradım. Ne sandal vardı ne de Sadık. Uzakta Beykoz sahilinin yakınlarında mehtabın parlayan ışığıyla bir sandal gözüme ilişti. Denizin yüzünde bundan başka sandal görünmüyordu... Bu sandal benim sandalım olmalıydı. Ancak Sadık Bey'in beni beklemeyerek karadan açıldığına ve sandalda bulu-

nanların kimler olabileceğine bir türlü akıl erdiremiyordum... Hâlbuki bu bir zandan ibaretti. Belki de gördüğüm sandal benim değildi. Bu hiç de hoş olmayan olaydan canım sıkılarak hatta şu hareketi hala daha doğrulayamadığım arkadaşıma karşı bir hiddetlendim. Sahil boyundan Yenimahalle iskelesine kadar yürüdüm. Yarı gece çoktan geçmişti. Henüz kimseler görülmüyordu. Büyük dereye kadar yoluma devam ettim. Mehtaba güvenerek eve kadar yürümeye karar verdim. Eve geldiğim zaman şafak sökmek üzereydi. Yorgun argın hemen yatağıma sokularak derin bir uykuya daldım. İşte uykudayken beni uyandırıp buraya getirdiler:

Ali Osman bütün bu hikayeyi fütursuz ve tereddütsüz naklettikten sonra sükut etti. Ne hususta sorulamaya alınacağını ve aleyhinde ne gibi ithamların vuku bulacağını bildiğinden bu cevabı evvelce tertip etmişti. Vakıa bu itizar-ı nazar itibara alınarak kendisini mesuliyetten kurtarıyordu.

Mehmet Paşa delikanlının hikayesini dinlediği sırada zaman zaman işittikleri sözlerin doğruluğuna inanırcasına başını sallıyordu. Hikayenin sonunda sakalını okşamaya başlayarak evvelkinden daha ziyade mülayim bir seda ile:

-Demek oluyor ki siz Yenimahalle'de Şükrü Bey'den hiç kimseye tesadüf etmediniz.

Ali Osman tertiplediği bu hikayenin doğruluğu hakkında bir çeşit şüphe gösterilmediğinden fevkalade memnun ve sevinçli olduğu halde hemen cevaba kalkışarak;

-Hiçbir kimseye!

Paşa garip bir nazarla delikanlının yüzüne baktı. Ali Osman da artık başını yukarı kaldırmaya cesaret ederek doğrudan doğruya ve pervasızca Mehmet ve İzzet Paşaların yüzüne baktı. Mehmet Paşa elini masaya vurarak;

-Yalan söylüyorsunuz! diye haykırdı. Delikanlı büyük bir sükunet içinde şöyle söylemeye başladı:

-Babamın üzerine yemin ederim ki; söylediğim her şey doğrudur.

Tekrar bir dakika sükut ettiler. Ali Osman büsbütün müsterih olarak tertiplediği hikaye sayesinde yakasını kolayca kurtarabileceğinden artık emin gibiydi.

Mehmet Paşa masanın üzerindeki zili çaldı. Bunu müteakip siyah elbiseli bir hizmetçi içeri girdi. Paşa bu hizmetçiye hitaben;

-Arif Efendi içeri girsin.

Hizmetli hürmetli bir hararetle dışarı çıktı. Ali Osman kendi babasının ismini duyunca vücudunda bir küçük titreme hissettiyse de yine soğukkanlılığını muhafaza ederek, kendi kendine.

-Görünüyor ki; bizi bir defa karşı karşıya getirdikten sonra ikimizi birden salıvereceklerdir.

İki dakika sonra babası içeri girdi. Arif Efendi elli yaşlarında yarım beyaz ve müdür sakallı, enli ve irice burunlu şişman ve topalak bir adamdı. Bir derece asık olan çehresi yanına gidenleri hürmet göstermeye mecbur ediyordu.

Otuz seneden beri zabıta nezaretinde bulunuyordu. İlk önceleri adi bir katip olarak oraya girmişken zamanla yükselerek bir mevki kazanmış olup zat-ı şahanenin ve nazırının yüksek emniyet ve itimadına mazhar olmuştu. Arif Efendi asla rüşvet almayan, doğru bir memur olmak üzere şöhret kazanmıştı. Bu ise Sultan Abdülhamid devrinde büyük bir rüşvet alıp, müfsit bir ahlaka sahip olduğu halde istikameti özellikle kendisine karşı gösterilen doğruluğu takdir ederdi. İşte bunun için Arif Efendi hakkında bir hususi teveccüh olup, onu sadık hizmetlilerinden biri olarak addetmişti.

Mehmet Paşa sol tarafında bulunan halı bir koltuğu işaret ederek:

-Koltuğa buyurunuz Arif Efendi!

Arif Efendi kendisine gösterilen yere oturmadan önce kendi yüzüne bakmakta olan oğluna bir bakış attı. Baba ile oğul arasında teati olunan bu bakışlar gayet seri ve ani olmakla beraber fevkalade manidardı. Babanın bakışında hiddet ve tekdir ile beraber, şefkat eseri bulunduğu halde oğlunun bakışında ise taaccüp ve dehşet görülüyordu.

Arif Efendi gösterilen koltuğa oturduktan sonra Ali Osman babasının hiddetli ve şiddetli bakışlarından endişelenerek kendi kendine:

-Acaba babam yüzüme niçin bu kadar hiddetle bakıyor?

Çerkez Mehmet Paşa cebinden sigara kutusunu çıkararak Arif Efendi'ye bir sigara ikram ettikten sonra bir memnuniyet eseri göstererek:

-Arif Efendi! Şüphelerimizin asılsız olduğu anlaşıldı. Oğlunuzun ifadesine göre kendisi bir zaruri sebep dolayısıyla Yenimahalle'de boş bir tarafa karaya çıkmış ve geri dönüşünde sandalının oradan Aşiyan tarafını görerek, Yenimahalle'den Boyacıköy'e kadar gitmiş olup, hiçbir şeyden malumatı yoktur. Bu sözler üzerine Arif Efendi memnuniyet göstermeyerek bilakis bakışındaki hiddet daha fazla şiddetlenerek;

-Demek istiyorum ki; oğlunuzun ifadesine göre aleyhinde vaki olan ithamlardan tamamen beridir.

Arif Efendi oğluna hitaben:

-Böyle mi söyledin?

Ali Osman başını eğerek:

-Evet! dedi.

Arif Efendi duyduğu o andaki heyecandan dolayı titremekte olan bir seda ile:

-Senin hem amirin hem de baban olduğum sebebiyle aynı hakikati tekrar söylemeni emrediyorum.

Delikanlının bu ana kadar muhafazasına muvaffak olduğu soğukkanlılığı, garip bir heyecana çevrilerek:

-Söylediğim aynı hakikattir.

Arif Efendi bir derece daha mülayim sesle sözüne devam ederek:

-Rica ederim! Hiçbir şeyi gizlemeyerek aynı hakikati yerli yerince naklet. Kabahatin ne kadar da büyük olsa Padişah Efendimizin merhamet ve inayetinden emin olabilirsin... Şimdi derhal her şeyi söylemelisin. Hem kendini hem de babanı yalnız bu surette kurtarabilirsin.

Ali Osman Mehmet Paşa'nın aynı şeyi söylemiş olduğunu hatırladı. Babasının yalvarması üzerine azıcık bir kısmını saklamış olduğu hakikati yeri yerince nakletmek istediyse de yine birden bir bundan vazgeçerek kendi kendine:

-Hayır! Bütün bunlar bildiğimiz oyunlardır. Babam mecbur edip, baskı yapacak şekilde yıldırım gibi hareketle bu nasihati bana veriyor... Söylediklerimin sıhhat derecesini anlamak üzere adeta beni tecrübe etmek istiyorlar.

Sonra hususi bir metanetle:

-Paşa Hazretlerine arz ettiğim ifadelerim aynen hakikattir. Onlara ilave edecek hiçbir sözüm yoktur.

Babası hemen haykırarak:

-Fakat senin söylediklerini tamamen tekzip eden şahitler vardır.

Bu sözden delikanlının dehşete düşerek titrek bir sesle şöyle söylüyordu:

-Nasıl şahitler?

Çerkez Mehmet Paşa baba ile oğlu arasında cereyan eden bu münakaşamım daha fazla uzamamasını istemediğinden, soruşturmaya bizzat kendisi devam etmeyi daha münasip addederek:

-Evet!... Evet!... Efendi babanızın dediği pek doğru. Sizin tertip etmiş olduğunuz hikayeyi tekzip eden şahitler vardır. Bunlar olmasaydı sizin sözleriniz doğru addolunabilirdi. Yeni-

mahalle'de Fırıldak Mesiresi'nin alta tarafındaki boş mahallede karaya çıkan siz değilsiniz. Sizin refakatinizde bulunan arkadaşınız Sadık Bey'dir. Sadık Bey abdest bozduktan sonra sandala geri dönmüştür. Siz dahi onu bekleyerek sonradan firar eden dört kişi ile beraber Beykoz'a doğru gitmişsiniz... İşte bizden saklamak istediğiniz hakikat budur.

Bu sözleri Ali Osman'ın başına bir şimşek gibi indi. Demek oluyor ki bu adamlar her şeyi biliyorlardı. Soruşturma resmi bir muameleden ibaretti... Babasının içeri girdiği zaman kendisine hiddetli bir şekilde baktığının sebebini şimdi çok iyi anlıyordu. Hâlbuki kendisinin hiçbir kabahati yoktu. O dört adamlarla bir çeşit münasebeti olmadığından başka, onların yakalanmasını da canıgönülden arzu ediyordu. Onların firar etmelerini kolaylaştırmıştı. Fakat bunu yapılan tehdit altında istemeyerek yapmıştı. Sonra kendi kendine:

-Keşke hakikati tamamıyla nakletmiş olsaydım. Şimdi ise gayet müşkül bir halde bulunuyorum... Yalan söyleyerek hakikati saklamakla artık hakkımda şüpheye düşerek beni o adamların işledikleri cinayette ortak addetmeye hakları vardır, diyordu.

Bütün bu acı düşünceler bir dakika zarfında delikanlının zihnini işgal etmeye başladı. Hiçbir söz söylemeyerek şaşırıp kalmıştı.

Babası, oğlunun çehresindeki tereddüt ve heyecanı görünce kendisi de bundan müteessir olarak yeniden mülayim bir halde:

-Allah aşkına doğrusunu söyle...

Ali Osman cevaben:

-Benim bir kabahatim olmadığına, tamamen günahsız olduğuma yemin ederim.

Arif Efendi cevaben:

-Günahsız olan adam yalan söylemez.

Zavallı genç meyusuna:

-Nasıl? Sizde mi benden şüphe ediyorsunuz?

-Hakikati söylemediğini görünce elbette şüpheye düşüyorum.

-Sizin başınız ve validemin başı üzerine yemin ederim ki benim o firarla hiçbir alakam ve münasebetim yoktur. Onları ben kaçırmadım. Benim bu işte bir kabahatim yoktur.

Bu sözleri söylerken Ali Osman'ın sesi heyecandan titremekte ve gözleri yaşla dolmaktaydı.

Arif Efendi o ana kadar oğlunun suçlu olduğuna kanaat getirmiş gibi iken, onun şiddetli ve metanetli şikayetinden müteessir oldu. Oğlunun bir takdiri tesadüfe kurban gitmekte olduğunu anladı. Binaenaleyh ayağa kalkarak masanın yanına vardı. Birkaç dakika alçak bir sesle Mehmet Paşa ile konuştu. Mehmet Paşa Arif Efendi'nin sözlerini tasvip etmek üzere ara sıra başını sallıyordu. Bu yakın görüşme bittikten sonra Paşa ayağa kalkarak:

-İşte biz gidiyoruz. Babanızla beraber yalnız kalırsanız bize söylemek istemediğiniz bir şey varsa ona gizlice söyleyebilirsiniz. Ancak şurasını bilmelisiniz ki, hayatınız söylemenize bağlıdır.

Mehmet Paşa bu tehditkar sözleri söyledikten sonra dışarı çıktı. O vakte kadar ağzını hiç açmamış olan İzzet Paşa dahi beraber dışarı çıktı.

DOKUZUNCU BÖLÜM:
ABDÜLHAMİD BUHRANI

Yenimahalle'de kordon altına alındıkları halde beklenmedik bir surette kaybolan dört kişinin firar etmesi Abdülhamid'in üzerine bir yıldırım iner gibi tesir etmişti.

Zaptiye nazırı, mabeyin yaverleri elleri boş olarak geri dönünce maruz bulundukları başarısızlığın tafsilatını arz ettikleri sırada Abdülhamid dehşetli surette hiddet ve gazaba gelmişti.

Bir müddetten beri bu garip cinayetlerin kendisinde meydana getirdiği dehşetin tesiri altında bulunuyordu. Bunların adi cinayet olmayıp, malum olmayan siyasi maksatlı cinayetler olduğunu ve bunun için tertiplendiğini, bir programın muntazaman icraya konulduğunu anlıyor ve hissediyordu. Zira bunların benzeri geçmişte dahi görülmemiş, küstah bir cüretle işlenmiş bulunuyordu. Gözünün önünde pervasızca icra ediliyordu.

Bu siyasi maksat acaba ne olabilirdi? Bunu anlamak ise pek güç bir şey değildi. Çeyrek asırdan beri Türkiye'nin müptela bulunduğu istibdat idaresi netice vermekten başka ne olabilirdi? Kendisi ise bu idarenin mihverini teşkil etmekte olduğuna

binaen bu savaşın tabii ki kendi şahsına karşı yapılmakta olduğunu pekala biliyordu.

İşte bu sebebe dayanaraktır ki; o garip cinayetlerin başlangıcından beri fevkalade dehşet ve hiddete düşerek genel olarak esaret halkasına düşen ahali arasından başkaldırıp da böyle karanlıkta kendisine karşı ihanet ve hıyanete cüret etmekte bulunan şu hain güruhu bir an önce eline geçirmek istiyordu.

Hâlbuki bu hafiye kuvvetleri nice kahrına düşeceği sırada, gözünün önünden cin gibi nihan ve kaybolmuştu... Bu felaket haberi şiddetinin eseri ve tesiri şahikasıyla biraz önce Tahsin Paşa'nın başına tahkirane hakaretler yağdırarak, huzurundan tand etmişken artık bir derece soğukkanlılığını bulunca onu tekrar yanına çağırarak;

-Şimdi hemen Yenimahalle'ye adam gönderip bilinen hanenin kuyusunu ağzına kadar taşla doldurduktan sonra haneyi ateşe veririz diye kati irade buyurdular.

Tabii bu arada derhal icra olundu. Okuyucularımızca malum olduğu üzere iftar edenler bile hanenin yanmakta olduğunu Beykoz açıklarında sandaldan görmüşlerdi.

Bu adamların kuyudan başka bir yerde gizlenemeyeceklerini Abdülhamid anlayarak, kuyuyu taşla kapattırmakla canileri onun içinde ebediyen defetmiş olacağını ümit ediyordu. Vakıa bu makul bir fikir idiyse de biraz geç kalmıştı.

Kendisi de böyle olduğunu bildiğinden bu emri vermekle beraber yine etrafında bulunanları da gazabının şiddetine hedef yapmıştı.

Mamafih firarilerin yakalanabileceği hakkında sabaha doğru yeni ümitler peyda olmuştu. Evvelce malumumuz olduğu üzere bahçıvan Ömer, Yaver Ziya Paşa'dan beş lira bahşişi aldıktan sonra meyus ve düşünceli olarak haneyi terk etmişti. Hâlbuki Ömer, bu münasebetle kati bir muzafferiyet kazanmaksızın haneyi terk etmekle beraber, kendisini büsbütün mağlup addetmek istememişti. Bir eser bir emare keşfetmek

üzere hanenin her tarafını sebatla inatlaşarak dolaştıktan sonra dağın oldukça yüksek bir yerine çıkarak muhatabın yardımıyla hanenin havalisini dahi müdekkikane bir şekilde gözetlemişti. Uzakta Fırıldak Mesiresi civarında ağaçların gölgesi altında birkaç kişinin süratle yürümekte olduğu gözüne ilişmişti. Ömer Ağa bunu görür görmez bacaklarının bütün kuvvetiyle oraya doğru koşmaya başlamıştı. Gördüğü adamlar ise kah ağaçların gölgeleri altında kaybolup, kah mehtabın ziyasıyla görünmekteydiler.

Ömer yaklaştıkça yürüyen adamların kıyafeti daha ziyade açık bir şekilde görülmekte ve bundan kendi heyecanı dahi gittikçe artmaktaydı.

Velhasıl onların dört kişiden ibaret olup birisinin de kadın olduğunu bile fark edebilmişti. Artık bunların araştırılan hanedeki adamlar olduğunu anlamış ve kaçmak üzere olduklarını sezmişti. Bunun üzerine bahçıvan Ömer Efendi bir kat daha metanet kazanarak daha fazla süratle koşmaya devam ediyor ve koşarken de kaçanların üzerinden bir dakika bile gözünü ayırmıyordu. Mamafih onların yanlarına kadar varmaya muvaffak olamıyordu.

O sırada dört kişi birbirleriyle müzakere edercesine bir oraya geldiler. Ömer Efendi onlarla bitişik yürüyecek dört kişinin kendi tarafına doğru teveccüh edip güya kendisini beklemekte olduklarını gördü. Onların bu duruşunu görerek birdenbire kendisinde bir tereddüt ve gevşeklik hasıl olup bulunduğu halin müşkülatını derhal anladı ve kendi kendine:

-Kendilerini takip ettiğimi görerek başıma bir hal getirmek üzere acaba yaklaşmamı mı bekliyorlar? dedi.

Meyus bir şekilde etrafına bakındı. O dört firariden başka hiçbir kimse görünmüyordu. Her tarafa sükut ile zilmet hüküm sürüyordu. Ansızın onlardan ikisinin ayrılarak yavaş yavaş kendisine doğru geldikleri gördü. O zaman bahçıvan Ömer dehşetle geri dönerek kaçmaya başladıysa da o iki adamın kendisini takip etmekten vazgeçtiklerini gördü. Kendi kendine:

-Hiç olmazsa görünmeyerek gizlice uzaktan arkalarından gidip nereye sığacaklarını anlayayım.

O sırada fırıldak mesiresinin arka taraflarında bulunuyorlardı. Oradan sahil görünüyordu. Kayalardan birinin yanı başında bir sandal olup içinde de dümen tarafında oturmakta bulunan bir adam vardı.

-Bu vakitlerde denizin şu boş sahillerinde bu sandalın işi ne olabilir yoksa acaba firariler için midir?

Bahçıvan Ömer Efendi kendi kendine bu mütalaalarda bulunmaktayken kendisinin takip ettiği dört kişinin sahilde görünerek sandalın içine atladıklarını ve biraz sonra beşinci adamın dahi gelmesini müteakip sandalın yola çıktığını gördü. Bahçıvan Ömer hiddetinden kudurup duruyordu. Divane gibi tepeden aşağı koşmaya başladı. Taşlar ve çalılar her adımında ayağına ilişerek süratli hareket etmesini engelliyordu. Kendisi bunlara hiç bakmayarak onlara adeta bitişik bir hizada koşuyordu.

Nihayet sahile indiği zaman sandalın iyice açılmış olduğunu görünce o zaman mecnuna bir haykırışla:

-Tutunuz... Kaçıyorlar... Tutunuz... diye bağırmaya başladı.

Bu nidayı sandalda bulunanların işitmiş olduğunu daha önce söylemiştik.

Bahçıvan bu nidaların bir şeye yaramayacağını görünce soluya soluya mahalleye geri dönüp gelince Şükrü Bey'e rastladı. O sırada Şükrü Bey bütün gün çektiği meşakkatlerden yorgun argın sahilde bulunan bir mundar otluk odasında yatmak üzereydi.

Bahçıvan Ömer Ağa heyecanın şiddetinden bütün vücudu titremekte olduğu halde meydana gelen olayları birkaç sözle anlattı.

Şükrü Bey soyunmuş ve ayakkabılarını çıkarmış olduğu halde yatak üzerinde uzanmışken derhal yerinden sıçrayarak

alelacele giyinip dışarı çıktı. Bu beklenmedik haberi alınca artık bütün yorgunluğunu unutmuştu.

Bu firarileri elde edebileydi bu muvaffakiyet kendisi için ne büyük bir şeref olacaktı!

Bunun üzerine on dakika geçmeden maiyetinde bulunan iki polis ve bahçıvan Ömer Ağa ile birlikte bir çifte sandala girerek Anadolu sahiline hareket ediyordu. Diğer üç polis dahi bir onbaşı ile beraber sahilde bekliyorlardı. Bunlar dahi başka bir sandal dahi tedarik ederek onları takip edeceklerdi.

Yüzbaşı Şükrü Bey Beykoz taraflarını dikkatle gözeterek oralarda sandal falan göremediğinden fevkalade endişeye kapılarak, kendi kendine:

-Acaba zamanında yetişebilecek miyiz? diyordu.

Bu sandalın sahipleri iki Rum kayıkçı olup uykularından zorla kaldırılmışlardı. Bunlar dahi kendi alışık gözlerini büyük bir dikkatle her tarafa dolaştırarak her tarafta ve açıklarda hiçbir eser göremiyorlardı.

Ömer Ağa ansızın Beykoz ile Yeniköy cihetini işaret ederek:

-Bakınız... bakınız... denizin yüzünde bir siyah nokta hareket ediyor.

Hepsi birden işaret olunan tarafa baktılar. Rum sandalcılardan biri:

-Evet!... Zannedersem Yeniköy'e yahut İstinye'ye doğru hareket eden bir sandaldır.

Şükrü Bey bahçıvan Ömer Ağa'ya hitaben:

-Sen diyordun ki; onlar Beykoz ile Kavak arasındaki sahile doğru gidiyorlardı.

Ömer Ağa parmağıyla boş sahili işaret ederek:

-Evet! Öyledir. Onlar bu tarafa doğru gidiyorlardı. Fakat görünür ki; sonra niyetlerini değiştirmişlerdir.

Yüzbaşı Şükrü Bey cevaben:

-Doğrusunu bu vakitlerde, bu sandal bana pek şüpheli görünüyor. Geceleri geç vakitte denizi dolaşmak balıkçılar için bile yasaktır. Binaenaleyh bu sandalı yer yer takip etmeliyiz.

Bahçıvan Ömer Ağa buna itiraz ederek:

-Fakat bunlar şayet aradığımız değilse diğerlerinin kaçmalarına meydan vermiş oluruz.

Hakikaten kati bir karar vermek çok zordu.

Şükrü Bey içini çekere:

-Burada bir sandal hazır bulunmuş olsaydı birimiz bir tarafa diğer birimiz de bir tarafa gidebilirdik.

İşte bu sırada bir sandal Yenimahalle iskelesinden hareket ederek kendilerine doğru gelmeye başladı.

Ömer Ağa sevinçli olarak:

-İşte geliyorlar! diye haykırdı.

O zaman Şükrü Bey bu sandal kendilerine yaklaşıncaya kadar pek yavaş gitmeyi emretti. Fakat bu suretle kıymetli dakikalar kaybolup gidiyordu. Bahçıvan ile yüzbaşı her ikisi dahi şu işi muvaffakiyetle başa çıkarmak üzere fevkalade gayret sarf etmekte bulunduklarından tahammül edemeyerek yerlerinde rahat oturamıyorlardı.

Şimdi her ikisi de İstinye'ye doğru süratle hareket etmek üzere bulunan sandala bakışlarını hasretmişlerdi.

Tabii ki kabil olamayan güzel tasavvurlarda bulunmayı itiraf etmiş olan yüzbaşı:

-Hiç olmazsa yanımızda bir dürbün bulunsa ne âlâ olurdu!

Velhasıl tahammülsüz beklemekte oldukları Yenimahalle sandalı kendi sandallarına gelip yanaştı. O zaman kısa bir müzakereden sonra araştırma heyeti iki kısma ayrıldı. Biri Ömer Ağa'nın delaleti altında İstinye Körfezi'ne doğru ve diğer Yüzbaşı Şükrü Bey'in idaresi altında olarak Beykoz sahillerine yönelerek hareket etti.

Halbuki bütün araştırmalar semeresiz kaldı. Birkaç saat sonra yüzbaşı ile bahçıvan her ikisi dahi meyus ve talihsiz olarak buluştular. Derhal mabeyn-i hümayun'a giderek o gece cereyan eden bütün vukuatı kendilerinin fevkalade bir gayretle icra etmiş oldukları araştırmanın emaresiz kaldığını arz etmeye karar verdiler. Bu maruzatın arasında bilhassa Ali Osman ve Sadık Beylerin Arif Bey'e mahsus olan sandal ile Yenimahalle'de bulunması ve takip olunan dört kişinin aynı sandal ile firar etmiş olması arasında büyük bir heyecan meydana getirmişti. Halin meydana gelişi zat-ı şahaneye arz olunması üzerine Ali Osman ve Sadık Bey'in haneleri araştırılmak ve kendileri yakalanarak getirilmek üzere irade-i şahane çıkmıştı.

Diğer taraftan o esnada Yıldız Sarayı'nda bulunmakta olan Arif Efendi muhafaza altında bulundurulsa da gerek Abdülhamid ve gerekse mabeyin mensupları bu adamın adı geçen cinayete iştirakinden pek de şüphe etmiyorlardı.

Ali Osman Beşiktaş zabıta merkezinin iki büyük memurları refakatiyle Yıldız Sarayı'na getirildiği sırada, çeşitli polislerle hafiyeler Ömer Ağa ile Şükrü Bey'in nezareti altındaki yeri araştırma yapmak üzere Anadolu ve Rumeli sahillerindeki bütün köyleri işgal etmişlerdi. Şükrü Bey ile Ömer Ağa'nın bu işteki başarısızlıklarına rağmen maharet ve dirayetlerini daima takdirle karşılanmıştı.

Fakat, bütün bu araştırmadan o kadar ehemmiyetli ve seri bir netice beklemiyorlardı. Ali Osman'ın ifadesinden daha ziyade ümitle bir sonuç alabileceklerini düşünüyorlardıysa da onu kendi hanesinde mevcut bulacaklarını pek de ümit etmiyorlardı.

Binaenaleyh onun Yıldız Sarayı'na getirilmesi bir beklenmedik bir muzafferiyet gibi kabul edildi.

Abdülhamid, Arif Efendi'nin oğlunun kendi evinde bulunup getirilmiş olduğunu haber alınca, asıl firarilerden biri yakalanmış gibi fevkalade memnun ve mesrur oldu.

ONUNCU BÖLÜM:
POSTACI GÜVERCİN

Mamafih Ali Osman bu ümitleri kuvveden fiile getirmemişti. Vakıa; babasıyla yalnız kaldığında delikanlı her şeyi tafsilatlı olarak anlatmışsa da bu ikrar hiçbir şeye yaramamış ve hatta kendi hakkında olan şüpheleri ortadan kaldıramamıştı.

Binaenaleyh Yıldız Sarayı'nda tevkif halinde kalıp öylece duruyordu. Ancak hususi bir odada bulunarak çok güzel bir istirahatle vakit geçiriyordu.

Sadık Bey'e gelince; kendi hakkında gerek Erenköy'deki hanesinde ve gerek Şafak Matbaası'nda yapılan araştırmada hiçbir netice elde edilememişti. Kendisinin ise nerede bulunduğu anlaşılamamıştı.

Şafak gazetesi imtiyaz sahibi ile Sadık'ın maiyetinde bulunan bazı muharrirler kontrol altında bulundurulmak üzere Yıldız Sarayı'na celp olunarak sorgulamaya alınmışlarsa da şüpheleri doğrulayacak hiçbir şeyler zuhur etmemişti. Gazetenin imtiyaz sahibine gelince; Onur, Yıldız Sarayı'nda gayet nüfuslu müdafaaları bulunduğundan yakayı pek kolay kurtarmaktan başka bu münasebetle dahi bir defa daha padişahın yüksek lütuflarına mazhar olmuştu.

Boğaziçi köylerinde araştırmaya mütemadiyen devam edilmekteydiyse de ilk vakada gösterilen gayretli çalışma gerilemeye başlamıştı. Yalnız bahçıvan Ömer, bir eser bir emare bulmak üzere sabahtan akşama kadar asla yorulmayarak kendi başına çalışıp, duruyordu. Zavallı adamın artık uyku ve istirahati askıya alınmıştı. Kendisine vaat olunan beş yüz lira aklını başından almıştı. Bundan başka Yenimahalle'deki hanede cereyan eden vakalar ve onu müteakiben canilerin geceleyin firar etmeleri kendi izzet-i nefsine dokunarak fevkalade hiddet ve heyecanına mucip olmuştu.

Şöyle ki; nakdi istifadeden fazla şu izzet-i nefis nokta-i nazarımdan icra-ı takibatta devam etmekteydi. Velhasıl hem para hem şeref için çalışmaktaydı denilebilir.

Yenimahalle vakasından beni aradan bir hafta geçtiği halde henüz bir iz ve eser bulunamamış bir neticeye varılamamıştı henüz ele bir şey geçmemiştir.

Ali Osman hala Yıldız Sarayı'nda tutuklu olarak bulunuyordu. Babası Arif Efendi, kendi memuriyetine devam etmekteydiyse de önceki mevkisinden pek çok şey kaybetmiştir. Abdülhamid'in hiddet ve heyecanı bir dereceye kadar teskin olunmuştu.

Hafiye heyetinden yeni bir faaliyet eseri zuhur etmiyordu. Umumiyetle zan oluyordu ki zikrolunan hafiye heyetinin reisleri addolunan dört firari İstanbul'u terk edip gitmişlerdi.

Hâlbuki garip ve beklenmedik bir vaka Abdülhamid'in istirahatini tekrar askıya alıyordu. Yıldız Sarayı'nda geçici olarak hakim olan sükun ve asayiş dahi ihlal edilmişti.

Abdülhamid bir gün pencerenin önünde meşhur bir İngiliz fabrikasından getirilmiş olan tüfeğini tetkik ediyordu. Malum olduğu üzere Abdülhamid mahir bir nişancı olup silaha gayet meraklı olduğundan her zaman silahlarla uğraşıp duruyordu. Hakikaten büyük bir dikkatle tetkik etmekte olduğu silah fevkalade mükemmel bir tüfek olup hassaten numune olarak imal, fen ve sanatın üstün nitelikleriyle teçhiz edilmişti.

Bir yaver Şevketmeab efendisinin yanında hürmet ve tevazu içinde bulunarak silahın kullanılış şeklini tarif ediyordu. Abdülhamid, vaki olan tarifi anlamış olduğunu göstermek üzere masanın üzerinde bulunan kartuşların birini alıp tüfeğin içine koyduktan sonra bir ağaca konmuş olan bir serçeye nişan alarak tetiği çekti. Zavallı kuş dalından kopmuş kuru yaprak gibi yere düştü. Abdülhamid'in hezeyanlı yüzünde zaferane bir tebessüm ve memnuniyet görüldü.

Masanın üzerinden bir kartuş daha olarak tüfeği tekrar doldurdu. Fakat bu sefer kendi nişancılıktaki gücünü daha fazla müşkül bir tecrübe ile ispat etmek istedi. Tüfek elinde pencerenin önünde durduğu halde dört tarafına bakmaya başladı. Yanında bulunan yaverine ellerini kavuşturmuş ve başını yüksek bir tevazu ile önüne asmış olduğu halde bekliyordu. Abdülhamid bu adama hitaben:

-Havada, yüksekte uçan bir kuş üzerinde tüfeğimi tecrübe etmek isterdim.

Yaver Sultan'a cevaben:

-Şevketmeab Efendimiz irade buyururlarsa kuşhaneden birkaç kuş uçurtalım.

Yaverin düşündüğü bu tertip Sultan'ın hoşuna giderek icrasını irade edeceği sırada yere koymuş olduğu tüfeği ansızın yukarı kaldırarak, havaya doğru yöneltti. Yaver dahi Padişah'ın nişan aldığı tarafa bakmaya başladı. Güvercin zannedilen bir beyaz kuş geniş bahçenin ağaçları üzerinden uçup gitmekteydi. Yaver kendi kendine;

-Aklı üç yüz metre yüksekten uçuyor. Bu derece süratle uçarken onu vurmaya muvaffak olabileceğini ümit etmez diyordu.

Yaver henüz bu mütalaada iken tüfek patladı... Kuş artık uçamayarak ve kanatlarını yavaş yavaş çarparak aşağı inmeye başladı.

Abdülhamid bir memnuniyet nazarıyla yaverin yüzüne baktı.

Bu bakışla:

-Maharetin derecesini gördün mü? demek istiyordu.

Yaver büyük bir hayretle:

-Nişancılıktaki bu muvaffakiyetin derecesiz adeta bir mucizedir. Efendimiz irade buyuracak olurlarsa bu kuşun kıymetli bir yadigar olmak üzere muhafaza edilmesini rica edeceğim.

-Pekala... Ancak kulun neresinden paralandığını görmek isterim... Söyleyiniz de onu alıp buraya getirsinler.

Padişahın şahane avlanmasına hedef olan bu kuş hakikaten bir beyaz güvercindi. Bahçede çayırların üzerinde düşerek acınacak bir surette çırpınıp duruyordu. Efendisinin emrini yerine getirmek üzere yaver hemen salondan dışarı çıktı.

Zat-ı Şahane ise pencerenin önünde durarak sevinçli bir bakış ile kendi acının can çekiştiğini seyrediyordu. Abdülhamid, büyük bir cani olduğuna rağmen ufak cinayetlerle dahi iştigal ediyor ve lezzet alabiliyordu.

Hamid'in nezdinde bulunan yaver birkaç dakika sonra bahçede görünerek güvercinin henüz çırpınmakta olduğu çayıra doğru koşmaya başladı.

Hamid, pencerenin yanından ayrılmayarak yaverin bütün hareketlerini dikkatle seyredebiliyordu. Yaver çayırın yanına varıp kuşu eline almış fakat birden bire ani bir heyecan ve tereddüdün içine düştü. Abdülhamid yaverin bu garip ve ansızın zuhur eden heyecanını görmüş olup bir an önce sebebini anlamaya merak ediyordu. Eliyle yavere çabuk yukarı gelmesini işaret etti. Yaver efendisinin işaretini görmüş ve kuşu elinde tutarak, koşa koşa saraya içeri geri döndü.

Merdivenlerden yukarı o kadar aceleyle çıktı ki salondan içeri girdiği zaman soluğu bütün bütün kesilmişti. Efendisin söz söylemesine fırsat vermeksizin haykırarak:

-Efendimiz! İnce bir kurdele ile güvercinin boynuna bağlı olarak sarılı bir kağıt bulunuyor, dedi.

Bu beklenmedik vaka üzerine Abdülhamid'in keyfi kaçtı, çehresi kapandı. Bakışlarında bir zulmet eseri arasından bir kızıl kıvılcım çıkan gibi parlamaya dudaklarında hafif bir titreme görülmeye başladı.

Yaratılış itibariyle asabi ve yüzü asık olduğundan en ufak ansızın cereyan eden bir vakanın karşısında buhran ve heyecanlara maruz kalıyordu. Beyaz güvercini elinde tuttuğu halde yanına kadar gelmiş olan yaverine hitaben:

-Bu ne kağıdıdır? diye haykırdı.

Zavallı güvercin henüz can vermede bulunuyordu. Tüfeğin kartuşu sağ kanadını paralayarak göğsünü delmiştiyse de hemen onu öldürememişti.

-Ne kağıdı olduğunu bilmiyorum efendimiz. El dokundurmaya cesaret edemeyerek hemen sizin ellerinize teslim etmek istedim.

Abdülhamid:

-Pekala... deyip kuşu eline almak için elini uzattı. Onu eline alır almaz hararetli bir hareketle sarılı kağıdın bağlandığı kurdeleyi kırmak istedi. Bunu o derece şiddetli icra etti ki kuş hemen boğulup öldü.

Hamid kağıdı ele geçirdikten sonra güvercini salonun bir köşesine atıverdi. O esnada çehresinde heybetli bir ızdırap eseri görülüyordu. Kağıt parçası parmakları arasında titriyordu. Kendisi onu açmaya cesaret edemiyordu. Kağıdın üzeri ince bir iplik sarılı olduğundan önce onu çakı ile kesmek icap etti. Sonunda titrek parmaklarıyla kağıdı açtı. Bu kağıt parçası sigara kağıdı kadar ancak vardı.

Abdülhamid asık suratlı nazarlarıyla kağıda dik dik baktı. Kağıdın bir tarafı okunmayacak bir derecede ufacık ufacık yazılarla doluydu.

Hamid yavere hitaben:

-Bir pertevsiz buluver de getir, diye emir verdi.

Haşmetmeab efendisine pek mühim hizmette bulunmuş olduğundan dolayı gayet memnun ve mesrur olan yaver derhal salondan dışarı çıktı.

Hamid elinde tutmuş olduğu bu kağıt paredeki siyah ve gayet ufak yazılara hâlâ bakıyordu. Ufacık bir kağıda mümkün mertebe çok şey yazabilmek için bir pertevsiz kullanımıyla gayet ufak yazıldığı gibi sonra da kolay okunabilmek için yine pertevsiz kullanıldığını bilirdi.

Binaenaleyh yazılış tarzına taaccüp etmeyip ancak içinde yazılı olanları biran önce anlamak isteyerek kendi kendine:

-Allah vere şifre olmasın. O halde iş zorlaşır. Şifrenin anahtarını bulmak icap eder. Bu da muhal değilse de birçok zahmet ve zamana ihtiyaç vardır.

Bunu müteakip ansızın aklına gelen müthiş bir mütalaa üzerine solgun çehresindeki habislik bir kat daha şiddetlenerek yine kendi kendine:

-Demek oluyor ki benim şu sarayımın üzerinden gizli haberleşmeler icra edilmekte ve belki de tuzaklar kurulmakta iken bana haber verilemiyormuş.

Sonra o ufacık kağıdı eline sıkı sıkı tutmuş olduğu halde asabi bir hareketle salonda gezmeye başladı. O sırada ansızın köşeye attığı beyaz güvercin gözüne ilişti. Yanına varıp üstüne eğildi. Dikkatle tetkik etmeye başlayarak kendi kendine:

-Bu adi bir güvercin olmayıp postacı güvercinler çeşidine mensuptur. Bu kuşlar bizim ileride araştırmalarımızı kolaylaştırabilir. İstanbul'da bu kuşlardan kimlerde bulunduğunu araştırıp bulmalı. Acaba nereden gelip nereye gidiyordu... Zannedersem karşıdan Anadolu yakasından geliyordu.

Güvercinin yanında durarak bu vesveselerle zihnine eziyet etmekteyken salonun kapısı açılarak yaver eşik üzerinde göründü. Abdülhamid hemen ayağa kalkarak:

-Pertevsiz getirdin mi? diye sual etti.

-Evet efendimiz işte burada.

-Ver bakalım.

Pertevsizi alır almaz pencerenin yanına gitti. Tekrar yaverine hitaben:

-Bu güvercini götür de bir tüyüne dokunmayarak büyük bir itina ile sakla. Behemehal buharlatmalıyız.

Yaver efendisinin emri üzerine güvercini alıp dışarı çıktığı sırada, Abdülhamid kağıt parçalarını açıp heyecanlı bir merak ile eline aldığı bir aletle tetkik ediyordu.

Önce gözüne çarpıp da bütün vücudunu dehşetli bir ürperti ile kaplayan heyecanla tezkerenin alt tarafında imza mahallinde konulan iki yazılar oldu. Bu yazılar Fransızca M.A. yazıları olup kullandığı aletin altında açıkça görünmekteydi.

-Yine mi bu melun yazılar? diye haykırdı.

M.A. Kandilli ile Erenköy'deki dört maktullerin vücudunda yine bu yazılar görülmemiş miydi? Abdülhamid titreye titreye aleti tezkirenin üzerinde gezdirdi. Ufacık yazılar camın altında büyüyerek açık açık görünmeye başladı. Fransızca yazılmış kısa kısa bir takım cümlelerdi. Sultan Fransızcaya oldukça aşina olduğundan bu sözleri okuyarak yazılanların manasını anlamaya vakıf olabildi.

İşte postacı güvercine tevdi olunan ufacık kağıdın üzerinde yazılı olanların içeriği şöyleydi;

"Her şey yolundadır. Tehlikeden kurtulduk. Büyük teşebbüse mahsus olan hazırlıklar görülmektedir. Adam lazım para lazım. Yeni yardımcılar yalnız orada emniyete şayan üç kişi, büyük ümit daha iyi bir haldedir. Selanik, Edirne, Üsküp şüphesiz İstanbul'da, Aydın'da çalışmak ister. Dördü cezalarını gördüler. Adalet emri bir devamdır. Altı kuş uçmuş. Fidayı çabuk gönderiniz. Emin olan yol daima açıktır. İdam tecrübesinin lüzumu yok. Daima elimizdedir. Boşboğazlıktan sakınınız. 1, 33, 32, 18 ve 500 numaralar itimada gelmezler. Alışılmış olan

vasıta ile muhabere edebiliriz. Masrafı lüzumundan fazla olarak bir defada adedi. Fakat yeniden tekrar ederiz."

Para lazım, adam lazım. Kızıldeniz işini süratle ileri vardırmalı. İleride behemehal ona ihtiyacımız olacaktır. Çocuklar için yeni tehlike yoktur.

Abdülhamid fevkalade bir heyecan ile bu garip tezkereyi üç defa devamlı okudu. Şifre değildiyse de kesik kesik cümlelerinden gizli manalı kelimelerden açık bir şey anlaşılmıyordu. Fakat şurası muhakkaktı ki; İstanbul'da bulunan bir hafiye heyeti gizli bir maksat için çalışmakta olup memleketin her tarafında da şubeleri vardı. Abdülhamid'i dehşet içinde bırakmak için bu kadarı bile kafiydi. Bundan başka tezkerenin muhtevasındaki bazı müphem sözler bu musos zalimin zihnini başkaca azaplandırıyordu.

İdam tecrübesi diye bir söz dahi vardı. Bu tecrübe kendisinden başka kimin üzerinde icra olunabilirdi. Bir de "İdam tecrübesinin lüzumu yoktur" yazılmıştı. Bu sözü Hamid aşağıda verildiği gibi tevil ediyordu.

"Sultanı öldürmeye acele etmenin lüzumu yoktur. İstediğimiz zaman bu işi görebiliriz. Her gün elimizdedir."

Hamid bütün vücuduyla titreyerek kendi kendine:

-Ellerinde mi?! Beni kendi ellerinde biliyorlarmış, bu mümkün mü? Bu sözle ne demek istiyorlar? Yoksa acaba sarayımda bir tuzak mı kurmuşlar? Acaba nezdimde bulunanların arasında o heyete mensup olanlar var da ben bunu bilmiyor muyum? Acaba hepsi birden bana kuyu mu kazıyorlar?

Zalimin gözlerinde tehevvür bir şule parladı. Bütün vücudunu tarif olunmaz bir korku sarmıştı. Pencerenin yanından ayrılarak gözünü odanın etrafında gezdirdi. Dişlerinin arasından mırıldanarak:

-Evet!... Evet!... Hepsi de en sadık zannettiğim bile hayatıma kastediyor.

Sonra hala elinde tutmakta olduğu kağıt parçasını büyüteç ile tekrar baştan başa okudu. Uzun müddet gözünü kağıttan ayırmadı. Bütün fikrinin incelikleriyle bütün yazılanların manasını tevil etmeye cehdediyordu.

Tekraren, kendi kendine:

-Alışılmış olagelen surette haberleşebiliriz. Mutat olan suret hangisidir? Postacı güvercinler midir? Yoksa daha başka vasıtalar mı? Bu ne dehşetli bir şey? Bu kadar ihtiyattan sonra, henüz mutzal olan bir yola bürünmek istiyorlar ve bunun altında haberleşmede bulunuyorlar. "Kızıl Deniz işi" nedir? Bu işe hiç aklım ermiyor. Bu nokta izaha muhtaç ve yoruma açıktır.

"Altı kuş uçmuş" sözleri de gayet müphemdir. Kuş burada başka bir mana ifade ediyor.

Abdülhamid yeniden odada telaşla gezinmeye başladı. Bir elinde ufacık yazılı kağıt ve diğerinde büyüteç bulunuyordu. Garip kağıdın ihtiva ettiği muammavari sözleri düşündükçe buhran ve ızdırabı daha da artıyordu.

O esnada içini çekerek;

-Ah bizim hayvan herifler o dört adamı nasıl da ellerinden kaçırdılar. Şimdi her şeyi anlamış olacaktık. Şüphesiz bu tezkere onlar tarafından arkadaşlarına yazılmıştır.

Salonun ortasında durarak tekrar büyütecini teskereye yanaştırdı ve muzafferane bir surette:

-Evet! Evet... Bu kağıdı onlar yazmıştır. "Tehlikeden kurtulduk" diyorlar. Şüphe yok ki Yenimahalle hadisesini ima ediyorlardı.

Salonda pür hiddet dolanmaya başladı. Abdülhamid kendi hiddetli bakışı ve asabi hareketleriyle o esnada tıpkı vagonda mahpus olan bir kaplana benziyordu. Kendisini gören onun şu halinden korkacaktı.

Birdenbire duvarda bulunan zil düğmesine basarak uzun müddet parmağını düğmenin üzerinden kaldırmadı.

Bir dakika sonra kapı açılarak sadık bendelerinden Said isminde uzun boylu bir Arap eşikte göründü.

Abdülhamid gayet hiddetli bir sesle:

-Çabuk Tahsin Paşa'yı buraya çağır.

Efendisinin bu asabi hallerine çok defa tesadüf etmiş olan Arap asla telaş eseri göstermeyerek, başıyla resmi bir hürmet selamı verdikten sonra kapıyı kapayıp gitti.

Hala elinde tutmuş olduğu kağıt parçasını derhal cebine koydu. Büyüteci de odanın bir tarafına attı. Yeniden kaplan yürüyüşüyle gezinmeye başladı.

Sonra haline bir derece sükun gelerek bir koltuğa geçip oturdu. Gözlerini odanın tavanına dikerek düşünmeye başladı.

Biraz sonra Mabeyni Hümayun Başkatibi Tahsin Paşa içeri girerek yavaş yavaş ilerledi. Salonun ortasında durarak resmi selamını verdi.

Abdülhamid bu sadık bendesinin içeri girmiş olduğunu gördüğü halde yerinden kımıldamayarak tavana bakmaya devam etti.

Sonra birdenbire gözlerini aşağı indirdi. Hiçbir girişe lüzum görmeyerek:

-Hepiniz de hainsiniz... Hepiniz de bana tuzak kuruyorsunuz... Evet!... Benim mahvolmamı istiyorsunuz...

Katip başını önüne eğmiş bir halde olduğu halde, hiç ses çıkarmayıp cevap vermeyerek bu şiddet ve gazabın teskin olunmasını bekliyor ve gazabının sebebinin neden ibaret olduğunu tahmin etmeye çalışıyordu.

Zalim titrek bir sesle:

-Hepinizin layık olduğu cezalarınızı vereceğim, diye bağırıyordu.

Tahsin Paşa ağzını açıp da bir söz söylemeye cesaret edemiyordu. Felce uğramış gibi bir tarafına doğru ve eğili olduğu

halde fevkalade mütevazi bir halde ellerini kavuşturarak, zalimin karşısında duruyordu.

Zalim yeniden haykırarak:

-Kendi sarayımda, aleyhimde tuzak kuruyorsunuz. Bunu ispat eder delillerim var. Hem de yazılı deliller.

Tahsin Paşa şu halden apaçık ithamla suçlanarak;

-Şevketmeab Efendimiz! Başkası için asla kefil olmam. Bendenize gelince Cenab-ı Hakk'ın üzerine yemin ederim ki zat-ı şahanelerine karşı doğru yoldan ve istikametten zerre kadar sapmamışımdır. Hak nacizaneme kamil bir kanaat hasıl edilecek derecede yazılı vesikalı deliller ortaya çıktığı taktirde bendeleriniz aynı vazife-i sadakat ve vefakarlık icap ettirdiği üzere acizane hakkımda tertip eden mucizata gönülden itaat edeceğime hazır ve amade bulunduğumu arz ederim.

Abdülhamid şiddetli bir red hareketiyle:

-Defol şuradan...! diye bağırdı.

Tahsin Paşa birkaç defa yere kadar eğilerek resmi tevazu yaptıktan sonra dışarı çıktı.

Mabeyn-i Hümayun Başkatibi olan Tahsin Paşa çok defa efendisinden böyle tektir olunarak dışarı kovulduğundan bu defa dahi fevkalade heyecan ve taassubuna sebep olmadı. Ancak garibine giden şu olmuştu ki ansızın bir surette gösterdiği şiddet ve hiddete hiçbir mana veremiyordu. O sabah zat-ı şahane gayet keyifliydi. O saate kadar heyecanına ve kızgınlığına sebep olacak hiçbir şey olmamıştı. Hiçbir kimse ile görüşmemiş olduğu gibi dışarıdan da jurnal vesaire gelişi olmamıştı. Tahsin Paşa, postacı güvercini vakasından habersiz bulunduğu için, efendisinde görülen şu ansız ve hiç beklenmedik değişikliğe sebep olacak nedeni bulmak için nafile zihnine hitap edip duruyordu.

ON BİRİNCİ BÖLÜM:
BUHRANLI BİR GECE

Abdülhamid'in bu ani hiddeti teskin olunmadıktan başka gittikçe daha fazla şiddetlenmişti.

Tahsin Paşa'dan sonra Abdülgani Ağa, Mehmet Paşa, Hacı Ali Paşa, İzzet Paşa, Müşir Nuri Paşa, Tahir ile tekdir muamelesine maruz kaldılar. Hepsi de efendilerinin melamet ve tahkirlerine karşı tevazu gösteriyor ve itaat ederek yerden selamlayarak birer birer dışarı çıkmışlardı.

Zat-ı şahanenin şu hiddeti yüzünden bütün Yıldız Sarayı'nı bir dehşet kaplamış ve hiçbir kişi henüz bu halin sebebini keşfe muvaffak olamamıştı.

Abdülhamid o gün akşama kadar aynı heyecan dolu haller içinde kaldı. Salonda yalnızca oturduğu halde mahud tezkereyi defalarca açarak büyüteçle tekrar tekrar okuyup, onun esrarının kısımlarını keşfetmek için uğraşıp, duruyordu.

Ah şayet birisi onun her bir satırını yorum ve özellikle o satırları yazan ile onun arkadaşını kendi intikam alacağı eline teslim edebilseydi, ona neler neler vermezdi.

O melunları kahırlı pençesine düşürdükten sonra tekrar elinden kaçırmış olduğunu hatırladıkça hiddet ve kızgınlığı bir kat daha artıyordu.

Şimdi ise o dört firarileri yeniden ele geçirmek arzusu kendi zihnini münhasıran işgal eden bir sabit fikirdi.

Zihninin bütün kuvvetini bu maksadın elde edilmesine harcıyordu.

Akşamüzeri hademelerden birini çağırarak sabahtan beri mabeyinde padişahın emirlerini beklemekte bulunan zaptiye nazırı Şefik Paşa'nın huzura gelmesini emretti.

Şefik Paşa gelince, ona hitaben:

-Derhal bahçıvan Ömer'i buldurup buraya getirmelisin.

-Başüstüne efendimiz.

Şefik Paşa padişahın emrini alıp dışarı çıktıysa da bunun icrası pek de kolay değildi. Bahçıvan zaptiye kapısı memurlarından değildi. Onun emri altında hareket etmeyip bu isteği ve emri karşılamak üzere kendi kendine iş takip ettiğinden, büsbütün kendi keyfine bırakılmıştı. Daima araştırma içinde olup Boğaziçi'nin Anadolu sahillerinde bir eser, bir emare bulmak ümidiyle dolaşmakta olduğunu biliyorlar idiyse de üç günden beri ortaya çıkmamıştı. Bu halde bahçıvanın derhal bulunup getirilmesi için çıkan padişah emrinin nasıl icra olunacağını bilemiyordu.

Zaptiye Nazırı Tahsin Paşa padişahın huzurundan çıktıktan sonra bu endişelere kapılmıştı. Abdülhamid'in bu ansızın göstermiş olduğu şiddet ve hiddet bütün mabeyni dehşete bırakmış olup, birkaç saatten beri bütün mabeyin mensupları şaşırarak birbirlerine bakıyorlar, bu hiddetin sebepleri hakkında birbirlerinden izahat istemeye de cesaret edemiyorlardı. En fazla ızdırap halinde bulunanlardan biri Şefik Paşa'ydı. Padişahın hiddetinin dört firarilerin meselesine bağlı olduğunu zaten hissetmiş olup şimdi kendisine verilen emirlerle dahi tahmininin doğruluğu ortaya çıkmıştı.

Zavallı nazır! Meyus olarak Arif Efendi ile diğer zaptiye nezareti mensuplarından bazı mühim zevat ile bulunduğu odaya girdi. Bunlar birkaç günden beri mütemadiyen Yıldız Sarayı'nda kalıyorlardı.

Orada bulunanlara hitaben;

-Zat-ı şahane bahçıvan Ömer Ağa'nın derhal mabeyne getirilmesini irade buyurdular. İçinizden acaba onun nerede bulunduğunu bilen var mı? diye sual etti.

Hiçbirisi cevap veremeyerek, hepsi birden birbirlerine bakarak ne olduğunu anlamaya çalıştılar. Nazırın sorusuna hiçbirisi kati bir cevap vermiyordu.

Nazır sözüne devam ederek:

-Şimdi hemen her tarafa adam gönderilerek onu araştırmalı. Zatı şahanenin emri hemen yerine getirilmelidir. Yoksa neticesi fena olur.

Şefik Paşa bu sözleri söyledikten sonra heyecanlı bir şekilde odada gezinmeye başladı. Abdülhamid'in tenevvün hastalığı ekseriya sara idi. Kendisi bir buhranda bulunduğu zaman bütün mabeyinde bulunanlar dahi kendisiyle beraber buhrana düşerek soğukkanlılığı kaybediyorlardı.

Nazır hemen haykırarak:

-Haydi! Düşünmekle iş görülmez. Çabuk her tarafa adam gönderiniz. İcap ederse bütün polis hafiyeleri Boğaziçi köylerine salınız. Şu bahçıvan Ömer Ağa'yı bulup getirsinler... İki saate kadar burada bulunmalı, anlıyor musunuz?

Kati surette verilen bu emir üzerine, hepsi birden ayağa kalktılarsa da Şevketmeab Efendilerinin iradesini icra etmek için nasıl ve ne tedbirler alacaklarını bilmiyorlardı.

Karanlık basmış olup Yıldız Sarayı'nda elektrik lambaları yakılmıştı.

Her tarafta bir telaş hakimdi. Süvari yaverler heyecanlı bir acelecilikle mütemadiyen gelip gidiyorlardı. Abdülhamid ken-

di iradesini yalnız Zaptiye Nazırı Tahsin Paşa'ya bildirmekle yetinmeyerek aynı iradeyi mabeyindeki hususi zabıta memurlarına dahi telkin ettikten başka, sağa sola daha başka bir takım emirler vermişti. Her dakika devam etmekte bulunan heyecanın derecesinin tesiri altında verilen bu emirler ekseriya birbirine zıt şeylerden ibaret bulunuyordu.

Postacı güvercinin vakası nihayet ortaya çıkmıştı. Abdülhamid'in nişan aldığı sırada nezdinde bulunup ve yaralanan kulu tutup getirmiş olan yaver her nasılsa bu vakayı ağzından kaçırmıştı. Yalnız kağıda yazılı olan esrar hakkında malumatı olmadığından bu konuda kimseye bir şey söylememişti. Fakat bu garip vakayı müteakiben, zat-ı şahanenin içine düştüğü şiddetli heyecanından anlaşıldığına göre, güvercinin boynunda asılı olan kağıttaki bilgilerin gayet mühim olduğu iyice anlaşılmıştı. Yıldız Sarayı'nda herkes buna türlü türlü manalar vermekteyse de halin hakikatini hiç kimse keşfedemiyordu.

Hatta Zat-ı Şahane'yi heyecana düşürmek niyetiyle mabeyin mensupları tarafından tertip edilmiş bir oyundan ibaret olduğuna inananlar bile bulunuyordu.

Hakikaten Yıldız Sarayı'nda birinin itibarının gözden düşürülmesi için ve birbirine karşı tuzak kurmak için çok defa bu gibi oyunlar tertip edilirdi. Abdülhamid dahi bunu çok iyi bildiğinden bu oyunların mahiyetini idrak ve ona göre ehemmiyet derecelerini tayin ve takdir etmekte gayet mahir idi.

Mamafih Abdülhamid kendi inandığı hizmetlilerini üzmemek ve onları daima birbirlerinin aleyhinde bulundurup düşmanlığa teşvik etmek maksadıyla behemehal işe ehemmiyet verir gibi muamele ederdi. Çünkü bütün zorbalar gibi Hamid de istibdat kuvvetini kendisini çeviren adamların düşmanlığı üzerine dayamaktaydı.

Fakat bu defa Abdülhamid bunu hassaten tertip edilmiş bir oyun olmak üzere telakki etmemişti. Zira güvercinin kurşunla vurulması büsbütün beklenmedik bir surette vuku bulmuştu. Bundan başka kağıdın içinde yazılı olanlardan mabeyin men-

suplarından hiçbir kimse şüphe duyulabilecek bir söz ve hareket görülmemiştir.

Şefik Paşa, verilen emir üzerinden iki saat geçtikten sonra, bahçıvan Ömer Ağa'yı bulmak üzere yapılan araştırmadan henüz bir netice elde edilememişti.

Sultan Abdülhamid Han yeniden zaptiye nazırını huzuruna getirtip yüzüne doğru haykırarak:

-Bahçıvan Ömer nerede kaldı? diye sordu.

Zavallı adam büsbütün şaşırarak:

-İcap eden emirleri verdim efendimiz! Her tarafa adam saldım. Şimdi bulup getireceklerini ümit ediyorum.

Abdülhamid tekrar gazaba gelerek:

-Hepinizde hilekar, yalancı, nankörsünüz. Hiçbir şey yapmadığınız ve herifin de bulunmayacağına eminim.

Nazır titrek bir sesle kekeleyerek:

-Efendimiz! Allah'ın yardımıyla efendimizin iradesi iki saate kadar icra edilecektir.

-İki saat sonra bahçıvan Ömer ortaya çıkmazsa artık elimden kurtuluşun yoktur.

-Şevketmeab efendimiz! Sizin her istediğiniz icra edilebilir. Kulunuz ise sizin tarafınızdan tertip buyrulacak olan lütuf ve mücazatı kemal-i tevazu ve ihtiramla memnuniyetle kabul etmeye hazır ve amadeyim. Ancak her ne olursa olsun vazifem hak-i pay-i hümayunlarına kemal-i sadakatle hizmet etmekten ibarettir.

Abdülhamid cevaben:

-Sadakatinizin derecesi bu münasebetle tezahür edecektir. Bu akşam behemehal bahçıvan Ömer'e ihtiyacım olduğunu bilmelisin.

Sultan Abdülhamid'in bu sözlerini söylerken içindeki heyecanı bir derece teskin olunmuştu.

Bunun üzerine nazır:

-İradeniz süratle icra olunacaktır.

Bu vaadin iyi neticeleneceğine kendisi de emin değildiyse de ne faydaki huzuru şahanede başka türlü söylemek mümkün değildi. Dakikalar geçiyor fakat henüz ortada kimseler görünmüyor. Hiçbir taraftan bir haber alınamıyordu.

Zavallı Şefik Paşa fevkalade bir heyecanla hayır haberini getirecek olanın müjdesinin gelişini bekleyip duruyordu. Kendi bütün ümidi Yüzbaşı Şükrü Bey'deydi. Bu zat zabıta memurları arasında en fazla işgüzar ve açıkgöz olduğu için bir hususi gayretle bu işi takip ederek bahçıvan Ömer ile münasebette bulunduğu siz kıymetli okuyucularca malumdur.

Hâlbuki Şükrü Bey kendisi dahi üç günden beri Ömer'in yüzünü görmemişti. Fakat onun Beykoz taraflarında, kendi kendine araştırmasına devam etmekte olduğunu biliyordu.

Şefik Paşa'nın emrini alır almaz behemehal bahçıvanı bulup getirmek üzere maiyetinde beş altı kişi bulunduğu halde hususi olarak Beykoz'a gitmişti. İşte bundan dolayıdır ki nazırın bütün ümidi bu zattaydı.

Yine saatler, dakikalar geçiyor ve henüz hiç kimseler ortalıkta görünmüyordu. Abdülhamid'in tahammülü gittikçe tükeniyordu. Zalim yeni bir tertip kurmuş olup onun icrası için Ömer'e ihtiyaç hissetmişti. Onun için saatlerdir onun gelişini bekliyordu. Bu program kimseye bildirilmemiş ve hiç kimse onun mahiyetini anlayamamıştı. Fakat şu sırada Abdülhamid'in bütün düşünmelerinin bu merkezde bulunduğunu herkes biliyordu.

Gece yarısına doğru henüz mabeynde telaş ve geliş gidiş devam etmekteydi. Bir taraftan her yöne yeni odalar gönderilmekteyken evvelce gidenler eli boş ve üzgün olarak geri dönüyorlardı.

Abdülhamid o gece yemek yemeyip kendi odasına çekilerek iki bardak süt içmekle yetindi. Her dakikada mahut tezkereyi cebinden çıkararak büyüteçle onu kim bilir kaçıncı defa

olarak tekrar tekrar okumak için kendisinde kabulü mümkün olmayan bir ihtiyaç hissetmekteydi. Onun içerdiği bilgiler artık baştan başa ezber etmiş olduğundan, onun içindeki kısa kısa cümleler zihninde dikilip duruyor ve dimağını zorluyordu. Bütün düşünceleri artık bahçıvan Ömer'e münhasır olup onun gelişini beklemekte ve her dakika zil çalarak onun gelip gelmediğini soruyordu.

Zaptiye nazırı Şefik Paşa dış kapının bitişiğindeki bekçiye mahsus olan köşke giderek orada beklemekteydi. Bir haber alınca hemen oradan koşup Şevketmeab efendisine arz edecekti. Zannedersin ki o sırada bütün Türkiye'nin mukadderatı bahçıvan Ömer Ağa'nın vücudun gelişine bağlıdır.

Bir ara nazır endişe ile saate baktı. Yarı geceyi bir saat geçmişti.

Ansızın meydana gelen bir hareketle bahçenin büyük kapısına kadar giderek Beşiktaş ile Yıldız arasında uzanan yılan kavi yola doğru dik dik bakmaya başladı. Her iki tarafta fenerler yanmaktaydıysa da yolun üzerinde hiçbir kimse görünmüyordu.

Gayet latif bir yaz gecesiydi. Gökyüzünde yıldızlar parlamakta ve uzakta Marmara Denizi ile Boğaziçi gönül açıcı bir hâl sükunetinde görünmekteydi. Şefik Paşa şairane bir ruha haiz değildiyse de bu sırada gözünün önünde inkişaf eden manzaranın ulviyetine hayran kalarak birkaç saatten beri içine düştüğü ızdırabı unuttu. Cebinden sigara kutusunu çıkararak bir sigara yaktı. Hayal aleminin rüyasına dalarak fevkalade bir iştiyakla içmeye başladı.

Beş dakika kadar Abdülhamid'in hiddetiyle bahçıvanın araştırılmasını büsbütün unutarak nefsinin unutma lezzetiyle, lezzetlenmekteyken bir de uzaktan gelen bir araba sesi kendi dikkatini celp etti ve kendi kendine;

-Acaba bir hayırlı haber mi geliyor? diyerek daha ziyade dikkatle dinlemeye başladı. Ses gittikçe yaklaşmakta olduğun-

dan bir araba olmayıp iki veya daha fazla arabalar sesi olduğunu anlatmıştı.

Nazır kendi kendine:

-Şükrü Bey ile kendi adamları olmalı... Hayırlı bir haber getiriyorlar zannederim... Hayırsız bir haber getiren atını bu kadar hızlı koşturmaz.

Yılan kavi yolun üzerinde fenerlerin ziyasıyla iki arabanın süratle gelmekte olduğu Şefik Paşa'nın gözüne ilişti.

Nazır kendi kendine:

-Bir dakikada buraya yetişirler, diyordu.

Hakikaten biraz sonra iki araba yolun bitiminde göründü. Şefik Paşa yanılmadığından o kadar emindi ki heyecanının şiddetinden kalbi çarpıyordu. Nihayet yirmi metre kadar ileride bulunan araba saltanat kapısının önünde durarak içerisinden birisi göründü. Zaptiye nazırı Şükrü Bey'i tanıdı. Bu zat Yıldız Sarayı'nın en sadık ve gayretli zabitlerinden olup padişaha kulluğunu arz edip ve iltifatta bulunularak, Osmanlı mülkünde büyük bir göreve atanarak son gereken vazifede polislik hizmetini dahi yapıyordu. Onu gören Nazır Şefik Paşa sevinçli bir nida ile:

-Nihayet geldiniz...! Bahçıvan Ömer'i buldunuz mu?

Şükrü Bey cevaben:

-Evet Paşa Hazretleri.

Şükrü Bey bu sözü gayet bariz ve hazin bir sesle söyleyerek Nazır Şefik Paşa'yı taaccüp ve endişeye sevk etmişti.

-Beraber getirdiniz mi?

Şükrü Bey yine aynı surette:

-Evet!

-Nerededir?

-Öbür arabada!

Bu sözler karşılıklı söylendikten sonra arabanın kapısı açılarak Şükrü Bey ile refakatinde bulunan iki kişi arabadan aşağı atladılar.

Şefik Paşa Yüzbaşı'nın garabet haline rağmen sevincinden ne yapacağını şaşırarak:

-Çabuk olunuz! Efendimiz dört gözle bekliyor. Ömer Ağa'yı bir an önce huzuru şahaneye götürelim.

Sonradan kapının yanındaki mabeyin bekçilerine hitaben:

-İçeri koşup bahçıvan Ömer Ağa'nın geldiğini haber veriniz... dedi.

Kendisi ise biraz ötede beklemekte olup, içinden iki kişi dışarı çıkmış olan ikinci arabanın yanına koştu.

Yüzbaşı Şükrü Bey nazıra doğru koşarak:

-Paşa Efendi... Paşa Efendi!.. Lütfen azıcık durunuz, dedi.

Nazır arkasına dönerek ve gayri ihtiyari surette biraz durarak şöylece sual etti:

-Ne var? Ne söyleyeceksiniz?

-Paşa Hazretleri bahçıvan Ömer'i bulup getirdik, evet lakin...

-Lakin ne?

Şükrü Bey hüzün dolu bir ifade tarzı ile:

-Lakin onu ölmüş bulduk ve ancak naaşını getirebildik...

Şefik Paşa'nın başına bir şimşek düşmüş olsaydı, yüzbaşının sözleri kadar dehşete düşmesine sebep olamayacaktı. Üzgün bir eda ile elini alnına vurarak;

-Ölmüş mü?... Ölmüş mü?...

-Evet!.. Onu ölmüş bulduk... Ancak biz bulduğumuz zaman birkaç saat önce ölmüştü. Geç yetiştik. Daha önce gitmiş olsaydık henüz ölmemiş olduğundan başka, belki de kim bilir...

Yüzbaşı Şükrü Bey gözünü tamamlamayarak sükut etti.

Nazır ise ansızın konuşmasını unutmuş gibi ağzı yarı açık ve bakışı perişan olduğu halde muhatabının yüzüne doğru baka kalmıştı.

Şiddetle kendini zorlayarak arabaya doğru ilerledi. Arabanın yanı başında iki kişi mütevaziane bir surette beklemekteydiler.

Şefik Paşa arabanın ta yanına giderek içince bir naaşın serili bulunduğunu gördü. Naaşın çehresi yol üzerindeki fenerin ziyasıyla parlamaktaydı.

Evet kanepenin üzerinde serili bulunan ceset, bahçıvan Ömer Ağa'nın naaşı idi.

Nazır bu beklenmedik müthiş vefatın hakikatine inanmak istemediğinden cüzi mertebede olsa bile bir sağlam dayanağa sarılmak ümidi ihtiyacını hissederek;

-Ölmüş olduğuna emin misiniz?

Şükrü Bey cevaben:

-Heyhat! Ölmüştür... Tıbbi tetkikat ile dahi vefat ettiği sabit olmuştur. Kendisini zaten ölmüş olarak bulduk. Tabibin beyanına göre vefatı ancak bir iki saat önce olmuştu.

Şefik Paşa büsbütün meyus ve huzuru bozularak:

-Yarabbi! Bu ne felakettir?.. Başımıza geldi. Efendimiz bahçıvan Ömer Ağa'yı behemehal bulup getirmeyi irade etmiş olup birkaç saatten beri bekliyorlar. Şimdi ne cevap vereceğiz?

-Efendimizin iradesi icra olunmuştur. İşte Ömer Ağa'yı bulup getirdik.

Bu görüşme ve konuşmalar esnasında mabeyin yaverlerinden biri acilen naaşın yüklü bulunduğu arabanın yanına gelip Şefik Paşa'ya hitaben tekbir edercesine bağırarak:

-Ömer Ağa gelmiş olduğu halde niçin içeri getirmeye izin verip yardımcı olmuyorsunuz?

Zaptiye nazırı bu sözlere cevap vermedi. Cevap veremeyecek söz söylemeyecek derecede şaşırıp kalmıştı. Soğukkanlılığını kaybetmiş olan yüzbaşı cevaben:

-Paşa Hazretleri! Ömer Ağa'yı getirdikse de maalesef efendimizin huzuruna takdim edemeyeceğiz. Zira ölmüştür.

Yaver bu sefer kendisi dahi hayrette kalarak;

-Ölmüş mü?..

Fakat orada artık bundan fazla duramazlardı. Şükrü Bey'in gelişiyle bahçıvanı beraber getirmiş olduğunun haberi fevkalade bir surette mabeyinde yayılış ve Abdülhamid'e dahi müjdelenmişti.

Zat-ı Şahane tarafından Şükrü Bey'e büyük bir bahşiş bile verilmesi irade buyrulmuştu. Hatta Ömer Ağa süratle padişahın huzuruna çıkarılmak için hassaten bir de yaver bile gönderilmişti.

Naaşın içinde bulunduğu araba önden Şefik Paşa ve Şükrü Bey ile maiyeti arabanın arkasından giderek Yıldız Sarayı'na dahil olup bir cenaze olayı gibi yavaş yavaş yürümekteydiler.

Bu müthiş vakayı Abdülhamid'ten saklamanın imkanı olmadığından derhal olay arz edildi. Bu haber üzerine zalim mebusun daha gazla şiddetlenmeye yüz tutacağı zannedilirken öyle olmadı. Abdülhamid bahçıvan Ömer Ağa'nın vefat haberini garip bir sükun ile dinledi. Sabahtan beri karşı karşıya geldiği heyecanın şiddetli tesiri altında bütün fikri ve hissi kuvvetlerini kaybetmiş gibiydi. Halin vukuu kendisine nakil olunduğu sırada rüya aleminde bulunuyor gibi perişan bir bakış ve sakin bir hâl ile dinlemişti. İçindeki heyecanın yegane alameti olmak üzere yalnız alt dudağı zaman zaman titremekteydi.

Sonradan mabeyindeki en sevgili ve en sadakatli bendeganından olan Çerkez Mehmet Paşa'nın marifetiyle Şükrü Bey'in sorgulanmasını emretti. Soruşturma hususi bir odada icra olunacaktı. Bu odanın arkasında gizli bir mevki bulunduğundan oradan Sultan Abdülhamid her şeyi bizzat işitebilecekti. Burada derhal mevki icraya konuldu.

ON İKİNCİ BÖLÜM:
ŞÜKRÜ BEYİN VERDİĞİ MALUMAT

Şükrü Bey kendi malumatını arz etmek üzere salona girdiği zaman Çerkez Mehmet Paşa başkatip Tahsin ve zaptiye nazırı Şefik Paşaları orada buldu. Sair iki katip dahi ayrı bir masanın yanında oturuyorlardı.

Mehmet Paşa mülayim fakat şecaatle bir ifade tarzıyla söze başlayarak:

-Şükrü Bey! Şevketmeab Efendimiz sizin ibraz ettiğiniz gayret ve faaliyetten fevkalade memnun olmuşlardır.

Zabit Kemal tevazu ve hürmetle resmi selam verdikten sonra cevaba başlayarak;

-Cenab-ı Hak Efendimize uzun ömürler ihsan buyursun.

-Size ihale olunan hizmeti muvaffakiyetle ifa edebildiniz. Ömer Ağa'yı buraya ölü getirmenizde sizin hiçbir kabahatiniz yoktur.

-Teessüf ederim ki biraz geç yetiştiniz.

-Cevabını tecil etmeyiniz. Sözümün bitimini bana deyiniz... Şimdi sizden geniş ve derin malumat istediğimizden maksat sizi soruşturmaya almak değildir. Ancak vereceğiniz malumat delaletiyle şu son cinayeti işlemeye kalkışanları elde etmek arzusunda bulunuyoruz. Bu cinayeti arzu edenler ya aynı adamlar veyahut onların hem fikirlerindendir.

Şükrü Bey vaki olan tembihata rağmen dilini tutamayarak bir an evvel her şeyi bildirmek istediğinden tekrar hoca acele ederek:

-Buna hiç şüphe yoktur; hatta delil de ortadadır.

Mehmet Paşa bu defa bir derece şiddetle:

-Tekrar rica ederim acele etmeyiniz. Sizin ifadeleriniz ileride icra edilecek araştırma için pek büyük ehemmiyete haiz olacaktır. Binaenaleyh cevaplarınızı kemal-i dikkat ve teamül ile vererek hiçbir teferruattan kaçınmamalısınız... Şevketmeab Efendimizin şahane memnuniyetlerine ancak bir suretle mazhar olabileceğiz.

-Suallerinize cevap vermeye hazırım efendim...

Paşa biraz sükut etti. Masanın üzerindeki kağıtların arasında bir şey araştırırcasına onları karıştırdıktan sonra:

-Ehemmiyetsiz olan cihetlerden sarf-ı nazar edelim. Ömer Ağa'yı arayıp bulmak emrini aldığınız gibi maiyetinizde dört kişi bulunduğu halde Dolmabahçe'ye giderek orada hazır bulunan bir istimbotla akşamüzeri ihtimal ki; Güneş'in gurubundan sonra Beykoz'a doğru gittiniz. Bunlar hep malum burasına kadar nakletmek istemez. Şimdi Beykoz'a gittikten sonra ne yaptığınızı bize söyleyiniz.

-Beykoz'daki yarım saat ancak uzadı. Bahçıvanın iki günden beri Beykoz'dan gittiğini ve Kanlıca taraflarında güya bir emare bulmuş olup oraya gideceğini söylemiş olduğunu derhal haber aldık. Bunun üzerine istimbota binerek yeniden süratle Kanlıca'ya vardık.

-Şayet pek mühim değilse oralarını geçebilirsiniz.

-Pekala! Orada dahi beyhude Ömer'i aradıktan sonra yeni bir haber üzerine Beylerbeyi'ne Ömer Ağa'nın pek çok görüştüğü arkadaşlarından Reşit nam bahçıvanın orada dağ yönünde Üsküdar'a gidecek yokuşun üzerinde kendi hesabına bir zerzevat bahçesinde çalışmaktadır. Reşit Ağa bize çok açık malumatlar verdi.

-Neler söyledi bakalım!

-Ömer Ağa'nın öndeki gece kendisiyle beraber bulunduğunu, gece orada yatmış olduğunu, gayet ümitli ve mesrur bulunduğunu ve hatta aramakta olduğu adamları bulmuş olup pek mühim bir emare dahi keşfetmiş bulunduğunu bile söyledi. Sabah erken yani bu sabah arkadaşından ayrıldığı sırada Çamlıca taraflarına gideceğini bildirmişti.

-Çamlıca taraflarına mı?

-Evet efendim! Bu haberleri alınca iki arkadaşımla beraber derhal Çamlıca'ya gittim. Diğer iki arkadaşımı Reşit'in yanına bıraktım. Zira Ömer Ağa belki o gece tekrar kendi arkadaşının yanına geri döneceğini söylemiş imiş. Karanlık her tarafı kaplamış olduğundan taşlık yokuştan yukarı güç ile çıkabiliyorduk. Yarım saatten beri yürüyerek Çamlıca'ya yaklaşmış idiysek de hangi tarafa gideceğimizi Ömer Ağa hakkında kimden malumat isteyeceğimizi bilemiyorduk. Bir de ansızın karanlıkta bir gölge gözümüze ilişti. Bu gölge bizi takip ediyor gibi görünmekteydi. Önce buna ehemmiyet vermeyerek yolumuza devam edip, ara sıra arkamıza bakıyor ve gölgenin mütemadiyen bizi takip etmekte bulunduğunu görüyordu. Bizi böyle yakinen takip eden şu adamın ne istediğini anlamak üzere yolda biraz durmaya karar verdi. O herif buna dikkat etmeyerek ve kendisi de durmayarak bize doğru yürümekteydi. Yakınımıza gelince ancak yirmi yaşlarında bir genç olduğunu gördük.

Şükrü Bey azıcık sözünü kesti. Cebinden mendilini çıkararak alnını sildikten sonra sözüne devam etti.

-Kim olduğunu ve o vakitlerde oralarda ne aradığını ne işi bulunduğunu sual ettim. Bu genç kemal-i sükunla cevap vererek:

-Ben Ermeniyim! Burada ikamet ediyorum. Sizi takip etmekten maksat size bir hizmette bulunmak emelinden ibarettir. Çünkü bu tarafların acemisi gibi görünüyorsunuz. Zannedersem bir ev veyahut bir adam arıyorsunuz... demişti ben de bu gence cevaben;

-Evet! Hakikaten birisini arıyoruz. Fakat aradığımız adam buralı olmadığından zannederim tanımayacaksın.

Mehmet Paşa sözünü keserek:

-Bu tafsilatın esas meselesi cihetiyle ehemmiyeti yoksa kısa kesin.

-Bilakis! Pek ziyade olduğunu siz dahi şimdi göreceksiniz.

-Öyle ise devam ediniz.

-Bu genç akıllı ve açıkgöz bir çocuğa benziyordu. Binaenaleyh bize yarayabileceğini ümit ederek kendisine hitaben;

-Bu sabah Beylerbeyi'nden buraya gelmiş olan Ömer Ağa isminde bir bahçıvanı arıyoruz, dedim. Genç bize cevaben;

-Kırk beş yaşlarında uzun boylu kır sakallı birisi mi? diye sordu. Ben de;

-Evet! Dedim.

-Anladım! Sizin aradığınız adamı iki saat önce buralarda gördüm. İki başka kişi ile konuşarak gidiyordu. Benimle beraber geliniz, sizi onların gittiği tarafa götüreyim.

Bunun üzerine çocuğu takip ettik. Bizi meskun olmayan çukur bir yere götürdü. Giderken yolda birkaç defa ihtar ettim ki; bizi nafile yere yoracak olursa sonra elimizden kurtulamayacağını, söyledim. Zira öyle rastgele araştırma icrası için bize eza edecek vaktimizi boşa harcayacak zamanımız olmadığını da ima ettim. Fakat kendisi bizi bahçıvan Ömer'in yanına götüreceğini vadediyordu. Nihayet bir katlı ahşap bir eve gittik. Ev

zayıf bir ziya ile aydınlanmış olup civarında da başka bir bina yoktu. Genç Ermeni çocuk metin bir seda ile;

-İşte aradığınız adamla iki arkadaşı buraya girdiler. Buralarda kendisine tesadüf ederek bu haneye girdiğini de gözümle gördüm.

Paşa fevkalade merakla dinledikten sonra:

-Bu gençte şüphelenecek bir şey gördünüz mü? diye sual etti.

-O vakte kadar öyle bir şey görmedik. Fakat ondan sonra hikayemi cereyanından anlaşılacağı üzere bu gencin durumundan şüphelenmeye başladım. Şimdi eminim ki kendi her şeyi bildiği halde bizi o haneye götürmüştü. Fakat ne maksada dayalı olarak ne yapmak istediğini bilmiyorum.

Paşa yüzbaşının sözünü keserek:

-Ala... Ala... Ala... Fakat rica ederim esas hikayenin haricine çıkmayınız. Bu meseleden sonra yine bahsederiz, hanenin yanına gittiniz sonra?..

-O evin yanına gitmek için yıkık bir duvarla çevrili ve odun parçalarından mamul eğreti kapısı açık olan bir bahçeden geçmek icap ediyordu. Hanenin kapısına vararak birkaç defa çaldıksa da açan olmadı. O zaman maiyette bulunan iki polisin kuvvetlisi bulunan Hasan Efendi omuz ve bacaklarıyla kapıya şiddetli bir darbe indirerek kapı sırtüstü açıldı. Üçümüz birden içeri girdik... Küçük bir avludan geçtikten sonra bir odanın önüne geldik. Odada ufak bir lamba yanıyordu. Kapıyı açıp içeri girince bahçıvan Ömer Ağa'nın ölüsünün yere serili olduğunu görerek derhal yanına koştuk. Cesedi henüz soğumamıştı. Vücudunda yaralanma izi bulunmadığı gibi ne bir yerde ve ne de elbisesinde kan eseri dahi yoktu. Yalnız boynunun etrafı mosmor göründüğünden, ip veya kayışla boğulmuş olduğu anlaşıldı. Altında ise mahval alamet vardı.

Şükrü Bey bu son sözleri söylerken sesi titremekte ve gözleri dehşet sergilemekteydi.

Mehmet Paşa;

-Nasıl alamet! diye sual etti.

-M.A. yazıları ile alt tarafında beş rakamı...

Salonda bir ara mızık bir sükut hakim oldu. Şükrü Bey kendisi bile, kendi hikayesinden müteessir olarak sükut etmişti. Gizli bir mevkide bulunup bütün bu sözleri işitmiş olan Sultan Abdülhamid dahil genç zabitin son sözlerinden vücudunda bir ürperti hissetmişti. O sırada Mahut teskerenin içindeki bilgilerinden "Dördü cezalarını buldu. Adalet emri bir devamdır." Sözleri galeyanda bulunan hayalinin önüne hemen dikiliverdi.

Abdülhamid kendi kendine:

-İşte o sözün manası bu imiş. İşte bir beşincide onların eliyle idam olundu. Ahh! Acaba altıncısı kim olacak? Abdülhamid'in gözleri gizlendiği mevki olan karanlık locanın içinde ihtiyarlığa, yorgunluğa uygun bir hiddet ve haşiye ile parladı.

Mehmet Paşa Şükrü Bey'e:

-Hikayenize devam ediniz.

-Bahçıvanın vefat etmiş olduğu açıkça belliydiyse de derhal bir tabip getirtmek isteyerek bize delalet eden çocuğa etrafımda aradım. Fakat çocuk orada değildi. Dışarıda aramak üzere polislerin birini gönderdim. Dışarıda da kimseler yoktu. Çocuk bizi dosdoğru ve cesedin yanına kadar götürdükten sonra kaybolup gitmişti. Biz ise endişe ve telaş arasında onun gittiğini asla görmemişiz.

-Tuhaf şey! Bu çocuğu yer yer arayıp bulmalı. Alametifarikası hatırınızda mıdır?

-Evvelce arz ettiğim üzere yirmi yaşlarında, iri siyah gözlü, ablak yüzlü, zeki, çevik, epeyce temiz giyinmiş bir Ermeni çocuğuydu. Yüz kişi arasında bulunsa bile yine onu tanır, teşhis edebilirim.

-Hiç olmazsa ismini sormuş mu idiniz?

-Hayır efendim!

-Zaten bunun ehemmiyeti de yok. Canilerle alakası bulunsa bile sorulunca yanlış bir isim söyleyecektir.

Tahsin Paşa kendisi dahi bir görüş beyan etmiş olmak için;

-Pek doğrudur!

Mehmet Paşa Şükrü Bey'e hitaben;

-Devam ediniz.

-Çocuğu bulamayınca süratle bir tabip bulup getirmek için polislerden birini gönderdim. Ben de diğer polisin yardımıyla bahçıvanı soyarak vücudunda bir yara eseri bulunup bulunmadığını tetkik etmekle beraber, bir takın ilk yapılması gereken tedavileri icra ettimse de bunların hiçbir faydası olmayacağına evvelce kanaat etmiştim. Yarım saat sonra tabipte gelip cesedi enine boyuna muayene ettikten sonra herifin boğularak katledildiğini, vefatının ancak iki saat önce meydana geldiğini beyan etti. Bu muameleden sonra artık cesedi kaldırıp buraya naklet-mekten başka yapacağımız bir şey kalmamıştı. Zira sonuç olarak tahkikata teşebbüs etseydik uzun müddet orada kalmaya mecbur olacaktık. Hâlbuki burada bizi habersizce beklemekte olduğunuzu biliyorduk. Biran önce buraya gelip haber vermek en büyük arzu ve emelimizdi.

Bundan başka bahçıvanın vefatından sonra geçen iki saat zarfında caniler şüphesiz uzaklara kaçmış olup, bulunmaları ihtimalden uzak olduğundan tahkikatın birkaç saat tehirinde bir mahsur görmedim.

Mehmet Paşa zabitin şu hareketinden hakkıyla alınacak ve faydalanılacak bir şey bulamamış olduğu halde yine bir derece şiddetle

-Size delalet eden çocuğun izini kaybettiğiniz büyük bir kabahattir.

-O hususta zatıalilerinizle hemfikirim; ancak çocuğun kayıp olduğunu görünce anladım ki, ölülerden ziyada sağ olanlarla meşgul olmalıydık... Fakat iş işten geçmişti. Bununla beraber Paşa Efendi müsaade buyururlarsa derhal Çamlıca'ya geri

dönerek gerek çocuğu gerek meçhul olan diğer canileri bulmak üzere araştırma yapmaya hazırım.

-Şüphesiz o araştırmayı süratle yapacağız. Fakat bu iş o kadar mühim ve müşküldür ki yalnız sana havale etmek istemiyoruz...

Bu söz zabitin izzeti nefsine dokunduğundan üzülerek;

-Nasıl münasip görülürse deyip ifadeleri burada son buldu.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:
ABDÜLHAMİD'İN İRADESİ

Gece yarısını çoktan geçmişti. Yeni araştırma yapılmak üzere bir takım hafiye ile polisler Üsküdar'a doğru gitmişlerdi. Hâlbuki Yıldız Sarayı'nda telaş henüz devam etmekte ve bütün mabeyin mensupları zat-ı şahanenin emirlerini almak için hazır ve amade bulunuyorlardı.

Abdülhamid'in haline azıcık sükun gelmişken bahçıvan Ömer'in vefatı üzerine tekrar heyecanlanmaya başladı. Bu olay kendisini yeniden endişe içine gark ediyordu. Sabahtan beri içine düştüğü heyecan dolayısıyla güve takati kesilerek azıcık yatağında istirahat etmek hissettiyse de bir türlü gözlerini kapayamadı.

Alışılmış üzere yanında birisinin bir şey okumasını emir ve irade buyurdu.

Abdülhamid müthiş cinayetlerde zabıta faaliyetinden bahis olan romanların meftunu idi. Bunları tercüme etmek üzere hasreten Türk ve sair Ermeni mülteciler tayin olmuşlardı. En fazla hoşlandığı müellifler Emil, Rişbor, Fesaviye ve Montepen, Ponson, Döteril, Gabriyor, Julmari gibi Fransız romancılardı. Bunların hemen bütün eserlerini tamamen tercüme ettirmiş

olup, ekseriya uykusuz geçirdiği gecelerde bunların esvapçı başı İsmet Bey'e okutturmakla teselli buluyordu.

Fakat sonradan yeni bir müellif kendisini Sultan'a meftun etmişti. Bu müellif kolonel (miralay) Konan Dovil isminde bir İngiliz'di. Bu müellifin çeşitli garip cinayetten bahis olan "Sherlock Holmes" unvanlı meşhur romanı fevkalade surette merakına mucip olmuştu.

Bir mütercim kafi gelmediğinden iki kişi sabahtan akşama kadar meşhur Dızaytlı Romanusun eserlerini Türkçeye tercüme etmekle iştigal ederdi.

Sherlock Holmes'ın çok defa küçük, gayet ehemmiyetsiz bir emare ile keşfi mümkün olmayan ve böyle kabul edilen harikulade eseri keşfetmekteki iktidarı Sultan Abdülhamid'in hayretine ve takdirine mazhar olmuştu.

Konanvil hakkındaki tercüme ve rağbeti o derece büyülü idi ki; tanışmaya ve konuşma arzusuyla birkaç ay önce onu İstanbul'a davet etmişti.

Sherlock Holmes'in müellifi davete icabet ederek İstanbul'a gelmiş olup gelişinin ikinci haftasında bir cuma günü selamlık resminde hazır bulunmak üzere Beşiktaş'a gitmişti. Kendisine vaki olan bir tebligata göre, cuma namazından sonra padişah ile görüşme ve tanışma şerefine nail olacağını haber almıştı.

Hâlbuki; Konan Dövil selamlık resminden sonra merasim dairesinde hayli zaman beklemişse de teşrifatçı kendisine huzur-u şehriyare takdir etmek üzere yanına gelmeyip, yalnız yaverlerden biri gelerek zat-ı şahanenin o gün kendisini kabul edemeyeceğini bildirmiş ve bunun üzerine Konan Dövil bir derece kırılmış olarak oradan kalkıp gitmişti.

Yaver ilaveten; hangi gün huzura kabul edileceğinin ileride kendisine bildirileceğini dahi beyan etmişti.

Aradan birkaç gün daha geçmiş olduğu halde henüz hiçbir davet vuku bulmamıştı. Artık Konan Dövil'in tahammülü tükendiğinden nihayet bir gün padişahın başkatibi olan Tahsin

Paşa'ya bir teksire yazarak hassaten İstanbul'a davet edildiğinin sebebini anlayamamış olduğundan iki gün sonra İngiltere'ye döneceğini bildirmişti.

Abdülhamid bu teksirenin içindeki bilgilerden haberdar olunca iyice telaşa düştüyse de meşhur müellifi tekrar huzuruna kabul etmek istemedi. Ancak bir defa teşrifatçı İbrahim Paşa'yı derhal Konan Dövil'in nezdinde göndererek külliyetli bir ihsanda bulundu ve bir de kıymeti yüksek bir hediye ile müellifi taltif etti.

Zatı şahanenin o günlerde onu kabul edemeyeceğini ve şayet İngiltere'ye geri dönme arzusunda bulunduğu takdirde onu burada bekletmek istemediği teessüfle beyan etti. Müellif kendisinin nezaketle yola konulduğunu anlamış ve Abdülhamid'in bu garip muamelesini hiçbir suretle doğru bulmamış olduğundan ertesi gün hemen çantasını bağlayarak süratli doğu ekspresiyle İstanbul'dan hareket etmişti.

Konan Dövil'in İstanbul'a gelişi ve gidişinden hiç kimsenin haberi olmayarak bin dokuz yüz dört senesi bahar mevsiminde vaki olan bu hadise yalnız meseleye vakıf olanlarca öğrenilmiştir.

Abdülhamid Han bu müellifi hassaten İstanbul'a davet ettikten sonra acaba niçin onu huzuruna kabul etmek istemedi? Bunun sebebini aşağıda beyan edeceğiz:

Sir Arthur Konan Dövil'in İstanbul'a gelişinin ertesi günü Abdülhamid'e bir jurnal takdim edilmişti. Bu jurnalın manası aşağıdaki gibidir:

"Sultan Abdülhamid'in en sağdık ve en cansiperane adamlarından bulunduğu mezhebiyle şu acizane maruzatımı padişahım hazretlerine takdime cesaret ederim.

Biz şerefle bildirilen emriniz gereğince meşhur hikaye yazarlarından Novis Yandan Sir Arthur Konan Dövil nam İngiliz, dün sabah şark sürat ekspresiyle İstanbul'a ulaşmıştır. Dolaşan

şayialara göre bu adam bu günlerde huzur şahanelerine kabul şerefine nail olacaktır.

Konan Dövil'in bu davete derhal icabet etmesinden maksat ihsan ve iltifat-ı şahanelerine mazhar olmakla beraber kendisine vaki olacak hususi sadelerden istifade ederek mabeyni hümayun ile onun iç hayatını derinliğine ve genişliğine tetkik ederek bunları yeni bir romana mevzu kabul etmekten ibaret olup bu işe herhalde padişahımızın şan ve şöhretine mütenasip olmadığı açıktır."

Konan Dövil bu maksadını kendi dost ve arkadaşlarına bizzat beyan ettiği gibi hatta meşhur yeni romanını basacak olan yayıncı ile muvelename bile akit etmiştir.

"Elde edilmesine muvaffak olduğum şu malumatı sizlerin yüksek huzurlarına arz ederim. O konuda... emir ve ferman sizindir.

Bu jurnali imza eden hafiyelerden tanınan bir Ermeni idi. Bu adamın daha sair bir takım hareketleri hikayenin cereyan edilişi sırasında görülmektedir. Bu mektup Abdülhamid yeni yeni vesvese ve endişelere düşürdü.

Avrupa matbuatında kendi aleyhinde neşriyat yapılmasından en fazla nefret ettirmekte bulunduğundan böyle bir şeyin önünü almak için her türlü fedakarlığı gözüne aldırdı. Bu sebeple şu zaafından pervasızca istifade etmeye kalkışan Avrupalı şantajcıların türlü türlü oyun ve desiselerine maruz bulunuyordu. Konusu hiçbir hakikate dayanmayarak baştan başa mevhumlardan ibaret olan bu mektup üzerine artık Abdülhamid önceki niyetinden vazgeçerek yazar İngiliz hakkında ciddden şüpheye düşmüş olduğundan, bu zatın kaldığı otel ertesi gün birtakım hafiyeler tarafından kordon altına alındı.

Sherlock Holmes romanın meşhur müellifi hakkındaki şu tafsilat ile yazarın Sultan Abdülhamid'in nazarında ne derece ehemmiyet kerb etmiş olduğunu anlattıktan sonra tekrar hikayemizin devamına başlıyoruz.

Evvelce beyan ettiğimiz üzere o gece veya daha doğrusu sabaha karşı Abdülhamid yatak kabul ettiği uzun ve rahatlık veren bir koltukta uzanıp, yattığı halde sadık adamlarından İsmet Bey tarafından okunan Sherlock Holmes romanını dinlemekteydi.

Okunan roman yine garip bir cinayet hikayesi olup, mahut hafiye bir kar dövizit üzerinde yazılmış olan iki kelime delaletiyle caniyi keşfetmeye muvaffak olmuştu.

Hikaye o kadar güzel yazılmış ve hafiyenin çıkardığı neticeler o derece tabii vazih ve sarih idi ki Abdülhamid büsbütün hayretten kalıp okuma son bulunca uzun müddet onun üzerine düşündü ve kendi kendine:

-Ahh! Sherlock Holmes gibi bir muavini bulmuş olsaydı, kendisini birkaç günden beri buhrana düşürenlerin kimler olduğunu ne çabuk ve kolay öğrenecekti. Özellikle kendisi onlar tarafından yazılan kağıtlar bulunmakla beraber daha başka bir takım emareler de ele geçmişti. Bu emareler epeyce mühim ve anlaşılmıyorduysa da Sherlock Holmes gibi bir zat için gayet vazıh ve sarih ABD olacaktı.

Bu mütalaalardan sonra birden bire roman okuyan zata hitaben:

- Sherlock Holmes denilen zatın hakikaten aslı var mı? Yoksa müellifin hayalinde canlandırdığı bir mevhum şahıs mıdır?

-Padişahımızın malumudur ki kariha-i beşer hakiki bir vakaya dayanmaksızın bu kadar garip hadiseleri tahrir ve tertip edemez. Acizane kulunuz bana göre naklettiği şu hikaye hakiki vakalardan ibaret olduğu gibi Sherlock Holmes dahi mevhum bir şahıs olmayıp hakikaten vücut sahibi sağ bir adamdır.

-Bana da öyle geliyor. Müellif bütün bu garip şeyleri tahlil edemez. Sherlock Holmes'ın mutlaka aslı vardır. Ancak ihtimal ki; bu bir namı diğerle müsemma bulunsun. Bu sözleri görüştükten sonra sükut ettiler. Abdülhamid derin bir düşünceye dalmıştı. Nezdinde bulunan elli atmış yaşlarında biri olup efen-

disinin düşüncelerini ihlal edecek ufak bir fısıltı bile çıkarmaya cesaret etmiyordu.

Abdülhamid kendi kendine söylenerek:

- Sherlock Holmes işte bana lazım olan adamdır ve bu adam da bu zattır. Bu çok gizli cereyan eden garip olayları yalnız o adam hal ve keşfedebilir, diyordu.

Bu düşünce kendisinde sabit bir fikir halini kazanmaya başlıyordu.

Ansızın nezdindeki roman okuyan adama hitaben:

-İzzet Paşa'yı derhal buraya çağır. İsmet Efendi bu emri icra etmek üzere odadan dışarı çıkmaya başladı.

İkinci katip olan zat uykusundan kaldırılarak on dakika sonra padişahın huzuruna geldi.

Sultan Abdülhamid bendesine hitaben:

-Londra'da Mozoros Paşa'ya derhal bir şifreli telgraf çekerek, behemehal Sherlock Holmes'ı bulup bir anlaşma yaptıktan sonra onu İstanbul'a göndermesini tavsiye et!..

İzzet Paşa zat-ı şahanenin her nevi garip emirlerine alışkın olduğundan başüstüne efendimiz demeye hazır ve amade idiyse de şüpheli ve garip nazarlar ile sultanın yüzüne baktı.

Sultan Abdülhamid daha ziyade yüksek sesle tekraren:

Evet! Sefire derhal telgraf çekiniz. Bu adamı arayıp, bu tarafa göndermesini aceleyle emret! Şartları her ne olursa olsun kabul olunacaktır.

-Pekala! Zannedersem o adam roman şahıslarından olmakla belki hiç de vücudu yoktur.

Bu itiraz üzerine o derece makul idi ki, Hamid biraz tereddüt düşerek cevaben aciz kaldı. Fakat bu tereddüt çok sürmedi.

-Mozoros Paşa romanın müellifi bulunan Konan 08 Vill'i bizzat görerek, Sherlock Holmes yahut başka bir isimde öyle bir şahsın vücudu olup olmadığını tahakkuk etsin. Velhasıl va-

kit kaybetmeyerek doğru bir malumat alıp telgrafla bize bildirsin... Anladın mı?

-Evet! Efendimizin iradesi derhal yerine getirilecektir.

İzzet Paşa resmi bağlılık ve kulluğunu ifa ettikten sonra dışarı çıktı.

İrade-i şahane her ne kadar garip bir hal sergiliyorsa da ve nihayet bir iş idi, ama sonuçta bir emirdi.

İzzet Paşa derhal Londra Sefir-i Mozoros Paşa'ya hitaben Fransızca aşağıdaki telgraf nameyi kaleme aldı.

"Şevketmeab efendimizin irade-i şahaneleri gereğince meseleyi ifşa etmeksizin izli bir surette bir tahkikat icra ederek maruf İngiliz hikaye yazarlarından Konan Davil'in bir takım romanlarında görünen Sherlock Holmes isminde bir kimsenin veya yazılan romanlardaki vakaların faili olmak üzere başka isimde diğer bir zatın vücudu olup olmadığını açığa çıkarırsanız mesele büsbütün gizli kalmak üzere bu konuda icap eden izahatı bizzat yani bir üçüncü şahsın arada olmaması sonucu doğrudan doğruya müellifin nezdine giderek kendisinden almalısınız. Padişahımızın emri budur. Öyle bir adamın varlığı ortaya çıktığı takdirde derhal yanına giderek onunla bir anlaşma ve bu adamın padişahın hizmetinde bulunması için gerekeni yapacaksınız. Anlaşılacak şartların nakdiye için size mutlak salahiyet veriliyor. Sabırsızlıkla cevabınızı bekliyoruz efendim."

İzzet Paşa telgrafı kaleme aldıktan sonra Abdülhamid'e bir defa takdim edip göstermek üzere yanına gitti.

Abdülhamid Han yazılı beğendi. Ancak ilaveten:

-Şunu da bildir ki; bu işi başa çıkarıp da aradığımız adamı bularak İstanbul'a gönderecek olursa fevkalade surette padişahım taltifine mazhar olacaktır... İşin tamamen gizli kalması ve Avrupa gazetelerinde dedikoduya sebep olmaması lüzumunu bir daha tenkit ve tekrar et.

-İrade Şevketmeab efendimizindir.

-Şurasını dahi ilave et ki; bu konuda bir malumat elde ettiği gibi neticesini beklemeyerek hemen telgrafla bildirsin.

-İrade Şevketmeab efendimizindir.

İzzet Paşa dışarı çıkmak üzereyken Abdülhamid Han onu bir işaretle bir daha durdurarak:

-Telgrafı sen kendin hususi şifren ile yaz da öyle gönder.

-İrade efendimizindir.

Yarım saat sonra telgraf çekilmiş ve gitmişti. Fakat İzzet Paşa istenilen bilgilerin cevap olarak alınabileceğini hiç de ümit etmiyordu. Mozoros Paşa'nın telgrafı aldığında yüzünde görülecek olan eseri tahayyül ederek kendi kendine gülüyordu.

Mamafih ertesi akşam Londra'dan Yıldız Sarayı'na aşağıdaki telgraf geldi:

"Sherlock Holmes hakkında gizli bir surette tahkikata başladık. Konan Dö Vill'in romanlarındaki kahraman hakikaten mevcut insandır. Kanaatimce çeşitli ülkelerde ve İngiltere'de hafiye memuriyeti yapmış olup bugün işten el çekerek İskoçya'nın bir köyünde ikamet etmektedir. Kendisinin esas ismi "Maklayn"dır. Bu adamı buraya getirtmek üzere sefarethaneden bir memuru özel olarak yanına gönderdim. Yarın gelecekleri ümit ediyorum. O zaman kati malumat verebileceğim. Aldığım istihbarata göre Maklayn'ın hiçbir serveti olmayıp hükümetten almakta olduğu cüzi bir maaşla geçinmektedir. Binaenaleyh epey bir para vaadi ile kendisini kandırmak mümkün olabilecektir. Şevketmeab efendimizin iradelerini muvaffakiyetle icra etmek bahsine nail olduğumdan dolayı kendimi fazlasıyla mesut addediyorum."

İzzet Paşa derhal telgrafı tercüme ederek Abdülhamid Han'a takdim etti. Yazılan cevap sultanı fazlasıyla sevindirdi.

Ertesi gün Maklayn'ın Londra'ya geldiğini ve sefir Mozoros Paşa ile müzakerede bulunarak mutabık kaldıklarını yeni bir telgraf ile bildiriyordu.

Eski polis hafiyesi Maklayn'ın teklif ettiği şartlar yumuşak bir hale yakındı. Metarekat etmek için müstesna bir meblağ almak üzere beş yüz ve daha sonra İstanbul'a ulaştıktan sonra aylık yüz elli ve bundan başka kendisine tevdi kılınan işi kemal-i muvaffakiyetle başa çıkardığı taktirde bahşiş olmak üzere açıktan iki bin İngiliz lirası talep ediyordu. Mukavele altı ay için ak dolundu. Özet olarak eğer işi altı ay önce tamamlasaydı Maklayn'ın altı ay olmak itibariyle bütün aylıklarını almaya hak ve salahiyeti olacaktı. Altı aydan fazla İstanbul'a kalmak lüzumu görülürse yapılan mukavele yenilenecekti.

Abdülhamid'in bir keyfini yerine getirmek için yukarıda zikri sıbket eden maddi şartların asla ehemmiyeti yoktur. Özetle Londra sefiri zat Maklayn'ın teklif ettiği isteklerini evvelce tebliğ etmeye lüzum görmemişti. Ancak bir şeyin tertip olunduğuna ve kendisiyle mukavele yapıldığına dair olan haberi tebliğ ederek vaat olunan beş yüz İngiliz lirasını talep etti.

Talep olunan meblağ telgrafla dakikasında gönderildi. Zikrolunan teşebbüsün ümit edilmesinin gayri bir surette kolaylıkla muvaffakiyetin nasip olması Abdülhamid'in o kadar sevinmesine sebep oldu ki bir hayli zamandan beri kendilerinin istirahatine zarar veren ızdıraplarını tamamen unutuverdi. Kemal-i emniyetle Sherlock Holmes'un yahut nam-ı diğer hakikisi olan Maklayn'ın gelmesini beklemeye başladı.

Emin olarak bir kere takip etmekte olduğu şahısları elde edebileceklerdi.

Bir hayli günlerden beri üzerinde hüküm süren son derecedeki asabiyet bütün Yıldız Sarayı'nı altüst bir hale getirmişti. Bu hal ansızın sevinç dolu bir asayişe çevrildi.

Kendisinin bu mesrur halinden meydana gelen semere şu oldu ki; Yenimahalle malum vukuatından beri sarayda tutuklu bulunan Ali Osman Bey'i affettiler.

Her ne kadar biçare delikanlı Yıldız Sarayı'ndaki bir çeşit tazyiklere duçar olmamış ve kendisine her bir rahatlık göste-

rilmiş hatta yeme-içme-giyinme vesaire ihtiyaçları için hususi davranılmışsa da bununla beraber ümitsiz bir hale giriftar olmuştu. Çünkü kendi sebebiyle babası da huzursuz ve rahatsız oluyor ve bu yüzden düşüyordu.

Şimdi Abdülhamid'in af buyurması kendisini pek ziyade sevindirdi. Padişahın ömrünün uzun olması ve ikbalinin parlaması için dualarda ve temennilerde bulunduktan sonra çıkan irade gereğince kendi memuriyeti başına geri döndü.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM:
SHERLOCK HOLMES İSTANBUL'A ULAŞIYOR

İzzet Paşa Londra şefinin telgraflarına rağmen Abdülhamid'in çıkar iradelerinin hakikaten icra olunabileceğine henüz daha inanıp da tatmin olmamıştı.

Acaba sefir bizim burnumuza mı gülüyor yoksa başkaları kendi burnuna mı gülüyor diye kendi kendine düşünceye dalmıştı. Mamafih kendi Şevketmeab Efendisinin arzusu icra edilmiş olmasından ve onun asabiyet halinin sükunete çevrilmiş bulunmasından memnundu.

Talep olunan beş yüz liranın gönderildiğinden iki gün sonra aşağıdaki muhtasar mealli telgraf Yıldız Sarayı'na ulaştı.

"Maklayn Londra'dan Paris'e doğru yola çıktı. Oradan da şark sürat ekspresiyle İstanbul'a geliyor. Kendisini karşılamak için istasyona birini gönderirseniz."

O muayyen olan günde yani 1904 senesi 7 Teşrin-i evvel günü sabahleyin alafranga saat 10:00'da sultanın ikinci katibi İzzet Paşa maiyetinde kimse olmadığı halde Sirkeci Garı'na git-

ti. Arabacının kirasını verdikten sonra birinci ve ikinci mevki yolcularına mahsus salona girdi.

Abdülhamid'in sevgili ve en muktedir mabeyincisi o kadar tevazukarane ve sade bir kıyafette idi ki hiçbir kimsenin nazarı dikkatini çekmiyordu. Özellikle o esnada istasyonda kendisini tanıyan kimse yoktu.

Salona girdiği zaman kapıda duran memura elindeki bileti uzatarak:

-Şark sürat ekspresi ne zaman gelecektir?

-Saat on buçukta.

İzzet Paşa saate bakarak kendi kendine ve iyice bir yüksek sesle:

-Öyleyse yarım saat daha vaktim var.

-Belki de fazla diye cevap verdi memur.

Söz kendisine hitap ediliyor zannederek;

-Çünkü sürat ekspresi bir çeyrek kadar geç kalmıştır. Ancak on bire doğru gelecektir.

Mabeyinci bir sigara yaktı ve büfeye doğru gitti. Konyak getirerek bir yudum içti. Daha sonra zannedersin ki tanınmamak ve kimsenin nazar-ı dikkatine maruz kalmamak için bir köşeye çekildi. Cebinden bir gazete çıkararak okumaya başladı.

Salonda epeyce kalabalık zaten birikmiş ve özellikle otel tercümanlarıyla simsarlar av kokusu almış olan kartal kuşları gibi orada beklemekteydiler.

Birkaç hafiye de vardı ki; bunlar gelen yolcuları muayene etmek ve şüpheli görünenleri takipte bulunmak için gelmişlerdi.

Bu hafiyelerden birisi her ne kadar İzzet Paşa'yı tanıdıysa da yanına gitmeye bile cesaret edemedi. Ancak uzaktan uzağa onu gözetlemede bulundurmayı aklına koydu.

Sonra tekrar büfeye yaklaşarak bir konyak daha içti. Ekspreslerin ulaşma vakti yaklaşmış bulunuyordu. İstasyonun rıh-

tımı üzerinde bir dolaşma hakimdi. Yük arabalarının gıcırtılı sesleri ile hamalların ve tren sürücülerin patırtıları işitiliyordu. İzzet Paşa rıhtımın üzerine çıktı. Trenlerin duracağı tarafa doğru yöneldi. Uzaktan ansızın bir düdük sesi işitildi. Her taraftan işte geliyorlar bağırtısı yükselmeye başladı.

Bir saniye sonra tekrar bir düdük sesi tekerleklerin gıcırtılı ve makinanın kış kış sesleri ve işte şark sürat ekspresinin vagonları görüldü. Bir kudurmuş canavar gibi süratle gelerek tehditkarane bir şekil ile ilerliyordu. Rıhtımın kenarına yaklaşmış olan sabırsızlara dikkat ediniz! Bir tarafa çekiliniz! Diye istasyon şefi birkaç defalar bağırdı.

Krotorlar da zaten kendi hareketlerini hafifletmişlerdi. Debdebeli bir sükunetle istasyona yanaşıyordu. Vagonların pencerelerinden dışarıya sarkmış olan yolcular rıhtımda bekleyen kalabalığın içinden tanıdıkları dostlarını aramaktaydılar.

İzzet Paşa sırtını demirden mamul bir direğe vermiş, sigara elinde vazifesiz bir halde pencereden sarkmış olan yolculara dikkat etmekteydi. Vagonlar tamamen durduktan sonra yolcular inmeye başladılar. Paşa birinci vagonun yanına geldi.

Bu vagonlardan birisinin penceresinden İngiliz kepiyle bir baş görünüyordu. Sakalı bıyıkları matruş, nazik burunlu, kırmızı yüzlü, mütefekkir ve parlak yüzlü bir adamdı. Kendini tayin etmek mümkün değildi. Ancak saçları kırk beş elli yaşlarında olduğunu gösteriyordu. Çünkü başının saçlarında zaten epeyce beyaz teller görünüyordu. Mamafih kendi simasına bir şekilde zarar gelmemişti. Bu adam bir tanıdık arıyor gibi hararetli bir nazarla dört tarafına bakıyordu. Hâlbuki yolcuları karşılamaya gelmiş olan kalabalığın içinden hiçbirisi kendisini nazari dikkate almamaktaydı.

İzzet Paşa bizim beklemekte olduğumuz adam bu olmalıdır, dedi.

Bu esnada vagonun penceresine bir otel tercümanı yaklaştı, kendisinin tavsiye ettiği bir otelin ismini vererek ona bir bilet uzattı.

Adam eliyle bileti iterek bir işaret yapıp Türkçe lisanıyla yüksek sesle:

-Yok, yok... İstemez benim o var.

Türkçe söylenilen bu yarı buçuk sözler tatirden aşağı kalmadı. Otelin tercümanı ile yanında bulunan birkaç otel simsarları baktılar ki meçhul şahıs Türkçe konuşuyor yanından ayrıldılar.

-İstanbullu bir yabancı olmalıdır, burada bizim için ekmek yok, dediler.

O esnada adam pencereden çekildi. Bir dakika sonra elinde ufacık bir çanta ile rıhtıma indi. İzzet Paşa derhal yanına gitti.

-Vakitler hayır olsun Maklayn, sefa geldiniz!

Bu söz Fransızca lisanıyla söyleniyordu. Muhatap İzzet Paşa şüpheli bir nazarla baktı ve şu cevabı verdi:

-Affedersiniz! Zatınızı tanımak şerefiyle müşerref değilim.

Sultanın katibi hiçbir söz söylemeksizin derhal kendi cüzdanından kartvizitini çıkarı ve meçhul şahsa takdim etti.

Adam, kartvizitin üzerine şöyle bir bakıp, neşeli bir sima ile:

-Ooo... Pekala... Öyleyse zatınızı tanımak şerefiyle müşerref olduğumdan dolayı bahtiyarım. Evet... Bizzat Maklayn benim.

İşte kartım diyerek, kartvizitini Paşa'ya takdim etti...

-Eğer isterseniz gidebiliriz.

-İlk önce sizin yükünüzü almalıyız.

Maklayn elindeki küçük çantayı göstererek;

-İşte benim yüküm.

-Lakin başka sandığınız veya bavulunuz yok mudur?

-Hayır onlarla yolculuk etmek alışkanlığım yoktur. Özellikle bu çanta benim için ağır yüktür. Fakat yanımda almaya mecbur oldum. Zira dört gün bir dizi yolculuk yapacağım.

O esnada İngiliz'in pasaportunu muayene etmek için iki zabıta memuru yanına geldiler.

-İzzet Paşa amirane bir surette işinize gidiniz dedi.

Memurlar kendileriyle böyle şiddetli konuşan zatı tanımadıkları için içlerinden büyükleri kuru bir ses ile cevap verip;

-Efendi biz vazifemizi yapıyoruz. Pasaportu muayene etmemiz lazımdır.

-Biliyor musunuz? Kim ile görüşüyorsunuz? Şevketmeab efendimizin katibi ve mabeyincisi olan İzzet Paşa benim, diye bağırdı. Bu sözleri duyan sanki başlarına yıldırım düşmüş gibi elleri ağızlarında kalarak affedilmelerini dilemek için bir söz bile bulamadılar. Yerden selam vererek çekilip gittiler.

Maklayn bu manzarayı olduğu yerde seyrediyordu.

-Zannedersem pasaport istiyorlar zaten cebimde bulunuyor, gösterebiliriz.

-Hayır! Lüzumu yoktur. Bana misafirsiniz. Pasaportunuzu şu anda kontrol etmelerine gerek yoktur.

-Acaba memleketin nizamnamesine bağlı olarak bütün yolcuların yol tezkirelerini yoklamak vazifeleri değil midir?

-Evet... Lakin her yolcuya benim gibi bir mabeyinci refakat ederse, onun yol tezkiresini yoklamaya lüzum yoktur.

-Fakat zannedersem bu memurlar sizi tanımıyorlardı.

-Tanımıyorlardı. Lakin ben kendi kendimi tanıttım.

-Belki yalan söylediniz, diye İngiliz ısrar etti. İzzet Paşa cevap vermedi. Her ikisi gümrüğün kapısı önüne gelmişlerdi.

-Zannedersem çantamı yoklayacaklar. Yoklasınlar zaten içinde birkaç parça çamaşırlarım vardır.

Yol tezkeresi soran memurlar biraz evvel yapmış oldukları münasebetsizliklerini tamir etmek ve sultanın mabeyincisinin

gözüne girmek için koşup gelmişlerdi. Bu yolcunun çantasını yoklamaya lüzum olmadığını derhal gümrük memuruna anlattılar.

İzzet Paşa:

-Sizin gümrükten geçmenize gerek yoktur. Benimle beraber geliniz.

Maklayn yarım ağız gülerek:

-İstanbul'a gelir gelmez imtiyazlı bir mahluka döndüm. Lakin ben her şey hakkında daha doğru bir fikir elde etmek için adeta adamlar gibi memlekete dahil olmayı tercih edecektim.

İzzet Paşa:

-Daima memleket hakkında mütalaalarınızı icra etmeye vaktiniz olacaktır. Şimdi bize lazım olan bir saat önce saraya gitmemizdir. Bizi orada sabırsızlıkla beklemektedirler.

-Nasıl emrederseniz.

Dışarıda avluda saray katibi bir arabaya bindi. Yeni gelen misafiri kendi yanına davet ve arabacıya Beşiktaş'a doğru gitmesini emretti.

Yola henüz revan oldukları halde İzzet Paşa misafirine sigara ikram ederek, sonra:

-Biraz öne vagonda olduğunuz halde dışarıda bekleyen otel tercümanı ile Türkçe konuştuğunuza taaccüp ettim. Acaba bizim lisanımıza aşina mısınız?

-Evet!.. Dört günden beri biraz aşina oldum, diye tebessüm etti. Sözüne devam ederek:

-Londra'dan ayrılmadan önce Türkçe öğrenmek için bir kitap aldım. Yolda epeyce mütalaa ettim. Öyle ki bana lazım olan şeyleri anlatabilirim...

İzzet Paşa muhatabına hayret edici nazarlarla baktı lakin bu adam başını öbür tarafa çevirmiş sokağı temaşa ediyordu.

-Zannedersem Bahçekapı'da bulunuyoruz. Şimdi köprüden geçerek Galata'ya ve Ortaköy tramvayı caddesinden Beşiktaş'a ulaşacağız, öyle değil mi? diye Maklayn sordu.

-Evet! Yolumuz budur, diyerek taassup dolu bakışlarla mabeyinci cevap verdi.

-Lakin zannedersem Beyoğlu'ndan da gidebiliriz. Taşkışla ve Maçka kışlalarının yanından aşağı inilerek...

-Evet! Lakin yolumuz uzanır. Taksim'e kadar iyice dik yokuştan çıkmaya mecbur olacağız.

-Galiba, Mösyö Maklayn İstanbul'u önceden tanıyorsunuz. Ben sizin buraya gelişinizi ilk defa zannediyorum.

-Doğru İstanbul'a gelişim birinci defadır. Lakin bu sabah trende dersaadet haritasını ve buraya dair bahiste bulunan bir seyahat kitabını iyice mütalaadan geçirdim. Onun için İstanbul'u iyice tanıyorum.

Araba köprüden geçtiği esnada Sarayburnu'nu, Halıcıoğlu'nu, Kadıköy'ü, Üsküdar'ı, ada vesaireyi birer birer gördü ve gösterdi. İzzet Paşa gözlerini ayrı ayrı açarak dört gün zarfında iyice bir lisan öğrenebilen ve daha ayak basmamış olduğu bir şehri bütün tafsilatıyla tanıyabilmiş olan bir şahıs bulunduğu gurbetteki bu şehri bakışları ile muayene ediyordu. Kendi kendine:

-Zannedersem sultanımız bu sefer istediği adamı buldu, diyordu. Daha sonra yüksek bir sesle muhatabına dönerek.

-Acaba Şevketmeab efendimizin sizden ne hizmet beklediğini biliyor musunuz?

-Sizin Londra sefiriniz bu konuda malum ve muayyen bir şey söylemedi. Ancak sultanınız benim polis hafiyeliğimden istifade etmek ister.

-Pek doğrudur. Şevketmeab efendimiz umumi emniyetin hüsn-ü muhafazasına pek mukayyet olduğu halde bir zamandan beri İstanbul'da vuku bulan garip cinayetlerin failleri, za-

bıtamızın meydana gelen olaylara karşı gayretle çalışmalarına rağmen suçlular elde edilememiştir.

-Daha doğru kendi şahsi emniyeti için öyle değil mi? diye soğukkanlılıkla diye İngiliz cevap verdi.

Mabeyinci hiddetini teskin edemeyerek:

-Ne demek istiyorsunuz?

-Mesele umumi emniyet hakkında olmayıp ancak sultanın şahsi emniyetine dairdir demek istiyorum. Binaenaleyh memuriyet vazifemi müşkülata düşürmekten başka bir şeye yaramayan bir takım yalan yanlış sözlerle birbirimizi aldatmaya çalışmayalım.

Lakin İstanbul'da falan falan cihetlerde vuku bulan cinayetlerin Sultan'ın şahsi emniyetiyle ne irtibatı vardır?

-Eğer bu suretle hareket ederseniz faydalı bir iş görmek benim için zor olacaktır zannediyorum. Başarılara nail olmak için birbirimizle samimiyetle bulunmalıyız.

Bu kere İstanbul'da manidar cinayetler vuku bulmuş ve bu cinayetlerin hakikaten şahsi emniyetiyle bir münasebeti bulunmuş ve bu konuda delilleriniz olmamış olsaydı, Sultan bu cinayetleri araştırmak ihtiyacında bulunmaz ve beni de bu kadar gizli bir surette kendi hizmetinde istihdam etmek istemezdi.

Bu cinayetlerin doğrudan doğruya Abdülhamid'in şahsıyla münasebeti vardır. Binaenaleyh takip etmekte olduğumuz şahıslar adi cinayetler işleyen topluluktan olmayıp, siyasi cinayet gruplarındandırlar. Şu halde cinayet-i siyasiyeye iştirak edenlerin hepsi Sultan'ın şahsi düşmanlarından olması mümkün değildir.

-Öyleyse cinayet lakırdısı etmeye lüzum yoktur. Karşınızda siyasi bir gizli cemiyet vardır. Kendi gizli maksatlarına ulaşmak için benzer adetlerde olduğu üzere birtakım cinayetler işlenmesine lüzum görmüştür, dedi ve biraz kendini toplayarak sözüne devam etti.

-Çünkü bu zikrolunan cemiyetin tabii maksadı hazır hükümet aleyhindedir. Hazır hükümetin mutlak hakimiyeti suretiyle reisi sultan olduğu için Abdülhamid kendi hükümetini tehdit eden cemiyeti mahvetmek için her çeşit tesirli tedbirleri almıştır. İşte hakiki maddeler bundan ibarettir. Bu hakikati siz de anladığınız zaman örtmeye ve gizlemeye çalışmayıp açık bir surette söylemeniz lazımdır.

Maklayn'ın sözleri o kadar doğruydu ki, İzzet Paşa bir an bile tekzibine muktedir olamadı. Paşa kekeleyerek:

-Evet! Mesela gizli bir cemiyet hakkında devran ediyor.

Maklayn:

-Eğer keyfiyet dediğim gibi olmamış olsaydı, sultanın hiçbir surette endişesine sebep olmayacaktı.

Bu konular üzerine bir müddet aralarında sükunet hakim oldu. Araba ise süratle tophane yoluyla gidiyordu. İngiliz kendi etrafını tamamıyla nazari dikkatten geçiriyordu.

Daha sonra cebinden bir harita çıkardı. Bulundukları mahalli tayin etmek için incelemeye başladı. Sonra cebinden bir başka defter çıkararak bir kurşun kalemle not aldı.

İzzet Paşa an önce aralarında vaki olan konulardan sıkılarak arabanın bir köşesine çekilmiş birkaç sigara içmekteydi.

-Bu adam kendi serbest sözleriyle uzun müddet içimizde kalacaktır. Benim ne suretle çeşitli bahislerde konuşmalarda bulunsa, Sultan'la da öyle bulunacak olursa zannedersem daha işe başlamadan kendisini yola koymaya mecbur olacağız, diye İzzet Paşa kendi kendine düşünüyordu.

İzzet Paşa bu düşünceyi doğru söylemek için kendisi hakkında pek de adem-i mahzuziyeti mucip değildi. Kendisinin diğer arkadaşları gibi saraya yeni giren herhangi bir adama daima şüphe nazarlarıyla bakması ve haset etmesi normal olacaktı.

İngiliz bile kendisini akıllılığı ve dirayetiyle zaten hayrette bırakan bu adamdan korkmaya başlamıştı.

Sultanın hüsn-ü teveccühü kazanmaya ve kendisine tevdi olunan vazifeyi istenilen bir surette yapmaya muvaffak olsaydı bu halde Abdülhamid'in bütün emniyetini kazanıp sarayda en nüfuzlu bir mevkiye sahip olamayacaktı. Bu ise hilekar mabeyincinin işine gelmezdi.

Bunun için bir taraftan Maklayn'ın sözlerinden memnunsuzluk ve diğer taraftan çolpazlık derecesine varan samimiyetinden hoşnutluk hissediyordu.

Araba Beşiktaş'a vasıl olduğundan yılan kavi bir yolla Yıldız Sarayı'na götüren yokuşa doğru yöneldi.

İzzet Paşa yukarıda ağaçların içinden yükselen bir beyaz binayı göstererek:

-İşte Şevketmeab Efendimiz'in sarayı budur, dedi.

İngiliz gösterilen tarafa doğru hareketli bir nazarla baktı.

-Sultanın sarayı diğerlerinden görülmez surette hayret bahşeden bir mevkide ve bütün payitaht gözü önündedir. Mosos bir padişah için hakikaten hayret vericidir...

-Fakat karşı taraftaki mevki Yıldız Sarayı'nı hususi surette temaşa etmek için inşa edilmiştir. Öyle değil mi?

İngiliz Anadolu cihetini göstererek;

-Acaba karşı tarafta bulunan Üsküdar mahalli değil midir?

-Evet.

-Fakat onun üzerine gelen tepe Çamlıca Dağı'dır. Burası suyu ile meşhurdur.

-İstanbul'da çeşit çeşit sulara sahip olduğunuzu bildiğimden bunlardan birisi de Çamlıca suyu olabilir. Ancak Yıldız Sarayı'na karşı güzel renklerle tasvirde bulunmak için Çamlıca Tepesi kadar uygun bir tepeye sahip değilsiniz zannederim... Çamlıca tepesi adeta Yıldız Sarayı'na hakimdir... Ben böyle görüyorum.

Maklayn bu mütalaasını beyandan sonra sükut etti. İzzet Paşa ise farkına varılmaz bir surette titredi.

Hakikat; Bahçıvan Ömer kendi araştırmakta olduğu şahısları o taraflardan takip ederdi. Bir bahçenin kulübesinde birkaç gün önce kendi cesedi üzerinde manidar çift sözlerle ölü bulunmuştu diye İzzet Paşa hatırladı.

-Bu adamın memuriyet vazifesinde muvaffak olacağı anlaşılıyor, diye mabeyinci mülahazada bulundu. Nihayet saraya girilecek büyük kapının önüne geldiler. Arabacının kirasını verdikten sonra ikisi birlikte saraya doğru gittiler. Bir hizmetkar elinde yolcunun çantası olduğu halde peşlerinden gidiyordu.

İzzet Paşa biri yatak odasından diğeri tuvalet odasından üçüncüsü çalışmaya mahsus odadan mürekkep bulunan bir daireye İngiliz'i götürdü.

Özetlerse teferruatıyla bir banyo dahi tuvalet odasına bitişik bulunuyordu.

İzzet Paşa:

-Bir müddet yolculuk yorgunluğundan dolayı istirahat etmek için sizi burada yalnız bırakıyorum. Bir şeye ihtiyacınız olursa işte elektrikli zil... İngilizce bilen sizin için bir hizmetkarda tahsis edilmiştir.

Maklayn:

-Bize gösterdiğiniz ilgiden dolayı teşekkür ederim. Şimdilik bir şeye ihtiyacım yok. Gerekirse zili çalarım, diyerek mabeyinciyi yola vurdu.

İngiliz'in ilk işi yalnız kalır kalmaz soyunarak bir soğuk su banyosu yapmak oldu. Daha sonra jimnastiğe mahsus birkaç idman yaptıktan sonra elbisesini giyindi. İstanbul'u tasvir eden ve yeni neşredilmiş olan İngilizce bir kitabı mütalaa etmeye başladı. Sık sık kitabın içinde zikrolunan isimleri önündeki haritanın üzerinde arayıp buluyordu.

Öğleye yakın hizmetkar gelerek yemek yemek ister misiniz? diye misafirine sordu.

Maklayn sevinçle:

-Evet isterim.

-Arzu ederseniz yemeğinizi buraya getirelim.

-Pek iyi olur.

Biraz sonra yemek getirildi.

İngiliz tepsiye konulan şarap şişesini atarak baktı...

-Şatolatifler. Burada polis heyetlerine İngiltere'den daha ziyade ihtimam gösteriliyor.

Abdülhamid işime gelecektir. Bu adamı tamahkar diye itham ediyorlar. Fakat kendi misafirine hakiki bir centilmen gibi ikramda bulunmaktadır. Keşke kendisini daha önce tanısaydım. Yalnız yemekten önce birkaç yudum viski içmek mümkün değildir? Bu esnada hizmetkar bir şişe su, bir kap içinde buz getirerek içeri girdi. Maklayn hizmetçiye:

-Acaba burada viski bulunur mu? diye sordu.

Zira yemekten önce bir kadeh içmek adetiydi.

Hizmetkarı;

-Ayrım yoksa İskoç viskisi mi kullanırsınız? diye ben de soracaktım.

Maklayn:

Hizmetkarın sözlerinden hoşlanarak İskoç, sıda, votir viski diye cevap verdi. Bir dakika sonra viskinin birinci kadehini boşaltarak, ikincisini hazırlıyordu.

Yemekten sonra sedirin üzerine uzanıp Havana sigarasını içmekte iken hemen kapı çalındı.

Maklayn:

-Giriniz, dedi. Kapı açılınca eşiğin üzerinde İzzet Paşa göründü.

Paşa: İngiliz'e yaklaşarak;

-Zannedersem yemeklerimizden memnun kalmışsınızdır. Bu hususta bir mütalaanız varsa beyan ediniz. Zira şevketmeab

efendimiz hakkında her veçhile bağlılıkta bulunulması hususuna özel surette emir buyurdular.

-Hakkımda gösterilen bağlılık ve yakınlıktan dolayı pek memnunum. Binaenaleyh her veçhile memnun ve rahat olduğuma emin olabilirsiniz.

Adap ve nezakete dair teati kılınan şu sözlerden sonra sultanın katibi koltuğa oturup bir sigara yaktı. Ciddi bir hal kazanan bir adam gibi:

-Şevketmeab efendimiz bugün bile sizi huzur-u şahanelerine kabul etmeyi arzu ettikleri için sizi bir saat içinde huzur-u şehriyalarına takdim etmek şerefi ile müşerref olacağım. Ancak evvel emirde size tecrübe ve maharetinize müracaat ettiğimizin sebebini izah etmek isterim.

-Sözlerinizi kemal-i dikkatle dinliyorum.

İzzet Paşa Kandilli ve Erenköy esrarengiz cinayetlerini, Yenimahalle vakasını, bahçıvan Ömer'in katlini bir neticeye varılmayan araştırmaları, maktullerin cesetlerin üzerinde görülen yazı ve rakamları, sultanın eliyle vurulmuş olan postacı güvercini ve boynundaki kağıdı, velhasıl okuyucularımızın malumu olan bütün keyfiyetleri birer birer nakil ve hikaye etti.

Maklayn elinde bulunan ufacık bir deftere ara sıra notlar alarak, bu hikayeyi tamamıyla ve kemal-i dikkatle dinliyordu.

İzzet Paşa tafsilatlı hikayesinde güvercinin boynunda bulunmuş olan kağıdın içinde yazılı olan bilgilerden bahsetmedi.

-Posta güvercininin boynundaki kağıtta size söyleyeceklerdir. Zira bu kağıt padişahın yanında olup bir başkası okumamış ve görmemiştir.

-Bu kadar izlerden sonra bu cinayetlerin faillerini bulamadığınıza taassup ederim.

-Siz bunları kolayca bulabilir misiniz?

-Elimle koymuş gibi.

Maklayn bu sözleri o kadar ciddiyetle söyledi ki İzzet Paşa bu acayip zaafa büyük bir hayretle bakakaldı.

-Zat-ı alilerini söylediğim gibi bir saat sonra gelip padişahın huzuruna götüreceğim.

-Emirlerinize ve emrinize hazırım.

İzzet Paşa gider gitmez İngiliz bir an önce ufak defterine kayıt ettiği notları dikkatle okumaya başladı.

-Bunlar ne derece ahmak adamlarmış. Öldürdükleri cesetler üzerine alamet koymaya ne ihtiyaçları vardı? Bu bir manasız gösteriştir. Bu kadar düşüncesizlik görülmüş şey değildir... Seçtikleri mahal aşikar bir yerdedir... Bu adamların kendi memleketlerinin zabıtası hakkında asla emniyet ve iktidarları olmamasıdır... Bu işlerde bir maharetleri vardıysa o da yeni mahalledeki haneden firarlarıdır. Burası bir türlü anlaşılamıyor. Kendilerini takip edenlerin arasında arkadaşlar bulunup, müşkül zamanlar imdatlarına yetişiyorlar. Eğer ki bu adamlar Yıldız Sarayı'nda hem fikir kimseler bulundurmaya muvaffak olmuşlarsa işim biraz zorluğa uğrayacaktır. Söz, plan ve hareketimin bu adamlara bildirilmesi asla işime gelmez...

Maklayn yeni bir sigara daha yakıp odada gezinmeye bir viski daha doldurup yavaş yavaş yudumlamaya başladı.

Bu adamların Yıldız Sarayı'nda adamları bulunması ihtimali vardır, diye düşündü. Şu halde işim müşkül olacağı gibi halim de tehlikede kalacaktır. Ustalıkla ikram edilecek bir kahve veya şurup ile beni de ortadan kaldırabilirler. Bu şeyler doğuda alesseviye olan işlerdir...

-Bana tahsis edilen hizmetçinin o gizli cemiyetin adamı olmadığına ne şekilde emniyet hasıl edebilirim. İşimizin büyük teşkilatı bulunan bir cemiyet ile olup, yerli ufak tefek bir kimselerle olmadığı ortadadır... Bu adamlar bir de havadan muhabere postası hazırlamışlar.

Bu yönleri düşünerek Maklayn'ın bir an önceki sevinci yerine derince bir tefekkür ve düşünce hakim oldu. Tekrar birkaç yudum viski içip, odada gezinmeye devam etti.

-En iyisi işi bir an önce bitirip memleketime geri dönmeliyim, diye karar verdi.

Daha sonra yazıhanesinin başına acayip, acele ailesine İstanbul'a gelişini bildirmek için bir mektup yazdı. Eski polis hafiyesi, dört çocuk sahibiydi. Mektubunu bitirir bitirmez kapı vuruldu. İzzet Paşa tekrar göründü.

-Sizi padişahın huzuruna götürmek için geldim.

-Hazırım. Gidebiliriz.

İzzet Paşa İngiliz'in elbisesine bakarak.

-Tamamıyla hazır değilsiniz zannederim. Zira elbisenizi değiştirmemişsiniz.

-Elbise mi değiştirmeli? Nasıl değiştireyim, başka elbise almamışım.

-Padişahın huzuruna çıkmak için hiç olmazsa siyah bir redingot lazımdır.

-Öyleyse redingot buluncaya kadar ziyaretimizi erteleyelim.

-Fakat zat-ı şahanelerinin iradeleri hemen sizi yanlarına götürmem için katidir...

-O halde ne yapacağız? Siz karar veriniz. Ben bu muammayı halledemeyeceğim. Mabeyinci Paşa biraz düşündükten sonra:

-Pekala başka türlü kabil olmayacağından böyle gideriz.

-Öyleyse gidelim.

İkisi birlikte odadan çıktılar.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM:
MAKLAYN İŞE BAŞLIYOR

Abdülhamid misafirini güzel bir suretle ve mükemmel bir iltifatta kabul etti. Elbisesinin kusuruna bile bakmayarak oturması hususunda ısrar etti. İzzet Paşa ise eli göğsünde ayakta durmakta ve tercümanlık vazifesini yapmakta idi.

Birazcık öte beri nazikane sözlerden sonra Abdülhamid Han:

-Konan Dövil'in hikayelerinde zikredilen Sherlock Holmes'in zatınız olduğunu kati süratle bilmek isterdim.

İngiliz Maklayn gayet soğukkanlılıkla:

-Riyasız garazsız ve gurursuz olarak diyebilirim ki; dostum Kona Dövil, kendi hikayelerinin esasını benim polis hafiyeliği vazifelerinde bulunduğum ve yaşadığım hayatımdan bunları almış, azıcık değiştirmek suretiyle roman şekline çevirmiştir. Londra sefiriniz Konan Dövil'den hakiki hüviyetimi ve yetim vücudumu bizzat öğrenmiş, tanımış ve anlamıştır.

-Evet doğrudur.

-Şu halde şüphe etmeye bir sebep yoktur.

Bu sözlerin teatisinden sonra Abdülhamid Han:

-Katibim size İstanbul'da bir müddetten beri vuku bulan esrarengiz cinayetleri zannederim tafsilatlı olarak nakletmiştir. Bu cinayetleri işlemeye cesaret gösterenleri bugüne kadar ele geçirmek mümkün olmadı.

-Evet! Her şeyi biliyorum.

-Bu cinayetler hakkında fikriniz nedir?

-Bu konuda iki fikir olamaz. Bu cinayetler gizli ve kuvvetli bir cemiyet tarafından siyasi bir maksat ile icra edilmektedir. Bu maksat ise hükümetin hazır idaresini değiştirmek ve yerine serbest bir idare koymak içindir.

Maklayn'ın Fransızca söyleyip, İzzet Paşa'nın Türkçeye tercüme ettiği bu sözler Abdülhamid'e fena tesir etti. Hele serbestçe idare sözü kendisini büsbütün tahrik etti. Bununla beraber, kendi kendine zapt ederek kendini rahat göstermeye gayret ettiyse de alt dudakları telaşından titremeye başlamıştı.

Maklayn'ın dikkatli gözlerinden hiçbir şey kaçmıyordu. Kendi kendine;

-Zannedersem galiba kendisinin en hassas teline dokundum. Fakat söylediğim söz mutlak bir hakikatti.

-Abdülhamid Han cevaben:

-Vaki olan cinayetlerin maksadının ehemmiyeti olmadığı gibi bu konuda farz etmekte bulunmaya da hacet yoktur. Asıl mesele şehrimizde cinayetler icra ediliyor ve failleri ise bilinmiyor ve tanınmıyorlar. Üstelik yakalanmıyorlar.

Zabıtamız bunları şimdiye kadar meydana çıkaramadı, siz buna muvaffak olabilir misiniz?

-Postacı güvercininin boynunda bulunmuş ve alınıp okumuş bulunduğu tezkereyi görüp tamamıyla muayeneden geçirdikten sonra siz Padişah Hazretlerine kati bir cevap verebilirim.

-O tezkerede ise, işte şudur!

Abdülhamid Han elini cebine sokup, saklamış olduğu küçük bir yazılı kağıt olan tezkereyi kendi katibine verdi. İzzet Paşa büyük bir tazim ile küçük yazılı kağıt parçasını alıp Maklayn'a teslim etti. Maklayn tezkere üzerine şöyle bir baktı ve fütursuzca ceketinin cebine koydu.

-İşte kağıdı size teslim ettim! Kati cevabınızı ne zaman alabileceğim?

-Herhalde bu akşam verebilirim.

Abdülhamid Han'ın ayağa kalkması mülakatın son bulduğunu işaret içindi.

İzzet Paşa misafirine işaret ederek her ikisi birlikte mutat olan ihtiramları gösterdikten sonra Sultan Abdülhamid Han'ın huzurundan ayrıldılar.

Maklayn odasına geri dönüp, gelir gelmez bir büyüteç istediğinden, hemen getirdiler. Sonra odanın kapısını kapayıp Abdülhamid'ten aldığı küçük pusulayı yazı masasının üstüne koyarak büyüteçle çok dikkatle bakıp tetkikten geçirmeye başladı.

-"Her şey iyi gidiyor" diye yazılı olan pusulanın ilk sözlerini okudu.

Kendi kendine düşünerek:

-Bu sözlerin bizim aşağıda yazılı olanlara dair hiçbir rabıtası yoktur. Bu sözler gizli cemiyetin şimdiye kadar muvaffak bir halde bulunduğunu, İstanbul'da bulunan azalarının memnun olup kendilerinin emin bir mevkide olduklarını göstermekten başka bir manayı ifade etmiyordu.

Pekala kendilerini emin bir halde hissettikleri için fevkalade ihtiraskerane tedbirlerde bulunacaklarından, yakalarını çabuk ele vereceklerdir. Ancak kendilerini emin bir halde zannetsinler.

Maklayn mütalaasına devam ederek aşağıda alınmış şu cümleyi okudu;

"Tehlikeden kurtulduk."

İşte bir söz ki; haddizatında pek açıktır. Manasını anlamak için peygamber olmaya lüzum yoktur. Kendilerinin, yeni mahalle muhasarasından kurtulduklarını ima etmekten ibarettir.

Tehlikede bulunduklarını ihbar etmelerine göre bir hanede muhasara altına alınarak tehlikeli bir halde olduklarını evvelce bildirmişlerdir, demektir.

Muhasara altında bulundukları halde, hariçte kalan azaları ile haberleşmeye nasıl imkan bulabilmişlerdir?...

Yenimahalle ile civarında bile azaları bulunup, onların İstanbul'dan uzak olan mahallerde olanlarla farz ettirmektedir.

Geçelim öbür cümleye:

"Büyük teşebbüse mahsus olan hazırlıklar görünmektedir."

-Neticesi vahim bir cümle, bu adamların ehemmiyetli neticeli bir şey hazırlamakta olduklarına ve şimdiye kadar hususi bir surette işlenmiş olan cinayetlerin zikrolunan ehemmiyetli teşebbüsün muvaffakiyetini temin etmeye dair temin edilen ve anılan vesaitten ibaret olduğunu ima etmektedir...

"Para, adam lazımdır."

-Evet, evet! Her büyük işi hazırlamak lazım olan vahim olan şey para ve adamdır. Kendilerinin uzakta bulunan azalarından o iki şeyi talep etmelerine bakılırsa, bunların ne ihtiyaçları kadar paraları ne de lüzumu kadar adamları vardır.

Fakat para ve adam talep olunmasına rağmen uzakta bulunanların emirleri altında hem paraları hem de adamları var olduğu ihtimalden uzak değildir.

Sigara kağıdı büyüklüğü kadar bir pusula üzerine mektup yazmaya mecburiyet hisseden bir kimse, onu boş ve faydasız sözlerle doldurmaz.

Okumaya devam edelim:

"Yeni yardımcılar."

-Kendi arkadaşlarına bunu yeni bir haber olarak bildiriyorlar.

Evvelki cümleden anlaşıldığı üzere bunların adama ihtiyaçları olduğu ve dışarıdan adam istemekle beraber, İstanbul'da da yardımcılar tedarikine çalışmaktadırlar. Buldukları bu yardımcılar kimlerdir?

Bunlardan birisi genç muharrir Sadık Bey olmalıdır. Zira iki mahalle vakasından biri meydana çıkmamıştır...

Fakat bu cümle bir kişi için değildir. Zira çoğul belirten sözlerle yazılmıştır.

Maklayn kendi fikriyle beraber bunları mülahaza etmekle beraber, ara sıra kağıt üzerinde notlar alarak incelemelerini ileri bir safhaya götürmekteydi.

Bir ara kendi incelemelerini terk edip ayağa kalktı ve bir sigara yakarak odanın içinde gezinmeye başladı.

Zihnini haddinden fazla ve daimi surette yormak ve bir azaba sokmak istemiyordu. O anda masa üstünde boş bir kadehle birlikte bulunan viski şişesi nazarına ilişti.Masaya yaklaşıp tam bir hoş eda ile kadehi doldurdu ve birkaç yudum üst üste içti.

On dakika ancak devam eden bu duraklamadan sonra çalışma masasına geri dönüp, büyüteci küçük pusulaya yaklaştırıp baktığı yerden okumasına devam etti.

"Yalnız orada emniyet duyulacak beş kişi"

-İşte manası biraz zor anlaşılacak bir söz diye kendi kendine mırıldandı. "Emniyet layık şeyler" adamlardır fakat "yalnız orada" sözlerinin ne manası vardır?

Bu sözlerin manasından anlaşıldığı üzere "şayan-ı emniyet adamlarımız vardır. Hatta bunlardan orada beş kişi bulunuyor..." Nerede? Orada sözü tamamen belli olmuyor... Maklayn birkaç dakika düşünce ile tavana baktıktan sonra elini alnına götürdü.

-Acaba "orada" demekle "burasını" mı bildirmek istiyorlar? Acaba mesele Yıldız Köşkü için midir? Burada emniyete şayan beş kişi adamları vardır... Evet bu sözlerin manası ihtimale göre budur. O halde benim şüphelerim gerçekleşiyor. Eğer ki hakikaten bunların bura burnumuzun önünde itimada kayık beş adamları var ise işimiz pek zor olacaktır... İlk emirde bu ciheti meydana çıkarmak lazımdır.

İngiliz Maklayn el defterine tekrar bazı işaretler koyduktan sonra büyüteci eline alıp devam etti.

"Büyük ümit daha iyi bir halde"

-Büyük ümit kelimesini anlamak zor değildi. Lakin bir hükümet için en büyük ümit, özellikle Türkiye için kendi ordusundan başka ne olabilir... Şu halde "Büyük Ümit" sadece ordudur. Bu sözleriyle "ordu bizim siyasi programımız ile aynı fikirdedir" ve "iyi halde" sözü ise ancak bunu ispat ediyor.

Bu farz edişim pusulanın altındaki sözler ile daha fazla delil mertebesine sebep oluyor.

"Selanik'te, Edirne'de, Üsküp'te tereddütsüz İstanbul'da, Aydın'da çalışmak lazımdır." Bunlar yukarıdaki sözlerin tamamını değilse bile bir kısmını teşkil etmektedirler. Ben hepsini aşağıda gösterildiği üzere tercüme edeceğim. "Ordu bizim ihtilalkarane hareketimize karşı pekiyi bir haldedir." Selanik, Üsküp taburları bizim ile müttefiktirler. Onlar hakkında tereddüde mahal yoktur. İstanbul'dan, Aydın taburlarına gelince onlar hakkında emin değiliz. Binaenaleyh bunları da bizim tarafımıza celp etmek için çalışmak lazımdır. İşte daha önce zikredilen sözlerin anlaşılması bundan ibarettir.

Öyleyse karanlıkta çalışan bir cemiyetin Türkiye'nin her bir taraflarında geniş şubeleri vardır. Özellikle Türkiye'nin yegane hakiki kuvvetini teşkil eden ordusuna dahi sirayet etmiştir. Öyleyse mesele vahim bir renk kazanmaktadır... Evvelce tahmin etmiş olduğum üzere, bu cemiyetin tasavvuru küstahhane bir surette Sultan'ı tahtan aşağı indirmek ve bu şekilde si-

yasi bir değişiklik meydana getirmek değildir. Ancak pek geniş bir hudut dahilinde çalışmak isteyerek, mükemmel bir ihtilal çıkarmak istiyorlar... Evvelce böyle bir siyasi cemiyet ile işim olacağını bilmiş olsaydım hakikaten bu memuriyet vazifeni kolaylıkla kabul etmezdim. Ahşap cinayeti takip edip elde etmeyi severim. Fakat siyasi meselelere müdahale etmeyi sevmem... Özellikle Türkiye benim vatanım değildir. Abdülhamid gibi bir zalime hoş gözükmeye bir mecburiyetim yoktur...

Maklayn bu müdafaaları yaparak can sıkıntısıyla ayağa kalktı. Bir sigara yakıp odanın içerisinde gezinmeye başladı.

-Ne çirkin bir hale düştüm. Şimdi buraya geldikten sonra geri dönmek zordur. Benim için geri dönmek haysiyetimi ihlal edecek bir hareket olacaktır. Özellikle memuriyetime dair olan bir de mukavelename akdetmişimdir...

Binaenaleyh burada kalarak elimden geleni yapmamak hilekarlık olacaktır... Ve böyle bir kötülüğü yapmak ve suç işlemek ise benim için namussuzluktur.

Heyecan dolu bu haline rağmen bir müddet yine çalışma odasına geçerek çalışmasına devam etti.

"Dördü cezalarını gördüler."

-Bu sözler pek sadedir. Üç kişi Kandilli'de bir kişi Erenköy'de olmak üzere doğrudan doğruya işlenmiş olan cinayetlere delalet ediyor... Bundan başka bir diğeri de öldürülmüş olan Ömer'dir. Ancak bu pusula yazıldığı esnada bu cinayetler daha henüz işlenmişti. Pusulanın yazılış tarzından anlaşıldığı üzere daha böyle cinayetlere devam edilecek. Benim ismim dahi öldürülmeye mahkum olanların listesine dahil olacaktır. Fakat Maklayn ve bahçıvan Ömer aynı şahıslar olmadığından kolaylıkla beni cezalandıramazlar.

"Adalet emri bir devamdır."

-İşte bu kati bir ifadedir ki boş söz değildir. Zira bahçıvan Ömer'in katli adalet emrinin bir devam olduğunu gösteriyor. Doğrusunu söylemek için bu adamlar kendi haberleşmesini

açıkça yazmak alışkanlığındadırlar. Şimdiye kadar manası anlaşılmayacak bir sözlerine tesadüf edemedim. Kalan kısımlarını da okuyalım bakalım ne demişler?

"Altı kuş uçmuştur."

-İngiliz bu sözlerin üzerine: Ne! Ne! diye durdu.

"Altı kuş uçmuştur..." Bu ne demektir? Kuşun burada bir manası olmalıdır.

Maklayn biraz düşündükten sonra mütalaasına devam etti.

-Beyhude yere vakit geçirmemeli. Bu sözler büyük bir ehemmiyete haiz değildirler. Tevkif ve hapsedilip, sonradan firara muvaffak olmuş olan altı kuşlardan murat, altı şahıslar demektir.

Mütalaamızı ileri götürelim.

"Fedaiyi çabuk gönderiniz. Emin olan yol daima açıktır."

-Bu sözler dahi ehemmiyetten uzak ve beri olup sadece kendilerinin dahili işlerine ait olduğunu ima etmektedir. Lüzumuna ihtiyaç gösterdikleri şahıs bir terörist (fedai) olsa gerektir. Teröristin daima emniyet altında olan yol ile gelebileceği de beyan edilmektedir. Acaba bu emniyet bahşeden yol hangi yoldur?.. İstanbul öyle bir şehirdir ki bu şehre alışılmış ve bilinen yollardan girilmesi mümkündür. Zannedersem biraz gözü açık olan adam için memleketin zabıtası sayesinde bütün yollar emniyet bahşeder bir haldedirler... Pusulanın devam eden yazılmış sözlerine geçelim.

"Abdülhamid Han'ı katle mahkum etmek lüzumsuzdur. Zira o daima elimizdedir."

İngiliz Maklayn elindeki büyüteci bir tarafa koyarak:

-Zannedersem postacı güvercinin götürdüğü bu pusulanın en ehemmiyetli kısmı budur... Nitekim Abdülhamid Han da benimle aynı fikirde olduğundan bu zikrolunan sözleri mütalaa buyurduktan sonra, beni buraya getirmeye karar vermiştir. Hakikaten söylenilen sözlerden anlaşıldığına göre maksada

hedef olan bu sarayda ikamet etmekte bulunan zalimdir, dedi. Daha önceki söylenmiş birkaç sözlerden aşağıda beyan edeceğimiz neticeyi çıkarmak mümkündür...

Anlaşıldığına göre evvelce Abdülhamid Han'ın ölüme mahkum edilmesi keyfiyeti karar altına alınmışken sonradan cemiyetin bura şubesi tarafından şimdilik ertelenmesine karar verilmiştir. Bunun esbab-ı mucibesi ise Abdülhamid Han'ın daima ellerinde bulunması, istedikleri anda idam edebileceklerinden dolayı, acele etmeye ihtiyaç duymayıp münasip bir vaktin beklenilmesi imkan dahilinde olmasına dairdir. İşte daha önce söylenmiş sözlerin manası bana kalırsa bundan ibarettir. Binlerce hafiyenin, sadık mabeyincilerin, cansiperane hareket eden askerlerin içine cemiyetin gizli azalarından bazıların dahil olmuş olmaları anlaşılmaktadır.

Hakikaten ben de Sultan'ın yerinde olsaydım geçmişte beyan ettiğimiz pusulayı okuduktan sonra yatağımda artık rahat uyku uyuyamayacaktım...

Maklayn bu mütalaayı yaptıktan sonra pusulayı tekrar okumasını keserek, tekrar odasında bir gezinti yapmak üzere ayağı kalktı ve saate bakarak;

-Ay! Akşam olmuş... Vakit ne kadar çabuk geçmiş, ben bu pusulanın henüz yarısını okumadım... Öyleyse şimdilik tecil edelim...

Gayet süratli bir hareketle yazı masasının önüne geçip, büyütecini tekrar pusulanın üzerine yaklaştırdı.

"Boşboğazlıktan sakınınız."

İngiliz gülerek;

-Boşboğazlığı siz ediyorsunuz, dedi.

Okumasına devam etmek üzereyken ansızın odasının kapısı çalınıverdi.

Maklayn başını kapıya çevirerek;

-Giriniz! dedi.

İzzet Paşa şaşırmış bir halde kapının eşiği üzerinde görünerek Mösyö Maklayn'a hitaben:

-Affedersiniz! Sizi taciz edeceğim! Derhal mecburen size yeni bir cinayetin işlendiğiniz haber vereceğim...

-Vuku bulan cinayet ne ise söyleyiniz! Ne oldu?

-Şimdiye kadar vuku bulmuş olan cinayetlerin üstünde olmak üzere yeni bir cinayet haberi getirdiler...

-Bu cinayet yine bizi meşgul eden gizli cemiyet tarafından işlenmiş, öyle değil mi?

-Bu konuda tereddüde mahal yoktur.

-O halde işledikleri son cinayeti bana tafsilatlı anlatınız.

İzzet Paşa polis hafiyesi Maklayn'ın oturmuş olduğu yazı masasının önüne yaklaşıp, bir koltuk sandalyesi alarak oturdu.

-Sonra işlenen bu cinayetin önemini size beyan ve Sultan Abdülhamid Han'ın bu hususlaki fevkalade teessürlerini göstermek için şimdiye kadar başkalarının malumu olmayan bazı mühim sırları size açıklamalıyım, diye İzzet Paşa söze başlamış bulunuyordu.

Maklayn:

-Paşa Hazretleri! Büyük bir dikkatle sizi dinleyeceğim. Fakat ilk iş olarak size bir ifadem var.

-Söyleyiniz...

-Hakikati tamamıyla söylemeyecek, cereyan eden olayı bir maksatla tebdil edip, saklayacaksınız, hiçbir şey söylemeseniz daha iyi olur. Zira nakledecek olduğunuz şeylerin bize bir faydası olmadıktan sonra belki bizi yanlış yola saptırarak zarara da sokabilir.

-Bu hususta tatminkar olabilirsiniz. Hakikati tamamıyla söyleyeceğim. Ancak siz de bana namusunuz üzerine söz veriniz ki; sözlerimi bir başkasına asla bildirmeyerek yalnız vazifenizi muvaffakiyetle neticelendirmek için çalışacaksınız.

-Pekala! Centilmence söz veriyorum, deyip elini İzzet Paşa'nın elinin üzerine koyarak, birbirleriyle tokalaştılar. Daha sonra İzzet Paşa sözüne devam ederek;

-Biliyorsunuz ki; zat-ı şahane padişahımız zemin ve zamana ve kendi asık suratlı tabiatı yüzünden sivil zabıtaya ve hafiye idaresine son derece ehemmiyet vermiştir.

Yeryüzünde Türkiye'deki gibi hafiyelik idaresiyle şöhret bulmuş hiçbir memleket yoktur.

-Evet! O husus bence de malumdur. Türkiye ahalisinin yarısı diğerleri hakkında hafiyelik ederek, geçinmektedirler.

İzzet Paşa gülümseyerek;

-Bu belki biraz mübalağadır. Bununla beraber hakikat bu mübalağadan pek de uzak değildir. Padişah hazretlerinin birçok ayrıcalıklı hafiye memurlarından başka, maaşsız bir takım sadık adamları ve tebaası da vardır. Bunlar dolayısıyla inam ve iltifata mazhar olmak için çalışırlar. Biz de hafiyelik gayet namuslu bir iş ve vatanperverlikle de alakalı olduğunu bilmek lazımdır.

İzzet Paşa bu sözleri söylerken mendilini çıkarıp alnında biriken terleri silmektedir.

-Evet! Evet!.. Bunların hepsini de biliyorum. Bunları bana beyan ederken asla sıkılmayınız.

-Bu hafiye güruhundan başka sarayda dahi hususi bir hafiye alayı vardır. Bunlar hafiyelerin en belli başlılarıdır. Bunlara bir paşa, bir vezir başkanlık etmektedir. Vezaret memleketimizin en büyük rütbesidir. Mösyö!.. İşte görüyorsunuz hafiyelik bizim memleketimizde gayet namuslu bir hizmettir. Zira maksat sevgili velinimetimiz olan Padişah Efendimiz Hazretlerinin kendi şahıslarına ve emniyetlerine hizmetten ibarettir.

Zatı şahane bütün Osmanlı memleketlerini kendi idaresi altında bulundurduğundan Sultan'a hizmet demek bütün memlekete hizmet demektir.

Hafiyelik lehinde İzzet Paşa'nın söylemiş olduğu bu açık ve güzel nutku, İngiliz Maklayn'da büyük bir tesirde bulunmadı. Maklayn bir tebessümle cevaben:

-Hafiyelik hakkındaki fikirlerinizin ölçülerinizin işimize bir faydası yoktur. Bu konuda sizi doğrulamayı söyleyecek bir sözüm boş yere vakit geçirmeye sebep olur. Müsaade buyurursanız asıl konumuza gelelim.

-Sonradan söyleyeceklerimi iyice anlamanız için bu tafsilatı yapmaya lüzum gördüm diye İzzet Paşa Maklayn'ın itirazına biraz canı sıkılarak cevap verdi. Sonra bir sigara yakıp sözüne devam etmeye başladı.

-Bu hafiyelerden başka saray da bir iki seneden beri kadınlar tarafında dahi bir hafiye takımı teşkil edilmiştir. Bunların devlete son derece büyük hizmetleri geçmiştir.

-Yani, Abdülhamid Han'a...

-Zaten sultan ve hükümet aynı şeylerdir diye söylemiştim.

Maklayn alaylı bir tavırla tebessüm edip:

-Affedersiniz! Henüz acemi olduğumdan hemen bu hususa alışamadım. Fakat rica ederim sözünüze devam buyurunuz.

-Bu kadın hafiyelerin başında padişah hazretlerinin kızlarından olan bir sultan bulunmaktadır.

İngiliz büyük taassup ile;

-O!.. O!.. Böylesi bir şeyi asla hatırımdan geçirmedim. Bir sultanın kızı baş hafiye olsun...

-Evet Mösyö... Bu sultan kendi dirayeti ve fetaneti sayesinde çok büyük hizmetler görmüştür.

Büyük memurların haremlerinde hafiyelik için kullandığı Türk kadınlardan başka Ermeni, Rum, Musevi hatta Avrupalı kadınlardan müteşekkil birtakım hafiyeler de istihdam etmektedir. Bunların marifetiyle en fazla sır olan malumatlara da sahip olunmaktadır.

Bu iptidai ve elzem olan beyanatımdan sonra gelelim bizi işgal eden meseleye. Şu son günlerde hafiye bir Ermeni kadından bir vakitten beri Pangaltı'da Harbiye Mektebi karşısında bulunan bir haneye iki Türk kadınlarının gizlice ziyaret ettiklerini anladık. Derhal tahkikata başlanılması ve zikrolunan hanede Alber R... İsminde bir Fransız'ın ikamet ettiğini ve merhumun hanımının eşinden ayrılarak Paris'te yaşadığını ve kızının dahi büyük devletlerden birisinin sadık baştercümanı olup, bugün yabancı bir ülkede Baş Şehbenderlik'te bulunan bir kimse ile evlenmiş olduğunu anladık.

Bu Mösyö Alber zaten uzun zamandan beri bize şüphe vermekteydi. Bu adam Bursa'da zengin olmuş ve sonra servetini kaybederek, şimdi muntazam bir işte bulunuyor. Fakat sefaretler ve ecnebi gazete muhabirleriyle her zaman alaka içinde bulunmaktadır. Ermeni fedaileri tarafından yapılan banka vukuatından önce ve sonra bu adam onlarla görüş ve bilgi alışverişinde bulunmuş, birçoklarının İstanbul'dan firarlarına yardım etmiş ve kolaylık sağlamıştır. Jön Türkler ile dahi alakadar olarak haberleşmelerinde vasıta olmuştur.

Bu ağır şüphelerimize rağmen aleyhinde kati ve emin ispat ve evrak elde edemediğimizden dolayı hakkında ve aleyhinde bir teşebbüste bulunmuyorduk. Bundan başka kendisinin Fransız olması sebebiyle Fransız himayesine mazhar olmakta ve yakınlarından birisi dahi sefarethanede büyük bir memuriyette bulunmaktadır. Fakat bu defa vaki olan ihbarın ehemmiyetine binaen hanesini ve şahsını polis hafiyeleri ile muare ederek kabahati hakkında kati bir ispat elde etmek istedik.

-O iki Türk kadınlarının ziyareti gerçekleşti mi?

-Evet, hikayemin bütün teferruatını size bildireceğim... Zaten bu ziyaretler bugünkü cinayetin işlenmesine sebep olmuştur.

Maklayn'ın gözleri meraklı bir dikkatle sultanın katibi İzzet Paşa'ya bakmaktayken katip şu şekilde söze girişti:

-Bundan iki gün önce sabah erkenden bir araba Mösyö Alber'in evinin kapısının önünde durur. Arabacı aşağıya inip çıngırağa vurmasıyla birden kapı açılır sonra araba kapısından iki Türk kadınları eve girerler, daha sonra kapı kapanır.

Bereket versin ki iki gözetleme memurları evin biraz ötesinde karşıki muhallebicinin bahçesinde oturmakta olduklarımdan her şeyi görür, sezerler. Şüphesiz bunlar gözetlemede bulunan memur Ermeni kadının daha önce söylemiş olduğu hanımlar olmakla bir hizmet için gelmişlerdi.

-İhtimal meselede siyasi bir hizmetten başka bir şey vardı.

-Ne olsa beğenirsiniz?

-Mahalli bir sevda görüşmesi.

-Hayır Efendim! Değil. Çükü Mösyö Alber'le yaşlıca bir zattır. Bundan başka bu Türk hanımları mahalli bir sevda görüşmesi yapmak için değil kendilerini tehlikeye atmaya cüret etmeyeceklerdi.

-Rica ederim! Hikayenize devam ediniz.

-İki gözetleme memurlarından biri kapıda bekleyen arabacıya kadınların nereden arabaya bindiklerini sorarlar.

-Arabacı da köprübaşından diye cevap verir. Bu cevap ikna edici olmadığından büyük bir ehemmiyete haiz değildir. Diğer arkadaşının yanına gidip kadınların dışarı çıkmasına ve yakalanıp, takip edilmeleriyle hüviyetlerinin tespitine çalışırlar.

Bir saat sonra evin kapısı açılıp Mösyö Alber eşiğin üzerinde görünür. Arabacıya yaklaşıp ücreti ödeyerek oradan gönderir. Kendisi de gitmeye hazırlanır.

İki hafiye memurları kendisine yaklaşarak:

-Evinize iki Müslüman Türk kadını girdi. Hala daha içerideler. Hemen bu hanımları dışarı çıkarınız, kendi evlerine götürelim.

Mösyö Alber sert bir çehre ile:

-Öyle bir şey yoktur. İftira ediyorsunuz. Ben Fransızım. Hiç kimse bana müdahale edemez, diye cevap verir. O sırada sokakta boş geçmekte olan bir arabaya binerek kendisini Fransız elçiliğine götürmesini söyler.

Hafiyeler başa çıkamayacaklarını anladıklarından Mösyö Alber'in arkasından gitmekten vazgeçip tekrar kapının önünde beklerler.

Maklayn:

-Ahmak herifler! Kendileri kapının önünde beklemekteyken, iki hanım evin arkasındaki bahçeden kaçmışlardır...

-Fakat! Bunu nasıl keşfettiniz? Hakikaten sizin söylediğiniz gibi olmuştur, diye İzzet Paşa hayretle cevap verdi.

-Bunu keşfetmek zor bir şey değildir... Mösyö Alber dışarıya çıkar çıkmaz arabayı savar ve kendisi eve gider. İki kadını önce evden çıkarmış olduğu açıktır. Mademki iki kadın sokak kapısından çıkmadılar o zaman evin arka kapısından çıkmışlardır ve gitmişlerdir.

Bir namuslu Avrupa'sı iki kadını tehlikede bırakıp da gidemez... Sizin hafiyeleriniz olanlar kendi vücutlarını göstererek ve arabacı ile konuşarak, hanenin kapısı önünde bulunup etrafı gözetleme altına almalarından dolayı ahmakça harekette bulunmuş oldular...

-Bereket versin ki başkaları o vazifeyi yapmışlardı. Daha önce bahsettiğim hafiye Ermeni kadını Mösyö Alber'in hanesinin arka tarafında oturduğundan kendi penceresinden adı geçen iki Türk hanımı bahçenin arka tarafından dışarı çıkardıklarını görür ve hemen şapkasını başına örterek arkalarından gider. İki kadın Pangaltı'nın arka sokaklarından dolaşarak Taksim Kışlası'nın yanlarından bir arabaya atlarlar...

-Takiplerinde bulunan kadın ortada kalır öyle mi?

-Hayır! O sırada boş geçmekte olan bir arabaya binerek arkalarından gider...

Maklayn hikayenin ehemmiyetli bir tafsilata haiz olmayarak uzaması üzerine İzzet Paşa'ya cevaben:

-Eğer mümkünse asıl cinayet bahsine gelelim. Zira bütün bu tafsilatın bize asla bir faydası olmaz.

-İşte söylüyorum. İki Müslüman Türk hanımı köprüye ulaşınca, İstanbul tarafında geçerler. Yeni Camii'de postane bitişiğindeki Mahpare isimli mağazaya girip beş dakika kadar durduktan sonra dışarı çıkıp bir arabaya binerler. Köprüye geri dönüp Üsküdar vapuruna binerler. Hafiye Ermeni kadını, arkalarından vapura biner ve yanlarına oturup onlarla konuşmaya muvaffak olur. Nihayet Üsküdar İskelesi'ne çıkıp bir araba kiralayıp binerek Çamlıca taraflarına doğru giderler...

-Çamlıca'ya mı? Evet biliyorum. Üsküdar tepesinde... Devam buyurunuz.

-Uzatmayalım! Hafiye kadın, bu iki Türk kadının girmiş oldukları haneyi araştırır, sorar ve orasının iki aydan beri kiralandığını ve kiracıların henüz taşınmamış olduklarını anlar.

-Bu kadınlar evden içeriye nasıl girmişlerdir?

-Yanlarında bulunan bir anahtar ile kapıyı açmışlar.

-İşte mesele çatallaşıyor, devam ediniz.

-O sırada evin penceresinden vapur içinde görmüş oldukları Ermeni hafiye kadınını görürler ve işaretle kapıyı açıp içeriye davet ederler. İki hanım Ermeni kadınına ikramlar yaptıktan sonra Beyoğlu'na bir Hıristiyan evine viziteye gitmiş olduklarından, hafiyelerin kendini takip etmelerinden kurtulmak için, zikrolunan evden gizli surette firar ve bir arabaya binerek köprüye gelip, Üsküdar'a geri döndüklerini acele ve telaşları arasında Fransız Postanesi'ne mühim bir mektup bırakmayı unuttuklarını söylerler. Kadından İstanbul'a geri dönüşünde söyledikleri mektubu postaneye bırakmasını rica ederek bu zahmetine karşılık kendisine mühim bir hediye takdim edeceklerini bildirirler.

-Görüyorum ki işimiz gayet kurnaz, ikiyüzlülükler iledir.

Maklayn, İzzet Paşa'nın hikayesini şimdi dikkatle dinlemeye başladı.

-Ermeni hafiye kadın bu ansız yapılan teklifi sevinerek kabul eti. Hanımlardan biri yanı başındaki bir odaya girip, biraz sonra bir mektup getirir.

-Mektubun hazır olmadığı malumdur. Kendi hikayeleri dahi baştan aşağı yalan olduğundan hafiye Ermeni kadınını tuzağa düşürmek istiyorlardı.

Sonra.... Hikayenize devam ediyorsunuz.

-Kadın mektubu aldıktan sonra hanımlar kendisine zahmet ücreti olarak bir lira bahşiş verirler. Ertesi günü mektubu sağ selamet Fransız Postanesi'ne verdiğini bildirmesini söylerler. Kadın mektubu aldığı gibi iskeleye iner ve vapura biner. Beşiktaş İskelesi'ne çıkıp doğruca Yıldız Sarayı'na giderek Hanım Sultan'a mektubu teslim eder. İki hafiyeden anlamış olduğumuz tafsilatı da beraber nakil ve hikaye eder. İki Müslüman Türk kadınının, hafiye Ermeni kadına vermiş oldukları mektup işte şöyledir;

İzzet Paşa tam bir vekarla cebinden çıkardığı cüzdanından zarfı açılmış bu mektubu Maklayn'a verir. Maklayn hakir görücü bir tebessüm ile cevaben:

-Bu mektubu saklayınız. Zira sizi şaşırtmak için yapılmış ve yazılmış bir oyundan ibarettir. Önemi yoktur. Hikayenize devam ediniz.

-Eyvah!... Sözünüz pek doğrudur. Biz aldandık. Eğer iki gün önce İstanbul'a gelmiş olsaydınız belki bugünkü yeni cinayetler olmazdı.... Her neyse olan oldu. Böylece bu malumatları alır almaz ertesi gününe yani dünkü güne kadar beklemeye, yani dün Ermeni hafiye kadınını bir başka kadın ile beraber tekrar Çamlıca'ya gönderip mektubu Fransız Postanesi'ne salimen teslim ettikleri malumatını vermek ve diğer taraftan dahi zikrolunan evi, muhasara ederek, içindekileri yakalatmak için karar vermiştik.

Bu sırada İngiliz Maklayn kahkaha ile gülmeye başladı. Bu sırada paşanın canı sıkılarak;

-Niçin gülüyorsunuz?

-Sadece sizin saf derunluğunuza gülüyorum. Bu adamların şimdiye kadar yakalarını ele vermeyerek size karşı oynamış oldukları oyunların sebep ve hikmeti şimdi çok iyi anlaşılıyor. Sizin gibi gönlü saf adamları karşısında gören bir kimse zannedersem her şeyi cezasız olarak icraya herhalde muvaffak olabiliyor.

-Fakat Mösyö Maklayn biz ne yapabilirdik. Şüpheyi davet etmeyerek haneyi ablukaya almak icap etmez miydi?

-Rica ederim! Karşılıklı yersiz sohbet ile vaktimizi kaybetmeyelim. Zaten lüzumundan fazla vakit kaybettik. Müsaade ederseniz iki çift lakırdı ile sizin hikayenizin devamını ben söyleyeyim.

İki kadın, Çamlıca'ya o iki Müslüman Türk kadınının evvelki gün girmiş oldukları haneye girdiler. Polis ve hafiyeleriniz ise bu haneyi ablukaya aldılar. Sonra içeriye giren hafiye Ermeni kadını ile yanındaki diğer Türk hanımın geciktiklerini görmeleri üzerine görevliler evin kapısını vururlar. Cevap alamayınca kapıyı kırıp zorla içeriye girdiklerinde orada Ermeni kadın ile arkadaşının cesetlerini buldular.

Maklayn böylece İzzet Paşa'nın başlatmış olduğu hikayeyi tamamlar ve zafer kazanmış bir eda ile Paşa'ya bakarak:

-Her şeyi keşfedebiliyor olduğumu gördünüz mü? Demek istedi fakat bu kere İzzet Paşa alaylı bir tebessümle cevaben;

-Monşer! Mösyö Maklayn! Teessüf ederim bu noktada yanılıyorsunuz. Doğrusu şudur ki iki kadının hayatta bulunduklarına dair bir emare göstermemeleri üzerine hanenin etrafında gizlenmiş bulunan polisler kapıyı kırıp içeri girdikleri zaman ortada iki ceset bulamazlar. Ancak bir boşluk her taraf bomboş evde kimseler yok. Yalnız bir masa üzerinde şu yazılı kağıt bırakılmıştı. İşte hakikat bundan ibarettir.

İzzet Paşa maroken deriden mamul cep cüzdanını çıkararak içinden ufak yazılı bir tezkereyi aldı ve İngiliz Maklayn'a uzattı. Kağıdı alan Maklayn hemen bir göz gezdirerek;

-Bu Türkçe yazılmıştır. Ben bunun manasını nasıl anlayayım?

-Hakkınız vardır. Veriniz de tercüme edeyim, işte içinde yazılı olanlar:

"Abdülhamid tarafından gönderilen iki hanım layık oldukları surette hüsnü kabul görmüşlerdir. Tafsilatı anlamak için yarına kadar sabrediniz."

Bu esrarengiz hikayeden dolayı son derece meraka düşmüş ve bir an evvel neticesini anlamak isteyen İngiliz Maklayn cevaben:

-Sonra?

-Adamlarımız hanenin her tarafını araştırırlar. Asla bir iz ele geçiremezler. Nihayet meyus olarak geri dönerler. Lakin bu sabah öğleye yakın Beşiktaşlı bir Türk arabası, kendi yük arabasıyla Beşiktaş karakolu önünde durup içindeki iki sandığı orada bulunanların yardımıyla indirip başkomiser Abdülhalim Efendi'ye hitaben yazılmış olan bir mektubu vererek bu sandıkları teslim eder.

Abdülhalim Efendi orada bulunmadığından mektubu vermek üzere geri dönmesini beklerler. Amir iki saat sonra gelir ve mektubu alıp açarak okur. Şöyle yazılıdır;

"Lütfen bu sandıkları Yıldız Sarayı'na naklediniz. İçindeki eşyalar zat-ı şahaneye aittir."

Başkomiser sandıkları saraya nakletmeye cesaret edemediğinden derhal gelir ve bize malumat verir. Durum zat-ı şahaneye arz edilince, sandıkların karakolda açılıp içindekinin anlaşılması hususunu emrettiler.

Padişahın emri yerine getirilerek sandıklar açılıyor...

-Evvelki gün kaybolan Ermeni kadını ile Türk arkadaşının cesetleri meydana çıkar değil mi? Diye Maklayn cevap verdi. Bunu keşif için bütün bir dirayet göstermeye lüzum yoktu.

-Evet o biçare kadınların cesetleri sandıktan dışarı çıkarılır. Birisinin üzerinde M.A. yazıları ve 6 rakamı olduğu gibi diğerinde de aynı şeyler damgalanmış olarak görülüyordu.

Maklayn meşum bir tebessümle:

-Görülüyor ki; bu herifler düzgün hesap tutmayı biliyorlar.

-Bu vukuat zat-ı şahaneye hemen arz edildi. Sarayda birkaç günden beri hüküm süren sükuneti büsbütün ihlal etti. Padişah hazretlerinin son derece rahatsız bıraktı. Efendimiz beni bilhassa size gönderdi. Size soruyorlar ki postacı güvercinin tezkeresini muayeneden sonra nasıl bir fikir elde ettiniz? Bir de bu devam cinayetlerin faillerini bulmak için ümidinizin olup olmadığını şimdiden söyleyebilir misiniz?

Maklayn bu suallere hemen cevap vermedi. Bir sigara yakıp gayet düşünceli bir halde odada sandalyesi oturup, gömülerek bekledi. İngiliz birkaç dakika gezindikten sonra İzzet Paşa'nın sandalyesinin yanına gelip kati bir telaffuz ile:

-Karanlıkta çalışan bu esrarengiz cemiyetin azaları düşüncesiz ve beceriksiz kimselerden oluşuyor. Bunların en büyük kusurları gösteriş ve nümayiştir. Gizli tarzda iş gören bir cemiyet bu kadar mektuplar yazar ve kurbanlarına cesetleri üstünde hesap tutarsa bu sadece kendi hafif meşrepliklerini gösterir. Bunlar kendi bütün muameleleri ile bir an önce tevkif edilmek arzusundadırlar. Zannedersek öyleyse biz de kendi arzularını yerine getirelim... Zat-ı şahanelerine arz edebilirsiniz ki; kati surette bu cinayetlerin faillerini sekiz güne kadar meydana çıkarmayı ümit ediyorum. Şayet vaadimi yerine getiremezsem mukavelenamemizdeki mükafattan vazgeçeceğim gibi, ilk öncelikli masraflar adı altında almış olduğum parayı size iade ederim.

İzzet paşa garip nazarlar ile;

-Sekiz güne kadar bu adamları bulabilecek misiniz?

Maklayn kemal-i sükunetle sigarasını yakıp, dumanını adeta tamamıyla içine çekerek:

-Evet! En çok sekiz güne kadar, diye cevap verdi. Bu sözleri o kadar emniyetli ve tereddüt gösterilmeyerek telaffuz eti ki; İzzet Paşa hayretler içinde İngiliz Maklayn'ın elini sıkarak;

-Zat-ı şahane namına size bu kati ifadenizden dolayı teşekkürlerimi beyan ederim. Böylesi resmi bir vaadi ve ağır bir taaddüdü iyice tartarak ve düşünerek kabul ediyorsunuz.

-Doğrular ve namusum üzerine söz veririm ki vaadimi yerine getireceğim.

-Şimdi padişaha sözlerinizi arz edeceğim...

-Gidiniz! Ve sekiz gün daha sabırlı olmalarını söyleyiniz. Şurasını rica ederin ki; bu konuşmalarınızdan sarayda asla bir kelime bile kimseye söylemeyiniz. Zira takip ettiğimiz gibi gizli cemiyet sarayda bile iş görmektedir. Bu benim incelemelerimin ilk semeresidir.

Maklayn'ın bu sözleri kurnaz bir titreme hasıl ettiğinden benzini artırdı.

İngiliz Paşa'nın telaşına ehemmiyet vermeyerek sözlerine devam ederek;

-Söylediklerimi efendinize arz ettikten sonra tekrar buraya teşrifinizi rica ederim.

-Pekala! Diyerek İzzet Paşa ayağa kalktı. Kendi vaadi gereğince yarım saat sonra memnun ve sevinçli bir çehre ile İngiliz Maklayn'ın yanına geri döndü.

-Söylediklerinizi padişaha arz ettim. Son derece mahsus oldular. Rahatlığınız için her türlü kolaylık gösterilmesini ve hiçbir şeyden kaçınılmamasını irade buyurdular. Her neye ihtiyacınız varsa hemen bize bildiriniz.

-Hiçbir şeye ihtiyacım yoktur. Sizi son defa görmek istememin sebebi ise bir çeyrek saat için bu saraydan gideceğimi bildirmek içindi.

-Gidecek misiniz?

İzzet Paşa bu sözden şaşırarak:

-Evet gidiyorum... Bu hareketim sarayda ve dışarıda herhalde duyulmalıdır. Bunu saraydakilere mahremane olarak söylemelisiniz. Daha çabuk işitilsin. Güya ben buraya geldikten sonra huzura çıkarım, sultan bana esrarengiz cinayetlerin faillerini bulmayı teklif eder. Ben de şimdiye kadar vaki olan araştırma ve tetkikler sonucu meseleye vakıf olarak, adi cinayetler olmayıp siyasi bir cemiyet ile alakalı olduğunu gördüğümden böyle iç ve siyasi işlere müdahale etmek istemedim. Ve sultan çok büyük mükafatlar vaat ederek, ısrar ettilerse de ben tekrar inat ederek işi kabul etmeyeceğime dair ısrar ederim. Nihayet bazı ağır sözlerde bulunmam sonucu zat-ı şahane hiddetlenerek beni huzurdan çıkarır. Ve bir saat sonra hemen İstanbul'dan hareket edip ayrılmamı emir buyurur. Beni derhal bir arabaya bindirip Avrupa'ya hareket eden bir vapura götürürler. İşte herkesin kulağına hiçbir kimseye söylememek şartıyla beyan edecek olduğunuz hikaye bundan ibaret olacaktır.

-Maksadınızı anlıyorum. Muvaffak olmak için gizlice görmek istiyorsunuz.

-Evet! Fikrim budur.

-Eğer yardıma ihtiyacınız olursa?

-O zaman merak buyurmayınız. Size malumat veririm. Öyleyse Allah'a ısmarladık. Sekiz gün geçmezden tekrar görüşeceğimizi ümit ederim.

Bu görüşmeden bir çeyrek saat sonra Maklayn kendi yol çantasını yanına alarak İzzet paşa ile Yıldız Sarayı'ndan hareket etti.

İKİNCİ KISIM:
KAHRAMAN TÜRK HANIMI

BİRİNCİ BÖLÜM:
KOMİTENİN MURAHHASI

Muhterem okuyucularımızın hatırında olması gerekir ki, hikayemizde okudukları vukuat 1904 senesi 7 Teşrini evvelinden perşembe günü vaki olmuştu.

Zikrolunan günde akşamüstü Lyod Şirketi'nin "Uranu" ismindeki vapuru İstanbul'a gelerek rıhtıma yaklaşmış bulunuyordu. Bu vapur Teriste'den hareket ederek Yunan İskelelerine, İzmir, Çanakkale ve Tekfur Dağları'na uğradıktan sonra İstanbul'a gelmiş bulunuyordu.

Vapur gümrük karşısında durur durmaz yüzlerce kayıklar etrafında birikmişlerdi. Bunların arasında polis bayrağına sahip bulunan büyük bir kayık göze çarpmakta ve bundan başka diğer birçok hafiye kayıkları dahi bu vapurun etrafına toplanmışlardı.

İstanbul'a gelip giden yabancı gemileri hakkında zaten sıkı olan kayıtlar bir zamandan beri daha ziyade şiddet kazanmışsa da vapur içinde şüpheyi çekecek bir çehre görünmüyordu. Güvertede Türk ve Rum pek ziyade bir kalabalık vardı. Bunların ekserisi emekli olmuş askerler ile adalı Rumlardan ibaret bulunuyordu.

Birinci ve ikinci kamara yolcuları pek az ve bunlar dahi birkaç İngiliz, İtalyan iki papaz, Avusturya sefarethane mensubu bir tercüman, bir Rum tüccar, birkaç Alman seyyahlardan ibaret olup, en üst kotta bulunarak kayıkların patırtılarını temaşa etmekteydiler.

Karantina muamelesinin bitiminden sonra yolcuların dışarı çıkmasına müsaade edildi. Hepsi kayıklar ile Galata rıhtımına çıkarılıp yolcu ve eşyalarının muayenesine mahsus olan salon isimli parlak olan murdar mahalle vasıl oldular.

Ecnebi olduğunu söylediğimiz muntazam pasaportları bulunan birinci ve ikinci kamara yolcuları, ilk yapılan muayeneden sonra kendi yerlerine gitmeye müsaade aldılar. Yalnız iki İtalyan papaz daha fazla sıkı teftişe hedef oldular.

Bunlar Venedik ve Viyana'da Ermeni Meyheteryan Manastırı rahipleri olup, bunlardan evvelkilerin İtalya ve ikincilerin dahi Avusturya tebaasından bulunduklarını zabıta biliyordu. Bu iki manastır rahipleri Ermeni olduklarından İtalya ve Avusturya pasaportuna sahip bulunduklarından, bir papazın gelişinde bunların Ermeni veya ecnebi olduklarını anlamak için son derece teftişlerde ve tetkiklerde bulunurlardı.

Bu sebepten dolayı salon memuru önce diğer yolcuların hüviyetini kontrol edip, bitirdikten sonra iki İtalyalı rahiplerin evrakını incelemeye başladılar. Bunlardan birisi altmış yaşlarında Gregoya Kapuççi isminde bir ihtiyar kimse olup, uzun zamandan beri İstanbul Papa vekilinin yanında memuriyette bulunmuş olduğu için Türkiye'yi çok iyi biliyordu.

Paşa vekili tarafından karşılanması için bir Kavas ve bir rahip gelmiş olduğundan dolayı soruşturması pek kısa sürmüştü.

Gregorya Kapuççi yanında bulunan çantalarını hamallara verip salondan dışarı çıktı. Şimdi sıra diğer rahibe gelmişti. Görevli falan Kavas ile rahibin bu adama ehemmiyet vermediğini gördüklerinden:

-Siz de bu ihtiyar rahip ile birlikte değil miydiniz? diye soru sorar.

-Hayır! Biz vapur içinde görüştük. Başka bir alakamız yoktur.

Rahip ise Fransızca olarak tercüman yardımıyla memura cevabı vermişti. Memur bunun üzerine rahibe şüpheli bir nazar ile bakmaya başlar.

Bu rahip otuzlarında, ateş gözlere ve kalın kaşlara sahip, kırmızı yanaklı gayet güzel bir genç olup, güzel sakalı kendisine muhterem bir insan tavrı vermişti.

Görevli memur bu papazı gözleriyle bir süzerek:

-Pasaportunuz var mı?

Rahip daima tercüman vasıtasıyla:

-İşte pasaportum. Tesiste Türk konsolosu tarafından dahi tasdik edilmiştir.

Memur İtalyanca yazılmış olan pasaportu dikkatle muayene ettikten sonra bir şey anlamadığı için tercümana müracaat ederek tekrar sordu:

-İsminiz ve mahlasınız nedir?

-Antonya Riço.

-İstanbul'a bir memuriyetle mi geliyorsunuz?

-Hayır! Özellikle gezmek için geldim. Kaderse ziyaretti.

-O halde İstanbul'dan geçmeye lüzumunuz yoktu.

-Birkaç ay burada kaldıktan sonra Paskalya'yı geçirmek için Şubat ayında Kudüs'e gideceğim.

-İstanbul'da tanıdığınız hiçbir kimse var mı?

-Hiçbir tanıdığım kimse yoktur.

-Öyleyse şimdi nereye gideceksiniz?

-Beyoğlu'nda bir otele gideceğim.

-Hangi otele?

-Henüz tayin etmedim.

Memur tekrar pasaportu muayene ederek herhalde itiraz edecek bir şey bulmak istiyordu.

-Pasaportunuzu konsolosa ne zaman vize ettirdiniz?

-Teriste'den hareketim günü.

-Fakat bu tarih on gün öncesini gösteriyor. Hâlbuki vapur Teriste'den buraya beş-altı gün önce hareket etmiştir.

Rahip bir ara tereddüt eder gibi olduysa da bu memura hemen cevaben:

-Evet ben Teriste'den on gün önce hareket ettim.

-Şu halde siz bu vapur ile Teriste'den hareket etmediniz?

-Hayır İzmir'den bu vapura bindim.

-Teriste'den önce İzmir'e mi gittiniz?

Rahip tekrar tereddüt etti ve hiddetli bir surette:

-Bu gibi sorgulamaya ne gerek vardır? Benim pasaportum düzgündür. Ben yabancıyım. Bu gibi sualler sormaya hakkınız yoktur. Eğer pasaportum kusurluysa onu söyleyiniz.

-Biz vazifemizi yapıyoruz. Aksine hareket edemeyiz, diye memur soğukkanlılıkla papaza cevap verdi. Telaş edecek bir şey olmadığını söyledi ve;

-Teriste'den İzmir'e ve oradan da doğruca İstanbul'a mı geldiniz? Bunda hiddetlenecek bir şey yoktur. Her memleketin kendine mahsus nizamnamesi vardır. Yabancılar bile ziyaretlerinde bu nizamnamemize riayet ederler.

-Pekala! İşte hakikatini söylüyorum. Teriste'den önce Selanik'e gittim. Oradan İzmir'e ve daha sonra buraya geldim.

-Selanik'e mi? diye memur daha fazla şüpheli bir tavır alarak soru sormaya başladı:

-Evet! Bir gün kadar orada kaldım.

-Selanik'te ne işiniz vardı?

-Bazı eski eserleri görmek istedim.

-Bir gün içinde mi?

-Evet! Birkaç eski camileri ve Büyük İskender'in Kemer Zaferi'ni ve Cenovalılardan kalma Beyaz Kapı'yı gezmek için bir gün yeterlidir.

Rahip hakkında vaki olan şüpheyi ortadan kaldırmak için zannedersem meşhur eski eserleri hassaten birer birer sayıyordu.

-Öyleyse İstanbul'da sizi tanıyan bir kimseyi gösteremez misiniz? Diye memur sözü değiştirdi.

-Hayır, İstanbul'a ilk olarak geliyorum. Burada hiçbir kimseyi tanımam. Polis memurunun incelemesi ilerledikçe bu genç rahibe daha fazla şüpheli nazarlarla bakmaya başladı ve pasaportunu elinde tutarak ne yapacağını bilemiyordu.

Rahip ise bu polis memurunun tereddütlü halini tamamen gördüğünden sesini yükselterek bağırmaya başladı.

-Bu ne rezalettir?.. Beni bir saatten beri sebepsiz burada alıkoydunuz... Ben İtalyalıyım. Eğer bir şüphemiz varsa beni doğruca İtalyan Elçiliğine götürünüz. Sizinle orada görüşürüm... Bilmiş olunuz ki sizin bu nizamsız muameleniz hakkında hükümete şikayetim olacaktır... Böylesi rezalet dünyanın neresinde görülmüştür? Haydi şimdi çabuk ol, hemen elçiliğe gitmek istiyorum.

Bu sözler tesirini çabuk gösterdi ve memur elindeki pasaportunu rahibe verdi ve;

-Rica ederim! Hiddet buyurmayınız... İtalya ve Avusturya'dan gelen malum olmayan rahipler hakkında pek sıkı tahkikat yapmamız hususunda bize emir verilmiştir. Zira bazen rahip elbisesi giyinmiş muzır kimseler İstanbul'a böyle girmişlerdir. Fakat şimdi ben sizin onlardan olmadığınızı anlamaktayım.

-Rahip efendiye yol veriniz, buyursunlar.

Tercüman Rahip Antonyo Riççu'ya durumu tebliğ ederek artık gidebileceğini söyledi. İtalyan rahip bir kırı -memnun oldum- diyerek salondan çıkılacak kapıya doğru gitti. Dışarıda

sokakta kimseler yoktu. Diğer yolcular zaten gitmişlerdi. Rahip bir araba çağırdı ve arabacıya:

-Beyoğlu'na, dedi.

Bir küçük çantasını ise hamalın birisi arabada papazın ayaklarının dibine yerleştirdi.

Polis memurunun kendisine şöylece bir itirazda bulunmadığı şayan-ı taassuptur.

-İtalya'dan geldiğiniz söylüyorsunuz. Birkaç ay burada kalıp daha sonra Kudüs'e gideceksiniz. Bu kadar uzun bir seyahat için yanınızda ufacık bir çantanız vardır.

Hatta lisanına vakıf olmadığınız bir memlekette seyahat ediyorsunuz. Orada dahi kimseyi tanımıyor musunuz?

Evet, bu haklı itiraz açıklanmadı. Eğer bu itiraz yapılmış olsaydı rahip memuru ikna edecek cevaptan aciz kalacaktı.

Bu faraziyeden vazgeçelim de yolcumuzun ne yaptığını takip edelim.

Araba Tophane Yokuşu'ndan Yeni Çarşı'ya doğru hareket etti. Galata Sarayı'na yaklaştıkları zaman arabacı arkasına dönüp;

-Hangi tarafa gideceksiniz? Mösyö! dedi.

Rahip Antonyo Riçço pasaport salonunda bulunduğu esnada Türkçe kelime bile bilmezken, zannedersek yolda bir mucize ile bu lisanı öğrenmiş olduğundan, arabacıya rahat ir tavırla;

-İngiliz elçiliğinin arka sokağına götür... dedi.

Oraya ulaştıkları zaman rahip arabadan aşağı inip bolca olarak arabacının ücretini ödedi ve çantasını alıp yürümeye başladı.

Arabacının ise aldığı bol bahşişten gözü kamaşarak;

-Arabadan niçin aşağı indiniz. Sizin gideceğiniz hanenin kapısına kadar sizi götürebilirdin.

-Hayır! Gideceğim sokaktan araba geçmez deyip, savuştu. Arabacı da atlarını kamçılayıp kayboldu.

Rahip Antonyo elli adım gittikten sonra kapısında beyaz bir kağıda "Kiralık odalar" yazılı bir levha olan büyük kargır ve yeni bir evin yanında durdu.

Kapının çanını çalar çalmaz kırk yaşlarında oldukça olgun bir kadın gelip, kapıyı açtı.

-Bonjur madam Roz! Nasılsınız? diye rahip bu kadına sualde bulundu.

Bu kadın ise hayret nazarlarıyla gelen ve selam veren bu rahibin yüzüne bakarak:

-Affedersiniz efendim! Kimi arıyorsunuz? Sizi tanıyamadım...

Rahip, kahkaha ile gülmeye başladı ve;

-Acaba şey! Madam Roz! Siz kiracılarınızı ne çabuk unutuyorsunuz?

-Fakat benim hanemde hiçbir rahip kiracı olmamıştır.

Rahip Antonyo kapı önünde sohbetin uzaması işine gelmediğinden, işi tatlıya bağlayıp;

-Galiba elbisem ve sakalım sizi şaşırtıyor? Geçen sene sizin kiracınız Vahram ben değil miyim?

Bu sözün üzerine tombul kadın büyük bir sevinç nidasıyla;

-Bu ne kıyafettir? Papaz mı oldunuz? Diye gülerek bir tarafa çekilip misafir Antonyo'ya içeri girmesi için yol verdi:

-Evet! İstanbul'a geri dönmek için papaz oldum. İcabetse şeytan dahi olacaktım, deyip içeri girdi.

-Elbise ve sakalın seni tamamen değiştirmiştir. Kendini tanıtmamış olsaydın asla hatırlamayacaktım.

-Daha iyi ya... Benim istediğim de buydu.

Kapıyı kapattığın zaman beni tanımış olsaydın canım çok sıkılacaktı. Şimdi birbirimizi tanıdık ya. Rica ederim bana bir oda göster de yıkanayım ve yemeği de hazırlat. Zira bu akşam dışarı çıkmak niyetinde değilim ve burada birlikte yemek yiyeceğiz.

-Gel öyleyse seni daha önceki odana götüreyim. Şimdi orası boştur...

İkisi birlikte merdivenden yukarı çıktılar. Rahip Antonyo veyahut Vahrami kendi odasında rahatlamak için bırakalım da biz hikayemizin diğer eşhasının yanlarına gidelim.

İngiliz Maklayn'ın Yıldız Sarayı'ndan apansız hareketi saraydakiler arasında hayret ve taassuba sebep oldu. Bu haber kulaktan kulağa yayıldı. Bu ümit edilmedik vaka hakkında herkes istediği gibi mana veriyordu.

İkinci katip padişahın ifadeleri, bazıları için kanaat uyandırmıştıysa da başkaları türlü türlü manalar veriyorlardı.

-Bu adam Sherlock Holmes değilmiş. Velinimetimiz olan efendimizi aldatarak para koparmak isteten bir dolandırıcıymış.

-Bu adam gizli emniyete mensupmuş, diye başkaları da fısıldamaktaydılar. Bir üçüncü şahıs da şöyle söyleniyordu.

-Zat-ı şahaneyi vermek niyetindeymiş, diye söylerler. Bir başkası da;

-Çantasında dinamit bulmuşlar, demekteydi.

Nihayet İngiliz'in apansız gidişi sebebiyle akla, fikre gelen iki birbirini tutmaz faraziyeler açıklamaktaydılar. Fakat umumiyetle saray mensupları bu yeni gelen İngiliz'in yumuşak tavırlarından memnun kalmışlardı. Hepsi de bu yabancının akıllılığı ve dirayeti sayesinde kendisine tevdi edilen müşkül hizmette muvaffak olduğundan saray-ı hümayunda büyük bir nüfuza sahip olacağından korkmaktaydılar. Hiçbir saraylının ise bu hâl asla işine gelmezdi.

Yıldız Sarayı'nda bu çeşitli fikir alışverişleri yapılırken, Maklayn Galata rıhtımında İzzet Paşa'dan ayırdıktan sonra bir arabaya binerek Büyük Beyoğlu Caddesi'nde ikinci derecede bir otele gidip Cek Berno ismini takınarak güya bir Fransız ticarethane komisyonu sıfatıyla bir oda kiralar. Zikrolunan oda Yıldız Sarayı'nda kendisine tahsis edilmiş olan dairenin odalarına

nispeten gayet hakirane bir yerdi. Sherlock yeni odasına çekilmiş olarak tekrar posta güvercininin boğazından çıkarılmış ve incelemesi yarım kalmış olsan pusulayı eline aldı.

İngiliz Maklayn'ın çehresi şimdi daha ziyade memnun ve ferah, kendisini Sultan Hamid'in şahane sarayından bu hakir odada daha serbest buluyordu.

Akşama değin yazıhanesi yanında oturup, esrarengiz pusulayı tetkik etmekle vakit geçirdi.

Bu tetkikat görünüyor ki; kendisini çok memnun bırakmıştır. Zira sevinçli bir halde pusulayı cüzdanına yerleştirip, karnının aç olduğunu hisseder ve yemek yemek için dışarıya çıkar.

İKİNCİ BÖLÜM:
MAKLAYN İŞ ÜSTÜNDE

Konan Dövil'in hikayelerinin kahramanı Maklayn ertesi sabah rahat bir uykudan kalktıktan sonra şimdiye kadar yaptığı incelemelerinin neticesini kendi zihninde toplayıp, kendi kendine:

-İşimizin gizli bir cemiyet ile olduğuna tamamıyla kanaat ettik. Bunun icra merkezi İstanbul Anadolu sahilinde Erenköy'den Kandilli'ye kadar uzanıyor. İşlenen yedi cinayet bu havalide icra edilmiştir...

Araştırmamın hududu pek geniş değildir. Bugün Üsküdar'ın tepelerine gidip gözden geçirmeliyim. Belki tesadüf imdadıma yetişir. Eğer yetişmezse yalnızca başımın çaresine bakayım...

Bu mütalaadan sonra yatağından fırlayarak beş dakika elbisesini giyindi. Kahvaltı ısmarlamak için odasında bulunan elektrik düğmesine bastı.

M.A. harflerinin manası nedir? Bu adamlar kendi kurbanlarını bu yazılar ile damgalıyorlar... Bu nişanları koymakla, kendi teşkilatları tarafından cinayet işlendiğini görerek, karşı

geldikleri istibdatta dehşet vermek arzusunda bulunuyorlar. Fakat bu yazıların herhalde bir manası vardır... Bir özel isim veya alametifarikanın muhtasar beyanı olsa gerektir...

Bu yazıların hakiki manasını keşfetmek için dün akşamdan beri zihnimi beyhude yere yormaktayım...

Otelin hizmetçisi kahvaltıyı getirmiş ve İngiliz Maklayn sütlü kahveyi acilen içerek mülahazasına devam etmekte bulunuyordu.

-Acaba gizli cemiyet tarafından kabul edilmiş Latince bir söz müdür? Bakalım... Bu iki harflerle başlayan Latince bir söz bulmaya çalışalım.

Maklayn mektepte tahsil etmiş olduğu ve şimdiye kadar kullanmadığı Latince lisanını hatırlamak için çalıştı. Hafızasının kuvvetli oluşu sayesinde senelerce önce ezberlemiş olduğu ıstılahları aklına getirdi.

Bakalım M.A. yazılarıyla ne gibi bir söz yapabiliriz?... Sevinçle: Evet buldum! Yani M.A. Macto "Animo/Cesaret Çocuklar" İşte siyasi ve gizli bir fırka için güzel bir parola...

Maklayn bu keşiften son derece memnun olarak hemen odasından dışarı çıktı. Kendi fikrinin ağır ve faydasız bir yükten hafifleyip, kurtulduğunu hissetti. Kendi teşebbüs ettiği araştırma için bu yazıların sırrının keşfi her ne kadar bir fayda vermeyeceğine emin diyeyse de arzusunun aksine olarak zihnini yormakta ve daha ehemmiyetli şeyler için düşünmeye meydan bulamamaktaydı. Şimdi meseleyi halletmiş zannederken zihnini artık meşguliyetten vareste bulunuyordu, kendi kendine:

-Evet!.. Evet... Bu iki yazıların manası budur! Macto Animo... "Haydi cesaret çocuklar" Ben de bu parolayı kabul ederim. Ona göre ileriye giderim.

Maklayn sokağa çıkar çıkmaz bir araba kiralayıp, birkaç kişiden malumat aldıktan sonra doğruca Üsküdar'a vapur iskelesine gitti.

Geçmişte iyi bir İngiliz polis hafiyesi, beyaz renk yazlık elbisesi ve anlı kenarlı şapkasıyla bir seyyah kıyafetinde bulunduğundan hiçbir kişi kendisine dikkat etmedi. Zira İstanbullular senenin her mevsiminde bu kıyafetteki kişileri görmeye alışıktırlar.

Biletini alıp vapurun yukarısına çıkar, gölgeli bir mahal seçip, oturur, cebinden kırmızı kapaklı bir kitap çıkararak dikkatle mütalaaya başlar.

Bu kitap bir "Budager" olur, İstanbul'un bütün mahalle ve köylerini, bütün eski eserlerini gösteriyordu.

Maklayn mütalaasına son derece dalmış olduğundan etrafındakilere ve oturanlara asla dikkat etmiyordu.

Yalnız vapurun hareketi esnasında dört tarafına bir göz gezdirdiğinde, tam yanında siyah sakallı faal ve ateş gözlü bir papazın oturmuş olduğunu gördü. Bu papazın başına koymuş olduğu şapkasından bir İtalyalı olduğunun farkına vararak, kendi kendine:

-Siması İtalyan'a benzemiyor. Tamamıyla doğulu olsa gerek... diye düşündü.

Daha sonra tekrar kitabı açıp mütalaada bulunmaya devam etti.

Mamafih bu papaz fikrini o kadar meşgul etti ki artık okumasına devam edemeyecek bir halde geldi. Kitabı kapayıp, etrafındaki manzarayı temaşa etmeye başladı.

O sırada vapurda düdük çalarak karaya yaklaşmaktayken Maklayn yanında bulunan kişiye;

-Burası neresidir? diye sordu. Rahip;

-Beşiktaş. Diye cevap verdi.

-O halde vapur doğru Üsküdar'a gitmiyor?

-Gidenleri de vardır fakat bu Beşiktaş'a uğrayarak gidiyor diye cevapta bulundu.

Aralarındaki görüşme Fransızca olduğundan Maklayn muhatabına asla İtalyan telaffuzu bulunmadığına ve Fransız gibi kelimeleri söyleyemediğine dikkat etmiş olduğundan merakı daha fazla artarak;

-Bu papaz ne Fransız ne de İtalyan'dır. Fakat İtalyan rahip elbisesi ve kalpağı giymiştir. Acaba sebep nedir? Yoksa tebdili kıyafet mi yapmıştır?...

Bu faraziyeyi düşündükten sonra asla rahat edemeyerek, cebinden bir Fransızca gazete çıkarıp fütursuzca okumakta olan rahibi gizlice tetkike başladı.

Bu gazete Maklayn'ın fikrine başka düşünceler soktu.

-"Maten" okuyor. Bu gazete rahiplerin genel olarak okumadıkları bir gazetedir...

Maten Cumhuriyet gazetesi olup, rahiplere karşıdır. Bu papaz bu gazeteyi niçin okuyor?.. Gazetenin acaba hangi kısmını okumaktadır? İngiliz gözünün ucuyla komşusu papaza bakarak:

-Son haberleri, politika kısmını okuyor. Özellikle harici, siyasi çekilmiş telgrafları. Bir İtalyan rahibin harici politika ile meşgul olmasına ne lüzum vardır?

Acaba şeyi bu adam ile konuşmak için içimden bir arzu hissediyorum. Fakat mütalaasını kesmek terbiyesizlik olur. Gazeteyi elden bırakmasını bekleyelim.

Rahip, İngiliz'in arzusunu keşfetmişçesine gazeteyi okumaya devam etmedi. Gazeteyi katlayıp cebine koydu.

Maklayn bundan derhal istifade ederek;

-Şu tepe üstündeki büyük bina nedir? Kışla mı? Mektep mi? diye eliyle tepe üstündeki bir binayı göstererek sordu.

Rahip o tarafa bakıp cevaben:

-Hayır! Orası Alman elçiliğidir.

-Teşekkür ederim.

Maklayn görüşüp, konuşmayı devam ettirmek istiyordu-sa da, rahip cebinden bir gazete daha çıkarıp, okumaya başladı.

Maklayn gazeteye bir baktıktan sonra Tan gazetesi olduğunu ve okuduğunu bölümün dahi Türkiye ahvali hakkında bulunduğunu görerek:

-Hakikaten bu adam rahip olacağına diplomat olmalıydı.

Bu adam yaşadığı memleketin siyasi ahvaline çok meraklıdır diye kendi kendine mırıldandı.

Vapur Üsküdar İskelesi'ne yaklaştığı zaman Maklayn yanındaki tanımadığı rahibe tekrar hitap ederek;

-Deniz üstünde bulunan küçük kule fener midir?

-Hayır Kız Kulesi'dir.

Maklayn böyle olduğunu pekala bildiği halde onunla konuşmak için bir soru sual etmişti.

Bu defa dahi rahip kendi tarafından bu kendisiyle konuşmaya çalışan muhatabına;

-İstanbul'a yeni mi geldiniz? diye bir soru sordu.

-Evet! Ancak bir hafta oldu.

İngiliz yalan söylüyordu. Zira İstanbul'a geleli daha bir gün olmuştu.

-Zati aliniz ne zaman geldiniz?

Rahip biraz tereddüt ettiyse de cevaben;

-Ben de sizden sonra gelmişim, dedi.

-Herhalde İtalya'dan gelmiş olmalısınız?

-Evet! İtalya'dan.

-Elbisenizden anlaşıldığına göre İtalyan papazsınız? İstanbul'a ilk defa mı geliyorsunuz?

-Evet!

Rahip sözün bu kadar çok uzamasından sıkıldığından bir heceli kelimeler ile cevap vermekteydi. Daha sonra aralarındaki konuşmayı büsbütün kesmek için ayağa kalkıp;

-Affedersiniz burada rüzgar çok sert olduğundan aşağıya ineceğim, dedi. Merdivenden aşağı inip gitti ise de Maklayn kendisine lazım olanı anlamıştı.

-Bu adam tamamıyla yalan söylüyor. Önce İtalyan olmadığı halde İtalyalı görünmek istiyor. İkinci olarak belki rahip bile değildir...

Avrupalı rahipler ekseriya matruş olur. Üçüncü olarak İstanbul'a yeni geldiğini söylediği halde Beşiktaş ve Üsküdar'a gitmek için doğru vapurlar ile Beşiktaş'a uğrayan vapurları dahi biliyor. Dördüncü olarak politika ile çok meşgul oluyor. Rahip gazetesi olmayan Tan ile maten okuyor... Bundan başka bir İtalyalı rahip İtalyan gazetesi okumalıdır. Bu adam madem ki kendisini tanıttırmak istemiyor ve yalan söylüyor o halde bu yoldaki hareketinde menfaati olmalıdır... Sonra niçin Üsküdar'a gidiyor?...

Eğer ki İstanbul'a henüz gelmiş bir yabancıysa orada ne işi olabilir? Dahası var... Rüzgar şurada iskele yakınında asla sert değildir. Rüzgar sebebi ile aşağıya inmesi yalandır... Hayır! Derecesinden fazla konuştuğunu hissederek sözü kısa kesmek için aşağıya indi.

Bu hepsi bana pek acayip esrarlı görünüyor. Bu adamı gözümden kaçırmamalıyım. Belki bunun yardımıyla bir ipucu elde edebilirim...

Eğer içimden bir ses bana kendisini takip etmemi söylüyor. Şüphesiz davet etmemek için ne yolda hareket etmeliyim?..

Bizim polis hafiyesi vapur iskeleye yanaştığı sırada kendi kendine bu yolda mülahazalarda bulunuyordu. Hemen kendisi de aşağı indi. Rahip acaba nereye gitmişti? Merdiven altında kalabalığın çokluğundan dolayı ileri geçmek mümkün olmadığından Maklayn dışarı çıkacak yolcuların ilk sırasında rahibi görebilirdi.

-Bir an önce dışarı çıkmak sevdasındadır. Gözden kaçırmayalım diye düşündü ve izdihamı ayırarak birkaç adım ilerledi.

Kalabalık dışarı çıkmaya başlamıştı. O anda rahibin meydanlıkta bir muhacir arabacısı ile pazarlıkta bulunduğunu gördü. Bu pazarlık biraz uzun sürdü. Rahibin gideceği mahalli tarif ettiği anlaşılıyordu.

-Vay gidi yalancı herif, kendisini bana yeni gelmiş bir ecnebi yutturmak istiyor. Memleketin lisanını su gibi biliyor. Zira arabacının Fransızca ve İtalyanca konuşması düşünülmez diye eşli polis hafiyesi kendi kendine düşünmeye başladı.

Sonunda rahip ile arabacı mutabık kalıp araba yola çıkar çıkmaz Maklayn zaten yapacağını kararlaştırmış olduğundan hemen orada bulunan bir sürücüye işaret eder. Lisan bilmediğinden sürücü ile pazarlık güç olacağından pazarlıksız ata binip arabanın arkasından takibe başladı.

Çamlıca tepesine kadar böylece arabanın arkasından gider, araba dahi durur durmaz kendisi dahi hemen attan aşağı atlayıp sürücünün eline bir mecidiye sıkıştırır ve oradan uzaklaşır. Sürücü bu paraya hayret ile bakar kalır. Bu adamın yanlışlıkla bu kadar meblağı verdiğinden belki geri döner korkusuyla hemen atına binerek alır, yürür.

İngiliz'in de istediği tam buydu.

Rahip dahi diğer taraftan arabacı ile hesabını gördüğünden dolayı yaya olarak yoluna devam eder.

Maklayn kendi kendine:

-İşte derhal şüpheyi çekecek bir hâl daha. Bu adam gideceği yere araba ile gitmeyip de yolda iniyor ve yaya olarak yürüyor? Arabacının kendi gittiği yeri herhalde bilmek istemiyor diye düşündü.

Bu rahibin bütün tavır ve hareketi şüpheli ve hikmet doluydu. Biraz yürüdükten sonra durdu ve etrafına baktı. Atlarına yem vermekte olan arabacıya dikkatle bir nazar etti.

-Eğer ki beni uzaktan görse her şeyi suya düşer, şu halde görünmeyeyim diye, düşündü.

Bu mahal bahçeler içinde kaybolmuş ve büyük duvarlar ile çevrili bazı seyrek evler bulunan bir ovaydı. İngiliz bu duvarlardan birinin dibinde bulunduğundan arka tarafına saklanabildi.

Orada bir çeyrek saat bekledi. Ara sıra gizlice rahibe bakmaktaydı. Rahip bulunduğu mahalde durmuş ve yerden çiçekler toplayarak onları muayene etmişti.

Bu rahibin oraya çiçek toplamak için gelmediği ve bu hareketinin şüpheyi davet etmemek için olduğu belli oluyordu.

Arabacı atlarının yemini yedirdikten sonra Üsküdar'a geri dönmek için hareket ettiği zaman rahipte yoluna devam etmeye başladı.

Maklayn rahibin evlerden uzak ovaya doğru gittiğini görerek biraz açılmasını bekledi. Onu açık ovada gözden kaybedemezdi. Sonra kendisi dahi arkasından yürümeye başladı.

Şimdi etrafında kimse bulunmuyor ve etrafında kimsesiz iniş ve yokuşlar vardı.

Rahip süratle adım atmakta ve Maklayn ise yürümeye ve yorgunluğa dayanmak için atik bacaklarına rağmen takipte çok zorluk çekiyordu.

Bir çeyrek saat yürüdükten sonra Çamlıca'nın arka yakasından aşağı doğru harekete başladılar. Yolun sarp olması dolayısıyla rahip bazen görünmekte ve bazen de gözden kaybolmaktaydıysa da İngiliz onu gözden kaçırmamaktaydı. Ancak bu hal uzanmakla meyusiyetine mucip olmaktaydı.

-Acaba bu adamın arkasından boşuna mı düştüm? Acaba hakikaten bir Avrupalı rahip midir ki tabiat ve istirahat namına aralarda gezinmek ve kendi kendine düşünüp dua etmek için gelmiş olsun... Diye zihnen kendi kendine düşünmekteydi.

Aklında zuhur eden bu iki şüpheye rağmen Maklayn rahibi dikkatle takip etmekte ve o ise ara sıra arkasına dönerek etrafına bakmaktaydıysa da çalılar arasında gizlenmeye çalışan İngiliz'i görememekteydi.

Güya İtalyan olan rahip kayalık bir yere geldiği zaman yine durdu. Bu sefer daha dikkatli olarak etrafına bakmaya başladı. Fakat onun her bakışında yere eğilerek saklanmayı alışkanlık yapan Maklayn tekrar çalıların arasına gizlendi. Rahipten pek çok uzakta bulunuyordu. Hatta ayak üstünde görünmüş olsa bile belki görünmeyecekti.

Rahip kayalar üstündeki muayenesini bitirdikten sonra tekrar kayalar üzerinde yürümekteyken hemen kayarın arkasında gözden kayboldu.

Maklayn hareketsiz olarak tekrar rahibin görünmesini beklemeye başladıysa da bu defa rahip meydana çıkmadı.

Yorulmuş olduğundan bir kayanın gölgesinde istirahat için oturmuş olabilirdi. Kendisi de yere oturup bir sigara yaktı.

Maklayn etrafındaki otlar arasında adeta kaybolmaktaydı. Bir müddet bekleyerek rahibin ortaya çıkmadığını gördüğü zaman gözleri hakkında şüphelenmeye başladı.

-Acaba gözümden kaçırdım mı? diye düşündü. Bu tahmini mümkün değildi. Çünkü rahibin gözden kaybolduğu kayalardan ötesi çıplak ve mahsulsüz ovadan ibaret olduğundan görünmeksizin savuşması mümkün değildi.

Maklayn birkaç dakika daha bekledikten sonra otların arasından kayalara doğru ilerlemeye karar verip yavaş yavaş yüz adım kadar sürünerek gitti ve tekrar durdu.

-İşi tehlikeye düşürmeyelim. Biraz sabırlı olalım, diyerek bir filozof gibi sigara yakıp tüttürmeye başladı. O sırada apansız bir adamın geldiğini gördüğü zaman kendi kendine;

-Acaba bir çiftçi veya bahçıvan mıdır?

Fakat hayır! Elbisesi bir çiftçiye benzemiyor. Zira siyah ruba giyinmişti. Kıyafeti bir beyefendiye benziyordu.

Maklayn bu yolda düşünmekteyken yeni ortaya çıkan adam acele ile gelmekte ve rahip gibi zaman zaman şüpheli etrafına bakmaktaydı. Bu adam dahi kayaların tarafına gittiği için bahse bile girerim diye İngiliz mülahazada bulundu.

Bu adam zannedersek Maklayn'ın mülahazasını tasdik edercesine biran önce rahibin geçmiş olduğu yoldan giderek kayaların arkasında kayboldu.

Maklayn'ın kalbi teessüründen dolayı kuvvetlice çarpmaya başladı.

Polis hafiyeliği sebebiyle etrafında esrarlı bir şeyler döndüğünü ve rahip ile bu yeni gelen kimse arasında bir rabıta olduğunu hissetmekteydi.

Biraz daha ileriye gitmeye karar verip, elli adım kadar otların arasından yol bulup giderek kayalara yaklaştı. Belki yolunda daha ilerleyecektiyse de hayret ile bir ses çıkarıp tekrar durdu. Uzaktan yeni ve siyah bir şekil daha ileri gelmekteydi.

-İşte bir üçüncü daha. Bu defa bir kadın...

Gelen siyah elbiseli ve başı beyaz tülden yaşmak ile kapalı bir kadın olup, kayalara doğru yürümekteydi. Biraz daha yaklaştığı zaman bu kadının kırk yaşlarında nazik ve kuvvetli bir bünyeye sahip olduğunu müşahede etti. Müslüman veya Hıristiyan olduğunu elbisesinden anlamak zordu. Kadının yüzü açık ve başı beyaz bir örtü ile kapalı bulunduğundan hüviyeti hakkında bir fikir edinmek mümkün değildi. İşte bu kadın dahi kayalara doğru gidiyor ve arkasından kaybolacaktır. Birbirini takip eden bu esrarlı hallerden dolayı İngiliz meraka kapıldı ve bu kadın bir dakika sonra kayaların içinden kayboldu. Maklayn kendi kendine;

-Tam bir toplantı gününde buraya gelmişim. Giriş biletim olmadığına teessüf ediyorum.

Bu toplantının gayet dikkat çekici ve esrarengiz olacağını zannediyorum. Zira buraya kadar gelmek zahmetini seçmektedir. İşte üç kişi geldiler. Belki kendilerinden daha önce gelmiş ve belki de bunların peşinden gelecek olanlar dahi olabilir.

Meclis eski Yunanlılar gibi açıkta kayalar üzerinde mi olacaktır?.. Ümit etmem. Zira bu adamlar basiretle hareket etmektedirler. Nazarı dikkati çekmemek için birlikte bile gelmiyorlar.

Ayrı ayrı geliyorlar. Bulundukları mahal her ne kadar boş ve tenha bir yerde olsa, cesaret edemeyecekleri aşikardır. Acaba kayaların arasında bir mağara mı vardır? Onun için polis hafiyesi merakından yanıp tutuşuyorduysa da budalalık etmek arzusunda bulunmadığından bulunduğu mahalde kaldı.

Gizli bir toplantı hakkındaki tahminleri doğru görünüyordu. Zira tepenin önünde peyderpey iki kişi daha görünüp kayaya doğru giderek arkasından gözden kaybolmaktaydılar.

-İşte benim gördüklerim beş kişi oldu. Belki bunlardan önce başkaları da gelmiş olabilir diye Maklayn mülahazada bulundu. Vakit geçiyordu ve başka kimse görünmüyordu. Görünüyor ki sayı tamam oldu deyip İngiliz saatine baktı:

-O öğleye bir şey kalmamıştır. Burada bekleyerek bir şey anlayamam. Bu meclise daha fazla yaklaşmalıyım. Acaba toplantıları açık değil midir? Misafir kabul etmezler mi?

Maklayn sözünü fiilen icra etmek için dikkatle otların arasından ilerlemeye başladı. Kayalara yaklaşır yaklaşmaz apansız tereddüt ederek:

-Eğer ki beni bu tenha mahalde görürler ve şüphelenirlerse işim fena olacaktır.

Yanında bulunan Revolver marka tabancasını almak üzere elini cebine sokarak;

-Her ne kadar silahım varsa da beş kişiye karşı gelmek biraz zor olur. Çünkü onların dahi silahlarının olacağı tabiidir.

Maklayn'ın bu tereddüdü çok sürmedi. Kendi başından geçen hayat maceraları sırasında ömründe öyle tehlikeli dakikalar geçirmişti ki; artık bir çeşit musibet karşısında kolay kolay dönemez, yıldızına güvenir ve zor dakikalarda bile ümidi olmayan bir kuvvet ile kendisini kurtarırdı.

Silahını güzelce bir muayene ettikten ve kurşunlarının yerlerinde olup olmadığına kanaat getirdikten sonra metin adımlarla ilerlemeye başladı. Sert kayaların arasına yaklaştığı zaman

bir ara durarak kulak verip dinlemede bulundu. Hiçbir çeşit ses seda işitilmiyordu. Kendi kendine şöyle diyordu;

-Şaşılacak şey! Bu adamlar acaba pandomima mı oynuyorlar (sessiz işaretle konuşma)? Acaba birbirleriyle el işaretiyle mi anlaşıyorlar? Deyip, birkaç adım daha ilerleyerek beş kişinin birer birer kayboldukları taşın yanına yaklaştı. Orada tekrar durup etrafa kulak verdiyse de aynı sükunet hüküm sürüyordu.

İngiliz Maklayn'ın tahammülü tükenerek ihtiyatlı ve akıllı davranmayı bertaraf ederek, ileri atılıp burnunun altından mırıldandı...

-Makto Anmiuo... dedi. Beş kişi ile karşı karşıya bulunacağını ümit ederek gaflete gelmemek için silahını çıkarıp elinde tutmuştu. Lakin kayanın arkasında kimse yoktu.

-Fakat bu adamlar nereye kayboldular? diyerek İngiliz hiddetle ve dikkatle etrafını incelemeye başladı.

Kendisi bir yığın kayaların ortasında bulunarak ancak hareket edebilmekte, her ne kadar bazı yerlerde ufak tefek oyuklar varıysa da bunların içinde birkaç kişinin bir arada toplanmaları mümkün değildi.

Mamafih Maklayn hepsini dahi itina ile muayene ettikten sonra bir insan izine tesadüf etmedi.

-Bu adamlar herhalde buradadırlar, deyip bir gizli giriş yeri bulmak ümidiyle bütün taşları bir bir gözden geçirmeye başladı. Bu inceleme muayenesi bir saatten fazla devam etti.

Maklayn bir münzevi inadıyla incelemeyi bırakmayarak her bir taş parçalarını eliyle yoklamakta ve yerlerinden kımıldatmaya çalışmakta olup, ufak taşları bile yerden kaldırıyordu. Apansız sevinçle bir nida salıverdi. Dört köşeli ufak bir taşı yerinden kaldırdığı zaman altında elif, ba harflerini yan yana getirerek gizli bir kelime ile açılır kilitlere benzer bir kilit gözüne ilişti. Kendi kendine;

-Kilidi bulduk da, şimdi anahtarını bulmalıyız. Bu kilidi acaba hangi lügat açabilir?.. diye düşündü.

O esnada elini birden alnına götürüp:

-Ben şimdiye kadar ne kilitler açmadım. Ama bu kilidin kelimesini derhal keşfedemeden belki de kendilerinin parolası olan Makto Animo olmalıdır.

Maklayn kilidin yazılarına bakarak Latin harfleri olduğunu görüp, mezkur kelimeyi tertip ederse de kilit açılmaz. İngiliz muvaffak olacağına o kadar emindi ki; ümidinin boşa çıktığını görür görmez gazaplanmadan ve heyecanlanmadan kendini alamadı. Sonra aklına gelen kelimeleri denediyse de hepsi boşa çıktı. O vakit bir söz veya manasız heceler teşkil ederek parmakları arasında harfleri çevirmeye başladı. Bu çalışmasına o kadar dalmıştı ki vaktin geçtiğini ve ne de açlığını hissedemedi. Sabah kahvaltısından başka bir şey almamış, öğleyi çoktan geçirmişti.

Bir ara ümidini keserek ve beyhude zahmeti terk ederek bir sigara yakıp saatine baktı ve şöyle söylendi.

-Saat dörde yaklaşıyor. Yaklaşık yedi saatten beri buradayım ve bu adamlar dahi dört saattir burada, ihtimal ki kayalardan oyulmuş gizli bir yerde toplanmışlardır. Bunlar gizlendikleri yerden apansız dışarı çıkacak olurlarsa hem beni için hem de kendileri için hoşa gitmeyecek bir tesadüf olmuş olacak ve yaşanacaktır.

Bu düşüncesi tekrar işe başlamasına mani olmadı. Yine kendi kendine şöyle diyordu:

-Kilidi açmak için kullandıkları kelime Makto Animo değilmiş.

Fakat M.A. harfleriyle başlayan iki sihirli kelimeden ibaret olacağına eminim. Çünkü bu iki harf bu gizli cemiyetin mührü yerine kullanılmaktadır. Bu iki harf ile kelimeler teşkiline gayret edelim deyip İngiliz zikrolunan bu harfler ile vaki olan sözleri ve tabirleri düşünmeye başladı.

-Acaba bu Kitab-ı Mukaddes (İncil)'den alınmış bir söz müdür? Bu şeyi Türklerden müteşekkil bir gizli emniyet için

garipsese de kendi parolalarını bildirmemek için tertip edilmiş olmasın?..

Özellikle aralarında rahip elbiseli kimseler dahi bulunuyor. Evet biraz da Tevrat ve İncil'den kelamlar arayalım.

Maklayn Ferizli bir Protestan olması dolayısıyla Kitab-ı Şerif'i (İncil) iyice tetkik etmiş ve muayenede bulunmuş olduğundan hatırına bir şeyler getirmek için zorluk çekmedi. Lakin esrarlı kilidi zikrettiği kelimelerden hiçbiri açmadı.

-M.A., M.A., M.A. diye İngiliz bu harfleri kendi kendine tekrarlamaktaydı.

-Başka ne lügat bulabilirim?... Evet bir başka lügat daha aklıma geldi. Bunu da tecrübe ederim.

Kilitteki harfleri tekrar parmakları altında çevirmeye başladı. İngiliz bu sefer sevinçle nida etmeye başladı. İçinde kilit bulunan taş kendi başına dönüp, yarım metre büyüklüğünde bir delik açıldı. Maklayn tekrar sevinçle;

-Esrarlı söz "Maran Ata"ymış dedi. Bu iki kelimelerin sayesinde kayadan girecek yer açılmıştı.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:
GİZLİ TOPLANTI

- Bu delikten nereye gidilir?

Maklayn bir zafer kazanmış nida ile ünledikten sonra tereddütte bulunmuş bir halde kendi kendine:

-İçeriye mi gireyim? Yoksa dışarıda mı bekleyeyim? diye düşünmeye başladı.

Bu düşüncesinin bilinmeyen bir korkudan ileri geldiğini görerek adeta kendi namına utandı.

-Hayır!.. Tereddütte lüzum yoktur. Deyip hemen ihtiyatla eğildi ve delikten içeri girdi. Ayağını koyar koymaz kaya kendi başına dönüp İngiliz'in girmiş olduğu deliği kapattı. Beklenilenin aksine olarak bu durumda Maklayn büsbütün karanlıkta kaldıysa da soğukkanlılığını kaybetmeyerek:

-Görünüyor ki yer altında gizli bir makine ayağımın basması ve ağırlığı sebebiyle hareket ediyor ve bir kimse içeriye girdiği zaman kapanıyor.

Başka bir tazyik ile de açılması gerekir. Fakat asıl mesele benim karanlıkta hapis kalmamdır.

Bulunduğu mahal gayet alçak olduğundan Maklayn belini ve başını eğmeye mecbur kaldı. Bu vaziyetteyken cebinden bir kibrit kutusu çıkarıp bir tanesini yaktı. Sol tarafta iki karış genişliğinde bir delik gözüne ilişti.

-Meclis odasının yolu burası olmalıdır, deyip bulunduğu mevkiinin tehlikesini nazari dikkate almayarak deliğe doğru gitti.

-Bu gizli cemiyetin azaları içinde şişman kişiler yoktur zannediyorum. Olsa da bu dar yoldan geçemezler, bereket versin ben zayıfım... diye düşündü.

İki tarafın duvarlarını eliyle yoklayarak karanlıkta yürümeye başladı. Yirmi adım gittikten sonra bir kibrit yakıp etrafına baktı. Bir yığın kayaların ortasında bulunuyordu. Apansız kulak verdi. Derinden bir takım fısıldama sesi işitti.

-Evet! Zannederim ki meclis odasına yakın bulunuyorum. Bu taşların arkasında toplanmış olsalar gerektir.

Şimdi daha ziyade dikkatle dinlemeye başladı. Söylenilen sözleri anlayamıyorduysa da sesleri tayin edebildi. Bir kadının sesi belli bir şekilde incecikten duyuluyordu.

-Mutlaka kayaların arkasında gözden kaybolduğunu gördüğüm kadının sesi olmalıdır. Sonra daha ziyade işitmek için büsbütün eğilip kulağını yere koydu.

Görüşülen ve söylenilen sözler daha fazla duyulmaktaydıysa da Türkçe konuştuklarından dolayı Maklayn bir şey anlamıyordu. Mamafih uzun müddet kulağı yerde kaldı ve bu esnada düşündü.

-Rahibin sesi en fazla işitiliyor ve belli oluyor.

Arkadaşlarına önemli şeyler tebliğ ettiği görünüyor... Ne yazık ki sözlerinin manasını anlamıyorum. Beraberlerinde bulunan kadın dahi başlıca azalarından olmalıdır. Bu kadın söze başladığı zaman hepsi sükut ve hürmetle dinliyorlar. Fakat doğrusunu söylemek için bir kelimesini bile anlamadığım ko-

nuşmayı işitmek benim için gayet usandırıcı bir haldir, dedi. Bir kibrit daha yaktı ve saatine baktı.

-Saat altı olmuştur. Bu adamlar daha meclislerine son vermediler.

Acaba geceyi burada mı geçirecekler?

Sonra kendi hali için düşünerek:

-Eğer ki; bu adamlar delikten dışarı çıkıp kendisini görürlerse kendini bulunduğu yerde öldürmek olacaktır dedi;

-Bu ölüm benim için ne kadar ahmak ve budalacasına faydasız bir ölüm olacaktır. Burada tenha bir mağara içinde gömülmüş kalacağım. Hiç kimse Maklayn'ın ne olduğunu anlamayacaktır, diye düşündü.

Bu ihtimal kendisini fazlasıyla telaşa düşürdü. Bu telaş ölümünden korktuğu için olmayıp, İngiltere'de terk ettiği ve kendisini beklemekte bulunan hanımı ve çocukları hatırına geldiği içindi. Bir ara yapmış olduğu ihtiyatsızlıktan dolayı pişman oldu.

Gizlendikleri yeri anladıktan sonra gidip bir bölük polis ve jandarma ile geri dönmüş olsaydım daha iyi bir iş yapmış olacaktım.

Fakat olan oldu. Bu konuda artık düşünmenin bir faydası yoktur.

Bir başka ihtimal dahi hatırına geldi:

-Farz edelim ki; ben burada saklanmaya muvaffak olabileyim ve onlarda beni görmeyerek buradan gitmiş olsunlar... Fakat o zaman dahi halim daha iyi olmayacak. Bu farz edişim dahi ümit verici değildir.

Zira bulunduğum yer o kadar dardır ki gizlenmek mümkün değildir.

Buna muvaffak olmak mümkün olsa bile onlar gittikten sonra ben ne yapacağım? Mağaranın girişini açacak bir çare bulabilecek miyim? Bulamayacak olursam burada kalarak aç

susuz fena bir halde ölecek miyim? Hayır! Hayır! Ani ölüm bundan bin kat daha iyidir.

Apansız hatırına başka bir yeni şey geldi:

-Eğer ki; burada olduğumu kendilerine bizzat beyan edersem iyi olmaz mı?

Fakat ne suretle?.. Bağırayım mı? Yoksa tabancamla bir kurşun mu atayım?

Maklayn azar azar, yavaş yavaş bu düşüncesine kuvvet verdi.

-Evet! Kendilerine burada olduğumu bildirmeliyim. Bu surette ya hayatımı kurtarırım veyahut bir saat önce ne olacaksa olur biter.

Maklayn bir şeye karar verdiği anda hemen yapmak isterdi.

Asla tereddüt etmeyerek cebinden tabancasını çıkardı. Dört bir tarafını iyice görmek için bir kibrit yakıp oraya kadar gelmiş olduğunu engin ve dar yola doğru tabancasının tetiğini çekti. Aydınlık olup dehşetli bir seda duyuldu.

İngiliz Maklayn son derece soğukkanlılıkla tabancasını tuttuğu halde beklemede bulunup, kulak verdi. Konuşmalar durmuş ve ses seda kesilmişti. Kendi kendine;

-Herhalde silah sesini duydular. Birkaç dakika geçmiş olduğu halde Maklayn hareketsiz, nefesini tutarak, tabancası elinde olarak beklemeye başladı.

-Acaba bir defa daha bir kurşun atayım mı? diye düşünerek, kibrit kutusundan bir kibrit daha çıkarıp yaktı.

Kibritin ışığı görünür görmez iki kuvvetli eller kendisinin kollarına sarılıp hareketine meydan vermedi.

O anda Maklayn ayaklarına bir ip bağlandığını hissetti.

Kibrit sönmüş olmakla kayaların arasından bir delikten oraya kadar ışık geliyordu. Bu ışık sayesinde kollarına sarılan adamın vapur içinde görmüş olduğu rahip olduğunu fark etti.

İngiliz Maklayn zayıf fakat sinirli ve kuvvetliydiyse de demirden imal edilmiş bir mengene arasında gibi kollarını kımıldatamadı.

Karşı koymanın imkansız ve faydasız olduğunu hissetti. Zaten bir üçüncü şahıs dahi gelip diğer iki kişiye katılmış ve elindeki tabancayı dahi almış olduğundan istedikleri gibi hareket etmekteydiler.

Bu üç şahıs hiçbir söz söylemeyerek kendisini o anda iyice bağlayarak, karşı gelemez bir hale koyduktan sonra ellerinden ve ayaklarından tutarak karanlık içinden hemen açılmış olan delikten içeriye soktular.

Maklayn bu buhranlı haline rağmen kendisini bir dakika bile kaybetmeyerek bütün soğukkanlılığını muhafaza etti. Bu gibi hadiseler kendisi için adeta adi şeyler mesabesinde olmakla, polis hafiyeliğinde uzun müddet sürmüş olan hayatında bundan daha vahim dakikalar geçirmişti.

Delikten geçirip kendisini yere koydukları zaman etrafına baktı. Bulunduğu yer dört metrekare büyüklüğünde ve iki metre yüksekliğinde büyük bir lamba ile aydınlanmış bir mahaldi. Bir köşesinde yarım metre büyüklüğünde bir demir kasa ve duvar diplerinde ufak dört köşe sandalyeler vardı.

Bu toplantı meclisinin bütün eşyası bunlardan ibaretti.

Kendisini bağlayıp içeriye getirmiş olan üç kişiden başka birisi kadın olmak üzere dört kişi vardı.

Maklayn kendi düşüncesinden;

-Ben yalnız dört kişinin içeriye girdiğini görmüştüm. Görünüyor ki; birisi benden önce gelmiş herhalde.

Bu hesabın şu sırada asla bir ehemmiyeti olmayıp ancak polis hafiyesinin fikri istirahatte bulunduğunu göstermekteydi.

Mevcut olan altı kişi bir ara ayrıca Türkçe lisan ile görüştükten sonra gelip duvar diplerindeki küçük sandalyelere oturdular. Rahip kıyafetli şahıs ilk defa olarak tutuklu bulunan şahsa hitaben:

-Zannedersem size vapurda tesadüf ettim. Ve beraber birkaç lakırdı dahi yaptık.

-Evet.

-Henüz İstanbul'a gelmiş bir yabancı olduğunuzu söylemiştiniz.

-Doğrudur... Yanılmıyorsam siz de kendiniz için aynı sözü söylemiştiniz.

-Üsküdar'a ne yapmak için geliyordunuz?

-Beyefendi çok büyüklenen birisi olarak görünüyorsunuz diye Maklayn hafif bir tebessüm etti.

-Siz de derecesinden fazla ketumsunuz. Fakat beyhude sözler ile vakit geçirmeyelim. Zira şu dakikamız pek ağırdır... Henüz bize meçhul olan bir tesadüf ile bizden başka hiçbir kimsenin girişe hakkı olmayan bir mahalde bulunuyorsunuz... Burada bulunmanızın sebebini bize beyan etmelisiniz. Hakikati tamamıyla söylemelisiniz. Aksi taktirde buradan dışarıya çıkamaz ve ilelebet güneş yüzü göremeyeceksiniz.

-Şart mı?.. Ne şartı?

Rahip bu adamın soğuk kanlıkla vaki olan bu cesaretine ve bulunduğu vaziyette cevap vermek için şart teklif etmesine hayret etti.

-Evet! El ve ayaklarımın bağlarını çözüp bir sandalye üzerine oturmama müsaade etmelisiniz. Yatmış olarak hareketsiz bir halde söyleyemem. Bu şartı koyarak size bir oyun oynamak sevdasında değilim. Firar etmek mümkün olsa vücudumu beyan için kurşun sıkmaz bırakır giderdim. Karşı gelmek bahsine gelince, silahım olmadığından altı kişiye karşı gelmek budalalığını asla gösteremem. Şimdi tekrar ediyorum, eğer konuşmamı istiyorsanız en azından bağlarımı gevşetmelisiniz. Bir sandalyeye oturmalıyım. Aksi halde ağzımdan bir kelime bile çıkmayacaktır.

Maklayn bu sözleri öyle metin ve kati surette sarf etti ki; sözünü yerine getireceği çok açıktı.

Altı kişi aralarında kısa bir müzakere yaptıktan sonra, rahip:

-Pekala! Arzunuza uyarız.

Daha sonra tutuklu olan Maklayn'ın yanına gelerek ayaklarının bağlarını tamamen çözdüler. Fakat ellerinin bağlarını biraz gevşettiler. Maklayn şimdi bacaklarını rahatça hareket ettirebiliyordu.

-Teşekkür ederim. Şimdi bütün suallerine cevap vermeye hazırım diyerek ayağa kalkıp bir sandalyeye oturdu.

-Üsküdar'a ne yapmak için geliyordunuz?

-Bu gizli yeri bulmak için.

Bu cevap o derece beklenmiyordu ki orada bulunanlar birbirlerine baktılar.

-Öyleyse burası önce size malum idi de bu kadar kolaylıkla bulabildiniz.

-Hayır bereket versin çok kolay olarak bir rehber buldum.

-Bu rehber kimdi?

-Siz!..

Bu sözün üzerine rahip sarsılarak büyük bir hiddetle tutuklu olan Maklayn'a baktı. Fakat Maklayn bu nazardan müteessir olmayarak:

-Acaba bana da sigara içmek için müsaade buyrulur mu? Zira efendi kendi sigarasını yaktı diyerek sigarasını yakıp içmekte olan gözlüklü bir genci baş işaretiyle gösterdi. Bunun üzerine rahip cevap vermeksizin ayağa kalktı. Tutuklu Maklayn'a yaklaşıp sağ elini tamamıyla çözerek cebinden bir sigara çıkardı, yakıp Maklayn'a ikram etti.

Maklayn memnun bir çehre ile:

-Olrayt! Şimdi sözümüze devam edelim.

Rahip ise yerine dönerek:

-Benim size rehberlik ettiğimiz söylüyorsunuz. Bu sözünüz biraz karanlıktır. Demek istiyorsunuz ki; buraya geleceğimi bilerek arkama düşmüş oldunuz.

-Asla... Tesadüf ile size yalnız ilk defa olarak vapurda rastladım. Zannedersem siz benim yanıma geldiniz ve oturdunuz. Ben sizin yanınıza gelmedim. Bunu herhalde hatırlarsınız.

-Doğrudur... Fakat bu gizli yere geleceğimi nasıl oldu da keşfettiniz?

-Sizin ihtiyatsız hareketinizden ve vapurda teati ettiğimiz birkaç kelimelerden.

Maklayn'ın gayet tabii ve sade olarak söylediği bu sözler orada bulunanlar üzerine gayet ağır bir surette tesir ettiğinden hepsinden azarlayıcı bakışlarla rahibe nazar etmeye başladılar.

Tutuklu Maklayn sözünün tesir ettiğini müşahede ederek şöyle düşündü:

-Burada bulunanların hepsi de Fransızca biliyorlar. Öyle zannediyor ve anlıyorum. Öyleyse işim terbiyeli kimselerdir. Şu sıralarda bu cihet benim için memnuniyet vericidir.

-Benim tedbirsizliğim ne gibi şeylerdir?

-Önce İtalyanca telaffuzunuz olmadığı halde İtalyalı rahip elbisesi giymişsiniz. Kendiniz İstanbul'a ancak bir gün önce gelmiş gösteriyorsunuz. Hâlbuki vapurların tarifleri hakkında malumatlarınız olduğu gibi Boğaziçi'nin iskelelerini de ezberden biliyorsunuz... Som iş olarak kendi ifadenize göre 24 saatten beri İstanbul'da bulunduğunuz halde Üsküdar İskelesi'nde arabacı ile yerli lisanla uzun uzadıya konuşabiliyorsunuz. Bir kimse üzerine şüphe çekmek için bunlar yetmez mi?

-Farz edelim ki; benim hareketim ve sözlerim size şüpheli göründü. Bunun için arkamdan gelip casusluk yapmaya mecbur değildiniz... Bu hareketler bir hafiye polisinin hareketleridir ve vazifesidir.

-Benim polis hafiyesi olmadığımı ve bu yolda hareket ederek vazifemi yapmamış olduğumu size kim söyledi?

-Ne? Bir polis hafiyesi olduğunuzu ikrar mı ediyorsunuz?

-Tabiidir ki, ikrar ederim... İnsan daima hakikati söylemek için asla tereddüt etmemelidir.

-Üsküdar'a kimi takip için geliyordunuz?

-Sizleri... Yani Kandilli, Erenköy ve Çamlıca'da esrarengiz tarzda kendi vasıtasıyla cinayet işlenerek, şimdiye kadar failleri meydana çıkarılmamış olan gizli cemiyeti...

İngiliz Maklayn'ın bu sözleri orada hazır bulunanların üzerine dehşetli surette tesir etti. Tutuklunun kendi hüviyeti bu derece kati ve açık surette söyleyeceğini asla beklememekte ve ümit etmemekteydiler. Tutuklu bu adamın küstahlığından son derece hayrette kalarak şuuruna bir zarar gelmiş olduğundan şüphelendiler.

Bu arada rahip telaşından titrek bir seda ile;

-Siz kimsiniz? İsminiz nedir? Kimin hesabına çalışıyorsunuz? diye bağırdı.

Maklayn bu sözlerinden sonra aynı yolla devam ile hakikati tamamıyla söylemek icap ettiğini anlamış ve bu adamların artık kendisini sağ bırakmayacaklarına kanaat getirmiş olduğundan yalan söylemek suçunu işlememeye karar verdi. Yeni bir sigara daha yakıp birkaç defa kuvvetlice içine çekerek dumanını havaya savurduktan sonra;

-İsmim Maklayn'dır. Ben eski İngiliz polis hafiyesiyim. Senelerden beri işten çekilmiş olarak İskoçya'da eşim ve çocuklarımla birlikte yaşamaktayken ansızın gelip beni aradılar. Bir araştırma için Sultan Hamid'in hizmetini deruhte etmemi teklif ettiler. Teklif edilen maddi şartlar ve vaatler gözümü kamaştırmış olduğundan, rahatımı feda ederek daha önceki memuriyetime yeniden başlamak için hemen kalktım ve İstanbul'a geldim. Gelişim dün oldu. İşte bu akşam ise tesadüfün yardımıyla bana verişmiş olan vazifeyi başa çıkardım. Gizli cemiyetin başlıca azalarının gizlendikleri gizli mahalli buldum. Ancak bu buluşumu öyle bir tarzda yaptım ki; bundan hiçbir suretle isti-

fade edilemeyeceği gibi herhalde hayatımı dahi feda etmiş olacağım. Yalnız benim polis hafiyeliği için olan hassasiyetim yerine gelmiş olduğundan, muvaffakiyetim için iftihar ediyorum... Benim için elzem olan şey sizin toplanma mahallinizi bulmaktı. Sizin beni yakalamanız umurumda bile değildir. Hatta diyebilirim ki işin bu surette olmasına memnun bile oldum. Ben İstanbul'a adi canilerin araştırılması için gelmiştim. Lakin, şimdi meselenin rengi siyasi bir inkılap olduğunu ve Abdülhamid'e hizmetimin doğru ve hak bir dava için olmadığını gördüm. Fakat kendisine elimden gelen hizmeti cansiperane yapmaya söz vermişim... Ömrüm içinde ilk defa olarak manen müşkül bir mevkide bulunduğumu görüyorsunuz. Vicdanımın sesi ile memuriyet vazifesi arasında adeta içimde bir savaş vardır. Böylesi zor bir vaziyet Viktor Hugo'nun "Sefiller" romanında Javer ismindeki polisin şahsında tasavvur edilmiştir. Fakat boş lakırdılar ile vakit geçirmeyelim. İşte bütün söyleyeceklerimi söyledim. Şimdi karşınızdakinin kim olduğunu biliyorsunuz. Şu halde yapacağınız şey, beni hemen öldürüp burada bir çukura gömmek olacaktır... Ben buna hazırım...

Maklayn bu sözleri rahatça söyledikten sonra sigarasının sönmüş olduğunu görüp bir kibrit çıkarıp çakarak yaktı. Ve sigarasını yeniden içmeye başladı.

Orada bulunan altı kişi son derece bir teessürle İngiliz Maklayn'ın sözlerini dinlemişlerdir. Maklayn'ın ifadesi son bulduğu zaman diğerleri birbirleriyle bir bakış alışverişi yaptılar. Sonunda o vakte kadar ağzını açmamış olan kadın Fransızca olarak, Maklayn'a hitaben:

-Rica ederiz... Birazcık bizi yalnız bırakınız. Kısaca bir müzakere edip hakkınızda bir karar vereceğiz.

-Memnuniyetle madam! deyip Maklayn ayağa kalktı. Kendisini içeriye götürdükleri deliğe doğru gitti. Dışarı çıkar çıkmaz bu delik kapandı. Kendisini zifir karanlık içinde buldu.

-Ölüm kararım hazırlanıyor. Buna hiç şüphe yoktur. Ben istedim. Kendi cezamı dahi şikayetsiz olarak çekmeliyim... Fa-

kat bu adamlar adi canilere benzemiyorlar. Ölmezden önce zavallı hanımıma bir mektup yazmak için olacak ricamı kabul ve herhalde adresine yetiştirmeyi yapacaklarını ümit ediyorum, diye mülahazada bulundu. Karanlıkta bir taş üstünde otururak başını iki elleri arasına alıp bekledi.

İçeriden boğuk boğuk sesler çıkmakta ve bunların arasında kadının ince ve tesirli sedası daha fazla ve belli olarak işitilmekteydi.

-Yanılmıyorsam bu kadın gizli cemiyetin ruhu olmalıdır, diye Maklayn bir hüküm verdi.

Mücadele uzamakta ve kendisini çağırmamaktaydılar. Bir kibrit yakıp saatine baktı. Saat tam sekiz buçuktu. Dışarıda karanlık basmış ve İngiliz on iki saatten beri ağzına bir şey koymamıştı. Onun için açlıktan dolayı ızdırap çekmeye başladı.

-Doğrusu öteki dünyaya boş mide ile yolculuk yapmak iyi bir şey olmasa gerek, diye düşündü.

Sesler daima işitilmekteydi. Mücadele niçin bu kadar uzun sürüyordu? Kati ifadelerinden sonra bu adam kendisini öldürmek için acıyacaklarını ümit etmek, pek gülünç bir şey olacaktı. Zira o zamana kadar cinayet işlemeleri konusunda asla tereddüt etmemişlerdi. Öyleyse uzun mücadeleye ne hacet vardı? Acaba kendisini nasıl öldüreceklerine dair aralarında ittifak mı edemiyorlardı?

Maklayn beklemekten ümidini keserek tekrar bir sigara yaktı ve tüttürmeye başladı. Bu suretle kendisini bizar etmekte olan açlık ve susuzluğa çare bulmak istiyordu.

Nihayet ufak bir ses işitilip karanlıktan dört köşe odaya geçilen ufak delik açıldı. O arada içerden bir ses:

-Mösyö Maklayn! Arzu ederseniz içeriye buyurunuz.

İngiliz derhal ayağa kalkıp sağlam adımlarla içeriye geçti. Odadaki altı kişinin karşısında ellerini göğsüne kavuşturup mağrur ve soğukkanlı bir surette durarak:

-Kararınızı bekliyorum.

Maklayn'ın bu temkinli vaziyetini muhafaza etmek için son derecelerde metanet ve gayret ettiği şüphesizdi.

Muhakkak bir ölüm ve garip bir fikir vücudunu altüst etmekte ve zevcesiyle çocuklarının resimleri hayalinden bir türlü uzaklaşmamaktaydı.

Şimdi kendi fikrince birkaç dakikalık hayatı esnasında ölüme karşı isyan ile kurtuluş nefesi için çare araştırmasını düşünmekte olduğundan bunların ayaklarına kapanarak merhamet talep etmeyi hatırına bile getirmedi. Bu husus kendisi için yapılması kabul olmayan bir alçaklıktı. Ölmeyi bunu tecrübe etmeye tercih eder ve kendisine yalnız zor kuvvetle karşı gelmekten başka çare kalmıyordu. Her ne kadar silahsızsa da, el ve ayakları serbest olduğundan hayatını pahalı satarak ve onlardan birisinin üzerine hücum ederek sinirli parmaklarıyla boğabilecek ve bir koyun gibi kurban olmaktansa gücünün yettiği kadar uğraşarak ölmeyi tercih etmekteydi.

Bu mülahaza bir saniye zarfında içeri girerken aklından geçmiş olduğundan hiddet ve şiddetinden gözleri parlamaktaydı.

Evet... Maklayn bu adamlara karşı kendi hayatını pahalıya satmak arzusuyla ve kendi kurbanını seçip üzerine hücum etmek fikriyle heyecanlı bakışlarını karşısında bulunan altı kişinin üzerlerine çevirdi...

Bu sırada kadının keskin ve amirane sesi işitilip;

-Mösyö Maklayn! Saf ve cesurane olan ifadelerinizi duyduk. Ona göre kararımızı verdik, diye rahat ve mülayimane şekilde konuştu.

-Madam! Bu karar nedir? Bilebilir miyim? Zaten söylemiş olduğum gibi bu kararınızı bekliyorum, diye İngiliz kendi hiddetini gösterecek bir telaffuz ile cevap verdi. Bu sözlerini sakin ve mülayimane söylemeye pek çok cehd ve gayret dahi etmişti:

Kadın aynı mülayim sedasıyla:

-Uzun uzadıya müzakereden sonra sizi dost bir misafir makamında gözetmeye ve serbestçe buradan çıkıp gitmenize karar verdik, dedi.

Ümitlerinin aksine olarak vaki olan bu ifade Maklayn'a o kadar garip göründü ki bir ara kendisini şaşırdı ve siması acayip bir hal kazanarak:

-Nasıl Madam... Ne söylediniz? Acaba ben yoksa yanlış mı duydum?

-Sizi serbest bırakmaya karar verdik dedim. Eğer müsaade buyurursanız bizden birisi hemen sizi bu mağaraya girmiş olduğunuz yerden dışarı çıkarmak için refakat etsin. Oradan dahi siz istediğiniz yere gidebilirsiniz.

Bu sefer Maklayn söylenilenleri pekala anladı. En önce hayatının kendisine bahşedildiğini ve o dakikada ölmeyeceğini anlayarak son derece memnun ve mesrur oldu. Gözlerinde parlayan hiddet sönüp, soğuk kanlılığına sahip oldu ve kendi kendine şöyle düşündü.

-Görünüyor ki bunlar beni kendi arzularına alet etmek istiyorlar ve bunu arzuluyorlar... Bunlar hakikaten çok kurnaz kimselere benziyorlar. Benim cesedim kendilerinin işine yaramayacak ve hayatta bulunduğum sürece benden istifade etmeye kalkışacaklardır.

Daha sonra yüksek bir sesle:

-Buna mukabil ne şart teklif edebileceksiniz? Zira hayatımı bana bağışlayarak faydalanmak arzusundasınız zannederim.

Kadın hafifçe bir tebessüm ederek:

-Hiç... Şartsız sizi bırakıyoruz. Alicenaplığın bu derecesi İngiliz'i müteessir eylemiş olduğundan, cevaben;

-Ben de buna karşılık bu yerinizin sırrını beraberimde götürerek, yarın memleketime dönmeyi vaat ederim... Bu konuda centilmen sözümü size veriyorum.

Maklayn hiç olmazsa kendisinden bu hizmeti talep edeceklerini farz ederek kendiliğinden onlar gibi alicenap görünmek için böylece söylemişti. Fakat kadının kemali nezaketle;

-Bilakis... Vazifenizi Abdülhamid nezdinde kemali sadakatle yapmanızı arzu ederiz, demesi üzerine Maklayn'ın hayreti şaşkınlığa döndü.

-Fakat madem o vakit sizi ve toplanma mahallinizi kendisine haber vermem icap edecektir.

-Haber veriniz.

-Anlıyorum meydana çıkmış olan bu yer artık bir şeye yaramayacaktır. O halde haber verebilirim. Zira böyle içinde kimse bulunmayacaktır... Abdülhamid ise kayalar içinde oyulmuş bir zemin odasından başka bir şey bulamayacaktır.

-Yanılıyorsunuz! Arzu buyurursanız beş günden yani önümüzdeki çarşamba günü öğleden sonra tekrar buraya teşrif buyurunuz. Bizi burada hiç olmazsa bizden bir kısmını toplanmış olarak bulacaksınız. Şu halde Allah size selamet versin.

-Ben dahi sizi temin ederim ki; çarşamba günü sizi aramak için gelmeyeceğim.

-Bilakis... Söylemiş olduğum gibi rica ederiz vazifenizi hakkıyla yapmalısınız. Bizi tevkif için çarşamba günü gelmelisiniz... Hatta sizi serbest bırakmak için bunu bizim tarafımızdan bir şart makamında telakki edebilirsiniz.

İngiliz teati edilmiş bu sözlerden son derece şaşırarak;

"Acaba bu adamlar benim burnuma mı gülüyorlar" diye mülahaza etti.

Kadın hemen gözlüklü gence hitaben:

-Lütfen Mösyö Maklayn'ı delikten dışarı çıkarmaya refakat ediniz.

Sonra İngiliz'e dönerek sözüne devam ile;

-Görüyorum ki sözlerim size garip görünüyor. Fakat size refakat edecek olan dostumuz her şeyi size bildirecek ve o vakit

hareketimizin garip olmadığını anlayacaksınız. Mösyö Maklayn vizitenizden memnun olduk. Tekrar görüşmek şerefine nailiyetimizi temenni ederim.

İngiliz Maklayn orada hazır bulunanlara başıyla eğilerek selam verdi. Ve rehberi ile dışarı çıkacağı sırada kadın:

-Affederisniz Mösyö! Size bir başka sualimiz daha vardır.

-Buyurunuz.

-Bizim bu gizli yerimizin kilidini açmak için anahtarın gizli kelimesini bilmek lazımdı. Bunu nasıl keşfedebildiniz?

-Bu hususta fazla zahmet çekmiş olduğumu itiraf ederim. M.A. harfleriyle başlayan yeni ve eski bütün kelimeleri hatırıma getirip, tecrübe etmek lazımdı... Nihayet rahip kıyafetinde birisinin sizin ile beraber bulunması, Mukaddes Kitap'ın sözlerini tecrübe etmek için bana bir fikir verdi. Maran Ata sözünü bu suretle buldum. M.A. harflerinin nazari dikkatimi celp etmesine gelince bu konuda tafsilat ifasına gerek yoktur... Böylece kurbanlarımızın üzerine bu harfleri damgalamak tedbirsizliğinde bulunmuş olmasaydınız belki şu halde birbirimizi tanımak mümkün olmayacaktı.

-Vermiş olduğunuz izahattan dolayı teşekkür ederim. Şimdi gidebilirsiniz.

Maklayn kendisine katılan rehberiyle delikten dışarı çıkıp, bir dakika sonra mağaranın girişine ulaştı. Rehberin belirsiz marifetiyle kapı açılıp, ikisi birlikte dışarıya çıktılar.

İngiliz dışarının serin havasını yutmaya başladı. Zira mağaranın baskın havası kendisini rahatsız etmişti. Her taraf karanlık ve gökyüzünde yıldızlar parlamaktaydı.

Maklayn kendisine rehberlik eden gence hitaben:

-Siz herhalde arkadaşlarınızın yanına döneceksiniz zannediyorum, dedi.

-Hayır! Yollar tenha ve siz yolları bilmiyorsunuz. Sizi yolunuzu şaşırmamak için Üsküdar vapur iskelesine kadar götür-

mek isterim... Zaten benim orada bir işim kalmadı. Hanımefendinin biraz önce söylemiş olduğu gibi size bazı söyleyeceklerim de vardır.

Maklayn sevinçle:

-Daha iyi yolumu bulmak için hakikaten biraz müşkülat çekecektim beraberce gideriz. Fakat Allah aşkına şu yakınlarda bir lokanta bulmak mümkün müdür? Sabahleyin saat sekizden beri ağzıma hiçbir şey koymadım. Şimdi de zaten saat dokuzu geçmiştir.

-Yiyecek bulmak için Üsküdar İskelesi'ne kadar gitmek lazımdır.

-O halde yürüyelim.

İkisi birlikte tenha ve karanlık yokuştan ilerlemeye başladılar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM:
İKİ ÇERKEZ KADINLARI

Bundan önce hikayesini anlatmış olduğumuz vakalardan iki gün sonra bir pazar günü Abdülhamid Han bir şafak vakti keyifli bir halde uykudan uyanmıştı. O sırada Yıldız Sarayı'nda padişahın emniyeti için muhafız gece bekçilerinden başka kimse bulunmuyordu.

Gizli cemiyeti bir hafta zarfında meydana çıkarmak için Maklayn'ın kati ifade ve teminatı birkaç günden beri padişaha rahatlığını iade etmiş ve istirahatini bozmaya cesaret eden adamlara vereceği dehşetli ceza ve işkenceleri düşünmeye başlamıştı. Kendi kendine;

-Eğer bu İngiliz emin bir iz bulmuş olmasa bu yolda bir taahhüt altına acele tertip girmeyecekti. Binaenaleyh birkaç günden nefsime ve hükümetime karşı fesatlıklarda bulunan bu habislerin bir kaçını veya hepsini elde edebileceğiz. Kendilerini söylettikten ve her şeyi tamamıyla anladıktan sonra en iyisi bu adamları gizlice boğdurmalı, bu suretle mesele gizli kalır. Halk arasında heyecan meydana getirmez. Hatta cesetlerini de kaybetmek lazımdır, diye düşündü.

Abdülhamid Han sabahleyin erkenden uyandığı vakitte bu gibi mülahazalar ile fikrini ferahlandırmaya çalışıyordu.

Lakin Maklayn'ın saraydan iki günden beri hareketinden beri bir haber alamadı. Bu adamın bir kere ne yaptığını anlamalıyız. Bakalım incelemelerini ne dereceye kadar ileri götürmüştür diye apansız bir düşünceye daldı.

Daha sonra yatağının yanındaki duvarda bulunan elektrik düğmesine bastı. Kapı açıldı ve bıyıkları boyalı bir ihtiyar kapının eşiğinde elleri göğsünde olarak göründü. Sultan ona;

-Haydi gir İzzet Paşa'yı uyandır ve hemen buraya gelmesini söyle diye emirde bulundu.

Bu bekçi padişahın bu emrini yerine getirmek için gitti ve vazifesini tamamladı.

İzzet Paşa padişahın huzuruna geldiği zaman Abdülhamid Han zaten giyinmiş olarak onu beklemekteydi, ona hitaben:

-İzzet! Maklayn'dan ne haber? Yıldız Sarayı'ndan çıkıp gitmesi iki gün olduğu halde hala bir haber ve malumat alamadık.

-Şevketmeab Efendimiz! Maklayn ihtiyacı olduğu zaman derhal bize müracaat edeceğini söylemişti. Mademki bir haber etmedi bize ihtiyacı olmayarak işini takip ediyor demektir.

-Evet! Fakat ben bu adamın bizi aldatmayacağına emin olmak için hiç olmazsa işgüzarlığına uzaktan olsun nezaret etmeyi arzu ederim.

-Şevketli Padişahım. Maklayn hakkında bu konularda ona tamamen emniyet edebilirsiniz zannediyorum. Mösyö Maklayn'ın hareket tarzı son derece insaflı, müstakim ve muhlis bir kimse olduğunu ispat ediyor. Bizi aldatmak istemiş olsa sarayınızdan bu surette uzaklaşmadı.

-Her ne ise bugün kendisinden bir malumat alarak iki günden beri ne yapmış olduğunu anlamak isterdim.

İzzet Paşa müterediddin bir çehre ile:

-Fakat Şevketli Padişahım, sizin arzunuz benim için mukaddes olmakla beraber kulunuza son derece müşkül vazife tevdii buyurduğunuzu acizane arz ederim. Bu irade-i şahanenizi icra edebilecek miyim?

Abdülhamid hiddetli bir surette:

-Ne için?

-Çünkü şu an ben Maklayn'ın nerede olduğunu bilemem.

-Nasıl? Gidişi sırasında adresini bırakmadı mı?

-Hayır! Bize lüzumu olduğu sırada müracaat edeceğini söyledi.

Abdülhamid Han sert ve kati bir ses ile:

-Kendisinin nerede olduğunu bu akşama kadar anlamalısınız.

İkinci katip İzzet Paşa Hz. Padişahı hiçbir itiraza artık imkan kalmadığını anlayarak cevaben;

-Ferman efendimiz hazretlerinindir.

-Bu akşam iyi bir malumat beklerim.

-İrade-i seniyyelerinize arz-ı inkıyada her dakika amadeyiz efendimiz.

İzzet Paşa birkaç defa ubudiyeti ve hürmetlerini arzdan sonra şaşkınca padişahın huzurundan çıktı. Zira müşkülpesent efendisini ne yolda memnun edeceğini bilmiyordu.

Abdülhamid Han sevgili mabeyincisine bu emri verdikten sonra ilk akşamdan beri saraya gelmiş olan jurnalleri kendisine getirmeleri için irade buyurdu.

İhtiyar bekçi bir tepsi içinde kapalı muhafazalarda bir yığın evrak takdim etti. Abdülhamid Han ütü makinesinden geçirilmiş olan tepsiyi bir masa üzerine koyduktan sonra bir sandalyeye oturarak gelişi güzel bu zarlardan birisini piyango çeker gibi tepsinin içinden alır. Zarfın üzerinde hiçbir adres bulunmadığından doğruca padişaha mahsus olarak yazılmış bir jurnaldi.

Abdülhamid Han şüpheli ve titrek eli ile zarfı yırtıp okumaya başladı:

"Üç günden beri İran Konsolosunun hanımı Mısır'dan gelmiştir. Bu kadın Ermeni'dir. Bu kadın zaten Ermeni Patriği ile görüşmüş ve gelişinden itibaren birçok görüşmeler yapmakta ve karşılığında bulunduğu otele görüşmek istetenleri kabul etmektedir. Ermeni fesat komiteleri tarafından bir özel görevle gelmiş olduğu zannedilmekte ve kutsi nüfuslarına karşılık bir fesat ve karışıklık hazırlamaktaymış. Bu kadının saltanat payitaht topraklarından bir an önce uzaklaştırılması hususunda emir ve ferman siz padişah efendimiz hazretlerinindir."

-Bu ne dehşetli şey? Nefsime karşı yine yeni bir fesat evet hakkı vardır... Bu tehlikeli kadını hemen İstanbul'dan uzaklaştırmalıdır. Herhalde buraya haine bir maksat için gelmiş olduğu bellidir, diye Abdülhamid Han bu jurnali benzi atarak tekrar okudu, daha sonra masanın üstüne koyup başkasını eline aldı. Bunun içindeki bilgi ise şöyleydi;

Dünkü gün Nişantaşı tarafında ikamet etmekte bulunan M... Paşa'nın haremi Galata Saray'ın yanındaki hamama yıkanmak vesilesiyle gitmiştir. Nişantaşı'nda oturanlar için Feriköy hamamına gitmek daha münasip iken bu kadının bu hareketi şüpheyi davet ediyor. Bundan başka hamamda beş saat kaldı. H... Paşa'nın haremi dahi aynı hamama gelip biri diğerinden bir saat sonra çıktı. Bu kadınlar hamamdayken Tokatlıyan'dan bir çıkın götürdüler. Götüren uşak çıkının içinde çikolata ve pasta olduğunu söylemişse de tamamıyla ne olduğunu anlamak mümkün olmadı. Bu maruzatımı padişahıma arz eder, kararın sizin olduğuna, bu kulunuz..."

-Bu malumatların her ne kadar ehemmiyetleri yoksa da jurnali yapan kişiye mükafat vermek lazımdır. Belki bir gün ehemmiyetli bir maruzatta da bulunabilir... Mamafih zikrolunan iki paşalar her ne kadar görünüşte kendi sadakatlerini göstermekteydilerse de gizlice bana karşı bir fesatta bulunma-

ları muhtemeldir, diye Abdülhamid Han mülahaza etti. Daha sonra tepsiden bir üçüncü zarfı aldı. Şöyle yazıyordu:

"Dünkü gün Adliye Nazırı Abdurrahman Paşa Bab-ı Ali'ye giderken, tam köprünün ortasında aniden arabasını durdurup konağına geri döndü. Ve yarım saat kaldıktan sonra tekrar Bab-ı Ali'ye gitmiştir. Nazır Paşa'nın bu hareketi şüphe çektiğinden arzına cesaret ediyorum. Ferman sizindir."

-Yarı yoldan aniden hanesine geri dönüşünün manası nedir? Hakikaten bu şey bana da şüpheli geliyor, diye sultan mülahazada bulundu.

Sultan bu arada kağıdı masanın üstüne koyup başka bir zarfı aldı ve mütalaasına devam etti.

-Dünkü gün öğleye yakın vuku bulan tarifi mümkün olmayan garip bir olayı padişah hazretlerine arzı kulluğumun vecibesi olarak arz ederim:

"Adliye Nazırı Abdurrahman Paşa köprüye ulaştığı zaman hemen arabasını durdurup Bab-ı Ali'ye gideceği yerde tekrar kendi konağına geri dönüp otuz ve kırk dakika kadar kaldıktan sonra yeniden arabayla Bab-ı Ali'ye gitmiştir. Konağına giderken paşa pek fazla telaşlı, tekrar araba ile geri döndüğünde ise rahat bir haldeydi. Nazır Paşa'nın bu garip hareketi ben kulunuz için pek fazla şüpheli görünmüş olmakla beraber, yarı yoldan geri dönüşünün sebebini anlamayı bir vazife addederek, tahkikatına giriştimse de bir türlü belli başlı malumata sahip olamadım. Konağın hizmetçileri paşanın yolda rahatsız olduğundan arabacıya geri dönmesi için emir vermiş olduğunu söyledilerse de bu cevapları ikna edici değildi. Zira paşa konağına geldikten biraz sonra azimet ettiği vakit simasında bir hasta heyeti yoktu. Paşanın ikinci dışarı çıkışında elbisesini dahi değiştirmiş olduğunu dahi müsaade etmiştim. Bütün bu garip haller benim fikrimde daha fazla şüpheler hasıl etmiş olduğundan durumu arz etmeye çalıştığım maruzdur. Ferman sizindir.

Abdülhamid Han zihnen endişeli bir halde:

-Abdurrahman'ın bu hareketi hakikaten taassubuma sebep oluyor. Meseleyi derhal anlamalıyım.

Daha sonra adliye nazırına dair olan iki jurnali ihtimam ile bir tarafa koyup, tepsinin içinden bir başka zarf aldı. Bu zarfta ise şöyle yazılıydı:

Siz kutsi zatı-ı hazret-i padişahımız için gayet ağır bir tehlike bulunduğundan nazarı dikkatinizi çekmeyi bir kulunuz olarak vazife bilirim.

Güya Tevzii mektebi mükafatı vesilesi ağır bir tehlike bulunduğundan nazarı dikkatinizi çekmeyi bir kulunuz olarak vazife bilirim.

Güya Tevzii mektebi mükafatı vesilesi ile bu günlerde Ermeni mekteplerinde ve kiliselerinde Ermenilerin Patriki'nin başkanlığı altında bir takım toplantılar vuku bulmaktadır. Bu toplantılar gizli maksatlı hainlikleri örtmek niyetiyle siz padişahımız için hayırlı dualarda bulunmakla başlayan bu toplantılar; ülkeyi, nüfuzunuzu kırmayı ve aleyhinizde bulunmayı ve desiseleri hazırlamaktadırlar. Mektep talebeleri şiirler ve nutuklarla orada hazır bulunanları fesada teşvik etmekte ve hareketleri alkışlar ile rağbet göstermektedirler. Muallimler talebelerine kimya dersi vesilesiyle bomba yapmak usulünü öğretiyorlar. Jimnastik dersi suretiyle askeri talimleri yaptırmak, talebeden mektep ücreti namıyla topladıkları paraları Londra ve Cenova'daki komitelere göndermektedirler. Nihayet İstanbul'da bulunan bütün Ermeni mektepleri haklarında ibraz buyuran müsaadeden istifade ile apaçık iş görmek için adeta birer fesat ocağına dönmüş oldukları hasbel sadaka maruzdur. Ferman sizindir."

Abdülhamid Han gayet meyus bir halde;

-Aman Yarabbi!... Bunlardan hangi birinizin hakkından gelmelidir? Kime emniyet etmeliyim? Kimin sözüne inanmalıyım? Hangi şeyi men etmeli ve hangisine müsaade buyrulmalıdır?.. İnsanların en fazla masum bir sıfat ile de yine fesada çalı-

şıyorlar... Eğer ki herkesin kafasından geçenleri keşfetmek için bir çare bulunmuş veyahut fikirlerin ve masatların fotoğrafını almak için bir alet icat edilmiş olsa hükümetimizin bütün ahalisini dahi zikrolunan fotoğraf makinesinden geçirttirirdim... Fakat o vakit dahi otuz milyon ahaliyi de mahvetmek icap edecekti, diye düşündü.

Abdülhamid Han müstebit titrek eliyle zikrolunan bu jurnali bir tarafa koyup, tepsinin içinden başka bir zarf alacağı sırada odanın kapısı açıldı.

Abdülhamid Han büyük bir dehşetle ayağa kalktı. Elini enli kaputunun cebine sokup, daima yanında bulundurduğu dolu tabancasını çıkarıp, kapıya doğru çevirdi. Fakat henüz ateş etmediği halde içeriye giren yere serilmişti...

Abdülhamid Han'ın dehşetinin ve tabancasını aniden cebinden çıkarmasının sebebi şuydu;

Huzuruna emri ve malumatı olmaksızın hiçbir kimsenin girişe salahiyeti yoktu. Eğer bir kimse bu nizama karşı harekete cesaret etmiş olsa sağ olarak çıkmayacağına emin olmalıydı.

Abdülhamid Han bu sefer tabancasını kullanmaksızın cebine koyup ilk telaşı geçtikten sonra yere serilmiş olanın yanına koştu.

İçeriye girmiş olan bir kadındı.

-Dilara ne oldu? Ne vardır? diye suratını asacak yerde mülayim ve iltifat edici bir ses ile soru sormuş oluyordu.

Kadın belini doğrultup diz çökerek:

-Velinimet padişahım merhamet! Merhamet!.. İstirham ederim. Bu cesaretim için sizin affınızı rica ederim.

-Söyle bakayım! Ne var? Niçin bu kadar telaş ediyorsun?

Bu sorular tekraren mülayim ve hoş bir eda ile yeniden sorması, bu kadını yerden kaldırıp bir sandalyeye oturtması vaki oldu.

Abdülhamid Han'ın Dilara diye isimlendirdiği yirmi yaşlarında emsali olmayan güzellik ve letafete sahip bir genç kadındı. Uzun kirpikleri, iri ve siyah gözleri bir evliyayı bile baştan çıkaracak derecede güzel ve cazibeliydi.

Kiraz gibi kırmızı küçük ve latif dudakları zannedersin ki öpücüklere temas için yaratılmış, hafif ve şeffaf tüller arasında, kollarının ve göğsünün kar gibi beyaz bütün hüsnü cemaliyle müşahede edilmekteydi...

Abdülhamid Han bu dünya güzeli kızı sandalye üzerine oturttuktan sonra, kendi malı olan ve Hz. Allah'ın (c.c.) bir mucize gibi yaratmış olduğu bu ehva-i devranı bir ara temaşaya daldı. Telaş ve şaşkınlık içinde bu kızın masum güzelliği daha fazla cazibedar olmaya başladığından, şehvet duygusu tesiri ile bütün vücudu ürpermelerle dolan sultan burun delikleri adeta açılıp kapanmakta, arzu ve heyecan içinde kavrulmaktaydı.

Dilara gayet sıkı emir ve nizamın aksine kapıyı açmış ve efendisinin huzuruna girmiş olduğundan bu haller ve telaş neticesi olarak bir sinir nöbetleri olup ağlamaya başladı.

Abdülhamid bu kızın saçlarını ve yüzünü okşayarak ve latif sözler söyleyerek rahatlatmak istedi. Biçare kızın küçük bir çocuk gibi hüngür hüngür ağlamakta ve bir söz söylemeyerek göğüsleri kabarmaktaydı.

Abdülhamid Han yanındaki odaya girip elinde tutmuş olduğu ufacık bir şişeyi genç kadına koklattı.

Bunun üzerine güzel huri kızın asabi hali teskin olduysa da gözyaşları yanaklarından hâlâ daha aşağı akmaktaydı. Abdülhamid baba şefkatiyle mendilini çıkarıp gözyaşlarını sildi. Daha sonra bir sandalye alıp yanına oturdu. Güzellik numunesi kadının parmaklarını kendi sinirli ve kuru ellerinin içine alıp okşayarak:

-İşte şimdi artık rahatladın. Telaşının sebebini söyle bakayım:

Güzel kız padişahın şahane iltifatından rahatlayarak tatlı gözlerini yukarı kaldırarak baktı ve bir melek gibi tebessüm ederek efendisinin elini tutup dudaklarına götürerek;

-Söyle bakayım niçin ağlıyorsun? Senin canını kim sıktı? diyen Abdülhamid Han, jurnallerini unutup bu genç kızın ansızın ziyaretiyle meşgul olmaya başladı.

Dilara hoş bir seda ile;

-Benin velinimetim! Daima beni gözde bulundurduğun halde, bana keder vermeye kim cesaret edebilir?

Bu kaçamak cevabı ile sultana emniyet vermediğinden tatlı fakat yarı emirane bir tarzda tekrar;

-Söyle hiçbir şey saklamamalısın? İçeri girdiğin zaman niçin bu kadar telaşlıydın? diye sordu.

-Emin olunuz Şevketmeab, büyük bir şey olmamıştır. Ani surette telaş edip altüst oldumsa da layık olmadığım halde hakkı cariyanemde lütfen çok bol gösterilen teveccüh her şeyi unutturdu.

-Pekala! Teveccühüname tamamen layık olmak için her şeyi bana temiz bir kalp ile anlatmalısın...

Genç kız elleriyle yüzünü kapatarak:

-Babamı tokatladılar diye mırıldandı.

-Tokadı kim vurdu?

-Albus Bey...

-İşin içinde bir kıskançlık olduğunu keşfetmiştim.

Albus Bey, Abdülhamid Han'ın gözdelerinden olan Çerkez kızlarından birisinin babasıydı. Bu adam kızının güzelliği sayesinde sarayda nüfus sahibi olmuştu. Adı geçen Çerkez kızının ismi Belkıs olup, kusursuz güzelliği dolayısıyla uzun müddet Abdülhamid Han'ın kalbine, bir rakibe bulundurmayarak melike olabilmişti.

Fakat bir gün Uzun Yayla'da bir Çerkez kızı getirmişler ve ilk görüşünde gözlerinin emsalsiz güzelliği ve cazibesi Sultan

Abdülhamid Han'ın kalbini çalmış olan bu Çerkez kızı bu Dilara idi.

Abdülhamid Han bu kızı ve hem de kendisine takdim etmiş olan saraylı Ziya Paşa'yı iltifat inamlarına boğmuştu.

Bu Ziya Paşa son günlerde sultanın yaverliğine getirilmişti. Hikayemizin ilk kısmında süratle yükselen feyzini beyan etmiş olduğumuz zat idi.

Bu yeni gelen Çerkez kızının ta ilk günden sarayda mümtaz bir mevki kazanmış olması Belkıs'ın kalbini hiddet ve harareti ile dağlamış bulunuyordu. Belkıs'ın babası Albus Bey sultanın nezdinde kızının tesir ve nüfusunun eksilmesi derecesinde ehemmiyetini kaybederek, kendisi dahi son derece hırsından kabarmıştı.

Bu suretle Ziya Paşa'nın himayesiyle Yıldız Sarayı'na dahil olmuş olan küçük ve güzel Çerkez kızına karşı iç yüzden entrikalar başlamıştı. Fakat Dilara güzelliği nispetinde iffetli ve temiz bir kız olduğundan kendisine karşı gösterilen muhalefet ve düşmanlığa mukabil aynı surette hiçbir teşebbüste bulunmayı denememişti.

Bilakis kendi rakibesine karşı alicenap be asilane muamele gösterdiğinden bu hali daha fazla Belkıs'ı hırslandırıp, kabartıyordu.

Belkıs'ın kalbinde kin ve garez azar azar o kadar şiddetlendi ki; hasmına rastladığı anda daima gözlerinden gazap ve hırçın heyecan saçılmaktaydı. Daima sultanı kadınsı iltifatlarıyla memnun eden ve çok mesut olan Dilara için bütün zamanlarını intikam planları tasavvur etmekle geçiriyordu.

Günün birinde Dilara babasını görmek arzusuna düşüp, bu hususu padişaha arz eder.

Abdülhamid Han derhal güzel kızın memleketi olan Uzun Yayla'ya hususi bir yaverini göndererek, Dilara'nın baba ve anasını saraya getirdi. Haklarında her çeşit ikram ve izzet gösterilmesini emreder.

Hususi yaver kızın köyüne ulaştığı zaman validesinin birkaç gün önce vefat ettiğini öğrenir ve yalnız babasını beraberinde yanına alarak İstanbul'a getirmeye mecbur kalır.

Dilara'nın ihtiyar babası Hasan Ağa altmış yaşlarında boylu poslu, gücü kuvveti yerinde bir Çerkez'di. Açık havaya ve serbest olmaya alışmış olan Hasan Ağa hususi yaveri soğuk bir muamele ile karşılar. Hatta bu daveti:

"Kızım beni arzu ediyorsa kendisi buraya gelsin ve hasretini alsın" diye ret bile eder.

Fakat yaver ve etrafında bulunan Çerkez dostlarının ısrarı üzerine Hasan Ağa İstanbul'a bir şart ile gitmeye razı olup:

-İstediğim zaman köyüme geri dönebilmeliyim.

Hususi yaver:

-Bu konuda kamil bir hürriyeti temin edebiliyoruz, diye cevap verdi.

Bu suretle ihtiyar Çerkez Hasan Ağa Abdülhamid Han'ın hususi bir misafiri gibi izzetli bir şerefle saraya gelir.

Babası ile kızının ilk karşılaşmaları gayet sessiz geçti. Dilara kendi babasından ayrılmış daha doğrusu onları marifeti ile henüz on bir - on iki yaşlarında çocuk iken satılmış ve o zamandan beri hakkında bir malumat alınmamıştı. Annesinin vefatını kendisine tebliğ etmek icap ettiğinden son derece üzülmesine sebep olmuş ve ihtiyar Çerkez Hasan Ağa ise kızının şan ve şerefinden gözleri kamaşarak kendisini rüyada zannediyordu.

Hasan Ağa'nın Yıldız Sarayı'na gelişini ve ikamet etmesini Belkıs ve bilhassa babası Albus Bey için yeni ve şiddetli bir darbe olmuştu.

Dilara sarayda ve sultanın hareminde Belkıs'ın yerine geçmiş ve işte Hasan Ağa dahi sarayda Albus Bey'in makamını zapt etmekte bulunmuştu.

Zaten Hasan Ağa'nın yakinen padişahın hususi hizmetinde ehemmiyetli bir memuriyete tayin edileceği bir zamandan

beri Yıldız Sarayı'nda söylenmekte olduğundan bu hâl Albus Bey'in haset ve garezini daha fazla şiddetlendirmişti.

İşte o sabah sarayın koridorlarının birisinde intikam hırsıyla dolu olan Albus Bey, ihtiyar Çerkez Hasan Ağa'ya tesadüf ederek gazap dolu bakışlarla bakmasına karşı tahkir edici bir tebessüm ile mukabele ettiğini görünce bir fırtınadır koptu.

Albus Bey vahşi bir kaplan gibi ihtiyar Çerkez Hasan Ağa'nın üzerine hücum edip küfürlü ve galiz sözlerle yüzüne birkaç kuvvetli tokatlar vurur.

Orada bulunanlar iki hasımı birbirinden ayırmaya koştularsa da gözleri hiddetinden kör olmuşçasına hançerini çekip, ihtiyatın böğrüne sokmak istediyse de ihtiyar Hasan Ağa dahi görmüş olduğu bu hakaretten dolayı kendisini kaybedip, silahına davranıp intikam almak ister. İki hasımda bu arada birbirlerinden uzaklaştırılmış olduklarından, ihtiyar Çerkez Hasan hiddetinden köpürerek doğruca kızının yanına koşup durumu anlatarak, o dakikada Yıldız'dan gidip kendi hesabına düşmanından intikam alacağını ilaveten söylemişti.

Dilara ihtiyar babasının olayından son derece müteessir olup içindeki genç Çerkez kanı galeyana gelir ve güzelim kiraz dudaklarından ilk defa olarak intikam sözleri çıkar.

Hasan Ağa hiddetinden titreyen sedasıyla:

-İhtiyar babanı hareketlere maruz kalması için mi memleketinden getirttin? diye bağırdı.

Dilara babasını biraz teskin ettikten sonra hemen ayağa kalkıp yaptığının sonucunu düşünmeksizin yalnız ani üzüntünün tesiri altında haremin kısımlarından olan Abdülhamid'in bulunduğu daireye doğru gitti. Yolda hiçbir kimse kendisine mani olmaya cesaret edemedi. Zira sarayda ve haremde Abdülhamid Han'ın bu seçkin sevgilisi mümtaz bir mevki kazanmış ve herkesten onun keyfi emirlerine boyun eğmiş bulunuyordu.

Bu kıza yalnız sultanın bulunduğu yerin kapısında muhalefet edildi. Orada beklemekte olan bıyıkları uzun ihtiyar tüfekçi kendisi durdurarak:

-Emir olmaksızın padişahın huzuruna girmenin katiyetle yasak olduğunu biliyoruz.

Güzel kız azametli ve kibirli bir halde:

-Bu yasağı senin gibi ben de bilirim.

-Öyleyse! Yasak olduğunu biliyorsanız irade-i seniyyeye niçin karşı geliyorsunuz? diye ihtiyar topuzunu eliyle tuttu.

-Çünkü... Velinimetimiz sultan kendi şahsi menfaati için hemen bu anda görmeliyim... Yapmış olduğum bütün itaatsizliğin mesuliyetini deruhte ederim... Şimdi anladın mı?

Küçük kızın bu sözleri o kadar kati ve mütekebbirane ve cesaret doluydu ki; ihtiyar bekçi bir ara şaşırıp elini kapının topuzundan aşağı alarak:

-Hiç olmazsa bir dakika müsaade buyurunuz, bekleyiniz de Şevketmeab efendimiz beni bir vesile ile içeriye çağırdığı zaman cevap vereyim...

Dilara telaş ve sabırsızlığından dolayı kendisini tutamayarak cevap bile vermeksizin asabi bir hareket ile bekçiyi iterek kapıyı açıp içeri koştu.

Kusurunu zaten biliyoruz.

Abdülhamid Han Dilara'ya hitaben:

-Pekala... Mademki cereyan eden olayı söyledin şimdi tafsilatını da naklet bakayım.

O zaman sultanın güzel sevgilisi bütün olayı ve vurulan tokatları söylenen küfürlü ve taciz dolu sözleri babasının açıkça maruz kaldığı hakaretleri ve saraydan uzaklaşıp kendi eliyle intikam almak için vermiş olduğu kararı harfiyen nakil ve hikaye eder.

Abdülhamid Han Çerkez kızının hikayesini pür dikkatle dinledikten sonra:

-Babana bundan dolayı nasıl bir tazminat ödememi talep edersin?

-Vaki olan hakareti müsavi ve bu hakareti temizleyecek bir tazminat isterim.

-Albus'u saraydan uzaklaştırayım mı?

-Gitsin de dışarıda daha kolayca babamın başına belamı getirsin?

-Bir yere sürgün edeyim mi?

-Bir müddet sonra daha fazla nüfus ile saraya geri mi dönsün?

-Fakat kendisini sürgünden buraya kim getirecektir?

Genç kız velinimetinin gözlerinin içine bakarak:

-Belkıs!

Dilara'nın bu nazarı o kadar yakıcı ve cazibeliydi ki Abdülhamid Han hafifçe titredi ve şehvet arzusu cereyanı elektriği gibi bütün vücudunu kapladı.

Abdülhamid Han kızın ellerini tutup, okşayarak:

-Dilara var iken Belkıs'ın ne tesiri olabilir?

Padişahın bu şahane iltifatından cesaret alan güzel ve genç Çerkez kızı;

-Dilara velinimeti sultanın üzerinde o kadar etki sahibi olsaydı, o vakit Belkıs bu sarayda kalamazdı. Fakat o burada bulundukça ben asla rahat ve bir gün onun keyfine kurban olmayacağıma emniyet hasıl edemeyeceğim.

Dilara bu sözleri öyle latif surette söylemişti ki ateşten gözleri son derece cazibe dolu bir hal kazandı.

-Öyleyse Belkıs dahi babası ile birlikte Yılsız Sarayı'ndan sürmemi mi arzu ediyorsun?

-Ben efendimin aciz bir esiriyim. Ben efendimin arzularına en büyük muhabbetle itaat ederim... Bu kadarcık söylemeye cesaretim ise cariye olan bendenizin hakkında büyük lütuflar

gösterilmesi, sizin bana gösterdiğiniz ulu cenaplık ve teveccühlerinizden ileri gelmektedir...

Güzel Çerkez kızı bu sözleri müraice bir tarzda söyleyerek, fevkalade telaş gösterip kara gözlerinin ve kirpiklerinin arasından gözyaşları dökülmekte ve gül yanaklarından tatlı tatlı aşağı akmaktaydı.

Abdülhamid Han kızın cazibesine o kadar meftun ve güzelliğine mağlup oldu ki, kendisini tutamayarak;

-Albus ile kızı Belkıs bugün bu saraydan çıkarılacaklardır diye ünlendi.

Bu ara Dilara'nın gözlerinde bir zafer kazanmış hali vuku bulunca, saadet nuru parlamaya başlayarak;

-Şevketmeab padişahımız ne suretle arzu buyururlarsa öyle olsun.

Sonra Dilara ayağa kalkarak;

-Sultanım kıymetli dakikalarını daha fazla almayıp, meşgul etmemeyim...

-Haydi Dilara git! İstediğinin yerine getirileceğine emin ol. Artık bir daha ağlamamalısın. Zira o güzel gözlerinin acı gözyaşlarıyla ıslanmasını istemem.

Güzel kız bir gazal yürüyüşü ve koşuşu ile efendisinin yanından uzaklaşmaktayken Abdülhamid Han'ın bakışları bu genç, alımlı ve masum kızı takip ediyordu. Harem-i hümayunda yalnız güzel Dilara, efendisini uzun müddet aşk ateşiyle yakmaya devam edecekti.

Abdülhamid Han'ın en büyük gailelerinden birisi kendi sıhhatinin muhafazası iken, Dilara'nın yanında her türlü tedbir ve ihtiyatı unuturdu. Hususi doktorları bazı zaman rumuzat ile bu ciheti kendisine hissettirmek istemişlerse de zahmetleri hep boşa gitmişti. Kendisi üzerine yalnız tesir ve nüfusu olan peder diye isimlendirdiği tabibi Mavroyni Paşa idi. Birkaç sene önce o vefat etmiş olduğundan, hiçbir doktor onun yerini dolduramıyordu.

Böylece bu güzel kıza karşı Abdülhamid Han'ın tutkunluk dolu aşkı, vücudunu yavaş yavaş bitirmekte ve hususi doktoru kendisinin az bir zamanda büsbütün kuvvetten düşeceğini görmekteydiler. Bu durumu herkesten önce kendisi dahi hissetmekteydi. Çelik gibi gayet kavi olan irade be arzusu bu Çerkez kızına karşı zayıflamaktaydı.

Kış gittikten sonra Abdülhamid Han masanın yanına gelip sandalyesine oturarak jurnallerin mütalaasına devam etmek istediyse de fakat Dilara'nın apansız gelişi onun ile olan muhaveresi kızın telaş ve figanı kendisini altüst etmişti.

Tepsinin içinden bir zarf alıp açtıysa da okuyamadı. Kendi arzusu hilafında olarak aklı fikri Çerkez kızına doğru gidiyordu. Canı sıkılarak kağıdı bir tarafa atıp biraz evvelki görüşme için düşünmeye başladı.

-Belkıs'ı saraydan kovmak mı? İşte bu güç mesele. Belkıs bir sultandır. Benden çocukları dahi vardır. Hayır bu düşünce kabul edilemez. Bu meseleyi başka bir tarzda halletmek için başka bir çare bulmalıyım.

Abdülhamid Han bir ara derin düşüncelere daldıktan sonra bir karara varmışçasına elektrik ziline bastı. Sadık bekçisi kapısının eşiğinde göründüğü zaman:

-Albus Bey'i çabuk buraya çağır.

Daha sonra tepsiden bir zar daha alarak gelişi güzel okumaya başladı. Jurnaller dikkat çekici olduğundan tamamıyla okudur. Kendi sadık hafiyelerinden biri sarayın en büyük memurlarından birisini açıktan açığa padişahın nefsine hakaret etmekle itham ediyordu.

Abdülhamid Han'ın alnı buruştu. İçindeki bilgilerin yalan ve iftira olduğunu bildiği halde vücudunu bir endişe ve heyecan istila ederek;

-Eğer ki bu yazılanların birisi doğru olsa çok dehşetli bir haldii. Deyip kağıdı tekrar okumak için ihtimamla bir tarafa koydu. O zaman kapı vuruldu. Sultan Hamid gelen adamın

kendi sadık bekçisi olduğunu bildiği halde tekrar titredi ve boğuk bir ses ile;

-Gir.

-Padişahım! Albus Bey irade-i seniyyelerini bekler.

-Söyle içeri gelsin...

Bir dakika sonra Belkıs'ın babası Albus Bey içeriye girip, kapının yanında selam vererek durdu. Sultan bu adama sert bir seda ile:

-Albus! Senden hiç memnun değilim.

-Efendimiz hazretlerinin yüksek rızalarına muhalif bir harekette bulundumsa cezasını çekmeye hazırım, diye cevap verdi. Abdülhamid yüksek bir sesle:

-Çerkez Hasan ile niçin kavga ettin? Kendisine niçin tokat vurdun? diye sordu. Çerkez Albus kibirli bir eda ile;

-Kavga etmedim. Ancak tokatladım, diye cevap verdi.

-Sarayımda böyle kavgalar olmasını istemediğimi bilmiyor musunuz?

Albus aynı kusursuz tavır ile:

-Hasanı tokatlamamın sebebi sizin şahsınıza karşı kulluğumun gereğiydi.

-Ne demek istiyorsun?

-Velinimetim! Bu Çerkez ile kızı size karşı hıyanette bulunmaktadırlar.

Abdülhamid Han'ın benzi atarak:

-Bana karşı hıyanette mi bulunuyorlar?

-Evet efendimiz.

-İspat et bakayım.

-Kulunuza iki üç gün müsaade buyurunuz. Arz ve takdim bulunan şeyleri ispat edeceğim.

-Eğer arz ve ispat edemezsen?..

-O vakit başımın kesilmesini arz ve istirham ederim.

Albus Bey'in bu sözleri gayet kati ve metin surette söylenmiş olduğundan, Abdülhamid Han altüst oldu. Bir ara cevap vermeyerek doğruca Albus'un gözlerinin içine kendisine mahsus olan ve yaklaşanları zapt eden nazar ile baktı. Albus Bey bu nazardan müteessir olmayarak sözlü olarak tekraren:

-Evet Padişahım! Bu edepsizler sizin şahsınıza karşı hıyanette bulunmaktadırlar. Bunu keşfetmiş olduğumdan dolayı bu alçağa tesadüf eder etmez kendimi tutamadım ve tokatladım.

Bu muamele zat-ı padişaha hoş görünmediyse de kullarına layık görecek olduğunuz cezayı memnuniyetle kabul etmeye hazırım. Lakin herhalde vicdanım rahattır.

-Fakat haremde kapanmış olan bir kız Anadolu'dan İstanbul'a henüz gelmiş olan ihtiyar bir Çerkez nasıl olup da bana karşı bir hıyanet edebiliyorlar ve niçin yapsınlar?..

-Bunlar başkalarının eli altında adi aletlerden başka bir şey değillerdir. İşte hal ve hakikat budur.

-Fikrini açıkça söyle bakayım...

-Padişahım! Söylemiş olduğum gibi kölenize iki üç günlük zaman lazımdır. Sözlerimi kati surette ispat edebilirim. Şimdi daha fazla söyleyecek olursa faydası olmaktan başka, zararı dahi olabilir. Şu halde müsaade buyurunuz da sükut edeyim.

Abdülhamid Han tekrar Çerkez Albus'un gözünün içine baktıysa da bir fayda hasıl olmayacağı ve söylemeyeceğini görüp, kendi rızası hilafında olarak:

-Pekala! Sana ithamlarını ispat etmek için üç gün müsaade ediyorum. Fakat üç gün sonra söylediklerini ispat edemezsen elimden asla kurtulamazsın.

-Hem benim hem de kızımın hayatını büyük bir memnuniyetle emir ve irade-i şahaneleri kıyarım, diye Albus Bey sultanı büyük bir hürmetle selamladı. Bu sefer Sultan Abdülhamid Han:

-Haydi şimdi git de incelemelerine devam et.

-Sultanımdan istirham ederim ki arz ettiğim husus mahrem kalsın. Zira incelememe engelsiz ve şüphe davet etmeksizin devam ettirmek istiyorum.

-Pekala... Benden başka hiç kimse bilmeyecektir.

Çerkez Albus dışarı çıktığı zaman Hamid Han endişe ve telaşlar içinde boyanmış kaldı.

Albus Bey huzur-u şahaneye girmeden önce, Dilara'nın sultan ile görüştüğünü muzaffer ve sevinç içinde sultanın huzurundan çıkmış olduğunu anlamış olduğundan, az bir müddet sonra çağırdıklarında ne yolda kabule mazhar olacağını anlamış ve idrak etmişti.

-En hafif cezam sürgüne gönderilmek olacaktır, diye düşünmüştü. Tehlikenin önünü almak için bir çare bulmayı düşündü. Sultanın yapısını iyi bildiğinden dolayı zikrettiği hıyanet ve fesat hikayesini zihninde uydurmuş ve böyle hiç olmazsa birkaç gün vakit kazanmak istemişti.

Yıldız Sarayı'nda beklenilenin üstünde olaylar birbirini takip ettiğinden kurnaz ve usta bir adam için bu birkaç gün büyük bir sermaye sayılırdı.

-Üç gün kazandık... Üç gün içinde Allah-u Teala kesimdir... Şimdi Belkıs'ı görmeli ve olayı nakletmeliyim. Uzun Yayla'dan gelen bir esir kız, bir sultanı ayaklar altında tepelememelidir.

Ah Ziya Paşa! Bu belayı saraya sen getirdin, cezasını da sen çekmelisin, diye Albus Bey sultanın yanından canını kurtarıp çıkmakla, kendi kendine mülahazalarda bulundu.

BEŞİNCİ BÖLÜM:
HER ŞEY SIRASINDADIR

İzzet Paşa sultanın yanından çıktıktan sonra hemen İngiliz Maklayn'ı bulmaya koştu. Bu ise pek kolay bir iş değildi. Zira Maklayn Yıldız Sarayı'ndan çıktığı sırada kendisi dahi nereye gideceğini bilmediğinden gittiği yeri haber vermemişti.

-Herhalde Beyoğlu'na bir otele girmiştir. Acaba asıl ismiyle mi? Yoksa başka isim kullanarak mı?

İhtimal ki müstear bir isimle kendini otele kaydettirmiştir.

İzzet Paşa araba ile Beşiktaş'tan Beyoğlu'na giderken şu halde işim çok zor olacaktır diye düşünüyordu.

Paşa Beyoğlu'na ulaşınca Tokatlayan, Otel Di Londr, Bristol, Perapelas, Kruger vesaire başlıca otelleri gezdi. İki üç günden beri bunlarda tarif etmiş olduğu İngiliz'e benzer bir yolcu gelmemiş olduğunu anladı. Daha sonra ikinci, üçüncü derecede bulunan otellere müracaat ettiyse de bir netice elde edemedi. Vakit öğlen olduğu halde Paşa İngiliz Maklayn'ın izini bulamamıştı.

İzzet Paşa ümidini keserek arabasını Yani'nin meyhanesi önüne çekerek yemek için içeriye girdi. Bu birahanenin garson-

ları kendisini tanıdıklarından dolayı, hürmetle en güzel bir yere davet ettiler. Masayı düzeltip çerez gibi bir şeyler getirdikleri zaman Paşa'nın gözü kapı tarafında bulunduğundan, hemen bir sevinç nidası salıverdi. Zira İngiliz piposu ağzında, sol eli ceketinin cebinde ve sağ eliyle de birkaç gazete tutmuş olduğu halde mütebessim ve memnun bir kıyafetle bu birahaneye içeriye girdi.

Paşayı uzaktan görmüş olduğu için doğruca oturduğu masanın yanına gitti.

Abdülhamid Han'ın sevgili katibi, başarısız araştırmasından dolayı düşüncesi altüst olmuş ve çehresi sert bir hal kazanmış olduğundan, bunun üzerine memnun ve sevinçli bir hal geçmişti.

Maklayn'ın tamamıyla kendisine yaklaşıp elini sıktığı zaman Paşa ona hitaben:

-Maklayn! Dört saatten beri Beyoğlu'nun bütün otellerinde sizi aramakla vakit geçirdim. Bunu biliyor musunuz?

-Beni dört gün daha arayabilirdiniz... Zira ben otelde yatmıyorum.

-Yoksa bir ev mi kiraladınız?

-Ev değil, bir hemşerimin evinde bir oda kiraladım. Fakat bunların ehemmiyeti yoktur. Beni aramaktaydınız, işte buldunuz. Asıl mesele budur. Şimdi beni ne için aradığınızı söyleyebilir misiniz?

-Tabiidir, Maklayn. Lakin ilik işimiz birlikte yemek yemek olsun. Zannedersem yemek yemediniz.

Eski polis hafiyesi şapkasını çıkarıp:

-Hayır yemek yememişim. Davetinizi memnuniyetle kabul ediyorum. Diyerek İzzet Paşa'nın karşısında oturdu ve emirlerini bekleyen garsona bir viski ısmarladı.

-Sizi bu kadar acil aramamın sebebi şudur: Başlatmış olduğunuz araştırmanız ne merkezde? Bir iz bulabildiniz mi? Başarı

için ümit var mıdır? Zat-ı şahane sultanımız bunları bilmek istiyor... Bu sabah beni erkenden yanlarına çağırıp akşama kadar kendilerine kati bir cevap vermemi emir buyurdular. Ümit ederim ki araştırmanız yolunda devam etmektedir.

İngiliz Maklayn önündeki viski kadehinin yarısını içerek, soğukkanlılıkla cevaben:

-Hayır araştırmama devam etmiyorum.

İzzet Paşa hayret ederek:

-Nasıl? Niçin?

-Zira araştırmam zaten son buldu.

-Hiçbir netice elde edilemeyerek mi son buldu?

-Bilakis... Tam bir başarı ile son buldu.

Bu cevap İzzet Paşa'nın o kadar büyük bir hayrette bulunmasına sebep oldu ki ve emniyetsizliğini örtemeyerek şüpheli bir hâl ile İngiliz Maklayn'a bakarak;

-Allah bilir böylesi ehemmiyetli ve ciddi bir mesele hakkında latife yapmak isteyeceğinize inanmam. Mamafih sözleriniz o kadar gariptir ki; şüphelenmeye başlıyorum...

-Lakin ben de büyük bir ciddiyetle sizi temin ederim ki; "Her şey yolundadır"...

Maklayn son kelimelerini manidar bir surette telaffuz etti.

-O halde zat-ı şahaneye ne söyleyelim?

-Bu sözleri yani "Her şey yolundadır" dersiniz.

-Bu söz ile ne anlarsınız?

-Bu söz ile anlarım ki İstanbul'a bilhassa davet edilmiş olduğum işi muvaffakiyetle neticelendirdim. Birkaç gün içinde vazifemi tamamlamış olacağımdan İngiltere'ye gideceğim...

-Acizane zannederim ki; siz bu güne kadar malım olmamış olan esrarengiz cinayetlerin faillerini meydana çıkarmak için İstanbul'a davet edilmiştiniz. Bu adamlardan hiçbirisi henüz ele geçirilmedi. Nasıl oluyor da görevim son buldu diyorsunuz?

İkinci bir viski daha ısmarlamış olan Maklayn birkaç yudum içtikten sonra cevaben:

-Biliyorsunuz... Yıldız Sarayı'ndan ayrılışımdan önce size bu adamları sekiz gün içinde adaletin pençesine teslim edeceğimi vaat etmiştim...

İngiliz bu "adalet" kelimesini telaffuz ettiği zaman alaylı bir tebessümde bulunduysa da İzzet Paşa farkında olamadı. Daha sonra sözüne devam ederek;

-İşte o zamandan beri iki gün geçti. Daha altı gün mühletim var. Bu mühletin biteceği güne kadar vaadimi yerine getirmezsem, o zaman itiraz etmeye hakkınız olabilir.

-Öyleyse altı güne kadar gizli cemiyetin azalarını tevkif ettirebilecek misiniz?

-Evet...

-Sizin bu kati teminatınızı sultanıma arz etmeme müsaade buyurursunuz?

-Evet.

İngiliz mütekebbir ve teminatlı cevaplarına rağmen İzzet Paşa bir itimatsızlık hareketinden kendisini alamadı ve muhatabına;

-Lakin bu sözleriniz ile en ağır bir taahhüt altına girdiğinizi biliyor musunuz?

-Tabii... Velakin sözüme niçin itimat etmiyorsunuz? İktidarım hakkında emniyetiniz yok idiyse bu kadar uzak memleketlerden beni aratmamalı ve davet etmemeliydiniz. Eğer emindiyseniz şimdi muvaffakiyetim hakkında niçin şüphe ediyorsunuz?

-Hakkın vardır. Fakat bu kadar az bir zamanda başarınız bana o kadar acayip görünüyor ki...

- Sherlock Holmes'ın şöhretini temiz saklamak için böyle olmalıydı, diye İngiliz cevap verdi.

-Han gün tevkif edebileceklerini dahi söyleyebilir misiniz?

Maklayn son derece soğukkanlılıkla;

-Önümüzdeki çarşamba günü öğleden sonra bugün pazardır. Şu halde üç gün sonra mı?

-Evet.

-Bu tafsilatı dahi zat-ı şahaneye arz edebilir miyim?

-Elbette.

İngiliz'in konuşmaları o kadar kati ve mutmain bir halde idi ki; bu sözlerin sıdk ve saffeti hakkında şüpheye asla mahal yoktu. İzzet Paşa sabahtan beri sultana akşam ne cevap götüreceğini düşünerek gayet mahzun ve kederliyken şimdi siması tatlı bir gülüşe sahne olmuş ve memnun bir hâl aldı. Maklaynı bulmasından başka sultana vereceği malumatlar dahi fevkalade padişahın hazlanmasına sebep olacaktı.

İzzet Paşa kendi başarılarını Abdülhamid Han'a arz etmek için bir an önce saraya gitmek arzusuyla yemeğini çabuk surette bitirmek ve bütün olan şeylerde kendisinin dahi giriş ve gayreti varmış gibi göstermek istiyordu.

Acele yemeğini yedi ve Maklayn'a:

-Şu halde saraya ne zaman teşrif edeceksiniz?

-İhtimale göre çarşamba günü sabahleyin saraya geleceğim.

-O zamana kadar?

-O zamana kadar görüşmemize gerek yoktur.

İzzet Paşa garsonu çağırarak hesabı gördü. Ve iltifatlı bir selam verip, Yoni'nin birahanesinden dışarı çıkarak kendi hususi arabasına doğru gidip binerek Yıldız Sarayı'na hareket etti.

Yıldız Sarayı'na vardığı zaman herkes Albus Bey ve Hasan Ağa'nın vakası ile meşgul olup, bu konu hakkında konuşmaktaydılar.

Dilara'nın Abdülhamid Han'ın huzuruna gitmesi daha sonra Albus Bey'in çağırılması türlü türlü rivayetlere sebep olmakta, Albus Bey padişahın huzurundan çıktıktan sonra bir

kabahatli gibi duracak yerde, sağa sola tehditler yağdırarak kibir ve azamet gösterdiğini hepsi dahi görmüş olduklarından, görüşte ehemmiyetsiz gibi görülerek bu vakanın yayılacağını tahmin etmekteydiler.

Hiddetli ve intikamcı Çerkez Albus kendisine yaklaşıp konuşmak isteyenlere:

-Evet! Bu sarayda velinimetimiz padişahın aleyhinde hıyanet edilmekte, fesatlıklar kurulmaktadır. Fakat ben bunları meydana çıkaracağım, maskelerini yırtacağım. Padişahımızın ekmek ve nimetlerini yedikten ve her türlü lütuf ve merhameti gördükten sonra kendi sarayının içinde, kendine karşı hıyanetlik edenleri bırakmayacağım diye bağırıp, geziyordu.

Albus Bey her ne kadar bir isim vermemekte ve doğrudan doğruya bir şahıs hakkında imada bulunmamaktaydıysa da bu tehditlerin az bir zaman zarfında sarayda mühim bir mevki kazanan ve sultana sevgili olan Ziya Paşa'ya olduğunu herkes anlamaktaydı.

Bu genç yaverin süratle yükselmesi hususunda Dilara'nın pek fazla yardımı olduğu muhakkaktı. Anlatmış olduğumuz gibi Dilara'yı Sultan Hamid'e Ziya Paşa takdim etmiş ve güzel Çerkez kızı ise kendi hamisi hakkında nankör kalmayarak fırsat buldukça velinimet efendisinin hüsn-ü teveccühünü Ziya Paşa hakkında göstermekte bulunmuştu.

Şu son günlerde padişahın yaveri kızgınlık göstermesine, diğer bütün saray halkının hasedine mucip olmuş ve Ziya Paşa'nın nüfusunun kırılması için el altından çalışıyorlardı.

Bundan dolayı Albus Bey'in sözlerini herkes çok memnun bir halde duymakta ve kendisinin de bu halin farkında olmasıyla tehditlerini daha fazla bir surette şiddetli olarak yapıyordu.

İzzet Paşa henüz odasına gelmişken Albus Bey'in kendisiyle görüşmek istediğini haber verdikleri zaman, odacısına;

-İçeri buyursun, dedi.

Biraz sonra Albus Bey içeriye girdi. İzzet Paşa yazıhanesinin yanındaki sandalyeyi gösterip hüsnü kabul ile:

-Buyursunlar beyefendi, şu sandalyeye oturunuz.

Çerkez Albus İzzet Paşa'yı hürmetle selamlayarak gösterilen yere oturdu. Paşa misafirine bir sigara ikram etti.

-Albus Bey! Ne var ne yok bakalım?

-Zat-ı devletleri ne olduysa herhalde duymuşlardır.

-Evet! Duydum. Hasan Ağa ile aranızda bir mesele olmuş. Fakat doğrusu tafsilatını anlayamadım. Ta başından itibaren nakletseniz çok iyi olur.

İzzet Paşa, yalan söylüyor ve her şeyi anlamıştı. Mamafih bilmemezlikten gelerek Albus'un kendi ağzından olayın meydana gelişini duymak istemişti.

Çerkez Albus imtina etmeyip tafsilat üzere tokat meselesini, Dilara'nın padişahın huzuruna gidişini daha sonra Abdülhamid'le olan konuşmasını, Dilara ve Hasan Ağa aleyhindeki ağır ithamlarını ve sözlerini, üç güne kadar ispat etmek için, üç gün mühlet istirham etmiş olduğunu bir bir anlattı.

İzzet Paşa bütün olayı ve anlatılanları dikkatle dinleyip ağır ve ciddi bir heyetle:

-Albus Bey! Kendinizi gayet müşkül bir duruma soktuğunuzu görüyorum.

-Niçin?

-Zira hiçbir şeyi ispat edemeyeceksiniz.

-Nasıl? Ziya Paşa sadık bir kimse midir ki? Padişahımıza hıyanet etmesin?

-Asıl mesele kendisinin hıyanetini ispat eylemektir.

-Bu konuda sizin hususi fikriniz nedir?

-Benim bu konuda fikrim yoktur.

-Bu adamın ihanet etmediği için yemin edebilir misiniz?

-Yemin edemem. Fakat aksini de iddia edemem.

Ben eminim ki; bu sarayda Ziya Paşa'yı hiçbir kimse sevmez ve sevgi göstermez.

-Bu hiçbir şeyi ispat edemez. Sen yanılıyorsun Ablus Bey. Velinimet efendimiz Ziya Paşa'yı sever ve hakkında teveccühleri vardır. Yalnız bu cihet hepimizin dahi Ziya Paşa'yı sevmemiz ve hakkında hürmet etmemiz yeterli değildir.

-Fakat padişahımız aldanmışlardır.

-İlk iş olarak bunu ispat etmek lazımdır.

Albus Bey cevap veremedi. Ve bir ara derin bir düşünceye daldı.

Günden güne Abdülhamid'in teveccühüne mazhar olması ve itimat kazanması İzzet Paşa'nın nefretine sebep oluyordu. Zira bu gidişle Yıldız Sarayı'nda tesir ve nüfuz peyda edeceğinden, İzzet Paşa'yı bu surette gözden düşürmek istediğinden bu gayesine ulaşmak için her türlü yardımda bulunabilecek ve icabında hile ve fesada dahi iştirak edecekti. Onun için Çerkez Albus ile kurnazca hareket edip taşıdığı hissini göstermemek istedi.

-Size bir ispat getirecek olursam bana yardım etmeyi vaat eder misiniz? diye Albus biraz düşündükten sonra sual etti. İzzet Paşa'nın gözleri sevinçle parlayarak:

-Ziya Paşa'nın yakından ve uzaktan sultanımıza karşı ihanetini zerre kadar ispat edecek olursa bu hıyanetin failini rezil için size yardım edeceğim tabiidir ve vazifemin gereğidir.

Albus ayağa kalkarak:

-Zat-ı alilerinizin yardımınızı istirham için yanınıza gelip görüşmek istemiştim.

-Bana güvenebilirsiniz. Ancak bakınız ve gayret ediniz ki; küçük düşmeyelim. Zira o zaman bu genç bahtı açık, padişahın yanında kadir ve kıymetini daha fazla artırmış olunuz.

Albus, Paşa'yı hürmetle selamlayarak dışarı çıktı. Akşamüzeri de olunca padişah İzzet Paşa'yı yanına çağırttırdı. Padişah

İzzet Paşa'yı saatlerden beri beklemekte ve dakikaları gözlemekteydi. Onun için paşa muzafferane bir surette padişahın huzuruna koşarak Maklayn ile olan görüşmelerini ve hainlerin iki güne kadar tevkif edebileceklerini arz eder.

Abdülhamid Han bu havadisten son derece memnun kalır. Kendisine tevdi etmiş olduğu vazifeyi bu derece muvaffakiyet ile başa çıkarmış olduğundan dolayı memnuniyetini Paşa'ya beyan eder.

Abdülhamid Han:

-Maklayn, çarşamba gününe kadar vaadini yerine getirecek olursa hakikaten kerametli bir kimse olduğuna kanaat edeceğim.

İzzet Paşa cevaben:

-Bu konuda kulunun katiyen eminim. Başka bir surette daha ziyade sağlam bir taahhüt yapılamazdı.

-Mademki izlerini bulmuş, niçin derhal tevkif ettirmemiş, diye sultan cevap verdi. Zira her şeyde daima şüphe noktaları bulurdu.

-Maklayn kendi hareketi hakkında başka bir bilgi vermek istemedi:

Abdülhamid Han bu beyan etmiş olduğu şüphesine rağmen İzzet Paşa'nın vermiş olduğu malumattan son derece memnun kalmıştı.

ALTINCI BÖLÜM:
YAKALANMALARI VE TEVKİF EDİLMELERİ

Abdülhamid Han İngiliz Maklayn'ın teminatı üzerine şüphelenmekte haksızdı.

Maklayn iki gün sonra çarşamba günü sabahleyin vaadi gereğince Yıldız Sarayı'na gelip, hemen İzzet Paşa'yı görmek istedi.

İzzet Paşa hafiyenin gelişini duyduktan sonra derhal yanına davet etti. Maklayn vakarlı memnun ve gülen bir çehre ile odadan içeriye girip yazıhanenin yakınında ayakta durmakta olan Paşa'nın yanına gider ve elini sıkarak;

-Paşa görüyor musunuz ki; söz verdiğim zamanda geldim.

-Bu hususta kati surette buna emindim.

İngiliz yarım tebessümle:

-Yoni Birahanesi'nde sizi bu kati emniyette görmemiştim.

-İfadelerinizi o kadar garip ve acayip gördüğümden bir aralık şüphelendimse de bu arzım uzun sürmedi.

-Her ne ise şimdi oralarını kapayalım da daha önemli meseleler hakkında konuşalım. Bildiğiniz gibi bugün aramakta olduğumuz şahısları tevkif edeceğiz.

-Yenimahalle'de olduğu gibi son dakikada firar etmeyeceklerine emin misiniz?

-Elim ile koymuş gibi kendilerini arayacağımız yerde bulacağımıza eminim.

-Bu yakalama keyfiyetini ne zaman icra etmeye karar vermişsinizdir?

-Öğleden sonra akşama yakın kendi toplanma mahallerinden dışarı çıkacakları zaman...

-Teşrifinizi hemen sultanımıza arz edeyim mi?

-Nasıl arzu buyurursanız fakat önce tevkif keyfiyetlerinin teferruatını tanzim etmek lazımdır.

-İcap ederse bütün orduyu ve zabıtayı emriniz altına verebiliriz.

-Bilakis... Ben her şeyin sessiz sedasız icrasını isterim. Gösteriş adamı değilim. En iyi işlerin gürültüsüzce ve pek az kimse ile görülebilir olduğunu bilenlerdenim.

-Pekala... Arzunuz üzere hareket ederiz. Ancak bu kez bu adamların adaletin pençesinden kurtulmalarına tedbirsiz hareket edip fırsat vermeyelim.

Maklayn kelimeleri tek tek telaffuz ederek;

-Kendilerinin yakalanıp, tevkif edilebileceklerini temin ederim.

İzzet Paşa muhatabının kendisine güvenmesi hayret edercesine şöyle konuşmaya başladı.

-Şu halde siz istediğiniz gibi hareket edebilirsiniz.

-Bana en çok on kişi ile birkaç araba lazımdır.

-Tevkif edilebilecek kimselerin kaç kişi olduğunu anlamak mümkün müdür? Kari surette bir şey diyemesem de bu sefer dört beş kişi kadar elde edebileceğiz.

-Diğer kalanları?

-Bu konuda şimdiden bir şey söyleyemem.

-Refakatinize güvenilir on adam verilecektir.

-Birkaç tane de arama.

-Evet.

-Zannedersem zabıtayı işin içine sokmaya gerek yoktur. Burada sarayda bize gereken yardımcıları bulacağımızı ümit ederim.

-Elbette. Hatta icap ederse istemiş olduğunuz adamların on mislini dahi burada bulabilirsiniz. Monşer, Mösyö müsaade buyurun da her şeyin hazırlanması için gereken emirleri vereyim. Lütfen burada beni bekleyiniz.

İzzet Paşa odadan çıktığı zaman Maklayn bir sigara yakıp sandalyeye oturdu ve beklemeye başladı.

Yarım saat sonra ikinci katip İzzet Paşa geri dönerek, Maklayn'a:

-Bu adamları tevkif ettikten sonra ne yapacaksınız? diye sordu.

-Zat-ı şahaneleri ne yolda tensip buyururlarsa...

-Kendilerini doğrudan buraya getiriniz. İlk soruşturmaları Yıldız Sarayı'nda yapılsın.

-Sizin emir ve istekleriniz yerine getirilecektir.

Birazcık sükuttan sonra Abdülhamid Han endişeli bir surette;

-Yalnız dört beş kişiyi mi tevkif edeceksiniz?

-En az dört beş kişi... Kati surette miktarını tayin edemem.

-Hainlerin sayısı acaba çok mudur?

-Evet tahminimden daha çok fazladır.

Abdülhamid Han altüst olup, endişe ile:

-Ne söylüyorsunuz?.. Miktarları ne kadar olabilir, dedi.

-Bu konuda zat-ı şahanelerine bir şey diyemem. Fakat şurasını temin edebilirim ki; bu cemiyete bugün beş bin kişi iştirak ediyorsa yarın bunların sayısı elli bin ve bir seneden sonra yüz bin olacaktır...

-Bu hususta herhalde emin olmalısınız?

-Öyleyse bu dört kişinin tevkifi bir şeye yaramayacaktır.

-Bilakis... Pek büyük menfaati olacaktır.

-Ne menfaati olabilecektir? Mademki binlerce kişiler serbestçe iş görebileceklerini söylüyorsunuz?

-Efendimiz! Faydası şu olacaktır ki; birbirinizi yakından tanımış olacaksınız.

Bu sözlerin üzerine Abdülhamid Han canının çok sıkıldığını gösterir bir halde, bir harekette bulunup biraz neşelenmiş olan çehresi sert ve hiddetli bir hâl aldı. İngilizce eskimiş yüzü ile bakarak:

-Bu herifler ile mücadeleye ve kendi fikirlerini sual etmeye tenezzül eder miyim diye zannediyorsunuz?

Maklayn bu bakışlardan asla rahatsız olmayarak;

-Zat-ı şahanelerine akıl öğretmek hatırımdan bile geçmemiştir. Ama sizin yerinizde olsaydım bu tutuklayacağımız adamları cezalandırmadan önce bunların niyet ve tasavvurlarını anlayarak icap ederse kendilerini memnun etmeye gayret ederdim...

İngiliz'in bu sözleri o kadar garip göründü ki İzzet Paşa bile kendisine sert bir çehre ile baktı.

Abdülhamid Han kendisi için büsbütün nahoş bir hâl kazanan bu konuşmaları uzatmak istemedi. Maklayn'dan çok büyük hizmet beklediğinden canını sıkmamak için işi tatlıya bağlayarak;

-Henüz daha hiç kimse tevkif edilmemiş olduğundan gelecek de yapacağımız hareket hakkında konuşmak abes olur. Önce suçluları bulalım tevkif edelim ondan sonra kendilerine

nasıl davranacağımızı tayin ederiz. Şu halde Mösyö Maklayn bugünkü teşebbüsünüz için muvaffakiyet temenni ederin. İşi başarıyla tamamlayacağınızı ümit ediyorum.

İngiliz kibirli bir küstahlıkla:

-Bu konuda eminim, diye cevap verdi.

-Pekala... Ben de size layık olduğunuz mükafatı vereceğini vaat ediyorum.

Maklayn cevaben:

-Benim en büyük mükafatım bana tevdi edilmiş olan vazifeyi muvaffakiyetle sonra erdirmemdir.

Bu sözlerin üzerine hafifçe sultanın kaşları çatılıp, bir el işaretiyle görüşmenin tamam olduğu bildirildi.

İzzet Paşa ile Maklayn padişahın huzurundan çıkarak Paşa'nın dairesine geldiler. İzzet Paşa tebessüm ederek;

-Mösyö Maklayn! Bir şark hükümdarı ile konuşmanın tarzını hiç öğrenemeyeceksiniz diye görüyorum.

İngiliz muhatabı Paşa'nın yüzüne dikkatle bakarak:

-Velinimet Efendinize tahkir edici bir söz mü söyledim?

-Bir bu eksikti... Sizin serbest tavır ve hareketiniz, ifadelerinizi beyan burada padişah kulakları için tahkir edici addediliyor. Zira bunlar yalnız sena ve metih için alışmışlardır.

-Sultanınıza söylemiş olduğum şeyler, benim samimi ve kati fikirlerimdir. Bunları kendilerine arz ederek masadım bir hizmetin yapılmasıydı... Mademki bu fırsatı bana vermiş oldunuz, size de aynı şeyi tekrar etmeyi lüzumlu görüyorum. Eğer ki; yerli, ufak ve ehemmiyetsiz bir cemiyet ve teşkilat karşısında bulunduğunuzu ve birkaç yakalama ile bunları mahıv ve kaybetmeyi düşünüyorsanız, pek fazla yanılıyorsunuz... Gördüğüm, incelediğim ve keşfettiğim hâl şudur ki; fesat rüzgarı bütün Osmanlı memleketlerinin bir ucundan diğer ucuna kadar esmiş ve alevler içinde bırakmıştır. İşte hakikat bu merkezdedir. Bugün henüz bir şey göremezsiniz. Lakin göreceğiniz

gün zaten vakit geçmiş olacak. Bu ateş içinde belki siz de yanmış olacaksınız.

Abdülhamid Han'ın sadık katibi İngiliz'in yüzüne korku dolu nazarlarla bakarak:

-Velakin Mösyö Maklayn doğruyu söylemek için çok dehşetli bir beyanatta bulunuyorsunuz ve öyle bir hoşlukla söz söylüyorsunuz ki; bunlara hem hakim bir fikirde değilseniz bile bu hainlere karşı müsamahakar gibi görünüyorsunuz.

-Ben her şeyi bir yabancı ve tarafsız kimse gözü ile muhakeme ederim... Siz ise bu adamlar arasında sizin mahvınızı hazırlayacak hainler görmekte belki haklısınız. Fakat müsaadenizle ben aynı fikirde bulunamayacağım.

-Öyleyse bu fesatçılar sizin nazarınızda ne gibi kimselerdir?

Maklayn rahat ve saf bir telaffuzla:

-Bunlar bir davanın haklılığına ve onu kazanacaklarına kanaat getirmiş ve çalışmada bulunmuş olan fedailerdir diye, cevap verdi.

İzzet Paşa telaşından bir ara rengi atarak, tereddütlü ve şaşkın bir sesle;

-Fakat bu halde siz kendilerine haklı iddiasına yardım edecek yerde nasıl oluyor da kendilerinin yakalanmalarına çalışıyorsunuz?

İngiliz Maklayn cevaben;

-Bu benim vicdanımı alakadar eden bir meseledir.

İzzet Paşa konuşmanın bu tarzda cereyan etmesinden memnun kalmadığından söze son vermek için:

-Pekala... Herkes kendi vicdanına göre iş görsün. Siz söylemiş olduğunuz gibi bir yabancı ve tarafsız kimsesiz, bizim kadar iç işlerimizde malumatınız olmaz... Lakin şurasını size beyan etmeyi kendime bir vazife addederim. Sultanımız hakkında uzaktan vaki olan istihbaratınız hakiki aykırılıktır. Padi-

şahımız kendi ahalisi için akil ve merhametli bir babadır. Bazen nankörlere karşı hoşnutlukla harekete lüzum gördüğü zaman emin olunuz ki kendi arzusu hilafında olarak bu gibi şiddetli muamelelere tevessül eder.

Maklayn bu sözlere cevap vermeyerek:

-Bana refakat edecek kimseler acaba hazır mıdırlar? diye sual etti.

-Evet emrinize hazır bekliyorlar. Kendileriyle konuşmakta güçlük çekmemeniz için beraberinizde İngilizce bilen tercüman bulunacaktır... Başka bir şeye ihtiyacınız var mıdır?

-Evet! Bizim için bir istimbot olsa daha iti olacaktır. Bunu söylemeyi unutmuştum.

-Başüstüne bundan kolay bir şey yoktur... Bu yalanlama işi Anadolu sahilinde mi olacaktır?

-Evet! Üsküdar tepelerinde.

-Bu katillerin yuvalarının o tarafta bulunduğu hakkında şüphede bulunmuştum.

Maklayn alaycı bir tarzda:

-Doğru mu söylüyorsunuz? Teessüf ederim ki bu şüpheci daha önce sizin adamlarınıza söylememişsiniz. Belki bundan istifade ederler, benim yardımıma müracaatınıza lüzum kalmazdı.

İzzet Paşa bu fuzuli lafı söylediğine pişman olup, ses çıkarmadı ve biraz sustuktan sonra ayağı kalkıp:

-Sizi birazcık yalnız bırakacağım. Bazı mühim işlerin tertiplenmesi için müsaadenizle gideyim. Tevkif işi akşamüstü olacağından öğle yemeğini tabiidir ki burada yersiniz.

-Evet! Saat üçten önce hareket etmeye lüzum yoktur.

İzzet Paşa dışarı çıkınca Maklayn bir sigara yakıp ve sandalyeye oturup ayak ayaküstüne atarak;

-Acaba şey, acaba Türkiye'nin inkılap ve yenilenişinde bana bir rol mü hazırlanmıştır?.. Öğleden sonra hareket zamanı

geldiğinde İngiliz Maklayn kendisine refakat edecek tercümanı yanına çağırdı.

-Adamlarınızla Üsküdar'a gidiniz. Beni iskelede bekleyiniz. Ancak nazari dikkati çekmemek için kalabalık bir şekilde gitmemelisiniz.

-Emriniz üzere hareket edeceğiz.

-Beni gördüğünüz zaman yanıma gelmeyin, beni uzaktan takip ediniz.

-Başüstüne.

-Öyleyse Allahaısmarladık.

Maklayn saat beşte Üsküdar İskelesi'nde kendilerini beklemek için bir istimbotun gelmesi hususunda emir verdikten sonra Yıldız Sarayı'ndan yalnız başına dışarı çıkıp, bir kira arabasıyla Beşiktaş İskelesi'ne gitti.

Beşiktaş'tan vapur ile Üsküdar İskelesi'ne çıktığı zaman ilk defa orada fütursuz bir surette beklemekte olan tercümanı gördü. Bu adam aldığı talimat gereğince kendisini görmemezlikten geldi.

Maklayn arabaya binmeyip, yaya olarak posta yoluna doğru yürüdü. Birlikte bulunacağı kimseler dahi uzaktan nazari dikkatini celp etmeyecek şekilde kendisini celp ettiler.

Bu suretle seri adımlarla yürüyerek bir saat zarfında daha önce geldiği ve okuyucularımızca malum olan Üsküdar tepesindeki mahalle geldiler.

Maklayn cebindeki saati çıkarıp kendi kendine:

-Saat daha dört buçuktur. İhtimal bir müddet daha bekleyeceğiz.

Kendisine refakat eden tercümana yanına gelmesi için işaret yaptı.

-Adamlarınızı şu kayaların etrafına topla. Buradan geliş geçiş olmadığından nazari dikkati çekmek için korku yoktur.

-Pekala... diye tercüman cevap verdi.

Aldığı emri yerine getirmek için uzaklaştı.

Yıldız Sarayı'nda Maklayn'a refakat etmesi için verilen tercüman, gen okumuş bir tercümandı. İngiliz'in hareketine akıl erdiremeyerek kendi kendine;

-Bu ne tuhaf şeydir? En kati ve ciddi bir ele geçirme ve tevkif meselesi için geliyoruz. Burada bir dağ tepesine toplanıyoruz. Bu adamları nerede ele geçireceğiz? Ben bunları bir ev içinde bulunarak, evi ablukaya alıp cebren içeri gireceğiz diye zannediyorum. Bu kişi teşebbüs için dahi gereken kuvvete sahip değiliz... Bu adam bizim burnumuza mı gülüyor?

Tercüman bu mülahazaları yapmakla beraber aldığı emri yerine getirmek ve Maklayn'ın göstermiş olduğu kayaların etrafına on kişi toplamak için gitti. Sonra yüksek bir mahalde toprağın üstüne oturmuş olan İngiliz Maklayn'ın yanına geldi:

-Emrinizi tamamıyla yerine getirdim.

Maklayn tebessüm ile:

-Evet! Burada her şeyi gördüm. Yalnız size başka bir tembihte bulunmayı unutmuştum... Bu adamlara kati surette söyle ki; her ne sebeple olursa olsun asla silaha davranmasınlar.

-Öbür taraftan muhalefette bulunurlarsa da mı?

-Evet muhalefette dahi bulunsalar.

-Onlar silaha davranacak olurlarsa da mı?

İngiliz kati surette cevaben:

-Evet! O halde dahi silah kullanmasınlar.

Tercüman bu sözlerin üzerine İngiliz'in yüzüne tereddüt dolu bir nazarla bakında, şüphe duyduğunu gösteriyordu.

-Velakin bu sözlerinizi gayet acayip ve harikulade görüyorum. Silah ile muhalefete aynı suretle mukabele edilmemelidir. Bu adeta bizim adamlarımızı ölüme mahkum etmek demektir.

İngiliz Maklayn cevaben:

-Ben sizi temin ederim ki bunlar tarafından silah ile mukabele edilmeyecektir. Binaenaleyh korku ve endişeye mahal yoktur.

-Öyleyse o başka bir meseledir. Ben de size adamlarımızın asla silaha davranmayacaklarını vaat ederim.

İki muhataplar sükut ettiler. İngiliz cebinden ufak bir kitap çıkarıp etrafına asla bakmaksızın okumaya başladı.

Genç tercüman Maklayn'ın bu hareketini gittikçe daha fazla garip bulmaktaydı. Zira Maklayn ehemmiyetli bir yakalama için gelmiş olmayıp, Çamlıca tepesine adeta bir hava almaya gelmiş zannediliyordu.

Uzun bir müddet sakin ve sessiz oturduktan sonra İngiliz bir sigara yakmak için elindeki kitabı bıraktığı zaman tercüman efendi artık sabredemeyerek;

-Yakalanma ve tevkif işi için acaba ne zaman gideceğiz? diye sordu.

İngiliz büsbütün soğuk kanlılıkla:

-Bizim onları aramaya gitmeye ihtiyacımız yoktur. Onlar kendi ayaklarıyla geleceklerdir.

-Buraya dağın tepesine mi?

-Evet böyle olmazsa buraya gelip beklemeye ne mecburiyetimiz vardı?

Maklayn ufak kitabını tekrar alıp açarak okumaya başladı.

Saat yediye gelmiş ve güneş ufuktan guruba doğru inmeye başlamışken, Maklayn saatine bakarak:

-Bu adamlar zannederim geç kaldılar.

Yanında beklemekte olan tercüman:

-Kimleri beklemekteydiniz? diye sordu.

İngiliz muammalı bir tebessümle:

-Tevkif edilecekleri diye cevap verip, ayağa kalktı ve kendileri ile birlikte bulunan ve kayaların etrafında toplanmış bu-

lunan on kişinin yanına gelerek ve onları daha fazla birbirlerine yaklaştırıp asla silah kullanmamaları için yeniden emir verdikten sonra cebinden tekrar kitabını çıkarıp okumasına devam etti.

Tercüman yeniden kendi kendine:

-Acaba bu adamın aklına bir şey mi gelmiştin? diye mülahaza ile bu olan işlere bir türlü mana veremiyordu.

Dağın meyilli taraflarına ve etrafındaki ovaların üzerine karanlık bastırmaktaydı. Maklayn kitabını kapayıp sabırsızlıkla ayağa kalkarak gezinmeye başladı. Kendi kendine dişlerinin arasından şöyle mırıldandı:

-Acayip şey! Saat sekize geliyor. Henüz bir kimse meydana çıkmadı. Acaba beni bir oyuna mı getirdiler?.. Fakat ne için? Tevkif edilmek arzusunda olmasalar beni kolayca ortadan kaldırırlardı. Zira onların ellerindeydim. Kendi genç arkadaşının vasıtasıyla ellerindeydim. Kendi genç arkadaşının vasıtasıyla bana uzun ve teferruatlı bir surette izahat vermeye mecbur değillerdi... Alimallah evvelce vermiş olduğumuz karar hilafında olarak gizlendikleri yeri gidip, açmayı ve içeri girmeyi canım pek çekiyor. Eğer ki kilidin şifrelerini değiştirmemişlerse. Girişi tahrip etmek için yanımda bulunan adamlar yeter. Kayaların arasında telaşlı bir halde çabuk çabuk hızlı adımlar ile gezinmekteyken hemen tercüman yanına gelerek:

-Kayaların arasında tanımadığımız bir adam vardır.

Maklayn gösterilen taraflara giderek:

-Nihayet...

Hakikaten gözlüklü bir genç rahat adımlar ile kendilerine doğru ilerlemekteydi.

İngiliz'in talimatı üzerine üç kişi bu tanımadıkları adamın yanına gittiler. Aynı zamanda İngiliz dahi tercüman ile yetişti. Kendisine karşı çıkan adamları gördüğü vakit, durmuş olan gence hitaben tercüman:

-Kimsiniz? Burada ne arıyorsunuz?

Diğer temkinini bozmaksızın:

-Siz kimsiniz ki? Bana bu suali soruyorsunuz?

-Biz zabıta memurlarıyız. Vazifemiz; sizi tevkif etmektir.

-Öyleyse benim kim olduğumu biliyorsunuz ki tevkif etmek istiyorsunuz.

-Sizin bir fesatçı olduğunuzu biliyoruz. Zannedersem bu kadarı sizi tevkif etmek için yeterlidir.

Genç, aynı sükunetle cevaben:

-Şu halde fazla laflara lüzum yoktur... Vazifenizi yapın.

Tercüman, Maklayn'a dönerek usulca:

-Ellerini bağlamak lazım mıdır? diye sordu. İngiliz cevaben:

-Zannedersem boş şeydir. İşinizi sessiz ve sedasız ve nazarı dikkati çekmeyecek tarzda görelim... Bu adamın muhalefet ve firar için niyeti yok görünüyor. Üç kişi kendisini alsınlar, orada bizi vapur iskelesinde bizi bekleyen istimbota naklederek bizim oraya gelişimize kadar muhafaza etsinler.

Bu konuşma esnasında gelen genç adam cebinden sigara kutusunu çıkarıp bir sigara yakarak içmeye başladı.

Bu esnada tercüman adamlarına dönerek seslice:

-Bu efendiyi araba ile iskeleye götürünüz, istimbota oturdunuz... Firar etmeye veya muhalefette bulunmaya yeltenince almış olduğunuz emri icra etmelisiniz... Anladınız mı?

Daha sonra yabancı gence dönerek;

-Umarım ki; sert muamelede bulunmaya meydan vermezsiniz. Rahat durduğunuz müddetçe başınızın bir kılına bile kimse dokunmayacaktır. Buna emin olabilirsiniz. Aksi taktirde hayatınıza kast etmeye mecbur olursunuz... Bakınız size emniyet ederek ellerinizi bile bağlamıyorum.

Gelen yabancı genç bir tebessümle:

-Teşekkür ederim... Cebri muameleye müracaat etmek için sebebiyet vermeyeceğime emin olabilirsiniz.

Tercüman hemen kendi adamlarına:

-İyi hatırıma geldi. Efendinin üstünü başını arayınız. Silahı varsa alınız.

Bu sözler üzerine genç iki elini havaya kaldırarak:

-Buyurunuz. Üstüme başıma bakınız.

Üç kişi yabancının ceplerini ve elbiselerinin her tarafını aradılar. Bir çakı bile bulamadılar.

-Görüyor musunuz? Hükümet için korkulu ve tehlikeli bir fırsatçı değilim diye tebessümle cevap verdi:

Tercüman bu söze cevap vermeksizin kendi adamlarına;

-Haydi efendiyi götürünüz ve söylediklerimi harfi harfine yerine getiriniz.

Üç kişi ile yabancı yola revan olup, karanlıkta kaybolup gittiler.

Tercüman Maklayn'a:

-Doğruyu söylemek gerekirse işimiz acayip habisler iledir. Bu ne kuzu gibi bir adamdır... Yanında bir hançeri bile yoktu. Hakikaten bizim aradığımız adamlardan mıdır? Yoksa tesadüfen bu taraflara düşmüş olan günahsız bir yolcu mudur? Velakin tevkifi için hayrette veyahut muhalefette bulunamadı. Zannedersen ki; daha önce malumatı var imiş veya korkudan tevkif olunmak için burada beklemekte bulunmuştu... Doğrusu bu olan işlere hiç aklım ermiyor.

İngiliz Maklayn bu mütalaaya önem vermeksizin fikri başka yerde olarak dinlemekte ve tercüman ise mülahazalarını yüksek sesle ileri götürerek konuşmasına devam etmekteydi.

-Bu adamın bu saatte yalnız başına bu kayaların içinde işi ne?.. Yalnız başına bir fesatlık kurmaktaydıysa buraya kadar gelmesine lüzum yoktu. Bu kahvehane köşesinde veyahut kendi evinde dahi fesatlığını yapabilirdi. Hakikaten bunların bize

bir oyun oynadıklarından ve burnumuza gülmelerinden korkuyorum.

İngiliz Maklayn apansız:

-Kimler oyun oynuyorlar? diye sordu. Tercüman şaşırarak sarsıldı. Normalinden fazla yüksek sesle konuştuğunu hissetti.

Maklayn'dan şüphe etmekte ve son sözleri ima etmekte, mamafih bu sözleri söylediğine pişman olmamaktaydı.

Kendi kendine bu adama körü körüne itaat etmesi emredilmişken şimdi bu adamı açıktan açığa hatalı görmeye cesaret etmiş ve ithama bile kalkışmıştı.

Biçare büsbütün şaşkın olarak cevap verecek bir söz bulamadı.

Maklayn sesini sertleştirerek:

-Oyun oynayan acaba kimdir? diye tekrar etti. Tercüman ise kekeleyerek:

-Affedersiniz... Fikrimi yanlış anladınız veyahut ben yanlış ifadede bulundum.

Maklayn cevaben:

-Bu adam burada yalnız mıydı zannediyorsunuz? Burası bir fesat mahalli değil midir zannediyorsunuz? Burada birkaç adım ötede karanlıkta fesatlıkta bulunan başka kimseler yok mu zannediyorsunuz?

Genç tercüman taassup ederek tereddütlü bir çehre ile İngiliz Maklayn'ın yüzüne baktı.

-Velakin etrafımda bir kimseyi görmüyorum, dedi...

-Biraz önce tevkif etmiş olduğunuz adam nereden ortaya çıktı?

-Doğrusu bu hâl bana zaten bir acayip göründü... Tam bizim adamlarımızın bulunduğu yerden hemen meydana çıktı... Eğer ki hakikaten bu fesatçı ve komiteci ise niçin bir muhalefette bulunmadı ve firara teşebbüs etmedi.

-Tenha bir mahalde on iki adama karşı yapayalnız nasıl karşı gelmek istesin?... Kim bilir belki tevkif olunmak istemiştir, diye Maklayn gülerek cevap verdi. Fakat bütün söyledikleri sözlerin tercümanın şüphelerini ortadan kaldırmadığını görerek;

-Beraberimde geliniz de size nazari dikkat çeken bazı şeyler göstereyim.

Kayaların arasında biraz dolaştıktan sonra büyük bir taş parçasının yanında durup tercümana hitaben:

-İşte aradığımız kimseler bu taşın arkasında saklanmışlardır.

-Öyle ise taşı bir tarafa alarak hepsini birden niçin tevkif etmek istemiyorsunuz?

-Çünkü birer birer dışarı çıkıp yakalarını ele verecekleri-ne eminim. Fakat biz içeriye girecek olursak, bize muhalefette bulunabilirler. Gizlendikleri yerde bir oyuna da getirebilirler... Eğer ki bu yönden korkmasaydım taşı kaldırmaya da lüzumumuz kalmayarak, zorluk çekmeden açabilirdim...

Bu izahat genç tercümana yeterli kadar ciddi göründüyse de şüphelerini tamamen ortadan kaldıramadığından biraz sakit durduktan sonra Maklayn'a:

-Taşın altından yeni bir kimse dışarı çıkmıyor.

Zannedersin ki bu sözü yalanlamak için yanında bulundukları taş yavaşça ağır bir seda ile yerinden kımıldamaya başladı.

Genç tercüman telaşından titremekteyken Maklayn onun kolundan tutup birkaç adım öteye götürerek hemen;

-Savuş oradan, beri gel.

Taş kendi kendine dönerek karanlıkta bir delik göründü. Bir dakika sonra bu delikten bir insan şekli dışarı çıkıyordu. Bu adam siyah bir palto giyinmiş uzun boylu bir kimse idi. Dışarı çıkar çıkmaz delik tekrar kapandı. Bu adam etrafına gizli bir nazar ile baktıktan sonra birkaç atım atar atmaz İngiliz Mak-

layn arkasından yetişip elini omzuna koydu. Diğer taraftan tercüman kendi adamlarına işaret için düdüğünü çalıyordu.

Maklayn Fransızca:

-Her türlü muhalefetiniz boşuna olacaktır, teslim olunuz.

Uzun boylu adam başını arkasına çevirip;

-Aaa... Siz miydiniz? diye seslendi. Bu sözler konuşulur konuşulmaz yakınlarında beklemekte olan yedi kişi ellerinde tabancalarıyla koşup geldiler. Maklayn tercümana hitaben;

-Adamlarınıza söyleyiniz silahlarını yerlerine koysunlar. Dostumuzun muhalefete ve firara asla niyeti olmadığını zannederim siz de görüyorsunuz.

Hakikaten taşın arkasından çıkmış olan adam dahi az önce tevkif edilen kimsenin rahat ve sükunetini taşıyordu.

İngiliz Maklayn bu adama hitaben;

-Adet gereğince üstünüzü aramamıza müsaade eder misiniz?

-Elbette ederim. Mademki nizam böyledir.

Arama muamelesi bir dakika içinde bitti. Bu adamın üzerinde küçük bir tabanca birkaç yerli gazete kağıdı, cüzdan, para çantası çıktı. Para çantasını kendisine iade ettiler.

Bu adamın siması bozulmayarak;

-Beni şimdi nereye götüreceksiniz? diye sordu.

Maklayn o zaman:

-Diğer arkadaşlarınızın yanına, diye cevap verdi ve tercümana dönerek;

-Üç kişi istimbota kadar kendisine refakat etsinler ve bizim dönüşümüze kadar muhafazada bulunsunlar.

-Pekala...

Biraz sonra bu yeni takım dahi yola çıkıp karanlıkta giderek kayboldular.

Tercümanın şüpheleri şimdi tamamıyla ortadan kalkmıştı. Gizli yerin meydana çıkması şüpheye mahal bırakmayacak kadar ehemmiyetliydi. Fakat kendisini başka bir endişe aldı.

-Elimiz altında şimdi yalnız dört kişi kaldı. Eğer buradan daha başka adamlar çıkacak olursa, hepsini birden emin bir surette nasıl tevkif edeceğiz.

-Bu konuda asla merak etmeyiniz. Her şeyin hesabı yapılmıştır. Burada mevcut bulunanlar vaziyetlerini tamamlamaya kafidir. Ancak asıl mesele vaktin geçmekte olmasıdır, dedi ve cebinden saatini çıkararak:

-O... O... Saat dokuz buçuk olmuş, kayanın yanına gidelim. Fesatçıların dahi çabuk çıkacaklarını temenni edelim...

Bu temenni derhal icra edildi. Beş dakika geçer geçmez taş yerinden gıcırdayıp, kendi kendine dönmeye başlayarak kayalar arasında bir üçüncü kimse daha göründü.

Evvelki iki kişi gibi bu üçüncü şahıs dahi aynı merasim ve kolaylıkla tevkif edilerek muhafızların refakati ile Üsküdar'a gönderildi.

Şimdi kayalar yanında İngiliz'in tercüman arkadaşı ve bir de başka birisi kalmıştı. Tercüman endişeli bir tarzda:

-Eğer içeride daha çok adam varsa işimiz fenadır, dedi.

Maklayn fesatçıların bir bir çıkmış olduğu taşın yanına giderek:

-Haydi bir kere bakalım kaç kişi kalmıştır?

Genç tercüman korkulu bir çehre ile Maklayn'a bakarak:

-Ne yapıyorsunuz? Burada hiç olmazsa daha fazla emin bir halde bulunuyoruz. Eğer gerekirse kaçmaya bir çarede bulabiliriz.

-Biz buraya firar için gelmedik. Firar edecekleri yakalamak için geldik, diye Maklayn tebessüm ederek cevap verdi.

Daha sonra taşın yanına yaklaşıp oradaki gizli kilidi karanlıkta elleriyle arayarak buldu. Parmaklarıyla şifre harflerini gereği gibi ayarladı. Taş bir daha cırlayarak bir delik açıldı.

Maklayn tercümana hitaben:

-İşte giriş göründü. Ben içeriye gireceğim. Eğer siz buna cesaret edemezseniz, burada bekleyebilirsiniz.

Tercüman tereddütlü bir harekette bulundu. Bu karanlık delikte kendi büyüğü olan İngiliz'e refakat etmeye cesaret edemediyse de dışarıda kalmayı dahi alçaklık saydı. Bu hareketi Yıldız Sarayı'nda duyulduğu zaman pek fena neticelenebilir olduğunu düşündü. Bu mülahaza kendisini altüst etmesiyle, metanetle tabancasını elinde tutarak deliğe doğru yaklaştı ve bir gayretle içeriye girdi ve:

-İşte geldim! Siz neredesiniz? Bu karanlıkta hiçbir şey görünmüyor, diyerek yüksek sesle bağırdı. İngiliz bir cevap olarak bir kibrit yaktı. Okuyucularımızın malumu olan yeraltı alçak geçin yolunda ani surette zayıf bir ışık göründü. Tercüman burnunun altından Fransızca:

-Aman Yarabbim! Bu ne dehşetli bir yerdir? Buraya nasıl gelip de toplanabiliyorlar?

-Evet Yıldız Sarayı bu mağaradan daha ziyade rahat ve muhteşemdir.

Fakat ne yapalım bu mağarayı tercih eden adamlar da vardır... İşte biz saraydan gelip kendilerini buralarda aramaya mecbur oluyoruz, diye Maklayn cevap verdi. Genç tercüman ise bu sözlere cevap vermedi. Biraz sonra yanan kibrit sönerek ortalığın aydınlanması kayboldu, tekrar karanlığa gömüldüler.

Lakin bu karanlıkta bir aralıktan ince bir ışık görünüyordu; tercüman meraklı bir seda ile;

-Bu ışık acaba nedir?

Maklayn rahatça:

-Meclis odalarındaki yanan ışıklardır.

-Meclis odası mı? Belki birkaç kişi daha bulunuyorlardır. Geri dönsek daha iyi olmaz mı? diye tercüman korkarak sual etti.

İngiliz Maklayn alaylı bir telaffuzla:

-Korkuyorsanız dönmek için serbestsiniz. Böyle zamanlarda korkakların faydası olacağına daha çok zararları dokunur. İşte geri dönüşte size yolu bulmanız için birkaç adet kibrit veriyorum.

Çaresiz kalmış olan tercüman sesi titreyerek;

-Hayır! Bu itirazı korktuğumdan dolayı yapmıyorum. Ancak işi sadece ihtiyatla tehlikeye bırakmamak için... Yoksa hiç umurumda bile değildir. Bir tehlike olacaksa olsun. Allah'ın emri ne ise o olur...

Genç tercüman kendi kendine metanet vermek için bu sözleri söylemekle beraber Maklayn'ın arkasından gitmekteyse de onun bu korkusundan İngiliz bir hayli lezzet duymaktaydı.

Maklayn hiçbir ses işitmemiş olduğu halde genç tercümana dönerek:

-Bir konuşma sesi duyuyorum.

Tercüman nefesini tutarak kulak verdi.

-Hayır, ben bir şey duymuyorum. Belki susmuşlardır.

Birkaç adım daha attıktan sonra aralığa ulaştıkları zaman Maklayn arkadaşının kulağına;

-Bu delikten içeriye hangimiz önce girelim? diye fısıldadı.

Tercüman dehşetle onun yüzüne bakarak:

-Fakat zannedersem içeriye girmeye hacet yoktur. Burada bekliyoruz. İçeride kaç kişi olduğunu anlamaya çalışalım diye cevap verdi.

Maklayn cevap vermeyerek ileriye geçti ve delikten içeriye girip kayboldu.

Tercüman telaşının artmasından elindeki tabancası titremeye ve dişleri birbirine vurmaya başladı. Ve:

-Şimdi kendisini öldürürlerse ben burada ne yapacağım? diye korku ile düşünmeye başladı.

Ancak içeriden bir silah sesi ve patırtı işitilmedi. Apansız bir kadın sesi kulağına geldi. Bu ses Fransızca olarak;

-Mösyö Maklayn! Sefa geldiniz! Mülakat vaktimize riayet ile sizi boşa çıkarmadığımızı görüyorsunuz.

İngiliz cevap olarak:

-Bu konuda zaten emindim. Ancak madam! Bize refakat için hazır mısınız?

Bu sakin konuşma, özellikle kadın sesi genç tercümanı teskin edip, kuvvetli adımlarla aralığa yaklaşıp, başını içeriye soktu. Kadın genç tercümanın başını görünce;

-Bu adam kimdir? diye sordu.

Maklayn hafifçe tebessüm ederek:

-Benim maiyetimdekilerden biridir.

O zaman tercüman büsbütün içeriye girip etrafına iyice bakınarak:

-Bu kadından başka kimse yok mudur?

Kadın ise yeni gelenin korkulu çehresini görerek;

-Emin olunuz! Benden başka kimse yoktur, diye cevap verdi.

İngiliz ise kadına dönerek;

-Müsaade buyurursanız yola çıkabiliriz.

Bütün cesaretini toplamış olan genç tercüman itiraz ederek:

-Zannedersem gitmeden önce görecek mühim bir işimiz vardır.

-Ne işi?

-Bu yerin her tarafını araştırmalıyız.

Kadın tercümana cevaben:

-Zannedersem bu sizin beyhude zahmet olacaktır. Zira hiçbir şey bulamayacaksınız. Burada sizin için önemli olan şeyi zaten elde ettiniz.

Tercüman mütekebbir bir halde:

-Bu araştırmayı yapmak bizim vazifemizin gereğidir. Burada hazırlanan fesatlıklar için en ufak bir kağıt işimize fevkalade yarayabilir.

Kadın tahkir edici bir tebessümle:

-Pekala, arzunuz üzere veya vazifeniz gereğince hareket ediniz. Fakat bu araştırmanızın beyhude bir zahmet olacağını tekrar söylüyorum.

Genç tercüman soğuk bir süratle:

-Bu araştırmanın takdiri zannedersem size ait değildir.

Bu sefer Maklayn söze karışarak:

-Arkadaşımın hakkı vardır. Vazifesini hakkıyla icra etsin. Hele ki bu araştırma uzun sürmez.

Hakikaten genç tercüman etrafına bir göz gezdirerek duvarın dibinde tahtadan küçük bir sandalye ve içindeki petrol gazı tükenmiş gibi bir lambadan başka bir şey göremedi.

Kadın alaylı bir telaffuzla:

-Bir iyice daha araştırınız.

Tercüman efendi kadının bu alaylı konuşmasından alındıysa da asla belli etmeyerek, tahta sandalyenin altını dikkatle tetkik eder ve boş bir sigara kutusu bulup, ihtimamla cebine koyar. Daha sonra büyük bir taşın üzerindeki lambayı kaldırıp, altına bakar ve taşı kımıldatmak istediyse de muvaffak olamadı. Bütün araştırma az sürdü.

İngiliz, şaşkın ve mahcup bir heyet almış olan tercümana hitaben:

-Dostum! Araştırmanızı bitirdiniz mi? diye sordu.

Tercüman kekeleyerek:

-Evet, ortada bir şey yoktur. Zannedersin ki bu fesatçılar bizim ziyaretimizi bekliyorlarmış gibi önceden her türlü tedbirleri almışlardır... Kendileri için tehlikeye mucip izleri mahvetmişler ve ortadan kaldırmışlardır.

İngiliz cevaben:

-Evet! En ehemmiyetli şeyleri yani kendi vücutlarını kaçırmak için düşünmemişlerdir... Doğrusu taassup olunacak tedbirsizlik ve ihtiyatsızlıktır...

Genç tercüman kendi itirazlarını doğrudan doğruya alaya alan cevap vermeyip sözü değiştirmek için:

-Müsaade buyurursanız artık gidelim. Mademki hanımefendi bize refakat edecekler lambayı da beraber alalım da karanlıkta da bu yolda gözümüzün önünü görelim.

Kadın fütursuz bir çehreyle:

-Hayır! Benim için düşünmeyiniz. Bu mağaranın karanlık yerlerinden ben gidip gelmeye alışkınım, diye cevap verdi.

Mamafih tercümanın fikri Maklayn'a uygun gelerek lambayı kendi eline alıp aralıktan geçti ve:

-Ben size rehberlik edeceğim. Arkamdan geliniz.

Birkaç dakika sonra dışarı çıkmışlardı.

Tercüman düdüğünü çalınca oralarda bekleyen bekçi göründü.

-Hasan Ağa artık işimiz bitti. Gidiyoruz.

-Vay! Bir de kadın mı varmış? diye bekçi uzun boylu kadını görünce bağırdı.

-Evet! Niçin şaşırıyorsun?..

Hasan Ağa cevaben:

-Bu gibi işlere kadınların dahi iştirak edeceğine inanamazdım.

Bu sözleri işitmiş olan kadın Hasan Ağa'ya dönerek:

-Keşke kadınlar bu kadar sizin de yüreğiniz ve yiğitliğiniz olaydı. O zaman böyle bayağı hizmetler yapılması için tenezzül etmezdiniz.

Tercüman bu sözlerden alınarak:

-Velinimet efendimiz sultanımızın iradelerini yerine getiren adamları ne cesaretle tahkir ediyorsunuz? Dediği zaman dahi Hasan Ağa tehditkar bir ağızla kadına doğru ilerledi. Fakat Maklayn araya girip bir amir gibi hareket ederek tercüman gence hitaben:

-Tutuklumuz olan bayana karşı büyük bir hürmetle hareket etmenizi emrediyorum. Aksi taktirde benim ile işiniz olacak...

Bu sözleri öyle bir şiddetle söylemişti ki; ikisi birden şaşalayarak geri çekildiler.

İngiliz yürüyerek:

-Madam lütfen beni takip ediniz.

Tercüman soğukkanlılığını bulmuş ve intikam almak için:

-Diğer tutuklulara yaptığımız gibi hanımın üzerini araştırmayı unuttuk.

Maklayn sözü kısa keserek:

-Bu araştırmaya ve aramaya ben lüzum görmüyorum.

-Lakin...

-Yeter artık!

İngiliz'le kadın zaten yeterince ilerlemişlerdi. Bu ikinci tanzirden daha fazla alınmış olan tercüman bir mesele çıkarmayı uygun bulmayarak, arkadaşı Hasan'a dönüp:

-Haydi biz de gidelim. Bu adam ile uğraşmak mümkün değildir... Bereket versin ki işimiz muvaffakiyetle neticelendi.

-Hükümete karşı fesatta bulunan habisleri ile bu kadar hareket edildiğini hiç görmemiştim.

Diğeri bir ihtarda bulundu.

Genç tercüman alaylı bir şekilde:

-Görünüyor ki Avrupa terbiyesi böyle icap ettiriyor.

Bu dört kişi Üsküdar vapur iskelesine ulaştıkların istimbot kendilerini beklemekte ve yarı gece olduğundan iskelenin etrafında kimseler bulunmamaktaydı.

Yapılan muameleler kimsenin nazari dikkatini çekmeyecek surette cereyan etmiş ve istimbotun yanında bir komiserin emri altında birkaç polis kalmıştı.

Saraya mensup bir yaver istimbotun kıç tarafında bir sandalyeye oturmuş ve sigara içmekteydi. Kadının ve üç kişinin yaklaştıklarında ayağa kalkıp onları karşılayarak, Maklayn'a:

-Safa geldin! Pek ziyade gecikmiş olduğunuzdan merak ediyorduk: Özellikle sultanımız sizden birkaç kere haber almak istediler.

-Yakalanmanın ve tevkif edilmenin olduğunu kendilerine haber verdiniz mi?

-Tabiidir... Almış olduğumuz emir gereğince her bir tutuklunun gelişinde bir adam gönderiyordum.

İngiliz Maklayn tebessüm ederek;

-Ben de umarım ki; şimdiye kadar tutukluları kaçırmamışsınızdır.

-Bu konuda emin olunuz. Üçü dahi istimbotun kamarasındadırlar... Zaten firar etmeye niyetleri yoktur görünüyor.

İngiliz arkasından sakin ve metin adımlar ile yürümekte olan hanım ile istimbota doğru giderek:

-Daha iyi ya! diye cevap verdi.

Birkaç dakika sonra istimbot Beşiktaş İskelesi'ne doğru yola çıktı.

YEDİNCİ BÖLÜM:
ABDÜLHAMİD KEYF İÇİNDE

Saray memurlarından birisi Üsküdar'dan Yıldız Sarayı'na gelerek yakalanmaya ve tevkifata başlanıldığını ve fesatçılardan birisinin istimbota nakledildiğini haber verdi. O zaman durum hemen sultana arz olundu. Ama sultan acayip bir endişeye müptela oldu.

Zaten uzun zamandan beri merak içinde bulunuyordu. Maklayn bu tevkif keyfiyetini kati surette sağlamışsa da Abdülhamid Han şüpheci tabiatı ile İngiliz'in teminatına tamamıyla emin olamamış ve en son dakikaya kadar kendisine bir oyun oynayacaklarından ve fesatçıların tekrar ellerinden kaçacaklarından korkuyordu. Bundan dolayı bu tevkif pek ziyade endişesine sebep oldu.

Bu haberi getiren memurun hemen huzuruna gelmesini irade buyurdu. Bizzat kendisi bütün teferruat hakkında soruşturmada bulundu. Maklayn kendisini aldatmamış ve vaadini yerine getirmişti. Telaş ve endişesi kaybolup, son derece güzel bir sevinç duymaya başladı. Yalnız bir nokta biraz zihnini işgal ediyordu. Yani diğerleri dahi kolaylıkla elde edilecekler mi? Yoksa firar ederek yalnız bir kişi mi tevkif edilmiş olacaktı? Bu

endişesi dahi uzun sürmedi. Peyderpey diğer iki memur daha gelerek, ikinci ve üçüncü adamların tevkif edildiklerini müjdelediler.

Abdülhamid Han aldığı haberlerden o kadar memnun oldu ki yakalanma ve tevkifte zerre kadar girişleri olmayan bu muhbirlere birçok para verilmesini emretti.

Kendisinin bu sevinçli halinden İzzet Paşa dahi istifade ederek birçok ihsanlara ve teveccühe nail oldu.

Abdülhamid Han düşmanlarını elde edebileceğine emin olduktan sonra Yıldız Sarayı'nda onları nasıl kabul edeceği hakkında mülahazalara başladı.

Kendisinin kararı, tutukluları o gece soruşturma altına aldırarak, mümkün süratle layık oldukları cezaya çarpıtmaktı. Bu cezası ise bu suretle vücutlarını ortadan kaldırarak büsbütün kaybetmekti.

Abdülhamid Han'ın hissetmiş olduğu fevkalade sevince rağmen, birbirlerine halkın düşüncesi arasında müteredditkalarak, bir türlü kari karar verememekteydi.

İlk iş tutukluların hallerinin incelenmesi teferruat ile yapılarak, gizli cemiyetin bütün muamelelerini ve fesatlıklarını ortaya çıkarılmasını arzu etmekteydi.

Vaki olacak incelemede hiçbir noksan ve kusur bulunmamasını ve mahpusların hiçbir şeyi gizlememelerini istemekteydi.

Diğer taraftan meselenin mümkün mertebe az kimseler arasında cereyanıyla, başkalarından gizli tutulmasını ve bir müddet sonra dahi tamamıyla ortadan kalkmasını arzu ediyordu. Gizli ve kuvvetli bir cemiyetin mevcudiyetini ve kendisine karşı mücadelede bulunduğunu ve isyan ile fesat efkarının tebaası arasında gittikçe genişlemekte olduğunu ahaliye anlatılmasını istemekteydi.

Böylece Abdülhamid Han hem işi ortaya çıkarmaya ve hem de mümkün olduğu kadar biran önce boğmak isteğindeydi.

Tutukluların saraya gelmesinden önce Abdülhamid Han, bütün sadık ve güvenilir adamlarını kendi arzusu dairesinde, karar vermeleri için hemen yanına getirdi.

Bu meclis fevkalade Abdülhamid Han'ın başkanlığı altında olarak, aşağıda belirtilen huşular hakkında karar verdi:

Öncesi: Tutukluların hemen o gece soruşturmaya alınması.

İkincisi: Tutukluların soruşturmasının İzzet, Şakir, Mehmet, Hacı Ali, Tahsin ve Ragıp Paşalar ile Abdülgani Ağa ve Kadri Bey'in huzurlarında yapılması.

Üçüncüsü: Verilecek cezanın zat-ı şahaneleri tarafından tespit ve irade buyrulması.

Dördüncüsü: Tutukluların ve soruşturmaları hakkındaki malumatın mümkün mertebe gizli kalarak saraydan dışarıya yayılmaması.

Meclis fevkalade henüz devam etmekteyken tutukluların üç erkek ve bir kadının emniyet içinde saraya nakledilmiş oldukları ayrı ayrı odalara hapsedildikleri haberi geldi.

İzzet Paşa müraice iki ellerini havaya kaldırarak:

-Elhamdülillah.

Tahsin Paşa ilaveten:

-Sonunda hükümet düşmanları hainler adaletin pençesine düştüler.

Başka bir yağcı ise:

-Cenab-ı Hakk Teala Hazretleri velinimetimiz padişah hazretlerine bitmez tükenmez ömür ve afiyet ihsan buyursun. Amin.

Abdülhamid Han sadık bendelerinin bu sevinç dolu sözlerinin sonuna kadar müsaade buyurarak, daha sonra bu haberi getirmiş olan adamına hitaben;

-Tutuklular ile Mösyö Maklayn dahi beraber gelmiştir.

-Evet efendimiz! Buradadırlar ve Şevketmeab efendimizin emirlerine uymayı bekliyorlar.

-Söyle kendisine buraya gelsin.

Birkaç dakika sonra İngiliz Maklayn padişahın yanına geldiler.

Abdülhamid Han Maklayn'a:

-Yapmış olduğunuz hizmetten son derece memnun oldum. Bunun ispatı için size iki bin lira hediye ediyorum, der.

Maklayn'ın gözleri sevinçten parlayarak tazim ile eğilip, Abdülhamid Han'a:

-Teşekkür ederim Şevketmeab.

Eski İngiliz hafiyesi parayı çok severdi. İşte para muhabbeti için kendi rahatlığını feda ederek İstanbul'a gelmiş ve sultanın hizmetini kabul etmişti. İki bin lira kendisi için büyük bir servet olup, apansız gökten düşercesine avucunun içine girmişti. Kendi memuriyeti vazifesinde daima muvaffakiyetlerde bulunmuş ve nakden hediyeler almıştıysa da bunlar şimdi almış olduğu şahane mükafatın yanında gayet ehemmiyetsiz şeylerdi.

Abdülhamid Han sözlerinin tesirini kendi keskin zekasıyla anlayarak:

-Mösyö Maklayn! Ben arzu ederim ki İstanbul'a gelmiş olmanızdan dolayı canınız sıkılmasın. Buradan bizim yanımızdan memnun olarak geri dönersiniz... Daha sizin hizmetlerinizi henüz görmeye başladığımız için gitmek lakırdısını yapmak, şimdilik pek erken sayılır.

İngiliz Maklayn bunun üzerine Sultan'a cevaben:

-Zatı şahanelerinin acizane hakkında lütfen ibraz buyurdukları hüsnü teveccühten dolayı müteşekkirim. Fakat zannedersem vazifem bugün tamam olmuştur. Sizin yüksek müsaadeleriniz olursa yarından itibaren yol tedarikimi görmek isterim.

-Fakat ben vazifenizi tamamlamış olduğunuzu ümit etmem... Yalnız dört kişinin yakalanması ile her şeyin bitmiş olduğunu mu zannediyorsunuz?

Maklayn kati bir telaffuz ile:

-Hayır ben o fikirde değilim, diye cevap verdi.

-Bu hususta kari kararınızı beyan edebiliyor musunuz?

-Birkaç gün önce zat-ı şahanelerine arz etmiş olduğum şeyler saf ve aciz kanaatimdi. Şimdi bunları doğrulamayı kendime borç sayarım... Bu gizli cemiyet ufak ve ehemmiyetsiz bir şey değildir. Dört kişinin yakalanmasıyla bunların mahvedildiğini ve perişanlıklarını kabul etmek mümkün değildir... Bu fesatçılar yalnız İstanbul'da bulunmuyorlar, bunlar bütün Osmanlı memleketlerine dağılmışlardır.

Şimdiki halde bu cemiyet pek tehlikeli değilse de yavaş yavaş kudret bularak memleketin şimdiki idaresine büyük bir darbe vurabilirler.

Emin olunuz ki bu fedailer her türlü ve şiddetli vasıtalara müracaattan geri durmayacaklardır.

Abdülhamid Han üzerine bu sözler pek büyük bir tesir meydana getirdiğinden, duymuş olduğu heyecanını güç bela zapt ederek, soğukkanlılığını muhafazaya çalışıp İngiliz Maklayn'a:

-Tutukluların sıkı bir soruşturmasıyla bütün cemiyetin teşkilat ve tertibatını ortaya çıkarıp planlarını icradan men etmek mümkün değil midir? Bu konuda tekrar bize yardımda bulunmanız mümkün müdür?

Maklayn daha ziyade ciddi bir tavırla cevaben:

-Bu dakikada kati bir cevap veremem.

Abdülhamid Han cevaben:

-İşte görüyorsunuz ki; buradan gitmenize müsaade etmemekte haklıymışım.

-Fakat ben zannederim ki vazife tamam olmuştur. Henüz daha çok yapacak şeyler varsa da bundan sonra olacak icraatın, benim yardımıma lüzum kalmayarak yerine getirileceğine eminim.

-Mösyö Maklayn! Herhalde birkaç gün daha misafirimizsiniz. Bu konuda tekrar konuşmak için daha vaktimiz vardır. Ancak şu birkaç günü sırf kendi has misafirim sarayımda geçirmenizi arzu ederim.

İngiliz Maklayn kemal-i tazim ile eğilerek:

-Zat-ı şahaneleri tarafından gösterilen hüsnü teveccüh ve takdirlerine müteşekkirim.

-Öyleyse şimdilik kendisini hususi dairenizde gidip rahat ediniz. Son derece yorulmuş olmanız sebebiyle istirahate ihtiyacınız olsa gerektir.

-Şevketmeabım! Hakikaten bütün günü ayaküstü geçirmiştik.

Daha sonra Maklayn mülakatın sona erdiğini anlayarak, tekrar hürmetle selam verip odadan dışarı çıktı.

Genç bir saraylı yaver olan Ziya Paşa kendisini dışarıda beklemekteydi. Padişah bu yaverin yabancı lisanı bilmesi dolayısıyla Maklayn'a refakat etmesini daha önceden kararlaştırmıştı.

Ziya Paşa kendisini Maklayn'a takdim etti. Ve yapmış olduğu vazifesi gereğini beyan ettikten sonra:

-Lütfen bu taraftan buyurunuz da sizi odanıza götüreyim.

İngiliz Maklayn, Ziya Paşa ile koridorların içinden birlikte yürüyüp, geçerek:

-Memnuniyetle beraber gidelim.

Biraz gittikten sonra bir kapının önünde dururlar. Yaver Ziya Paşa kapıyı açıp, bir tarafa çekilerek İngiliz'e:

-Efendim! İçeriye buyurunuz.

Hazırlanan bu oda kıymet biçilemez halılar ve kırmızı kadifeli sandalyeler ile tefriş edilmiş ve elektrik ışığıyla aydınlatılmış bir salondu.

Yaver Ziya Paşa İngiliz'e dönerek:

-Burası sizin çalışma odanız ve kabul yerinizdir.

Ziya Paşa sağ tarafta bir de kapı açarak:

-Burası dahi yatak odanızdır. Bu odanın bitişiğinde her türlü malzemeyi bulursunuz. Bir de mükemmel bir hamamı vardır... Burada Beyoğlu otellerinden fazla rahat edeceğinizi umarım.

Maklayn hafifçe bir tebessümle:

-Bütün ömrümde ilk defa olarak böylesi muhteşem ve şahane odalarda ikamet etmiş olacağım.

Ziya Paşa da tebessüm ederek:

-Yapmış olduğunuz hizmetten dolayı bunlara layıksınız.

Bu edibane sözleri müteakip Maklayn bir koltuklu sandalyede oturup, muhatabını da oturmaya davet etti.

Sonra cebinden tütün çubuğunu çıkararak sert kokulu bir İngiliz tütünüyle iyice doldurdu ve Paşa'ya hitaben:

-İnanınız ki Paşa! İstanbul'a gelişimden bu güne kadar ilk defadır ki ağız tadıyla bir tütün içeceğim. Yalnız keyfim tamam olmak üzere. Bir şeye daha ihtiyacım var.

Ziya Paşa işe:

-Nedir acaba? Diye sordu.

Maklayn cevaben:

-O ihtiyacım bu sarayda bir defa daha içmiş olduğum viskinin çeşidinden olmak üzere bir kadeh viskidir.

Daha söz Maklayn'ın ağzındayken Ziya Paşa elektrikli zile basarak derhal siyah elbiseli bir hizmetkar göründü.

Ziya Paşa hizmetçiye hitaben:

-En iyi viskiden bir şişe ve iki kadeh getir. Azıcık da yanında buz olsun, diye emir verdi.

Bir çeyrek saat sonra Ziya Paşa ile İngiliz karşı karşıya oturup kadeh yudumlamaktaydılar.

Yaver Ziya bir sigara yakarak:

-Belki yatmaya ve istirahate ihtiyacınız vardır. Fakat birkaç dakika bendenizi dinlemenizi rica edecektim.

-Memnuniyetle şimdilik özellikle uykum yoktur.

-Gizli cemiyetin üyelerinin gizlenmiş oldukları mahalli meydana çıkarmakla çık büyük bir muvaffakiyete mazhar oldunuz. Lakin bu muvaffakiyetinizde ustalığınızdan fazla tesadüfün yardımın nail olduğunuzu samimi olarak itiraf bulunuyorsunuz zannederim.

Maklayn rahatça çubuğunu çekerek ve dumanını tavana savurarak:

-Tesadüfen dahi istifade etmek bir ustalık değil midir? Tesadüf her zaman karşımıza çıkar. Fakat marifet bu fırsatı öldürmemektir, diye cevap verdi.

Yaver Ziya Paşa müteredditbir çehreyle;

-Evet bu konuda belki haklısınız lakin mesele bunun üzerine değildir.

Fenalık zaten olmuş, bitmiş ve dört kişi dahi tevkif edilmişlerdir.

Maklayn muhatabının yüzüne taassupla bakarak;

-Fenalık mı dediniz? Acaba Abdülhamid Han'ın sadık yaverlerinden birisi midir ki; bu sözü söylüyor? diye sual etti.

Ziya Paşa mütekebbir bir sima ile cevaben:

-Hayır! Abdülhamid Han'ın sadık yaveri böyle söylemiyor. Gizli cemiyetin aralarından birisi bu sözü söylüyor.

-Vayy... Öyleyse tutuklular sizin arkadaşlarınızdan mıdır?

-Evet!...

-O halde bu yakalamanın ve tevkif edilmenin ne şekilde cereyan ettiğini biliyorsunuz demektir.

-Her şeyi biliyorum.

Maklayn kadehini tekrar doldurarak:

-Pekala... Fikrini saklayanlardan pek hoşlanma ve karşımdaki ile açıkça görüşmeyi tercih ederim... Ben dahi sizin gizli cemiyetin işgüzar ve faydalı azalarından birisi olduğunuzu biliyordum. Şimdi bu elzem olan ifadeleri birbirimize beyan ettikten sonra asıl meseleye gelelim. Sözlerinizden anladığıma göre benden bir hizmet bekliyorsunuz öyle değil mi?

-Evet! Doğru keşfettiniz.

-Bu hizmet nasıl bir şey olacaktır?

-Tevkif edilmiş olan bu dört kişinin soruşturmalarının netice her ne de olsa, herhalde idama mahkum olacaklardır. Bu cezaya meşru veya gayri meşru bir surette ve ihtimale göre velveleye sebep olmamak, ayrıca nazari dikkati çekmemek için gayri meşru surette vaki olacaktır...

İngiliz Maklayn Ziya Paşa'nın sözünü keserek:

-Afedersiniz! Gayri meşru olarak verilecek idam kararını anlayamadım.

-Size izah edeyim. Bu dört şahsın soruşturmaları yapılıyor. Bir daha bunların sesi sedası işitilmez olur ve birkaç gün sonra biri odasında asılmış, diğeri başka bir odada asılı olarak, bir diğeri bir sane neticesinde hayatına son verilerek, birisi boğularak su içinde bulunacak ve dördüncüsü...

Maklayn'ın yüzü buruşarak ve vücudunda istemeyerek bir heyecanlanma hissedip:

-Anladım... Anladım... diye nida etti.

Ziya Paşa sözüne devam ederek;

-Arkadaşlarımın bu gibi kazalara kurban gitmelerini istemiyoruz.

-Fakat ben bu hususta ne yapabilirim?

-Sizden beklediğimiz hizmet, bundan böyle rahat durup daha sonra vaki olacak hadiselerin faillerini bulmaya ve arkadaşlarımızın hareketlerine mani olmaya çalışmamalısınız.

İngiliz sevdiği içkiden birkaç yudum içerek, çubuğunu dahi kuvvetlice çektikten sonra cevap vereceği sırada kapı vuruldu.

-Giriniz!

-Sultan Abdülhamid Han'ın bendeganlarından birisi içeri girdi. Hürmetle selam verip İngiliz'in yanına yaklaşarak bir gümüş tepsi içerisinde kadifeli bir kutuyu ona verdi.

-Padişah hazretleri bu hediyeyi yaptığınız hizmetlere karşılık olarak sizlere hediye buyurdular.

Maklayn kadifeli kutuyu alarak, açtı. Hayretle nida etmekten kendini alamadı. Üzerinde zümrüt ve yakut taşları ve pırlantalarla süslü gayet nadide altından imal edilmiş bir sigara tabakasıydı. Gayet müteessir bir telaffuzla:

-Zat-ı şahanelerinin bu gayet kıymettar hediyelerinden dolayı son derece müteşekkirim.

Tabakayı getiren adam:

-Teşekkürlerinizi padişahıma arz edeceğim, dedi, selam verip çıktı.

Yalnız kaldıkları zaman Ziya Paşa tebessümle:

-Hiçbir diyecek yoktur. Ali cenap ve keremkâr bir padişahımız var ki; kendisine hizmet edenlere şahane bir şekilde mükafat vermeyi pekala çok iyi biliyor.

Maklayn pırlantalı tabakadan gözlerini ayırmayarak:

-Hakikaten bu hediye çok fazla kıymetli bir hediyedir. Gayet zariftir. Hüsn-ü tabiat sahibi bir sanatkarın ili olmalıdır...

Kadifeli kutuyu Ziya Paşa'ya uzattı. Ziya Paşa eşyadan anlayan bir kimse gibi bu kutuyu dikkatlice muayene ederek:

-Emsalsiz bir şeydir... En az beş yüz lira vardır.

Daha sonra kutuyu Maklayn'a verip, garip nazar ile ona baktı. Maklayn bu bakışın manasını anlayarak:

-Bu hediyenin başlamış olduğumuz konuşma üzerine bir tesiri olacağını ümit ediyor musunuz? dedi.

Yaver kendi şüpheli bakışının meydana getirdiği hoş olmayan tesiri değiştirmek maksadıyla:

-Size karşı böylesi bir hareketi hatır ve hayalimden bile geçiremem, diye cevap verdi.

-Öyleyse sözümüze devam edelim... Bundan sonra vaki olarak hadiselere karşı tarafsız kalmamı arzu etmekte olduğunuzu söylüyordunuz.

-Sizden bu hizmeti tamamıyla rica edeceğim.

-Fakat benim mevkiimi ne kadar sokacağınızı biliyor musunuz?

İşte bir hükümdar k; hizmeti hususunda bana verilen vazifemi yerine getirmişim. O da bana bol bol ihsanlarda bulunuyor. Her türlü izzet ve ikramlara boğuyor. Kendisine karşı hıyanet etmemi ister misiniz?..

-Size hıyanet hususunda asla bir teklifte bulunmayız. Yalnız tarafsız kalıp hiçbir şeye karışmamanızı ve bizi dahi kendi hususi vasıtalarımızla merhametsiz ve zalim bir hükümdarın pençesine düşmüş olan arkadaşlarımızı kurtarmak hususunda serbest bırakmanızı arzu ederiz.

Maklayn Ziya Paşa'ya:

-Arkadaşlarınız kendi şahsi arzularıyla yakalanıp, tutuldular.

-Evet! Doğrudur. Bunlar kendi rızalarıyla yakalandılar. Lakin hazırlamış olduğumuz planın icrası için bu dört kişinin yaşamaları lazımdır...

Maklayn ayağa kalkıp derin düşüncelerle odada dolaşmaya başladı. Ömründe hiçbir vakit ithamlı bir vaziyette bulunmamıştı. Takip ve yapmış olduğu şahsi araştırmalarıyla ittifak etmek veya uyuşmak gibi bir hâl başına gelmemişti. Bu hal kendisini son derece sıkmaktaydı ve kalbinde bir rahatsızlık hissetmekteydi. Kendi kendine:

-Derhal buradan gitmeliyim. Evet! Başka çare yoktur. Yakalanma ve tevkifler icra edildi. Binaenaleyh bana tevdi edilmiş olan vazife bitmiştir... Bundan sonra burada kalmak mevkiimi tehlikeye sokmaktan başka bir şeye yaramaz.

Maklayn bu mütalaayı kendi kendine yaptıktan sonra yaverin yanına gelerek bir sandalyeye oturup iki elini dizlerinin üstüne koydu ve kati bir ses ile:

-Bütün bu muammaları hallederek her şeyi kolay hale getirmek için ancak bir çare vardır... Yarın sabah Londra'ya döneceğim...

Ziya Paşa cevaben:

-Bilakis sizin burada kalmanız tehlike altında bulunanların hayatının muhafazası için lüzumludur.

Maklayn sesini yükselterek:

-Velakin ben sizin menfaatiniz için kendi hürriyetimi zincire vurmam.

Bu sefer Ziya Paşa sesini yükselterek:

-Fakat siz kendi hürriyetiniz için bizim menfaatimizi zincire vuruyorsunuz.

Bu cevap o kadar şiddetli ve hatırdan hayalden geçmeyecek kadar verilmişti ki; İngiliz bu durumda şaşırdı. Hemen cevaba bir söz bulamadı. Ziya Paşa ile muhatabının bu halinden istifade ederek sözüne devam ile:

-Evet Mösyö Maklayn! Her şeyi sizin vicdanınıza havale ediyorum...

Eğer mesela adi canilerin yakalanması ve tevkifi olsaydı rahat kalp ile şimdi vatanınıza geri dönerek, orada almış olduğunuz mükâfat ve hediyeleri zevceniz ve çocuklarınızla paylaşıp, kullanabilirdiniz. Fakat işte yakalanma ve takipleri için İstanbul'a davet edilmiş olduğunuz adamları gördünüz. Bunlar adi caniler olmayıp bir istenmeyen hükümete ve padişaha karşı mücadele eden ve zavallı kendi vatanlarını ihya ve imar

için her şeylerini feda etmiş her türlü mahrumiyetlere katlanmış olarak savaş eden fedailerdir...

Yaver endişe ile sözünü bitirip, doğruca Maklayn'ın gözlerinin içine baktı.

İngiliz çubuğunu kuvvetlice içine çekip, dumanını tavana savurarak:

-Burada kalacağım.

Ziya Paşa cevaben:

-Teşekkür ederim, dedi.

SEKİZİNCİ BÖLÜM:
SALİHA HANIM'IN SORUŞTURMASI

Tevkif edilen dört kişinin davasını görmek üzere fevkalade bir daireye çevrilen geniş salonu, Abdülhamid Han'ın vakit geçirmesine tahsis edilmiş salon, büyük salon son derece güzel tefriş edilmişti.

Bu salon hususi misafirlere münhasır olup pek müstesna hallerde açılırdı.

Soruşturmanın bu salonda kararlaştırılmış olduğunda alelacele icap eden hazırlıkta bulunulmuştu.

Soruşturmaların bu salonda yapılması için irade çıkar çıkmaz, derhal her türlü hazırlıklar görüldü. Odanın bir köşesinde yan tarafından büyük yarım daire bir yazı masası konularak etrafına ok iki sandalye dizilmişti.

Daha sonra o yazıhaneden iki metre mesafede perde ile kapanmış bir kapının yanına itham edilenlerin oturması için kadifeli bir sandalye konuldu.

Perde ile örtülü olan bu kapıdan Sultan Abdülhamid Han'ın yatak odalarından birisine gidiliyordu. Sultanın aynı yatak odasında yatmadığı malumdur.

Bu kapının açılmasıyla Abdülhamid Han kendisi görünmeksizin her şeyi duyup, anlaması mümkündü. Bir de perdelerin üzerinde hususi delikler dahi açılmıştı.

Elektrik ışığı itham edilenlerin sandalyesi ve yazıhanenin gayet aydınlık olacağı ve perdenin ise tamamıyla karanlıkta kalacağı surette tanzim ve tertip edilmişti bütün bu teferruat Abdülhamid Han'ın hususi emirleri üzerine icra edilmişti.

Sabahleyin alafranga saat üçte salonun sağ tarafındaki büyük kapı açılıp, birbirini takiben İzzet, Şakir, Tahsin, Ragıp paşalar ile Abdülgani Ağa ve Kadri Bey ve en son saatte Abdülhamid Han emriyle gelmiş olan zaptiye nazırı Şefik Paşa soruşturmada hazır bulunmak için içeri girdiler.

Bütün adamlar çık sert ve merhametsiz, hakimlerden ziyade, menhus bir cinayet icra etmek için hazır bulunmaktaydılar.

Ortada başkanlık sandalyesine Abdülhamid Han'ın sevgili katibi İzzet Paşa oturdu.

Herkesin kendi sandalyelerine oturdukları zaman, salonun kapısı açılıp Necip Mülhime Paşa içeriye girdi. Son saatte Abdülhamid Han Soruşturmada hazır bulunmak üzere bu adamı dahi getirtmişti.

Necip Mülhime Paşa metanetli adımlar ve dudaklarında olaylı bir tebessüm ile İzzet Paşa yanına gidip kulağına bir şeyler fısıldadı.

İzzet Paşa hemen ayağa kalkıp acele ve yüksek bir sesle:

-Paşa Hazretleri! Lütfen buyurunuz.

Bunun üzerine Necip Mülhime Paşa yazıhanenin ucundaki boş bir sandalyeye oturdu.

O anda itham edilenlere ait kadifeli boş sandalye yerinden oynadı. Gizlice soruşturmada bulunmak için sultan gelmişti. Bu arada İzzet Paşa söze başlayıp:

-Zat-o kutsi hazret-i padişahın yüksek koruyucu arzularına bağlı olarak fesatçıların başı olduğu anlaşılan Saliha Hanım'dan başlayarak soruşturmayı açıyorum.

Birkaç kişi pekala, pekala diye mırıldandılar.

İzzet Paşa çalışma masasının üstündeki gümüş çanı çalınca siyah redingotlu ve sakallı bir adam içeri girdi.

-Saliha Hanım'ı içeri getiriniz.

Siyah redingotlu ve sakallı adam dışarı çıktı. Odada ağır ve baskı ile sükunet dolu bir hava hüküm sürüyordu. Hepsi de kendi sandalyelerinde hareketsiz ve aralarında bir söz bile söylemeksizin mıhlanmış gibi oldukları yere çakılmışlardı.

Kapı tekrar açıldığı zaman Saliha Hanım yanında iki kişiyle içeriye girip yarım daire masaya doğru ağır ağır yürüdü.

Saliha Hanım metanetli ve ağır bir yürüyüşle ve nüfuslu bir yücelikle içeriye girip bütün orada bulunanların teveccühünü celp etmişti.

Masaya iyice yaklaştığında dikkatlice Saliha Hanım'ın yüzüne bakan İzzet Paşa ayağa kalkıp kadifeli sandalyeyi göstererek:

-Buyurunuz hanımefendi, dedi.

Saliha Hanım hiçbir şey söylemeksizin gösterilen tarafa doğru yürüyerek sandalye üzerinde yüzünü halimlere çevirip, emin bir vaziyette oturdu.

Önüne konulmuş evrakı karıştıran İzzet Paşa Saliha'ya hitaben:

-İsminiz nedir?

-Saliha.

-Evli misiniz?

-Evet! Binbaşı Necip Bey'in zevcesiyim.

-Kocanız nerededir?

-Sultan'a sorunuz.

Saliha Hanım bu sözleri söylerken gözleri dehşetle parladı. İzzet Paşa o zaman hiddetli bir sesle:

-Ne demek istiyorsunuz? Kocanızı sual ediyorum. Buna cevap verin. Sağ mıdır?... Nerededir?

Saliha metin bir sesle sözüne devam ederek:

-Ben de tamam bu sualinize cevap veriyorum ve size diyorum ki; kocam Binbaşı Necip Bey sağ veya ölmüş veyahut nasıl vefat etmiş olduğunu Sultan'a sorunuz.

İzzet Paşa'nın rengi atarak:

-Fakat siz tutuklusunuz ve mevkiinizin vahametini anlamıyorsunuz? Böylesi bir meclis huzurunda sizin bu küstahlığınız asla yakışık almadığı gibi, delicesine bir harekettir... Size itham ederim ki; aklınızı başınıza toplayın. Sorularımıza doğruluk ve ölçü içinde cevap veriniz.

Saliha Hanım başını yukarı kaldırarak:

-Siz benim ve ailemin hikayesini anlatmamı ister misiniz? Pekala dinleyiniz.

-Biz yalnız sözlerimize ve sorularımıza cevap vermenizi isteriz.

-Ben de ya arzu ettiğim gibi söylemek veya büsbütün susmak isterim.

İzzet Paşa bu hanımın küstah hareketlerinden canı sıkılarak:

-Bizde kendi arzumuz gereğince, arzunuzun hilafında olarak sizi söylemeye mecbur edebiliriz.

Saliha reisin bu tehditlerine gayet tahkir edici bir nazar ile cevap verdi.

İzzet Paşa titrek bir seda ile:

-Söylediklerimi anladınız mı? diye bağırdı.

Saliha Hanım gayet rahat bir çehre ile:

-Evet beni cebren söyletmek için ne gibi vasıtalar kullanacaksınız, bunu beklemekteyim.

-Siz belki kadınlığınıza güvenerek bu yüce meclise karşı isyan etmekte cezasız kalacağınızı zannediyorsunuz. Fakat fena halde yanılıyorsunuz. Burada ne erkek var ne de kadın vardır. Bunların ise kendi cezalarını hafiflemesi için iyi bir niyet ile gerçekleri itiraftan başka çareleri olamaz. Görecek olduğunuz cezanın on misli ağır olacağınıza emin olmalısınız... Aynı zamanda lisanınızı açacak başka vasıtalara müracaata mecbur olacağız...

-Ben de zikrolunan vasıtaları beklemekteyim.

Saliha'nın sözü söylemek istemediği zaman nasıl söyleteceğinizin ve söz söylemek istediği zaman ve nasıl susturulacağının merakındaydı.

-Öyleyse inat mı ediyorsunuz? Söylemek istemiyor musunuz?

Saliha'nın solgun çehresi tesirinden kızarmış olarak;

Bilakis söylemek isterim. Söylemek istememiş olsaydım, buraya gelmezdim. Kendi arzum hilafında burada olarak bulunuyorum. Sebebi yakalanmak istediğim içindir. Ancak ben istediğim gibi söyleyeceğim...

Bu Türk hanımın rahat ve metin bir telaffuzla söylemiş olduğu bu sözler, hakim sıfatıyla orada oturmakta bulunan has bendeler üzerinde son derece tesirli oldu. Karşılarında bu evsafta birisini ve bir kadını göreceklerini beklememekteydiler.

Abdülhamid Han dahi soruşturmanın bu hanımdan başlatılmasını istemişti. Bu arzusu ise hanımın cemiyetin önemlilerinden bulunması maksadıyla olmayıp, kadın olması sebebiyle çabuk itiraf edileceklerini ümit ederek, diğerlerini dahi söyletmekte kolaylık saplamak ve istifade etmek içindi.

işte şimdi hatırlarından geçmeyecek şekilde bir karşı koyma ile karşı karşıya kalmışlardı.

Saliha'nın gösterdiği metanet ve güce karşı durmak istemeyerek geri dönüş yapmaya mecbur kalıyorlardı. İzzet Paşa'nın tehditleri bir işe yaramadığından şimdi kendisi şaşırmış kalmıştı.

Bu kadını eziyetlerle söyletmeye ihtiyaç vardı. Bu kendiliğinden karar vermeye cesaret edemeyecek bir meseleydi.

Yanındakiler ile birkaç dakika yavaşça konuştuktan sonra hanıma dönerek:

-Tutmuş olduğunuz bu yol hem acayip hem de manasız olup sizin arkadaşlarınız için çok zararlı olacak ve bu surette onların ahvalini dahi şiddetlendirecektir. Söyleyeceklerinizin bizim için yeni şeyler olacağını zannetmeyiniz. Biz zaten her şeyi biliyoruz. Binaenaleyh...

Saliha Hanım paşanın sözünü keserek:

-Binaenaleyh burada bir komedya oynuyorsunuz. Mademki her şeyi biliyorsunuz burada niçin böyle resmi bir surette dizildiniz! Beni cebren konuşturmak istiyorsunuz. Burası bir mahkeme midir? Yoksa bir tiyatro mahalli mi? Siz hakim misiniz? Yoksa bir tiyatro oyuncusu musunuz?

İzzet Paşa hiddetinden mosmor kesildi:

-Hanım! Artık haddinizi aşıyorsunuz. Sultan'ın güvenilir has adamını tahkire nasıl cesaret ediyorsunuz?

Yine hanım rahat bir çehre ile:

-Sultan'ın dalkavukları derseniz daha doğrusunu söylemiş olursunuz, diye cevap verdi. İzzet Paşa sandalyesinden ayağa kalkarak ve büsbütün rengi atarak:

-Sus... diye bağırdı.

Saliha tahkir dolu bir tebessümle başını öte tarafa çevirdi.

Soruşturmaya bu surette devam etmek mümkün olamayacağından İzzet Paşa arkadaşlarıyla yeniden sessize konuşarak sonra ayağa kalkarak salonun kapısına doğru gitti. Bu arada bilgi almak için sultanın yanına gittiği belli oluyordu. Görüş-

meleri bir çeyrek saat uzadı ve bu müddet zarfında odada derin bir sükut hakim oldu. Nihayet kapı açılıp, paşa göründü.

Başkanlık sandalyesine oturduktan sonra simasındaki eski sertlik ve haşinliğin yerine bir tebessüm hakim olmuştu. Yanındakilerle birkaç kelime fikir teatisi yaptıktan sonra Saliha Hanım'a dönerek tatlılıkla:

-Hanımefendi! Biraz önce sözlerimin hakiki manasını anlamayarak müteessir olduğunuz ve böylesi bir meclis huzurunda telaffuzu uygun olmayan bazı ifadelerde bulundunuz. Bende tabiidir ki bunlardan müteessir olarak soğukkanlılığımı muhafaza edemedim ve netice itibariyle birbirimizi anlayamadık.

Şimdi rica ederim vaki olan bu münasebetsiz sözleri unutalım ve hiç olmamış gibi addedelim. Bizim fikrimiz size düşman nazarıyla bakmak ve ona göre hareket etmek değildir. Ancak bize töhmet gibi görünen hareketlerinize neden dolayı başlamış olduğunuzu tetkik etmek ve anlamaktır.

Bu gibi hareketlere sizi sevk eden sebeplerde var ise; emin olunuz ki padişahımızı şefkat ve merhametleriyle icabını icra buyuracaklardır.

Binaenaleyh bizim yaptığımız soruşturma değildir. Biz hakimler dinler burada şikayetlerinizi dinlemek için bir çeşit şura meclisi teşkil edilmiştir. Kendi menfaatiniz icabı her şeyi söylemeniz icap eder.

Hafif bir tebessüm ile İzzet Paşa'nın sözlerini dinlemiş bulunan Saliha Hanım:

-Tamam benim arzum budur, diye cevap verdi.

Padişah'ın katibi İzzet Paşa sevinçle:

-Öyleyse birbirimizin fikrini anladık. Lütfen bize sizin kim olduğunuzu ve hangi fikre ve maksada hizmet ettiğinizi söyleyiniz.

Saliha Hanım yüzünü karşısında bulunanlara çevirmek için sandalyesinde bir hareket yapar, rahat ve kati bir seda ile söze başlar:

-Kırk üç yaşındayım. Cennetmekan Sultan Abdülaziz'in sadık adamlarından babam Hüsnü Efendi'nin üçüncü kızıyım. Babam rahmetli Abdülaziz'in muvaffakiyetli ve şerefli zamanlarında olduğu gibi, edvarı zamanında da sadık kalmış ve herkesin cennetmekân Abdülaziz'den yüz çevirip Abdülhamid Han'ın yeni yıldızına secde kıldıkları sıralarda dahi kıymetli eski hükümdarına bağlı kalmış ve kendisine vaki olan parlak vaatlere rağmen eski efendisini asla inkar etmemiştir. Ben o zamanlar on iki yaşındaydım fakat bütün bu olayları pekiyi hatırlıyorum. Özellikle biçare babam daima bizi yanına çağırır ve kendisinin bütün ruhi azaplarını ve sevgili efendisinin çekmiş olduğu eziyet ve hakaretleri müşahede ederek tutulmuş olduğu hiddetleri ve hislerini nakil ve hikaye ederdi.

Abdülaziz Han'ın kendi odasında nasıl vefat etmiş olarak bulunduğunu ve bunun ne surette intihar olduğunu bize bir gün ağlayarak anlattı. Lakin babam Sultan Aziz Han'ın damarlarını keserek intihar etmiş olduğu rivayetine asla inanmaz ve sonuna kadar:

-Öldürdüler, alçakçasına öldürdüler, diye bağırırdı.

Bir sene sonra Sultan V. Murat dahi tahttan indirilmiş ve Abdülhamid Han saltanat tahtına oturmuştu. Bu müddet zarfında babam beni ancak 26 yaşlarında ve yüzbaşı rütbesinde bulunan parlak bir asker zabiti ile evlendirdi.

Türk ve Rus muharebesi sırasında eşim Sultan Abdülhamid Han'ın has askeri bölükleri arasındaydı. Evlenmemizden bir ay sonra koca eli kolu bağlı İstanbul'da oturmaya tahammül edemedi. Zira kendi arkadaşları vatanın muhafazası için muharebe meydanlarında bulunmaktaydılar. Kendisi dahi harp eden orduda istihdamı için arzuhal eder ve arzusu gereğince Balkanlara gönderilir.

Muharebenin devamı müddetince emsalsiz şecaatlerde bulundu. Pilevne'nin muhafazası sırasında düşman kurşunlarıyla birkaç defa yaralandı. Sonunda Osman Paşa ordusuyla esir

düştüyse de firar ederek İstanbul'a geldi. Anlaşmanın yapılmasından sonra rütbesi terfi edildi...

İzzet Paşa Saliha Hanım'ın sözünü keserek;

-Fakat Saliha Hanım! Zikretmiş olduğunuz bu teferruat hali hazırdaki mühim meselemizle alakadar olamaz. Çok rica ederim. Aileniz hakkında vermiş olduğunuz malumatları kafi sayıyorum. Doğruca yeni vukuata gelelim:

Saliha Hanım galeyana gelerek:

-Paşa Efendi! Eski ve yeni vukuat yoktur. Ancak vukuatın bir zincirlemesi vardır...

Dünkü cinayetleri anlamak isterseniz ilk iş eski cinayetleri işitmelisiniz. Çünkü sonrakiler doğruca evvelkilerin neticeleridirler. Eğer ki hikayem sizi usandırıyorsa artık sükut ederim ve bir daha ağzımı açmam, der.

Bu sözler o kadar kati ve ciddi bir surette söylenmişti ki İzzet Paşa soruşturmanın biraz önce olduğu gibi yeniden zor bir şekle dönüşmemesi için, karşı konuşmaktansa muvafakat ederek yine tatlı bir şekilde:

-Mademki başka çare yoktur, istediğiniz gibi anlatıma devam ediyorsunuz.

-Böylece kocam terfi etti. Birkaç sene sonra Mithat Paşa'nın mahkemesi yaptırıyordu. Malumunuz olduğu üzere bu mahkeme Abdülhamid Han'ın cinayetlerinin başlangıcıydı.

Gayet tabii surette söylenmiş olan bu sözler yarım daire masanın etrafında bulunan Sadık Paşa titrek bir seda ile:

-Fakat hanımefendi! Bizim müsamaha ve müsaademizi suiistimal ediyorsunuz. Böylesi bir meclis huzurunda artık sözlerinize tahammül edilemez.

İsmini hepimizin dahi büyük bir saygı ve korku ile andığımız bir kıymetli hükümdara karşı böylesi isnatlara ne cüretle cesaret ediyorsunuz?

Saliha temkinini asla bozmayarak:

-Hikayemi bitirdiğim zaman, münasip görürseniz hepiniz dahi belki de takdis ve dualarınızı edersiniz.

-Söyleyiniz... Fakat yine tekrar ediyorum. Aziz isimleri tahkirden sakınınız, aksi taktirde sonuna kadar müsaadede bulunmayacağız.

Saliha sözüne devamla:

-Böylece Mithat Paşa'nın mahkemesi başladı... O zamanda herkes şahsiyetini satılığa çıkarmış, terakki etmek ve ihsanlara nail olmak hevesine düşmüşlerdi.

Daha bir gün önce Mithat Paşa'ya hayran olanlar ve taraftar bulanlar, ertesi günü ona karşı gelip ithama çalışmaktaydılar. Babam Hüsnü Efendi Sultan Abdülaziz'in sadık memurlarından olduğu için, Mithat Paşa'yı asla sevmez ve o muazzam sultanın tahtan indirilmesini hazırlayanların bihakkın reisi sıfatıyla tanırdı. Mamafih Mithat Paşa'nın hürriyet severliği ve vatanseverliği kuvvetli övülmeye layık hasletlerine hayran kalırdı. Abdülhamid Han meşrutiyetin kurucusu hakkında babamın hassasiyetine vakıf olduğundan, bundan istifade etmek isteyerek bu zatı Mithat Paşa'ya karşı, iddiacı sırasına koymak arzusunda bulunur.

Fakat babam bu alçaklığı yapmadı. Abdülhamid tarafından bu teklifi ifa için gelen saray memurunu son derece hakaretler ile hanesinden kovdu.

Abdülhamid babama karşı son derecede düşmanlığına bu hâl sebep oldu. Mithat Paşa'nın mahkemesiyle sürgün edilmesinden birkaç ay sonra babam dahi belli bir sebep olmaksızın günün birinde apansız ailesiyle beraber Antep'e sürgün edildi. Birkaç sene kaldıktan sonra Halep'e gönderildi.

İzzet Paşa Saliha'nın bütün Abdülhamid devrinin ithamlarını meydana koymak maksadıyla söz söylediğini hissederek:

-Lakin... Hanımefendi asıl meseleyi beyan edebilmek için bu hikayeniz sabaha kadar sürebilir, diye tekrar bağırdı.

Saliha tekrar metin ve rahat bir seda ile:

-Ben bu hikayeyi yirmi beş sene yaşadım, çektim ve dinledim. Siz de birkaç saat dinleyebilirsiniz zannederim.

Mabeyinci paşa çaresiz olarak:

-Devam ediniz. Ancak rica ederim mümkün olduğu kadar olayları özet olarak ifade ediniz.

Saliha'nın rahatlığı tesir ve telaşa dönerek:

-Maziden niçin korkuyorsunuz?... Gelecekten korkunuz, diye bağırdı.

İzzet Paşa hiddetinden kızararak:

-Bizim ne maziden ne de istikbalden korkmak için asla bir sebebimiz yoktur. Zira vicdanımız rahattır. Vazifemizi büyük bir sadakatle yapıyoruz diye cevap verdi.

Saliha Hanım:

-Evet! Vicdanınızın rahatlığı simalarınızdan pek belli oluyor, diye tekrar etti Gamlanmış bir tebessüm ile çehresi yeniden bozuldu.

İzzet Paşa:

-Bu söylenen sözlerin hiçbir faydası yoktur. Böyle devam edecek olursan sonunu getiremeyeceğiz. Lütfen hikayenizi biran önce bitiriniz de asıl meseleye gelelim, dedi.

-Nizami bir usulde hikayeme devam ettirmek istemiyorsunuz.

İzzet Paşa'nın çaresi tükenerek:

-Hanım söyleyiniz! Allah aşkına söyleyiniz, diye bağırdı.

-Böylece Abdülhamid babamı Antep'e sürdükten sonra kin ve garezini kocama çevirdi. Söylemiş olduğum gibi zevcem namuslu bir asker olup, muharebe vaktinde dahi dikkate şayan emsalsiz hareketlerde bulunmuştu. Bu adan hürriyetperver ve açık sözlü, saf kalpli bir kimseydi. Münafıklık nedir bilmez ve fırsat düştükçe Sultan Abdülhamid'i ve etrafındaki yağcı entrikacıların alayını sert sözler ile tenkitten geri durmazdı.

Bu hal Abdülhamid'in nazarında kendisini hüküm etmek için kafiydi. Abdülhamid ise intikam almak için uygun bir fırsat beklemekteydiyse de, ordu içinde mertliği ve saffet dolu kalbi ile fevkalade teveccühe mazhar olan kocamın başına bir bela getirmeye açıktan cesaret edemiyordu. Kocamın düşmanları bile kendisinden korkmaktaydılar. Fakat Abdülhamid Han bu muhterem ve kıymetli zatın bir surette ortadan kaldırılmasını kafasına koymuştu.

Babamın sürgünden birkaç ay sonra Arabistan'da bir isyan çıktı. Bu isyanı bastırmak için Yemen'e bir fırka asker sevk etmek lazım geldi, kocam binbaşı Necip Bey bu askeri harekata memur edildi. Bir rütbe terfisi kendisi için sathi bir şereftiyse de hepimiz dahi ne gibi bir gizli maksat ile oraya gönderildiğini bilmekteydik...

İzzet Paşa Sultan Abdülhamid'in perde arkasından bu sözleri dinlemekte olduğunu ve bir sözünü bile kaçırmadığını bildiğinden bu çeşit sözlerin telaffuzundan asla memnun kalmadığından:

-Hanımefendi! Fakat... Fazla hayali ve teferruat ile vakit geçirmeyelim, diye bağırdı.

Saliha Hanım İzzet Paşa'nın sözünü keserek, kati suretle şöyle söylemeye başladı:

-Ya hepsini dinleyeceksiniz veya hiçbir şey anlatmayacağım.

Odada derin bir sükunet hasıl oldu. Fesatçıların soruşturmalarının böyle bir hâl kazanarak sultana karşı ithamlar rengini alacağı daha önce kimsenin hatırından geçmemişti. Bu hanımın iradesini zapt etmek kolay olmayacaktı.

İzzet Paşa soruşturmanın başlangıcında şaşırmış olarak, velinimeti sultandan bu kadına karşı ne yolda hareket edeceğine dair görüşü ve emri elde etmek için dışarı çıktı. Abdülhamid Han ise kendisine:

-Bu kadını söyletmek için her türlü ceht ve gayreti gösteriniz. Bana karşı tahkir edici sözlerde de bulunsa, zararı yoktur.

Önce kendisini söylettirelim daha sonra gerekenin icabını yaparız demişti.

Bu padişah emri İzzet Paşa'yı teskin etmiştiyse de efendisine hoş görünmek ve sadık hislerini göstermek maksadıyla ara sıra hanımın sözlerini keserek sert ihtarlarda bulunmak hevesindeydi.

Saliha Hanım'ın kendiliğinden sözüne devam etmek niyeti olmadığını görerek kadını sözüne devam için tekrar ihtarda bulundu.

İtham edilen Saliha Hanım:

-Pekala! Ancak sözümü tekrar kesecek olursanız emin olunuz ki bir daha ağzımı açmayacağım.

-Sözünü kesmeyeceğini vaat ediyorum. Fakat siz de hususi teferruatı mümkün mertebe uzatmayarak asıl meseleyi beyan etmeye gayret ediniz.

Saliha rahatça:

-Her şeyi sırasıyla nakledeceğim, deyip hikayesine şöyle devam etmeye başladı.

-Karıkoca birbirimizi o derece seviyorduk, Yemen'e gitme emrini aldığı zaman, iki erkek çocuklarımla beraber ben de birlikte kendisine refakat edeceğimi tereddütsüz söyledim. Kocam yolculuğun zorluğunu ve aklımın mazarratını beyan ile muhalefette bulunduysa da benim çok ısrarım üzerine sonunda çocuklarımla birlikte gelmeme müsaade etti.

Arabistan'a ulaştığımız zaman ben çocuklarım ile Yemen İskelesi olan Hadid Şehri'nde kaldım. Kocam ordusuyla beraber içerilere hareket etti.

Asiler uzun vakit dayanamadılar. Oraya kavuşmamızdan üç ay sonra her tarafta asiler susturulmuş, askerimizin geri dönüşü için emir gelince biz de onlarla beraber gideceğimizi ümit

ettikten sonra hazırlık görmeye başladık. Ordu kumandanı Paşa zevcemi yanına çağırarak:

-Asilere karşı olan muharebelerde göstermiş olduğunuz cesaret ve kahramanlık sultan nezdinde son derece takdir buyrulmuş olduğundan gelecekte kargaşaya meydan vermemek için Yemen ordusunun kumandan muavini vazifesiyle sizin burada kalmanız icap ediyor, dedi.

Bu sizin için büyük bir şeref olup, kemali memnuniyetle kabul edeceğinizi ümit ediyorum.

Kocam bu şerefi İstanbul'da daha küçük bir memuriyete tercih edeceğini söyleyerek katiyen reddetti. Lakin beyhude kumandan başkumandanlık makamından gelmiş olan emrin kati olduğunu beyan etti. Fakat kocam "Bu bir nevi sürgün edilmektir" diye bağırdı. Kumandan da "Nasıl isterseniz öyle takdir ediniz" diye cevap vermişti.

İşte kocam kendi şecaatine ve vatanına yapmış olduğu hizmetine rağmen ikinci defa olarak sürülmeye mahkum oluyordu.

Kendisine gösterilen bu haksızlık yüreğini dağlamıştı. Lakin her şeye sabır ve tahammül etmeyi arzu etti.

Birkaç ay sonra Mithat Paşa ile arkadaşlarının bulunduğu Taif Şehri'ne gitmek için emir aldı.

Hadid Şehri mutasarrıfı zikrolunan emri kendisine tebliğ ettiği zaman ona şöyle söylemişti. "Aldığımız doğru haberlere göre, İngiltere'de Mithat Paşa'nın dostları ve taraftarları tarafından sürgün edilmişleri hususi bir vapurla kaçırmak için bir fesatlık hazırlamakta olduğundan dolayı şiddetli ve kuvvetli tedbirleri almaya mecbur kaldığımızdan, bu saklama konusunda dikkatli olmak ve itina göstermek için sizi onaya göndereceğiz. Üzerinizde çok ağır bir mesuliyet bulunduğundan ona göre gözünüzü dört açmalısınız."

Böylece bu kahraman ve muhterem askere bir hapishane memurluğu gibi bayağı bir vazifeyi vermekteydiler.

Kocam bu adi memuriyeti kabul etmek istemedi. Gönlü kırılmış olarak eve döndü. Ben kendisiyle gelmek istediğimi ve gitmeyi teklif ettim. Fakat oranın havasının çok bozuk olduğunu söyleyerek bizleri götürmeyi reddetti ve tek gitti.

Orada Mithat Paşa ve ile arkadaşlarının gördükleri muameleye mahrumiyetlerine son derece yardımcı oldu. Onlara az da olsa azıcık rahatlık yüzü göstermeye çalışır.

Kendi maiyetinde bulunan memurlar kocamın bu hareketini bir nevi kin ve garez ile müşahede ederek türlü türlü yalanlarla her yaptığını İstanbul'a bildirirler. Bir fesatçı olarak gösterirler.

Sultan zaten kocamı bu gibi yalanlarla itham edenlere karşılık daha öncesi sürgüne göndermişti. Onun içinde hemen Necip Bey'i yakalatıp tevkif eder.

Bu haberi alır almaz çocuklarımı Hadid Şehri'nde bırakıp Taif'e koştum. Kocam her türlü olaylara karışmış sayılarak zindana atılmıştı. Feryat ettim, şikayet ettim kimse beni dinlemedi.

İzzet Paşa Saliha'yı asıl meseleye gelmesi için uyardı ve çok zaman geçtiği için sadede gelmesini söyledi.

Saliha Hanım:

-Demiş olduğum gibi yine tekrar ediyorum. Her şeyi işitmeniz lazımdır. Ancak bu şartla konuşacağım. Zaten sizin merakınızı mucip olacak noktalara geliyoruz. Binaenaleyh birazcık daha sabrediniz.

-Pekala devam ediniz bakalım.

-Bir hayli günlerden beri zindandan kurtarmak veya bir kere olsun yüz yüze konuşmak için boş yere çareler aradım. Günün birinde, akşam vakti hapishane görevlilerinden biri gelip, gizlice beni bularak kocam tarafından erilmiş bir tezkere getirdi. Bu tezkerede "Beni er geç öldürecekler veya intihar süsü verecekler. Bu aşikardır." Diyordu. Ayrıca "Ölüm haberimi aldığın an bil ki sultanın emriyle beni öldürdüler çocukları sana emanet ediyorum. İstanbul'a götür ve öğrenimleriyle ilgi-

len. Bir günde hepimizin intikamını alsınlar. Ancak mezarımda o zaman rahat ederim."

İşte hepsi bu kadar. Kocamı görmek ümidiyle hapishaneye koştum. Nafile! Daha sonra kocamın zindanda asılı olduğunu duydum.

Saliha Hanım anlattıklarından çok müteessir oldu. Ağlamaya başladı. Dinleyenler de son derece üzüldüler.

İzzet Paşa elektrik düğmesine basar, hizmetçi içeri girer:

-Çabuk bir şişe eter ile az su getir, der.

Fakat Saliha soğukkanlılığını muhafaza eder ve cebinden bir mendil çıkararak gözyaşlarını siler. Birkaç dakika sonra tamamıyla rahatlar ve konuşmasına devam etmeye başlar.

-Kocamın üzerinden bir kağıt parçası çıkar. İçinde biçimsiz bir yazı ile şöyle yazılmıştı:

"Kabahatimden dolayı vicdanımın azabına tahammül edemediğimden padişahımızın ömrünün uzun ve parlak olmasına dua ederek intihar ediyorum, zevcemden ve çocuklarımdan aflık istirham ederim."

Abdülhamid Han'ın hayatını katletmek için bu kağıt parçası, büsbütün hayasızca yazılmış bir yalandan ibaretti.

Zevcemi hapishane içinde İstanbul'dan gelmiş olan bir emir mucibine bayağı boğmuşlardı. Bu ise az bir zaman sonra kendisini boğan kimselerden birisinin hakikatli gelip bana tamamıyla nakletmesiyle ortaya çıkmış ve anlaşılmıştır. Bu adam işlemiş olduğu şeyi cinayetten son derecede üzülmüş bulunduğundan, hemen kendi kendine intihar etmiştir.

Kalbim ve ruhum kin ve intikam ateşleri ile yanarak çocuklarımı alıp vatanıma dönmek üzere Hadida'ya geldim.

Fakat Sultan Hamid'in kara cehennem hayatı benim intikam sevdamı duymamıştı.

Hadida'dan azimet etmek istediğimiz zaman, İstanbul'dan hususi bir emir olmadıkça buna müsaade edemeyeceklerini söylediler.

Daima vaki olan ve süren müracaatlarım hilafında olarak iki sene bu emrin gelişini beklediğim halde bir türlü gelmedi.

İki çocuğumun oranın ağır ve rahatsız edici hava ve suyu yüzünden günden güne eriyip, bitmekte olduklarını göre göre ümitsizlikle kaldım. Hiddetimden ne yapacağımı bilememekteydim.

Hadid Şehri'ne yeni mutasarrıf tayin edilmiş olan zat az çok insaflı ve mürüvvetli bir adama benzemekteydi. Bu adam halime hakkıyla acımakta büyük bir hulusla biraz refahım için bir çare aramaktaydı. Nihayet bir gün bana:

-Senin İstanbul'a gitmemen için nasıl bir sebep ileri sürdüklerini biliyor musun? dedi.

-Ben de niçin diye sordum. Onlar da soruma cevap olarak şöyle dediler.

-Zira oraya gittikten sonra kocanızın vefatını ve hapis durumunu mesele ederek boğulmuş olduğunu meydana çıkaracağınızdan korkuyorlar.

-Ben de bu şeyi yapmamalı mıyım? Mutasarrıf Bey... diye bağırdım. Mutasarrıf Bey bana cevaben dedi ki;

-Eyvah hanımefendi! Bu şeyi yapmaktan başka zikrolunan meseleyi asla mevzubahis etmeyeceğinize dair bize yazılı bir senet verecek olursanız, belki bu suretle İstanbul'a gitmeniz için müsaade edebiliriz.

-Ben de ona cevaben böyle bir alçaklığı kabul edemem diye bağırdım.

Mutasarrıf o vakit annelik hissiyatıma müracaatla kendi şahsımdan mesul olarak yalnız başıma bir kadın olsam, belki isteğim tarzda harekette haklı olabilir olduğumu ve ortada iki yetim bulunduğundan bunların hayatının Hadida Şehri'nde

kaldıkça tehlike altında olduğunu ve bunlar için dahi vefat etmiş olan kocama karşı mesul bulunduğumu söyledi.

Bu hakikat dolu itirazın tesiri oldu. Ben bir müddet daha tereddüt ettikten sonra mutasarrıfın yeniden ısrarı üzeri icap eden kağıdı kendi hazırlayacağını bana vaat etti.

İzzet Paşa kadının sözünü keserek:

-Nihayet çocuklarınızla İstanbul'a geldiniz.

Saliha hafif bir tebessümle:

-Paşa Efendi! Niçin bu kadar acele ediyorsunuz? Hadida'nın havası acaba hoşunuza mı gitmiyor?

-Hayır! Bunlar bizim için ehemmiyetsiz teferruattır.

-Belki sizin için olabilir. Fakat benim ve Abdülhamid Han için olamaz. Nihayet çocuklarımın hayatı için alçaklık yaparak, kocamın intihar ettiğini ve buna ilk günden itibaren kanaat getirdiğimi, intihar edeceğini kendi el yazısıyla bildirdiğini, bildiren vesaire meseleyi açıklayan bir kağıt imzaladım. Kağıdın sonunda Abdülhamid Han'ın ikbalinin uzun olması için dualar dahi yazılmış olduğunu gördüm.

Bu kağıdın İstanbul'a gönderilmesinden bir ay sonra vatanıma geri dönmek için emir gelmiş bulunuyordu.

Abdülhamid Han bizim harcırahımızı cebinden karşılamak lütfunda dahi bulundu. Pek muzdarip bir halde hayat sürmekteydim. Sonunda İstanbul'a geldim. Yanımda kimse yok. Babam, annem Antep'e sürülmüş. Onların yanına gitmek için istirhamlarıma kulak asılıp, itibar edilmez, müsaade verilmez. Kendimin ve çocuklarımın çektiği darlık fevkalade büyüktü. Durumu sultana arz ettim.

Beni İstanbul'da alıkoyma için iki çocuğumun masrafları hazine-i hassadan karşılanarak, harp mektebinde okuyup yetişmelerine, benim için dahi ufacık bir maaş tahsis edilmesine irade çıkar.

Bu suretle maddeten biraz rahatladımsa da içimdeki azap günden güne çoğalmaktaydı. Sevgili kocamı boğdurarak öldürtmüş olan bir kimsenin yardımıyla yaşamamın son derece zor olduğunu siz de hissedebiliyorsunuzdur zannederim.

Çocuklarım akil, baliğ oldukları zaman kendilerine babalarının cinayetle olan ölümünü ve intikam için vaki olan vasiyetnamesini tamamıyla nakil ve hikaye ettin. İkisi dahi ağlayarak babalarının son arzusunu yerine getirmek için yemin ettiler...

Çocuklarının hatırası Saliha'nın alnını buruşturup, gözlerinden yaşlar akıttı. Mendilini çıkarıp gözlerini silerek tekrar sözüne devam etti.

-O sıralarda Sultan Abdülhamid'in istibdadına karşı (hatta zatında bu istibdat Ermenistan kurmak için çalışan Ermenilere mecburen uygulandı. Yoksa bugün T.C. dahi olmazdı) zaten (Ermeniler ve kandırılmış, aldatılmış, kullanılmaya müsait maşalar) dehşetli bir mücadele başlatmış ve Ermeniler isyan bayrağını kaldırmış ve kendilerine karşı şiddetli takibatta bulunulmaya başlanmıştı.

Genç Türkler dahi uyanarak hürriyetperverleri İstanbul'un basık ve sıkıntılı havasına tahammül edemeyerek, vatanlarını terk edip yeni yeni Türkiye'nin istikbalini hazırlamak için ecnebi diyarlarına firar etmekteydiler.

İstanbul'da vaki olan hareket pek ehemmiyetsiz Abdülhamid'in zulüm ve takibatı (vatan hainlerini ve Hıristiyanlık duygularıyla hareket edenler ayrıca nankör insan kasabı Ermenilere layık oldukları cezai işlemi yapmak) bunların hepsini dehşet içinde bırakmıştı.

Serbest hareket etmeye (her istediklerini yapmaya, bir an önce vatanı ve milleti yıkmaya) bilhassa mektep talebeleri (kandırılıp, aldatılarak, genç ve temiz beyinler devlet aleyhinde işleniyor) talebeleri iştirak ettirilerek zaman zaman bir takım isyanlar harbiye ve tıbbiye mekteplerinde vaki olmaktaydı.

Benim çocuklarımın dahi babalarının intikam vasiyetnamesinin ateşi kalplerinde her an baki kaldığından dolayı bu hareketten uzak durmayacakları tabiiydi.

Ben ise kendilerini bu yoldan men etmekten başka gücümün üstünde olarak uğurlamaya ve isyana sevk için kusurda bulunmamaktaydım.

Bu mekteplerde vaki olan hareketlerin fiili bir netice vermeyerek artık nazariyatta ve efkarda kaldığını itilaf etmek lazımdır. Çocuklarım daima bana şöyle söylemekteydiler.

-Mektebimizi bitirdikten ve orduya dahil olduktan sonra arkadaşlarımızla fikirlerimizi fiilen icraya koyabileceğimiz ve sevgili babamız kendi mezarında huzur içinde yatarak bizi takdir edecektir.

Hepiniz bu ümitlerle yaşamaktaydık. Lakin Abdülhamid Han memleketin istikbali ümidi olan bu mektepli gençlere karşı şüpheli bakışlarını çevirmiş ve parçalayıcı pençesini onlara uzatmakta bulunmuştu.

İzzet Paşa Hazretleri sabırsızlıkla bir an harekette bulunarak:

-Hanımefendi bu hikayeleri kısa kesiniz, dedi.

Saliha ise hiddetli bir lisan ile:

-Susunuz ve beni dinleyiniz! Çocuklarım için söz söylüyorum. Sözümü kesmenize asla müsaade etmem...

Mahkeme reisi Saliha'nın bu acayip emirane hareketlerinden müteessir olarak sükuta mecbur olup:

-Hanım! Söyleyiniz! Devam ediniz! diye söyledi.

Abdülhamid Han zulüm ve insafsızlıklara önce mekteplerden hürriyetperver (bunlar mecliste yılan gibi çıktıkları meclis kürsüsünde zehir kusan Ermeni, Rum, Yahudi ve daha birçok yabancı tebaanın samimi dostlarıydı.) Muallimleri uzaklaştırmaları ve yerlerine kendi hafiye ve adamlarını tayin ettiler. (Fikir anarşisinin kurbanları, kendileri haklı çıkarıp doğru ol-

duklarını ispat etmeye çalışıyorlar ama destek verdikleri Ermeniler ve yazıyı kaleme alıp bu devletin insanını kendi vatanına düşman etmeye çalışan Hıristiyan bozguncu ve yıkıcı zihniyete pirim verdiler.)

Bu yolda tertibatını mektep ve talebeleri arasında dahi tatbik eder ve onlara karşı hatır ve hayalden geçmeyecek eziyet ve cefalarda bulunur. Ben genç mektepliler arasında serbest fikirli (insan serbest olunca ve fikri bozuk çıkınca çevresine vermeyeceği zarar yoktur. Fikir üzerinde yaşadığı devlet ve milletten yana olmayan fikir haindir) bulunanları mektepten uzaklaştırdılar. Onların istikbalini mahıv ve perişan ettiler. (O zihniyet ileride gavura gavur demek yasak ve Türk adından bahsetmek tamamen yasak fikrini kabul ettiler) Bu cezayı dahi kafi görmeyerek bunlardan pek çoklarını sürgün ettiler. Daha sonraları kati bir vasıtaya yani gizlice deniz içinde boğdurarak eserlerini bile bırakmamak cihetine müracaat ettiler.

İzzet Paşa soğukkanlılığını tutmak istediği halde, elleri titreyerek (iftira, yalan, karalama ile hedeflerine varanların konuşma biçimi):

-Hanım söylediklerinizi bir sürü hurafe ve yalandan ibarettir.

-Heyhat! Paşa Efendi! Naklettiklerim olmuş şeylerdir. Evet... Hurafelere benzer hakiki vakalardan ibaret olduğunu ben dahi tasdik ederim.

-Her ne hal ise hikayenize devam ediniz. Hamdolsun dinleyenler hikayenizin kıymetini takdir edebilirler.

Saliha İzzet Paşa Hazretlerinin sözlerini serzenişgar bir nispetle kabul ve hikayesine devam ederek;

-Abdülhamid Han genç mekteplileri boğup ortadan kaldırmak derecesine kadar takibatlarını şiddetlendirmişti. Manidar gariplikler günden güne tekrarlanıyordu. Çocuklar tatil zamanlarında eve geldikleri zaman arkadaşlarından birkaçını kaybolduğunu söylemekteydiler.

Zavallı ana-babaları kaybolmuş oğulları hakkında mektep müdüriyetinden küçük bir malumat istemeye cesaret etmeye kalkıştıklarında her zaman mektep müdürleri gayri ihtiyari şu cevabı veriyorlardı.

"Oğlunuz arkadaşlarıyla beraber okuldan gitti ve bir daha geri dönmedi. Bizim vazifemiz mektep dilinde olanları gözetlemektir. Mektepten dışarı dahi şakirtlerle beraber bir arada gezdirmeyiz. Zaten kendileri de artık mini mini mektepliler sayılmazlar ya."

Şayet ana-babalar bu kısa sözlerden memnun olmayarak şikayet ve patırtı etselerdi onlar da bir vesile ile ya sürülecekler veyahut da zindanlara atılacaklardı.

İzzet Paşa, bu pervasız bildiğini okuyan ve gittikçe terbiyesizleşip yalan ve itiraflarda konuşan bir hükümdarı ve mensubu devletini düşman ağızlarıyla ve istekleriyle karalamaya devam eden bir hesap peşinde koşan, nimetin dev çocuklarıyla beraber istifade ettiği devletine güya savaş açan alaylı bir halde ve tarzla Saliha'ya dedi ki:

-Saliha! Bu vakaları tarifinizden bir romancının güzide hayallerine sahip olduğunu beyan ediyor.

Saliha hiddetinden titreyerek kısık bir sesle:

-Sizin de alçak bir kase sunucusunun küstahlığına sahip olduğunuz anlaşılıyor... diye cevap verdi.

Hiddetinden kendi küstahlığını görmeyen ve küstahça konuşmayı iyi bir şey zanneden kadına karşı kıpkırmızı kesilen İzzet Paşa şöyle konuştu:

-Velinimet efendimiz, padişahımız Abdülhamid Han hazretlerinin bulunduğu bir mecliste onun sadık adamlarından birini ne cüret ve cesaretle tahkir edebiliyorsunuz.

Saliha yüksek bir sesle:

-Siz dahi kocam ve oğulları üzerine ağlayan bir kadını, bir anayı tezyif etmeye nasıl cesaret ediyorsunuz? diye bağırdı.

Bu yuvarlak sözler mahkeme reisi üzerine o kadar tesir etti ki; bunlara cevap vermekten aciz kalarak salonda tekrar sükuneti sağlamak için duruma hakim olmaya çalıştı.

İzzet Paşa etrafındakilerle biraz müzakere ettikten sonra ayağa kalkıp salondan dışarı çıktı.

Tahsin Paşa onu takip ederek başkanlık makamına geçti. Nazik ve etkileyici bir sesle:

-Devam ediniz hanımefendi! Lakin sizi heyecana getirmekten başka faydası olmayan olayı oldukça özetlemenizi rica ederim.

Saliha söze devam ederek:

-Senelerden beri bütün bu sözleri yüzünüze vurmak için bir fırsat arıyordum. Binaenaleyh o eski ve beni etkileyici yadigarlar ne kadar da heyecana getirseler, yine ben bir kelime atlamayarak sözüme devam edeceğim.

Bu beyanından sonra yanına konuşmuş olan eterle karıştırılmış suyu içip, tekrar sözüne devam ederek:

-O sıkıntılı günlerde yegane düşüncem çocuklarımın hayatı idi. Fakat ben vesveselerimi ve korkularımı kendilerine bildirmezdim. İçimde kocamın intikamı ve vasiyeti ve valide muhabbeti arasında bir müthiş kavga meydana gelip, birini diğerine tercih edemeyeceğim için fazlasıyla ızdırap çekiyordum. Çocuklarım denizlere atılmış veya hakikaten hissiyatlarını terk edip, kaybolan genç mekteplilerin arkadaşlarından bulundukları için bir günde sıranın onlara geleceğini biliyordum...

Tatil günlerinde bin türlü vesveselerle eve gelmelerini divane gibi beklerdim. Geldiklerinde onlara bir zarar gelmemesi için uzak bir memlekete firar etmek arzusunda bulunuyordum. Lakin çocuklarımı kucaklayıp, babalarının simasını andıran çehrelerini okşadığımdan bütün endişelerim tamamıyla ortadan kalkıyor, vaatlerimi unutuyordum. Böyle işlerden geri durmalarına dair lazım olan nasihatleri verecek yerde, bilakis daha şiddetli bir tarzda onları isyana sevk ve teşvik ediyordum.

Zira şehit kocamın ruhu içerimden beni daima sevk ve teşvikte bulunuyordu.

Bu endişeli günlerde çocuklarım iki günlük bir tatil için eve gelip bir cumartesi günü sabahleyin mektebe geri döndüler.

Arkadaşlarından birtakımı kaybolmuş ve takibat şiddet kazanmıştı.

Büyük oğlum ile yalnız bir odada görüşürken "zannedersem sıra bize geldi" diye söylemişti. Bu sözlerin kalbimde meydana getirdiği heyecanı hissettirmeyecek, kendilerine takdir olan nasihatlerde bulundum.

O zaman Aksaray taraflarında küçük bir ahşap hanede oturuyordum. Bir pazartesi günü akşamüzeri kapım çalındı.

Penceremin kafesini yukarı kaldırarak, İstanbul'da bulunduğundan haberdar olmadığım kocamın sadık ahbabından Kolağası Hakkı Bey olduğunu görünce alelacele kapıyı açıp içeriye davet ettim.

Yüzünün rengi atmış fevkalade endişe dolu bir tarzla selam bile vermeye hacet görmeyerek:

-Çocuklarından bir haberin var mı? diye sordu.

Ben de titrek bir sesle:

-Cumartesi günü sabahleyin erken mektebe gittiler. Acaba bir bedbahtlık mı oldu? Sözleriyle cevap verdim.

Hakkı Bey cevap verecek yerde heyecan dolu bir çehre yapısıyla bana dediler ki;

-Hanım vakit kaybetmeksizin yüzünüze bir örtü çekip, benimle beraber geliniz... Bunu müteakip, yiğit bir askerin karısı olduğunuzdan bu tehlikeli saatlerde büyük bir cesaretle hareket etmenizi rica ederim.

Hakkı Bey'in şu manidar sözlerinden büyük bir bedbahtlık vuku bulduğunu anlayarak, mahzun ve kederli yüreğim pek çok fena çarpmaya başladıysa da, nereye gideceğimize dair

bir şey sormaya cesaret edemeyip aceleyle yüzümü örttüm ve Hakkı Bey ile beraber gitmeye hazırlandım.

Hakkı Bey ile sokağa çıktığımız zaman rastladığımız boş bir arabayı durdurarak ona bindik. Hakkı Bey arabacıya bizi "Yedikule"ye götür dedi.

Araba yola çıktı ve içimde endişelerim gittikçe şiddetlenmeye başladı. Fakat kocaman arkadaşına bir şey sormaya cesaret edemediğim gibi onda dahi anlamlı bir sükut görmekteydim. Velhasıl sükutu ihlal ederek:

-Hanım! Benim Harbiye Mektebi'ne devam eden on dokuz yaşında bir oğlum var. Adı Ziya'dır, bunu biliyor musunuz?

-Evet! Çocuklarım arkadaşlarından Ziya namıyla biri hakkında daima bahsederlerdi diye karşılık verdim.

Hakkı Bey cevaben:

-Oğlum Ziya çocuklarınızın arkadaşı olup bu sene mezun olacaktı. Korkunç bir bedbahtlık vuku bulduğunu anladığım halde iki söz söylemeye gücüm yoktu. Hakkı Bey dahi sükut ettiğimi görüp o da sözünü keserek sigara içmeye başladı.

Epeyce ilerledikten sonra Hakkı Bey, Kazlı Çeşme Sahillerinde arabayı durdurdu ve aşağı indik. Arabacı geri dönerek gözden kayboldu.

Hakkı Bey bana:

-Gideceğimiz yerde araba olmadığından biraz yürüyeceğiz.

Lakin ben bu sırada biraz cesaret alarak:

-Nereye gideceğiz? diye sordum.

Hakkı Bey;

-Bir Ermeni balıkçısının evine.

-Hatırımdan bin türlü şeyler geçiyordu. Fakat kati bir karar veremezdim. Yalnız mesele çocuklarım üzerine olduğuna dair ben de kanaat hasıl oldu.

Biraz yürüdükten sonra deniz kenarında taşlar arkasında yapılmış küçük bir kulübeye vasıl olduk. Kapı açık olup eşik üzerinde oturmuş ihtiyar balıkçı ağını kendi tamir ediyordu.

Hakkı Bey balıkçıya merhaba diyerek:

-Mektepli genç burada mıdır?

İhtiyar balıkçı korkak bir çehre ile:

-Evet! Buradadır. Beyefendi! Allah aşkına beni bu halimden kurtarınız. Zira her saat endişedeyim.

Hakkı Bey balıkçıya hitaben:

-Hiç korkma! Korkacak bir şey yoktur.

Bu sözleri müteakip kulübeden içeriye girerek arkasından gitmemi bana işaret etti.

Kulübenin avlusunda bir kocakarı çorap örmekteydi. Ona hiç ehemmiyet vermeyerek geçip balıkçılığa ait birtakım edevatla dolu küçük bir odaya girdik. Balıkçı da beraberimizde gelmişti.

Hakkı Bey odaya ihatalı bir nazarla bakarak:

-Burada değil midir?

Balıkçı odanın bir köşesinde bulunan büyük bir sandığın yanına giderek kapağını açtı ve yavaş bir sesle:

-İşte burada balık ağlarının dibinde saklanmış.

Sandığın içinde genç bir çocuğun başı göründü. Hakkı Bey çocuğa tatlı bir sesle:

-Korkma! Dışarı çık oğlum.

Genç mektepli sandıktan çıkıp yanımıza geldiği zaman Hakkı Bey ihtiyar balıkçıya dönerek:

-Sen bizi yalnız bırak ve kapıya gidip kimse gelmemesi için gözet diye emir verdi.

İhtiyar balıkçı cevaben:

-Baş üstüne. Lakin çok rica ederim beni şu tehlikeli halimden kurtarınız...

Balıkçı dışarı çıkar çıkmaz biz bir sandık, genç mektepli de ağlar üzerine oturdu.

Hakkı Bey genç mektepliye hitaben:

-Oğlum! İşte bu hanım senin sevgili arkadaşların olan Zeki ve Arif'in anasıdır. Dün bana tarif ettiklerini dinlemek istediğinden bir şey saklamayarak yerli yerince aynın anlatıver ve bir daha tarif et... Sana söylediğim üzere korkacak bir şey yoktur. Sen kurtulabileceğine emin olabilirsin. Birkaç saat sonra bu sıkıntılı yerden çıkıp o zalimin elinden halas olacaksınız.

Çocuklarım Zeki ve Arif'in isimlerini işittiğim zaman fevkalade mahzun olarak kalbim çarpmaya başladıysa da kendimi tutmaya fazlasıyla dikkat etmeye çalıştım.

Genç mektepli korku ve telaşla etrafına bakarak olanları anlatmaya başladı.

-Cumartesi günü sabahleyin erkenden mektepte bulunmak üzere Üsküdar'dan köprüye gelmiştim. Köprü üzerinde bir hafiye ve bir polis yanıma gelip bir şey soracağız diyerek kendileriyle beraber gitmemi emrettiler.

Bunlardan şüphelendimse de karşı durmanın mümkün olamayacağını düşünerek ve benimle terbiyeli ve nezaketli bir surette davrandıklarından, özellikle bir çeyrek saatten sonra geri dönebileceğimi tekrar söyledikleri için, durumumu daha fazla bir tehlikeye sevk etmemek üzere beraberlerinde gitmeye razı oldum.

Bu hafiye ve polis ile bir arabaya oturup zaptiye kapısına gittik. Orada beni bir salona götürerek paşanın gelmesini beklememi tembih ettiler.

Bir saat sonra bir polis gelerek beni zaptiye nazırı Şefik Paşa'nın huzuruna çıkardı.

Paşa adımı, baba adımı, oturduğum yeri ve yaşımı sorduktan sonra:

-Evet! Tamam! Bizim aradığımız mektepli sensin.

Buna cevap olmak üzere:

-Daha başka soracağını bir şey var mı? diye sordum.

Paşa'da:

-Hayır! dedi.

Ben:

-Öyleyse gidebilir miyim? Dedim.

Paşa cevap verecek yerde çakı vurdu ve görüştükten sonra memur yanıma gelerek "Benimle biraz gel" dedi.

Dışarı çıktığımız zaman bize bir de polis iştirak edip, üçümüz birden avluya indik. Ben memura hitaben:

-Artık mektebe gidemez miyim? Zaten geç kaldım diye sorduğum zaman:

-Merak etme daha yapılacak küçük bir muame daha vardır.

Memur bu sözlerinden sonra orada duran bir arabaya işaret ederek üçümüz birden arabaya binip yola koyulduk. Böyle birdenbire yakalanmamın sebebini anlamak isterdim. Zira Paşa hüviyetimi araştırmakla kifayet etmiş olup beraberimde bulunan memur da bir şey söylemek istemiyordu. İhtimal ki o da bir şeyden haberdar değildi. Araba bizi Sarayburnu Sahilinde olan kışlaya getirdi. Arabadan aşağı indi hiçbir şey söylemeden kapıyı kilitlediler. Şüpheli ve korkunç hülyalar beni istila etmişti. Fakat benim elimden ne gelirdi? Öğleye yakın odanın kapısı açılıp bekçinin biri bir parça ekmek ile bir testide su getirerek tekrar kapıyı kapadı. Saatler geçti akşam oldu. Her tarafı karanlık bastı. Henüz kimse görünmüyordu.

Beklemekten ve endişeden yorgun bir hâl ile yer üzerinde yatıp uykum gelmiş olduğundan hemen uyudum.

Gece yarısı birdenbire kapı açılıp üç kişi geldi. Birinin elinde bir fener bulunuyordu. Yanıma gelerek kollarımı sırtıma bağladılar ve "yürü bakalım" dediler.

Karanlık bir mahalden geçtikten sonra deniz kenarına ulaştık. Orada büyük bir kayık bizi beklemekteydi. Zaten kayıkta

sekiz on kişi vardı. Beni de onların yanlarına getirdiler. Karanlık olduğundan kayıktakileri tanımadımsa da yanları tam ulaştığım zaman hemen harbiye mektebinden talebeler olan arkadaşlarım olduğunu gördüm.

Hepimizde o derece korku ve telaş içindeydik ki birbirimizle görüşmeye bile cesaret edemiyorduk. Kayık, denizin açığında duran bir vapura yaklaştı.

Bizi vapura naklettikleri zaman vapur dahi bizim gibi elleri, kolları bağlı diğer arkadaşlarımızın bulunduğunu gördük. Vapura ayak bastığımız zaman yola çıkıp Marmara Denizi'nin açıklarına doğru ilerlemeye başladı. Halimizin nereye varacağını anlayarak müthiş bir kabus hepimizi kuşatmıştı.

Üzerimizde olan endişeler ve korkular o kadar şiddetliydi ki; birbirimize bir söz bile söylemeye kudretimiz yoktu. Bir de dikkatle etrafıma baktığım zaman, benden biraz ötede hanımefendinin oğulları ve benim sevgili arkadaşlarım olan Zeki ve Arif'i gördüm. Son derece bir gayretle yanlarına giderek:

-Bizi nereye götürüyorlar? dedim.

Zeki bana cevaben:

-Deniz altına diğer kaybolmuş arkadaşlarımızın yanına gidiyoruz. Zavallı validemiz acaba şimdi ne haldedir?

Biraz ötede sizin oğlunun Osman dahi mahzun ve kederli bir halde duruyordu.

Yavaş yavaş görüşmeye başladıysak da katillerimiz yetişerek bizi birbirimizden ayırdılar.

Çekmecenin önünde vapur çok yavaş bir hareketle gitmeye başladı. Vapurun güvertesinde Sakallı Çerkez Mehmet Paşa'nın emri altında, ellerine büyük demir parçaları ve büyük bir boş torba almış vahşi çehreli sekiz on kişi göründü.

Artık son saatlerimizin gelmiş olduğuna şüphe kalmamıştı. Bir de vapurda her taraftan bir ah ile figan ve ağlaşma patırtıları ve sesleri yükseliyordu...

Güverteye bir takım meçhul adamlar gelerek patırtı edenler üzerine saldırıp, hücum ederek torbaları başlarından geçirip bir parça demir parçası bağlayarak denize attılar.

Bundan daha korkunç daha vahşi bir manzara tasavvur olunamazdı. Arif ve Zeki yiğitçe bir surette mukavemet ettikten sonra, torbalara konulup, denize atıldıklarını gördüm...

Hakkı Bey'in oğlu Osman'ı ve diğerleriyle beraber denize attıklarını gördüm... Ben korkudan bir köşede nefesimi tutarak sıramı beklemekteydim... İki kişinin yanıma geldiklerini gördüğümde son bir gayretle sıçrayarak ellerim bağlı olduğu halde katillerin ellerinden kurtulup deniz atladım. Denizde insanüstü bir çaba ile ellerimdeki ipi sökerek, iyi yüzücü olduğumdan az su altında durduktan sonra denizin üzerine çıktım. Vapur daha orada duruyordu. Başımı sudan çıkardığım zaman başka bir torba denize atıldı. Bu torbaya ağır demir parçaları bağlı olduğundan hemen deryanın dibine indi.

Korkumdan biraz yüzdükten sonra nefesim tükenerek su üzerine çıkmaya mecbur oldum. Karanlık her tarafı basmış ve vapur içinde dahi patırtı gürültü olduğundan katiller ellerim bağlı olmuş olduğundan boğulmuş olduğumu zannederek beni takipten vazgeçmişlerdi. Vahşi cinayetler son bulmuş olduğundan vapur İstanbul'a geri dönmek üzere hareket etti. Ben dahi yavaş yavaş yüzerek vapurdan uzaklaşmıştır.

Biraz sonra takatimin kesileceğini anladığım için var kuvvetimle yüzüyordum. Geçirdiğim bu endişeli saatlerde, denizin üzerinde siyak bir nokta görerek hemen o tarafa yüzerek onun bir kayık olduğunu anladım. Bu balıkçı kayığı gece vakti balıkçılık yapılmayacağına dair olan emre aykırı balık tutmaya çıkmıştı.

Deniz üzerinde gördüğüm kayıkçılardan yardım istemeye başladığımdan beni kurtarmak üzere yetiştirdiler ve kayığa aldılar. Ve kayığın üstüne çıktım. Yarım saat zarfında bu kulübeye ulaştık. Burada bana her türlü ihtimamı büyük bir memnuniyetle gösterdiler. Aklım başıma geldiği zaman vaziyetimin ne kadar tehlikeli olduğunu bilerek beni kurtaranlar vasıtasıyla

Hakkı Bey'i çağırttım. Zira anam-babam İstanbul'da olmadığından kime müracaat edeceğimi bilemiyordum.

Bu sırada Saliha sözüne devam ederek:

-İşte Paşa Efendi! Genç mekteplilerin ifadesinden çocuklarımın şehit olduğunu duyduğum zaman, bütün bunları dinlemek üzere sabır ve tahammülümü artık zapt edemeyerek, mektepli sözüne son verir vermez ölü gibi yere düştüm.

Hane sahiplerinin ve Hakkı Bey'in yardımıyla aklım başıma gelip gözlerimi açtığım zaman kendimi başka bir odada yer üzerine serilmiş bir döşek üzerinde buldum. Genç mektepli ve Hakkı Bey yanımda oturmuş beni beklemekteydiler.

Saliha bu uzun müddet devam eden hikayeden yorularak sözünü kesip mendiliyle yüzünü silmeye başladı.

Bu esnada kapı açılıp İzzet Paşa içeri girerek geçici olarak mahkemeye başkanlık eden Tahsin Paşa kalkıp o yerine oturdu. Fevkalade bir nezaketle:

-Hanım hikayenize devam ediniz, dedi.

Saliha sözüne devam ederek:

-Hakkı Bey aklım başıma geldiğini görünce, denizlerde boğulup şehit olan çocuklarım gibi biricik evladının da denize atıldığını söyleyerek, ruhlarımız aynı dert ile muzdarip ve kendisi dahi benim gibi kederli ve meyus olduğunu bildirdi.

Bunu müteakip Hakkı Bey hiddetli bir şekilde:

-Maruz olduğumuz şiddetli cinayetlerden dolayı vatan uğrunda canlarını feda eden çocuklarımız ve bütün vatan şehitlerinin namına ahz-ı sar etmekle ancak biz teselli olabiliriz, bundan sonra yegane maksadımız vatanın selameti ve istibdadın mahvı olacaktır. Zira yanmış olan kalplerimizi bu maksatla hareket hedefi yaparak teskin edebiliriz.

Hakkı Bey'in bu sözlerinden son derece müteessir olup, kocamın intikamını vasiyetini ve çocuklarımın da istibdadının pençesine feda olduğunu görerek, benim gibi binlerce anaların

ah ve figanı ve intikam sesleri ruhuma o derece tesir ve nüfuz etti ki hemen ayağa kalkıp Hakkı Bey'in elini sıkarak;

-Evet! Bu dakikadan itibaren istibdadın yıkılması ve vatanın selameti için tekmil maddi ve manevi kuvvetlerimizi birleştirip çalışalım dedim.

Hakkı Bey ile teati yaptığımız şu sözleri dikkatle dinleyen gen. Mektepli yanıma gelip elimi öperek mahzun bir çehre ile;

-Beni de yanınıza beraber alınız. Zira ben dahi denize atılan arkadaşlarımın intikamını almak isterim.

İşte o balıkçı kulübesinde teşkil olunan komite sizi bu kadar korkuya saldı ve telaşa düşürdü. Lakin bütün takibatınıza hiç ehemmiyet vermeyerek emellerimizin gayesine doğru daime yürüyecektir.

Saliha mazinin korkunç vakalarından fazlası ile müteessir olarak artık söz söylemeye mecali kalmadığından sükut etti.

İzzet Paşa saate bakıp şafak atmaya az bir zaman kaldığını anlayarak:

-Hanım! Bugün bu kadarla yetineceğiz. Zira ne sizde cevap vermeye takat ne de bizde dinlemeye mecal kalmadı. Zaten hikayenize tam bizim istediğimiz noktaya ulaştı. Şimdilik gidip istirahat edebilirsiniz.

İzzet Paşa bu sözlerinden sonra çanı vurarak içeriye bir hademe girdiği zaman:

Onlar da geldiler ve Saliha'yı yine alıp getirdikleri yere götürdüler. Hakimler de birer birer salondan dışarıya çıktılar.

DOKUZUNCU BÖLÜM:
SULTAN ABDÜLHAMİD HAN ENDİŞELER İÇİNDE

Sultan Abdülhamid Han Saliha'nın bütün soruşturmasını bir perde arkasından dinlemişti. Saliha'dan sadık bendelerinin ayağına düşüp rica ve istirhamlarda bulunacağını ve gizli komitenin azalarını birer birer ele vereceğini beklemekteydi.

Saliha ise bu tasavvurların aksi olarak saatlerce zat-ı alilerine tahkir dolu sözlerde bulunmuştu.

Sultan Abdülhamid Han'ın oturduğu gizli yerde olan bu hakaretten dolayı Saliha'yı zorla, eziyetlerle söyletmek üzere aksi taktirde öldürmeye bile emir verecek ruh halleri geçirmişti.

Bu memleketi kadın için ölüm hiçbir şey olduğunu bildiği için sabretmeyi tercih ederek, arzusu üzere konuşmasına müsaade edip gizli komitenin gizli cinayetlerini ikrardan imtina eylediğinde zorla söyletmek usulüne müracaat edilmesini emretmişti.

Soruşturma esnasında iki defa Sultan Abdülhamid'in yanına gelen sadık bendesi İzzet Paşa dahi Saliha ile tatlılıkla davranıp sonra icabının icrası zannındaydı.

Soruşturma bittiği zaman İzzet Paşa üçüncü defa uykusuz kalıp bir koltuklu sandalyeye yerleşmiş olan efendisi Şevketmeab Sultan Abdülhamid Han'ın huzuruna çıkarak:

-Şevketmeab efendimiz emirlerinizi tamamıyla icra ettik. Lakin bize lazım olan malumatı henüz elde edemedikse de yarınki soruşturmada her şeyi itiraf ettirebileceğimizi ümit ederim.

Sultan Han'ın memnuniyetsiz ve kızgın bir çehreyle:

-Evet! Evvel emirde kendini söyletmeli, sonra da ebedi olarak susturmalı diye barudane cevap vermiştir.

İzzet Paşa:

-Saliha'nın üzerine olmayan terbiyesiz ve küstahça söz ve hareketleri cezasız kalmayacaktır.

Abdülhamid Han cevap vermediğinden ve kendinde dahi uykusuzluktan ayak üzerinde tokat kalmadığından bu kadarla yetinerek sultanı yalnız bırakarak dışarı çıktı.

Abdülhamid Han koltuklu sandalyesinde korkunç hülyalarla uykusuz vakit geçirmekteydi. Zira Saliha'nın bütün hikayesi sultanın güya işlemiş olduğu cinayetlerden başka bir şey değildir. Saliha'nın sözleri ve sultana karşı uygunsuz tahkirleri sultana pek fazla tesir etmişti.

Sultan koltuklu sandalyesinde yavaş yavaş uyumaya başladı. Zaten sabah da olmaya başlamıştı.

Sarayda herkes kalkmış ve o gece cereyan eden vakayı türlü türlü manalarla tevil etmekte bulmuştular.

Tevkif edilmiş olan dört kişinin Yıldız Sarayı'na getirildiğinden haberdar olduğu gibi soruşturma esnasında dahi Saliha bütün ifadesini sultanın işlediği cinayetlerin sayılması teşkil etmişti.

Saliha söyledikleri sözlerden birkaçını içeriye girip çıkanlar duyduklarından birbirlerine manidar bakışlarla;

-O kadın bundan sonra bir gün bile yaşayamaz, diyerek Abdülhamid Han'ın onu öldürmek için şimdiye kadar emir vermemiş olduğuna hayret ediyorlardı.

Sultan Abdülhamid'in yanına her zaman gidip gelmekle izinli olan iki mabeyinciler ve birkaç yaverler bir köşede bu mesele üzerine görüşmekteydiler.

Albus Bey bunlara yaklaşarak riyakar bir çehre ile şöyle diyordu:

-Zannedersem yakalanan Saliha'dan bahsediyorsunuz?

Hepsi birden şüpheli bir hareketle ona bakarak mabeyincilerden birisi;

-Evet! Böyle. Alenen Şevketmeab Efendimize karşı pervasızca tahkirde bulunan bir kadına ne gibi bir ceza verilebilir?..

Albus Bey cevaben:

-Yıldız Sarayı'nda o kadından daha büyük suçlular vardır. Bunlar böyle mücrimlerdir ki görünüşte tatlı lisan kullanıp daima karanlıkta iş görüyorlar.

Bu söylenmiş manidar sözler yaverleri mabeyincileri fazlasıyla heyecana getirerek bu gibi fena mamaları ihtiva eden sözleri cevapsız bırakmak caiz olmadığından yaverlerden biri hiddetli bir tavırla:

-Eğer Yıldız Sarayı'nda Şevketmeab Efendimize karşı bir alçakça suçu işleyecek kimse bulunuyorsa onu elimle öldürmeye hazırım.

Albus Bey manidar bir tebessümle:

-Öyleyse kılıcını çıkar...

Yaver Albus Bey'e hitaben:

-Efendimize karşı bu gibi bir alçaklığı irtikap eden bir kimse Yıldız'da mevcut olduğunu iddia edebiliyor musunuz? diye sordu.

Albus Bey cevap olmak üzere:

-Hayır! Böyle bir kimsenin mevcudiyetinden haberdar değilsem de hüviyeti meçhul ve nereden gelmiş olduğu bilinmeyen ve efendimizin en sadık bendesi addolunup büyük mesnetlerde bulunan bir memur bu sıralarda Şevketmeab Efendimizin düşmanlarıyla birleşmiştir, dediği zaman:

Yaver cevaben:

-O alçak kimdir?

-Akşam olmadan anlarsınız diyerek Albus Bey elveda edip, gitti. Köşede olan yaverler ve mabeyinciler şüpheli nazarlar ile onun gidişini gözetmekteydiler.

-Bu Çerkez ne demek istiyor?

Albus Bey ile görüşen yaver:

-Ne demek istediğini bilmiyorum olsam da Albus Bey'in aradığını bulmuş olduğuna kanaat getiriyorum.

Hakikaten Çerkez Albus bu kadar ağır sözleri boş yere söylememişti. Çehresindeki sevinç bir muvaffakiyet elde etmiş olduğuna delalet etmekteydi.

Albus Bey yaverlerin yanından ayrılıp İzzet Paşa'nın yazıhanesi ve kabul odası olan taraflara doğru yürümeye başladı.

Daha çok erken olduğundan ve zaten sultanın sevgili bendesi olan İzzet Paşa dahi gece uykusuz kaldığından henüz yazıhanesine gelememişti.

Albus Bey sabırsızlıkla koridorların içinde biraz dolaştıktan sonra yine başkalarıyla görüşmek üzere evvelki bulunduğu yere geri döndü.

Albus Bey öte beri dolaştıktan sonra İzzet Paşa'yı görmek üzere yazıhanesine gidip hizmetçisine:

-Paşa burada mıdır?

Paşanın gelmiş olduğunu hizmetkardan anladığına göre;

-Gayet mühim bir iş için kendisini görmek arzusu ettiğimi paşaya bildiriniz dedi.

Bir dakika sonra Albus Bey İzzet Paşa'nın huzuruna girdi ve karşı karşıya koltuklara oturdular.

Albus Bey İzzet Paşa'ya hitaben:

-Paşa bu sefer deliller ile yanınıza geliyorum, dedi.

İzzet Paşa hayretle:

-Ne gibi delil? diye sordu.

Albus Bey ile İzzet Paşa bu küçük girişten sonra aşağıdaki muhasebeye başladılar.

Albus Bey:

-Son defa görüştüğümüzde ne üzerine konuşmuştuk?

İzzet Paşa:

-Haa! Evet! Yıldız'da Şevketmeab Efendimize karşı bir cinayet hazırlayan hainler bulunduğuna dair bir şeyler söylüyordunuz.

Albus Bey

-Evet! Zikrolunan cinayetten bahsediyordum ve hatta bu meseleye genç bir yaverin ismi de karışıyordu...

İzzet Paşa yaverin kim olduğunu bildiği halde:

-Öyleyse bir cinayete dair tafsilat veriyordunuz. Fakat söylemiş olduğunuz isim hatırımda değildir...

Albus Bey:

-Paşa size Ziya Paşa'nın hain olduğunu söylemiştim... Unuttunuz mu?

İzzet Paşa:

-Doğrusu bu isim hatırımdan çıkmıştı. Fakat şimdi söylediğinizde hatırıma geldi.

Albus Bey:

-Ben dahi bu konuda size lüzumlu tafsilatı vermeyi taahhüt etmiştim.

İzzet Paşa:

-Evet! Söz vermiştiniz.

Albus Bey:

-Paşa Efendi! Bu konuda siz de icap eden yardımı yapacaktınız.

İzzet Paşa:

-Tabii! Eğer Şevketmeab efendimize karşı hıyanet irtikap eden bir kimsenin mevcudiyeti gerek sarayda ve gerek dışarıda delil derecesine varacak olursa onu mahvetmek için benim dahi hayatımı tehlikeye koyup öyle bir haine layık olduğu cezayı vermek için büyük bir vazife vardır.

Albus Bey işte deliller diyerek cebinden bir kağıt parçası çıkarıp İzzet Paşa'ya verdiği zaman İzzet Paşa yazının Ziya Paşa'nın olduğunu derhal anlamıştı.

İzzet Paşa zikrolunan bu yaprak parçasını okumaya başladığında Albus Bey onu durdurarak:

-Rica ederim! Bu yazılı yaprağı nasıl ele geçirdiğimi tarif edeyim de sonra okuyunuz, dedi.

Bunun üzerine İzzet Paşa elindeki kağıt parçasını bir masa üzerine koyup;

-Pekala hakkınız var! İlk iş olarak ne gibi bir vasıtaya müracaat ederek bunu ele geçirebildiğinizi söyleyiniz diye cevap verdi.

Albus Bey:

-Dün akşam yakalanıp buraya getirilen Saliha'nın soruşturması yapıldıktan sonra padişahımızın hususi iradeleriyle harem yönünde Pakize olan kızların himayesi altında bulunan bir odaya götürülmüştü.

Saliha ile konuşup, görüşmek kabil olmadığı gibi odanın kapısından geçmek bile mümkün değildir. Yalnız ihtiyar bir kadın Saliha'nın yiyeceğini götürmeye izinli olup bu kadının dahi Saliha ile irtibatta bulunduğu müddetçe hiç kimse ile görüşmemesi temin edilmişti...

İzzet Paşa Albus'un bu sözlerini keserek:

-Bütün bu teferruatı Şevketmead Efendimiz ile beraber müzakere ettiğimizden hepsi bana malumdur. Binaenaleyh şu yazılı kağıdı nasıl ele geçirdiğinizi tarif ediniz.

-Pekala! Zaten ben de o yönü izah edeceğim. Saliha'ya soruşturma yapıldıktan sonra müthiş bir asabiyet geldiğinden bu kadını tedavi etmek üzere saray tabiplerinden birisini çağırmaya lüzum görülmüştü.

Saliha'nın asabiyeti fazlasıyla tehlikeli olduğundan haremde o esnalarda emir verildiği üzere gözetleme yapılmamıştı.

Bu kargaşalık arasında Dilara'nın hizmetkarlarından birisi Saliha'nın odasına girmek ister. Zaten kızım Belkıs'ın Dilara ve hizmetkarı hakkında şüpheler olduğundan bu hizmetkarı yakalayarak zorla kendi odasına getirip hangi sebepten Saliha'nın yanında gitmek istediğini sorarlar.

Hizmetkar konuşmaya kekeleyerek başlayıp kati bir cevap vermediğinden, diğer hizmetçilerin yardımıyla Belkıs Hanım bunun üstünü başını araştırmaya başladığında bu yazılı kağıt parçasını bulur. Şimdi ne türlü hareket edeceğimizi tayin etmek hususunu düşünmek lazımdır.

İzzet Paşa bu vakadan haberdar olmadığından malumat almak üzere Albus Bey'e Saliha'nın sonra ne olduğunu sorduğunda Albus Bey:

-Tabibin tedavisiyle bu asabiyeti iyileşmiş oldu. Fakat ruhi mesele o değildir.

İzzet Paşa masa üstüne koyduğu kağıdı alıp üzerinde şu satırların yazılı olduğunu okudu.

"Cesaretli ol! O tuttuğun istikametten hiç sapma. Dostların seni gözetmektedirler. Her şey yolundadır."

Bu kağıt parçasının havi olduğu bilgi az fakat her bir kelimede çok büyük manalar bulunduğundan İzzet Paşa bu kağıdı kayıtsız yine masa üstüne koyup, Albus'a hitaben:

-Bu kağıt parçasında imza bulunmadığından buna dayanarak biz hiç kimseyi tevkif edemeyiz. Bunun kasten yazıldığını açıklayabilirler, dediği zaman;

Albus Bey:

-Lakin yazı kendisinin el yazısı olduğu malum değil midir?

İzzet Paşa cevaben:

-Evet! Yazısı benziyor. Fakat maharetle taklit edilmiş olmasının ihtimali vardır diye cevap verdiği zaman.

Albus Bey:

-Fakat hizmetkarın itirafı her şeyi teyit etmektedir.

İzzet Paşa bu sözler üzerine:

-Vay! Hizmetkarda mı bunu itiraf ediyor? Öyleyse şimdi mesela bir başka bir hâl kazanacak. Rica ederim hizmetkarın itirafını dahi izah ediniz.

Albus Bey sözüne devam ederek:

-Kızım Belkıs bu kağıt parçasını ele geçirdiği zaman telaşla hemen ayaklarına düşerek her şeyi yerli yerinde itiraf edip, kendisinin verilmemesini istirham eder.

İzzet Paşa hizmetkarın ne gibi şeyler itiraf ettiğini sorduğu zaman:

Albus Bey cevaben:

-Hizmetkar bu kağıdı Ziya Paşa'nın Saliha'ya verilmesi için kendisine verdiğini söylüyor.

İzzet Paşa Albus Bey'e hitaben:

-Ziya Paşa hizmetkara eliyle mi bu kağıdı vermiştir, diye sordu.

Albus Bey cevaben

-Hayır! Hizmetçilerden bir Rum kadını vasıtasıyla vermiştir.

İzzet Paşa biraz düşündükten sonra:

-Pekala! Şimdi bütün bu olanları sultanımıza aynen bildiririm.

Albus Bey bu muvaffakiyetin bütün şerefini İzzet Paşa'nın kazanacağını düşünerek:

-Paşam! Ben de sizinle geleyim de icap ederse işin teferruatını dahi vereyim, dediği zaman:

-Pekala! Evvel emirde ben efendimiz ile yalnız bir defa görüşeyim. Eğer irade buyururlarsa seni dahi çağırırım.

Albus Bey İzzet Paşa'ya hitaben:

-Evet! Ben sizinle gelip dışarıda beklerim. Fakat hatırdan çıkarmamalı ki bu cinayetlere Dilara dahi iştirak etmiştir.

İzzet Paşa Dilara'nın ahi iştirakine ne gibi deliller mevcut olduğunu sorduğu zaman:

Albus Bey cevaben:

-Dilara Ziya Paşa'nın vasıtasıyla saraya gelmiş ve üzerinde kağıt parçası bulunan kızda, Dilara'nın hizmetçilerinden birisidir.

İzzet Paşa cevaben:

-Söylediklerin her ne kadar Ziya Paşa üzerine büyük şüpheler hasıl ettirse de açıklanan delillerden addedilemez. Her ne hâl ise biz sultanımıza olduğu gibi anlattırıp icabının icrasını kendilerine bırakırız.

Albus Bey bu muvaffakiyetin arzusu üzere meydana gelmeyeceğine şüphelenerek İzzet Paşa'nun bu sözlerinden hoşlanmayıp cevap vermedi.

Böyle biraz vakit Sultan Hamid Han'ın bu iki sadık bendeleri arasında sükut gerçekleştikten sonra İzzet Paşa Albus Bey'e hitaben:

-Efendimiz şimdi beni çağırtacaktır. Siz burada bekleyiniz. Padişahımızın yanına beraber gideriz.

İzzet Paşa bu sözleri müteakip Albus'a bir sigara ikram edip masa üzerine daha önce bıraktığı evrakı dikkatli bir şekilde karıştırmak gibi bir vaziyet almıştıysa da hakikatte Albus'un

şu muvaffakiyetini ne türlü vesait ile ele geçirip bütün şerefi kendi kazanmasına dair desiseler düşünmekteydi.

Çerkez Albus Bey son derece kurnaz olduğundan elinden bu muvaffakiyeti gasp etmek pek kolay bir şey değildi.

Bununla beraber Suriyeli İzzet Paşa'da kurnazlık yönünden Albus'tan aşağı kalamazdı. İzzet böyle derin tefekkürlere gark olmuş olduğundan uzun müddet hiçbir şey söylemedi. Dikkatle o kağıt parçasına bakıyordu.

Bu sırada odanın kapısı vurulup İzzet Paşa'nın sadık bekçisi içeri gelerek:

-Şevketmeab kıymetli sultanımız Abdülhamid Han hazretleri sizi istiyorlar, dedi.

İzzet Paşa ve Albus ayağa kalktılar. İzzet Paşa kapıya doğru ilerleyerek:

-Şimdi gidiyorum.

Çerkez Albus Bey hiçbir şey söylemeyerek İzzet Paşa'yı takip etmekteydi. Birçok koridorlardan geçtikten sonra sultanın oturduğu salonun kapısının önüne geldiler. Kapı önünde sadık adamlarından birkaçı duruyorlardı.

İzzet Paşa yüksek bir sesle:

-Albus Bey! Siz burada bekleyiniz. Efendimiz istediği zaman sizi çağırtırım, dedi.

Çerkez Albus başını sallayarak cevap vermedi. İzzet Paşa kapıdan içeriye girerek sultanın huzuruna çıktı.

Abdülhamid Han Saliha'nın soruşturmasından ve uykusuz geçirmiş olduğu bir geceden sonra cereyan eden olaydan hiç memnun olmayarak çok fena bir ruh hali içinde bulunuyordu.

İzzet Paşa Sultan Abdülhamid Han'ın bütün ahvalini iyice bildiğinden dolayı uygulanmış her bir değişikliğin ne manaya delalet ettiğini pek seri bir surette anladığından sultanın ruh

halini derhal uyandıracak şekilde ona göre hareket ederek hazırlandı.

İzzet Paşa sultana riyakar bir surette yaklaştığı zaman ona yüksek bir sesle konuşarak:

-Dünkü yaptıklarını beğendin mi?

İzzet Paşa güya şaşırmış gibi kekeleyerek:

-Şevketmeab efendimize karşı acaba ne gibi bir hatada bulundum?

Abdülhamid Han sözüne devam ederek:

-Dünkü yaptığın soruşturmada Saliha'yı itiraf ettirecek yerde daima bana tahkir dolu sözlerle konuşmasına sebep olun, dedi.

İzzet Paşa sultana cevaben:

-Sultanımız! Soruşturma esnasında Saliha'nın böyle hakaretli konuşmalarda bulunmasını her zaman men ettim. Fakat iradeniz gereğince serbestçe konuşmuş olduğu sizce dahi malumdur.

Sultan korkunç bir çehre ile:

-Bütün bu şeyleri tertip eden sensin. Evet! O zararlı şahıslarla beraber tekmil onların fail-i müşterekleri Yıldız'da mevcut olup onların başlıcası da... sensin. Fakat bilmelisiniz ki hiçbirinizde benim gazabımdan kurtulamayacaksınız.

İzzet Paşa sultanın bu sözlerine cevap olmak üzere riyakarane bir tavırla:

-Siz sultanımızın söyledikleri pek doğru olup her şeyi aynen açıklamak üzere fıtraten her harikulade istidadınız ile anlaşıldığı üzere aşikardır.

Sultan tehditkâr bir vaziyet ile:

-Köpek! Beni nasıl alaya almaya cesaret ediyorsun? dediği zaman:

-Şevketmeab Efendimiz! Size son derece bağlı olan bir kölenizin nasıl bu gibi denesti irtika'b edeceğini tasavvur edi-

yorsunuz? Ben kulları söylediklerimi ispat edip, sarayda gizli komiteye iştirak eden alçaklar bulunduğunu ve elhamdülillah bunların başlıca azasını ele geçirdiğimizi arz ederim, diye İzzet Paşa cevap verdi:

Sultan ise İzzet Paşa'ya cevaben:

-Evet! İşte o canilerin reisi de sensin, dedi.

İzzet Paşa bu sefer cesaretli bir tavırla:

-İşte Efendim bu noktada yanılıyorsunuz dediği zaman:

Sultan İzzet Paşa'ya cevaben:

-Kendinin kabahatsiz olduğunu ispat et, dedi.

İzzet Paşa sultana cevaben:

-Yalnız kendimin kabahatsiz olduğunu değil daha çok şeyler söyleyeceğim ve Yıldız Sarayı'nda zat-ı şahanelerine karşı alçakça yollarda bulunanları ve gizli komitenin azalarını da göstereceğim.

İzzet Paşa'nın bu ani ve kati sözleri Sultan Abdülhamid Han'ın üzerine fazlasıyla nüfuz etmiş olup birdenbire hırsı inerek, tatlı bir ses ile :

-İzzet! Yanıma gel ve söyle bakalım neler elde etmişsin?

İzzet Paşa sultanın yanına sokulup:

-Sultanım! Sarayımızda birtakım zararlı şahısların her türlü nimet ve ihsanları unutup gizli komite azalarıyla birleşmiş olduklarını kulları dahi zat-ı şahaneleri gibi şüphe etmekteydim. Lakin bu şüpheleri ispat etmek üzere lüzumlu delilleri elde edemediğim için şüphe ettiğim kimseleri huzurunuzda alçak bir iftiracı olmamak üzere efendimize bildirmezdim.

Fakat şüphe ettiğim kimseleri daima takip edip bir netice elde etmek üzere gizlice şimdiye kadar yapmış olduğum ceht ve gayretlerin semeresini elde etmeye muvaffak olduğumu arz ederim.

Abdülhamid Han hazretlerinin gözleri parlamaya başlayarak;

-Ne diyorsun İzzet? Yıldız Sarayı'nda komite azasının mevcudiyetini buldun? dedi.

İzzet Paşa cevaben:

-Evet sultanım. Bunlar çok değilse de bir tanesinin mevcudiyetini ispat eden elimde deliller mevcuttur. Sultan Hamid alelacele kim olduğunu sorduğu zaman İzzet Paşa şöyle cevap verdi.

-Sultanım ihsanlarınıza ve bütün nimetlerinize mazhar olup hayatlarını size borçlu bulunan bir kimse böyle bir alçaklığı yapıyor.

Sultan sabırsızlıkla:

-O alçağın ismini söyle bakayım kimdir? dedi.

İzzet Paşa:

-İsmi... Yaverlerinizden Ziya Paşa'dır diye cevap verdi.

Sultan İzzet Paşa'ya hitaben:

-O kadar sadakat göstermiş olan ve ben dahi ona birçok ihsanlarda bulunmuş olduğum halde... Ziya Paşa mı?

İzzet Paşa:

-Evet Sultanım! İşte o alçak.

Sultan:

-Bana tamamıyla sadık bir kimseye karşı pek fena şeyler ispat ediyorsun.

İzzet Paşa:

-Kulları dahi bu yönü düşünerek böyle pek açık deliller ile meseleyi ortaya çıkarmayı düşündüm.

Abdülhamid Han:

-Göster bakalım pek açık deliller dediklerin ne gibi şeylerdir?

İzzet Paşa hemen cebinden Albus Bey'in kendisine vermiş olduğu küçük kağıt parçasını sultana sundu.

Abdülhamid Han yazının Ziya Paşa'ya ait olduğunu hemen anlayarak:

-Evet bu kadarını onu ortadan kaldırmaya kafidir.

Bu sözleri müteakip Sultan Abdülhamid Han birkaç dakika sükut ettikten sonra:

-Tabii ki Ziya yalnız değildir. Kendisinin sarayda iş ortakları vardır ve bu açıktır. Onları da ele geçirmek icap eder, dedi.

İzzet Paşa cevaben:

-Köleleriniz dahi efendimiz gibi düşünmekteyim. Onun Yıldız Sarayı'nda birçok fail ortakları bulunduğu aşikar olduğundan onları dahi ele geçirmek üzere Ziya Paşa ile konuşup görüşerek hareket edilmesini münasip görüyorum.

Abdülhamid Han İzzet Paşa'ya hitaben:

-O alçağı derhal tutup sarayda hapsetmeli ve sonra ona ne türlü bir ceza verileceğini tayin etmeli, dediği zaman İzzet Paşa:

-Sultanımız nasıl münasip görürse öyle hareket ederiz.

Bu sözlerden sonra Sultan:

-İzzet! Daha kim için şüphelerin varsa onları da söyle...

İzzet Paşa cevaben:

-Sultanım! Efendim! Elimde şüphelerimin hakikatini ispat edici deliller olmadıkça hiç kimseye iftira edilmesini istemem.

Sultan Abdülhamid Han hiddetli bir tavırla:

-Şüphelerini söylemek üzere izin veriyorum, dediği zaman:

İzzet Paşa:

-Şevketmeab Efendimiz! Bu konuda tafsilat vermek üzere kulunuzu mecbur etmeyiniz, diye cevap verdi.

Abdülhamid Han ise yüksek bir sesle:

-Söyle! Hem de çabuk söyle! Yoksa seni de Ziya'nın yanına gönderirim.

İzzet Paşa birkaç dakika düşündükten sonra şüphelerini söylemek kabil olamayacağını anlayarak her şeyi itiraf etmeye karar verdi. İzzet Paşa başını yere eğip yavaş bir sesle:

-Albus Bey üzerine şüphem vardır, dediği zaman sultan cevaben:

-Fakat Albus Ziya Paşa'nın en büyük düşmanıdır.

İzzet Paşa sultana hitaben:

-Ziya Paşa da sizin sadık bendelerinizden addedilirdi. Fakat gizliden yaptıkları sizin tarafınızdan şu anda görünmüş oldu. Böyle kimselerin ne dostluğuna ne de düşmanlığına aklı ermez. Bu alçaklar yalnız şahsi menfaatler ve nefsi heveslerini düşünüyorlar. Albus Bey'e karşı açık deliller mevcut olmadığı ve yalnız hakkında şüphe edebilecek kadar birtakım sebepler bulunduğunu dahi ilaveten arz eylerim.

İzzet Paşa'nın sözlerini dikkatle dinlemekte olan Sultan Hamid, zikrolunan sebeplerin neler olduğunu sorduğu zaman İzzet Paşa cevaben:

-Şevketli Efendim! İrade buyurursanız Albus Bey hakkında şüphelerimi uyandıran sebepleri izah edeyim.

Her şeyi teferruatıyla tarif etmesini Sultan, İzzet Paşa'ya emrettiği zaman o da sözlerine devam ederek:

-Ziya Paşa hakkında şüphelenmeye başladığım zaman gayet gizli olarak kulunuz sadık hizmetkarlarım ile onu takip etmekteydim. Albus Bey meseleyi anlayarak bir gün yanıma gelip Ziya Paşa hakkında şüpheleri bulunduğunu bildirdi. Ve haleden sözlerine inanıp şayet bu şüpheleri ispat edecek deliller dahi elde edilebileceği takdirde, kendisine her türlü yardımda bulunacağımı vaat ettim.

Sultan Hamid Han Paşa'nın sözünü keserek:

-Albus dahi bu mesele hakkında bana dahi bir şeyler söylemiş ve dediklerini ispat için üç günlük bir mühlet istemişti. Lakin o Çerkez Hasan ve kızı Dilara'ya bir takım şeyler ispat

ettiği gibi onların arkasında gizlenmiş birkaç kişi için malumat veriyordu.

İzzet Paşa Sultan'a cevaben:

-Efendimiz! Görüyor musunuz ki; kendisini sadık bir bende göstermek ve benim yaptığım takibata müdahale etmek üzere kendisini Ziya Paşa'ya düşman ve güya komite azası araştırıyor gibi göstererek hiçbir delile dayanmaksızın Ziya Paşa aleyhinde birtakım şeyler söyleyip şüphelerimin ne derece olduğunu anlamak istiyordu.

Albus Bey'in bu hilekarlığını anladığımdan benim gizlice yaptığım tetkiklere kendisini yaklaştırmadım. Nihayet bu sabah Saliha'nın asabiyeti üzerine haremde meydana gelen kargaşalık arasında Ziya Paşa harem hizmetkarlarının birisiyle bu kağıt parçasını Saliha'ya gönderirken ele geçirdim.

Abdülhamid Han pek kolay kani olan kimselerden olmayıp, İzzet Paşa'nın Albus Bey hakkındaki şüpheleri o kadar esaslı ve açık olmadığını açıkladığında, İzzet Paşa:

-Şevketmeab Efendim! Albus Bey hakkında şüphelendiğimin ne kadar esaslı olduğunu şimdi söyleyeceğim. Bu meseleyi açıklamak üzere şu kıymetsiz kağıt parçasını ele geçirdiğim zaman Albus Bey yanıma gelip bu kağıdı ortada kaldırmamı bildirdi ve aksi taktirde de işin başka türlü olacağını dahi ilaveten söyledi.

Abdülhamid Han'ın yüzünün rengi atarak;

-Ne diyorsun? O kadar ileri varmaya cesaret etti mi?

İzzet Paşa Sultan'a cevaben:

-Evet! Bundan daha fazla cesaretle yanımdan bir adım bile ayrılmak istemiyordu. Ben kulları ellerinden nasıl kurtulacağımı düşünürken, buraya çağırıldım. Yazıhanemden dışarı çıkarak gelmekteyken Albus yakamı bırakmayarak zikrettiğimiz yazılı kağıt parçası hakkında bir şey söylemeyeceğime dair bana söz verdirerek, beraberimde kapıya kadar geldik, köleleri içeriye girdim...

Abdülhamid Han Albus'un nerede olduğunu sorduğu zaman İzzet Paşa büyük bir korku ile;

-Dışarıda bekliyor.

Sultan birdenbire hırslanarak:

-Nasıl? Benim oturduğum daireme gelecek kadar cesaret edebiliyor?

Bu sefer İzzet Paşa Sultan'ın fikrinde şüpheler hasıl etmeye muvaffak olmuş ve artık rahat vakit geçirmeyeceğine kanaat getirmişti.

Sultan:

-Şayet Albus Ziya Paşa ile birleşmişse bu kağıt parçasının ele geçirildiğini sahibine haber verecektir. O da vakit kaybetmeyerek firar edecektir. Belki şimdiye kadar bu işi halletmiştir:

İzzet Paşa cevaben:

-Sultanım! Zannetmiyorum! Böyle bir şey meydana gelsin zira bu yaprak parçası elime geçtiği sırada onu ortadan kaldırmak üzere Albus Bey peşi sıra yanıma geldi. Ondan sonra beraber buraya kadar geldiğimizden Ziya Paşa'yı görmesi mümkün olmaz.

Sultan İzzet Paşa'ya hitaben:

-Belki şimdiye kadar bırakıp gitmiştir, dediği zaman:

-Hayır! Kendisini huzurunuza kabul etmek üzere beklemektedir. Vakit kazanmak için kendisini içeri çağırttıracağımı vaat ettim. Benim sözümü yerine getirmemi bekliyor.

Sultan hemen elektrik düğmesine basarak sadık bendelerinden biri derhal salona girdi.

Sultan dışarıda ona kim olduğunu sordu. Hizmetkar içeriye gelmek üzere beklemekte olan Albus Bey'den başka kimse bulunmadığını söyledi.

Hizmetçinin sözleri sultanın şüphelerini daha fazla kuvvetlendirdi. İzzet Paşa'nın sözlerini tasdik etti. Sultan Paşa ile biraz müzakere ettikten sonra Ziya Paşa ve Albus Bey'i yakala-

mak ve ayrı ayrı hapsedilmelerine ve hiçbir kimse ile görüşmelerine dair emir verdi.

Albus derhal süratle yakalandı. Ziya Paşa'nın odasına gittikleri zaman orada olmadığını gördüler. Bir çeyrek saat evvel mühim bir iş için Yıldız Sarayı'ndan ayrıldığını söylediler.

Sultan bu firarı duyduğu zaman son derece hışım ve gazaba gelerek firariyi tevkif etmek üzere gayet sıkı bir araştırma yapılmasına irade buyurdu.

Bu yeni vaka Sultan Hamid'i büsbütün şaşırtmıştı. Etrafında her ne kadar birtakım düşmanları bulunduğunu bilirdiyse de halin bu derece vahamet kazanacağına inanmıyordu. Şimdi bütün olanlar Abdülhamid Han'ın olduğu ve etrafındakilere çoğunlukla ihsanlarda bulunmuş olduğu halde yine kendine karşı böyle hıyanet yapıldığına hayret etmekteydi.

Bu hıyanetlerde ve sadakatsizliklerde bulunanlarda kimlerdi? Kendisinin en fazla ihsanlarına ve lütuflarına nail olanlar...

Abdülhamid Han etrafındakilerden her birinin kendi düşmanları olduğunu ve hiç kimseye emniyet edilmeyeceğini zannedip aleyhinde daimi bir takibat icra edilmekte olduğunu düşünmekteydi.

Şiddetli surette hırslanarak geniş salonda düşmanlarına karşı lanet okuyarak gezinmeye başladı.

İzzet Paşa bir köşeye çekilmiş sultan efendisini kemal-i tazimle bir vakar ile gözetmekteydi.

İzzet Paşa söyleyeceği sözler kendisi için dahi faydalı olmak üzere hırsının ve asabiyetinin geçmesini beklemekteydi.

İzzet Paşa zahiren telaşlı bir halde olup dahilen gayet memnun ve müsterihti.

Şevketmeab Efendisinin halet-i ruhiyesine iyice vakıf olduğundan şimdi şüphe onun bütün mevcudiyetini istila ettiğini bilerek, bu fırsattan istifade edip efendisinin bütün ahvaline kendi hükmetmesini arzu etmekteydi.

Abdülhamid Han epeyce vakit salonda gezdikten sonra gelip İzzet Paşa'nın önünde durarak:

-Bugün benim bütün düşmanlarımın mahvolmasını istiyorum, dediği zaman İzzet Paşa:

-Sultanım! Emriniz gereğince hareket edileceği tabiidir.

Bu sözlerden sonra Sultan İzzet Paşa'ya:

-Yakalanan dört kişinin soruşturmaları bugün herhalde yapılmalı dediği zaman:

İzzet Paşa:

-İrade-i seniyyeleri herhalde yapılacaktır.

Abdülhamid Han:

-Albus'ta Ziya'da bugün cezalarını görmelidirler.

İzzet Paşa:

-Sultanım! Hepsi cezalandırılacaktır.

Abdülhamid Han:

-Kendilerine ortaklıkta bulunan her kim ve nerede dahi olursa ortaya çıkarılıp cezalandırılmalıdır.

İzzet Paşa:

-Sultanım! Mademki iradeniz böyledir. Tabiidir ki arzunuz ve iradeniz üzere hareket edilecektir.

Abdülhamid Han:

-Eğer bu emirleri icra etmezsen senin dahi düşmanım olduğuna şüphe edeceğim...

İzzet Paşa:

-Kulunuzun son derece sadakatime dair göstermiş olduğum deliller üzerine bu saatte dahi pek büyük bir delil vermekteyim.

İzzet Paşa bu sözleri kati bir tavırla söylediğinde Sultan Hamid cevap vermeyerek, derin tefekkürlere gark olduğu halde birdenbire;

-İzzet Paşa! Sarayımda senden başka sadık ve beni canı gönülden sevmekte olan bir kimse bulunmadığını bildiğimden, hayatımı sana teslim ediyorum. Gizli ve aşikar düşmanlarımdan beni her vakit kurtarmaya çalış. Senin bu sadakatini ben takdir edeceğim.

İzzet Paşa bu muvaffakiyetten dolayı bir sevinç içinde padişahım icabetten tazim ve vakarını gördükten sonra ayrılıp yazıhanesine gitti.

Abdülhamid Han yalnız kaldığı zaman kendi kendine:

-Kim bilir, belki İzzet dahi benim en büyük düşmanımdır.

ONUNCU BÖLÜM:
SALİHA HANIM'IN SORUŞTURMASININ DEVAMI

İzzet Paşa Padişah'ın yanından ayrıldıktan sonra hemen Saliha'nın soruşturmasının devam etmek üzere yine önceki hakimlere soruşturma salonunda toplanmalarına dair haber gönderdi. Yarım saat sonra hepsi de mevkilerini tutmuşlardı. İzzet Paşa hepsinden sonra mazur bir tarzla salona girdi.

Cereyan eden bütün olay sarayın her tarafında yayılmış ve herkes Albus'un ve Ziya'nın yakalanmasını ve birtakım şeylerin meydana çıkmış olduğunu haber alarak bütün bu olanların Abdülhamid Han'ın İzzet Paşa ile beraber müzakere ettiğini söylemekteydiler.

Sarayın her tarafına yayılmış olan bu şayialar İzzet Paşa'ya daha büyük bir vakar ve nüfuz sağladığından salona girdiği zaman orada oturan diğer paşalar kendisini diğer günlerden fazla bir hürmet ve riayet ile kabul ettiler.

İzzet Paşa başkanlık mevkiisine oturduğu zaman salona getirilmiş Saliha'ya hitaben:

-Hanım! Soruşturmaya başlamadan önce yalnız suallerime cevap verip bundan başka hiçbir şey açıklamayacaksınız. Sizi ihtar ediyorum. Zira bugün dünkü gibi müsamaha ile hareket etmeyeceğimi bilmelisiniz, dedi.

Saliha ise sükunetle:

-Zaten söyleyeceklerimi tamamen söylediğimden ne sizin müsamahanıza ne de tehditlerinize lüzum var. Zannedersem bugünkü sohbetimiz çok çabuk sona erecektir.

Saliha sohbetimiz kelimesini hususi bir tarzda telaffuz etmiş bulunuyordu.

İzzet Paşa Saliha'ya hitaben:

-Yapmış olduğumuz soruşturmanın ne kadar devam edeceği -İzzet Paşa dahi soruşturma kelimesini hususi surette telaffuz ederek- sizin keyfinize bağlı bir şey olmayıp soruşturmanın suret-i cereyanına bağlıdır, dediği zaman:

Saliha:

-Söylemek veya söylememek benim elimdedir, diye cevap verdi.

İzzet Paşa kendisinin hiç işine gelmeyen Saliha'nın bu hiddetli ve şiddetli hareketini ayrıca tehditkar durumunu görüp;

-Biz burada padişah efendimizin hususi lütuflarıyla toplanmış bulunuyoruz. Binaenaleyh birbirimizle böyle tehditkârane hakaret edeceğimiz yerde tatlılıkla davransak sizin için daha hayırlı olacağından dünkü soruşturmamıza devam edelim.

Dün bütün hayatını teferruatıyla tarif edip, nihayet Hakkı Bey ve genç mektepli ile adı geçen balıkçıyı kulübesinde hükümete karşı birleşmiş olduğunuzu söylemiştiniz. Bu noktadan hikayenize devam ediniz.

Saliha:

-Evet! Üçümüz birden verdiğimiz vatan şehitleri üzerine yemin ettikten sonra Hakkı Bey;

"Artık İstanbul'da duramayız. Zira burada maksadımızı icra etmek mümkün değildir. Çünkü biz de kısa zamanda müstebidin ihtirasına maruz kalacağımız bugünden itibaren hür ve serbest bir muhite gidip ne türlü hareket edeceğimize dair bir plan hazırlamalıyız" dedi.

Çocuklarımın helakından sonra ben de artık İstanbul'u terk etmek isterdiysem de lazım olan vasıtalardan mahrum olduğumdan hafiyelerin takiplerinden kurtulmak nasıl mümkün olabilirdi.

Hakkı Bey aklımdan geçen bu mülahazaları anlayarak:

-Siz merak etmeyiniz! Ben her şeyi tanzim etmişim. Karanlık bastığı zaman bu kulübeden kayıklarıyla denizin açıklarına götürdüler. Nereye gittiğimizden haberdar olmadığımız halde, kendisine emin olup her türlü hareketine iştirak edeceğimi vaat ettiğim Hakkı Bey'e dahi bir şey sormadım.

Uzun bir zaman deniz üzerinde sallandıktan sonra daima bakışı Saray Burnu'na yönelen Hakkı Bey'in nihayet sevinçle:

"İşte beklediğimiz gemi geliyor" dedi.

Hakikaten keşif karanlık içinden bir yelken gemisi yavaş yavaş ilerlemekteydi. Yarım saat geçmeden gemi bize yaklaşmış olup kayıkla yanına giderek, Yunan bandrası çekmiş olan (yazıklar olsun) bu gemiye ipten yapılmış bir merdivenle çıktık. Gemi içinde dahi bizi iki kişi beklemekteydi.

Hakkı Bey onların kim olduğunu bana bildirerek;

-İşte zulüm ve istibdadın iki fedaileri daha...

Kardeşlerimiz ve ilerde bize iştirak ederek arkadaşlar dediği zaman kalplerimiz baştan aşağı sevinçle dolup birbirimizin ellerini sıktık.

Gemi güzel bir rüzgarla sular üzerinde süratle ilerlemeye başlayarak ertesi gün tehlikesizce Çanakkale Boğazı'ndan geçip Akdeniz adalarına dahil olduk. Dört günde Yunanlıların Şira Adası'na ulaşıp orada gemiden dışarı çıktık. (Yazıklar olsun

sizin gibi vatan evladıyız diyenlere) Dört günlük seyahatimiz hepimizin kalplerini birbirine bir muhabbetle birleştirmişti.

Beşimizde de aynı hissiyat ve aynı emeller mevcut olup zulüm ve insafsızlığa ve müstebide karşı aynı nefret ve husumete ortak olmuştu. Zira hepimizin kalplerinin derinliklerine istibdadın kanlı ve parçalayıcı darbelerini vurmuştu...

İzzet Paşa Saliha'nın sözlerini keserek:

-Hanım! Siz burada aleyhte iddiası makamında bulunmaktasınız. Binaenaleyh öyle birtakım şairane tanıtımlarınızla malumat vermeye lüzum olmadığından ona göre hareket ediniz...

Saliha metanetli bir sesle:

-Hayır! Paşa Efendi! Yanılıyorsunuz! Ben burada aleyhte iddia sıfatıyla değil, iddiacı sıfatıyla bulunuyorum.

İzzet Paşa'da sesini yükselterek:

-Siz yaptığınız veyahut icra mevkiisine çıkarılmak üzere tahrik etmiş olduğunuz cinayetlerden dolayı tevkif edilmişsinizdir, dediği zaman Saliha'ya cevaben:

-Abdülhamid Han niçin yapmış olduğu cinayetlerin hesabını vermiyor?

İzzet Paşa elini masa üzerine vurarak:

-Susunuz! Şimdi sana layık olduğun cezayı veririm.

Saliha soğukkanlılığını kaybetmeyerek kemali sükunetle paşaya şöyle söyledi:

-Dünyada beni kurtaracak veya bağlayacak hiçbir ceza mevcut değildir.

İzzet Paşa bu cevap üzerine sert bir lisan kullanılmaya hazırlanırken birdenbire kendini toparlayarak bu kadına sert davranmak veyahut tehdit etmekle hiçbir surette üzerine nüfuz edemeyeceğini nazarı itibare alıp, tatlılıkla hareket etmeye karar vererek celalli bir tavırla:

-Korkusuz ve cesur bir kadın olduğunuzu anladığımdan sizi tehditler ile susturamayacağımızı ve konuşturamayacağı-

mızı anlayıp ona göre hareket ediyorum. Bilirim ki cesaretli kimseler daima hulusu kalbe sahip olurlar. Binaenaleyh soracağım suallere cevap vermenizi halisliğiniz ve cesaretiniz namına istirham ediyorum.

Saliha alaylı bir şekilde ve tebessümle:

-Nihayet benimle ne türlü konuşup hareket edeceğinizi öğrendiğinizden dolayı fazlasıyla memnun oldum. Ben de buna mukabil soracağınız suallerden işime gelenlere halisane surette cevap vermeye hazır olduğumu beyan ederim.

Saliha'nın bu sözleri İzzet Paşa için memnuniyet verici değilse de memnunmuş gibi bir tavırla:

-Birbirimizin fikrini anladığımızdan dolayı fazlasıyla sevinçliyim. Binaenaleyh vakit kaybetmeksizin soruşturmaya devam edelim. Söylediğiniz üzere Şira Adası'nda ilk komiteyi beş kişi ile teşkil etmiştiniz. Bunlardan biri siz, diğeri Hakkı Bey, üçüncüsü genç mektepli, diğer iki kişinin isimlerini söyler misiniz?

Saliha:

-Hayır! Söyleyemem, diye cevap verdiği zaman İzzet Paşa cevaben:

-Bu iki kişinin kimler olduğunu söylemeniz lazımdır, diye ısrar etti. Saliha da kati bir tavırla:

-Arkadaşlarımı ele vermeye hiç lüzum görmüyorum.

İzzet Paşa:

-Pekala... Şimdilik bu teferruatı bertaraf edelim. Beş kişiden başka arkadaşlarınız daha var mıdır?

Saliha:

-Tabii... Hem bizim tasavvur ettiğimizin kat kat üstünde olarak, öyle ki; ayrılalı bir sene geçtiği halde her yerde muntazam teşkilatımız vardır.

İzzet Paşa:

-Sizin yeni arkadaşlarınız kimlerdir?

Saliha;

-İstibdadın bütün fedaileri hürriyete, adalete susamışların bütün hakiki vatanperverler... Namuslu adamlar...

İzzet Paşa;

-Rica ederim böyle müphem sözler söylemeyiniz, isimleri veriniz.

Saliha;

-Mağdur ne hak yere mahkum olanlar, hürriyetperverler, vatanperverler... İşte bunların isimleri...

İzzet Paşa;

-Fakat hanımefendi bu gibi hareketinizle soruşturmaya devam edemeyiz. Siz her şeyi halisane surette itiraf edeceğinize dair söz verdiniz. Hiç değilse vermiş olduğunuz bu sözünüze bir an dahi olsa sadık kalınız ve riayet ediniz.

Saliha;

-Ben yalnız işime gelenleri itiraf etmek üzere söz verdim. Arkadaşlarımı ele vermeyi hiçbir zaman taahhüt etmedim.

İzzet Paşa;

-Her ne hal ise mademki ısrar ediyorsunuz şimdilik arkadaşlarınızın ismini saklayınız. Zaten meselenin o tarafı bize lazım değildir. Zira onların büyük bir kısmı bize malumdur... Daha bu sabah arkadaşlarınızdan Ziya Paşa'yı yakaladık. Bu adam bu güne kadar kendini zahiren sadık bir bende gibi göstererek sultanımızı kandırmaktaydı.

Yaver Ziya Paşa yakalanmadığından İzzet Paşa Saliha üzerine böyle yalan sözler daha fazla nüfuz tesiri edeceğini ümit ediyordu. Fakat Saliha bu sözlere hiç önem vermeyerek;

-Ziya Paşa'nın dahi istibdatta düşman olduğunu bilmiyordum. Sizin verdiğiniz bu haberden dolayı çok sevinçliyim.

İzzet Paşa cevaben;

-Ziya Paşa ile gizlice haberleştiğiniz halde ondan nasıl haberdar olmadığınızı söylüyorsunuz?

Saliha Hanım;

-Ne demek istiyorsunuz? Ben böyle birisiyle hiçbir haberleşmede bulunmamışımdır.

İzzet Paşa;

-Lakin o size gizliden yazılı küçük bir kağıt parçası ile yazılar yazmaktaydı.

Saliha;

-Hiçbir yazılı pusulası elime geçmemiştir.

İzzet Paşa;

-Tabii vasıl olamazdı. Zira daha size gelmeden biz onu ele geçirmeye muvaffak olmuşuzdur.

Saliha;

-Bu konuda başka tafsilat vermeye muktedir değilim.

İzzet Paşa;

-Bu ciheti de bertaraf ederek şimdi gizli komitenin faaliyetinden bahsediniz.

Saliha;

-Faaliyetimizin maksadı çok basittir. Komitemizin hareket hedefi lazım olan vasıtalara müracaat ederek istibdadı yıkıp onun yerine hür ve meşruti hükümet kurmak ve koymaktır. Zira sefil vatanımızın kurtuluş çaresi böyle bir hükümetin mevcudiyetine bağlıdır.

İzzet Paşa;

-Maksadınızı icra mevkisine çıkarmak için mi böyle cinayetler işliyorsunuz?

Saliha;

-Biz yalnız bu maksadımızı icra etmeye çalışan ve engelleri ortadan kaldırmak için hareket edenleriz.

İzzet Paşa;

-Deme Kandilli, Erenköy, Çamlıca, Üsküdar cinayetlerini siz işlemiş olduğunuzu itiraf ediyorsunuz.

Saliha;

-Tabii! Böyle pek aşikar olan bir hakikati itiraf ederim. Bundan başka daha şiddetli vasıtalara müracaat edeceğiz. Abdülhamid Han'ın istibdadını muhafaza etmek üzere icra etmiş olduğu cinayetlerden yüzde birini yapmadan hürriyeti ele geçireceğiz...

İzzet Paşa:

-Mademki bu cinayetlerin sizin vasıtanızla olduğunu itiraf ediyorsunuz arkadaşlarınızdan hangilerinin bu cinayetleri işlediğini de söyleyiniz.

Saliha;

-O mesele hürriyet davası için o kadar ehemmiyete haiz değildir. Şahsiyetler ile meşgul olmayalım...

İzzet Paşa;

-Hıristiyan isimleri de vermelisiniz. Zira gizli komitenizde Ermeniler, Rumlar mevcut olduğunu zannediyorum.

Saliha;

-Tabii! Onlar da bizim gibi istibdadın pençelerinde inlemiyorlar mı?

İzzet Paşa;

-Arkadaşlarınızın isimlerini daha söylemeyecek misiniz?

-Siz onların isimlerini bana sormaya nasıl cesaret ediyorsunuz?

Soruşturmanın bir neticeye varamayacağı, İzzet Paşa'nın müşkül duruma düştüğü ve bu vaziyetten kurtulmaya çalıştığı anlaşıldı. Yanındakilerle müzakere edip sonra sesini yükselterek kati bir surette:

-Saliha Hanım! Soruşturmamızı böyle devam ettiremeyeceğimizi son defa olarak bildiriyorum. Şimdiye kadar sizin bir kadın olduğunuz nazarı ile itibar olarak ona göre müsamaha ile hareket ettik. Umuyorduk ki siz bu durumunuzu takdir edip itirafta bulunup gerekeni yapmalıydınız. Ayrıca müsamaha-

mızdan yüz aldınız. Burada müddei sıfatıyla padişahımıza ve onun hükümetine karşı çıldırmışçasına sözler sarf ettiniz.

Artık böyle devam etmek mümkün değildir. Biz şimdiye kadar hükümete düşman olan bir habisi unutup, sözümüzü iğfal edilmiş bir kadına hitap ettik. Fakat şimdi sizin bir kadın olduğunuzu unutarak doğrudan doğruya bir cani ile görüşeceğiz.

Siz bilir misiniz ki adalet itiraf etmeyen habisleri bülbül gibi söyletmek üzere vasıtalara sahiptir. Bizi buna mecbur etmeyiniz anladınız mı?

İzzet Paşa son sözünü Saliha'ya düşman bir nazarla bakarak söylemişti.

Saliha ise ehemmiyet vermedi. Sükunet ve sitem edici bir tebessümle bu tehditleri dinlemekteydi.

İzzet Paşa bu duruma çok kızdı ve:

-Söyledikleri duydun mu?

Saliha sakin bir sesle:

-Evet! Bütün söylediklerini duydum. Bana itirafta bulunmak için tehditte bulunuyorsunuz. Hepsini duydum. Bunlardan maksat zannederim yapacağınız eziyetlerdir. Beni söyletmek için işkence bile yapacaksınız. Bu halinize teessüf ederim. Zaten kocamı böyle öldürdünüz, çocuklarımı da boğdurdunuz. Daha bana hangi cefa dolu eziyetleri yapacaksınız. Zaten yapacağınızı yaptınız. O müstebit padişahımızın daha başka neler yapacağını görmek isterim.

İzzet Paşa cevaben:

-Bu sözlerinizle ölüm kararını veriyorsunuz, dediği zaman Saliha güldü. Titreyerek;

-Vereceğiniz kararınızı sabırsızlıkla bekliyorum, dedi.

Bu artık anlamsız olan soruşturma, kendi bildiğini okuyan Saliha'nın bir de olayları ile mahkemeyi zor duruma düşürdü.

İzzet Paşa artık dayanamayarak zile bastı ve içeri görevliler girdiler. Onlara hitaben.

-Bekçileri çağırın da şu kadını getirdikleri yere götürsünler diye bağırdı.

Bunu müteakip hırslı bir tavırla Saliha'ya hitaben şöyle söyledi:

-Soruşturma esnasındaki bu fevkalade yanlış ve kasıtlı hareketlerinizden işlediğiniz cinayetler ve suç ortaklarını itiraf etmemizden dolayı pişman olacaksınız. Fakat bu size fayda vermeyecektir.

Birkaç dakika sonra Saliha gelen görevliler tarafından salondan çıkarılmıştı. İzzet Paşa orada bulunanlara hitaben:

-Paşa Efendiler! Gördüğünüz üzere bu kadını tatlılıkla söyletmek mümkün olmuyor. Böyle devam edersek vakit kaybederiz. Diğer tevkif edilenlerin soruşturmasını yapalım. Belki istediğimiz malumatları onlardan alabiliriz. Saliha'ya ise ne yapacağımıza Sultan'a arz edelim.

Orada hazır bulunanlar mahkeme reisinin fikirlerini benimsediğinden hemen tevkif edilenlerin büyünü içeri alma kararını verdiler.

Bu arada İzzet Paşa Sultan Abdülhamid Han'ın yanına gitti. Onunla biraz görüştükten sonra Saliha hakkında kararını beklediklerini arz ettiler.

Abdülhamid Han sevgili katibine hitaben:

-Bu kadını söyletmek üzere en müthiş işkencelere müracaat edin. Şayet ısrar ederse ölene kadar devam ediniz. Zira artık bundan sonra Rum ve Ermenilerle dostluk kurup, bana kafa tutan bu kadının yaşamaya artık hakkı yoktur, dediği zaman İzzet Paşa cevaben:

-Kullarınız dahi padişahımızın bu konudaki görüş, düşünce ve emirlerine katılıyor ve isabetli görüyorum.

Abdülhamid Han sözlerine devam ederek:

-Diğer yakalananları dahi o emirde tatlılıkla itiraf ettirmeye çalışınız. Şayet itiraf etmezlerse zorla söyletmeli ve sonrada vücutlarını ortadan kaldırmalı. Bunların hepsi bugün olup bitmeli. Meselenin uzun sürmesini istemem.

İzzet Paşa kemal-i tazim ve vakurane bir tanzimle sultana şöyle diyordu:

-Siz sultanımızın iradesi gereğince hareket edilecektir.

Abdülhamid Han:

-Bütün bu yapılanlar gizli kalmalı ve ahali cereyan eden bu vakadan haberdar olmamalıdır.

İzzet Paşa:

-Emin olabilirsiniz. Saraydan dışarı hiç kimse bu gizli komite hakkında bir şey bilmeyecek.

Bu konuşmadan sonra İzzet Paşa soruşturma salonuna geri döndü. Zaten tevkif edilenlerden birini salona getirmişlerdi.

Yakalanan bu adam kırk yaşına yakın, kuvvetli bir bünyeye sahip sarı bıyıklı, yakışıklı bir kişi olup serbest tavrı kalbindeki şecaati göstermekteydi. Saliha'nın oturduğu sandalyede cesur bir tavırla oturmuştu.

İzzet Paşa koltuklu sandalyesinde oturup bu adamı iyice tektir etti. Sonra bunu tehditle söyletmenin mümkün olamayacağını düşünerek, kurnazlıkla hareket etmeyi tercih etti. Yavaş ve tatlı bir sesle.

-Soruşturmanın uzun müddet devam etmesini istemem zira bize lazım olan bilgileri Saliha yerli yerince itiraf etti ki bu da kendisine verilmiş olan cezayı hafifletip kendisini birçok eziyet ve cefalardan kurtaracaktır.

Bununla beraber resmi muamele tamamıyla icra olunması için sizi dahi soruşturmak isterim. Siz arkadaşınız gibi sorularıma kolaylıkla cevap verecek olursanız, sizin için daha hayırlı olur.

Aleyhinde iddia bulunan şahıs sükunetle:

-Saliha'dan ne kadar memnun kaldıysanız benden de o kadar memnun olacağınızı ümit ederim.

Bu cevap üzerine reis bir muvaffakiyet ile geçireceğini ümit ederek aşağıda gösterileceği üzere soruşturmaya başlanıldı.

-İsminiz nedir?

-Ali.

-Baba adınız nedir?

-Yusuf.

-Ne işle meşgul oluyorsunuz?

-Vatanın selameti gibi mukaddes bir işle meşgulüm.

İzzet Paşa bu cevaplar üzerine sanığa doğrudan ve olumlu cevaplar vermesini ihtar etti.

-Sanatınız nedir?

-Önceleri askeri meslekte bulunuyordum.

-Hali hazırda?

-Şimdi ise hürriyeti müdafaa mesleğinde.

-Ne kadar zamandan beri bu meslektesiniz?

-Altı seneden beri.

Bu sözleri müteakiben İzzet Paşa sanığa:

-Kandilli'de ve diğer mahallerde olan cinayetlere iştirak etmiş olduğunuza dair deliller mevcuttur, dediği zaman:

-Kendisine ali ismini veren sanık cevaben:

-Bu konuda hiçbir delil mevcut değildir. Yalnız şüphelenmektesiniz.

İzzet Paşa:

-İştirak ettiğinizi inkar mı ediyorsunuz?

Sanık:

-Hayır! Yalnız sizin bu konuda delillere sahip olmadığını açıklamak istiyorum.

-Demek ki işlenen bu cinayetlere katıldığınız itiraf ediyorsunuz.

Zanlı Ali:

-Söylediklerıniz cinayet değildir. Komitemiz şahsi menfalarımız için istibdada alet olan alçakları ve vatanın hürriyetini kendi alçak mevcudiyetlerine feda edenleri ortadan kaldırmak üzere alınan komite kararı üzerine icra olunmuştur. İcap ederse yine bu vasıtalara müracaat edilecektir.

İzzet Paşa cevaben:

-Sizin bütün bu vatanperverane hareketlerinize ülkemizde adi birer cinayetten başka bir isim verilmez.

Zanlı Ali;

-Sizin dahi icra mevkisine koyduğunuz fenalıkları çeşitli memleketlerde ne gibi bir nam ile tabi ederler? diye sordu:

İzzet Paşa Saliha'nın soruşturmasından almış olduğu tecrübeyle böyle mücadelelere girişmek istemeyiz sözünü çevirip:

-Kandilli cinayetinde diğer arkadaşlarınız kimlerdi? diye sorunca:

Zanlı Ali:

-Zikrolunan kararı icra etmek üzere komite azasından hangilerine kura isabet etmişse onlardır.

İzzet Paşa;

-İsimleri söyleyiniz.

Maznua (suçlu) Ali birbirini ele vermek itiyadı meyanlarında mevcut olmadığını açıkladığı zaman:

İzzet Paşa:

-Zikrolunan isimleri zorla söyletmeye bizim iktidarımız vardır.

Ali:

-Tecrübe ediniz, diye cevap verdi.

İzzet Paşa kızarak:

-Bizi tehdit etmeye cesaret mi ediyorsun? diye bağırdı.

Ali de İzzet Paşa'ya:

-Sizi tehdit edecek kadar kuvvetimiz olduğu halde niçin etmeyelim?

İzzet Paşa yalanlarla Ali'yi yumuşatıp, aldatacağını ümit ederek.

-Saliha'nın her şeyi itiraf etmesiyle bütün arkadaşlarınızın yakalanmış olduğunu biliyorsunuz, zannederim.

Ali alaylı bir sesle.

-Doğru mu söylüyorsunuz? İstibdadın pençelerinde yaşayıp artık bu halden ümit keserek memleket büyük düşmanlarından kurtararak hür bir meşrutiyetle mütehallik kılmak üzere ayrılmış olan milyonlarca Osmanlıları bir gündemi yakaladınız?

Hürriyet zaferini hazırlamak üzere ceht ve gayret eden binlerce fedakar Osmanlıları tutup hapsetmeye nasıl muvaffak oldunuz?

Lakin böyle bir teşebbüsü icra etmek için, ne hafiyeleriniz sürüsü ne polislerinizin tümü ne de ordunuz buna kafidir...

İzzet Paşa cevaben:

-Sizin şu atıp tutmanız size pahalıya mal olacaktır. Bunu biliyor musunuz? diye bağırdı. Ali de cevaben:

-Yalnız size hakikati söylüyorum, söylediklerimde mübalağa yoktur.

İzzet Paşa:

-Suallerime doğrudan doğruya cevap verip delice şeyler söylememenizi ihtar ediyorum.

Bu sözler üzerine Ali:

-Benim söyleyeceklerim tamamdır. Suallerinize cevap vermeye niyetim yoktur.

İzzet Paşa:

Sizi zorla söyletmeye bizi mecbur edeceksiniz.

Ali:

-O cihet sizin bileceğiniz bir vazifedir.

İzzet Paşa:

-Son defa suallerime cevap vermenizi tekrarlıyorum.

Ali kati bir tavırla:

-Hayır!

İzzet Paşa bunu konuşturamayacağını düşünerek başka bir vasıtaya müracaat etmeyi düşündü. Hemen çanı çalarak Ali'yi getirdikleri yere götürmelerini emretti. Daha sonra yakalanmış iki kişiyi soruşturma salonuna getirdi. Bunlardan biri daha önce İstanbul'a gelmiş olduğunu söylediğimiz papaz kılığındaki sahtekar, uşak, maşa İtalyan asıllı olduğunu söyleyen yalancıydı. Bunun sayesinde Holmes onların Çamlıca'daki mağaralarını ortaya çıkarmıştı. Bu sahte papaz bir Ermeni olup ev sahibi ona Vahram lakabını takmıştı. Bunun da soruşturması uzun sürmedi.

Bu genç kendilerinin Ermeni olduğunu ve vatan-ı Osmaniyye'yi istibdadın pençesinden kurtarmak üzere gizli komiteye iştirak ettiğini açıkça söyledi. Bir Osmanlı sıfatıyla çalıştığını ve maksadının meşrutiyeti ilan etmek olduğunu beyan etti.

Komite içinde cins, mezhep, dil ayrımı yapmadan hürriyetin zaferini sağlamak için çalıştığını söyledi.

İzzet Paşa buna da tehditlerini ve yapacakları eziyetten bahsetti. Fakat bu da inat edip sükut etti.

İzzet Paşa çana vurarak görevlileri çağırdı ve soysuz Ermeni'ye şöyle bağırdı.

-Biraz daha bekleyiniz! Hepiniz bülbül gibi konuşacaksınız.

Bekçiler gelip bunu da geldiği yere götürdüler.

Dördüncü kişi daha önce bahsettiğimiz Şafak gazetesi yazarlarından Sadık Bey'di. İzzet Paşa bundan malumat almayı

ümit ediyordu. Bu komiteye yeni girdiğinden pek tecrübeli sayılmazdı. İhtilalci olması da mümkün değildi. Onun için İzzet Paşa tatlılıkla soruşturmaya başladı.

İzzet Paşa:

-Sadık Bey! Sizin namuslu, nezaketli bir genç olduğunuzu, akıllı bulunduğunuzu ve efendi olduğunuzu, gelecekte sahip olacağınız büyük makamları düşünebileceğinizi zannediyoruz. Onun için sizinle ona göre hareket edeceğim.

İstikbalinizi, istikametinizden ani bir sapma ile kaybettinizse de sizin asıldan nezaketli ve vazifeşinas bir kişi olduğunuzu bildiğimiz için, sultanımız lütuf ve inayetiyle ve hudutsuz müsamahası ile size karşı iyi hisler beslemekte, yaptıklarınız telafi etmek üzere doğru hareket etmeniz ve konuşmanız beklenmektedir.

Ben Padişah Efendimize sizin hakkınızda gerekeni söyledim. İnşallah bundan faydalanırsınız. Sizi temin ederim. Sorularınıza kolaylıkla ve doğru olarak cevap vermenizi bekler, devletimizin içinde bir yara ve çıban başı gibi açılıp, kurulan bu komiteyi ve mensuplarını iyice temizleme imkanı buluruz.

Buna rağmen yazar geçinen aklı başında olmayan Sadık, saf bir dil ile şu tarda konuştu:

-Hangi zararlı şahıslar komitesini? diye sordu.

İzzet Paşa cevaben:

-İşte sizin dahi teessüfle bilmeyerek iştirak etmiş olduğunuz komiteyi.

Sadık Bey:

-Ben vatanperverlerin komitesine iştirak ettim. Senin bildiğin zararlı şahıslar komitesine değil.

İzzet Paşa alelacele cevap vererek:

-Asıl mesele bu gizli komitenin devlete hıyanet etmesinde olup, umumi asayişi bozanların karşısında hareket etmek hakiki vatanperverlik ve Osmanlılıktır, bize yardımcı olmaktır.

Sadık Bey büyük bir kuvvetle;

-Paşa Efendi! Boş yere güzel konuşmaya çalışmayınız. Size lazım olan bilgiler hakkında ağzımdan bir kelime bile çıkmayacaktır... Ben ve arkadaşlarımın hepsi bu konuda müttefikiz.

İzzet Paşa;

-Fakat arkadaşlarınız çok şeyler itiraf etmişlerdir.

Sadık, hızlı bir tavırla bağırarak şöyle dedi.

-İftira ediyorsunuz arkadaşlarım hain ve deli kimseler değillerdir.

İzzet Paşa Sadık'a hitaben:

-Sadık! Teessüf ederim ki sizi hayırlı davranmamızdan faydalanacak yerde onu suistimal ediyorsunuz. Fakat sonra pişman olacaksınız.

Sadık cesur bir çehre ile;

-Bütün bu tehditlerinizi ret ve tahkir ederim.

İzzet Paşa;

-Bilmiş olmalısınız ki; sizi söyletmek üzere zor vasıflara müracaat edeceğiz.

Sadık:

-Siz de bilmelisiniz ki; biz dahi maddi işkencelere mukavemet edecek kadar ruhi kuvvet ve kudrete sahibiz.

İzzet Paşa buna da tatlılıkla davranmanın ve tehdidin bir şey sağlamayacağına dair kanaat hasıl oldu. Genç konuşmamakta ısrar ediyordu. İzzet Paşa o yorgun haliyle çana bir defa daha vurdu. Bekçiler gelince Sadık'ı götürmeleri için emir verdi.

Soruşturma hiçbir netice elde edilmeden son bulmuş bulunuyordu.

ON BİRİNCİ BÖLÜM:
ZEHİRLİ KAMA

Bu neticesiz soruşturmalardan sonra yakalanan dört kişinin ne olacakları kararlaştırılmıştıysa da şayet "aman" diye bağıran, pişmanlık duyarak gizli komitenin bütün sırlarını ortaya çıkarana kadar lütuf gösterilmesini istirham etselerdi; Abdülhamid Han kendi bitip tükenmez merhameti ile onları yalnız müebbet bir ceza ile azat etmek gibi müsaadekarane hareket etmeye iktifa edecekti.

Fakat bu yola gelmez asiler hiç sır vermedikleri gibi, sultana açıktan açığa harekette bulundular. Suçları bile olduklarını unutarak bir iddiacı makamı gibi konuşmaya cesaret ettiler. Sultan onlardan bu kadar cesaret beklemiyordu.

Kendi idaresi altında bu derece alçak ve saldırgan olup bildiklerini okuyan kimselerin bulunduğunu hiç aklından geçirmemişti.

Sultan uzun müddet devam eden mülevves hükmü sayesinde bütün Osmanlıların muttasıf oldukları fazilet ve ulvi hissiyatlarında aslı başkalaşma olan ve sadece hayvani hisleri ile yaşadıklarını zannediyordu.

Fakat bütün bu faraziyelerine mugayir olarak bu nesilden asilzadelere mahsus besalet henüz mahvolmadığını ve daha ziyade kuvvet kazanıp şiddetli surette bir gün meydana çıkacağını düşünmeye başladı.

Yakalananlar zulümden korkacakları yerde zincirlerle bağlı oldukları halde devleti, sultanı ve soruşturma makamını tehdit etmekteydiler. İşin garip tarafı bu asiliği başlatan bir Türk kadınıydı.

Sultan perde arkasından genç muharrir Sadık Bey'in soruşturmasını dahi duyduğu zaman dehşetli bir surette hırslanıp hemen bu dört asiyi huzuruna getirterek, başlarına birer kurşun sıkıp bunları ortadan kaldırmayı dahi düşündü.

Bunu müteakip sabahleyin son derece muhabbetle görüşmüş olduğu katibi İzzet Paşa'ya fevkalade hırs gazapla dolu olarak bakmaya başladı.

Sultan İzzet Paşa'nın deruhte etmiş olduğu vazifeyi hakkıyla yerine getirmediğini ve suçlu olan zanlıları korku ve dehşete düşürerek yerde onlarla tatlı hareket ederek işin böyle bir hâl kazanmış olduğunu aklından geçirmekteydi. Birdenbire bu düşüncelerden sonra Necip Mülhime Paşa'yı huzuruna çağırıp onunla sohbet etmeye başladı. O'na hitaben:

-Necip! Yapılan soruşturmadan hiç memnun olmadım.

O da;

-Niçin sultanımız?

Sultan;

-Zira soruşturmalardan bir netice elde edilemediği gibi onların küstahane saldırılarına ve kinayeli konuşmalar yapmaları için cesaretli davranmalarına sebep oldu.

Bütün bu olup bitenlerin kabahati İzzet'tedir. Çünkü icap eden güç ve metaneti gösteremedi.

Necip Bey:

-Evet soruşturmayı belki daha şiddetli bir surette yapmak mümkündü. Bununla beraber İzzet Paşa da pek mahirane hareket ettiyse de bu yakalananlar acayip kimselerdir.

Sultan:

-Eğer soruşturmaları sen yapsaydın daha güzel başarılar elde edeceğimizi ümit ederdim.

Necip Paşa efendisinin bu takdirlerini duyarak, gözleri sevinçten parlamaya başladı. Fakat tevazu yapıp başını önüne eğerek cevap vermedi.

Sultan konuşmasına devam ederek:

-Şimdi senin münasip göreceğin üzere ikinci bir soruşturma yapmanı arzu ediyorum.

-Kulunuza verilecek bir vazifeyi ne kadar güç ve zor olsa da yine sultanımızın emirlerini yerine getirmeye hazırım.

-Bu adamların ikini soruşturmaları iyi bir neticeye ulaştırırlarsa artık yaşamaları faydasızdır. Zira bunlar yaşadıkça devlete, millete batılı anlamda bölücü, yıkıcı, zararlı fikirler sokacaklardır. (Bu milletin düşmanları olanların hepsi bunların dostlarıdır) Onun için tatlılıkla hareket etmeye hiç gerek yoktur. Her türlü vasıtaya müracaat ederek kendilerini konuşturabilirsin.

-O zaman ben de her türlü vasıtaya müracaat edeceğim.

-İtiraf ettirmek üzere vasıtaların seçimini fevkalede fetanetle havale ederek, söyletmek için kullanılacak vasıtalardan bir kazada zuhur edecek olsa senden hesap sormayacağıma dahi emin olabilirsiniz.

-Sultanım! İradeniz gereğince hareket edeceğim.

-Eğer faydalı malumat elde edebilirsen beni fevkalade memnun bırakırsın.

-Sultanımıza hoş görünmek üzere bütün mevcudiyetimle çalışacağım.

Sultanın emri kati olup, Necip Bey uhdesine teslim edilenleri itiraf ettirmek üzere ölüm derecesine kadar eziyet çektirmeye izinliydi.

Yalnız yapacağı şu vazifede muvaffak olabilecek miydi? Necip Bey çok defa tehdit ve işkencelerle mücrim ve kabahatsiz kimseler söyletmeye muvaffak olmuştu. Fakat bu yeni ele geçirilen suçlular kendi bildiği mücrimlere hiç benzemedikleri için Necip Bey endişelenmekteydi.

Bununla beraber şüphe ve endişelerini sultanın nezdinde hiç belli etmeyerek kibirli bir surette:

-Kulunuza verdiğiniz vazifeyi muvaffakiyetle neticelendireceğime sultanım emin olabilirler. Fakat bu konuda biraz vakit ihsan buyrulmasını istirham eylerim...

-Vakte ne lüzum var. Bilakis her şeyin süratle yapılmasıyla neticesini beklerim.

-Yani yapılacak soruşturmalara hemen başlamalıyım. Hiç değilse icap eden malzemeleri tedarik etmek üzere bu geceye kadar sabredelim. Özellikle soruşturmayı gece vakti yapma daha güzel olur.

-Ne demek! İstediğini anlıyorum. Evet! Hakkın var! Soruşturma gece yapılırsa daha iyi olur. Haydi şimdi git ve gereken malzemeleri tedarik et.

Necip Bey yerlere kapanarak sultanını selamladı ve yanında ayrılıp dışarı çıktı.

Karanlık basmadan Necip Bey her türlü tedbirlerini almış bulunuyordu.

Yıldız Sarayı'nın alet katlarındaki mahzen içinde bir hevet meydana getirmiş ve köşenin birine tahtadan mamul ve ortasız bir masa üzerine kağıt parçaları, mürekkep ve birkaç tane kalem koymuştu.

Masanın etrafında hasından yapılmış olan üç tane sandalye bulunuyordu.

Bütün bu mahzeni aydınlatmak üzere masanın üstünde bulunan iki mum kafi addolunup Necip Paşa'nın arzusu üzere alt kattaki mahzenin bu gibi hazırlanmasıyla pek korkunç bir hâl kazanmıştı.

Masanın karşısında zanlılara mahsus dört köşeden mürekkep tahtadan bir sandalye dahi bulunmaktaydı.

Karanlık iyice basmış olduğu halde o korkunç mahzen daha henüz derin bir sükuta gark olmuş bir halde bulunuyordu.

Necip Paşa bu gibi soruşturmalarda almış olduğu alışkanlığa bağlı olarak suçluları gece yarısı uykularından uyandırıp öyle soruşturacaktı. Zira böyle hareket ederek çok defa başarı elde etmişti.

Gecenin bir vaktinde mahzenin yan tarafında bulunan kapısından Necip Paşa iki adamı ile içeri girdiler. Yavaş yavaş köşedeki masaya doğru ilerleyerek sandalye üzerinde oturduysa da yanında gelen iki kişi ayakta durmaktaydılar. Paşa onlardan birine:

-Said Ebu'l Semek ve arkadaşları nerededir?

-Paşa Efendi! Kendilerine burada hazır bulunmalarını söylemiştik. Fakat henüz gelemediler.

-Git! Kendisini bul! Buraya acele gelmesini söyle.

Adam hemen mahzenden dışarı çıkarak birkaç dakika sonra izbandut gibi kocaman bir Arap ile geri dönüp, geldi. Arap'ın siyah suratı, kalın dudakları, içinde billur gibi parıldayan gözleri, ona çok korkunç bir hâl vermekteydi. Bu iri yarı adam Sudanlı bir zenci olup, Mısır'da uzun müddet cellatlık yapmış ve soruşturmalara iştirak ederek, Kahire ve İskenderiye'de büyük bir ün kazanmıştı. Meşhur pehlivanlar onunla görüşmek üzere Mısır'a kadar gitmişler ve yenilerek geri dönmüşlerdi. Nam ve şöhreti İstanbul'a kadar ulaştığından, sarayda bulunan Mısırlı bir kişi hemşerisine İstanbul'a gelip sarayda sultanın pehlivanları sırasına geçmesini teklif etmiş ve Saidü'l Abu'l Semek bü-

yük bir memnuniyetle bu teklifi kabul ederek alelacele kendi hemşerisini bulmak üzere İstanbul'a gelmişti.

Uzun boyu kuvvetli bünyesi kalın dudakları siyah gözleri ile kendini ilk defa görenleri korkuya düşürmüştüyse de Yıldız Sarayı'na çok kolaylıkla kabul edilmişti. Hatta sultan bu adamın yakinen kıyafetini görmek arzusuyla onu huzuruna kabul etmiş ve çok hoşuna girmişti. Padişahın hususi ihsanlarına nail oldu. Herkes sultanın bu hareketinden dolayı ona hürmet ve riayet ederek kabul edilir oldu.

Fakat Abdülhamid Han güneşe pek meraklı olmadığından saraydaki pehlivanlar padişahlarına kendi kuvvet ve maharetlerini göstermeye hiçbir vesile bulamamışlardı.

Bu Sudanlı zencinin saraya gelip işsiz ve tembel bir şekilde bir ömür sürmesine ve kuvvet ile maharetini göstermemesine rağmen halinden çok memnundu.

Bazen de yakalanmış suçluları korkutmak üzere onu çağırırlardı. Ama zamanla sarayda pehlivanlığı unuttu. Eski vazifesi olan cellatlığı yapmaya başlamıştı.

Sudanlı Necip Paşa'nın huzuruna geldiği zaman kendi koca boyu ile büyük bir tazim ve vakur halde selam verdi Necip Paşa bu zenciye Arapça olarak;

-Sizin yardımınıza ihtiyacımız var.

-Emirlerinizi icra etmeye hazır ve amadeyim.

-Sultanımızın hayatına karşı kastetmeye kalkışanlar ve aleyhte bulunanlar yakalanmıştır. Bunlar dört kişidir. Suçluları itiraf ettirmek mümkün olmadı. Şimdi kendilerine suçlarını itiraf ettirmek üzere zor ir vasıta kullanmaya müracaat edeceğiz.

Sudanlı vahşi ve cellah Semek kızgın bir çehreyle:

-Pekala! Onları itiraf ettirmek kolaydır...

-Diğer iki arkadaşın nerede?

-Dışarıda emirlerinizi beklemektedirler.

-Pekala! Şimdilik senin burada bulunman yeterlidir. Gerekirse onları dahi çağırırız.

-İnşallah onlara lüzum kalmaz.

-Özellikle bizim ilk soruşturma yapacağımız kadındır.

-Bir kadın mı? Ne diyorsunuz? Bir kadın nasıl olur da erkeklerin sözüne itaat etmez? Ne günlere kaldık.

-O kadını gereği gibi konuşturmak için kendine güvenebilir misin?

-Eğer ben o kadar da muktedir olmasam artık bu dünyada niçin yaşıyorum.

-Biraz sonra sözlerinin hakiki kıymetini bileceğiz ve göreceğiz.

Paşa bu sözleriyle Sudanlı zenciyi tahrik ediyordu. Bunu müteakip Necip Paşa'nın emriyle zanlının oturacağı sandalyenin arkasında gidip durdu. Paşa yanında duran adama hitaben:

-Git! Saliha'yı buraya getirmek için haber ver.

Verilen emri yerine getirmek üzere adamı dışarı çıktığı zaman Paşa mahzeni etraflıca tetkik etti. Mahzen karanlık ve solgundu. Bir mum ile aydınlatılmış ve onların donun şuleleri insanın hayali üzerine çok fena ve korkunç bir tesir uyandırıyordu.

Necip Paşa, Saliha'nın öbür şatafatlı salonda konuşmalarıyla idarede bulunduğu gibi burada öyle bir harekete cesaret edemeyeceğine, mahzenin çok korkunç görüntüsünün ve zencinin vücudunun ona tesir edeceğini aklından geçirmekteydi.

Nihayet yarım saat sonra mahzenin kapısı açılarak karanlık bir hâl içinde Saliha'yı içeriye getirdiler.

Paşa onu getirenlere sert bir hitapla:

-Niçin bu kadar geciktiniz? dediği zaman;

-Hanımefendi uyuyordu. Kendini uyandırıp buraya getirene kadar epeyce vakit kaybettik diye cevap verdi.

-Şimdi onu şu sandalyeye oturtunuz. Rahat durması için ellerini ve ayaklarını iyice sandalyeye bağlayınız.

Onlarda Saliha'yı getirip bağladılar. Hiç zorluk çıkarmadı. Beraber gelenleri geri yolladı. Mahmut Bey'e mahzende durup zabit katibi olması görevini verdi. Hazırlıklar yapılıp tertibat alındıktan sonra Necip Paşa Saliha Hanım'a hitap ederek;

-Seninle kadın olduğunu nazar-ı itibare alıp hareket edeceğimi zannetmeyesin. Benim için sende bir suçlusun. Senin gibiler başka ülkelerde asılırlar. Bunu şimdilik iyi bil.

Bundan önce size müsamaha gösterdiğimizden siz bunu zayıflığımıza verdiniz, şimdi ise o müsamahanın vakti geçmiştir. Sana karşı son derece şiddetli davranacağım. Bu konuda sultanımızın da emri vardır. Artık bundan sonra hayatın benim elimde. Size istediğim gibi hükmedebilirim. Zannetme ki ağlayarak, bağırarak veya tehditkarane vaziyetlerde bulunarak bana tesir edeceğinizi zannetmeyiniz.

Bulunduğunuz bu mahzenin duvarları o kadar sağlam ve içi derindir ki; hiçbir patırtı ve gürültü buradan dışarı çıkmaz.

Buradan dışarı sağ salim çıkmak için yalnız bir ümit ve vasıtaya sahipsiniz. O da sana sorulacaklara doğru bir cevap vermekle mümkündür. Ondan sonra sultanımıza sığınmaktır. Bundan başka seni kurtaracak hiçbir çare yoktur.

Necip Paşa söylediklerinin Saliha'ya tesir etmesi için biraz bekledi ve sustu. Sonra sözüne devam ederek:

-Sultanımız Abdülhamid Han Hazretleri soruşturmaya başladığımızdan beri gösterdiğiniz küstah ve isyankar hareketlere, düşmanlarımızla anlaşmaya varmanızdan dolayı son derece hısım ve gazana gelmiştir. Sizi ikinci defa soruşturmaya tabii tutmadan mahvetmeyi kararlaştırmıştı. Nihayet biz son bir deneme olarak bir daha soruşturma yapmaya ve sonra sizi öldürmeye karar verdik. Ama ben bir defa daha sizinle görüşme imkanı elde ettim.

Onun için kendinizin ve arkadaşlarınızın da hayatını kurtarmak isterseniz bütün suallerime doğru cevap veriniz.

Onu dinleyen Saliha şöyle konuştu.

-Zannedersem ikinci defa soruşturma yapmak teşebbüsünde bulunmakla zahmete girmişsiniz. Zaten lazım gelenleri söyledim.

Uzun zamandan beri vatanımız hunhar ve insafsız bir müstebidin izmihlaline doğru sürükleniyor. Bu tehlikeli hale bir son vermek için sonuna kadar hatta ölümden bile korkmayarak boğuşacağımızı vaat etmişizdir.

Necip Paşa şiddetle ayağa kalkarak sol elini masaya bırakarak Saliha'ya:

-Susunuz! Nutuk söyleyecek zaman değildir. Böyle divane ve zırva şeyleri çok dinledik. Siz bir sürü masumu öldürerek katil sıfatıyla burada bulunuyorsunuz. O cinayetleri kimin işlediğini söyleyiniz. Evet! Yahut hayır!

Salih kati bir sesle;

-Hayır!

Buna çok kızan Necip Paşa yerinden kalkıp mahzenin kapısını açarak Said Ebu'l Mesk'i çağırdı. Sudanlı zenci görünüp boğuk bir sesle:

-Paşa Efendi! Buyurunuz!

-Çabuk içeriye geliniz.

Bunun üzerine korkunç zenci, korkunç bir kıyafetle göründü. Kolundan tutup Saliha'nın karşısına getirdi. Sonra masasının gözünden deri bir kırbaç çıkararak Zenci Mesk'in eline verdi. Sonra Saliha Hanım'ı göstererek:

-Bu kadın cinayetler tertip eden, devlete ehl-i İslam millete isyanda bulunan, Ermeni, Rum vesaire Hıristiyanlarla işbirliği yapan sultanımızın sadık adamlarını birer birer öldürendir. Şimdi bu kadına soruşturmada bulunacağım. Eğer cevap vermezse bu kırbaçla şiddetli bir şekilde vurunuz.

-Emriniz olur! Ben hazırım Paşam, dedi.

Necip Mülhime Paşa sandalyeye oturup önünde bulunan dosyaları birer birer inceledi ve Saliha'ya:

-Burada birtakım cinayetler ve raporlar vardır. İlk iş Kandilli'de derya sahilinde bulunan bir evde 1904 senesi 20 Ağustos günü üç kişi öldürülmüştür. Erenköy'de öldürülmüş bir kişinin cesedi kuyudan çıkarılmıştır. Çamlıca yakınlarında bir yerde bahçıvan Ömer Efendi öldürüldü. İki kadın cesedi sandığa konulup Beşiktaş karakoluna bırakıldı.

Bütün bu manidar cinayetler gizli komitenize atfediliyor, bu cinayetleri işlediğinizi daha önceki soruşturmada inkar etmemişsiniz. Bu cinayetlerin tarafınızdan işlenildiğini kabul ediyor musunuz?

Saliha:

-Evet!

-Siz doğrudan doğruya bu cinayetlere iştirak ettiniz mi?

-Hayır.

-Öyleyse zikrolunan cinayetlerde ne gibi rolünüz vardır?

-Bu konuda "katil" ve "cinayet" kelimelerini kabul etmem. Çünkü o cezalara büyük bir heyet karar verdi. Cinayetle işimiz yoktur.

-Demiş olduğunuz o "büyük heyet" dahilinde sizde bulunuyor musunuz?

-Evet.

-Diğer azaları kimlerdir?

-Onlar da benim gibi istibdada karşı vatanperverlerdir.

-Bunların isimleri nelerdir?

-Onları söyleyemem.

-Onların isimlerini birer birer vermenizi size ihtar ediyorum.

-Söyleyemem.

-Aksi taktirde sizinle başka türlü hareket etmeye mecbur olacağız.

-Ben de o başka türlü hareketinizi bekliyorum.

-Bilir misin şayet onların isimlerini vermezsen buradan sağ salim dışarı çıkamayacaksınız?

Saliha sükunetini muhafaza ederek:

-Bir tabut hiçbir zaman ölümden korkmaz.

Buna kızan ve söylediğinden bir şey anlamayan Paşa hırslı bir hareket ile:

-Tabut demekle ne demek istiyorsunuz?

-Şunu demek isterim ki; ben senelerden beri çektiğim acıların içinde ölmüş ve bir tabuta konulmayı bekliyorum.

-Bu kalın duvarlar böyle şairlikleri dinlemez. Aklını başına topla!

-Bu kalın duvarlardan dışarı sözlerimi işiten, daha büyük bir kimse var ki, hem seni hem beni daha iyi muhakeme eder.

Necip Paşa bu kadının almış olduğu tedbirlere rağmen kendisine ve sorularına ehemmiyet vermeyerek ısrar etmekte olduğunu görünce hüzün ve kederinden titreyerek:

-Arkadaşlarınızın isimlerini vermeyecek misiniz?

Saliha:

-Kandilli'de vesaire yerlerde olan cinayetlerin müsebbibi Sultan AbülHamid'tir.

Necip Paşa hışım ve gazabından kızarmış bir çehre ile:

-Arkadaşlarının isimlerini ver, söyle, konuş!

Saliha hiç cevap vermeyerek sükut etti.

Necip Paşa Said'e vurması için emir verdi.

Zenci fena bir surette kadına vurmaya başladı. Saliha sabırla bu darbelere dayandı. Yüzünde işkence çektiği hiç belli olmadı. O kadar darbelere dayandı ki buna akıl ermezdi. Paşa bir ara işaret verdi ve Sudanlı durdu, sonra Saliha'ya:

-Söyle bakalım! Arkadaşların isimleri nedir?

Saliha:

-Sen de efendin gibi alçak biriymişsin. (Halbuki alçak Ermeni, Rum ile dalaşandır)

Yeniden emir verildi ve kırbaç darbeleri daha şiddetli bir şekilde Saliha'nın vücuduna inmeye başladı. Fakat Saliha artık devam edemeyerek bayıldı. Said'e vurmayı bıraktı. Paşa Saliha'nın bayıldığını bildirdi. Paşa bu duruma son derece memnun oldu. Yanındaki katibine yüzüne bir kova su dökmesini söyledi. Sonra ilaç koklatıp ayılttı. Cebinden küçük bir şey çıkararak zabıt katibine verdi. Paşa böyle soruşturmalarda çok bulunduğundan daha önceden lazım olan bütün vasıtaları temin etmişti. Bu vasıta Saliha'yı çeyrek saat sonra ayılttı ve gözlerini açtı. Necip Paşa tekrar Saliha'ya;

-Nasılsın? Baygınlığın geçti mi?

Saliha baygın bir sesle:

-Evet!

-Söz söylemeye kudretin var mı?

-Evet!

-Öyleyse arkadaşlarının isimlerini söyle bakalım.

Saliha dişlerini sıkarak:

-Alçak herif...

Necip Mülhime Paşa Sudanlı Zenci Said'e dönerek alaylı bir tavırla:

-Zannedersem daha aklı başına gelmemiş.

-Paşa şiddetli bir hırsla:

-Nihayet arkadaşlarının isimlerini verecek misin?

-Hayır vermeyeceğim.

Bu cevaplamaya Necip Paşa hayret olup bir söz bile söylemedi. Ama bu kadar zahmetten sonra geri çekilmenin mümkün olamayacağını düşünerek daha şiddetli bir vasıtaya müracaat

etmenin gerekli olduğuna kanaat getirdi. Ve bu zaruri idi. Bu mülahazadan sonra ateş mangalını ve demiri getirmelerini emretti. Said bunun için dışarı çıktı.

Saliha ise her ne kadar görünüşte mukavemet ediyor gibiyse de dehşetli bir surette ızdırap çekiyordu. Yediği kırbacın korkunç darbeleri sırtındaki etleri kan revan içinde bırakmıştı. Sırtından damla damla kanlar akıyor ve gömleğinin vücuduna yapıştığını hissediyordu. Elleri ve ayaklarının bağlı olması onu rahatsız ediyordu.

Necip Paşa hanımın bu durumdan istifade ederek yavaş bir sesle inadı bırakmasını söyledi ve buna aklının esmediğini bildirdi. Eğer itirafta bulunursa sultanın merhametine nail olacağını bildirdi. Eğer arkadaşlarımı kurtaracağım diye çabalıyorsan yanılıyorsun dedi. Sen söylemesen de onları da bulacağını bildirdi. Onların er geç adaletin pençesine düşeceklerini söyledi. Peşi sıra ona tekrar;

-Arkadaşlarının isimlerini vermeni ihtar ediyorum diye söylendi.

Saliha ızdırabın son derecesine ulamıştı. Kırbaç darbeleri vurulduğu zaman şiddetini ve acısını hissetmemişti. Fakat gitgide darbelerin verdiği ağrılar, şiddetlenmeye başlamıştı:

Elleri, ayakları uyuşmuş, başı çatlayacak derece sızlamakta ve vücudu zannedersin ki bir ızgara üzerinde kavrulmaktaydı. Yine bayılıp kendisini kaybedeceğini anladı. Fakat bütün ruh kuvvetini toplayarak Necip Mülhime Paşa'nın refikasını ele vermek üzere yapışmış olduğu ihtarlara karşı.

-Mangal ve demir nerededir?

Bu esnada Sudanlı Zenci içi parlak ateşle dolu bir büyük kap ile içeriye girdi. Necip Mülhime Paşa tekrar sözünü Saliha'ya hitap ile:

-İşte senin aradığın geldi.

Ebul Semek Saliha'nın oturmuş olduğu sandalyeden ateşi koyarak bir demir parçasını ateşin içerisine soktu. Necip Paşa Saliha'ya hitaben:

-Kırbaç sana lazım olan dersi vermedi. Onun için başka bir vasıtaya müracaat edeceğim. Yine tekrar ediyorum Şevketmeab Efendimiz hiçbir vasıta önünde tereddüt etmemek üzere tam salahiyet vermiştir. Bu vasıtaların tabii ki esnasında ölüm bile meydana gelse... Mesul değiliz. Biz yalnız Şevketmeav efendimizin emrini yerine getirmeye mecburuz.

Zannedersin ki Saliha bu sözleri hiç işitmiyordu. Başını eğip hiçbir cevap vermedi. Necip Paşa ise sözüne devam ederek:

-Biz bu gibi vasıtalara müracaat etmek istemeyiz. Fakat inadınız bizi buna mecbur ediyor.

Saliha bu sözlere de cevap vermeyerek hiç hareket etmedi. Asla yorgunluk ve ızdırap alameti göstermiyordu. Zannedersin ki uyuyordu.

-Senin için hazırladığımız işkencelerden vazgeçmemiz için şu inadını bırak. Arkadaşlarının isimlerini söyle.

Saliha insanüstü bir kuvvetle başını öne kaldırıp var kuvvetiyle:

-Kahrolsun, kocamı ve iki çocuğuma gazap etmiş olan canavar ruhlu Abdülhamid'e. Vatanımızı yıkan sizin gibi kimselere. Sizler ilelebet kahrolunuz...

Necip Mülhime Paşa yanında oturan zabıt katibine bu sözleri yazdın mı? diye sorduğu zaman katip başını sallayarak "evet" dedi. Paşa bu sefer Ebul Semek'e dönerek şöyle hitap etti:

-Demir kızdı mı?

Sudanlı ağaç saplı demiri ateşin içinden dışarı çıkardığı zaman kıpkırmızı olmuş olan demir mahzen içinde meşum bir revnak ile parladı. Buna müteakip başını Necip Paşa'ya çevirerek:

-Evet! Kızarmış... dedi.

-Öyle ise işe başlayın!

Sudanlı zenci soğukkanlılıkla:

-Hangi taraftan başlayacağız? diye sordu.

Necip Paşa Saliha'nın korku ve dehşetle ateş gibi demirin üzerine baktığını seyrettikten sonra:

-İlk önce sırtından... dedi.

Ebul Semek kırmızı demir parçasını yavaş yavaş Saliha'nın vücuduna doğru yaklaştırdı. Önce mahzen içinde bir yanık kokusu çıktı. Sonra korkunç bir seda işitildi. Saliha etlerinin yandığını duymakta, kokusunu almaktaydı. Necip Paşa Saliha'ya hitaben:

-Söyle! Arkadaşlarının isimlerini ver! Yoksa...

Necip Paşa'nın sözü ağzındayken birdenbire hızlı bir darbe ile mahzenin kapısı açıldı. İzzet Paşa karanlık içinden bir heyecanla görünüp hemen Sudanlının üzerine hücum ederek kolunu tuttu ve kızarmış demiri geriye çekti ve sonra:

-Ne yapıyorsun? Şevketmeab Efendimizin misafiri ve onun vücudu mukadder... Olduğunu bilmiyor musun? Ona el kaldırıp böyle işkenceler yapmaya nasıl cesaret ediyorsunuz?

Sudanlı şaşırmış olduğundan bir Necip Paşa'nın bir de İzzet Paşa'nın yüzüne bakıyordu. Böyle birdenbire müdahale edilmesinden dolayı Necip Paşa da Ebul Semek kadar şaşırmış fakat İzzet Paşa'nın bunu kendiliğinden yapmadığını anlayarak kendini kabahatsiz göstermek gibi bir tarzla:

-Affedersiniz Paşa Efendi! Zannedersen bizim yaptıklarımız padişahımızın emri iledir...

İzzet Paşa yüksek bit sesle:

-Hayır! Hayır!... Siz Şevketmeab Padişahımızın ulviyetini, merhametini iyice bildiğiniz halde böyle bir emir verdiğini nasıl tasavvur edebiliyorsunuz?

Bu sabah kendi bizzat dedi ki...

-Yanlış Efendim! Yanlış! Meselede kötü anlaşılma bulunduğu görülüyor. Siz verilen emri yanlış anlamışsınız. Size tekrar ederim ki; padişahımızın böyle bir emir vermesi mümkün değildir... Ben şimdi padişahımızın yanından geliyorum.

Son sözler meselenin hakiki mahiyetini anlatmak için pek güzel ve açık olduğundan Mülhime Necip Paşa başını önüne eğerek;

-Evet! Hakkınız var! Ben yanlış anlamışım.

İzzet Paşa sözüne devam ederek;

-Padişahımız, Saliha Hanım'ın bir saçına bile kimsenin dokunmamasını ve istirhamlarına itina gösterilmesini emretmiştir. Aksi taktirde kim olursa olsun belasını bulacaktır.

Sudanlı hiçbir harekette bulunmayarak bu sözleri dikkatle ve hayretle dinlemekteydi. Son sözleri duyduğu zaman fazlasıyla korkup, dehşete düşmüştü. Geri geri giderek ve açık kalmış kapıdan çıkıp kayboldu.

İzzet Paşa'nın yüksek sesle bağırarak konuşması, Saliha tarafından duyulması için söylendiği pek açık surette anlaşılıyordu.

Fakat Saliha hiçbir canlılık alameti göstermeyerek etrafında neler olduğundan haberdar olamayıp, zannedersin ki uyuyordu. İzzet Paşa Saliha'ya yaklaşarak:

-Bu zavallı kadın bayılmış!

Necip Paşa ise biraz önce yine bayıldığını ve aklını başına getirdiklerini açıkladı. İzzet Paşa Saliha'nın elini tuttuğu zaman hanım gözlerini açıp:

-Hayır! Bayılmamışım! Gözlerimi kapadım. Oynadığınız dramı görmeyeyim diye. Mümkün olsa sözlerinizi de işitmemek üzere kulaklarımı da kapayacağım.

Bunun üzerine İzzet Paşa yavaş ve avlayıcı bir sesle;

-Fakat hanımefendi! Bize karşı niçin böyle garazkar bir vaziyet alıyorsunuz? Padişah efendimizin size karşı ne kadar mer-

hametli ve al-i cenabane hareket ettiğini görmüyor musunuz? Hangi hükümdar kendine karşı zarar verici harekette bulunanlara karşı bu kadar müsamahakarane ve sabırla davranıyor?

Eğer sizi işkencelere duçar ettilerse bu padişahımızın iradesine tamamen muhaliftir. Bunun delili ise istirahatinizi temin etmek üzere beni buraya göndermiştir. Eyvah!... Ne yazık ki biraz geç kaldım. Yoksa bu kadar da eziyet çekmeyecektiniz.

Size bu gece yapılan gadirler ve işkenceler padişahımızın iradesine muhalif olduğundan olanlar için affınızı rica ederim.

İzzet Paşa bu sözlerden sonra Necip Mülhime Paşa'ya hitap ederek:

-Söyleyiniz Paşa Efendi! Bu işkenceler padişahımızın emriyle mi yapıldı?

Necip Paşa vaziyetin hakiki mahiyetini anlamış olduğundan;

-Hayır!

İzzet Paşa sözüne devam ederek:

-Acaba padişahımız bu şekil soruşturmanın yapılmasını uygun görmüş müdür?

Necip Paşa cevaben:

-Hayır!

İzzet Paşa Saliha'ya hitaben:

-Hanımefendi! Görüyor musunuz ki olan şeyler bütün bir yanlış anlaşılmasının neticesi olduğundan bir daha tekrar edilmeyeceklerdir.

Bu sözlerin hepsine bir cevap olmak üzere Saliha baygın bir ses ile:

-Hepiniz de alçak heriflersiniz, müraiden mahluklarsınız.

İki paşa da bu hakaret karşısında bir an hışım ve gazaba gelerek, gözlerinden ne kadar kızmış olduklarını gösteren alametler görünmeye başladıysa da kendilerini zapt edip İzzet

Paşa daha önceden söylemiş oldukları nezakette ve yumuşak sesiyle;

-Hanımefendi! Sizi gayet heyecanlı bir halde görüyorum. Maruz olduğunuz bu kadar eziyetlerden sonra böyle olması tabiidir. Fakat istirahat ederseniz olayı ve şahıslar... daha fazla sükunetle görüp anlayacaksınız.

İzzet Paşa bu sözlerden sonra Necip Paşa'ya hitaben:

-Necip Paşa! Hizmetçileri çağırınız da hanımı odalarına götürsünler. Padişahımızın hususi doktorunu da gönderiniz ki; gelip lazım gelen tedaviyi yapsın.

Necip Paşa bu emirleri icra etmek üzere masa yanında oturup birdenbire gözleri önünde meydana gelen bu acayip manzarayı seyretmekte olan memura emir verdi. Sonra iki paşa da Saliha'nın yanına gelerek fazlasıyla bir nezaketle ellerini, ayaklarını çözmeye başladılar. Saliha bağlarından kurtulduğu gibi uyuşmuş azaları ve vücudu üzerinde ağrılar duyarak onların elemine tahammül edemeyip, acı bir ses ile duymuş olduğu dahili ağrıları izhar etti. Fakat bu adamlar önünde zafiyet alametleri göstermemek üzere kendisini fevkalade bir kuvvet ve kudret tutup, hissettiği ağrılara tahammül ederek ses çıkarmadı. Birkaç dakika sonra hizmetçiler gelip, kendisini bir odaya götürmek üzere geldikleri zaman Saliha kuvvetine emin olarak ayağa kalkmak istediyse de mecalsiz bir hal ile sandalye üzerine "yürüyemeyeceğim" diyerek düştü.

Bu hali gören İzzet Paşa hizmetçilere hitaben:

-Uzun ve yumuşak bir koltuk sandalyesi getiriniz. O vaziyette hanımı götüreceğiniz odaya naklediniz, dedi.

Bir çeyrek saat sonra dört kişi yumuşak yastıklı bir koltuk sandalyesi getirerek Saliha'yı belirlenen bir odaya naklettiler.

İşte böyle işkencelerle başlayan soruşturmada hiçbir netice vermeyerek nihayet buluyordu. Fakat ne hal vaki olmuştu ki Abdülhamid Han İzzet Paşa vasıtasıyla işkencelere son vererek

Saliha ile son derece nezaket ile hareket edilmesini emretmiş bulunuyordu.

Abdülhamid Han yapmış olduğu icraatlarındaki tecrübeleriyle Necip Paşa'nın yapacağı bu çeşit bir soruşturmadan her şeyin ortaya çıkacağına emindi. Kendisine yapılan suikastlardan fazlasıyla korktuğu için zannediyordu ki onlara hiç kimse mukavemet edemeyecekti.

Ruhi kuvvetten ve güçten haberdar değildi. Bu gibi düşünmesi ile Abdülhamid Han Necip Paşa'nın muvaffak olacağını ümit ediyordu.

Gece yarısına yakın Necip Paşa Sudanlı Semek'in yardımıyla Saliha'yı soruşturmaya tabii tuttuğu zaman Sultan sarayın harem salonlarından birinde bir koltuk sandalyeye oturmuş o günkü jurnalleri gözden geçirmekte ve yanına konulmuş olan bir kadehten damla damla süt içmekteydi.

Anlaşılıyordu ki; o günkü jurnaller o kadar ehemmiyetli olmayıp çok yüzeysel bir şekilde okumaktaydı.

İlk işte Necip Mülhime Paşa'ya Saliha'nın soruşturmasının başlandığı andan itibaren ne gibi şeyler itiraf etmiş olduklarını, soruşturmanın neticesini beklemeyerek efendisine bildirilmesi emredildiğinden Abdülhamid Han da şimdi Necip Paşa'dan gelecek olan raporu beklemekteydi.

Bir zaman elinde tutmuş olduğu jurnalleri masa üzerine koyarak gözünü yumup uyumaya başladı. Abdülhamid Han çok defa geceleri rahatsız bir surette burada oturduğu yerde uyurdu. Fakat bu uyku ve uyuşukluk pek az devam ederdi. Birdenbire çok korkunç bir rüyanın veyahut bir kabusun tesiri altında uyanırdı. Bu sefer yirmi dakika kadar gözlerini kapamıştıysa da bir ara uyanıp gözlerini ovarak etrafına şüpheli bir nazar attı. Korku ile ayağa kalktı. Gözlerini büyücek açarak korku ve dehşet ayağa kalktı. Gözlerini büyücek açarak korku ve dehşetten gerisin geriye gitti. Tam kendi yanında masa üstüne

konulmuş olan on santimetre büyüklüğünde ince bir kamanın çeliği parlamaktaydı. Kamanın altına bir de kağıt konulmuştu.

Sultan uzun bir zaman gözlerini kapayarak ve sanki bulunduğu yere mıknatıslanmış gibi bir vaziyette hiçbir hareket etmeyip bu kamaya baktı. Bu kamanın kendi kendine gelip göğsüne saplanacak gibi bir korku bütün vücudunu istila etmişti.

Nihayet var kuvvetini toplayarak masaya yaklaştı. Üzerine konuşmuş olan çana vurdu. Daima kapıda bekleyen en sadık bendesi görünmedi. Sultan daha fazla korkmaya başlayarak tekrar çana vurmaya başladı. Fakat içeriye yine kimse gelmedi.

Bu heyecanlı saatlerde nazarını yine kama üzerine çevirdiğinde üzerine konulmuş olan kağıtta birtakım yazılar olduğunu görüp, titreyerek kağıdı eline aldı. Kağıt üzerinde bulunan şu satırları okudu:

"Eğer yakalanan dört kişinin hayatı tehlike altına koyarsan, eğer onlara işkenceler ve ızdıraplar çektirirsen, ölümün zaruridir.

Bu kamayı masa üzerine koyan el pek kolaylıkla göğsüne de saplayıp, seni aniden de öldürebilir.

Bu kamanın üzerinde olan zehir aniden nüfuz tesir edip seni onun elinden başka hiçbir kuvvet ve kudret kurtaramaz.

Şayet emirlerimize uymazsan ömrün bizim elimizdedir."

Abdülhamid Han okuduğu şu kağıda imza olmak üzere M.A. harflerinin konulduğunu gördü:

Sultan pek fena bir korku ve dehşet ile bu kağıdı okuyup, zikrolunan tehdidin ne kadar doğru olduğunu hissetti ve zihnen:

-Bu kamayı buraya getiren göğsüme de saplayabilirdi... dedi.

Böyle bir vakanın icrasının mümkün olması Sultan'ı bir buhrana gark etti. O sırada yakalananlardan biri olan Saliha mahzende işkence çekmekte olduğu hemen zihninde uyandı...

Divanece bir hizmetkar çağırmak üzere çanı bir daha çaldı. Birkaç dakika hiç ses çıkarmayarak kulak verdiyse de hiçbir şey işitemedi ve kimse içeriye girmedi.

Sultan bütün şecaatini toplayarak tabancası elinde salonun kapısına yaklaşıp yavaşça kapıyı açtı. Sadık bekçisi ve diğer bir hizmetkar kapının yanında sandalye üzerinde oturmuş, uyuyorlardı.

Sultan hırslı bir şekilde kendilerine ses verdiyse de kendilerini uyandırmak mümkün olmadı. Zihnen:

-Bunlara uyutucu bir ilaç vermişlerdir, diyerek tekrar salona geri döndü. Fakat bu korkuları gittikçe artmaktaydı. Zira Saliha'ya eziyet çektirmekte olduğundan kağıt üzerine yazılmış olan tehdit icra olunacaktı. Salonda ümitsiz bir şekilde "Bu ne müthiş hal" diyerek gezinmekteydi.

Biraz sonra masanın yanında durup, kağıdı bir daha okudu. Korkarcasına kamayı alıp cebine koyarak salondan seri adımlar ile dışarıya çıktı. Fakat korkusundan sağ eliyle cebindeki tabancasının sapını tutuyordu.

Sultan bu anda hemen İzzet Paşa'yı araştırmaya başladı. Onu Saliha'nın eziyetlerine son vermek üzere Necip Paşa'nın yanına göndermeyi düşündü. Ve onu bularak mahzene gönderdi.

İzzet Paşa'nın kendine tevdi edilen vazifeyi ne yolda icra etmiş olduğunu zaten gördük.

ON İKİNCİ BÖLÜM:
SHERLOCK HOLMES VE ZİYA PAŞA

Abdülhamid Han sabaha kadar müthiş bir buhran geçirdi. Manidar kama, okumuş olduğu kağıt parçası onu deliye çevirmişti. Gizli komiteyi ele geçirip, ortadan kaldırıp, imha etmek zannında iken bu komitenin pek büyük bir cesaretle ta kendi yanında faaliyetini ileri götürmekteydi.

Saliha'nın odaya götürülüp tabibin tedavisi altında bulunduğu sırada Sultan artık hanımın hayati tehlikede bulunmadığını ve çektiği eziyetlerin izleri pek çabuk kaybolacağından, geniş bir nefes alarak hayatından emin olmaya başladı.

Bu sıralarda kendi uyuduğu zaman, kamanın kendi yanına nasıl konulduğunu anlamak üzere teferruatlı bir tahkikat icra etmeyi aklına koydu.

Saray tabiplerinin uyandırıcı bir ilacı üzerine sadık adamını ve yardımcısını derin uykularından uyandırmak mümkün oldu. Fakat bunların uyanması ile hiçbir şey husule gelemedi. Zira ikisi birden aynı zamanda böyle bir derin uykuya daldıklarından bir şeyden haberdar değillerdi.

İtiraf ettiklerine göre epeyce bir vakitten beri kimse ile görüşmemişler ve hiçbir kimse kendilerine bir şey vermemiş ve bekledikleri kapı taraflarında hiç kimseye tesadüf etmemişlerdi. Bununla beraber aynı dakikada ikisi birden uyumuşlardı.

Bekçi şöyle söyledi:

-Yavaş ses ile beraber görüşüyorduk. Sonra birdenbire sükut ettik. Artık ne olduğumuzdan haberdar değildik. İşte tam bu dakikadan itibaren uyumuştuk.

Aynı surette yaver dahi ifadesini verdi. Kendisinin bütün sadık adamlarının toplanmış olan salonda Sultan kendi huzurunda yapılan bu tahkikatı son derece korku ve dehşete gark olmuş bir çehre ile işitmekteydi.

Kağıt parçasında yazılmış olan tehditler daima kulaklarında çınlıyor ve karanlık içinden zehirli kamanın daima kendine doğru yönelmiş olduğunu zannediyordu.

Yapılan tahkikatların neticesiz kalması dahi kendisini fazlasıyla heyecana getirerek o derece sıkıldı ki İzzet Paşa ile yalnız bir odaya çekilerek yakalanmış olan dört kişiyi derhal tahliye edip onlardan yapılmış olan soruşturmalardan dolayı affetmelerini rica etmeyi tensip ettiğini İzzet Paşa'ya bildirdi.

-Fakat! Sultanım! Sizin mukaddes canınıza ve devletinize böyle doğrudan doğruya kastedenleri nasıl serbest bırakabiliriz? Bundan sonra ise onları nasıl zapt edeceğiz?

Sultan, İzzet Paşa'nın bu mütalaası üzerine soğukkanlıkla:

-Evet! Hakkın var! Yakalananları serbest bırakamayız. Fakat hayatım tehlikededir. Hiç değilse icra ettiğimiz tahkikat bir netice verseydi.

-Sultanım! Sherlock Holmes'ın niçin burada bulunduğundan faydalanmak istemiyorsunuz? Bir defa kendini çağıralım. Ona dahi meseleyi anlattıralım. Belki bu muğlak meseleye bir hâl çaresi bulabilir.

Sultan, İzzet Paşa'ya cevaben:

-Haydi şimdi kendisini çağırınız. Evet! Hakkın var. O bütün bu sırları ortaya çıkarabilir.

Birkaç dakika sonra Maklayn yatağından kaldırılıp, sultanın bütün sadık bendelerinin bulunduğu salona getirildi.

İngiltere'nin gizli polislerinden olan Maklayn'ın yüzünde uykudan yeni uyanmış bir kimsenin rahatsızlığı görünüyordu.

İzzet Paşa Maklayn'a hitaben:

-Sizi rahatsız etmiş olduğumuzdan dolayı affedersiniz. Fakat cereyan eden vakayı o kadar mühimdir ki; Şevketmeab Efendimiz sizin maharet ve tecrübelerinizden istifade etmeye tereddüt göstermedi. Özellikle biraz geç kalmış olsa muvaffakiyetin tehlike duçar olması muhtemeldi.

Sherlock Holmes veya asıl ismiyle Maklayn gözlerini silerek, meselenin ne olduğunu sual etti.

İzzet Paşa kamanın ve kağıt parçasının hikayesini ve iki bekçilerin birdenbire uykuya daldıklarını teferruatı ile tarif etti. Maklayn dikkatle tarif edilenleri dinledikten sonra bekçiyi ve yaveri bizzat görmek istedi. İkisi de çağırıldılar. Yaver Avrupa'da tahsil görmüş bir zabit olduğu için Fransızcayı mükemmel bir surette konuşuyordu. Aralarında şu konuşmalar geçti;

-Demek ikiniz de aynı zamanda uykuya daldınız.

-Evet!

-Uyumadan önce hiçbir şey içtiniz mi?

-Katiyen bir şey içmedik.

-Sigara da mı içmediniz?

-Sigara içtik fakat içtiklerimiz kutularımızda olan adi sigaralardandı.

-Herkes kendi sigaralarından mı içti yoksa birbirinizle değiş tokuş mu yaptınız, yoksa biriniz diğerine ikramda mı bulundunuz?

-Evet birbirimize mukabele ettik.

-Son defa sigarayı kim vermiş olduğunu hatırlayabiliyor musunuz?

-Doğrusu bu kadar tafsilatı ve teferruatı zikredemem ve kati bir cevap da veremem... Yalnız sonuna kadar birbirimize sigara verdiğimizi hatırlayabiliyorum.

-İkiniz de aynı sigaran mı kullanıyordunuz?

-Hayır! Benim ki mısır sigarası, arkadaşım ise Roji sigaralarından kullanıyordu.

-Beraber bulunduğunuz zaman kaç sigara içmiş olduğunuzu hatırlayabiliyor musunuz?

-Doğrusu bilemem. Fakat beş altı tane içmiş olduğumuzu zannederim.

Maklayn biraz alnını ovduktan sonra:

-Belki arkadaşınız daha iyi hatırlayabilir, biraz da ona soralım.

Bu sözlerden sonra İzzet Paşa'ya hitaben:

-Lütfen kendine sorunuz ki önce sigarayı hangisi ve kime verdi.

Yaver İzzet Paşa'ya hitap ederek suali Türkçe ile tekrar etti.

-Ben yalnız kapının yanında oturmuştum. İyice hatırlayamıyorum ki; yaver bey geldi ve benim sigaralarım mısır sigarasıdır. Ağzımın tadını değiştirmek için seninkilerden bir tane ver dedi ve içtik.

-Sonra ne oldu?

-Sonra bendeniz ağzımın tadını değiştirmek için kendinden bir Mısır sigarası istedim... Ve böyle devam ettik.

-Son defa ikinizden hangisi sigara ikram etti.

Bekçi biraz düşündü, hatırlamaya gayret ederek, tereddütlü bir şekilde:

-Doğrusu iyice hatırlayamıyorum. Zannedersem yaver bey idi. Fakat tekrar ederim ki bu konuda doğru söylediğime emin değilim. Belki de son sigarayı ben ikram etmiş olabilirim.

Zannedersin ki Maklayn bu tahkikatı o kadar dikkatle dinlemiyordu. Aklı başka yerlerde dolaşıyordu. Lakin birdenbire:

-Hakikaten açık ve kesin bir neticeye ulaşamayız. Tahkikat ve incelemelerimizi başka yöne sevk etmeliyiz herhalde.

İşin devamını yarına terk edersek... daha iyi olur. Yalnız padişahımızdan zikrolunan masa üzerinde bulunan kamayı ve kağıt parçasını birkaç saat için bana teslim ediniz.

Maklayn'ın arzusu hemen icra edildi. İngiliz kama ile kağıt parçasını alıp sultanın huzurundan gitmeye hazırlanırken birdenbire İzzet Paşa'ya hitaben:

-Rica ederim. Kapı yanında duran bekçiye yaver henüz yanına gelmediği halde yalnız sigara içip içmediğini sorunuz.

Sual Türkçe olarak sorulduğu zaman bekçi kati bir sesle;

-Hayır! diye cevap verdi.

-Bu konuda emin misiniz?

-Evet! Çünkü yanımda kibrit bulunmadığından sigara içmek istemedim.

Maklayn pek iyi deyip huzu göstererek salondan dışarı çıktı.

Bekçinin ve yaverin gece uyumuş olduklarını mahalde durup dikkatle yerleri incelemeye ve araştırmaya başladı. Birdenbire sevinçle yere konuşmuş bir kap içinde yanmış olan kibrit parçalarını topladı. Bütün bu kibritlerin uçlarını muayene ettikten sonra:

-Hepsi de yeni yanmış kibritlerdir. Tam benim aradığım şeyler.

Sonra bütün bu kibritleri sayıp, altı tane olduğunu anlayınca zihninden:

-Şüphelerim yavaş yavaş ispat ediliyor, dedi.

İngiltere'nin eski polis hafiyesi memurlarından olan Maklayn cebinden bir büyüteç çıkararak kapının topuzlarını incelemeden geçirdi. Sonra da kendi kendine:

-Vay... Vay... Burada pudra kırıntıları kalmıştır. Zannedersem kapının toplarına bir kadın eli temas etmiştir. Acaba yanılıyor muyum? Bir daha muayene ederim...

Bundan sonra bir daha tetkik etti:

-Hayır yanlış yoktur. Hakikaten pudra tozları... Meseleye daha ziyade muğlak bir hal kesbediyor ya da tevzih ediliyor.

Zannedersem bize rehberlik edecek birkaç tane açık seçik alametler, elimizde mevcuttur... Şimdi odaya gidip komayı ve kağıt parçasını rahat bir düşünce ile inceleyebilirim.

Bu sözleri müteakip Maklayn seri adımlarla koridorların arasından kayboldu.

Salonda bulunan yaverler ve perdedarlar hiçbir şey anlamadıkları bu tetkikleri hayretle gözetmekteydiler.

Maklayn'ın yanmış kibritleri sevinç ve ihtimam ile cebine doldurması kendilerini fazlasıyla hayrette bırakmıştı.

Yaverin biri yanındaki arkadaşına hitaben:

-Kibritlerden ne anlayabileceklerdir diye sordukları zaman; başka bir yaver tebessüm ederek:

-Belki yanmış kibritlerden bir mecmua yapacak. Zira İngilizlerde böyle garip itiyatlar mevcuttur, dedi.

Fakat bu ima ve açıklamalar biraz mübalağa edilmişti.

İngiliz Maklayn yalnızca odasına girip kibritleri cebinden çıkararak masa üzerine dizdi. Zihnen şu mütalaalara başladı:

-Altı kibrit yanmış olduğundan o adamlar altı sigara içmişlerdir. İlk önce kapıcı yavere sigara verdiği ve sonra alıp vermeye başladıkları bizce malumdur.

Binaenaleyh yaver ikinci defa kapıcı dördüncü defa yine yaver, beşinci, bekçi altıncı defa tekrar yaver son sigarayı yaver

ikram etmiş. Bunun üzerine ikisi birden derin bir uykuya dalmışlardır.

Şüphe yoktur ki; bu uyku adi bir uyku olmayıp harici bir tesirin neticesidir. İhtimal ki sigaralar içine konulmuş bir uyutucu ilacının neticesidir.

Yaver kopucuyu uyutmak istemiş ve şüpheye mahal verdirmemek üzere kendi de beraber aynı sigaradan içerek uyutmuştur.

İkisi birden derin bir uykuya daldıklarından sonra koma ve kağıt parçası sultanın yanına getirilmiştir. Fakat onları... kim getirmiştir? Kapının topuzunun üzerindeki pudra tozları kapıyı açanın bir kadın olduğuna delalet ediyor.

Bu kadın da sultanın hareminden olması ihtimal dahilindedir. Lakin kapıyı açıp içeriye gireceği esnada Abdülhamid Han uyuklamış olsaydı yahut birdenbire uyansaydı... Çünkü Abdülhamid Han'ın uykusu bir tesadüf olup, uyutucu bir ilaç neticesinden ileri gelmemişti. Kadın içeriye girdikten sonra sultanın uyuduğunu gördü... İşte bu sebeple o kadının niyeti kamayı ve yazılı kağıt parçasını masa üzerine koymak olmayıp onun başka bir maksadı vardı. Öyle bir maksat ki sultanın uyanık olması ile icra edilecekti... Bu da sultanı öldürüvermek maksadından başka bir şey olamazdı.

İşte sultan uyuyuvermekle hayatını kurtardı. İçeriye giren kadın sultanı uyumuş görerek yalnız bu kadar bir tehdit ile yetindi...

Benim için hakikat bundan ibarettir. Fakat bütün bu olan şeyler pek maharetli bir surette tanzim edilmiş olduğunu itiraf etmelidir.

Şimdi kamayı ve yazılı kağıt parçasını tetkik edelim.

Maklayn bu uzunca kendi kendine konuşmasına müteakip bir kadeh viski içti. Tütün çubuğunu yakarak masa önüne geçti. Lambanın ışığını biraz daha artırarak sultanı korku ve dehşe-

te düşüren kamayı ve yazılı kağıt parçasını cebinden çıkardı. Maklayn kamayı dikkatle tetkik ederek;

-İşte tehlikeli bir oyuncak. Çelik bir ustura gibi keskindir. Bir çocuk elinde bile bir insanı öldürebilir. Bir kadın şüphesiz bununla istediğini yapmaya muvaffak olur.

Kamayı masanın üzerine koyduktan sonra İngiliz Maklayn yazılı kağıt parçasını eline aldı ve zihnen:

-Teessüf ederek Türkçe yazılmış olduğundan yazılardan bir şey anlayamayacağım. Fakat bu kağıt hiçbir sır otaya çıkarmayacak mı? Bir tarafı kesilmiş adi bir kağıttır... Niçin kesmeye lüzum görmüşler. İhtimal ki kesilmiş olan tarafta ticarethanelerin, otellerin, şirketlerin mektup kağıtları gibi bir adres de mevcut olabilirdi.

Hepsinden fazla bir otelin resmi mektup kağıdına benzetebilirim. Hem de meşhur bir otelin olmalıdır. Zira kalın ve pek nefis bir kağıttır... Tacirler ve şirketler böyle kağıt kullanmazlar. Özellikle onların kullandığı büyük formadır. Halbuki bu ise küçük forma. Evet... Bu yazılı kağıt parçası bir otelde yazılmış. Bunu araştırmak çok kolaydır.

Maklayn yaptığı tetkiklerin neticesinden pek memnun kalarak soyunup yatağına girdi. Uyumadan önce bu manidar kama ve yazılı kağıt parçası üzerine epey düşündü.

Ertesi sabah Maklayn yüzünü sahte bir bıyık ve mavi gözlüklerle tebdil edip bir yaverin refakatiyle Yıldız Sarayı'ndan dışarı çıktı. Fakat Beşiktaş tramvay merkezine kadar geldiklerinde yaverden ayrılarak bir araba ile Beyoğlu'na geldi.

Önce doğruca Pera Palas'a gelip mükemmel bir kahvaltı yaptıktan sonra okuma salonuna geçti. Gazeteleri karıştırdıktan sonra lubaliyane bir surette hizmetçilerden birinden bir kağıt istedi. Garson bu emri derhal süratle yerine getirdi. Fakat Maklayn getirilen kağıdın cebindeki kağıt parçasına benzemediğini görüp zikrolunan cebindeki kağıdın benzerini başka yerde aramaya karar verdi.

Biraz sonra Pera Palas'tan dışarı çıkıp biraz aşağıda otel Kuruger'e girerek bir şüpheye varılmaması için ilk katta bir oda tutmak arzusunda bulundu.

Kendisini mükemmel bir surette hazırlanmış bir odaya götürdüler.

Maklayn etrafını tetkik ederek;

-Evet! Bu oda benim işime gelir, dedi.

Otelci odanın beğenildiğini görerek;

-Öyleyse bu odada kalacaksınız değil mi?

-Tabii!

-Pekala! Öyle ise isminizi deftere kaydetmek lazımdır.

Maklayn tesadüf bir İngiliz ismi verdi. Otelci Maklayn'a hitap ederek;

-Eşyanız yok mudur?

-Eşyamı Tarabya Oteli'nde bırakmışım. Yarın nakledeceğim.

Bu sözlerden sonra Maklayn yorgun bir tarzda bir koltuk sandalyeye oturdu. Otelci odadan dışarı çıkmadan önce:

-Acaba bir şeye ihtiyacınız var mı?

-Evet! Birkaç mektup yazacağımdan mektup kağıdı ve zarfa ihtiyacım var. Lütfen getirir misiniz?

-Şimdi getiririm diyerek otelci dışarıya çıktı.

Çok az bir müddet sonra hizmetçi bir deste mektup kağıdı, zarf, kalem ve mürekkep getirip masa üzerine koyarak dışarı çıktı. Kapı kapandığı zaman Maklayn koltuk sandalyesi üzerinden sıçrayarak masanın yanına gitti. Mektup kağıtlarını görür görmez mesrur ve memnun oldu. Çünkü gelen kağıtlar cebindeki kağıtlarla aynı idi ve birbirlerine benziyorlardı.

Hemen cebindeki kağıt parçasını çıkararak getirilmiş olan mektup kağıtları ile mukayese etti. Artık aynı kağıt olduğuna şüphe kalmamıştı. Yalnız yazılı kağıt parçasının üst tarafı yani

otelin ismi ve adresi yazılı olan taraf yırtılmıştı. Bu kadar malumat elde ettiğine inanan Maklayn zihnen:

-Acaba bizim araştırmış olduklarımızın burada dahi ortak failleri olabilir mi? Şimdi burada bulunanları birer birer gözden geçirmek lazım geliyordu.

Müşterilerin büyük bir kısmı zannedersem burada yemek yerler. Onun için ben de yemeğimi burada yiyeceğim. Bakalım bundan ne gibi bir netice elde edebiliriz.

Fakat gündüz yemeğine daha çok vakit olduğundan Maklayn bir sigara yaktı. Odadan dışarı çıkarak aşağıya indi. Kapıcıya bir araba çağırmasını emretti.

O esnada otelin müdürü yeni müşteriye hoş görünmek üzere gizli polise yaklaşarak büyük bir nezaketle;

-Acaba seçmiş olduğunuz odadan memnun musunuz? Eğer arzu ederseniz deniz üzerinde size bir oda verebiliriz.

-Hayır! Çok teşekkür ederim. Bu oda benim için fazlasıyla uygun olduğundan bir diğerini seçmeye lüzum görmüyorum... Zaten çok kalmak niyetinde değilim.

-Nasıl arzu buyurursanız öyle yaparız.

-Gündüz yemeğini de burada yemek isterim.

-Pekala! Emin olabilirsiniz ki çok memnunum olacaksınız.

-Acaba sıralarda otelde çok kalabalık var mıdır?

-Hayır! Ancak 15-16 kişi... Şimdi otellerin mevsimi değildir.

-Müşterilerinizin hepsi de otelde mi yemek yerler?

-İki kişi müstesna olarak diğerleri burada yerler.

Maklayn aklınca "aradığım o iki kişi içerisinde bulunmasın da ne olursa olsun" dedi.

Sonra yüksek sesle otelin müdürüne hitaben:

-İşte böyle gündüz yemeğini yemek üzere burada bulunacağım deyip çıktı.

İngiliz Maklayn vakit geçirmek üzere bütün mağazaların camekanlarının önünde durarak ilerlemeye başladı. Şimdi fikrinde başka bir düşünce vardı ve kendi kendine:

-Eğer kamanın ve yazılı kağıt parçasının sırrını ortaya çıkarmaya muvaffak olursam -ki bunu yüzde yüz ümit edebilirim- ne yapacağım? Tekrar o vatanperverleri katillerinin eline mi teslim edeceğim? Bunun sebebi nedir? Bana verilen vazifeyi icra ettim. Ücretimi de aldım. Bundan sonra sultana hizmet etmeye ihtiyacım yoktur. Aramızda ne bir taahhüt ne de bir şart vardır... Eğer bu sırrı açıklamaya çalışırsam yalnız içimde mevcut bir fıtri tecessüse tabii olmaktır... Hayır! Madem bir mukabeleye karşı o adamları ele vermek mümkün değildir.

Böyle bir şey benim şanıma uygun ve layık değildir. Büyük bir alçaklık olur. Eğer işim adi caniler ile olsaydı o cihet başka...

Bu gibi mülahazalara gark olduğu halde Maklayn doğru yolda epeyce vakit geçirdikten sonra öğleye yakın otele geri döndü. Sonunda kendini otelin mükemmel yemek salına götürdüler. Zaten birkaç müşteri küçük masalar üzerinde yemek yemeye başlamışlardı. Maklayn kapıya yakın bir masa seçti ki; buradan bütün salonu ve girip çıkanları görebilirdi.

Bir çeyrek saat sonra bütün müşteriler gelmişlerdi. Maklayn kendi keskin ve dikkatli nazarlarıyla her birini tetkik ediyorduysa da hiçbirinde bir şüphe görmek mümkün olamıyordu. Hepsi de ecnebilerdi. İngilizler, Fransızlar, Almanlar vardı. Bazıları yolcu bazıları da burası nezih bir mekan olduğu için gelmişlerdi. Salonda bulunanların hiçbiri yerliye benzemiyorlardı. Eski polis memuru olan Maklayn fikren;

-Eğer her biri ile birkaç söz söylemek kabil olsaydı belki bir iz bulabilirdim, dedi.

Fakat bununla beraber kendi arayıcı nazarını salondakiler üzerine gezdirmekten geri duramıyordu.

Uzakta bir köşede pencere yanında bir genç yemek yiyordu. Bu gen. Kuvvetli bir bünye sahibi olup esmer bir kimseydi.

Avrupa tiyatroculari veyahut arabacıları gibi büsbütün tıraş edilmiş bir çehreye sahipti. Lokantaya girdiği zaman kimseye selam vermemiş ve kimse de kendisine bir söz söylememişti. Maklayn dikkatle bu adamı takip etmeye başladı. Bu adam düşünceli bir halde arada sırada birini bekler gibi kapıya bakmaktaydı. Maklayn kendine hizmet eden garsona hitaben;

-Şu köşede pencere önünde yemek yiyen genç acaba Ceymis Ismiyt nam İngiliz gazete muhabiri değil midir?

-Hayır efendim! O adam İngiliz değil, Fransızdır.

-Emin misiniz? Çünkü söylediğim zata fazlasıyla benziyor. Zaten o da birkaç aydan beri İstanbul'dadır.

Garson gülümseyerek:

-Yanılıyorsunuz beyefendi iki günden beri doğrudan doğruya Paris'ten gelmiştir. Adı Arman Dobuva'dır. Kendi sözüne bakılırsa birkaç güne kadar Rusya'ya gidecektir.

Maklayn cevaben:

-Doğrusunuz! Öyleyse ben yanılıyorum, dedi.

Garson ile konuştuktan sonra Maklayn zihnen:

-İşte böyle. Bu adam iki günden beri burada bulunuyor. Benim için çok önemli ve kıymetli bir malumattır. Fakat ben bu çehreyi bir yerde görmüşüm... Ne yazık ki gözlük takmıştır. Gözlerini görmek isterdim.

Arman Dobuva da hakikaten açık mavi renkli bir gözlük takmıştı.

Maklayn dudağına yaklaştırmış olduğu kadehi masa üzerine koyup fevkalade bir dikkatle genci gözeterek;

-Acaba yanıldım mı? Hayır! Pek açık surette gördüm... Kendisini gözetmeye devam edelim. Belki yeni bir harekette bulunabilir.

Bir çeyrek saat sonra yemek yenmiş olduğu halde kahveler yeni yeni gelmeye başlamıştı. İngiliz köşedeki gençten gözünü bir dakika bile ayırmamıştı. Birdenbire zihnen:

-Evet! Hareketi tekrar etti... Artık şüpheye mahal yok.

O adam tıraş olduğunu unutarak bazı zaman bıyıklarını kıvırıyor, eliyle hareket ediyordu. Bu ise bıyıklarını yeni kestirenler için tabii bir şeydir. Şüphe kalmadı ki bu adam bıyıklarını daha yeni tıraş ettirmiş... Belki de iki gün önce hayal ile çehresine siyah ve kalın bıyıklar koyup, gözlüğü çıkaralım. O vakit zannedersem ki; tuhaf şey Ziya Paşa'ya benzeyecek... Evet vücudunun şişmanlığı, boyu, kımıldanışı, iki günden beri ortadan kaybolmuş olan sarayın yaverini andırıyorlar... demekteydi.

Maklayn fikrinden bir şeyler geçirirken köşedeki adam ayağa kalkıp gizli polis memurunun oturmuş olduğu kapıya doğru ilerleyerek yürümeye başladı.

Maklayn bunu görerek içinden hiç değilse askeri yürüyüşünü tebdil etseydi dedi.

Hakikaten tıraş olmuş bu meçhul adam askeri bir yürüyüşle salondan geçerek dışarı çıktı.

Maklayn tütün çubuğunu doldurup sevinç ile yaktı. Yavaş yavaş kahvesini içmeye başladı.

Sonra hizmetliyi çağırarak:

-Baron Arman Dobuva hangi numarada bulunuyor?

-İkinci katta 18 numarada.

-Öyleyse komşuyuz.

Bu konuşmadan sonra yavaş yavaş ikinci kata çıkıp sessizce 18 numaralı odanın kapısını çaldı.

İçeriden bir ses "giriniz" dedi. İngiliz Maklayn kapıyı açarak içeri girdi. İçerideki ise şaşırmış bir şekilde:

-Ne istiyorsunuz?

-Birkaç dakika sizinle görüşmek istiyorum.

-Fakat sizi tanımıyorum.

-Pek çabuk birbirimizi tanıyabiliriz.

-Rica ederim! Odamdan dışarı çıkınız.

-Tanımadığım kimselerle görüşmek alışkanlığım yoktur.

İngiliz bu sözlerden müteessir olacak yerde cebinden kartını çıkarıp muhatabına takdim ederek:

-İsmimi okursanız meçhul bir kimse olmadığımı anlarsınız.

İngiliz'in muhatabı kartı seri bir bakışla okuyup:

-Maklayn diye mırıldandı, rengi attıysa da bütün içindeki üzüntüleri atarak kendisini zapt edip:

-Bu isimle ilgili kimseyi tanımam... dedi.

İngiliz Maklayn hafif alaylı bir tebessümle:

-Ziya Paşa! Dostlarınızı ne çabuk unutuyorsunuz?

Maklayn bu sözleri söyler söylemez muhatabı cebinden bir tabanca çıkararak doğrudan doğruya İngiliz'in yüzüne doğru yöneltti.

Maklayn alelacele:

-Çocukluk yapmayınız kendi kendinizi tehlikeye atıyorsunuz.

Oda sahibi daimi tabancasını elinde tutarak:

-Maksadınız nedir?

Maklayn da buna cevaben katı bir tavır ile:

-Maksadım sizi ele vermek değildir. Dediği zaman diğer ona hitaben:

-Yani kuvvetli bir vaat ile niyetiniz bizi ele vermek midir?

-Evet!

-Öyle ise lütfen oturunuz.

Arman Dobuva ismindeki zat asıl Ziya Paşa kendisini olduğundan tabancasını cebine koyup kapıyı kilitledi.

Maklayn koltuk sandalyelerden birine yerleşip sönmüş tütün çubuğunu yaktı ve Ziya Paşa'ya hitaben:

-Bilir misiniz ki; sizin planınız mükemmel bir surette icra mevkiine çıktı.

-Nasıl plan?

-Yakalananları ölümden ve işkencelerden kurtarmak üzere zehirli kama ve yazılı kağıt parçasının planı.

Ziya Paşa İngiliz'in her şeyden haberdar olduğunu görerek bir şaşkınlık hali içinde:

-Fakat nasıl icra olunmuş olabilir? Çünkü her şey ortaya çıkmıştır.

Maklayn sükunetle:

-Bilakis ortaya bir şey çıkmamıştır. Sırrınızı yalnız ben biliyorum. Sultanın bekçisi ile beraber yaverin uyutucu sigarayı vermiş olduğu bence malumdur.

Yazılı kağıt parçasını ve zehirli kamayı bir kadın getirip sultanın yanına koymuş olduğu o kağıdın bu otelde yazıldığını Armando Dobuva'nin Ziya Paşa... olduğunu ben bütünüyle biliyorum.

-Fakat bütün bu şeyleri nasıl duydunuz? Demek ki içimizde bir hafiye vardır.

-Taş, ağaç, kağıt, çelik, hava ve su birer hafiyedir. Eğer onları maharetle soruşturabilirsen.

-Demek siz bütün bu şeyleri kendi kendinize anlamış bulunuyorsunuz?

-Evet! Ve pek tabii bu surette. Bu manidar sırrı ortaya çıkarmak üzere ne gibi vasıtalara ve tedbirlere müracaat ettiğini Maklayn birer birer tarif etti.

Ziya Paşa bu adamın tetkik kabiliyetine hayran olarak bütün bu anlatılan hikayeyi sessizce dinledi. Sonra da düşünceli bir tarzla;

-Şimdi her şeyi bilmiş olduğunuz halde ne yapacaksınız?

-Hiçbir şey! Bunları unutmaya çalışacağım.

-Fakat, herhalde bu işin incelenmesi size havale edilmiştir.

-Evet! Beni sultanın yanına çağırdılar. Bu muğlak mesele ile meşgul olmamı teklif ettiler. Fakat hiçbir tehdit yoktur. Ak-

lıma sultanın hizmetinden çekilmeyi koymuşum. Zira Yıldız Sarayı'nda kalmış olduğum pek az bir müddet zarfında o hayattan iğrenmeye başladım. İhtimal ki bugün yarın vatanıma, ailemin yanına ve çocuklarıma kavuşmak istiyorum ve hareket etmeyi düşünüyorum.

Bir dakika sükunetten sonra Ziya Paşa ayağa kalkıp İngiliz'in yanına gelerek mahzun bir çehre ile:

-Mösyö! alicenap bir zatsınız ve bunu ispat etmek için birkaç defa lüzumlu delilleri gösterdiniz. Hakikaten bizi takip etmek vazifesi ile İstanbul'a geldiniz. Fakat zikrolunan vazifenizin icrası esnasında dahi bizimle pek alicenabane davrandınız. Biz sizi düşman yerine koymamışız. Sizi hakiki bir dost sıfatıyla telakki etmişiz. Şimdi de bir dost gibi sizinle görüşeceğim.

-Bir dost sıfatıyla görüşünüz ve emin olunuz ki ben dahi sizi hakiki bir dost gibi dinleyeceğim.

Ziya Paşa sözüne devam ederek:

-Biraz önce süratle hareket edeceğim diyordunuz. Rica ederim biraz daha İstanbul'da kalınız. Zira yardımınıza ve gücünüze ihtiyacımız vardır.

-Pekala! İster misiniz ki; Sultan Abdülhamid'e hizmet ettikten sonra şimdi de size hizmet edeyim?

-Biz hizmet kabul etmeyiz. Çünkü hizmete ücret gerekir. Zira bizler ücret vermeye muktedir değiliz. Yalnız bize yardım etmenizi rica ederiz...

-Çok iyi ona diyeceğim yoktur. Şimdi artık gizli komitenizin maksadını anlamış ve ona karşı bir teveccühüm olduğundan size elimden geldiği kadar yardım etmeyi taahhüt ederim.

-Bu takdirinizden dolayı ziyadesiyle teşekkür etmeyi bir borç bilirim. Zor zamanlarımızda sizden ne gibi bir yardım beklediğimiz tarif edeyim.

-Söyleyiniz! Sizi dinliyorum.

-Bu sıralarda Edirne'den gelip Tokatlıyan Oteli'ne inmiş olan faal arkadaşlarımızdan biri İstanbul'da bulunmaktadır. Bu arkadaşımıza mutlaka bir takım malumat verme mecburiyetinde bulunduğum gibi Abdülhamid Han'ın üzerine son tazyikin dahi ne gibi tesir icra ettiğini de bildirmek isterim. Fakat ben her ne kadar kıyafetimi tebdil etmişsem de beni yakalamak üzere Beyoğlu'nun her tarafında derin bir araştırma yapıldığını ve özellikle Tokatlıyan Oteli'nin etrafı gizli polisler ve hafiyeler ile dolu olduğunu biliyorum. Arkadaşım Yıldız Sarayı'ndan benim firarımı henüz bilmiyor. Binaenaleyh o da gelip bizi burada bulmayı hiç aklından geçirmez. Zaten böyle bir teşebbüs de belki tehlikeli olabilir. Çünkü o da şüphe altındadır.

-Fikrinizi anladım. Demek istiyorsunuz ki ben tarafınızdan gidip kendini göreyim ve lazım geleni söyleyeyim.

-Evet! İşte sizden bu yarımı rica ile kendine verilmek üzere bir paketi dahi size vereceğim. Benim Yıldız Sarayı'ndan firar edip bu otelde sığındığımı teferruatıyla, kama meselesi ve yazılı kağıt parçası olayını, yakalananların işkencelerden ve ölüm tehlikelerinden kurtulmalarını velhasıl benden iyi bilmiş olduğunuz her şeyi kendisine izah etmenizi dahi hasreten temenni ederim.

-Fakat arkadaşınız bana nasıl emniyet edecek?

-Tarafımdan yazılacak olan bir iki satırlık yazı emniyet etmesine kafidir.

Bu konuşmalardan yarım saat sonra Maklayn gidip Tokatlıyan Oteli'ne girdi. Kapının sol tarafında bir masa önünde oturan bir gence doğru ilerleyerek; Genç memura hitaben:

-Acaba Sai Bey burada mıdır?

-Evet!

-Hangi numarada?

Birinci kat 4 numarada.

Maklayn merdivenlerden yukarı çıkarak 4 numaralı odanın kapısının önüne gelip kapıyı vurdu. Kapı hemen açılarak İngiliz yakışıklı ve hoş çehreli genç ile karşı karşıya geldi.

Genç Maklayn'a hitaben:

-Efendi! Kimi arıyorsunuz?

-Sai Bey'i!

-Sai Bey benim.

Maklayn Ziya Paşa'nın verdiği kartı göstererek;

-Size bir tavsiyenamem var.

Yakışıklı genç verilen kart üzerine seri bir bakışlar ile Maklayn'a baktıktan sonra gelen mesaj kendisine çok çabuk tesir etti.

Alelacele İngiliz'i içeriye davet edip kapıyı ihtimamla kapadı. Kendini kabul eden genci gizli polis memuru dikkatli bir nazardan geçirdi.

Sai Bey unvanı ile tanıtılan otuz iki yaşlarında, orta boylu, esmer, bünyesi kuvvetli bir gençti. Yakışıklı çehresi ilk dakikadan üzerine bir teveccüh celp ettirir. Gözleri kalbinin temizliğini ve içinde cahilane düşünceler bulunmadığını gösteriyordu.

İngiliz dikkatle bu genci tetkik ettikten sonra zihnen hakkında şu mütalaada bulundu:

-İşte bir adam ki Yıldız Sarayı'nda benzerini bulmak mümkün değildir.

Hakikaten Sai Bey gizli komitenin en mühim uzvu olmak itibariyle, ziyadesiyle hüsn-ü hale malik birisiydi. Ulvi ve ateşli bir yapıya sahip olduğundan daha rahle-i tedriste bile istibdada had serane bir surette karşı çıkarak yegane hayali vatanı istibdadın pençesinden (aslında Osmanlı yurdunu yıkmak için buraya el atmış müstebit batılı Hıristiyanların elinden kurtarmaya el atmalıydı) kurtarmak düşüncesini taşıyordu. Uzun senelerden beri hem efkar-ı genç refikası ile büyük bir sabırsızlık-

la bu hülyasının meydana gelmesine kavuşulacak ana sevinçle kavuşmayı bekliyordu.

Bir gün tesadüfle vatanın selametini temin etmek üzere mukaddes inkılabı vücuda getirmek için Saliha ile görüşmüş ve o dakikada hülyasının icraya konulmasına emin olmuştu. Çok kısa bir konuşma aralarında sıkı bir irtibat meydana getirmiş ve o dakikadan itibaren Sai Bey komitenin en faal bir azası olmuştu.

Meşrutiyetin iade edilmesi Osmanlı'nın yenilenmesinin ilk günlerinde mühim bir rol icra edecek olan Sai Bey Edirne'de pek mühim olmayan bir memuriyette bulunuyorduysa da komitenin faaliyetinde pek mühim rolü olmuş ve komitenin bütün kuvvetleri meyanında kuvvetli bir mühim noktayı teşkil ediyordu.

Son günlerde birtakım mühim meseleleri tasviye ve tanzim etmek üzere İstanbul'a gelmiş ve merhum vatanperver Manyaszade Refik Bey ile gizli komitenin işlerine gizliden gizliye çalışmaktaydılar. Faaliyetlerinin merkezi Kadıköy'de Mısırlıoğlu tarlası taraflarındaydı.

Maklayn vakit kaybetmeden okuyucularımızca zaten malum olan bütün olayları teferruatıyla Sai Bey'e tarif ve kendine verilen paketi dahi teslim ederek yerine getirmiş olduğu vazifeyi hakkıyla yerine getirmiş oluyordu.

Sai Bey kendi için pek mühim olan bütün bu olayları büyük bir dikkatle dinledikten sonra Maklayn'a hitaben:

-Sevgili Maklayn! Acaba şimdi Sultan Hamid yakalananlara karşı ne yolda hareket edecektir?

-Zannederim ki kendi ilk korkuları geçtikten sonra nefsini muhafaza için şiddetli vasıflara müracaat edip yine kendi eski fikrine geri dönerek, elinde bulunanları mahvedecektir.

-Ben de sizin gibi düşünüyorum. Sultan Hamid Han taht üzerinde bulundukça hiçbir şeye emniyet edilemez. Bizim cesaretli hareketimiz epeyce tesir ettiyse de şimdi ondan fayda-

lanmazsak arkadaşlarımız da mahvolacaklardır. Yazık ki yaptığımızı tekrar etmek mümkün değildir... Ziya Paşa'nın Yıldız Sarayı'nda firari ile bu sarayda kuvvetimiz kalmamıştır. Birkaç tane sadık arkadaşlarımız varsa da böyle mühim işler yapamazlar.

-Öyleyse vakit kaybetmeyerek Sultan Hamid'in bu ruhi halinden istifade edilmelidir.

Sai Bey düşünceli bir hareketle:

-Evet! Fakat nasıl?

Maklayn cevap vermedi. Zannedersek bir çare bulmak üzere düşünmekteydi. Sonunda söze başlayarak:

-Kama ile tehdit edildikten sonra tabii refikanızın serbest bırakılacaklarını ümit etmezdiniz.

-Hayır! Maksadım onları işkencelerden, ölümden kurtarıp vakit kazanarak son tedbirleri hazırlamaktı.

-Fakat yakalandıkları vakit bütün bu işkenceler ve ölümden kurtulamayacaklarını önceden bilmeliydiniz.

-Bunları düşünmeyip de neden yakalanmak istediler? Tabii bilirsiniz ki kendilerini Çamlıca taraflarında ben ele geçirdim. Bu da kendi arzuları ile oldu. Bu tehlikeden ya beni öldürerek veyahut başlarını ortaya çıkarmayacağıma kuvvetli vaat alarak yakayı kurtarabilirlerdi.

-Arkadaşımız yakalandığı zaman büyük bir vaka için her türlü tedbirler hazırlanmıştı. Böyle bir hareket Sultan'ın pençelerinden yalnız arkadaşımızı değil sefil vatanımızı halas edecekti. Fakat ne yazık ki son dakikada her şey altüst oldu... Bunu şimdi size izah edemem fakat bir gün duyarsınız...

Şimdi komitemiz bir fetret devri geçirmektedir. Ancak bu mücadeleyi ileri götürmek üzere hali hazırda kuvvetlerimiz bir yere toplamalıyız...

Sai Bey şu vatanpervane sözlerini müteakip oturduğu yerden ayağa kalktı.

Söylediği sözler ve gözlerinin revnaki ve halisane bir surette söyleyişi Maklayn'ın teveccühünü celp etmiş olduklarından bu yeni dostuna yardım etmek üzere bir kurtuluş çaresi düşünmekteydi.

-Sai Bey ben Ziya Paşa'ya söylediğim üzere size yardımda bulunmaya hazırım. Yalnız ne gibi bir hizmette bulanacağımı bana bildiriniz.

Genç Sai Bey Maklayn'ın elini sıkarak;

-Teşekkür ederim! Emin olunuz ki gösterdiğiniz şu teveccühü hiç unutmayacağız. Bugün birkaç müstebitlerin ayakları altında inleyen vatanımız bütün bütün hulusu kalbe sahip olanlar tarafından mazhar olmalıdır.

Siz Mösyö Maklayn her bir memleketin toprağında büyümüş bir zat olmanız itibariyle vatanlarının istibdadın pençesinden kurtulmalarına çalışanlara daima yardım etmeye borçlusunuz.

Maklayn kendi de odada ayağa kalkarak yürümeye başladı ve Sai Bey'e hitaben:

-Yakalanan dostlarınız emin olunuz ki kurtaramayız. Fakat onları sürgün ettirebiliriz. Bu kadarla memnun olur musunuz?

-Tabii! Onlar bir defa Yıldız Sarayı'ndan ayrılacak olurlarsa ölüm ve işkence tehlikelerinden kurtulurlar. Onlar için bir kurtuluş çaresi bulacağımızı ümit ederim.

İngiliz Maklayn kati bir tavırla:

-Öyleyse işi bana bırakınız.

Yirmi dakika kadar devam eden konuşmalardan sonra Maklayn Sai Bey'in yanından ayrılarak Yıldız Sarayı'na geri dönüyordu.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:
SÜRGÜN

İngiliz Maklayn Yıldız Sarayı'na vasıl olduktan sonra hemen kendisini sabırsızlıkla bekleyen İzzet Paşa'nın nezdine çağırıldı.

Paşa telaşlı bir çehreyle:

-Ne haber? Bir iz bulabildiniz mi? Bir iz bulabildiniz mi?

Gizli polis memuru ümidini kesmiş bir tavırla:

-Heyhat! Bu muammayı halletmek üzere hiçbir iz ele geçirmek kabil olmadı.

Fakat! Sultanımız bütün ümidini üzerinizde odaklaşmış olduğundan, gittiğinizden beri sabırsızlıkla sizi bekliyor.

-Teessüf ederim ki bu defa sultana faydalı bir iş göremeyeceğim.

-Hiç değilse bu küstah teşebbüs hakkında ne gibi bir fikir yürüttünüzse onu söyleyiniz.

-Yeni bir fikir edinemedim. Yalnız buraya geldiğim günden beri bu hususta olan fikrimi takviye ettim. Yani gizli komitenin Yıldız Sarayı'nda pek kuvvetli istinatgahları bulunduğu-

na ve ihtiyatkarane hareket edilmesine çok kuvvetlice kanaat getirdim.

İhtiyatkarane hareket etmek lazımdır. Onlara karşı takibi şiddetlendirmemeli. Tasavvur ediniz o adamlar eğer arzu etselerdi kamayı sultanın yanına koyacakları yerde kalbine de saplayabilirlerdi. Zira sultanın uyuduğu bir zamanda ona yaklaşabilmişlerdir.

Binaenaleyh nefsini muhafaza hususunda hiç değilse muayyen bir zaman için onların Yıldız Sarayı'ndaki ortak faillerini ortaya çıkarıncaya kadar onlara karşı şiddetli hareket etmektedir.

-Demek! Bu katillerin önünde geri dönmemiz için nasihat mı veriyorsunuz?

-Hayır efendim! Faydasız şiddetlere müracaat edilmemesi daha iyi olur zannederim.

-Fakat yakalanan dört kişiye şimdi nasıl davranalım? Affetmelerini rica ederek cezasızcasına cinayet ve katillerine devam etmeleri için onları serbest mi bırakalım? Böyle bir hareket mümkün değildir. Zira atacağımız böyle bir adım sultanın kuvvet ve nüfusunun iflasına delalet eder.

İngiliz Maklayn kemal-i sükunetle:

-Zannedersem ben böyle bir şeyi söylemedim. Gizli komitenin de anlaşıldığına göre böyle bir teşebbüse cüret etmeyeceği görülüyor...

Tehdit üzerine sultanın masası üzerine konulan yazılı kağıt parçasının sözlerini aklınıza getiriniz; "Eğer yakalanan dört kişiyi öldürürsen, hayatın tehlike altındadır."

İşte yazılı kağıt parçasının içinde yazılı olan tehditlerden anlaşılıyor ki; bunlar iki şey talep ediyorlar. Önce arkadaşlarını öldürmemek, ikinci olarak onlara eziyet vermemek.

Emin olunuz o gizli komitenin kendi bu kadar kuvvet ve kudretine karşı istekleri bir hiç durumundadır.

Şunu da beyan edeyim ki talep ettikleri şeyler kanun dairesindedir. Çünkü siyasi ve medeni memlekette idam cezası verilmediği gibi suçlulara eziyet etmek adedi de şimdi hiçbir yerde yoktur. İşte zannıma göre gizli komitenin tehditlerine maruz kalmamak üzere yakalanan dört kişiyi ya hapsetmek veya sürmekle cezalandırmak kabildir.

Maklayn bu sözlerden sonra sustu.

İzzet Paşa uzun müddet düşünceli bir tavır ile kala kaldıktan sonra;

-Zannedersem hakkınız var! Bu meseleyi olduğu gibi sultana anlattıracağım. Bu meselenin süratle hal ve tesviye olunması hususunda gayret göstereceğim. Zira ben bile hayatımdan emin değilim.

Maklayn İzzet Paşa'ya cevaben:

-Evet! Ben de sizin gibi hayati tehlike altında bulunuyorum. Artık vazifemi tamamlamış olduğumdan vatanıma geri dönmem için izin verilmesini sultana arz edeceğim.

Şimdi düşmanlarınızı açık bir surette tanırsanız bunlar adi caniler değillerdir. Siyasi bir maksat ile hareket eden ihtilalciler olduğuna kanaat getirmişsinizdir.

Bu ihtilalcilerin hem çok hem de kuvvetli bundan sonra sizin onlara karşı ne yolda hareket edeceğiniz ne gibi bir istikamet uygulayacağınıza bir karar vermeniz kalır.

Gizli bir polis memuru ve özellikle ecnebi bir memur ki yalnız para ile değil vicdan ile çalışır. Bu kabil meselelerde ise hiçbir işi yoktur.

-Lütfen! Sizden son bir hizmet daha rica etmeye müsaade buyurunuz. Nasıl ki biraz evvel söyledim, padişahımız gelişinizi şiddetli olarak beklemekteydi.

Bu az evvel söylediğim üzere sultan gelmenizi sabırsızlıkla beklemekteydi. Binaenaleyh şimdi benimle beraber gelip, burada söylediklerinizi kendilerine dahi tekrar etmenizi rica ede-

rim. Çünkü sizin söylediklerinizin sultanın huzurunda büyük ehemmiyeti olup bizi birçok bela ve sıkıntılardan kurtaracaktır.

-Size refakat etmeye hazırım.

İzzet Paşa Maklayn ile beraber sultanın bulunduğu salonuna doğru ilerlediler. Hakikaten sultan İngiliz'in maharetine emin olduğundan zehirli kamanın sırrının ortaya çıkacağını bilerek endişe ve sabırsızlık içinde bekliyordu.

Abdülhamid Han bütün bu ümitlerinin başa çıkmış olduğunu görüp fevkalade bir üzüntü içinde;

-Demek ki Yıldız Sarayı'nda bile beni takip edenleri ele geçirmek mümkün olmayacaktır.

Böylece Maklayn kendi fikirlerini etraflıca izah etti ve kendi reyine göre eğer yakalanmış olan dört kişi idam veyahut eziyete uğramazlarsa sultanın hayatı tehlike altında bulunmayacaktı.

Sultan büyük hışım ve gazapla:

-Onları ne idam cezasına ne de eziyetlere uğratacağım. Fakat o katillerin serbest bir surette bana bu kabil hareketlerde bulunmalarına müsaade etmek mümkün değildir.

İzzet Paşa sultana hitaben:

-Sultanım! Onları hapsediniz.

-Evet! Hapsedeceğim ki; arkadaşları onları kaçırıp sonra burnuma gülsünler. Kime emniyet edilebilir? Hangi hapishaneye? Hangi hapishane bekçisine? Bunların hepsi de bana sadık olmayıp, yattığım odada bile kendilerinin garazkarane hareketlerini göstermektedirler.

Sultanın söylediği sözlerden hiçbir şey anlamamış olan Maklayn, hareket ve ifadelerinden son derece düşünce içinde bulunduğunu anladığından kendi dahi söze müdahale etmek isteyerek O'na hitaben:

-Acaba sizi ne gibi şeyler düşünce ve endişelere sevk ediyor?

İzzet Paşa Abdülhamid Han'ın bütüm sözlerini Maklayn'a bir bir izah edip anlattı.

Maklayn sultanın fikrini anlayınca:

-Ben de sultan zannındayım. Tehlikeye sevk edilmiş başka birtakım olaylara da mahal verilir. Binaenaleyh zannımca onları sürgün etmek yapılacak en doğru iştir.

-Sürgün etmek güzel! Ama nereye?

-Uzak ve emin bir mahalle. Devletiniz epeyce geniş olup zannedersem sürgün için uygun yerler bulmak güç değildir.

Tutuklu bu dört kişiyi sürgün etmek Sultan Abdülhamid Han'a hoş göründü. Zihninde şöyle bir düşünmeye başladı.

Onları uzak bir yere sürgün edip, öyle tedbirler almalı ki birer birer "Tabii bir ölüm" ile hepsi mahvolsunlar. Böyle hareket ederek hem maksadına nail olacak ve hem de tehlikelerden kurtulmuş olacaksınız.

Hemen onları Yemen'e sürgün etmek düşüncesi aklına geldi. Orada gözden uzak hepsi ayrı ayrı zindanlarda hapis edilebilirdi. Belki de o taraflarda eziyetlerde yakalanan dört kişiyi itiraf ettirebilmek mümkün olabilecekti.

Fakat Abdülhamid Han sürgün mahallini kendi tayin etmemesi için İzzet Paşa'ya hitaben:

-İzzet! Maklayn'ın fikri hususunda sen ne dersin?

-Zannedersem pek uygundur.

-Ben kendilerini eğer kabil olsaydı büsbütün serbest bırakır veya yakın, havadar bir mahalle gönderirdim. Fakat siz böyle uygun görüyorsanız, istediğiniz gibi olsun. Benim bu işte hiçbir reyim yoktur.

Abdülhamid Han'ın samimi olmayan sözlerini İzzet Paşa hemen anladı. Sultan'a hoş görünmek üzere;

-Bize malumdur ki; sultanımız kendi hudutsuz merhameti ve müsaadeleriyle en fena katiller ve özellikle mukaddes vü-

cutlarına karşı suç işleyenlere daima müşfikane davranmak arzusunda bulunmaktadır.

Fakat bu meselede tehlike doğrudan doğruya devletin selametine aittir. Binaenaleyh Osmanlı Devleti'ne karşı böyle bir hıyanet gösterilmesinde bulunan gizli bir komiteye karşı şiddetli harekete müracaat etmek üzere bize izin verilmesini istirham ederiz. Artık bu konuda müsamaha etmek zaafımıza bir delil teşkil edecektir.

Bu sözleri müteakip İzzet Paşa Maklayn'a hitaben şöyle konuştu:

-Öyle değil mi? Mister Maklayn!

-Bu meseleler devletin dahili işlerine ait olduğundan benim zannımın hiçbir ehemmiyeti yoktur. Yalnız şurasını beyan ederim ki; eğer o adamlar mutlaka cezalandırılacaklarsa onlara en uygun ceza sürgündür.

Sultan İzzet'e hitaben:

-Nereye sürgün etmek daha uygundur?

-Bu konuda arkadaşlarımla düşünüp uygun yer tayin etmek fikrindeyim.

-Evet! Böyle daha iyi olur. Hemen bir heyet teşkil edip bir karar veriniz.

Bunun üzerine İzzet Paşa diğer paşa arkadaşlarına haber gönderip bir toplantı tertip ettiler. Paşalar loşa müzakereden sonra bu dört kişinin Yemen'e sürgün edilmesini kararlaştırdılar. Karar sultana arz edildi. O da bu karar tasdik etti.

Bu arada İzzet Paşa sultana hitaben:

-Sürgün edilecek dört kişiden biri veyahut ikisi ihtimal ki yolculuk esnasında hastalanıp leşlerinin denize atılması hususunda acaba efendimizin fikirleri nedir?

-Hasta olmamalarına itina gösterilirse daha iyi olur. Çünkü karar gereğince Yemen'e ulaştıkları zaman soruşturulacaklar-

dır. Soruşturmadan sonra bir hastalık meydana gelirse ona da diyecek yoktur.

-Sultanım! Arzunuzu tamamıyla yerine getirmek için ceht ve gayrette bulunacağız.

-Ne zaman yola çıkarılacaklardır?

-Ne zaman emir buyurursanız.

-Zannedersem bu muamele ne kadar süratle yapılırsa o kadar iyi olur. Zira bu adamlar Yıldız Sarayı'nda kaldıkları müddetçe ben istirahat edemeyeceğim.

-Öyleyse onları bu gece yola çıkaralım.

-Fakat bütün bu olanları gizli tutunuz. Kimseye onların buradan gidişlerini söylemeyiniz ve kimse bunu bilmesin ve haberdar olmasın.

-Bu konuda lazım olan tedbirleri alacağız.

Daha sonra sultan hususi talimatla sürgünün ve seyahatin bütün teferruatını tanzim edip, yakalanmış olan dört kişiye sürgün mahalline kadar refakat ve onların hallerini gözetleyecek kişileri dahi tayin etti.

Yıldız Sarayı'nda herkes bu hazırlıklarda bulunurken Maklayn Beyoğlu'na gelerek Sai Bey ve Ziya Paşa'ya sultanın vermiş olduğu kararı bildirdi.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM:
SÜRGÜNE DOĞRU

Kızıl Deniz'e göndermek üzere hazır bir Türk gemisi bulunmadığından yakalanmış olan dört kişiyi hemen yola çıkarmak için sultanın arzusu yerine getirilememişti.

Sultanın bu işe çok canı sıkıldıysa da muvafakat etmeye mecbur oldu. Şimdi bütün dikkati Yemen'e çevrilmişti. Bu suçlu görülen ve sayılan dört kişi de oraya nakledilerek ve diğer vesaire ile öldürücü muhite gönderilen bu insanlar müebbet olarak orada kalacaklardı.

Sürgün karar verildiği zaman ilk iş olarak ileride Yemen taraflarında kendilerine lazım olan kişilere nisanlar ve ihsanlar bahşedip memurlar arasında bir değişiklik yaparak kendine sadık diye telakki etmiş olduğu memurların rütbelerini terfi etti.

Hadida Şehri mutasarrıfı yerinden alınarak Dede Ağaç'a nakledildi.

Yedinci ordu umumi levazımat şubesi ihsan olundu. Mekke Kadılığı'nı İshak Efendizade'ye tevdi etti.

Velhasıl 10 teşrinievvel çarşamba günü idare-i maksurenin lazım geldiği zamanda hareket etmek üzere bir vapurun Sarayburnu'nda beklemekte olduğu haberi geldi.

Sultan emri gereğince dört tutuklunun gece yarısı vapura nakledilmesi ve vapurun dahi ertesi günü sabahla birlikte hareket etmesi kararlaştırıldı.

Epeyce günden beri Saliha ve üç arkadaşı ayrı ayrı odalarda kapanmış, her ne kadar iyi bakıldılarsa da birbirleriyle münasebetleri büsbütün kesilmişti.

Dışarıdan bir haber almaya veyahut birbiri ile münasebette bulunmadıklarından fazlasıyla endişeye kapılmışlardı. Özellikle Saliha bu müphem hale hiç tahammül edemezdi. Çekmiş olduğu bütün eziyetleri ve böyle görüşememezlik hali sonucu, yeniden soruşturulmayı tercih etmek arzusunda bulunmuştu.

Kendine yemek getirip hizmette bulunan kadını söyletmeye teşebbüs etmiştiyse de ağzından bir söz dahi almak mümkün olmamıştı.

Mahzende soruşturma vesilesiyle çekmiş olduğu cefaların birdenbire kesilmesi ve İzzet Paşa'nın müdahalesi kendisini epeyce düşündürmüştü.

Saliha Sultan'ın, bu tedbirinin kendi kendine olmadığını ve harici bir tazyik olduğunu ve bu tazyikin kendi arkadaşları tarafından yapıldığını anlamıştı. Demek ki serbest olan arkadaşları çalışıyorlar ve hatta sultanın üzerine nüfuzlarının tesir etmesine muvaffak oluyorlardı. Bu müteablar her ne kadar kendine kuvvet veriyorduysa da epey zaman geçtiği halde kendisi hala daha oda da hapis bulunuyordu.

Gece uykusuz bir halde bu mütalaalara dalmışken birdenbire kapısını vurdular. Saliha yatağında oturmuş olduğu halde:

-Kimdir o?

Dışarıdan sert bir erkek sesi;

-Kapıyı açınız.

Saliha hemen yataktan sıçrayarak mumu yakıp alelacele fistanını giyerek kapıyı açtığı zaman kapı önünde beklemekte olan üç kişiyi gördü. Elindeki mumu o adamlara yaklaştırarak;

-Ne var? Bu vakitte ne istiyorsunuz?

Bu üç kişinin başlıcalarından birisi cevaben:

-Affedersiniz hanım! Sizi rahatsız ettik. Fakat yalnız bize verilmiş olan emri yerine getiriyoruz. Lütfen bizimle beraber gelmek üzere hazırlanınız.

-Nereye gideceğiz?

-Sultanın tüfekçibaşısı Tahir Ağa sizi bekliyor.

Tahir Ağa'nın ismi Saliha'nın üzerine bir titreme getirdiyse de hemen kendini toplayarak:

-Pekala! Biraz bekleyiniz. Hazırlanayım.

Saliha bu sözleri söyledikten sonra kapıyı kapayıp hazırlanmaya başladı. Bir çeyrek saatte de hazırlandı. Kendini götürmek üzere gelen üç kişi ve Saliha yola çıktılar. Cesur Türk kadını kendi soğukkanlılığını epeyce bulmuş olduğundan kendini götürmeye gelenler ile kati bir surette aynı adımları atmaktaydı.

Kapısını vuran ile kendine rehber olan kimseler Saliha'ya fevkalade bir teveccüh nazarıyla bakmaktaydılar. Birtakım koridorlardan geçtikten sonra bir kapı önünde durdular. Biraz önce Saliha ile görüşen kimse kapıyı vurduğu zaman içeriden bir ses:

-Giriniz.

Hemen Saliha ve üç kişi elektrik ziyası altında aydınlanıvermiş geniş bir salona dahil oldular. Salonun ortalık yerinde Tahir Paşa kadifeli bir koltuk sandalyesinde oturmuştu. Hanıma refakat eden kimselerden bir paşaya hitaben:

-İşte hanımı getirdik.

Paşa "pekala" diyerek dönüp Saliha'ya şöyle hitap etti.

-Padişahımızın iradesi ile bu gece yola çıkacaksınız.

-Nereye?

-Dolmabahçe'ye ve oradan dahi Sarayburnu öncelerinde bekleyen vapura.

-Fakat o vapur beni nereye götürecek?

-Bilmem! Yalnız benim vazifem sizi vapura kadar göndermektir.

-Diğer arkadaşlarım nerededirler?

-Onlar hakkında hiçbir malumatım yoktur.

-Onlarda vapurda benimle beraber bulunacaklar mı?

-Bilmem.

Saliha, Tahir Paşa'ya hiçbir söz söylememesi için emir verilmiş olduğunu anladığından artık hiçbir fayda vermeyecek sualler sormaktan vazgeçti Tahir Paşa'ya hitaben:

-Pekala! Hazırım. İsterseniz yola çıkabiliriz.

Saliha ve onu salonu getirenler ile Tahir Paşa yola çıktılar. Sarayın kapısının önünde birkaç ara beklemekteydi.

Tahir Paşa, Saliha ile o arabalardan birine yerleşti. Kendi refakat eden tüfekçilerden Nurettin Çavuş arabacının yanına oturdu. Saliha diğer arabaları da gördüğünden zihninden tabii ki arkadaşlarım da onların içindedir diye geçirdi. Böyle bir düşünce kendisine kuvvet verdiğinden vapurda arkadaşları ile buluşacağını ümit ediyorduysa da böyle gece baktı denizin açıklarına doğru gitmek fikrinde fena hülyalar uyandırıp, çocuklarının Marmara Denizi'nde boğulduklarını zikretmeye başladı.

Şu korkunç düşünce kendi bütün acılığı ile Saliha üzerine bir kuvvet ve kudret getirdiği halde bu cesur Türk kadını zihnen:

-Deniz altına gidersek çocuklarımla birleşeceğim. Onların çekmiş olduğu eziyetleri, heyecanları ben dahi görüp onlar gibi şehit olacağım... Bunda korkulacak ne var?

Dışarıda her taraf derin bir karanlığa gark olmuş ve gökyüzünü kesif bulutlar kapatmış bulunuyordu.

Ara sıra ortaya çıkacak olan bir fırtınanın alameti olan şimşek sedaları kendini gösteriyordu.

Seri surette ilerleyen araba on dakikada Dolmabahçe'ye ulaşıp rıhtım üzerinde durdu.

Rıhtım önlerinde küçük bir vapurun dumanı bacasından dışarı çıkıyordu.

Tahir Paşa Saliha'ya hitaben:

-İşte bu küçük vapur bizi bekliyor. Fırtına baş göstermeden vapura yetişebilirsek ne güzel olur.

Saliha ise cevap olmak üzere:

-Fırtınanın hiçbir zararı yok. Denizin alt tabakalarında sular daima sükunet içindedir.

Tahir Paşa bu sözlerin manasını anlayamadığından Saliha'ya hiçbir cevap vermedi.

Birkaç dakika sonra küçük vapurun arka tarafında kamaraya yerleşmişlerdiyse de bir türlü vapur hareket etmiyordu.

Saliha;

-Niçin bir an önce yola çıkmıyoruz?

Paşa cevaben:

-Daha başkaları var, onları bekliyoruz.

Cesur Türk kadınının kalbinde bir sevinç uyandı. Zira gelecek olan kimselerin mutlaka arkadaşlarının olduğu hissi içinde uyanmaya başladı.

Hakikaten biraz vakit geçtiğinde peyderpey üç araba gelip rıhtımın kenarında durdular. Saliha oturduğu kamaranın küçük penceresinden gelenlerin arkadaşları olduğunu gördü. Onları dahi kendi bulduğu yere getirmelerini beklerken bu ümit boşa çıktı. Gelen üç kişi vapurun ayrı ayrı baş taraflarına yerleştirildi.

Saliha küçük pencereden arkadaşlarından başka beş-altı kişinin vapura bindirildiğini gördü. Bunların mabeyn-i hümayun memurları olduğu ihtimal dahilindeydi. Saliha bu mütalaalarda bulunurken, zihnen:

-Sultan Abdülhamid Han bize fevkalade ziynetli bir cenaze töreni hazırlamış olmalı.

Rıhtım üzerine gelen arabalar boşaldığı zaman küçük vapur, Sarayburnu'na doğru hareket etti.

Şimşekler yavaş yavaş yaklaşıyor ve uzaktan gök gürültüleri işitiliyordu. Artık şüphe yoktur ki yaklaşması beklenen fırtına dehşetli surette patlayıp her şeyi altüst edecekti. Saliha ise kamarada bir köşeye çekilmiş gelip geçici mütalaalara dalmıştı.

Kendini ve arkadaşlarını doğrudan doğruya ölüme götürmekte olduklarına kati bir surette emin olmuştu. Ölümün fikri kendisi için bir şey değildiyse de sultanın yine galip geldiğine hiç tahammül edemiyordu. Zira kendileri de binlerce şüheda gibi istibdadın yok edileceğini ve Osmanlı vatanının yeniliğe mazhar ve nail olacağını, refaha kavuşacağını ve saadetini yakinen görmeyeceklerini hatırlayarak yeis ve kederlere gark oluyordu.

Karanlık içinden Saliha ve arkadaşlarınız Mabeyn memurlar ile yüklü bulunan küçük vapur nihayet Sarayburnu önlerinde demir atmış olan büyük bir gemiye yaklaştık.

Tahir Paşa ayağa kalkıp Saliha'ya hitaben:

-Elhamdülillah! Sağ selamet vasıl olduk! Dediyse de Saliha cevap vermeden ayağa kalktı. Vapurun dar merdiveninden üst katına çıkıldığı zaman Saliha Necip Paşa'nın Sudanlı zenci Ebul Mesk ile vapurda olduğunu nefret ile gördü. Bu korkunç iki insan birkaç gün önce Yıldız Sarayı'nda kendisinin çekmiş olduğu eziyetleri hatırına getirmeye sebep olduklarından, ikrah ile yüzünü öteye çevirdi. Fakat Necip Paşa Saliha'nın bu tahkir edici halde güya ehemmiyet vermeyerek tebessüm edici bir çehre ile Saliha'ya yaklaşarak:

-Hoş geldiniz Saliha Hanım! Havanın tehlikeli olduğunu nazari itibara alarak, ansızın zuhur eden bir fırtınaya tutulmanız ihtimal dahilinde olduğundan fazlasıyla heyecan ve vesvese içindeyim.

Cesur Türk kadını laubali bir çehre ile:

-Dikkat ve ihtimamızdan dolayı teşekkürümü sunarım.

-Sultanımız istiraharinizi temin ve seyahatinizi oldukça kolay yapmanız için beni bilhassa buraya göndermişlerdir.

Necip Paşa'nın tavırlarından ve uygunsuz hareketlerinden yavaşça hırslanmakta olan Saliha:

-Sizin padişahınız beni nereye götürdüklerini bildirseydi daha iyi olurdu.

-Acaba size malum değil mi ki? Sarayda toplanmış olan büyük heyet sizi ve arkadaşlarınızı idama mahkum etti. Fakat sultanımız zikrolunan kararı hafifleterek onun yerine sürgün kararını verdirdi.

-Vay!... Öyle mi? Demek bu vapur ile bizi sürgüne mi gönderiyorlar?... Acaba nereye sürgün olunacağımızı bilebilir miyim?

-Her ne kadar sultanımız havadar bir mahalle, mesela Rodos Adası'na sürgün olmanızı arzu ediyorduysa da heyet-i aliye buna kendi bütün mevcudiyetiyle muhalefet gösterdiğinden sizi Yemen'e göndermek kararı aldı. Fakat emin olabilirsiniz ki, sultanımız sizi orada bırakmayıp Rodos'a naklettireceklerdir. Efendimizin gücünün eseri olarak kamuoyu tamamen sükunet bulursa.

Görüşmekte olanlardan pek az bir mesafe uzakta bulunan Tahir Paşa onlara yaklaşarak:

-Şimdi yağmur yağmaya başlayacağından zannedersem hanımı şimdiden odasına götürmek iyi olur.

Hakikaten yavaş yavaş gökyüzünden damla damla yağmur gelmeye başladı.

Saliha iki paşaların refakatiyle solgun bir surette aydınlatılmış salona dahil oldu.

Necip Paşa'nın riyakar sözlerinden her ne kadar nefret etmekteydiyse de bütün sözlerini can kulağıyla dinlemekteydi.

Sultan tarafından söylenilen sözler ve beyan olunan mazeretler vaki olan şiddeti başkalarına yüklemek gayretleri Abdülhamid Han'ın kendilerinden korktuğuna ve yakalanamayan arkadaşlarının faaliyette bulunduklarına delalet etmekteydi.

Saliha her ne kadar Necip Paşa'nın konuşmasına sebep olan çirkin sözlerinden haz etmiyorduysa da onu biraz söyletmek için:

-Arkadaşlarımda mı aynı tarafa sürülüyorlar?

-Evet! Hepiniz birlikte Yemen'e gideceksiniz. Orada lazım geleni mahalli hükümet icra edecektir...

-Mümkün değil midir ki vapurda dahi birbirimizle görüşelim?

-Vapurun amiri kaptandır. Ancak o sizi sağ selamet sürgün edildiğiniz yere götürmeye yetkili olduğundan sizin her bir hareketiniz ve arzularınıza vakıftır. Biz hariçten hiçbir müdahaleye salahiyetli değiliz.

Bu sırada salondan içeri başka bir kimse içeri girip, Necip Paşa'nın yanına gelerek:

-Hepsi de vapura getirilip kendileri için hazırlanmış odalara yerleştirilmiş ve hareket etmeye hazır ve amadeysek de şafak atmasını beklemek lazımdır.

Necip Paşa:

-Pekala kaptan efendi!.. diyerek Saliha'ya;

-İşte sizi Yemen'e götürmekle vazifeli olan kaptan Osman Efendi'yi size takdim ediyorum.

Osman Kaptan asık bir çehre ile Saliha'ya bakarak.

-Hanım! Eğer geminin nizamlarına riayet edersen zannedersem memnun kalmayacak bir şey yoktur.

-Acaba yolculuk esnasında arkadaşlarımla görüşmek mümkün değil midir?

-Hayır! Bizim kişi bir tenzih seyahati olmayıp sürgüne doğru bir yolculuktur. Beni sizi Yemen'e götürmeye tayin ve memur ettiklerinden böyle bir izni bu hal ile katiyen hareket edemem.

Necip Paşa Saliha'ya hitaben:

-Görüyor musunuz ki kaptanımız biraz serttir. Ben belki yerinde olsaydım arzunuzu reddetmezdim.

Kaptan Osman Bey asık bir çehre ile:

-Herkes kendi işini bilir dedi.

Sonra orada mevcut iki paşalara hitaben:

-Birazdan fırtına başlayacak, zannedersem hemen gitseniz iyi olur.

O dakikada kaptanın sözünü ispat etmek üzere korkunç bir gök gürültüsü işitildi. Tahir Paşa alelacele:

-Evet!... Evet!... Hemen çıkalım. Vazifemizi yerine getirdiğimizi sultanımıza bildirelim. Binaenaleyh burada başka işimiz kalmadı.

Necip Paşa kaptana hitaben:

-İşte son defa olarak bu dört kişiyi ihtimal ki tevdi ile onları dikkatle sürgün edildikleri yere götürmeyi tekrar ediyorum.

-Bu konuda emin olunuz. Onları Yemen'e kadar götürürüm. Tekrar söyleyebilirim ki onları benim elimden şeytan bile kaçıramaz.

Paşalar gittikten sonra Saliha'yı kaptanın emri ile münferit bir küçük odaya götürüp kapıyı üzerinden kilitlediler. Diğer üç tutuklular dahi aynı şekilde ayrı ayrı küçük odalara kapattılar. Harici münasebetlerden büsbütün men edildiler.

Gök gürültülerini müteakip aralıksız dolu ile karışık müthiş bir yağmur bir saat kadar yağdıktan sonra havanın şiddeti geçip gökyüzünün berraklığını eskisi gibi kazandı.

Şafak atmaya başladığı zaman gündüzün ilk ışıkları kendini göstermeden önce vapur Çanakkale'ye doğru hareket etti.

Vapur son derece köhne ve hareket kabiliyeti zayıf olduğundan karanlık bastıktan sonra ancak Çanakkale'ye ulaşarak, ertesi günü yoluna devam etmek üzere boğazın girişinde geceyi geçirmeye mecbur oldu.

Saliha ve arkadaşları ise devamlı surette münferit olarak odalarında hapsolmuş olarak bulunuyorlardı.

İhtiyaçlarını tedarik için günde bir iki defa bekçilerin gözetimi altında bulundurularak odalarından çıkmaya izinliydiler.

Zamanla kaptan Osman Bey'e müracaat ederek bu maruz kaldıkları şiddetli halin hafifletilmesi için beyhude teşebbüslerde bulundularsa da kaptan her seferinde bu isteklerini reddediyordu.

Vapur Rodos Adası'na ulaşınca hem zahire olmak hem de birtakım mahpusları çıkarmak üzere on iki saat kadar bir süre burada durdu.

Denizaltı tabakalarından birinde hayatlarını terk etmek kabusu Saliha gibi diğer üç arkadaşının dahi ruhunu bir heyecan ve kedere duçar etmiştiyse de bu hal artık şimdi yok olmuştu.

Açık bir surette Sultan Abdülhamid Han kendilerini deniz balıklarına yedirecek yerde maksadı sürgün ettikten sonra azar azar, yavaş yavaş, sessiz sedasız bir ölüm ile ortadan kaldıracağı sübut derecesine yaklaşıyor ve kendilerinin şu dar vakitlerinde sultanın tertip etmiş olduğu sürgün Saliha ve arkadaşlarına teselli verecek bir durum teşkil ediyordu.

Vapur Rodos'tan Akka'ya doğru hareket etti. Zira orada dahi bir takım Ermeni mahpusları dışarı çıkaracaktı. Akka'ya çok az bir mesafe kalmışken vapurun makinesi bozularak büyük bir zorlukla Akka'ya ulaşıp orada bir ay tamir ve üç gün kalmaya mecbur oldu.

Vapur büsbütün boşalıp bize malum dört kişiden başka kimse kalmadığı halde Osman Kaptan şiddetini azalttı. Saliha

ile arkadaşları vapurda gündüz birkaç saat dolaşmaya izinli sayıldı. Hatta bekçilerin hazır bulundukları sırada birbirleriyle görüşmelerine dahi izin verdi.

Osman Kaptan'ın bu davranışı sürgüne giden bu insanların bir teselli bulmasına sebep oldu. Zira yakalanmış oldukları günden beri birbirlerinin yüzünü görmemişlerdi. İki günden beri izin verilmiş ve sürgüne gitmekte olan dört kişi vapurun üst katında üçüncü sabah konuşmaktayken kaptan onlara yaklaşarak:

-Şimdi, hemen, Yemen'e ulaşıncaya kadar eski yerlerinize kapanmalısınız.

Konuşmakta olanlardan biri:

-Osman Bey! Niçin böyle hareket ediyorsunuz?

Bizim görüşmemizden veyahut burada oturmamızdan sana hiçbir zarar gelmez.

Saliha bu sözü tamamlayarak:

-Firar etmeye niyetimiz olmadığına sizi kati surette temin ederiz.

-Firar etmeyeceğinizi ben çok iyi biliyorum. Siz de gördüğünüz gibi vapur tahliye edildiği gibi ilk işim sizi biraz serbest bırakmak oldu. Fakat şu dakikada Yıldız Sarayı'ndan almış olduğum bir telgraf bu yolda hareket etmeyi emrediyor. İşte bu telgrafı siz dahi okuyabilirsiniz.

Kaptan şu sözleri söylerken cebinden bir kağıt parçası çıkararak oturanların en başındakine gösterdi. Bu telgraf doğrudan doğruya Yıldız'dan gelip Tahsin Paşa'nın imzasını taşıyordu. Telgrafın muhtevası şu sözlerden ibaretti.

"Yemen'e götürülen dört tutukluyu ayrı ayrı odalara kapayınız. Sürdün edildikleri yere varıncaya kadar onları harici münasebetten men ediniz."

Kaptan Osman Bey tutuklulara hitaben:

-Emrin ne kadar kati olduğunu görmüyor musunuz? Ben başka türlü hareket edemem.

Telgrafı okuyan kişi:

-Efendinizin iradesini icra ediniz!

İşte böyle bir emrin gelişiyle pek az sürmüş olan bir serbestlikten sonra dört tutuklular tekrar fevkalade bir şiddetli muameleye maruz kalmaktaydılar.

Hikaye esnasında sultanın böyle sıkı bir muameleye niçin lüzum duyduğunu göstereceğiz.

O gece vapur Akka'dan Port Said'e doğru hareket ettiyse de fazlasıyla yavaş bir halde ilerlediğinden ancak üç günde Mısır'a ulaşıp Süveyş Kanalı önlerinde Ferdinand Lose Pesi'nin meşhur heykeli karşısında demir attılar.

Vapur durduktan sonra Kaptan Osman Bey bir sandala atlayarak karaya çıktı. Vapur kanaldan gece geçeceği için vakti müsait olduğundan kaptan biraz gezip dolaşmak için fırsattan istifade etmek istiyordu.

Rıhtıma çıkıp Avrupa kızlarının çalgı çaldıkları birahaneye yönelerek ilerledi. Bu birahanede diğer deniz tayfaları dahi bulunmaktaydılar.

Osman Kaptan hususi bir masa yanında oturup bira ısmarladı. O sırada kaptan ile beraber birahaneye dahil olan yerli bir Arap kaptana yaklaşıp elini uzatarak;

-Vay Osman Efendi! Nasılsınız? Hoş geldiniz. Yoksa şimdi mi geldiniz? Yemen'den mi? Yoksa İstanbul'dan mı geliyorsunuz?

-Buyurunuz Hoca Tevfik! Şimdi Akka'dan geldik. Bu gece Süveyş Kanalı'ndan geçerek oradan da Yemen'e gideceğiz.

Kaptan Osman Bey kendine yaklaşmış olan Mısırlıyı çok iyi tanıyordu. Bu adam bir vapur tellalı olup çoğu vakit kaptana yolculara getirerek az bir sadakat ve dostluk göstermişti.

Hoca Tevfik hemen kaptanın davetini kabul ederek bir sandalye alıp yanına oturdu. Hoca Tevfik cebinden sigara tabakasını çıkarıp kaptana bir sigara vererek:

-Eğer vapurunuz Yemen'e gidiyorsa size pek mühim bir havadis vereceğim.

-O mühim havadisin nedir? Söyle bakalım?

-Vapurda boş kamaralar olan var mıdır?

-Eğer yolcu içinse hiç yorulmayınız. Bu sefer hiç yolcu kabul edemeyiz.

-Niçin?

-Çünkü öyle emredilmiştir.

Osman Kaptan mabeyni hümayundan hariçten hiçbir yolcu almamak üzere kesin emir verilmiştir diye açıklama yaptı. Hatta Rodos'da dahi bir takım yolcular dahi vapura binmek istediklerinden bu yasaklama orada da tekrar edilmiştir, dedi.

Hoca Tevfik bu kati cevabı aldıktan sonra:

-Acaba hiç istisna bir şey olmaz mı?

-Hayır! Mümkün değil.

-Bilir misiniz ki ikimiz içinde pek mühim bir kâr vardır. Böyle nadir fırsat her vakit ele geçmez. Sizi uzaktan görür görmez çok sevindim. Çünkü iki günden beri Cidde'ye gidecek bir vapur arıyorum.

-Bir şey yapamayacağıma çok teessüf ederim. Ben de yolcuları almak isterim. Fakat biraz evvel söylediğim üzere almış olduğum emirler çok katidir... Zira fazlasıyla zararlı olan şahısları naklediyoruz...

Osman Kaptan başka şeyle geçip konuşmak üzereyken:

-İçtiğimiz şu bira ne kadar güzeldir? Nasıl bu derece soğutmuşlar? İstanbul'da bu kadar soğuk bira bulmak çok güçtür. Tabii Beyoğlu müstesna olmak şartıyla...

-Buradaki bira size o kadar hoş ve leziz göründü ise bir tane daha içelim.

Mısırlı garsonu çağırarak kadehleri doldurmasını emretti. Sonda da bahsedeceği meseleye geri dönerek;

-Eğer şu yolculara bir kolaylık göstermiş olsaydınız çok iyi olacaktı.

-Mümkün değil! Dostum! Birkaç lira kazanmak için kendimi tehlike altına sokamam... Biraz beklesinler. Elbette başka bir vapur bulunur.

-Ben de kendilerine böyle söyledim. Fakat kendileri bugün yola çıkacakları konusunda ısrar ediyorlar.

Kaptan önündeki birayı içerek:

-Söylediğiniz yolcular kimlerdir?

-Bir İngiliz ailesi. İki kadın, üç erkek. Hepsi beş kişi.

Kaptan taassupla:

-Bir İngiliz ailesi mi? Onların Cidde'de ne işi var?

-Bilmem! Fakat zannedersem Cidde'de kalmayacaklar. Oradan Cibuti'ye hareket edeceklerdir.

-Fakat onlar buradan doğrudan doğruya Cibuti'ye gidebilirler. Hem de çok kolaylıkla vapur bulunabilir.

-Ben de öyle nasihat ettim. Fakat mutlaka Cidde'den geçmek mecburiyetinde oldukları görünüyor.

-Öyleyse başka kapıya müracaat etsinler!

-Fakat bilir misiniz ki bu adamlar adam başına on beşer lira vermeye hazırdırlar. Yani yekun 75 lira.

Bir ay nakliye verilecek meblağ o kadar büyüdü ki kaptan gözlerini irice açarak düşünceli bir çehre ile Mısırlının yüzüne baktıysa da sıkıntılı bir hal ve onu kabul ederek:

-Yazık ki bundan faydalanmak mümkün değil. Hakikaten böyle fırsat her zaman ele geçmez.

İki dost bir dakika sükut ettiler. Sonra muhtelif konulara değinerek kadehlerini kaldırıp içerek durumu idare etmeye başladılar.

Hoca Tevfik rıhtım üzerinden geçen bir kimseyi görüp alelacele yerinden sıçrayıp birahaneden dışarı çıktı.

Kaptan Osman dostunun nereye gideceğini bakışlarıyla takip etti. Geçmekte olan kimse ile hoca Tevfik biraz görüştükten sonra ikisi birden birahaneye gelip yanına oturdular.

Yeni gelmiş olan zatı kaptana takdim eden Hoca Tevfik dedi ki;

-İşte Cidde'ye gitmek isteyen zevattan biri.

Osman Kaptan son derece edeple ayağa kalkıp bu adamı yanına davet etti. Bu zat Fransızca konuşarak kaptana dedi ki;

-Evet! Bugün herhalde Cidde'ye gitmek istiyor idiyseniz de dostumun Hoca Tevfik vapurunun hiç yolcu alamayacağını söyledi.

Osman Bey aynı lisan ile:

-Teessüfle bildiririm ki bize böyle emir verilmiştir.

İngiliz sözüne devam ederek:

-Gitmemiz o kadar lazımdır ki maddi büyük masraflar yapmaya hazır bulunuyoruz.

-Evet! Zaten adam başına on beş lira verileceğini dostumuz hoca Tevfik biraz evvel söyledi.

-Eğer lazım olursa bu meblağın iki katını da vermeye hazırız.

Kaptan Osman cevaben:

-Fakat dostumuzun söylediğine göre maksadınız gitmektir. Şu halde Cidde'den geçmenize gerek yok. Zira burada doğrudan doğruya Cibuti'ye vapur bulmak kolaydır. Böyle bir vapur ile gidecek olursanız bizim vapurdan daha rahat bir surette maksadınıza ulaşırsınız.

İngiliz cevaben:

-Zannedersem Hoca Tevfik meseleyi etraflıca izah etmemiştir. Biz Cidde'ye mutlak gitmek istiyoruz. Çünkü bizi orada hususi bir gezi vapuru beklemektedir...

-Demek karaya çıkmaya hiç niyetiniz yoktur?

-Hayır efendim! Bir vapurdan diğerine nakledileceğiz!

-Oraya ulaştığınızda zikrolunan gezi vapuruna orada bulabileceğinize emin misiniz?

-Eğer hemen şimdi yola çıksak vapuru orada bulacağımıza kati surette eminiz. Fakat beş altı gün geçirirsek ihtimal ki bizi beklemeyecek ve biz de onun için bu kadar acele ediyoruz.

Kaptan sükut edip düşünmeye başladı. Osman Kaptan zihnen:

-Bu adamlar beş kişiyi nakletmek için yüz elli lira vermeye hazırlar. Zannedersem bu işi gizlice yapabilirim. Zira Cidde'ye ayak basmaya niyetleri yoktur. Hemen bir vapurdan diğerine nakledilecekler... Ve sonra ban verilen emirler yalnız Türkler içindir. Vapura adam almaktan maksat vapurda bir oyun oynayıp sürgüne gidenleri kaçırmak içindir.

Bu adamlar ise İngiliz olup vapurda birtakım tutuklular bulunduğunu bile akıllarından asla geçiremezler.

Binaenaleyh bu işte hiçbir tehlike yoktur. Özellikle bunlardan ikisi de kadın imiş.

Zannedersek ki İngiliz kaptanın fikrinden neler geçtiğini anladı ve birdenbire;

-Şimdi seyahatimizi ne gibi şartlar altında yapacağımızı anlayınız. Belki anlaşabiliriz.

-Doğrusu ben dahi size bir hizmet etmeyi fazlasıyla arzu ediyorum. Fakat ne çare verilen emir kesindir.

-Fakat bizi götürdüğünüzü tamamıyla gizleyebilirsiniz. Zira bizi karaya çıkarmadan diğer vapura nakil edeceksiniz. Zannedersem bizi hiç şüphesiz götürebilirsiniz. Bundan başka yasak Türkler içindir. Bu da dostumuz Hoca Tevfik Efendi'nin söylediği üzere vapurunuzda bulunan sürgünler içinmiş. Emin olunuz ki biz onlarla hiçbir münasebette bulunmayacağımız gibi kaçırmaya da hiçbir teşebbüsümüz olmayacaktır...

İngiliz bu son sözleri gülerek beyan etti ve netice olmak üzere:

-İşte böyle. Bizi oraya kadar götürmesi deruhte ederek size verilen emre mugayir bir hareket etmeyeceksiniz. Zira biz karaya çıkmak niyetinde değiliz. Üzerinize hiçbir mesuliyet getirmeden yüz elli lira kadar bir kar edebileceğiniz açıktır...

Osman Kaptan düşünerek yerinden kımıldandı. İngiliz bu hareketin ne kabul ne ret olduğunu anladıysa da evvelki tereddüttün zayıfladığını görmekteydi.

Kaptana dönerek hitaben:

-Size son bir söz daha söyleyeyim! İki yüz lira veririm. Eğer bizi götürmeyi deruhte edersen... Kabul ediyor musunuz? Evet! Yahut Hayır!

Kaptan Osman Bey Hoca Tevfik'e düşünceli ve şüpheli nazarlar ile baktığından Hoca Tevfik cevaben:

-İnsanın böyle bir işi reddetmesi için deli olması lazımdır. İki yüz lira hakikaten elden kaçırılacak bir para değildir. Böyle müstesna bir kâr her vakit ele geçmez. Ayağı ile gelmiş bir servet olup reddetmek ahmaklıktır.

İngiliz ayağa kalkarak:

-Cevabınızı bekliyorum.

Kaptan cevaben:

-Pekala! Kabul ediyorum. Fakat bir şart koyacağım.

-Nasıl bir şart?

-Vapurumuz Süveyş Kanalı'ndan gece geçecektir. Binaenaleyh sizin de gece gelmeniz lazımdır. Yani vapurun kalkacağı zaman. Bundan başka yiyeceklerinizi de birlikte getireceksiniz.

-Pekala! Saat kaçta yola çıkacaksınız?

-Alafranga saat dokuzda.

-Öyleyse biz de dokuza on kala vapura geliriz.

-Pekala!

-Kaparo olmak üzere siz biraz para vereyim mi?

-Çok memnun olurum.

İngiliz cebinden gümüş bir kese çıkararak masa üzerinde yirmi İngiliz lirası saydı. Kaptana hitaben:

-Lütfen! Bir makbuz verir misiniz?

-Başüstüne!

Kaptan cebinden bir defter çıkarıp istenilen makbuzu yazarak İngiliz'e verdi.

İngiliz kağıdı cebine koyup elveda deyip oradan ayrıldı.

Hoca Tevfik Kaptan ile yalnız kaldığı zaman;

-İşte ne güzel! Ümit edilemeyecek bir servet!

Osman Kaptan almış olduğu liralardan beşini Tevfik Hoca'ya verdiyse de hoca memnuniyetsiz bir çehre ile:

-İki yüz lira için bu kadar az değil midir?

Kaptan gülerek:

-Tabii büyük hediyeyi İngiliz'den alacaksınız, dedi.

Mısırlı Hoca hiç ses çıkarmayarak parayı cebine koydu. Kaptanın söylediği ihtimal ki doğruydu. Çünkü Hoca Tevfik talebi üzerine ısrar etmedi. Birkaç kadeh daha bira içtikten sonra Hoca Tevfik birahaneye borçlarını vererek dışarıya çıktılar.

Akşam oluncaya kadar Kaptan Osman Bey Hoca Tevfik ile yiyip, içip, eğlenip, vakit geçirdi. Akşam yemeğini dahi yedikten sonra saat yedi buçukta yapacakları yolculuk tedarikine nezaret etmek üzere vapura geri döndü.

Saat dokuza çeyrek kalarak kaptan güverte üzerinden vapura bir sandal tertip ettiğini görüp tayfasına sandaldaki adamları vapura almalarını emretti.

Birkaç dakika sonra iki kadın ve üç erkek vapura binerek kaptanın bulunduğu dairede yerleştiler.

Kadınlar yorulmuş ve biraz rahatsız olduklarından hemen kendi odalarına çekilip erkekler ise dışarıda kaldılar.

Tarif ettiğimiz bu beş yolcular yük olmak üzere yalnız bir sandık getirmişlerdi. Bu sandığı kadınların odasına yerleştirdiler.

Kaptan bu kadar uzun bir seyahat için böyle pek az levazım yanlarına aldıklarına taassup ettiyse de İngiliz diğer sandıkların doğrudan doğruya Cubiti'ye gönderdiklerini ve yalnız yolda lazım olacak şeyleri aldıkları anlattı.

Yolu aydınlatmak üzere vapurun baş tarafına elektrik aleti koymuşlar ve vapur rehberi kaptanın yerini tutmuştu.

Saat dokuzu çeyrek geçerek vapur yavaş yavaş ilerleyerek Süveyş Kanalı'na girmeye başladı.

Süveyş'e kadar kaptanın hiçbir işi yok gibiydi. Zira vapuru kanaldan geçirmek Fransız rehberin vazifesiydi.

Üç İngiliz ortaya viski şişesini koyup kaptanı dahi kendisine iştirak etmeye davet ettiler.

Kaptan Osman Bey az bir tereddüttü müteakip daveti kabul edip masanın yanına oturdu. Gündüz kaptan ile görüşmüş olan İngiliz:

-Şimdi geri kalan hesabımızı dahi kapatalım.

Cebinden altın dolu bir kese çıkarıp kaptana vererek:

-Lütfen sayınız.

Kaptan keseyi cebine atıp gülümseyerek:

-Gerek yok, dedi.

Sonra viskiyi içerek sevinçli ve şen yolcuların yanından ayrılıp güverteye gitti.

Vapur pek yavaş ilerlemekteydi. Kanalı geçmek üzere nizami olarak icap eden hareketinden çok yavaş gidiyordu.

Yolculardan biri arkadaşlarına hitaben:

-Böyle giderek yarı gece bile İsmailiyye'ye varamayız:

Arkadaşlarından biri diğerine cevaben:

-Ehemmiyeti yok. Yalnız saat üçte İsmailiyye'yi geçmiş olalım... Arkadaşlarımız tabii karar verdiğimiz yerde bizi bekleyeceklerdir.

Arkadaşlarından biri ise ayağa kalkıp:

-Siz burada durunuz. Ben gidip kaptandan vapurun saatte kaç mil aldığını öğreneyim. Böyle hareket ederek muayyen bir hesap yapıp ona göre davranırız dedi ve güverteye doğru yürümeye başladı.

Diğer iki arkadaşları yalnız kaldıklarında biraz sükunetten sonra biri diğerine hitaben:

-Ziya Paşa! Mümkün olduğu kadar arkadaşlarımızın nerede kapanmış olduklarını anlamalı ve onlara bizim burada olduğumuzu bildirmeliyiz.

Abdülhamid Han Hazretlerinin maalesef eski yaveri olan, tebdili kıyafetle gezen, alelacele buralara gelip eski arkadaşlarını kurtarmak isteyen Ziya Paşa cevaben:

-Hakkın var! Ben de o işe gayret edeceğim. Zannediyorum ki onlar bizden çok uzakta değillerdir. İhtimal alt kattaki odalardadırlar... Maklayn'ın geri dönüşünden sonra işe başlayalım.

İşte okuyucularımızın gördükleri üzere İngiliz ailesi unvanıyla vapura girenler gizli komite azasıydılar. Maklayn dahi onlara iştirak etmişti.

Yıldız Sarayı'nda hapsedilmiş dört kişi Yemen'e sürgün olmak üzere vapura nakledildikleri gün Malezya Sai Bey'in yanına giderek sultanın kararını ona bildirmişti.

Gayretkeş genç Türk bu haberle epey sevinmiştiyse de gitgide kendini müthiş bir heyecan istila ediyordu.

Şu zavallıların (Ermeni, Rum, İngiliz vb. işbirliği yapanlar) yolculuk esnasında veyahut Yemen'e ulaştıkları zaman bir vasıta ile mahvolmalarını düşünüp bu korkusunu Maklayn'a dahi bildirmişti. Birdenbire yolculuk esnasında onları firar ettirmek zihnine yer etti. Bu fikir o kadar güzel ve cüretli idi ki

İngiliz'i hemen şevke getirmişti. İngiliz bu sözleri dinledikten sonra:

-Evet, arkadaşlarınızı kurtarmak üzere mümkün olamayan bir şeyi bile tecrübe etmelisiniz. İcap ederse ben de size katılırım.

Maklayn'ın şu hizmet ve yardımı o kadar çok kıymetliydi ki Sai Bey teşekkür ederek ve minnet darlığını bildirerek, çıldıracak derecede bir sevinçle Maklayn'ın ellerini sıktı ve sonra:

-Eğer siz bize iştirak ederseniz biz şimdiden muvaffak olabileceğimize emin olabiliriz.

İngiliz Sai Bey'den ayrılarak Ziya Paşa'yı bulup planlarını ona dahi anlattı. Eski Yaver Ziya Paşa sonunda muvafakat ederek işe teşebbüs etmeye hazır ve amade olduğunu söylediyse de üç kişi böyle güç bir teşebbüsü yapmaya kafi değildi. İlk iş olarak başka bu işe iştirak edecek ortaklar bulup sonra nasıl hareket edeceklerine dair bir program tanzim etmeliydiler.

Maklayn hemen bir program düşünüp onu beraberlerinde çalışmaya taahhüt etmiş iki arkadaşına tebliğ etti. Bu programa bağlı olarak sürgüne gidenleri Süveyş Kanalı'ndan firar ettirmek tecrübesi icra edilebilecekti.

Maklayn'ın fikri pek cüretkar fakat maharetli bir tarzda düşünülmüş bir program olduğundan üçte birden Port Said'e doğru yola çıktılar. Hususi idarenin vapurundan çok evvel oraya ulaşacaklarına emindiler. Birkaç saat içinde bütün bu alınan tedbirler icra edildikten sonra Maklayn, Yıldız Sarayı'na geri dönerek İzzet Paşa ile görüşmek istedi. İzzet Paşa'yı gördüğü zaman:

-Paşa Efendi! Sultanınıza yarın İngiltere'ye hareket edeceğimi bildiriniz!

İzzet Paşa hayretle:

-Niçin?

-Çünkü şimdi aldığım bir mektupta zevcem ağır bir surette hastalanmış ve mutlaka kendi yanına geri dönmemi istiyor...

Bu mektubu aldığımdan beri aklım başımdan gitmiştir... Şimdi zevceme ilk tren ile yola çıktığımı bildirip size azimetimi söylemek üzere buraya geldim.

-Şu halde gitmenizi kolaylaştırmaktan başka bir şey yapmak icap etmez.

-Öyleyse eğer sultana benim elveda selamlarımı ve hakkımdaki teveccühten dolayı minnettarlığımı tebliğ ederseniz size fazlasıyla minnettar olacağım.

-Söylediklerinizi hemen padişah efendimize arz edeceğim.

Hakikaten İzzet Paşa Maklayn'ın gidişini bildirmek üzere sonunda Abdülhamid Han'ın huzuruna çıktı.

Sultan mahir ve kurnaz İngiliz'den artık bir hizmet beklemediğinden tereddütsüz gidişini kabul edip, Maklayn'a harcırah olmak üzere beş yüz lira hediye ve zevcesine verilmek üzere bir tane elmastan bilezik verilmesini emretti.

İngiliz sultanın bu yeni hediyelerini kabul etmek istemiyorduysa da bunu reddetmenin şüpheye mahal vereceğini düşünüp teşekkürünü beyan ederek parayı ve bileziği aldı. Hemen saraydan ayrıldı.

Maklayn bu zikrolunan beş yüz lirayı sürgüne gidenleri kurtarmak için kullanacağını aklına koydu.

Ertesi günü Ziya Paşa ve gizli komite azasından olan üç zevat, Romanya vapuruyla İskenderiye'ye doğru yola çıktılar. Sai Bey ise İstanbul komitesinin reisi olmak itibariyle İstanbul'da kalıyordu.

İskenderiye'de Ziya Paşa hemen başka arkadaşlarını da bularak onlarla beraber Port Said limanına ulaştıkları zaman sürgünleri getirmekte olan vapur henüz daha Akka'da bulunuyordu.

Orada kendi faaliyetleriyle birkaç günde muntazam bir program yaptılar. Bunun neticelerini şimdi izah edeceğiz;

Şimdi sürgünleri kurtarıcıları yüklü bulunan vapura sözü getirelim:

Tam bir İngiliz kıyafetine girmiş olan Ziya Paşa odasından dışarıya çıkarak vapurun alt katına doğru ilerlemeye başladıysa da biraz daha ileri gittiği zaman:

Tayfalardan birisi ona hitaben:

-Yasak! diye bağırdı.

Eski yaver Türkçe olarak:

-Yasak mıdır? Niçin?

Bu tayfa taassupla onun yüzüne baktı kendisi "yasaktır" kelimesini Türkçe söylemiş olduğundan İngiliz'in Türkçe cevap vereceğini hiç aklından geçirmiyordu. Üstelik bu İngiliz Türkçe konuşmayı pek güze telaffuz ediyordu.

Sadık Yaver tayfanın hayret ve taassubunu gördüyse de ehemmiyet vermeyerek sözüne devam etti:

-Senin ismin ne?

-Mustafa.

Ziya Paşa kati bir tavırla:

-Öyleyse pekala! Mustafa Ağa! Yemene götürülmek üzere Osman Kaptan'a teslim edilmiş olan sürgünler hangi tarafta ve nerede saklı olduklarını şimdi bana söylemelisin!

Vapur tayfası bu sözlerden büsbütün şaşırarak:

-Ne hakla bana böyle bir şey soruyorsunuz? Çabuk yerinize geri dönünüz! Yoksa sizi zorla götürürüm.

Ziya Paşa tekraren öyle kati ve sert bir vaziyet alıp büyük bir vakarla:

-Eğer bu suali sana sormaya hakkım olmasaydı yanına gelmedim! diye cevap verice Ziya Paşa'nın muhatabı olan tayfa biraz tereddüt göstermeye başladı ve Ziya Paşa'nın yüzüne bakarak:

-Siz kimsiniz?

Ziya sözüne devam ederek:

-Mademki bana itaat etmekte inat ediyorsunuz benim kim olduğumu sana söyleyeyim. Ben mabeyni hümayun yaverlerindenim. Osman Kaptan'ın kendi vazifesini hakkıyla icra edip etmediğiniz gözlemek üzere memur ve tayin olundum.

Bakalım Osman Kaptan verilen emirlere riayet ediyor mu? İşte benim vazifem ve kim olduğum... Şimdi kim olduğumu iyice anladın mı?

Ziya bu sözleri o kadar emin bir tarzla ve güzel bir Türkçe ile söylemişti ki tayfa hayrette kalarak hemen cevap vermek üzere kelime bulamıyordu.

Ziya tayfanın şaşırmasından istifade ederek sözüne devam etti.

-Mustafa Ağa! Osman Kaptan'ın üzerine büyük şüpheler vardır. İşte onun için gizlice onu böyle şedit bir gözetleme altına almamız icap ediyordu...

Eğer şüphelerimiz sübut derecesine yaklaşırsa hem Osman Kaptan hem de ona bütün yardım eden ve göz yumanlar çok şiddetli bir surette cezalandırılacaklardır. Anladın mı?

Fakat efendi! Ben adi bir tayfa olduğumdan öyle işlere karışamam ve yalnız bana verilen emri yaparım.

Mustafa bu sözleri söylerken bir korku titremesi vücudunu istila etmişti.

-Ben de sana verilen emri harfiyen icra etmeni emrediyorum...

Fakat Osman Kaptan'ın değil bizim vereceğimiz emirleri... Böyle hareket ederek hem cezadan halas ve hem de mükafat bile alırsın...

-Fakat ben sizin mabeyni hümayundan olduğunuzu nasıl bileyim?

-Buna biraz sonra Cidde'ye ulaştığımız zaman elimizde olan salahiyet ile Osman Kaptan'ı yakaladığımızı görerek kanaat edeceksiniz!

Eski Yaver Ziya'nın ağzından soğukkanlılık ve ciddi bir tavır ile çıkan şu havai ve boş sözler zavallı tayfanın üzerine o derece nüfuz tesiri etti ki yavaş yavaş korkmaya başladı. Ziya sesini yavaşlatarak, tatlılıkla:

-Bana bak oğlum! Sana cidden söylüyorum eğer şu dakikada inat edersen kendini kaptandan daha fazla bir tehlikeye maruz bulundurursun, eğer emirlerimize kendiliğinden itaat edersen pek büyük ihsan ve lütuflara nail olacaksın...

Tayfa başını eğmiş bir vaziyette bir şey söylemeyerek bu sözleri dinledi.

Ziya sözüne devam ederek;

-Zannetme ki bizim senin yardımına ihtiyacımız vardır. Onun için seni kandırmaya çalışıyorum. Emin olabilirsin ki Süveyş'e ulaşır ulaşmaz bu geminin kaptanı değişecektir. Ve onunla beraber emirlerimize itaat etmeyenler de vapurdan dışarı çıkarılacaktır.

Maksat sana bir zararım olmayıp boş yere kaptanın işlediği itaatsizler için sen zarar görecek yerde bilakis bu olaydan faydalanmış olarak istikbalini temin etmeye çalışmanı tavsiye etmektir.

-Fakat Efendi! Ne emrediyorsunuz ki; yapayım!

Ziya gittikçe sesini yavaşlatarak:

-Hiç veya pek ehemmiyetsiz bir şey!

Sonra cebinden beş lira çıkarıp tayfaya verip:

-Görüyorum ki! Sen akıl ve laf anlayan birisin. Şu parayı tarafımdan bir hediye olarak kabul et.

Mustafa paraları görünce parıldamalarından hayretlere düştü. Çünkü hayatında bu kadar bir meblağ toptan olarak

böylece cebine girmemişti. Bu beş lira onun için gökten inmiş bir servetti. Paraları alan Mustafa mahzun bir çehre ile;

-Efendi! Allah ömrünüzü artırsın! Teşekkür ederim!

Ziya sözüne devam ederek:

-Daha bu bir şey değildir. Eğer bizim emirlerimize bağlı olarak hareket edip, akıllı davranarak deruhte etmiş olduğumuz vazifeyi icra etmeye kolaylık gösterirsen, daha büyük hediyeler elde edeceğine emin olabilirsin. Bundan başka tutuklulardan dahi takdirlerine mazhar olacaksın.

Mustafa bu son sözlerden daha fazla bir şevk ve gayrete gelerek Ziya'ya şöyle cevap verdi.

-Bütün emirlerinizi yerine getirmeye hazırım. Yalnız hakikaten sultanımız namına Osman Kaptan'ı gözetlemek vazifesiyle mükellef olduğunuza beni temin ediniz.

-Sana biraz evvel söylediğim üzere vapur Cidde'ye ulaştığı zaman bunu anlayabilirsiniz. Şimdilik başka bir delil gösteremem.

Ziya Paşa biraz düşündükten sonra Mustafa'ya dönerek şöyle bir hitapla:

-Okumayı biliyor musun?

-Hayır!

-İşte teessüf edilecek şey burası. Şayet okumayı bilmiş olsaydın sana bizim kim olduğumuza dair resmi evrak gösterirdim. Lakin okumak bilmediğin için sana ben şimdi hüviyetimi nasıl ispat edebilirim?

Alelacele tertip edilen şu yoldan o kadar soğuk kanlılıkla ve cahilane bir ciddiyetle söylenmişti ki pek güzel bir netice meydana getirmişti. Zira Mustafa eski yaverin bu sözlerini dinledikten sonra;

-Evet! Hakkınız var! Resmi evrakı okuyamam. Fakat sözleriniz benim için yeterlidir. Şimdi resmi bir sıfatta haiz olduğunuza kanaat getirdim.

Ziya Paşa sözlerinin tesir icra ettiğini görerek amirane bir tavırla:

-İşte bu dakikadan itibaren seni bizim deruhte etmiş olduğumuz vazifeye memur tayin edip bizi memnun bırakarak ihsanlara nail olacağınızı ümit ediyorum.

Mustafa Ziya Paşa'nın bu sözlerini mütevaziane bir selam ile kabul etmiş oldu.

Sadık Yaver Ziya Paşa eskisi gibi yalan sözlerine devam ederek:

-Şimdi sultanımıza ve devlete karşı suç işleyen zararlı şahısların nerede, hangi tarafta olduklarını göster bakalım!

-Efendi! Benimle beraber gelin sizi onların bulunduğu tarafa ve yanlarına götüreyim.

İkisi birlikte dar bir mahalden geçerek bir kapı önlerine gelip durdular. Mustafa sesini kısarak:

-İşte diğer üç tutuklular ile vapura getirilen hanım bu odadadır.

Ziya emirane bir tavırla:

-Aç şu kapıyı!

Mustafa şaşırarak:

-Ne diyorsunuz, mümkün mü?

-Niçin?

-Zira anahtar kaptanın yanındadır.

-Lakin! Dışarı çıkmaya lüzum görürlerse ne yaparlar?

-Dışarı çıkmaya hiç de lüzum yoktur. Yalnız günde bir defa kaptanın gözetimi altında, kapıları açıp odaları temizleyerek yemeklerini veririz.

-Acaba kapılar sıkı ve muhkem bir surette kapalı mıdırlar?

-Bu konuda emin olabilirsiniz. Eğer kapıları kırmak bile mümkün olsa nereye firar edebilirler?

Ziya Paşa memnuniyetsiz bir çehreyle:

-Her ne hal ile zannedersem şu canilere karşı lüzumu kadar tedbirler alınmamıştır.

Mustafa kabahati kendi üzerinden atan bir kimse gibi bir vaziyet ise;

-Biz yalnız kaptanın emirlerini yerine getiririz. Ondan başka hiçbir şeye karışmayız.

-Tabii asıl mesul olan kaptandır.

Ziya Paşa yine amirane bir hitapla:

-Şimdi diğer odaları da göster bakalım!

Koridorlar arasında on adım kadar ilerlediler ve Mustafa durarak:

-Zararlı şahıslardan biri de buradadır.

Ziya Paşa zihnen:

-On altı numaralı odamı, pekala!

Sonra Mustafa'ya hitaben:

-Yolumuza devam edelim.

-Diğer ikisi karşı tarafta olduklarından oraya gitmek için salondan geçmek gerekir.

Birkaç dakika sonra Ziya Paşa bütün odaları görüp geçtikleri yerleri ve tutukluların nerede bulunduklarını iyice aklında tuttu. Bu işler olup bittikten sonra Mustafa refakatinde olan eski yavere hitaben:

-Efendi! Daha başla bir emriniz var mıdır?

-Şimdilik hiçbir emrim yoktur. Yalnız bizim seninle görüşmemiz ve yaptığımız inceleme hakkında Süveyş'e ulaşıncaya kadar kimseye bir şey söyleme. Zira orada her şey ortaya çıkarılacaktır.

-Başüstüne efendim.

-Ziya Paşa (aldatarak kandırıp yanına aldığı) bu yeni ortak fail Mustafa'nın yanından ayrılarak, üst kat salonunda bulunan

diğer iki arkadaşlarının yanına gitti. Osman Kaptan ise yine onlara iştirak ederek bir viski kadehi yuvarlamaktaydı.

Osman Kaptan muhatabından birinin sualine cevaben:

-Ancak gece yarısı İsmailliyye'ye ulaşacağız, diyordu.

Kaptana bu suali sormuş olan kişi:

-Vapur orada duracak mı?

-Hayır!

Ziya birdenbire bu konuşmaya müdahale ederek, kaptana hitaben:

-Sürgüne giden tutukluları hiç dışarıya çıkarmaz mısınız?

-Akka'ya kadar onları epeyce serbest bırakmıştım. Fakat mabeyni hümayundan almış olduğum bir telgraf onların birbirleriyle münasebetten alı konulması emredildiğinden ben dahi bu tutuklıları ayrı ayrı odalara kapamaya mecbur oldum.

-Öyleyse sürgüne gidenler fazlasıyla zararlı kimselerdir?

Kaptan cevaben:

-Evet! Zannedersem doğrudan doğruya sultanımızın hayatına karşı bir hıyanet işlemişlerdir.

-Acaba müebbet olarak mı sürgüne mahkum olmuşlardır?

Boşanılmış olan bu konuşmalardan kaptanın pek memnun olmadığı çehresinden anlaşılıyordu. Fakat sohbeti kesmeyerek:

-Kati surette bir şey söyleyemem. İhtimal ki öyle olmalıdır.

Ziya Paşa Kaptan Osman Bey'in memnuniyetsizliğini görmekle beraber sözünü kesmeden ileriye götürerek;

-Biraz önce aşağıya inip vapurun alt katında gezmek, dolaşmak istedimse de orada duran bir tayfa Türkçe birkaç sözler ile ileriye gitmeyi menetti. Yalnız tayfanın ağzından "yasak" kelimesini aklımda tutabildim.

-Zannedersem sürgünler oradadır.

-Evet! Ayrı ayrı oradaki odalara kapatılmış. Lakin onlar ile niçin bu kadar ilgileniyorsunuz?

Ziya Paşa gülerek:

-Zira onları kaçırmak için bir deneme yapacağım.

Kaptan Osman Bey ve diğerleri gülmeye başladılar. Eski yaver Ziya ciddi bir tavırla:

-Niçin gülüyorsunuz? Onları kurtarmak için değil bir kör etmek maksadıyla böyle bir harekette bulunmak istiyorum.

Maklayn Ziya Paşa'ya cevaben:

-Nasıl böyle bir harekette bulunabilirsiniz?

-Pek basit bir surette. Zira onları kurtardıktan sonra eğer o derece mühim caniler ise tekrar Sultan Hamid'e onları tekrar satarım. Sultan kendi malum cömertliğiyle her birine on lira verebilir.

Maklayn gülerek:

-Doğrusu çok akilane düşünülmüş bir fikir. Ben bile böyle bir işe iştirak etmeye hazır ve amadeyim.

Bu sözlerini müteakip sunmuş olan diğer arkadaşlarına hitabe, gülerek:

-Siz Mösyö Ceymıs! Bize iştirak etmek ister misiniz?

Muhatap edilen cevaben:

-Niçin iştirak etmeyeyim? Fakat şartım şudur. Alacağımız paradan kaptana da pay çıkalım...

Ziya Paşa alelacele...:

-Tabii alacağımız meblağın bir çeyreğini kendine vereceğiz. Fakat o da biraz bize yardımda bulunmalıdır...

Osman Kaptan bu sözlerden büsbütün sıkılmaya başlayıp hiç konuşmak istemiyordu.

Ziya Paşa doğruca Osman Kaptan'a hitap ederek:

-Kaptan Efendi! Söyleyiniz bakalım! Şu teklifimizi kabul ediyor musunuz?

Bu sefer cevap vermeye mecbur olan kaptan:

-Siz benim yerimde olsaydınız ne yapardınız?

-Hiç tereddüt etmeden kabul ederdim.

Kaptan ayağa gitmeye hazırlanarak:

-Ben ise hiç tereddüt etmeyerek bunu reddederdim.

Ziya Paşa alaylı bir çehreyle:

-Son kararını vermek üzere sana bir saat mühlet veriyoruz. Eğer vereceğiniz cevap red olursa, o zaman biz kendi başımıza faaliyet gösteririz.

Osman Kaptan cevap vermeyerek dışarı çıktı. Üç arkadaşlar ise müzakereye başladılar. Saat on biri geçmekte olup uzaktan kanalın sahillerinde İsmailiyye'nin elektrik ışıkları görünmeye başladı. Ziya Paşa kendi araştırmalarının neticesini teferruatıyla tarif etti.

Maklayn söze müdahale ederek:

-Biliyor musunuz kaybedecek pek vaktimiz yoktur. Üç saate kadar her şey olup bitmeli. Binaenaleyh hemen işe başlayalım. İlk iş olarak bizim burada mevcudiyetimizi ve programımızı tutuklu arkadaşlarımıza bildirmeliyiz.

Ziya Paşa Maklayn'a cevaben:

-Teessüfle söylerim ki; kapatıldıkları odalar kilitlidir. Anahtarları dahi biraz evvel söylediğim üzere kaptanın yanındadır.

Maklayn kati bir tavırla:

-Bir vapurun odalarından birini açmak veya kapıyı kırmak zor bir iş değildir. Eğer onları muhafazaya vazifedar olan bekçi de bizimle beraber olursa iş büsbütün kolaylaşır.

Ziya Paşa cebinden saatini çıkarıp baktıktan sonra Maklayn kati bir hitap ile;

-Şu halde faaliyet vakti gelmiştir. Ben diğer iki arkadaşlarımızı çağırmaya gidiyorum.

Eski Yaver Ziya dışarıya çıkıp biraz sonra iki genç ile geri döndü. Zikrolunan iki gençler kadın kıyafetiyle vapura binenlerdi.

Ziya arkadaşlarına hitaben:

-Şimdi benimle beraber geliniz, diyerek alt kata doğru ilerlemeye başladı. Diğer dört arkadaşı kendini takip ettiler. Aşağı katta Mustafa aynı vaziyette duruyordu. Birdenbire beş kişiyi görünce fevkalade şaşırarak Ziya Paşa'nın yüzüne bakmaya başladı.

Ziya Paşa Mustafa'ya hitaben:

-Ses çıkarma! Bunlar arkadaşlarımızdır. Onlar da sürgüne gidenlerin odalarını incelemek arzusundalar. Sen burada bekle ve kimseyi aşağı inmeye bırakma.

Kadın elbisesi ile tebdili kıyafet eden gençlerden biri Ziya Paşa'dan sonra söze devam ederek:

-İyice etrafı gözetlemek için bende merdiven başında durarak cebinden bir tabanca çıkardı.

Bütün bu mukabele olunan sözler ve cereyan eden muameleler, geminin tayfasını büyük buhranlara gark ettiyse de ses çıkarmaya cesaret edemeyerek yerinde olduğu gibi kaldı.

Eski Yaver Ziya Paşa arkadaşları ile beraber mahkumların kapanmış olduğu odanın önüne gidip kapıyı birkaç kere vurdular.

Saliha içeriden:

-Kimdir o?

Eski Yaver Ziya ağzını kilidin deliğine yaklaştırarak;

-Ben Ziya ve arkadaşların! Seni kurtarmak için geldik.

Oda içerisinden fazlasıyla şiddetli taassup dolu haykırış bu sözlere cevap olmak üzere dışarıya aksetti.

Ziya Paşa sözüne devam ederek;

-Hazırlanınız! İcabı halde bizimle beraber gelebilirsiniz.

Saliha cevaben:

-Fakat odamın kapısı kilitlidir!

-Bunun ehemmiyeti yok, icap ederse kapıyı kırarız.

Bu sözlerden sonra dördü birlikte diğer odalara doğru ilerleyerek tutuklu olan arkadaşlarına gidip aynı tembihatı yaptılar.

Bu tutuklular bu birdenbire kendilerine gelen yardımdan o memnun oldular ki; şimdiye kadar çektikleri bütün ızdırapları unuttular.

Dört kişi merdivenin başında beklemekte olan Mustafa'nın ve kendi arkadaşlarının yanlarına geri geldiler.

Ziya Paşa kadın kıyafetlerine girmiş olan ikinci gence hitap ederek:

-Sen de burada dur! Mustafa ile beraber etrafı gözetleyin. Yapacaklarımıza bir mani ortaya çıkmasın.

Bu sözlerden sonra Fransızca olarak:

-Tayfanın üzerine itinalı bir nazarla bakın. Yanınızdan başka bir yere gitmesine izin vermeyin.

Ziya Paşa söze başlayarak;

-Eğer muvaffak olamazsan hepinizin hali çok müşkül olacaktır.

Ceymis cevaben:

-Bize artık icra etmek üzere intihardan başka hiçbir şey kalmaz!

Maklayn:

-Arkadaşlar! Ümidimizi kesmeyelim! Şimdiye kadar muvaffak olduk bundan sonra da muvaffak olacağımızı ümit edebiliriz. Zaten başladığımız bu işin muvaffakiyet kazanmayacağına hiçbir sebep yoktur.

-Kaptanı bize iştirak ettirmek mümkün olmayacak.

-O zaman hiç mani olmaması için lüzumlu vasıtaları tertip ederiz.

-Nasıl?

Maklayn kati bir surette:

-O yöne ben deruhte ederim!

İngiliz arkadaşı yanında büyük şöhrete sahip olduğundan kendi mahareti üzerine hepsi emin olup şu kati beyanattan fazlasıyla bir kuvvet ve kudret kazandılar.

Ziya Paşa cevaben:

-Eğer siz kaptanı saf dışı bırakmayı deruhte ediyorsanız iş fazlasıyla kolaylaşır.

O esnada salonun kapısı açılıp Kaptan Osman Bey göründü. Orada duranlara hitaben:

-Gece yarısını geçmiştir. Daha uyumaya niyetiniz yok mudur?

Maklayn cevaben:

-Hayır! Kanaldan geçmek o kadar eğlenceli ki; Süveyş'e kadar uyanık durmak istiyoruz.

-Fakat ancak şafak zamanı oraya ulaşabiliriz.

-Zaten saat dörtte şafak atmaya başlayacağından çok beklemeyeceğiz.

Osman Kaptan cevaben:

-Nasıl isterseniz öyle yapınız ben biraz uyuyacağım.

Bu sözleri müteakip birkaç dakika geciktim sonra Kaptan Osman Bey:

-Geceniz hayır olsun! Diyerek salondan dışarıya çıktı. Maklayn tütün çubuğunu yakıp derin bir düşünceye gark oldu. Arkadaşları sükut ettiler. Zira İngiliz'in mühim bir şey üzerine düşündüğünü anladıklarından ona mani olmamak istiyorlardı.

Maklayn yarım saat sandalyesinde oturduğu halde tütün çubuğunu çekerek dumanını tavana doğru savurup gözüyle onun yükselişini takip ediyordu.

Velhasıl Ziya Paşa saate bakarak düşünceli bir vaziyette:

-Saat bire yaklaştığını biliyor musunuz?

Maklayn yerinden sıçrayarak:

-Saat bir mi? Öyleyse işe başlamak vakti gelmiştir.

Sonra diğer iki arkadaşlarına hitaben;

-Siz burada bekleyiniz. Ben şimdi geri dönerim.

Salondan dışarıya çıktı. Ziya Paşa ise yanındaki arkadaşına bakıp, hitap ederek:

-Acaba nereye gidiyor? Mutlaka aklında kurmuş olduğu bir programı icra etmek üzere dışarı gitti.

Bir çeyrek saat sonra İngiliz pek sevinçli bir surette içeriye girip:

-Haydi gidip arkadaşlarımızı odalarından dışarı çıkaralım.

Ziya Paşa Maklayn'a hitaben:

-Kapıları kırmak için hiç değilse elimizde bir demir parçası bulunsun.

-Öyle şeylere lüzum yok. İşte oda kapılarının anahtarları!

Bu sözleri müteakip Maklayn cebinden dört anahtar çıkarıp arkadaşlarına gösterdi.

-Demek ki Osman Kaptan'ı bize katılmaya razı ettin.

-Öyle bir şey yok. Denemedim. Yalnız anahtarları bulup getirmeye muvaffak oldum.

-Fakat kaptan uyanır bize mani olursa veyahut kendi adamları vasıtasıyla bizi yakalatırsa o zaman ne yapacağız?

-O taraftan hiç korkumuz olmamalıdır. Osman Bey lazım olduğu derecede biz işimizi bitirene kadar uyuyacaktır... Rica ederim boş laflar ile vakit geçirmeyelim.

Birkaç dakikadan sonra üçü birden geminin alt katına indiler. Merdivenin başında Mustafa ve iki genç arkadaşları gözetlemede bulunduklarından Ziya Paşa amirane bir tavırla:

-Mustafa Ağa! Osman Kaptan mahkum odalarının anahtarlarını bize teslim etmedi. Tutukluların üzerinde inceleme yapmak için onların yanına gideceğiz.

Mustafa laubali bir çehre ile;

-Anahtarlar nerededir?

-Arkadaşımızın yanındadır.

Ziya Paşa Maklayn'a Fransızca olarak;

-Anahtarları bana veriniz.

İngiliz cebinden anahtarların destesini çıkardı. Cereyan eden olaydan haberi olmayan Mustafa anahtarların kaptan tarafından teslim edildiğini tahmin edip artık bu adamların bir resmi sıfata haiz olduklarına hiçbir şüphesi kalmadı. Mütevazi bir tarzla:

-Emirlerinizi icra etmeye hazırım!

Ziya hafif bir tebessümle:

-Şimdi bizim hakikaten resmi bir sıfata haiz olduğumuza kanaat getirdiniz mi?

-Efendi! Bütün sözlerinize hiç şüphe etmedim. Yalnız...

Ziya Paşa zavallı adamın sözüne bitirmesine fırsat vermeden dedi ki;

-Ziyanı yok!... Ziyanı yok!... Şimdi her şey yolundadır. Eğer bundan sonra bize sadıkane hizmet edersen güzel mükafatlara nail olabileceğini ümit edebilirsin.

Mustafa tekrar mütevazi bir temenni ile:

-Allah sevgili padişahımızın ömür ve afiyetlerini uzun etsin, dedi.

Ziya Paşa sözüne devam ederek:

-Sen burada merdivenin başında bekle. Ben geri dönene kadar aşağıya kimseyi bırakma!

-Başüstüne efendim! Zaten buraya inilmesi kaptan tarafından kesinlikle yasaklanmıştır. Yalnız gözetlemek üzere burada durmaya bana izin verilmiştir.

-Pekala! Öyleyse gözetlemeye devam et. Şayet kaptan bile aşağı inmek isterse bırakma!

-Emin olunuz efendim! Sizin kim olduğunuzu şimdi anladım. Artık ne kaptan ne de başka bir kimseye ehemmiyet vermem.

Beş arkadaşlar Mustafa'yı burada bırakıp gidip Saliha'nın odasının önünde durdular.

Ziya Paşa şu buhranlı dakikalarda titreyen eli ile anahtarların birini kapıya uydurup odanın kapısını açtı. Yatak üzerinde uzanmış ve hazırlanmış olan Saliha arkadaşlarını görür görmez çok sevinerek olduğu yerden sıçrayıp onlara doğru ilerledi. Onlara hitaben:

-Bizi Sultan Abdülhamid'in pençelerinde bırakmayacağıma emindik. Fakat bu derece bir süratte yardıma koşacağınızı ümit etmiyordum.

Ziya Paşa cevaben:

-Yakalanmış olduğunuz ilk andan itibaren bizim maksadımız ve faaliyetimiz yalnız sizleri sultanın elinden kurtarmak içindi.

Sonra diğer arkadaşları dahi Saliha'ya yaklaşarak birbirlerini cereyan eden olaydan haberdar ettiler. Bu görüşme eğer Maklayn müdahale etmeseydi daha çok devam edecekti.

Maklayn sohbetin uzamasını görerek:

-Haydi arkadaşlar şu andan itibaren dakikalar çok kıymetli. İşimizi bitirip serbest bir yere iltica edersek o zaman istediğiniz kadar görüşebilirsiniz.

Saliha cevaben:

-Evet bu dostumuzun fazlasıyla hakkı vardır. Gidiniz ve bizim kurtuluşumuza çalışınız!

-Hanım! Siz dahi hazır olunuz ki vakit geldiği gibi vapurdan firar edesiniz!

Saliha vesveseli ve düşünceli bir vaziyette:

-Acaba sizin firar programınız nedir?

İngiliz cevaben:

-Programımız pek basittir. Gördüğünüz üzere vapur kanalda pek ağır ve fazlasıyla yavaş ilerlemektedir. Böylece Süveyş'e ulaşıncaya kadar devam edeceği görülüyor. Kara ise işte. Bize birkaç metre uzaktadır.

Biraz sonra hususi surette hazırlanmış ve ehemmiyetli kimselerin nezareti altında bir kayık vapura yaklaşacaktır. O zaman biz de birer birer kayığa inmekten başka bir şey kalmaz. Böylece kayık ile karaya çıkacağız. Oradan nakliye vasıtaları ile diğer dostlarımızda bizi beklemektedirler.

Bu kadar izahatı verdikten sonra Maklayn ve arkadaşları Saliha'dan ayrılarak diğer hapis arkadaşlarını çıkarıp uygulayacakları programlarını anlattılar. İngiliz arkadaşlarıyla beraber güverte üzerine ulaştıkları zaman;

-Şimdi kayığı beklemekten başka yapacak bir iş yoktur dedi.

Vapur daima baş taraftan elektrik ışıklarını kanalın iki kenarlarını göstererek hareket ediyordu.

Vapurun kumandası Süveyş'e kadar kanal şirketi memuruna teslim edilmiş olduğundan Kaptan Osman'ın yapacak hiçbir işi kalmadığı için ortada gözükmüyordu.

Vapurun tayfası dahi uyumuş olduklarından vapurda umumi bir sükunet hüküm sürüyordu.

İsmailiyye'den yavaş yavaş uzaklaşılmakta olduğundan kanal gittikçe darlanmıştı. Zannedersin ki vapur yeryüzünde seyahat yapıyordu.

Evler, haneler, ışıklar görünüyor, ağaçların gölgeleri bile fark ediliyordu. Boş çöllerin uzandığı ve bulunduğu anlaşılıyordu. Diğer tutuklular ise heyecanla kendilerini kurtaracak arkadaşlarını bekliyordu. Ziya elinde dürbün kanalı ve etrafı kollarken birden üç kişinin bulunduğu kayığın geldiğini söyledi. Onlar da tutuklu arkadaşlarına haber verip yanlarına çağırdılar. Onlar da güverteye geldiler. Kayıkta bulunan ve görünen üç kişi kayığın kürekleri ellerinde bekliyorlardı. Bunların fikri

vapura yaklaşmaktı. Ziya Paşa onların yardıma gelenler olduğunu sandığını söyledi.

Hepsi bir heyecan ve vesveseye düşmüşlerdi. Onlara göre muvaffakiyet temin olunmuştu. Geminin üzerinde ise tayfa ve görevli kimse görünmüyordu.

Kaptan Osman ile Maklayn'ın koklattığı uyuşturucu ile mışıl mışıl uyuyordu. Şirket memurları dikkatlerini kanala ve işlerine vermişlerdi.

Artık uzaktan görünen uzak kayık vapura birkaç yüz metre yaklaşmış, vapurda o kadar yavaş gidiyordu ki kayığın vapura birkaç dakikada yanaşacağı belli oluyordu.

Maklayn etrafında bulunanlara:

-Sandığı getiriniz! Dediği zaman iki kişi meşinden tahliye malzemesi ve halatlar olan sandığı yukarıya getirdiler. Her bir tahliye aletini bellerine geçirip kayığa inmeye hazırlandılar. Kayık vapura iyice yaklaşınca Maklayn önce Saliha'nın inmesini söyledi. Sonra diğerleri indirildiler. Ama gemiyi idare eden şirket memurları bunları gördüler ve vapurun düdüğünü çaldılar. Bu düdük sesi ve patırtıları duyan birkaç tayfa uyanıp güverteye gelince şirket memurları onlara gemiden firar edenlerin olduğunu söyledi ve kaptanı çağırmalarını istediler. Bu gürültüyü duyan gemideki herkes uyanmıştı. Yalnız Kaptan Osman Bey hariç. Zorla uyandırıldı ama ayakta duramıyordu. Onlar böyle uyanıp kaptanı kaldırıp kendilerine gelinceye kadar komitecilerin hepsi kayığa binmişlerdi. Güverte üzerinde yalnız Maklayn ve Ziya Paşa ile Ceymis dediği arkadaşı kalmıştı.

Maklayn vapur tayfalarının kendilerine doğru geldiklerini ve kayığa atlamaya vakit olmadığını nazarı itibare olarak kayığı vapura bağlayan ipi kesip içindekilerine:

-Uzaklaşınız! Hemen karaya ayak basınız!

Daha sonra cebinden tabancasını çıkararak üzerine gelen tayfalara doğrultup:

-Eğer üzerimize gelirseniz vururuz!

Bu tehdit tayfalar üzerine fazlasıyla tesir etti. Hemen tevkif ettiler. Bu sırada güverte üzerine uykudan henüz kalkmış ve cereyan eden olaydan henüz habersiz olan Kaptan Osman Bey koştu.

Kayık vapurdan iyice uzaklaşıp hızlı hızlı uzakta parıldayan ışıklara doğru fevkalade bir surette gitmeye başladı.

Kaptan Osman adamlarına:

-Ne var? Ne oldu?

Tayfalardan biri:

-Vapurdan adam kaçırıyorlar!

Tayfanın bu sözleri kaptanın aklını başına getirdi ve birden bire meyusane bir tavırla:

-Sürgünler!... Sürgünler!... olmalıdır. Acaba firar ettiler mi? Yoksa hala vapurdalar mı?

Bu konuda kimse bir şey bilemiyordu. Zira firar o derece ansızın ve kargaşa o kadar büyük olmuştu ki yeni uyanan tayfalar bir şey görmemişlerdi.

Kaptan Osman Bey vapuru idare eden şirket rehberlerine:

-Vapuru durdurunuz! Emrini verdikten sonra ellerinde tabancaları ile durmuş olan üç kişiye doğru koşarak divane gibi bir tavırla:

-Sürgünler nerede? Onları siz kaçırdınız! diye haykırdı.

Ziya Paşa cevaben:

-Osman Kaptan! Sürgünler zaten münferit bir mahalde de sultanın pençelerinde azadedir. Eğer siz şimdi bu kurşun ile yere devrilmek istemezseniz yerinizde rahat durunuz.

Bu tehdit o kadar kati ve ciddi bir surette söylenmişti ki Osman Bey birkaç adım geri çekildi.

Lakin bu vaziyet uzun müddet devam edemezdi. Zira peyderpey bütün vapur tayfası ortada bulunan Maklayn - Ziya - Ceymis üçlüsünü çevirmekteydiler.

Vapur durmuş şirket rehberleri cereyan eden olaydan haberdar olamamışlardı ama ona iştirak etmişlerdi.

Üçlü arkadaşlarının karaya çıkışlarını gözlüyor ve zaman kazanmaları için silahlarını ellerinden bırakmaya razı olmuş gibi gözüküyorlardı. Ama cesaretlenen Kaptan Osman onlara silahlarını bırakmalarını söyledi ve teslim olmalarını istedi. Yoksa silahla karşılık verebileceklerini bildirdi. Fransızca konuşuyordu hala daha onların İngiliz olduklarını sanıyordu.

Bu sözleri söyledikten sonra etrafındaki tayfalara hitaben Türkçe bir lisan ile:

-Sizden iki kişi iki hanımların odası önlerine gidip onların dışarı çıkmalarına nezaret etsin!

Bu gülünç sözler üzerine Ziya Paşa kendini zapt edemeyerek Osman'a Türkçe olarak:

-Osman Kaptan! Bu yorgunluk seni çok yordu. Zaten iki hanımlar (Saliha ve kadın kılıklıyı kast ediyor) vapurdan çoktan uzaklaştılar.

Osman Kaptan karşısındakinin bu kadar düzgün ve güzel Türkçe konuşmasından dolayı şaşırıp hayrette kaldı.

Ziya Paşa sözüne devam ederek;

-O iki hanım kadın elbisesiyle tebdili kıyafet etmiş olan bizim arkadaşlarımızdılar!

Maklayn bu konuşmalara ehemmiyet vermeyip daima Asya tarafına bakarak yavaşça Ziya'nın kulağına;

-Haydi zamanı geldi! Denize atlayalım.

Bu sırada güverte üzerinde silahlı tayfalar göründü. Ama bunlar birkaç adım atar atmaz birden sıçrayıp kendilerini Süveyş Kanalı'na attılar, karaya doğru yüzmeye başladılar.

Bu olay o kadar seri ve ansız olmuştu ki onların bu hareketlerini kimse engelleyemedi.

Biraz yüzerek karaya çıktılar ve parıldayan ışıklara doğru koşmaya başladılar. Kaptan Osman ateş edilmesini emretti ise de atılan kurşunlardan hiçbiri bunlara isabet etmedi.

Bu olay on beş dakikada olmuş ve kayıktan inen firariler hemen daha önce belirlenmiş ve getirilmiş hayvanlara bindirilerek düz ovalık yerde ışıklara doğru yol almaya başlamışlardı.

Vapurun parmaklıklarına meyus bir halde dayanmış olan Kaptan Osman Bey gidenlere uykulu bir halde arkalarından bakmaya başlamışlarsa da onlar kara tarafındaki kesif karanlıkla yavaş yavaş kaybolmaya başlamışlardı.

Şirket memurlarından olan gemi rehberlerinden biri Kaptan Osman'a yaklaşarak:

-Kaptan burada mı kalacağız? Yoksa yolumuza devam mı edeceğiz?

Kaptan Osman Bey düştüğü derin düşüncesinden uyanarak;

-Rica ederim. Firarileri ele geçirmek üzere bana bir tedbir gösteriniz.

-Zannedersem yapılacak en doğru iş kanuni vasıtalara müracaat ederek mahalli Süveyş Hükümeti'ne onların takip edilmesini ve yakalanmalarını talep etmeniz yapılacak en doğru iş olsa gerektir.

-Fakat Süveyş'e ulaşınca meseleyi hükümete anlattırıp hükümet araştırmaya başlayıncaya kadar onlar epeyce uzaklaşacaklardır.

-Hakkınız var ama başka çare de yoktur. Zira vapuru İsmailiyye'ye döndüremeyiz. Eğer karaya çıkıp İsmailiyye'ye gitmek arzusundaysanız bir saat kaybedersiniz.

Bundan başka İsmailiyye hükümeti Süveyş'e sormadan bir şey yapamaz. Onun için kadere tabii olmaya mecbursunuz!

Osman Kaptan derin bir ah çekti. Ziya gemi rehberinin söyledikleri tamamıyla doğruydu.

Kaptan rehbere hitap ederek:

-Siz de şahitsiniz ki ben elimden geleni yaptım. Silaha bile sarıldım. Fakat firar o kadar seri ve ansız oldu ki bunu engellemek mümkün olmadı.

-Bu konuda emin olunuz. Ben ve arkadaşım sizin vazifenizi hakkıyla yaptığınıza dair icap eden şahitliği yapacağız.

Mahzun bir çehre ile kaptan:

-Sağ olun! Teşekkür ederim, dedi.

Daha sonra da vapurun makinesinin çalışıp çark etmesi için emir verdi.

Bu esnada gemide Sami Bey denen başka bir yolcu vardı. Gençti ve Cidde'ye görevli memur olarak gittiğini söylüyordu. Geminin güvertesinde zaman zaman gezip tespih çekiyor ve vakit geçiriyor, zaman zaman bir koltuğa oturuyordu. Kaptanla pek az görüşmüş bulunuyordu.

Firar esnasında Sami Bey odasında uyuyordu. Patırtıyı gürültüyü duyunca hemen elbisesini giyip güverteye koşmuştu. Ama olay bitmişti. Alelacele patırtının sebebini anlamak için gördüklerine ne olduğunu sormuş ve mahkumların kaçırıldığını duyunca bayağı üzülmüştü. O anda elini alnına vurarak;

-Ne diyorsunuz? Sürgünler firar mı ettiler? Böyle bir şey mümkün müdür?

Muhatabı Sami Bey'e cevaben:

-Teessüfle bildiririm ki mesele bundan ibarettir.

-Fakat hapsedilmiş oldukları halde odalarından nasıl firar ederler?

-Teferruat henüz malum değilse de Port Said'den yolcu almak üzere İngiliz kıyafetiyle vapura binenler sürgünlerin arkadaşı olduğunu ve kadın elbisesi ile kıyafetleri tebdil edenlerin iki genç olduklarını, bundan başka diğer suç ortaklarının dahi kayıkta kendilerini beklemekteymişler. Velhasıl her şey mahirane bir surette tertip edilmiş gözüküyor.

Sami Bey bu tarifi başını sallayarak çehresi asık bir şekilde dinleyip kaptana doğru yürümeye başladı.

Osman Kaptan yukarıdaki salonda başını iki elinin arasına almış mahzun bir şekilde minder üzerine oturmuştu. O kadar derin düşüncelere gark olmuştu ki Sami Bey odaya girdiğini duymadı.

Sami Bey ise yavaş yavaş kaptana yaklaştı. Onun omzuna dokundu. Osman Bey bu anı hafif dokunuştan etkilenerek başını kaldırdı.

Sami Bey asık ve sert bir çehre ile:

-Dört sürgünün vapurdan firar etmiş olduklarını haber aldım.

Osman Kaptan cevaben:

-Eyvah!

-Kaçıranlar Port Said'den vapura dahil olan yabancılarmış.

Zavallı Osman Bey yavaş ve zayıf bir sesle:

-Evet!

-Size İstanbul'da başka yolcu almamak için emir verilmişti. Niçin bu emre riayet etmediniz?

Kaptan Osman Bey her ne kadar heyecan ve vesvesede idiyse de taassupla Sami Bey'in yüzüne bakarak;

-Bana öyle sualler sormaya ne hakkınız var? Eğer ben bir kusurda bulundumsa mesuliyet bana ve sual merciisine ait olup sizin gibi adi bir yolcu böyle bir şeye müdahale etmek için hiç salahiyetli değildir.

Sami Bey şiddetli bir surette:

-Eğer hakkım olmasaydı ağzımı bile açmazdım.

-Fakat siz kimsiniz?

-Ben bilhassa sizi gözetlemek üzere tayin olundum. Eğer inanmazsanız işte size delil, diyerek cebinden bir kağıt çıkarıp Osman'a uzattı.

Kaptan Osman verilen kağıdı dikkatle okuduktan sonra rengi attı ve kağıdı Sami Bey'e iade ederek:

-Affedersiniz memuriyetinizden haberdar değildim.

Hakikaten Sami Bey sessiz, sedasız yolcu ki; maliyeci sıfatıyla Cidde'ye gidiyorum demekteydi. Yıldız Sarayı adamlarından olduğu ortaya çıkıyordu. Sultan tarafından kaptana ve gerekse sürüngenlere nezaret etmek için memur tayin edilmişti.

Kaptan Osman Bey mahzun ve mütevazi bir hâl ile:

-Sami Bey! Emin olun ki ben bu firarilerin işinde hiç kabahatli değilim.

-Bilakis! Kabahatli değilsiniz ayrıca onlara suç ortağı olduğunuz bile görünüyor!

-Fakat nasıl böyle bir hüküm verebilirsiniz? Size kati surette emir verildiği halde niçin cahil ve sahte İngilizleri vapura aldınız?

-Evet! O yönde hakkınız var! Ben onların sözüne inanarak aldandım.

-Yani onlardan rüşvet aldınız? Ona göre hareket ettiniz.

-Nasıl rüşvet?

-Tabii rüşvet! Kendilerini nasıl ve neye karşılık vapura aldınız?

-Yalnız nakliyeyi verdiler... Bu rüşvet midir?

-Nakliye ne kadar bir meblağdı?

-On beş lira.

-Demek siz bu adamlar için on beş lira aldınız?

-Kaptan Osman yavaş bir sesle:

-Evet!

Sami Bey alaylı bir çehreyle:

-Karşınızdakini geri zekalı mı zannediyorsunuz?

-Ne demek istediğinizi anlayamadım?

-Demek istiyorum ki beni aldatmak istiyorsunuz. Lakin her şeyden haberdar olduğumu bilmelisiniz!

Emin ve kati bu sözler ile Osman Bey biraz titredi. Fakat itidalini kaybetmeyerek, sükunetle:

-Bildiğiniz nedir? Söyleyin bakalım!

-Onları on beş değil birkaç yüz lira karşılığı aldınız.

-Büsbütün yalan ve esassız iftira ediyorsunuz!

-İftira değildir. Sizi Port Said'de gizlice gözetledim. Rıhtım üzerinde birahaneye girdiğini, hüviyetini belirlediğim bir Mısırlı ile görüştüğünü ve bir yabancı ile pazarlığını, kaparo aldığını, geri kalanını da bu salonda aldığınızı gördüm... Şimdi anladınız mı? Söylediklerim yalan ve iftira değildir...

Üzülen kaptan fazlasıyla korkup onun elinden yakayı kurtarmak için bir vasıta düşünmeye başladı. Bu yeni felaket ile vesveseye düşmüştü. Kendini müdafaa etmek istedi ve Sami Bey'e bakarak:

-O adamlardan fazlasıyla bir meblağ almış olabilirim. Fakat onların programlarını bilmiyordum ve suç ortağı değilim. Bu ona delalet etmez.

-Bu konuda bir hüküm vermek için sizin muhakemenizi görecek olan hakimlerin vazifesidir.

Kaptan Osman bu söze şaşırarak:

-Ne diyorsunuz? Hakim mi?

-Tabii ki sürgünlerin firarını açıklamak üzere bir araştırma icra olunacak ve sizin de izahat vermeniz gerekir. O beş kişi için aldığınız para hükümler huzurunda belirlenecektir.

Yine duydum ki sürgünlerin firarını sana haber vermek üzere geldikleri zaman uyuyormuşsun ve istemeyerek uykudan kalkmışsın... Bu uyumanız çok garip. Mahkemede anlatırsınız.

Osman Kaptan kendi dahi zikrolunan uykudan bir şey anlamadığından Sami Bey'e cevap vermek üzere bir harf bulamadı.

Hafif bir alaylı üslupla Sami Bey:

-Tekrar uykunuz gelmiş olduğunu görüyorum. Şimdi siz istirahat ediniz. Artık başka kaçırılacak sürgünler de yoktur.

Sami Bey bu son sözleri müteakip kaptanı selamlayarak dışarı çıktı. Kaptan ise minder üzerinde derin düşüncelere dalmış bir vaziyette yerinden kımıldamadı.

Bu vaziyette hem uykusuzluktan hem de hüzün ve kedere mağlup olarak uykuya daldı.

ÜÇÜNCÜ KISIM:
SÜKUTA DOĞRU

BİRİNCİ BÖLÜM:
ABDÜLHAMİD HAN ÜMİDİNİ KESMEYE BAŞLAR

Ertesi sabah şafak atar atmaz vapur Süveyş'e ulaşıp gümrüğün kapısında durdu.

Osman Kaptan güverte üzerinde durmuş, karaya çıkmaya hazırlanıyordu. Sami Bey kendine yaklaşarak:

-Şimdi hiç değilse sürgünleri yakalatmak üzere bir teşebbüste bulunmayacak mısınız?

-Tabii... Hemen Mısır Hükümeti'ne müracaat edip onları zaptiye memurlarının takip etmesini isteyeceğim.

-Mısır Hükümeti'nin talebinizi icra edeceğine aklınız eriyor mu? Şayet hükümet istediğiniz takibatı deruhte ile zaptiye memurlarını gönderecek olursa dört beş saatten beri çöl yollarını tutmuş olan sürgünlerin ele geçirileceğini zannedip, düşünebiliyor musunuz?

-Lakin bundan başka ne yapabiliriz? Eğer siz daha iyi vasıta biliyorsanız onu yapalım.

-Benim bildiğim her türlü takip faydasız. Vakit kaybetmekten başka bir şeye yaramaz. Lakin meseleyi İstanbul'a telgrafla bildirerek oradan gelecek olan emirleri beklemelidir. Sürgünler de olmadığı için Yemen'e gitmeye gerek yoktur.

Ne yapacağım şaşırmış olan kaptan:

-Pekala! Dediğiniz gibi yaparız.

Karaya çıktılar. Telgrafhaneye gittiler ve İstanbul'a şöyle bir telgraf çektiler:

"Sürgüne götürülmekte olan tutuklular Süveyş Kanalı'ndan geçerken dışarıdan gelen yardım ile gece yarısı firar ettiler. Süveyş'te emirlerinizi bekliyoruz."

Telgrafhaneden çıkınca Sami kaptandan ayrıldı. Osman rahat bir nefes aldı. Fakat gemide yaptığı suç ortaklığı ithamları cereyan eden olayları izahı kendisi için büyük bir tehlike oluyordu. Üstelik ileride yapılacak mahkemede şahit olacağını düşünüp, bu sefer kendisinin sürgün edileceğini aklına getiriyordu. Bu düşünce onu fazlasıyla korku ve dehşete düşürüyordu. Böyle üzgün ve kederli bir şekilde yürürken önüne gelen bir kahvehaneye girdi. Bir kahve ısmarladı. Bu işlerin nereye varacağını tasavvur etmeye daldı. Sami'nin kendisini tehditleri kulağında çınlıyordu. Kendi kabahatinden derecesini tayin etmek için yaptığı itaatsizliği tetkik ediyordu. Bir ara zihnen:

-Evet! Ben kabahatliyim! Kendime sahip olamadım. O taraftan hainler tarafından kandırılarak onları vapura kabul ettim. Bunun sebebi onların vermeyi vadettikleri büyük meblağdı. Üstelik vapurda onların üzerine gerekli tedbirleri uygulamadım. Firarlarından sonra dahi onları takip etmeye teşebbüs etmedim.

Osman Kaptan bunları düşünürken birden aklına bir fikir geldi:

-Acaba niçin Sami Bey firarileri yakalamak için Mısır Hükümeti'nin yardımını talep etmek istememi kabul etmedi. Bu benim vazifem olduğu halde ben burada dahi tekasül gösterdim...

Acaba bu hafiye benim kabahatimi daha da büyütmek için mi bu nasihati bana verdi... Ben de aptal gibi onun sözüne inandın.

Bu yeni düşünce sonucu gidip müracaat etmeye niyetlendi. Her ne kadar vakit zayi olduysa da ben vazifemi yapmış olurum diyerek kahvehaneden dışarı çıktı. Hükümet konağına giderek orada bulunan bir Arap memura geçen olayları anlattı. Fakat yetkili olayın siyasi boyutlu olduğunu söyleyerek merkezden emir olmadan bir iş yapamayacağını bildirdi. Ona gereken iznin alınmasını bekleyeceğini bildirdiyse de o zat onların yakalanmasının mümkün olmayacağını ve çok zaman kaybedildiğini söyleyerek teklifi geri çevirdi. Buna rağmen Osman Bey bu yetkilinin yanından epey hafiflemiş olarak ayrıldı ve zihnen:

-Ne olursa olsun vicdanım rahattır. Ben vazifemi yaptım.

Osman Bey öğleye yakın bir lokantaya oturup yemek yemeye hazırlanırken vapurun başmakinist yardımcısı oradan geçerken gördü ve onu masasına çağırdı. Gelen bu adam:

-Vay Osman Efendi! Burada mısınız? Ben de bir saattir sizi arıyorum...

Kaptan Osman şaşırmış bir halde:

-Ne var? Ne oldu?

-Size pek mühim bir havadisim vardır.

-Söyle bakalım.

-Vapurumuzda bulunan Sami Bey'in sekiz on silahlı kişilerle beraber firarileri takip etmek üzere kayıkla kanalın karşı tarafına geçtiğini gördüm.

Bu ani gelen havadis Osman'ı yeni vesveselere gark etti.

-Vay utanmaz! Mahalli hükümete müracaat etmememi men etti ki her şeyi kendi yapıp şan ve şöhret kazansın. Beni de daha fazla tehlikeye sokmaya çalıştı.

Fakat bu silahlı kişiler kimlerdi? Tabii bunlar jandarmalar olamaz. Makinist cevaben:

-Hayır! Sami Bey ile gitmiş olanların para ile tutulmuş bedeviler olduğunu araştırıp öğrendim.

Osman heyecanlandı. Zira Sami kendini bir oyuna getirmek istiyordu. Tekrar derin bir mütalaaya daldı. Kısa bir zaman sonra makinistten ayrılıp, vapura girip, hususi dairesine girerek vapura bindirdiği hainlerden almış olduğu parayı ve kendisinin ihtiyat parasını cebine koyup kayıkla sahile çıkarak doğru demiryolu istasyonuna gitti. Oradan İskenderiye için bir bilet alıp vagona yerleşti. On beş dakika sonra tren hareket etti. Osman'ın vesvesesi biraz sükunet bulduğundan zihnen:

-Eğer sultanım ve Sami Bey beni ele geçirebilirlerse varsın cezamı versinler.

Tarif ettiğimiz bu vaka Süveyş'te vuku bulduğu sırada sürgünlerin firarını anlatan telgraf Yıldız Sarayı'na ulaşarak İzzet Paşa vasıtasıyla sultana tebliğ olundu. Haber bomba gibi patladı. Sultan artık istediği kadar nüfuz tesirinde bulunamayacaktı. Telgraf elinde oturduğu koltuğunda kala kaldı. İzzet Paşa da çok şaşırdı. Nihayet İzzet Paşa bütün kuvvet ve kuvvetini toparlayarak:

-Şevketmeab Efendimiz! Bu gelen telgrafa ne cevap vereceğiz?

Sultan başını kaldırıp cevap olarak:

-Çık dışarı defol şuradan!

İzzet Paşa odadan dışarı çıktı. Sultan ile kendisine yapılan gizli emniyet saldırılarına mağlup olmuştu. Çok kızdı ve çok üzüldü. Şimdiye kadar böyle bir yenilgiyle karşılaşmamıştı.

Gizli bir seda içerisinden ricat ve sükutun vahim dakikasının yaklaşmakta olduğunu düşündü. Yirmi beş senedir (canını dişine takarak, Avrupa'nın oyunlarını bozarak, onları birbirlerine siyasi manevralarla düşürerek Osmanlı Devleti'nin ömrünü uzatmaya çalışan içerideki devlet ve millet hesabı olan hainleri bertaraf etmeye uğraşan) kurduğu teşkilat ve yaptığı çalışmalar bir sona doğru gidiyordu. Fikren:

-Küçük bir tenezzülde bulunsam o dakikada işim bitmiştir, diyordu.

Etrafındaki sadık adamlarına hiç emniyeti kalmamıştı. Zannınca hepsi de kendine karşı ihanette bulunuyorlardı. Fakat kendisi onlardan ayrılamıyordu. Sanki gizli bir kuvvet onlarla aralarında sıkı bir bağ kurmuştu. Artık her türlü vasıtalardan imdat ve yardım beklemeye başladı. Yalnız ona sadık adamı olan Ebul Hadi içten yardımcı olmaya çalışıyordu. İzzet Paşa'nın dışarı çıkışından sonra daha fena düşünceler beynini istila etti. Onun için Ebul Hadi'yi huzuruna getirmelerini emretti. İhtiyar adam sultanın huzuruna mütevazi bir halde geldi. Sultan O'na hitap ederek:

-Ebul Hadi! Şimdiye kadar yalan sözlerinle beni iğfal edip burnuma güldün. Fakat şimdi senin biraz da sihirbaz olarak hakiki marifetini delillerle ispat etmenin veyahut layık olduğun cezayı bulmanın vakti gelmiştir.

Akıllı ihtiyar mütevazi şekilde bu sözleri dinledikten sonra:

-Kulları efendimize her ne söylemiş veya keşfetmişse hep ervah-ı aliyye'nin (büyüklerin ruhlarının) tesiri altında keşfetmişlerdir. Eğer keşiflerimde, yalan ve uydurmalar bulunursa onların mesuliyeti bu ali ruhlara aittir.

Yaratılmış olan beşerin bir devamı olan kulunuz semavi yardım olmadıkça insanların hepsinden cahili be nadanı benim.

Sultan bu sihirbaza asık bir çehre ile bakarak:

-Boş sözler dinlemeye vaktim yoktur. Şayet ervah ile doğru münasebette isen şimdi söyleyeceğim sözlere kati bir cevap vereceksin. Vereceğin cevaplar doğru çıkmazsa bilmiş ol ki elimden yakanı kurtaramazsın!

İhtiyar cevaben:

-Padişahım! Zaten vücudum sizin elinizde ve ruhum dahi Cenab-ı Hakk'a teslim olmuştur. Ümidimi ervah-ı aliyye üzerine koyarak sizin emirlerinizi icraya hazırım.

İKİNCİ BÖLÜM:
BÜYÜLÜ BİR TEDBİR

Ebul Hadi bu sözleri müteakip salonun etrafında başını ve kollarını sallayarak dönmeye başladı.

Bu sihirbaz yirmi dakika kadar burnunun dibinden birtakım işitilmez sözler söyleyip yavaşça adımlarını seri ve başının hareketini şiddetlendirmekteydi.

Az çok izane sahip olan bir kimse için tabii ki bu manzara uygun değildi. İkrah edilecek bir durum sergiliyordu.

Fakat sultan tam sıdk ile ihtiyar büyücünün adımlarından ve acayip hareketlerinden insanüstü bir yardım ümit ederek dikkatli surette onu takip ediyordu.

Ebul Hadi birdenbire sıçramaya başlayarak cebinden uzun bir tespih çıkarıp başının etrafında onu çevirmeye başladı. Ellerinin ve başının aralıksız hareketi kendini o kadar yordu ki nihayet dizleri üzerine düşüp hareketsiz gözlerini tavana dikip dalgın bir halde sultana hitaben:

-Sorunuz nedir? Sultanım! Ruhlar cevap vermeye hazırdır.

Ebul Hadi bu sözlerden sonra tabana dikili olan gözlerini kapadı, hareketsiz bir halde uyuyordu.

Sultan ona titrek bir sesle:

-Beni ne gibi bir şeyin tehdit ettiğini söyle! Bunu istiyorum.

Ebul Hadi birbirini tutmaz sözler söylemeye başladı ve sonunda;

-Evet! Ruhlar ve cinler söylüyor... Onlar için ne mazi ne hal ne de istikbal bir sur ihtiva eder. Zira onlar vakit ve zamandan dışarı yaşayıp başlangıç ve sonucu birlikte görürler. Yakın zamanlarda yani altı yedi ay içinde zat-ı şahaneniz için büyük bir tehlike, doğrudan doğruya vücut ve hayatınıza aittir.

Parça parça olmuş binlerce ceset görünüyor. Fakat Hak Teala Hazretleri sultanıma yardım ederek tehlikeler zatınıza bir zarar vermeyip geçecektir.

Bu adamı yürek çarpıntısı ve soluk soluğa takip eden sultan geniş bir nefes aldı. O ana kadar başına gelmiş bir belayı savmış gibi, cebinden mendilini çıkararak terlerini sildi ve titrek bir sesle:

-Sonra ne olacak?

-Her tarafında size hıyanet eden düşmanlarınız görünüyor. Bunu her yönden çoğaltmaktadırlar. Bunlar İstanbul'a giriyorlar. Saraya yaklaşıp içeri bile giriyorlar.

Sultanım! Kaçınız! İşte mukaddes vücudunuza yaklaştılar. Lakin!... Hayır! Umumi afiyetinizi ihlal edemezler... Hayır!... Cüret ve cesaret edemiyorlar.

Bundan sonra Ebul Hadi yüzünü şiddetle döşemeye vurarak yüzüstü düştü. Sükutun çıkardığı seda sultanı titretti. Ebul Hadi bir dakika sonra soluğunu tutarak uyandı. Sultan ona bakarak:

-Henüz sorularımı bitirmedim!

Hadi merhamet dolu bir sesle:

-Lakin sultanım cinler dağıldı.

-Tekrar gelsinler.

-Sultanım cinler insanlara itaat etmezler.

-Ebul Hadi daha çok önemli sorularım var. Bunların cevaplarını hararetle bekliyorum. Lakin çok yorulduğunu görüyorum. Onun için sana bir saat istirahat etmek üzere müsaade ediyorum. Ve beş yüz altın da hediye vereceğim. Ruhlarını tekrar çağırmanı arzu ediyorum.

İhtiyar Ebul Hadi yere kadar eğilerek:

-Cenab-ı Allah padişahımızın ömrünü uzun etsin.

Beş yüz lira hediyeyi duyan ihtiyar bütün yorgunluğunu unutarak daha fazla para koparmanın yollarını arıyordu.

Hadi keşfiyatın iyi olmamasına rağmen padişahın ilgisini cezbettiği ama ona korkunç hayalinden çok korktuğu belli oluyordu. Eğer sultan yaptığı keşiften memnun olmasaydı ruhların yalan söylediğini söylerdi. Sonra da şu yolda konuştu.

-Sultanım! Zannedersem ervah-ı aliyye henüz etrafımızda dolaşmaktadırlar. Eğer emrederseniz hemen onları cevap vermek üzere tekrar davet ederim.

-Pekala! Öyleyse ilk tedbirlerini almaya başla.

Dizüstünde duran Ebul Hadi hemen ayağa kalkarak biraz önceki devranları tekrarlamaya başladı. Gözleri kapalı olduğu halde yere düştü. Başını tavana çevirerek:

-Sultanım! Sorunuz! Ervah cevap vermeye hazırdırlar.

Sabırsızlıkla bekleyen sultan cevaben:

-İstanbul'dan Yemen'e sürgün edilen dört kişi Süveyş Kanalı üzerinden gemi ile geçerken firar etmişlerdir. Onların şimdi nerede olduklarını bilmek istiyorum.

Ebul Hadi'nin dudakları sallanmaya başlayarak:

-İşte ruhlar cevap veriyorlar. Diyorlar ki; firar eden dört kişi başka adamlarla beraber çöl sahillerinde kaçıyorlar. Hızlı bir surette arkalarına bile bakmayıp gidiyorlar. İşte onları takip eden başkaları da görünüyor. Evet! Onları takip ediyorlar ve onlara yetişeceklerdir. Ruhlar böyle söylüyorlar.

-Yetişip firarileri tutacaklar mı? Onları takip eden kimlerdir?

-Evet firarileri takip ediyorlar ve onlara yaklaşıyorlar. Firariler kendilerini takip edenleri bilmiyorlar. Hareketlerini yavaşlatıyorlar. İşte diğerleri yaklaştılar.

Sihirbaz tekrar yere devrilerek hareketsiz bir halde kaldı.

Sultan Hamid Han memnun olmayan bir vaziyette zihninden şöyle bir şey geçiriyordu.

-Bu adam ya açıktan açığa hezeyan ediyor veyahut bizi aldatmak istiyor. Çölde firarileri kim takip edecek? Kurnaz ihtiyar bana hoş görünmek üzere fikrinden efsaneler uyduruyor.

Bu esnada Ebul Hadi gözlerini açıp başını kaldırdı ve sultana hitaben:

-Efendimiz! Ruhların cevaplarından memnun kaldınız mı?

Sultan kızgın bir tavırla:

-O ruhların verdikleri cevaplar sana çok pahalıya mal olacak. O yalanlarına önem verdiğime inanmıyorsun? Lakin evvelinden de söylediğim üzere dediklerin sübut derecesine varmazsa layık olduğun ezayı bulacaksın. Onun için daima hazır olmalısın.

İhtiyar mütevazi ve kati bir sesle.

-Sultanım! Zannetmiyorum ruhlar yalan söylesinler. Eğer onların sözleri ispat edilmezse kulunuz ruhlar için reva gördüğünüz cezayı tereddütsüz çekmeye hazırdır.

Sultan cevap vermeyerek hırsla başını öteye çevirdi. Ebul Hadi acınacak bir çehre ile diz çökmüş, yerinden hareket etmiyordu.

Bu esnada birdenbire kapı vurulup İzzet Paşa içeri girdi. İyi bir haber getirdiği yüzünden belli oluyordu. Sultan bunu daha karşıdan anlayarak sevinçli bir sesle:

-Ne var bakalım?

-Sami Bey'den şu dakikada bir telgraf aldım. Malım olduğu üzere bu zat sürgünleri nakleden vapurda gözetleyici olarak iş yapıyordu.

-Oku bakalım! Ne gibi bir telgraf var?

-İzzet Paşa elindeki telgraf kağıdını açarak şu satırları okudu:

"Süveyş Kanalı'ndan geçerken vapur içinde herkes uyuduğu zaman dört sürgünler firar ettiler. Bunlara Port Said'te gemiye binen beş kişi yardım etmişlerdir. Osman Kaptan üzerine büyük şüpheler vardır. Bunları Süveyş'e ulaşıldığı zaman silahlı adamların yardımıyla firarileri takip etmeyi bir vecibe addettim. Cenab-ı Hakk'ın yardımıyla onları bulup yakalayacağım. Ümit ediyorum. Bu telgraf İstanbul'a ulaştığı zaman ben kulunuz yola çıkmış ve maksadıma vasıl olmuş olurum."

Sultan üzerine bu telgraf büyük bir tesir etti. Gözleri sevinçten parlamaya başladı. Birdenbire ihtiyar büyücünün muzafferane bir surette sevinçli çehresine baktı.

Sultan İzzet Paşa'ya memnun bir çehre ile:

-Ben zaten bu telgrafın içinde yazılı olanlardan haberdar olduğum gibi onun teferruatı da bence malumdur. Zira bana gelen telgraflar değil insanüstü vasıtalar iledir.

-Efendim af buyurunuz söylediklerinizi anlayamadım.

-Şu telgrafın içindeki bilgileri az önce Abdülhamid teferruatı ile söyledi.

-Acayip şey!

-Onlar utansınlar. Ebul Hadi yani takibi değil, firarilerin yakalanacağını dahi söyledi:

Sultan Hadi'ye bakarak:

-Öyle değil mi?

-Evet öyle! dedi ve;

-Kulunuz bu keşfiyatı yaptığında hiçbir bilgiye sahip değildi.

Sultan hafif bir tebessümle:

-Ben de senin ücretini fazlasıyla vereceğim.

-Allah-u Teala sultanıma uzun ömürler ihsan buyursun!

-Artık gidip istirahat et, seni çok yorduk.

-Sizin iradenizi icra eden hiç yorulmaz, diyerek dışarı çıktı. Abdülhamid Han İzzet Paşa ile yalnız kaldı ve;

-Bu adamın harikulade bir kuvvete sahip olduğuna ve ruhlar ile münasebette bulunduğuna inanıyorum.

-Evet! Öyledir! Kulunuzda sizin fikrinizdedir. Eğer böyle bir kudrete sahip olmasaydı bizim hiç haberdar olmadığımız Sami Bey'in takibatını açıklayamazdı.

-Şimdi suçlu kaptan hakkında lüzumlu vesaiti karar altına alalım. O adam belki de gizli komite azasındandır.

Şimdi zaptiye nazırının kaptanın ikamet etmekte olduğu evi gözetleme altına alarak orada bulunanları yakalayarak haneyi araştırması elzemdi. Bundan başka kaptan ile görüşmüş veyahut münasebette bulunanları da tevkif etmeli. Bu arada zaman kaybetmemelidir.

-Başüstüne efendimiz! Bu andan itibaren lazım gelen emirleri vereceğim.

-Bundan başka sonunda telgraf ile Süveyş'ten vapurun İstanbul'a geri gelmesini emredip Çanakkale girişinde kaptanın yakalanarak şiddetli bir gözetleme altında buraya getirilmesine dair ilgililere lazım olan emirleri dahi telgraf ile bildiriniz.

-Hemen şimdi ne lazımsa yapacağım.

Sultan yavaş yavaş hırslanarak;

-Kaptan ile varsa suç ortakları adaletin pençesine teslim edilmelidir.

-İnşallah hepsinin de sayenizde cezasını veririz.

-Haydi! Şimdi emirlerimi yerine getirmeye koş!

Abdülhamid Han'ın sevgili katibi mütevazi bir surette sultanı selamladıktan sonra dışarıya çıktı.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:
ÇÖLLER İÇİNDE

Sami Bey atıp, tutan veyahut aldatıcı bir kimse değildi. Her ne kadar hafiyelik gibi bir vazifeyi yapmışsa da, onu şecaat ve sadakatle icra etmişti. Bu adam seçmiş olduğu mesleğin, namuslu bir meslek olduğuna emin bulunuyordu.

İstanbul'dan bile hafiyelik ile Sultan'a karşı çıkanları hürriyetperver diye adlandırılan düşünceye sahip olanları takip edip, gözetleyerek, Abdülhâmid Han'a büyük hizmetlerde bulunmuştu.

Bir defa, bir evde beraber oturdukları halde askerlik mesleğinde bulunan hususunda hürriyetperver fikirlere sahip olduğundan dolayı, onu Sultan'a bir jurnalle bildirmeye hiç tereddüt etmemişti.

Sultan Hamid verilmiş olan bu jurnal üzerine, eniştesi Fizan'a sürgün edilmiş, kız kardeşi dahi yüreğinin acısından ölmüştü.

Kendinin sahte dostluğuna kapılıp, akılsızcasına adi konuşmalarda hürriyetperverâne fikirler ifade ederek, Sultan'ı

tenkide ve alaya cüret etmiş olanlar dahi Sami Bey vasıtasıyla hemen devrin yönetimine fevdi olunmuşlardı.

Sami Bey böyle bir yapıya sahip olduğundan, kendisinden herkes korkmaktaydı. Kardeşleri bile kendisiyle görüşmekten sakınırlardı. Zira kendilerini dahi ele vereceğine emin bulunmaktaydılar.

Herkes Sami Bey'in mevcudiyetinden korkarak, ona yaklaşmadıklarından, artık yalnız bir ömür sürüyordu. Bu hal onu daha şiddetli olmaya ve davranmaya sevk ediyordu.

Karşısına çıkanın tehlikeli şeyler olduğunun çehresinden anlamak isteyerek, hemen Saray'a bildirmek arzusunda bulunurdu.

Dört sürgünler ile beraber gidip, büyük bir mükafata mukabil onları gözetlemek üzere, kendisi bu göreve tayin olunduğu zaman, bu işe çok memnun oldu. Zira şu son vakitlerde Efendisi Sultan'a mühim bir hizmet edememiş olduğundan dolayı, kendine şüpheli bir nazarla bakılmaktaydı.

Şimdi Yıldız Sarayı'ndan uzaklaşarak, Sultanın pençesine atmak üzere yeni kurbanlar bulacağını ümit ediyordu.

İlk günlerden beri İstanbul'un sıkıntılı muhitinden ve hafiyelerin korkusundan uzak ve deniz üzerinden serbestçe söylemeyi düşündüğünü açıktan açığa ifade etmek üzere cesur olan Osman Kaptan'a gözünü dikmişti.

Süveyş-Kanalı'ndan sonraki firarda, kaptanın vücudunun büsbütün ortadan kaldırmak için lüzumlu tedbirleri almıştı. Zira birdenbire vaki olan firardan dolayı çok müteessir olmuştu. Zihnen;

-Eğer bu vesileyle Sultanımıza bir mühim hizmet yapacak olursam, şeref, namus, itibar, servet, velhasıl her şeye sahip olabilirim, demişti.

Fakat bu hizmeti icra için firarileri tekrar ele geçirerek, onları yine Sultan'a teslim etmek icap etmekteydi.

Hakikaten bu teşebbüs pek güçtüyse de mükafat pek büyük olacağından, Sami Bey denemeye hiç tereddüt etmedi.

Tarif etmiş olduğumun üzere Süveyş'te yanında bulunan para ile birkaç saatte serseri bedevilerden bir çete teşkil edip, bizce malum bulunan telgrafı İstanbul'a çektikten sonra, bu çete ile takibe başlamak üzere Asya taraflarına geçti.

Sami Bey daha önce Bağdat ve Beyrut da memuriyet yaptığı için mükemmel surette Arapça biliyordu. Bedevilerin dahi hallerine vakıftı.

Takibin maksadını birkaç kelime ile tarif ederek, Sultan'ın hizmetine dahil olduklarını, eğer başarı gösterirlerse, büyük mükafatlara mazhar olacaklarını peşinen, bu taahhütlerden başka hepsine birer miktar para vermişlerdi.

Sami Bey alelacele teşkil etmiş olduğu çetesiyle Asya cihetine geçtiği zaman, bedevilerin reisi olan dinç ve nüfuzlu Şeyh Salah ile küçük bir müzakerede bulundu.

-Zannedersem teşkil etmiş olduğumuz çete işini başarıyla sona erdirmek için kati değildir.

-Firariler kaç kişilerdir?

-Dört kişi sürgünler, bunlardan biri kadın, beş kişi arkadaşları, beş kişide onları kayığa alıp, sahile çıkaranlar, demek ki: Toplam on iki kişiler olduğu halde, biz yalnız yedi kişiyiz.

-Evet! Haklısınız! Daha başka arkadaşlar bulmak lazım.

-En az beş kişi daha bulmalı ki; hiç değilse kuvvetler eşit olsun. Bundan başka bu firarilere yürüyerek yetişmek mümkün olmadığından, develeri kira ile tutmak veyahut satın almak gerekecektir.

-Para bana, lazım olanı da tedarik etmek sana aittir.

-Ortada para olursa, her şey kolaylaşır.

Sultanın sadık bendesi cevap olmak üzere elini cebine götürerek, bir avuç altın çıkarıp, bedeviye uzattı. İhtiyar Arap al-

tınları görür görmez, gözleri parıldayarak altınları hemen yünden yapılı kuşağına doldurdu ve sonra;

-Haydi işe başlayalım! dedi.

Küçük çete seri adımlarla kumsal ve düz ovadan yürümeye başlayıp, bir saat sonra bir küçük köye ulaştılar. Etrafta hurma ağaçları görünüyordu.

Şeyh Salah, sonunda köyün ihtiyarlarını başına toplayarak, gizlice müzakere etmeye başladı. Sami Bey ise fevkalade yorulmuş olduğundan dolayı, bir ağaç altın da istirahat ediyordu. Müzakere neticesi şöyle oldu.

-Akşamüzeri on iki deve, altı silahlı Bedeviler köyün kenarında beklemekteydiler.

Çete böylece daha fazla kuvvetlenerek yola çıkıp, çölün iç taraflarına yönelerek, seri adımlarla ilerleyip kumsal ovalarda gözden kayboldular.

Uzunca bir mesafe katettikten sonra, Sami Bey Bedevilerin reisine yaklaşarak:

-Şeyh Salah! Böyle alel usul giderek, firarilerin izini nasıl bulacağız?

-Siz hiç merak etmeyiniz! Çölde bizden başka herkes yolunu şaşırabilir. Fakat biz buraların her tarafını o kadar ince ve derinlemesine gözden geçirmişizdir ki; Gözlerimiz kapalı yolumuzu bulabiliriz.... Bundan başka, bu çölden geçmek üzere yanlış bir yola sapmaya hiç korku yoktur. Mesele firarilerin çölden çıkmadan önce, onlara kavuşmamızdır.

-Bu çölü geçmek için ne kadar zaman lazımdır?

-Develeri seri yürüterek, en az bir gün lazımdır.

-Öyleyse bu çeteyi boş yere teşkil ettik!

-Niçin?

-Zira; takip etmekte olduğumuz firariler on iki saatten beri yola çıkmışlardır.

-Lakin; onlar bizim istikametimize meylederek, yürümeye mecburdurlar. Biz ise doğrudan doğruya ilerlediğimizden, altı saat kadar bir kazancımız olur. O zaman firarilerle aramızdaki mesafe yalnız altı saat kadar kalır.

-Altı saatlik mesafe epeyce bir uzaklıktır.

-Doğrudur! Fakat sizin tasavvur ettiğiniz firarileri götüren Bedeviler olup, deve üstüde saatlerce seyahat yapmaya alışık olmalıdırlar... Ben onların saatte bir durup, istirahat edeceklerine eminim. Özellikle kendileriyle beraber birde yanlarında kadın bulunmaktadır.

Sami Bey Bedevilerin reisinin maharetine hayran olarak:

-O yönden pek haklısınız.... Hareketimizi mümkün olduğu kadar süratlendirelim.....Ben deve ile seyahat etmeye alışmış olduğumdan, benim için korkulacak bir şey yoktur.

Hakikaten çete, Sami Bey'in Bedevilerin Reisi olan Şeyh ile karşılıklı sarf etmiş olduğu bu sözlerden sonra, süratle hareket etti.

Güneş, ufuktan kaybolarak güzel bir serinlik hüküm sürmeye başladı. Çetenin fertlerinde umumi bir sukut mevcut olup, yalnız develerin kum üzerinde ayak sesleri duyulmaktaydı.

Sami Bey vermiş olduğu teminata karşı devenin aralıksız sallanmasından şiddetli bir surette yorulmaya başladıysa da, hiç ses çıkarmıyordu.

Firarilerin arkasından yetişmek arzusu o kadar şiddetliydi ki; her türlü işkence ve ızdırap gözüne görünmüyordu.

Şeyh ve arkadaşları develerini devamlı surette ileriye sürerek, arada-sırada geri kalan Sami Bey ile birleşmek üzere geri dönmeye mecbur oluyorlardı.

Artık gece her tarafı istila etmişti. Fakat sema o kadar berrak bulunuyordu ki; hudutsuz çöl açık surette görünmekteydi. Dört saatten beri böyle ilerledikleri halde henüz bir ize rastlayamamışlardı.

Şeyh Salah'ın sözlerinden fazlasıyla ümit var olan Sami Bey, artık sabırsızlıkla bekliyordu. Hem de kuvvetleri kendi arzusuna aykırı olarak zayıfladığından, yapmış oldukları takibi uzun müddet devam ettirmeyeceğini duyuyordu.

Şu meyus ve ümitsiz hal ile yoluna devam etmekteyken, birdenbire kendini çağırmakta olan Şeyh Selahaddin'in sedasını duydu. Hemen devesini Şeyhin devesine yaklaştırdı. Bedevi Salah Sami Bey'e bakarak şöyle hitap etti.

-Zannedersem maksadımıza ulaştık.

-Nasıl? Ne oldu?

-Uzakta, ufuk siyah noktaların hareket etmekte olduklarını görmüyor musunuz?

Sami bey gözlerini dört açarak; gösterilen yöne doğru dikkatli surette bakmaya başladı. Sami Bey, çöllerde gezen bedeviler gibi uzakları gözüyle görmeye muktedir olamadığından boş yere bakışlarını namütenahi ufka dikkatlice bakmaya yöneltti.

-Hayır efendim! Hiç bir şey göremiyorum.

-Acayip şey! Ben bilakis bir kaç kişinin ilerlediklerini açık bir surette görüyorum. Biraz sonra ise kaç kişi olduklarını da sayacağım. Şimdi develerimizi koşturalım.

Şeyh Salah hızlıca hareket etmeye başladı. Diğer Bedeviler onu takip ettiler. Bu hızlı yürüyüş yarım saat kadar sürdü. Şeyh Salah geriye dönüp Sami Bey'e:

-Evet! Her halde araştırdığınız firariler bunlardır.Artık onları açık surette görüyorum. Hatta kaç kişi olduklarının da saymak mümkündür. On kişiden ibaretler.

Diğer Bedeviler dahi reisleri Salah'ın sözlerini teyit ederek, hep birden:

-Evet, evet, evet!.. On kişi kadarlar. Hem de yavaşça yürüdüklerinden, develerinin yorulmuş olduğu anlaşılıyor.

Sami Bey'de yeniden ufka bakıp, gölgeleri gördü. Bu işe fazlasıyla memnun oldu. Şeyh Salah'a hitaben:

-Evet! Doğrudur! Şimdi bende görüyorum. Onların arkasından bu kadar çabuk yetişeceğimizi ümit etmiyordum. Görünüşe göre yolda bir engele takılıp, biraz durmuşlardır. İşimizin muvaffakiyetle sona ereceği görülmekte. Ve Allah bizimle beraberdir.

Şurasını anlamak isterim ki; gördüğümüz adamlar bizim araştırmış olduklarımıza nasıl kanaat getirebiliyorsunuz?

Şeyh Salah, Sultan'ın sadık adamına hitaben;

-İçerimden bir ses bana gördüklerimizin onlar olduğunu söylüyor. Zaten yarım saat içinde işi anlayacağız. Zira böyle gidişle süratli bir şekilde onlara yetişeceğimizi ümit ediyorum.

Bu konuşma bitip, develerin kumlar üzerinde ayak seslerinden başka bir şey duyulmuyordu.

Sami Bey mümkünü olmayan ızdırabına karşı, fazlasıyla bir sevinç duyuyordu.

Ufuk üzerinde görünen siyah noktalardan, gözlerini başka hiç bir tarafa çevirmiyordu.

Karşıda ufuk üzerinde görünmekte olan noktalar yavaş yavaş büyüyordu.

Şayet görünenler hakikaten firariler olsaydı ne güzel bir tesadüf olacaktı.

Eğer dört sürgünleri ve arkadaşlarını tutup, İstanbul'a götürerek Sultan'a teslim etmeye muktedir olsaydı, ne kadar şan ve şerefe nail olacaktı. Yıldız Sarayı'nda ne kadar mühim bir vaziyet ele geçirecekti.

Bütün kendisini sevmeyenler ve kendisinden nefret edenler kuvvet ve kudretli karşısında baş eğeceklerdi.

Sami Bey bu hülyayı göz önüne getirerek, yeni bir kuvvet kazanıp, devenin devamlı sarsıntılarından kemiklerinin ağrılarını unutmaktaydı. Böyle koşa koşa yirmi dakika kadar daha ilerlediler.

Şimdi artık uzaktan görünen gölgeler hakiki eşkâllerini göstermekteydiler.

Yalnız Şeyh Salah biraz önce görmüş olduğu adamların adedini yanlışlıkla on demişti. Hâlbuki onların sekiz deveden ibaret olduğunu Sami Bey Şeyh Salah'a gösterdi.

Şeyh cevâben:

-Evet! Ben yanlış gördüm. Fakat düşmanlarımızın on olacak yerde, sekiz olmaları daha iyi olup, onlara galip geleceğimize emin olabiliriz.

Sami Bey Şeyh'e hitap ederek.

-Onlara yaklaşırsak, nasıl davranacağız?

-İlk iş gördüklerimiz adamların araştırmakta olduğumuz adamların olduğuna emin olmalıyız. Bu yönü tahkik edip, doğru olduğunu anladıktan sonra kendilerine teslim olmalarını ihtar ve eğer teslim olmazlar, karşı koyarlarsa silahla mukabele edeceğimizi söyleriz. Zannedersem onlarla münasebette bulunmak üzere, bundan başka makul bir yol tasavvur olunamaz.

Sami Bey dişlerini sıkarak:

-Doğru söylüyorsunuz! Hakkınız var, dedi. Lakin diğer çete arkadan gelenleri görüp, şüphe ederek, hareketlerini süratlendirmişlerdi. Şeyh Salah da hareketini hızlandırarak:

-Bakınız! Kaçmaya başladılar. Demek ki bunlar tam bizim aradığımız kimselerdir.

İlerde yürümekte olan çete bedevilerin kendilerini takip ettiklerini anlamışlardı. Zira birdenbire istikametle saparak, sol tarafa meylettiler. Şeyh ise bedevilerin başına geçerek, onlara hitaben;

-Haydi! Sizi göreyim!.... Develerinizi koşturunuz.

Öndeki çetedekiler, bedeviler kadar seri yürüyemedikleri için, iki çete arasında mesafe gittikçe azalmaktaydı.

Yarım saatlik bir ilerleyişten sonra, ilerde bulunan çete birden bire durdu. Şeyh salan adamlarına hitap ederek;

-Kaçamayacaklarını anladıklarından şimdi mukavemete hazırlanıyorlar.

Zannedersek, Bedevilerin reisi olan Şeyh'in sözlerini ispat etmek üzere, karşı taraftan birkaç el silah atıldı. Kurşunlar sıçrayarak, bedevilerin başları üzerinden geçti.

Şeyh kendi dahi silah ile mukabele ederek, bedevilere hitaben;

-Sizde ateş açınız!

İki çete arasında artık kavga başlamıştı. Bu silah patırtısı on dakika kadar devam edip, iki taraftan da ölen olmadı. Şeyh Salah sesini yükselterek:

-Daha fazla yaklaşmaya gayret edelim ki; kurşunlarımız maksadına vasıl olsun!

Biraz daha ilerlediklerinde yeni ve şiddetli bir silahlı çatışma daha başladı. Bu defa bedevilerden biri yaralandı. Devenin sırtından aşağı yuvarlandı. Şeyh yere düşene bakıp, hitap ederek;

-Ebu Hasan yaralandın mı?

-Evet! Ama almış olduğum yara beni öldürmez.

Karşıdan atılan başka bir kurşun Şeyh Salah'ın yanında olan başka bir bedeviyi yere serdi. Böylece verilmiş olan iki kurban bedevileri daha fazla bir galeyan ve heyecana getirerek, arkadaşlarının intikamını almak üzere daha şiddetli kurşun atmaya başladılar.

Bu hezimet Şeyh Salah'ı bir an ümitsizliğe düşürdü. Vahşice başını sallayarak:

-Karşımızdakiler bizden daha iyi silah kullanıyorlar, çok güzel nişan almaktalar.

Hakikaten Sami Bey'in çetesi iki kişi kaybettiği halde, diğerlerinde henüz hiçbir zayiat yoktu.

Şeyh Salah arkadaşlarına hitaben:

-Daha fazla yaklaşmak lazımdır. Aksi takdirde hiçbir şey yapamayarak birer birer burada düşeceğiz. Allah yardımcımız olsun!

Bu sözleri müteakip, bedevi çetesi hareketlerini süratlendirmeye başladı. Sami Bey ise yorgun bir halde ancak devesini yürütebiliyordu. Kuvvetini elden bırakmamak için gayret gösteriyordu. Bir ara olduğu yerde durdu. Kavgaya karışmak istemedi. Ama bunun kalleşlik olacağını ve bedevilerin moralini bozacağını anlayarak, onların arkasından yürümeye ve kavgaya katıldı. Böyle bir vahşi hücum karşıdakileri çok şaşırttı. Onlarda yerlerinden bir adım kımıldamayarak, silahlarla mukavemete devam ettiler. Bu defa kurşunların sık sık atılmasından dolayı bedevilerden iki kişi daha yere yuvarlandı. Başka bir kurşun üçüncü bedeviyi yere serdi. Şeyh Salah birden bire devesini geriye çevirerek.

-Arkadaşlar kaçınız, dedi.

Kendilerinden beş kişi yaralanmış veya ölmüş olduğundan, ihtiyar takibi artık devam ettirmenin mümkün olmadığını gördü. Düşmanın silahlarının hem mükemmel olması hem de güzel nişan almaları, kendilerinden kuvvetli olduğu açıkça görülüyordu. Onun için firar emrini verip, kendi dahi diğerlerine örnek olmak üzere, geri dönüp, seri bir şekilde devesini sürmeye başladı. Diğer bedevilerde böylece geri çekildiler.

Sami Bey geri dönmeye mecbur olup, meyusâne bir hırsla bedevilerin arkasından gidiyordu.

Karşı çete bir an hareketsiz durup, silâh atışını kestiler. Biraz durduktan sonra, müzakere edilip, bedevileri takip etme kararı verdiler. Peşlerine düştüler. Salah ve adamları uçsuz bucaksız çölde tarumar oldular.

Bedevilerin birdenbire böyle tarumar olması, takip etmekte olan çeteyi şaşırtarak, artık komiteci çete dahi bedevilerin arkasından koşmaktan vazgeçtiler.

Yalnız takip çetesinden biri Sami Bey'in tek olarak geri kaldığını görerek, devesini ileri sürdü.

Sami gelmekte olan düşmanı görüp kaçmak istedi. Fakat kaçacak takati kalmadı. Binmiş olduğu deveye ancak birkaç darbe vurabildiyse de, zavallı hayvan nereye gideceğini şaşırmıştı. Bu arada bedeviler büsbütün gözden kaybolmuşlar, yalnız ufukta siyah siyah noktalar müşahede edilmekteydi. Birdenbire Sami Bey'in arkasından bir silah patladı. Sonra bir daha ve bunu müteakip, üçüncü bir kurşun, Sami Bey'in bindiği deveyi çökertip, yere devirdi, kurşunlar deyi ayaklarından yaralamıştı.

Sami Bey deveden aşağı yuvarlanınca, tüfeğini aramaya başladı. Lakin tüfeği bulup, onu yerden almak üzere, bir kurşun gelip, sağ kolunu yaraladı. Keskin bir feryat ile sol elini yaralı olan koluna götürdü. Öylece kımıldamaksızın olduğu yerde kaldı. Onu vuran gelip, devesinden indi ve tabancası elinde yaklaştı ve;

-Yerinden kımıldama seni mahvederim!

Şaşırmış olan Sami Bey:

-Benden ne istiyorsun?

Onu vuran ise yanına gelinci:

-Vay! Sami Bey siz misiniz? Öyleyse düşüncelerimiz de yanılmamışız.

Sami onun vapura kadın kılığında binenlerden biri olduğunu anlayarak;

-Evet! Benim.

-Zannedersem. Siz maliye memurluğu vazifesiyle Arabistan'a gidiyordunuz. Gece vakti bu çöllerde ne işiniz var?

Sami Bey yaralı olan kolunu tutarak, ve gözü daima yanında olan ve kum üzerinde duran tüfeğe baktığı halde:

-Eğer yanılmıyorsam sizde Cibuti'ye geçmek üzere Cidde'ye gidiyordunuz. Şimdi siz bu çölde ne arıyorsunuz?

Genç adam Sami Bey'in gözünün ne tarafta olduğunu görüp, hemen yere eğilerek, tüfeği aldı ve karşıya atıverdi.

Bu sefer Sami bey sol eli ile arkasından tabancasını çıkararak, gence doğru tutup, ateş etti. Fakat vuramadı. İkinciyi yaptı, ateş edemedi. Muhatabı genç hemen üzerine hücum ederek, elinden tabancasını aldı ve Sami'ye dedi ki:

-Kanaatimce şimdi sükunetle görüşebiliriz.

Sami cevap vermedi.

Genç ise sözüne devam ederek;

-Bizi takip etmek için geldiğinizi biliyorum. Diğer arkadaşlarınız kimdir?

Sami Bey cevaben:

-Beni yalnız bırakıp, kaçan alçaklar!

-Söylediğiniz mühim bir sözdür. Arkadaşlarınızın kim olduğunu açıkça söyleyiniz! Özellikle beni aldatmak zahmetinde bulunmayasın. Zira şu anda hayatın elimdedir.

Yarası hafif olan Sami Bey kum üzerinde yerleşip, muhatabına:

-Seni aldatmaya hiç lüzum yok! Evet! Sizi takip ederek, sürgünleri ele geçirip resmi hükümete teslim etmeyi düşünüyordum.

Onları gözetlemekle vazifeli olduğumdan, bu konuda elimden geleni yapmak memuriyetimin gereğiydi. Bunun için vapur Süveyş'e geldiği zaman, hemen bedevilerden bir çete teşkil edip, yola çıktım. Hakikat bundan ibarettir.

Şimdi artık ben silahtan mahrum ve sende silaha sahip olduğundan, istediğini yapabilir misin?

Genç Sami Bey'e bakarak dedi ki:

-Her şeyi halisane bir surette itiraf ekmiş olduğundan dolayı çok memnunum. Şimdi layık olduğun cezayı çekmeye hazır ol!..

Sami Bey mahzun bir sesle:

-Ne demek istiyorsun?

-Şunu demek istiyorum ki gizli komite azasından olduğum için, layık olduğunuz cezayı vermeye memur tayin olunmuştur. Ve şimdi bu vazifemi yapacağım.

Sami Bey, sesini yükselterek:

-Ne diyorsun? Kendimi müdafaa etmeye hiçbir surette muktedir olamayan ve kolundan yaralı olup, ayakta durmaya bile kudretli olmayan bir adamı böyle soğukkanlılıkla öldürebilir misiniz? Zira; senin yaptığını adi bir katil bile yapmaz. Bu bir cinayettir.

-Fakat bizi böyle çöller içinde takip etmek üzere seni buraya gönderene sadıkhane bir surette hizmet etmekte olduğun Sultan'ın ne türlü hareket ediyor?

Her gün her saat silahsız, müdafaasız adamları öldürmüyor mu? Acaba eğer birisinin eline düşseydin, başka türlü mü hareket edecektik?...

Sami Bey cevap vermedi. Genç ise sözlerine devam ederek:

-Şu saatte seninle görüşmekte olanın kim olduğunu biliyor musun?...

Evet! Ben Harbiye Mektebi talebelerinden biriyim. Senin gibi alçak hafiyelerin vasıtasıyla yakalanmış mahkum ve bir çok ızdıraplara maruz olmuş ve sonuçta gizli öldürülmek üzere eli ayağı bağlı denize atılmıştır.... Birkaç arkadaşlarla beraber bu felaketten bir mucize eseri kurtularak hayatımızı ve canımızı hürriyet ve vatan yoluna feda etmişizdir.... Şimdi ise vatan ve ulviyet namına, sana müsamaha ile merhamet etmemi istiyorsun?

Sizin bütün hayatınız hıyanet ve alçaklıkla yüzlerce günahsız insanlarımızı ızdırapla öldürmekten başka bir şeye yaramadığı gibi vatanı dahi yok olma durumuna götürerek çok vahim bir cinayet işliyorsunuz...

Sen acaba şimdiye kadar kaç günahsız insanın kanını dökmüşsündür? Kim bilir?

Vicdanında yaptığın hainliklerden dolayı ne kadar ağırlıklar ve günahlar vardır.

Senin alçak mevcudiyetine acaba mezarlardan ne kadar lanetler okunuyor? Seni gebertmek bir cinayet değil, Allah'a makbul bir duadır.

Genç bu sözleri söyledikten sonra belinden tabancasını çıkararak Sami Bey'in alnına doğru tuttu.

Sami'nin korkak gözleri karşısında ölümün korkunç ve mümkün olmayan tehir hayali dikilmekteydi. İşitilmeyecek bir sesle:

-Beni affet, dedi.

Fakat genç üç kere aralıksız ateş ederek:

-Eğer layık görürse seni Allah affetsin.

Sami'nin ricasına cevap verdi. Sami Bey ise hızlı bir surette yere yuvarlandı.

Artık Sami Bey'in daha önce kurmuş olduğu hayalleri, şanı, şerefi, servet hakkındaki düşünceleri bitmişti.

Genç; Bir an ayakları altındaki cesede bakarak zihnen şöyle düşünüyordu:

-Bu cinayeti dahi Abdülhamid'in hesabına geçirmelidir.

Sonra, ayakları üzerine çöküp eğilmekte olan devesine yaklaştı ve bindi. Deveyi kaldırıp, hızlı bir surette çölün karanlığında kayboldu.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM:
KOMİTE FAALİYETTE BULUNUYOR

Şimdiye kadar tarif etmiş olduğumuz olaydan bir ay sonra Kânunisâni 1905 tarihinde her tarafta soğuk hüküm sürüyordu. Akşama kadar aralıksız kar yağmış olduğundan, sokaklar bir beyazlığa bürünmüştü.

O akşam karanlık iyice bastıktan sonra kar daha şiddetli bir surette yağmaya devam etti.

Bu esnada Galata Köprüsü cihetlerinde büyük bir coşma ve telaş ile gürültü mevcut olup, herkes bir saat önce soba etrafında ısınarak istirahat etmek üzere, şiddetli karın yağmasıyla tünele ve tramvay arabalarına doğru koşuyordu.

Köprü başında kargaşalığa karışmış iki kişi birbirlerinin kolunu tutmuş oldukları halde, bir şemsiye ile ilerlemekteydiler.

Bu iki kişiden biri kırk yaşına yakın zayıf, uzun boylu, sakalsız bir adam, diğeri de yirmi beş yaşlarında ateş gibi yanan gözlere sahip, orta boylu, şişmanca birisiydi. Bunlar, köprü tarafından gelerek tramvay hattına doğru ilerlediler. Orada şaşı-

rıp, zannedersin ki, gidecek yerlerini bilmiyorlardı. Biraz durduktan sonra kendinden büyük olan arkadaşına hitaben:

-Bizim için ne tramvay ne de tünel salim bir yer sayılır. Binaenaleyh yürüyerek Beyoğlu'na çıksak iyi olur.

-Bende öyle zannediyorum. Fakat bu kadar soğuk havada Beyoğlu'na kadar yürümek pek hoş bir şey olamaz.

-Önemi yok! Daha kötü felaketlerden kurtulmuş olmak için, şu küçük sıkıntıya katlanmak daha iyi.

Bu karşılıklı konuşulan sözlerden sonra iki arkadaş yüksek kaldırım'dan Beyoğlu'na doğru yürümeye başladılar. Soğuktan ve kardan fevkalade üşüyerek, ısınmak üzere seri adımlarla ilerlediklerinden on dakika tünel başı tarafına ulaştılar. Böyle soluk soluğa yürümek kendilerini kuvvet ve kuvvetten mahrum etmişti.

Genç arkadaşından yaşça küçük olduğundan onun kadar kuvvetli değildi. Durdukları zaman zayıf ve uzun boylu arkadaşına bakıp, hitap ederek;

-Daha çok yürüyeceğiz. Bende ise yürümekte derman kalmadığını bilmelisiniz... Hiç değilse biraz istirahat edelim.

-Lakin burada kendimizi tehlikeye atmadan, nerede oturabiliriz? Doğru yolun bütün birahane ve kahvehâneleri hafiyelerle doludur.

-Ben yan taraflarda emin bir yer biliyorum.

-Pekala! Madem istirahat etmek fikrindeysen, oraya gidelim.

Böylece iki arkadaş konuşarak Asmalı Mescit Sokağı'na kadar vasıl olmuşlardı.

Genç adam arkadaşıyla sokağa saparak epeyce ilerledikten sonra bir bakkal dükkânı önlerinde durdu ve arkadaşına hitaben:

-İşte burada oturup, biraz istirahat edebiliriz.

Dükkan içerisinde bir köşede üç masa kuruluydu. Bu masaların ikisi Rum ve İtalyan müşteriler tarafından tutulmuştu. Üçüncüsü ise boş kalmış olduğundan, iki arkadaş o masa etrafında oturup, birer konyak ısmarladılar. Uzun boylu küçük arkadaşına hitaben:

-Bu ne mundar yerdir?

-Bilakis! Burada hafiye olmadığından hepsinden temizdir. Serbestçe görüşebiliriz. Hatta burada Türkçe bilen bile yoktur. Zayıf ve uzun boylu olan, daha önceden başlatmış olduğu konuşmaya devam ederek;

-İşte böyle! Ermeni vatandaşlarımız ile münasebetimiz iyidir.

-Evet! Son olarak Cenova ve Paris'te olduğum zamanlarda, uzun mülakatlar ile birbirimize şüpheli nazarlarla baktığımız suizanlar büsbütün ortadan kaldırıldı. İki tarafın dahi netice itibari ile aynı hareketli hedef tuttuğundan, birlikte hareket etmemek budalalık olur.

-Mısır'da nasıldır?

-Orada dahi hakiki itilaf hüküm sürüp, zaten Ermeni komitesi bize yardım etmekte. Bu komitenin teşkilatı ile bizim haberleşmelerimiz yapılıp, memleketin her tarafına gönderilip, dağıtılmaktadır.

Bilhassa Anadolu'da... Ben bile sırf tehlikesiz İstanbul'a girmek üzere onların yardımına müracaat ettim.

-Evet! Doğru söylüyorsun. Fakat teessüfle buraya ulaştıktan sonra kendini gizleyemedin. Burada mevcudiyetin şimdi bütün polisler ve hafiyeler seni araştırmaktadırlar.

Genç, konyak kadehini devirerek:

-Allah Kerim! On beş günden beri buradayım, her gün sokaklarda gezdiğim halde henüz yakalanmadım. Şayet böylece devam ediliyorsa uzun müddet bizim Sultan'ın misafirhânesinden mahrum kalacağım. (Hapishaneyi kastediyor) Üç seneden beri çesnisi ağzımdadır.

Gencin muhatabı sözü değiştirerek:

-Sami Bey'in dün Edirne'den buraya ulaştığını biliyor musunuz?

-Vay! Öyle mi! Hakikaten haberdar değildim. Şimdiye kadar bu havadisi niçin bana bildirmediniz?

-Sokak ortasında böyle şeyleri söylemeye lüzum görmedim. Zaten şimdi kendisini yakinen göreceksin.

-Kendi de orada mı bulunacak?

-Tabii!

-Niçin gelmiş olduğunu biliyor musunuz?

-İhtimal yapılacak iş üzerine müzakere için.

-Ziya nerededir?

-Oda buradadır!

-Öyleyse işlerimiz yolundadır. Sevgili Sultanımız yine güzel ve hoş saatler geçirecektir.

-Zannedersem yorgunluğumu aldım. Burada böyle boş boğazlık edecek yerde, yolumuza devam edelim.

Elde etmiş olduğu malumattan çok memnun olan genç.

-Dur! Bir konyak daha içip midelerimizi ısıtarak dışarıdaki soğuğa mukavemet edebilelim.

Muhatabı gülümseyerek;

-Seni yazında biliriz, dedi.

Mamafih dostunun ısrarına karşı durmayarak bir, iki kadeh daha konyak içtiler. Sonra ikisi birden bakkal dükkânından dışarı çıkıp, arka sokaklardan yollarına devam ettiler.

Her ne kadar kar kesilmediyse de soğuk şiddetli surette hüküm sürüyordu. İki arkadaş Tepe Başından geçerek Tarla Başına doğru ilerlediler. Oradan Taksim itfaiye Alayı mevkiinin arkalarından Dolap Dere'ye geçip, oradan Tatavula yoluyla Feriköyü'ne gittiler.

Oradan kendilerini daha emin addederek, tramvay yoluna çıkıp Nişantaşı'na doğru biraz yürüdükten sonra bir bahçe önlerinde durdular. Bahçenin kafesli kapısı içerden kilitlenmişti.

Uzun boylu kapının çanını vurarak, kendinden yaşça küçük olan arkadaşına:

-İşte! Nihayet geldik!

-Elhamdulillah! Ayaklarımda hiç derman kalmadı. Biraz daha yürümüş olsaydık, yolda kalacaktım.

Bu arada genç bir kız bahçede görünüp demir kafese kadar gelerek, dışarıdaki iki kişiyi dikkatle tetkik etti.

Uzun boylu olan genç kıza hitap ederek;

-Julya! Beni tanıdın mı?

Kız kapının sürgüsünü çekerek:

-Vay! Hüsnü Bey! Siz misiniz! Affedersiniz karanlıkta birdenbire tanıyamadım.

Kapı açılıp, iki arkadaş bahçeye girdiler. Kız ise tekrar bahçeye girdiler. Kız ise tekrar bahçenin kapısını kapadı.

Bahçenin iç taraflarında yapraklar dökülmüş ağaçlar ise çıplaktı. Epeyce büyük bir hane ortada bulunuyordu. Bu hanenin alt kat pencerelerinden ışık görünüyordu.

Yaşlı olan, genç arkadaşına bu hane hakkında şu tafsilatlı bilgiyi verdi:

"bu hane bizim için en emin bir mahaldir. Zira sahibi Avusturyalı bir kadın olup seferethâne ile dostane münasebetleri ve İstanbul'da bulunduğu uçun, hanesi taarruzda korunmuştur."

-Böyle bir hane ele geçirmeyi çok iyi düşünmüşsünüz!

-Bu hanenin bir çok meziyetleri de vardır. Bunlardan başlıcası Yıldız Sarayı'na pek yakın olmasıdır. Hatta üst kattan sarayı görebilmek mümkündür.

Hizmetçi bahçenin kapısın kilitleyerek, seri adımlarla misafirleri içeriye davet etmek üzere hanenin kapılarını açmak için koşmaya başlamıştı. İçeri giren iki misafir karla kaplı olan

paltolarını çıkardılar. Sonra üst başlarını temizleyip, genç kızın yardımıyla sağa doğru ilerlediler. Kız misafirlere hitaben:

-Gelmiş olduğunuzu bildirmek üzere gidiyorum. Lütfen burada biraz bekleyiniz.

Salon sedir ve koltuklu sandalyeler ve sedirlerle süslenmişti.

Köşeye konmuş olan çini sobadaki yanan odunların sesleri işitiliyordu.

Soba üzerine konulmuş bir lamba salonu aydınlatmaktaydı. Bu sıcacık odaya iki arkadaşlar girer girmez, fazlasıyla hoşnut oldular.

Hüsnü Bey arkadaşını sobanın karşısındaki koltuk sandalyesine oturtup, kendi dahi kadife kaplı odun sandığın üzerine yerleşti.

Orada birkaç dakika bekledikten sonra, birdenbire salonun kapısı açılıp, içeriye bir kadın girdi.

Salonda bulunan gençlerden küçüğü içeri giren kadını gördüğü zaman, ansızın oturduğu yerden sıçrayıp, onu karşılayarak mahzuniyetle elini tutup, öptü.

Salona girmiş olan kadın dahi karşılık verip, gencin elinden öperek:

-Vay! Arif! Sen misin?

-Hamdolsun bu günleri görmeye mazhar oldum... Zira, sizi bir daha göremeyeceğimi zannediyordum.

Biraz teamülden sonra, Arif dikkatlice hanımın yüzüne bakarak:

-Saliha Hanım! Ne kadar zayıf düşmüşsünüz?

-Rica ederim! Burada bana Saliha Hanım ismini vermeyiniz. Zira bu taraflarda beni madam Tabuse olarak tanıyorlar.

-Lakin burada yalnız bulunduğumuz esnada asıl isminizi vermekte hiçbir mahzur yoktur.

Hanım gülümseyerek.

-Tabii bir mahsur yoktur. Lakin ağzın alışında, başkalarının önünde de, beni ismimle anarsan olmaz. Hâlbuki beni daima Madam Tabuse diye anmalısın.

Bu sözlerden sonra kendi dahi soba yanında, bir koltuk sandalyesine yerleşerek, yeni gelenlerle sohbet etmeye başladı.

Hakikaten içeri giren Saliha idiydi.

Yavaş yavaş tarif etmiş olduğumuz vakada çekmiş olduğu ızdırap, kendini hiç mağlup edememişti. Her ne kadar biraz zayıf ve istidâd inkılâbısı kendi üzerinde görünüyordu.

Saliha gence teveccühle hitap ederek:

-Niçin bu kadar bana dikkatle bakıyorsun? Acaba çok değişmiş miyim?

-Hayır! Bilakis! Hiç değişmemişsiniz! Bu yönünüz beni hayrete düşürmektedir.... Başınızdan geçen son felaketler üzerine sizi daha zayıf göreceğimi zannediyordum.

-Kocamın ve çocuklarımın ruhları beni daima kuvvetlendirmektedirler. Kuvvetli ve nafizdir ki; en zayıflara bile kudret ve kuvvet verir. Şahsım hakkında bu kadarı kâfi. Biraz daha icra edilecek mühim işler daha yapalım.

Genç Arif Saliha'nın bu sözlerine edibâne muvafakat yüzü göstererek:

-Hangi konular üzerine isterseniz sözü o konuya getirelim.

-Ben size Mısır'dan güzel haberler getirdim. İskenderiye ve Kahire'deki arkadaşlarımız fevkalade bir kudretle çalışmaktadır.

Ermeni vatandaşlarımız ile ittifak edebildik. İşe birlikte başlamışız. Onlar vasıtasıyla gazetelerimizi ve propaganda risâlelerimizi gerek İstanbul'da gerek Anadolu'da tam bir emniyetle tevdi edebilmekteyiz...

Fakat fikri her tarafa yaymakla bir şey olamaz. Böylece fiili bir neticeye ulaşmak mümkün değildir.

Bundan böyle o adam akıllı hareket edip, iş görmek üzere bütün kuvvetlerimizi birleştirerek istibdâda karşı kati bir adım atmalıyız. Kendisine bile vakti bırakmamak için akıllı hareket etmeliyiz.

Ben ve diğer arkadaşım her türlü tehlikeyi göze alarak İstanbul'a geri dönmüş bulunuyoruz.

Saliha, sözlerinden fazla müteessir olan gencin güzel gözleri parıldamaya başlayarak:

-Zaten biz dahi faaliyetimizi icra etmek saatini şiddetli surette beklemekteyiz. Mukaddes vatanımızı mahv ve harap etmekte olan müstebidi, sözle ve yazmakla ortadan kaldırmaksızın yeni bir mesut devir açmanın zor olmadığını biliyoruz.

Saliha bu sefer uzun boylu delikanlıya bakarak:

-Hüsnü Bey! Siz bize nasıl havadisler getirdiniz?

-Bu gün orada olan mektuplar fevkalade ümit veriyorlar. Selânik, Edirne, manastır bizimle beraber olup, faaliyette bulunmak üzere bir işaret beklemektedirler.

Saliha, manidar bir tarzla;

-Pekâla uzaktakilerin bekledikleri işaret kendilerine verilecektir.

Bu arada kapı açılıp, Sai Bey ile Sadık Bey birlikte salona içeri girdiler. (Şafak Gazetesi Muhabiri)

Söze başlayan Sadık, komiteye girişini anlattı. Bu muhabirin ana-babası ve akrabası tarifi mümkün olmayan takiplere maruz kalmışlar. Evleri birçok defa hafiye ve polisler tarafından aranmıştı. Hatta bir kısmı işkence ve ızdıraplar dahi çekti. Sadık, bundan büyük bir azap duyuyor duysa da, onların halası için canla-başla idaneye karşı savaşıyordu. Saliha ise daima Sadık'a şöylece idare-i lisân edip.

-Selâmet vatan hususunda çalışan ve hatta bu uğurda bile feda edilmekte olan bir kimse, bu mukaddes fikirden başka hiçbir şeyi nazarı dikkate almamalı, vatan bizim için bir sevgili

olup, bizden her şeyi unutarak, daima kendi ile meşgul olmamızı talep eder, diyordu.

Hakikaten Sadık, her şeyi yavaş yavaş unutup artık ana-baba-akraba ve dostlarını terk etmiş. Bütün mevcudiyetiyle hürriyetin ulvi emirlerine uyup, çalışıyordu. Sabırsızlıkla fikrinin galip gelmesi için, hayatını feda ederek dakikaya bekliyordu. Şehit olmak azmindeydi. Arkadaşları bunu biliyor ve serbest hareketiyle bir gün kurban olacağını biliyorlardı. Onun için ortaya önemli bir iş çıkınca da, kendisine havale edilmesini istiyordu. Saliha ise onu dizginleyerek, fikrinden geri durduruyordu. O ise kendisine bir iş ve fırsat verilmesini kolluyordu. Bir gün önce Saliha kendisine şöyle seslenmişti.

-Sadık! Gözün aydın! Arzuna muvaffak olacaksın!

Eski Şafak gazetesinin muhabiri Sadık ise:

-Ne var? Ne oldu? diye sormuştu.

Saliha:

-Gayet tehlikeli bir iş var. Bunun yapılması için iki fedakar arkadaşa ihtiyacımız var!

Sadık ise, sevinçle:

-Pekâlâ! Ben hazırım! Başkasını bulmaya da gayret ediniz, dedi.

Saliha ise:

-O da bulunmuştur, deyince Sadık.

-Vay! Sahi mi? Kendisiyle birlikte bulunacağım acaba kimdir?

-Öğrenmek mümkün müdür? Deyince, Saliha.

-Bu gece kendisi sana takdim edilecektir, demişti.

Sadık o gün akşama kadar bu tehlikeli işi ve kendisine yardımcı olacak arkadaşın kim olduğunu düşünerek, dolanıp, durdu. Kendisini nelerin beklediğini bilmiyordu. Zira vazifeyi hemen ve minnettarlıkla kabul etmişti. Eve geldiği zaman, Arif'i görmüş ve onun yanına verileceğini anlamış olup, zihnen:

-Bana yardımcı olacak arkadaş bu olmalı demişti.

Fakat, Saliha böyle bir şey söylemedi. Ve işi anlatarak:

-Burada hepimizde arkadaş ve hem fikiriz. İşimiz ve konumuzu serbestçe görüşebiliriz.

Hüsnü Bey konuşmaya müdahele ederek:

-Nerede bizim diğer arkadaşlarımız? Zannedersem daha iki kişi eksik.

-Evet! Şimdi onlarda gelirler. Lakin bizde sözümüze başlayabiliriz:

Hüsnü, Saliha'ya hitaben:

-Öyleyse sizi dinlemeye hazırız.

Saliha da söze başlayarak;

-Son meclislerimizde, bizimle hem fikir görünüp, birtakım sırları elde ederek, Sultan'a satan hainler hakkında ne gibi bir yol takip edeceğimizi mevzu bahis etmiştik. O hainler tarafımızdan şiddetli surette cezalandırılmalıdırlar. Zira onların casusluğu ile birçok arkadaşımız hayatını kaybetti. Onu için komitemizin kurşun ve hançerleri ile öldürülmelidirler. Bunda hepimiz ittifakız. Lakin onların intikamını alalım derken, başka arkadaşlarımız da hayatlarını tehlikeye atmak doğru mudur? Diye düşünenleri de halen bulmuyoruz. Onun için meclislerimizde biraz tereddüt hakimdir. Bu tereddütleri ortadan kaldırmalıyız.

Saliha bunları söyleyip, biraz sükut etti ve sözüne şöyle devam ederek:

-Bizim şu ihtilalci hayatımızda bizi sadık ve ciddi olduğunu zannetmiş olduğumuz bir arkadaşın alçaklığı ve hafiyeliği kadar, bizi üzecek, ızdıraplar, takipler, mahkumiyetler, sürülmeler görülmemiştir. Onun ciddi ve samimi olduğu zannedilirken, böyle hain çıkması bizi yaralamıştır.

İçlerinden birisi:

-Acaba o deni, alçak kimdir? Biz nasıl böyle bir mahlukun tarafına varamadık ve onu cezalandıramadık?

Saliha Sadık'a da bakarak, kati bir sesle:

-O alçak, hain bizi kaçırmak üzere Mısır'a kadar gelmiş, bizimle beraber hareket etmiş olan Sultan-Hamid'in eski yaveri Ziya Paşa'dır.

Ziya Paşa'nın böyle zikredilmesi Samon üzerine yıldırım darbeleri gibi fevkalade tesir etti.

Hüsnü Bey kendini zapt edemeyerek;

-Ziya Paşa mı? Ne diyorsunuz? Bu adam bizim için birkaç kere hayatını tehlikeye attı. Bizim yanımızda en cesur ve fedekar bir arkadaşımız olarak tanınmıştır. Ona, kendimden daha fazla emniyet duyarım.

Saliha ise sözüne devam ederek:

-Evet! İşte böyle. En fedakar zannedilmiş bir adam ve arkadaşımız, bizi ele verip, gammazladığı için kalplerimiz fena surette kırılmış bulunuyor.

Yaşça hepsinden küçük bulunan arif diğerlerinden fazla itilalini koruyarak, söze müdahele etti.

-Acaba şu söylediklerinizdelillerle ispat olunmuş mudur? Yoksa yalnız tasavvurlardan oluşuyor?

-Hayır dostum! Teessüfle bildiririm ki; bir tasavvur olmayıp, acı bir hakikattir....

Ziya Paşa beş gündür İstanbul'da bulunup eski görevine büyük lütuf ve ihsanlarla geri dönmüştür.

Abdülhamid'in bu ihsanlarına nasıl olup, yapmış olduğu kabahatleri telafi etmek üzere ne gibi hıyanetlerde bulunduğunu şimdi size izah edeceğim.

Sadık, üzüntülü bir şekilde elini alnına götürerek;

Aman Yarabbi! Ne gibi şeyler ve ne gibi hakikatler işitiyoruz?

Saliha:

-Vapurdan firar edip, çölün yolunu tuttuğumuz zaman kaçmamızı en fazla Ziya Paşa'nın kolaylaştırılmış olduğunu ve hatta firar programını Maklayn ile beraber hazırlayıp, paraları dahi kendi cebinden vererek, bu programı icraya koyduğunu bulursunuz....

Sadık:

-Evet! Bütün bu olaylara vakıfım. Zira dört sürgünlerden dahi biri bendim.

Ziya Paşa'nın bu firarı başarıya ulaştırmak üzere kendi cebinden dört beş yüz lira kadar bir meblağ harcadığını biliyorum.

Saliha:

-Ziya Paşa yalnız bu fedakarlık ve cömertlikle kalmayıp, ondan sonra çöllerde birkaç gün serseri bir şekilde dolaştık. İsmailiyye'ye geri dönüp, ordan dahi Kahire'ye gittiğimiz zaman, yine bütün bizim masrafımızı Ziya Paşa verdiği gibi, Maklayn'a dahi bir hediye vererek, bu adamı kendi ailesine gönderdi. Çünkü o asil zatın yardımına lüzum yoktu.

Sadık cevaben:

-Söylemiş olduğunuz sözlerin hakikatini biliyorum.

Evet! Lâkin burada bulunan diğer arkadaşların bu cihetlerini bilmediklerinden, hepsini dahi meseleyi yerli yerince bilmeniz için söylüyorum. Bir hatta Kahire'de kaldıktan sonra arkadaşlarımız komiteye ait işleri tesviye etmek üzere muhtelif mahallere gittiler.

Sadık! Sen dahi Cenova'ya doğru yola çıktın. Oradan da Yunanistan'a geçip Selanik'e geçecektik. O sırada Kahire'de ben ve Ziya Paşa yalnız kalıp, faaliyetimize devam etmekteydik. Ziya Paşa daima fedakar bir kudret gösterdiği için, kendi hakkında muhabbet ve teveccühüm günden güne artmaktaydı. Bir gün beraberce yaşamakta olduğumuz haneye mahzun ve kederli bir halde geri döndü. Bu hüzün ve keder beni taaccuba

düşürdü. Zira en korkunç saatlerde bile daima şevk ve sevinçle görüşüyorduk.

Birdenbire meydana gelen bu değişikliğin sebebini anlama üzere, birkaç sual sordumsa da, tereddütlü cevaplar vermiş olduğundan artık bir şey sormaya gerek görmedim.

Böylece tedricen soğukluğu artmaya başladı. Saatlerce yalnız kalırdı. Yanımıza geldiği zaman daima sükut edip, kederli halde bulunuyordu.

Ziya Paşa'nın bu halinden büyük bir ruhi buhrana düştüğü açık bir surette görünüyordu.

Fakat kendi sırrını daima saklayıp, hiç kimseye bir şey bildirmiyordu. Ben birkaç defa kendini söyletmek üzere denemeye kalkıştımsa da sorularımın kendini tazyik ettiğini görüp, artık vazgeçtim.

Ziya Paşa'nın bulunduğu şu ruhi buhran esnasında arkadaşlarımızın mühim bir iş için Paris'ten çağırttılar. Benim için bu hâl pek ziyade memnuniyete şayandı. Hemen kendisine, çabuk gitmesini, belki seyahat ve tebdili memleket bir zamandan beri üzerine baskı yapmakta olan sebebi bilinmeyen hüzün ve kederi ortadan kaldırırlar dediğim zaman Ziya Paşa laubali bir çehre ile:

"Kederli olmaya ve mahzun bulunmaya hiçbir sebebim yoktur." dedi.

Sonunda, sözü uzatmayayım, Paris'e gitti. Orada komitemizin en büyük temsilcisi ve kurucusu bulunan Hakkı Bey ile birtakım mühim işler üzerine müzakerelerde bulundu. Ben daimi olarak Mısır'da iken hakkında haberler alıyordum.

Hakkı Bey gizlice İstanbul'a gittiği zaman kendi dahi bomba ve dinamit imalinin tecrübelerini gözetlemek üzere Bulgaristan'a geçecekti ve ondan sonra da Paris'e geri dönecekti.

Ben ise Hakkı Bey ile teşrik-i mesai yapmak üzere İstanbul'a gelecektim.

Bütün bunlar kati surette karalaştırılmış olduğu surette İstanbul'a geldim. Benim gibi Hakkı Bey'de İstanbul'a gelmişti.

Saliha bir an sükut etmişti. Şu uzun izahat kendini yormuştu. Sonra bir kadeh su içerek sözüne şöyle devam etti.

-Buraya ulaşmam ancak birkaç gün olmuştu ki; bir de Edirne'de bulunan Sai Bey'den şu meal ile bir mektup aldım.

"Ziya Paşa'dan kendinizi kollayınız. Bizi ele vermiş veyahut ele vermek üzeredir. Halin hakikati meydana çıkmayınca kendine yeni sırlar bildirmeyiniz."

Bu mektubun beni ne gibi müthiş bir haleti ruhiyeye düşürdüğünü tasavvur edebilirsiniz. Gözlerime inanamıyor fakat Sai Bey'in dahi küçük bir şüphe ile Ziya Paşa gibi bir arkadaşa böyle iftirada bulunmayacağına emindim. Bir taraftan şahsi müdafaalarımız için lazım gelen tedbirleri hazırlamakla beraber hemen Sai Bey'e yazdığı mektup hakkında İstanbul'a gelmesi için rica da bulundum. Sai Bey iki gün sonra geldi.

Sai bey Saliha'nın sözüne müdahele ederek;

-Şimdi affedersiniz, hanım biraz istirahat etsin de, Ziya Paşa hakkındaki şüphelerini bütün teferruatıyla arz edip, onun başladığı sözleri ben devam edeyim.

Hüsnü cevaben

-Evet! Evet!.. Siz devam ediniz, dedi.

-Ziya Paşa Bulgaristan'da bulunduğu zaman ona iştirak etmek üzere diğer bir arkadaşım da beraberinde bulunuyordu. Bu arkadaşımız Filibe'de ikamet etmekte olup Makedonya İhtilalcileri ile münasebette bulunuyordu. Bu arkadaşımız Ziya Paşa(nın teklifsiz ve gizlice meşhur bir kimseyle daima görüştüğünü görür ve Ziya Paşa'ya bu adamın kim olduğunu sorduğu zaman Ziya akrabasından birisi olup İstanbul'dan firar ettiğini söyler.

Bu cevap hakikate yakın bir mahiyette idiyse de, bu arkadaşımızı ikna edemediği için Ziya Paşa'nın görüşmekte olduğu meçhul kimseyi sadık dostu bulunan bir Bulgar vasıtasıyla

gizlice takip ettirir. Ziya Paşa ile arasına görüşmüş kimse Sofia Osmanlı komiserinin hanesine girip çıkmakta olduğu takip neticesinde ortaya çıkar. Bu hâl şüpheleri daha fazla arttırdığından takip ve gözetleme tabii ki o mertebe de şiddetlenir.

Velhasıl orada bulunan arkadaşımız Ziya Bey'in gizlice birkaç defa Osmanlı komiseriyle görüştüğünü dahi bir kaynak vesikadan araştırıp bulunca artık tahammül edemeyip Ziya Paşa'dan hemen meseleyi açıklamak üzere izahat isterse de, Ziya Paşa cevaben:

"Benim işlerime karışmaya kimsenin hakkı ve selâhiyeti yoktur" der.

Birkaç gün dahi gözden kaybolur. Şimdi İstanbul'a gelip, Saray da eski yaverlik görevine devam ettiğini haber almışızdır.

Arif, hanıma hitap ederek:

-Pekâlâ! Acaba şimdiye kadar bir gammazlık yaptı mı?

Saliha cevaben:

-Teessüfle bildiririm ki; evet. Her ne kadar Ziya'nın bizi ele verdiğini duyup, buraya iltica edebildimse de, yazık ki Hakkı Bey yakayı kurtaramadı.

Şimdi sevgili arkadaşımız, diğer yedi arkadaşı ile beraber. Sultan'ın pençelerine düşmüştür.

Bu sözleri duyan Arif ve Sadık büyük hayrete düştüler. Sadık Ziya'nın öldürülmesini söyledi. Buna talip olduğunu bildirdi. Hatta kimsenin karşı koymasını bile dinlemeyeceğini söyledi. Bunun üzerine Saliha sükunutle.

-Böyle bir harekette bulunmaya hiç hakkım yoktur. Komitemize katıldığın günden beri hayatının sahibi sen değilsin...

Sadık ise:

-Fakat, böyle bir hainlikte bulunma arkadaşlarımızı mahvetmededir. Buna tahammül edemeyiz, dedi.

Saliha cevaben:

-Buna tahammül edip, layık olduğu cezasını vermeyeceğimizi kim düşünebilir?

Hüznünden titremekte olan Sadık teskin edildi. Fakat Hakkı Bey'in ise daima arkadaşlarını tehlikelerden uzak tuttuğunu hatırladıkça üzüntüsü dinmiyordu.

Saliha; birçok tehlikelerden sonra tekrar İstanbul'a geri geldiği zaman, kendi dahi birlikte faaliyet göstermek için İstanbul'a gelmiş ve şimdi bir arkadaşının ele vermesiyle Hakkı Bey (oğlu denize atılmış ve Saliha'yı evinden almıştı) Sultan'ın eline tevdi ediliyordu.

Hüsnü Bey Saliha'ya hitaben:

-Acaba yakalandıktan sonra ne oldu? Şimdi nerededir?

Saliha cevaben:

-İşte biz dahi bu yönü araştırmak üzere çalışacağız. Şimdi yalnız yakalanıp Saray'a götürüldüğünü biliyoruz. Orada birkaç gün kaldığı malumsa da, hali hazırda nerede bulunduğu meçhuldür. Ne sürgüne ne de hapishaneye gönderilmediğine emin olabiliriz. Bu yönü Zabtiye Nezâreti'nde ve Saray'da bulunan arkadaşlarımız söylemişlerdir.

Sadık:

-Belki de Hakkı Bey'i gizlice öldürmüştür, dedi.

Saliha

-Hayır! Daha o cinayet icra edilememişse de, icra olunması ihtimal dahilindedir.

Şayet bir Saray da bulunan canavarları korkutmak üzere, kuvvetimizi onlara göstermezsek, mutlaka Hakkı Bey'i öldürmeye cesaret edeceklerdir.

Gittikçe sabrı tükenmekte olan sadık ise:

-Zaman kaybetmeden işe başlamalıyız.

Saliha, sukünetle:

-Tabii işe başlayacağız. Zaten şu mühim meseleyi araştırmak üzere bu gece burada toplandık. Bugün icra heyetimiz

toplanıp, birtakım karalar vermiştir. Şimdi bunları size tebliğ edeceğim.

İlk önce bu kadar açık surette bizi ele verdiğinden dolayı Ziya Paşa'yı ölüm ile cezalandırmak kararlaştırılmıştır.

İkincisi; kararımız arkadaşlar vasıtasıyla icra safhasına konulacaktır. Başarımız ilk kararın gerçekleşmesine bağlıdır. Onu öldürtmeye muvaffak olabilirsek, diğer çalışmamızı daha da kolaylaşacaktır.

Artık Ziya Paşa hayatta bulunduğu sürece bizim için tehlikelidir. Zira hepimizi çok iyi tanır. Sırlarımızın ortağıdır. Şimdiye kadar fazla kötülük yapmadıysa da, sonunda en büyük kötülüğü yaptı. Hakkı bey'i arkadaşlarıyla beraber yakalattı.

Eğer Ziya Paşa'nın layık olduğu cezasını veremezsek başımıza pek büyük tehlikeli bir felaket açabiliriz.

Hüsnü müdahele ederek:

-Söylediklerinizi çok doğrudur.

Saliha ile sözüne devam ederek;

-Ziya'yı öldürmek görevi Sadık ve Arif Beylere tevdi edilmiştir. Onlara birer arkadaşımız dahi yardımda bulunacaktır!

Sadık söz alarak:

-Söylediğiniz arkadaş kimdir? İsmini verebilir misiniz?

Saliha cevaben:

-Münasip vakit geldiği zaman, onu da bildireceğiz. Şimdi size verilen şu vazifeyi yerine getirmeyi kabul ediyor musunuz?

Eski muharrir Sadık ayağa kalkarak şevk ve sevinçle şöyle söylüyordu.

-Arif! Sen ne gibi bir vaziyette bulunuyorsun?

Genç Arif ise cevaben:

-Verilen vazifeyi icra edeceğim.

Sadık:

-Kendi arzunla mı?

Arif soğukkanlılığını muhafaza ederek:

-İnsan verilen vazifesi kendi arzusuyla icra etmelidir.

Saliha, Arif'e hitaben:

-Aferin! Senin bu sözlerini dostumuz Sadık'ın şaşaalı sözlerinden daha fazla sevdim, dedi.

Sadık bu sözlerden memnun olmadıysa da, Saliha'ya olan saygısından ileri gitmedi. Şöyle bir idareli söz söyledi:

-Faaliyet saati geldiği zaman göreceğiz.

Saliha:

-Bu konuda şüphem yoktur, deyip Sadık'ın gönlü aldı.

Saliha sözüne devam ederek:

-Şimdi artık her şeyi anladığınız ve gizli komitemizin sizden ne türlü hizmetler beklediğini biliyorsunuz. Hürriyet şehitleri arasında faaliyetinizle bir mevki kazanmaya gayret ediniz.

Sadık, Saliha'ya hitaben:

-Mukaddes vazifemizi yerine getirmek için ne zaman gideceğiz? Yoksa yarın mı? Ben hemen yola çıkmak için hazırım.

-Çok acele eden, maksadına geç vasıl olur. Faaliyet vakti geldiği zaman biz size bildiririz.

Şimdi yalnız yakayı ele vermeyip, emirlerimizi yerine getirmek için hazır bekleme çalışınız.

BEŞİNCİ BÖLÜM:
HAİN

Miladi 1905 yılının Nisan Ayı'nın ilk Cuma günü İstanbul'da yayınlanan gazeteler, aşağıdaki havadisi neşretdilerse de bu, tabii ki, o vakit okuyucular tarafından ehemmiyetsiz bir şey gibi telakki edilip, öylece geçti.

"Üsküdar'ın Nuh-Kapısı cihetlerinde polis Ahmet Efendi devriye gezmekteyken, birer sepet arkalarına almış ve kokak adımlarla ilerlemek de olan iki kişi gördü. Polis belli etmeksizin onları uzaktan takip etti.

Bu, iki kişi, tarlalara girerek sepetleri sırtlarından aşağı indirip toprağa bir şey gömdüler. Polis bu hâli görür görmez, onlara yaklaşıp, ikisini de yakaladı. Yapılan incelemeden sonra onların Yusuf ve Tevfik adlarıyla iki kişi oldukları ve gömülmüş eşyanın dahi eğrilmiş on adet bakın parçaları olduğu ortaya çıkmıştı.

Yapılan soruşturma esnasında bu iki kişinin İsmail ve Ali nâmlarıyla diğer iki arkadaşlarının da bulunduğunu ve bakır parçalarını demirci Simon'un hanesinden çaldıklarını itiraf etmişlerdir. Garip bir tesadüfle Ali ve İsmail o günü İstanbul taraflarında yakalanıp Üsküdar zaptiyesine gönderilmişlerdir.

Adi bir hırsızlık şekliyle ehemmiyetten büsbütün boş olarak geçmiş olan şu vaka, birçokları tarafından bu anlamda okandu. Fakat iki zât sabahleyin gazetede şu havadisi okuyup, buna duyarsız kalmadılar.

Bu iki zâttan biri Türk, diğeri Ermeni olup, Sirkeci İstasyonunun karşısındaki kahvehânelerden birinde oturmuşlardı.

Sabahleyin, soğuk ve yağmurlu bir hava olduğundan, ortada henüz bir kalabalık oluşmamıştı. Kahvehane de dahi birkaç kişi bulunuyordu.

Söylediğimiz iki kişiden Ermeni olan, Arevelik-Gazetesi'ni, Türk olan da Sabah-Gazetesi gözden geçiriyorlardı.

Birdenbire Türk olan derin bir hüzün ve kederle yanındaki Ermeni'ye hitap ederek:

-Çok müthiş bir şey vaki olmuştur.

Muhatabı dahi Ermeni, titreyerek:

-Ne olmuş?

-Şurasını oku! diyerek yukarıdaki yakalanmayı tarif eden satırları gösterdi.

Ermeni, birdenbire gazetenin gösterilen satırlarını gözden geçirip şaşırarak:

-Ne tuhaf şey? Şimdi ne yapacağız buna ne dersin. Şayet Simon'un hanesini araştırırlarsa bütün programımız beyhude yere gidip, hepimizde tehlike altında olacağız.

-Şimdi hemen Simon'un evine gidip lüzümlu malumatı almaya gayret geçelim.

Çay parasını verip, sirkeci iskelesine doğru gittiler. Araba vapuru da o sıralarda hareket etmek üzereydi.

Bu iki arkadaşın, bu havadisten üzülmeye hakları vardı. Zira yakalanan dört kişi bunların mensup olduğu gizli komite azalarındandılar.

Gazetelerdeki havadis değişik şekillerde yayınlanmıştı. Mesele on parça bakır veyahut çalınmış eşya üzerinde olmayıp,

daha vahim bir mahiyete haiz olduğundan polis kendi raporunda hakikati örtmek için böyle yazmıştı. Ötede beride dolaşan şayialar tekzip olunsun.

İki arkadaş biletlerini alıp, vapura bindikleri zaman, vapur hemen hareket etti. Biri diyordu ki;

Eğer Simon'un hanesini araştırdılarsa halimiz pek fena olacak.

Bu vesveseli düşüncelerle Üsküdar'a vasıl olup, hemen vapurdan dışarıya çıktılar. Simon'un demirci dükkanı yan taraftaki sokaklardan birinde bulunmaktaydı. Hüzün ve kederlerini muhafaza edip, saklayarak, alelacele o taraflara doğru yürümeye başladılar. Sokağın başına geldikleri zaman, dükkanı polislerle kuşatılmış ve sokaktar içeri girmeye hiç kimseye izin verilmediğini gördüler.

Ermeni yavaşça arkadaşının kulağına:

-Eyvah! Her şey ortaya çıkmış. Dükkanı araştırmaktadırlar. Artık hiç ümit kalmadı.

Türk arkadaşı ise yavaşça:

-Zannedersem vapurla hemen geri dönüp serseri bir şekilde buralarda dolaşacak yerde, bu taraflardan uzaklaşırsak daha iyi olur.

-Fakat hiç değilse cereyan eden olaydan biraz malumat alalım... Sen Türk olduğundan benden daha az dikkat çekersin. Şimdi şu simitçiye yaklaşta bir vesileyle cevap almaya çalış. Nasıl bir malumat elde edebiliriz?

Bu sözleri söyleyen Ermeni orada durup, birkaç kişi ile görüşmekte olan ihtiyar bir türk simitçiyi parmağıyla gösterdi.

Türk olan hemen simitçiye yaklaşıp şöyle konuşmaya başladı.

-İnşallah hayırdır... Acaba ne kargaşalık bir hırsızlık olayı mı oldu?

Simitçi cevaben:

-Ne hırsızlığı canım, daha korkunç bir felatek geçirdik.... Az kaldı hepimiz havaya uçucaktık.

Türk, cahilane bir hal ve hüzünle:

-Ne söylüyorsun? Ne var ki?

-Kimin aklından geçerdi ki; şu demirci Simon komiteciymiş. Şimdi gelip, dükkanını basarak on tane bomba buldular, Bu bombalar büyük büyük Allah saklasın! Bunlardan her biri Üsküdar'ı havaya uçurmaya kafidir.... Şükredelim ki; hükümet işi zamınanda anlayarak hemen hepsini birden yakalamaya muvaffak olmuş.

-Demirci Simonu'da yakaladılar mı?

-Utanmaz herif, başına geleceğini anlayarak bir saat önce firar etmiş. Lakin elbette yakayı ele verecektir. Zira adaletin pençesinden kimse kaçamaz.

-Demek dükkanda kimse yoktu.

-Dükkanda yalnız on dört on beş yaşlarında bir çırağı olan çocuk vardı. Onu da tutup götürdüler. Görünüşe göre çocuk suçsuzdur. Zira dükkanda bombaların saklı olduğunu görür görmez düşüp bayıldı.

-Bombalar ortada bir yere konulmuş?

-Hayır efendim! Yerin altını kazıp hususi yerler yaparak, oraya saklamışsa da, hükümet nereye konulmuş olduğunu haber aldığından, geldikleri anda hemen elleriyle koymuş gibi bulup, ortaya çıkardılar.

-Hakikaten korkunç ve müthiş bir felaket geçirmişiz. Şükürler olsun ki zamanında önü alınmış.

-Yalnız biz değil bütün İstanbul halkı böyle büyük bir felaket geçirdi. Zira Simon'un katılmış olduğu komite bu bombalar ile Üsküdarı, Kadıköyü, Kuzguncuğu, Beylerbeyi'ni, Köprüleri, Kız Kulesi'ni velhasıl her şeyi havaya uçuracakmış....

-Vay hain adam! Vay! Yanımızda bu gibi tehlikeli bir mahluk bulunduğunu aklımızdan bile geçirmezdik.

Daha dün gece benden bir simit alıp, beraber epeyce görüştük.... Eğer o zaman komiteci olduğunu bileydim emin olun, hemen kafasını kırardım.

-Bombalar nereye götürüldüler?

-Fazlasıyla dikkatle sahilde bir mavnaya götürüp yerleştirdiler. Zannedersem İstanbul'a nakledecekler.

-Şimdiye kadar dükkanda ne yapıyorlar?

-Ne yapacaklar, köşeyi-bucağı karıştırıp daha başka bombalar var mı, onu araştırıyorlardı.

Simitçiden olay hakkında epey malumat almış olan Türk bir simit satın alarak ondan uzaklaştı. İskeleye doğru gitmiş olan Ermeni arkadaşının arkasından yetişti.

Ermeni, Türk arkadaşının geldiğini görünce:

-Ne haber? Simitçiyi konuşturabildin mi?

-Evet! Hem de epeyce malumat elde edebildim.

-Anlat bakalım!

Türk , simitçinin anlattıklarını Ermeni arkadaşına birer birer anlattı. Ermeni sevinçli:

-Simon yakayı kurtarmış. İş bu hal vaki olan bedbahtlık arasında büyük bir muvaffakiyeti göstermektedir.... Emin olabilirsiniz ki; buradan kaçtıktan sonra bir daha hükümetin pençesine düşmez. Dükkanından başka acep haneside araştırıldı mı?

-Doğrusu bu konuda bir malumat ele geçiremedimse de, mutlaka araştırmışlardır.

Ermeni istifhami bir nazarla arkadaşı Türk olanın yüzüne bakarak;

-Acaba bu yeni gammazlık kimin işidir? Muhatabı eliyle "Bilmem" dedi.

Mamafih ikisi de aynı şüphelerle fikirleri dolmuş olduğundan, birbirlerine bildirmeye cesaret edemiyorlardı.

Daha önceki bölümde anlattığımız üzere gizli komite Ziya Paşa'nın vurulmasını kararlaştırdığı için, bu kararın icrasını dahi Arif ve Sadık Beylere tevdi etmişti.

Bu işaret olunana da diğer bir kişi de yardım da bulunacaktı. Alınmış olan bu karar Ziya Paşa'nın Yıldız'dan kayıp olduğu günden beri birkaç ay geçmiştiyse de henüz hain ortaya çıkmamıştı.

İdam kararı verildiği günden sonra böyle ansızın bir kaybolma, evvelce fazla taaccub edilecek bir şey görünüp, bir an vakit geçince pek büyük bir şüpheyi doğurmuştu.

Saliha, bu vaka üzerine;

-Acaba arkadaşlarımız meyanında diğer bir casus daha mı mevcuttur? Ziya'ya karşı verilen kararı hemen kendisine bildirip, o dahi İstanbul'dan uzaklaşmıştı.

Şüphe o kadar sardı ki; bütün arkadaşlar dahi böyle bir hain ile gidip, ittifak edenin kim olduğuna dair heyecan ile düşünmeye başladılar. En düşünülecek bir cihet, Ziya hakkında verilen karar, yalnız sekiz kişiye malum olup, şayet bir casus mevcutsa bunlardan biri olacağı çok açıktı.

Saliha etrafındaki arkadaşlarından hiçbirinden şüphe edemiyor duysa da, hakikat ortada olduğundan, hepsinin üzerinde korkunç şüpheleri vardı.

Gördüğümüz şu ki; dostlar ve demirci Simon'un dükkanındaki araştırma ve ortaya çıkarılan bombalar, iki arkadaşların fikrinde bir heyecan meydana getirmiş, vapurun bir köşesinde derin düşünce ve vesveselere gark olmuşlardı.

Köprüye ulaştıkları zaman ikisi birden Galata'ya doğru yönelerek, yürümeye başladılar.

Ermeni, arkadaşına hitaben:

-Şimdi ne yapacağız?

-Yapacağımız şeylerden en iyisi, gidip arkadaşlarımızı bulmaktır.

-Öyleyse tramvaya binelim.

Yarım saat sonra Şişli'de Osmanbey bahçesi önlerinde tramvaydan inerek, daha önce bahsettiğimiz haneye doğru yürüyüşe geçtiler. Görülmüş olduğu üzere, bu evde Saliha bulunuyordu.

İki arkadaş, gelişlerini bildirdikten sonra, alt kattaki salona geçtiler. Zaten Saliha orada Arif, Hüsnü, Sadık ve diğer iki zaf ile toplanmış haldeydiler. Saliha yeni gelenleri görünce:

-Vay! Buyrunuz bakalım! Nasılsınız ? Osman sen ne yapıyorsun?

İkisi birlikte:

-Çok fena! dediler.

-Ne hal vaki oldu?

Arif cevaben:

-Acaba yeni yakalanmaları ve araştırmaları duymadınız mı?

-Tabii duyduk, hem de asıl yerinden.

-Kimden?

-Simon'dan!

-Kendisini gördünüz mü?

-Evet! Zaten buraya sığındı. Yalnız doğrusunu söylemek üzere lazım gelen malumatı elde edememiştir. Zira arkadaşlarının yakalandığını duyduğu an, hemen buraya gelip, yakasını kurtarmıştır. Şayet siz yeni bir şey biliyorsanız, bildiriniz.

İki arkadaş Üsküdar'da neler görüp, neler işittiklerini Saliha'ya bir bir anlattılar. Bunun üzerine Saliha:

-Vaziyetimizin pek müşkil olduğunu itiraf etmek zaruridir. Şimdiye kadar aleyhimizdeki takiplerle büyük bir zarar veremiyorlardı. Ancak şimdi verdiler. Çünkü hükümet ve hafiyeleri hakiki bir istikamet ile belli izler bulup, öylece davranmaktadırlar.

Eyvah! Abdülhamid Han bizden bir hain ele geçirmeye muvaffak oldu. Öyle bir hain ki bizim bütün sırlarımıza vakıf olup, bu sayede bile bile hareket ediyor... Eğer böyle devam edecek olursa maksadımıza ulaşmadan, feda olacağız... Sevgili arkadaşlar artık kati bir karar vermeliyiz.

Bu sözler çok dikkatle duyuldu. Hepsinin çehresi üzerinde keder nakşolunmuş olduğundan, söz söylemeye hiçbiri cesaret edemiyordu.

Saliha sözüne devam ederek:

-Ya hepimizde bırakıp, kaçmalı veya son nefesimize kadar cehdetmeliyiz...

Arif cevaben:

-Zannedersem arkadaşlarımız arasında felaketten kaçmak denaatini gösterecek hiç kimse yoktur.

Sadık dahi söze müdahele ederek:

-Vatan ve hürriyet namına feda olmaya hazır ve amadeyiz.

Bu sıralarda hizmetçi kız kapıyı açarak, Saliha'ya bir kart getirip verdi. Saliha kart üzerine alelacele baktıktan sonra hizmetçi kıza hitaben:

-Kendisini hemen içeriye davet ediniz.

Sonra Saliha arkadaşlarına dönüp;

-Gelen bizim şevket imiş. Mutlaka mühim bir haber getirmiştir.

Şevket, yirmi beş yaşlarında genç ve cevval olup, babasının büyük memuriyeti arasında Saray'da kütüphane memuru tayin olunmuştu. Kendi akıllığı sayesinde çok kısa bir müddet içinde mühim bir mevki kazanıp, Tahsin Paşa'nın tam emniyetini kazanmaya muvaffak olmuştu. Hürriyet taraftarıydı. Saray'a girincede değişmemişti. Ateşli taraftardı. Arkadaşlarından bazıları sürgün, bazıları ise tamamiyle gözden kaybolmuşlardı. Avrupa'ya gidenler dahi vardı.

Kendini tehlikeye sokmadan, fikir arkadaşları ile görüşüyor ve fazlasıyla onlara yardımcı oluyordu.

Şevket salondan içeri girince çehresi gayet mahzun olduğundan, salonda bulunanların hepsi bu hali gördüler.

Saliha ona hoş geldin dedi ve sonra..

-Böyle heyecanla bize ne haberler getirdin?

-Cidden mühim bir haber getirdim.

-Söyle bakalım!

-Yaver Ziya Paşa saraya geri döndü.

-Ne zaman?

-Dün sabah!

-Fakat şimdiye kadar niçin haber vermedin? Biliyor musun bu bizim için ne kadar mühimdi. Şayet dün sabah duymuş olsandık, bir çok kötü olan olayların önüne geçebilirdik.

-Doğru söylüyorsunuz! Lakin; şüpheye yer vermeyerek, Saray'dan ayrılmak mümkün olmadığından, bu kadar gecikmeye mecbur oldum.

Saliha müsamahakar bir tebessümle:

-Her ne halse, bize getirdiğin haber gayet mühim olduğundan, geç gelmenizin ehemmiyeti yoktur. Şimdi o hain Ziya geldiğinde ne yapmaya başladı? Söyle bakalım!

-Doğrusu bu konuda hakiki malumat veremeyeceğim. Yalnız Saray'a geldiğinden beri pek vesveseli ve meşgul olduğu gözüme çarptı. Dün sabahtan beri belki on defa dışarı çıktı.... Niçin böyle vesveseli ve heyecanlı olduğunu anlayamadım. Zannıma göre bu sıralarda şahşi meselelerle meşgul oluyor. Vesveseleri buhran içinde olduğunu gösteriyor.

Sadık ortaya atılarak:

-Tabii, kendi şahsıyla meşgul olacak. Zira bizim tarafımızdan idama mahkum olduğunu biliyordur ve layık olduğu cezasını bulacaktır.

Saliha, Şevket'e hitaben;

-Abdülhamid Han ne haldedir?

-Daima zayıf ve hasta. Her gün tıbbi muayeneler yapılıyor. Lakin bu muayeneler, gizli olduğundan, halinin vahim olduğu anlaşılıyor. Üç günden beri hiçbir mesele ile mesgül olmadı. Bütün işler İzzet Paşa'nın elinde kaldı. Yaverler, hiçbir zaman halinin bu kadar endişe verici olduğunu söylememişlerdi.

Biliyor musunuz ki; Sultan'ın böyle hasta olması sonunu Ziya Paşa ortaya çıktı.

Saliha büyük bir dikkatle:

-Nasıl dediniz?

-Mabeyn-i Hümayun'da bulunan dostlarından birisi bana fikrini böyle beyan etti.

Ziya Paşa, konağından dostları vasıtasıyla Sulta'nın ağır hasta olduğunu ve hiçbir işle meşgul olmaya muktedir olamadığını duyduğu zaman, alelacele saraya geri dönmüş. Çünkü: Ziya Paşa yalnız gizli komita elinden değil, Sultan'ın da elinden kaçmış....

Saliha hayretle gence bakarak:

-Ne acaip şeyler söylüyorsun?

-Ben dostumdan ne duydumsa, aynen size aktarıyorum. Dostum olan bu adamın doğru konuştuğuna eminim.

Arif size müdahale ederek;

-Bütün bu izahatta en mühimi Ziya Paşa'nın yeniden ortaya çıkması ve şimdi Saray'da bulunmasıdır. Ziya'nın saraya geri dönüşünün sebebi ehemmiyetten aridir. Şimdi o herifi elimizden kaçırmadan, cezasını nasıl vereceğimizi düşünelim.

Saliha cevaben:

-Söylediklerinizi çok doğrudur. Boş sözlerle vakit kaybetmeyelim.

Bu sefer Şevket, Saliha'ya hitaben:

-Şayet vermiş olduğunuz kararı icra etmek fikrindeyseniz, biraz çabuk davranmalısınız. O adamın birdenbire gözden kaybolacağı şüphe altındadır.

Şekit yeni malumatlar elde ederse hemen bildireceğini vaad ederek, oradan ayrıldı. Saliha ve arkadaşları ile Ziya Paşa'yı o gece sarayda öldürmenin müzakeresini yaptılar. Bu işi yapacak adamlar getirtilmişti ve hazırdı. Daha önce dediğimiz gibi biri Sadık'tı. Biri de Arif'ti ve bir de yardımcıları olacaktı. Sadık bu sırada ayağa kalkarak:

-Bu sefer alçak, deninin elimizden kurtulamayacağını ümit ediyorum.

Hüsnü cevaben:

-Allah nasıl münasip görmüşse öyle olur.

Hepsi çok hırslıydılar. Ziya'dan başka ona yardım eden hainin de işini bitirmek arzusundaydılar ve bunu açıkça ilan ediyorlardı.

Arif bir ara:

-Acaba Ziya yine bugün verdiğimiz kararları duyup, ortadan kaybolursa ne yapacağız?

Hepsi birden şaşırdı. Birbirlerinin yüzüne baktılar ve bu sefer Sadık ortaya atılarak;

-Kararımızı icra edene kadar bu odadan kimsenin dışarıya çıkmamasını teklif ediyorum. Böyle hareket edersek, hiçbir gammazlık olamayacağına emin olabiliriz.

Saliha ise:

-Evet arkadaşımız çok akıllı bir söz söyledi. Ben kendisine fikir olarak tamamiyle katılıyorum. Bu gece Sadık ve Arif'ten başka hiçbir kimse buradan ayrılmayacaktır.

Arif size karışarak:

-Hakikaten akılıl bir tedbir. Aynen uygulanmalı ama biraz geç kaldı.

Sadık bu söz üzerine:

-Niçin?

-Zira şu anda bizden birinin mevcut olmadığını görüyorum.

Saliha, etrafa göz gezdirerek sordu;

-Doğru söylediniz! Hüsnü yoktur...

Saliha Hüsnü'nün nerede olduğunu hizmetçi kıza sordu. Kız da cevaben:

-Biraz önce azimet etti. Bunu söylediği zaman,

Saliha; kıza hitap ederek;

-Gitmeden önce bir şey söyledi mi?

-İki saat sonra geri döneceğini bildirdi.

Ani kayboluşu ve gidişi görülmemişti. Acaba kendilerini ele veren Hüsnü müydü? Görünürde şüphe onun üstündeydi. Başka seferlerde bir iki böyle aralarından ayrılmıştı. Hemde Hüsnü Ziya'nın daimi bir dostuydu. Hem de kararın tehirini istemiş bulunuyordu. Buna rağmen kendine hakiki vatanperver süsü vermişti. Ama o yine de bazı başarılar göstermiş olduğundan, vatanperverliğini itiraf ediyorlardı.

Bütün bu tefarruat Saliha ve arkadaşlarını büyük bir boşluğa ve şüpheye düşürmüş olduğundan kati bir netice olacak kararı veremiyorlardı. Biraz sonra Saliha kati bir tavırla:

-Şüphelerimiz ne kadar da hakikate yakın olursa olsun, vermiş olduğumuz kararın icrasını tehir edemeyiz. Tereddüt her şeyden tehlikeli bir haldir.

Diğerleri cevaben:

-Evet!... Evet... Bu fırsatı elden kaçıramayız.

Eski muharrir Sadık, cinayeti işleme ortağı olacak olan, genç Arif'e bakarak;

-Siz istemeseniz de, biz üzerimize aldığımız görevinizi yerine getirmek üzere yola çıkıyoruz. Öyle değil mi Arif?

-Tabii gideceğiz. Tabii bize karşı duranda yoktur.

Karanlık epeyce bastırmış olduğu bir sırada, henüz müzakereleri devam ediyordu. Sadık sabırsızlıkla saate bakıyordu. Saat alafranga onda bir vasıta ile Yıldız Sarayı'na dahil olup, hain Ziya'nın dairesine kadar gidebileceklerdi. Lakin bütün bu şeyler binbir türlü tehlikeler ile yapılacak olduğundan, gitme zamanı yaklaştıkça, Arif ve Sadık buhranlı bir vesvese ve heyecan içindeydiler.

Saliha ise konuşmasına son vererek:

-Saat dokuz buçuktur, dedi.

Fedailer; belki de hayatlarını vermek üzere gidiyorlardı. Onun için hepsi mahzun ve kederli oldu. İki fedai son derece kudret ve sabırsızlık gösteriyorlardı. Ama sadık, hiçbir iş yapamadan yakalanıp, boş yere feda edileceğine dair şüpheler taşıyordu. Zihnen:

-Şayet muvaffak olup, sonra bizi öldürürlerse umunda değildir, diye kendi kendine düşünüyordu.

Karanlık içinde birden bire Arif ayağa kalkarak;

-Saat ona on dakika kalmıştır. Zannedersem hareket dakikalarımız gelmiştir. Haydi gidelim arkadaşlarımız bizi beklemesinler.

Sadık'ta ayağa kalktı ve toplantı da bir sessizlik hakim oldu. Hiç kimse ağzını açmaya cesaret edemiyordu. Bu sıralarda birdenbire bahçe kapısının çanı vurulmaya başlandı.

Çanı duyan Saliha:

-Bu saatte gelen acaba kimdir?

Deyip, gitmek üzere olan iki gence hitap ederek:

-Biraz bekleyiniz! Kim olduğunu anlayalım.

İki dakika geçtikten sonra, hizmetçi kız içeri gelerek. Saliha'ya hitaben:

-Tanımadığım bir kimse gelmiş ve sizinle görüşmek istiyor.

-Kimdir?

-Bilmem! Buraya ilk defa ayak bastığını görüyorum.

-Yalnız mıdır?

-Evet!

-Ona söyle kim olduğunu bildirmediği taktirde kendisini kabul edemem.

Hizmetçi kız kapıya çıkıp, biraz sonra geri döndü ve Saliha'ya küçük bir kağıt parçası vererek:

-İşte kartı, dedi.

Saliha kart üzerine bir göz gezdirdikten sonra bir feryat kopardı. Oradakiler hanımın yanına koşarak

-Ne var? Ne oldu?

Dedikleri zaman, Saliha kartı Sadık'a göstererek:

-Şu karta bakınız, dedi.

Sadık, kartı alıp, yüksek sesle okudu. Şöyle yazılıyordu:

"Hazreti Padişah'ın Yaverlerinden Ziya Paşa"

Ziya Paşa'nın ismini duydukları zaman, hepsi de şaşırıp, kaldılar. Birbirlerinin yüzüne bakmaya başladılar.

Kartı dikkatlice okuyan Sadık;

-Böyle bir şey mümkün değildir? Bu türlü hareket adeta bir oyun olmalıdır.

Arif, arkadaşının sözüne devam ederek:

-Bu kadar alçak ve deni bir cesaret gösterilemez.

Orada bulunan Simon dahi müdahale ederek;

Görünüşte evi kuşatmış ve bizi yakalamaya geliyor.

Bütün bu konuşmaları anlamayan hizmetli kız Saliha'ya Fransızca olarak;

-Beklemekte olan zata ne cevap vereyim?

Saliha büyük bir sukünetle:

-İçeri buyurmasını bildiriniz!

Hizmetçi kız dışarı çıktı ve misafiri içeriye aldı. Bu arada Sadık Saliha Hanım'a hitap ederek:

-O herifin yanımıza gelmesini nasıl uygun görüyorsunuz?

-Mademki buraya kadar gelmiş. Mutlaka mühim bir şey vardır. Eğer bizi ele vermek için gelmiş olsaydı, bizzat buna lüzum yoktu.

Sadık, Saliha'ya hitaben:

-O hain bizim bulunduğumuz şu haneyi de öğrendiyse, artık mahvolup gittik demektir.

Saliha sukünet dolu bir sesle;

-Kim bilir?

Arif söze müdahale ederek;

-Biz mahvolabiliriz, fakat kendinin dahi evvelce burada vücudu ortadan kaldırılır.

Bu sözlerden sonra titrek eliyle tabancasını çıkardı. Saliha bu hali görünce;

-Çabuk silahını cebine sakla! diye emretti.

Bu sırada Sadık dahi tabancasını çıkararak:

-Hain böyle bir adam ancak böyle bir hazırlıkla kabul olunabilir.

Saliha ise ikisine de hitap ederek;

-Silahlarınızı saklayıp, sözüme müdahale etmeyerek rahat durmanızı emrediyorum.

Bu sözler o kadar kati ve temkinliydi ki; iki genç itaat ederek, silahlarını sakladılar. Bu sırada kapı açılıp, Ziya Paşa göründü. Kendinin cesur ve temkinli kıyafetiyle salonda birkaç adım attıktan sonra, kapıyı kapatıp, orada bulunanlara hitaben:

-Selam arkadaşlar!

Hiç kimse selamını almadı. Hepsi de sükut bir halde düşmanca nazarlarla ona bakmaya başladılar. Ziya Paşa bu halden müteessir olmayarak, biraz daha ilerleyip;

-Lütfen! Oturun! Öyle konuşayım. Zira söyleyeceklerim çok olduğu gibi, fazlasıyla yorgunum.

Ziya Paşa davet edilmediği, bir koltuklu sandalyeye geçip, oturdu. Sonra oradakilere ateşli nazarlar ile bakmaya başladı. Saliha'ya da tebessüm etti. Daha sonra ayakta olan Arif ve Sadık'a bakarak:

-Bu gece beni öldürmeye gelecektiniz. Ben sizi bu zahmetten kurtardım. Saraya kadar gelip, beni öldürmek epeyce tehlikeli bir teşebbüs olduğundan, şayet muvaffak olsaydınız bile, sizin dahi mahvolacağınız gün gibi aşikardı. Hâlbuki burada beni tehlikesizce öldürebilirsiniz.

Ziya Paşa bu sözleri söyledikten sonra biraz suküt etti. Zannedersek bir cevap bekliyordu. Fakat hiç kimse kendine bir cevap veremediğinden sözüne devamla:

-Bundan önce beni öldürmek için verdiğinizde, gözden kaybolduğum doğrudur. Fakat o zaman dilemezdim. Zira işim henüz bitmemişti. Tabii o işin ne olduğunu bilmek istersiniz?..

İşte size ve vatanıma hıyanet ettiğim artık şimdi tamam olmuş olan şu iş dolayısıyladır: Bundan böyle fütursuz ölebilirim. Fakat ilk iş olarak beni dinlemenizi isterim. Şayet bu lutfu dahi esirgerseniz, işte göğsüm...

Dedikten sonra, Ziya Paşa Palto ve pelerinin düğmelerini çözüp Sadık ve Arif'e çevirerek:

-Hazırım.... dedi.

İki genç şaşırarak Saliha'nın yüzüne baktılar. Saliha'da Ziya Paşa'ya hitaben:

-Söyleyiniz! Seni dinleriz. Burada katiller değil hakimler vardır.

-Emin olunuz ki; bütün bu olanları samimiyetle itiraf edip, kendimi haklı göstermek için gayret sarf etmeyeceğim.

Saliha'da Ziya Paşa hitaben:

-Biz de senin mutlaka suçlu olduğuna hükmetmeyeceğiz.

Ziya, bu sözlere cevaben:

-Pekala! Şimdi birbirimizi anlarız.

Ayakta olanlar birer sandalye bulup, oturdular. Ziya Paşa konuştukça gençler de olan buğuz ve düşmanlık yavaş yavaş ortadan kalkmaya başladı. Bunu sezen Paşa ise memnun bir tavırla sözlerine devam etti. Şöyle diyordu:

-Gizli komitemize ve arkadaşlarımıza karşı alçakcasına davranıp, yaptığım yemini ayaklar altına aldığımı ve ele verici bir hain olduğumu itiraf ederim ve buna tereddüt göstermem.

Yıldız Sarayı'na yeniden girmek için arkadaşlarımızı satmadan bile çekinmedim. Fakat bunların hepsi ne para ne şeref ve ne de düşmanlık için yapmadım. Bunları kendi nefsime sahip olamadığım dakikalarda... Bütün bu cinayetleri bir ümitsizlik ile yüreğimden kanlar akarak yaptım.

Saliha Ziya Paşa'ya hitaben:

-Seni bu alçaklığı yapmaya kim zorluyordu?

Ziya Paşa, mahçup bir tavırla başını önüne eğerek:

-Aşk! dedi.

Vermiş olduğu bu cevap, salonda büyük bir hayret uyandırdı. Hiçbirisi dahi, bir harf söylemeyerek, birbirlerinin yüzüne baktılar.

Sükut eden Ziya'yı gören Saliha:

-Devam ediniz...

Titreyen dudaklarıyla Ziya:

-Evet! Aşk! Beni budala ve sefih bir hale getirip, kendimi kaybettim. O hayatın beni bu kadar tazyik edeceğini ve ona bir gün her şeyi vatanımı ve namusumu feda edeceğimi bile aklımdan geçirmezdim.

Evet! Saraya ben elim ile getirip, Sultan'a teslim ettiğim Dilara'yı aşırı bir şekilde sevmekteydim.

Onun aşkı önceden içimde yoktu. Yalnız Dilara'nın bana karşı şiddetli surette beslediği aşıkane hislerden doğmuştu.

Ben bu halden faydalanarak, Dilara'yı gizli komitemize birtakım hizmetlerde bulundurmakta idim. Ve sizde bilirsiniz

ki; o kıza bize ne kadar inkarı mümkün olmayan yararlıklarda bulunmuştur.

Şu ehemmiyetsiz hüsnü teveccüh yavaşça büyüyerek, içimde kuvvetli bir şehvet halini kazanıyordu.

Dilara'yı Sultan'dan kıskanarak ona daha fazla düşmanlık beslemeye başladım. İşte bu sıralarda sizin yakalanmamız ve bunu müteakip, benim saraydan firarim zuhur edip, sürgün hariseniz ve Süveyş Kanalı'ndaki hadiseniz cereyan etti.

Bu buhranlı günlerde tamamıyla işlerimizle meşgul olduğumuzdan Dilara'ya karşı aşkımı unutmuştu. Fakat Kahire'ye geri dönüp, buhran bitip, sukunetimiz başlayınca Dilara'yı tekrar zikredip, içimde onun aşkı şiddetli bir surette yeniden alevlendi.

Belki Saliha, Kahire'deki iken ne kadar mahzun ve meyus ve aklımın tarumar olduğunu hatırlamıştır.

Bu esnada Saliha cevaben:

-Evet! Söylediklerin doğrudur. Dikkatimi çekmişti.

Ziya Paşa sözüne devam ederek:

-Saray'dan ayrıldıktan sonra Dilara'nın müthiş takiplere uğradığını, dostlarımdan haber aldım. Zira Sultan benim onunla münasebeti ciddiyemizi çok iyi biliyordu. Onun için ona ayrıca şüphelerle bakmış, haremde hapsetmiş, her türlü münasebetten alıkoydurmuş, sefil bir hayat sürmesine sebep olmuş oluyordu.

Dilara'nın hasmı olan eltisi Belkıs ise ona keyfi muamele ediyormuş. Sevdiğimin bu hallere duçar olması beni çok üzüyordu. Onu Sultan'ın elinden ve Belkis'ın şerrinden kurtarmak icap ediyordu. Zavallı kızı kendi elimle ateşe atmıştım.

Bir ara Sultan'ın huzuruna çıkıp, ayaklarına kapanarak affımı istirham ederek Dilara'yı kurtarmak düşüncesini aklımdan geçiriyordum. Ama bunların Sultan'ın nezdinde işe yaramayacağını da anlıyordum. Bu buhranlı mütealalarda iken sadık bir dostumdan yeni bir mektup aldım. Mektup da Dilara'nın hasta

olduğu ve ızdırap çektiğini yazıyordu. Bu keder dolu haberler beni budalalığa sevk etti. Artık kendimi kaybetmiştim. Artık benden izan, akıl, fikir tamamen kaybolmuştu. Bu halde iken Kahire'den Sofya'ya gitmek için yola çıktım. Haremde olan yabancı bir kadın vasıtasıyla Dilara'dan bir haber aldım. Zavallı kız, kendine beslediğim aşk ve muhabbet namına kendini bu ızdıraplardan kurtarmamı arz ve şayet şu hal biraz daha devam edecek olursatabii ki vücudunu tazyik etmekte olan hastalığa dayanamayacağını yazıyordu. Ecnebi kadın ayrıca bana gelip, sözlü olarak Dilara'yı bu halden kurtarmasan, ölmesine sebep olacağımı söyledi.

Bu keder, hüzün ve çaresizlik içinde nasıl bir ruhi hale düştüğümü düşünebiliyorsunuzdur? Bu esnada yabancı kadın bana ayrıca;

"Bu işi iyi bir sonulca bitirmek için yalnız bir vasıta mevcud olup, o da yalnız Sultan'ın yeniden emniyetini kazanarak, yine Yıldız Sarayı'na kabul olunmaktan, affedilmekten geçtiğini ve Dilara'nın da bu surette serbest kalacağını bildiririm. Zira Dilara sizin kaybınızdan sonra eziyetlere maruz kalmıştır."

Biraz dinlenip, tekrar Ziya sözüne devam etti.

-Bu güne kadar cereyan etmiş olaylardan sonra tekrar Sultan'ın hüsnü teveccühünü kazanmak nasıl olur diye sorduğum zaman muhatabım bana şöyle dedi:

"Sultan'ın hüsnü teveccühünü kazanmak mümkün olmayacak bir şey değildir. Senden daha büyük suçlular İstanbul'a geri dönmeye muvaffak olup, önceki vaziyetlerinden daha parlak mevkiler kazanmışlardır. Yalnız pişmanlığı ve sadakatini delillerle isbat etmek kafidir... Zannedersem bu senin için o kadar müşkil bir iş olamaz."

Bunun üzerine aklım başımdan büsbütün gitmiş bir halde ona dedim ki;

"Ne gibi deliller verebilirim." diye ecnebi kadına soru sorduğum zaman, dedi ki: "Senin şimdi bulunduğun vaziyette

sadakat eseri göstermen zor mudur? Sen gizli komitenin reislerinden biri olmak itibariyle birçok sırlara vakıf bulunuyorsun. Sultan, bunlardan biri için birçok fedakarlıklarda bulunmaya hazırdır."

Bu sözler içimde birçok titremeler meydan getirdi. Beni denaat ve alçaklık uçurumuna yuvarlamak isteyen ayrılmak isteyerek, birdenbire ayağı kalkıp:

"Bu denaati işleyeceğim yerde ölmeyi tercih ederim" diye haykırdım. Ecnebi kadın soğukkanlılığını kaybetmeyerek sükunetle şöyle cevap verdi:

"Şayet mesele şahsın üzerinde olsaydı. Buna diyecek yoktur. Fakat şu hareketle seni seven günahsız bir kız feda oluyor. O kızın şimdi çekmiş olduğu eziyet ve işkencelerin bütün mesuliyeti sana aittir. Acaba şu hareketin küçük bir alçaklık mıdır? Sen tehlikeden kaçıp, her bir memlekete iltica ederek istediğin gibi yaşayabilmek vasıtalarını ele geçirebilirsin. Lakin seni halisane duygularla sevmiş olan bir kızı hafs ve ızdıraplarda bırakıyorsun. Ölüm derecesinde bulunan bu sefil kız senden yardım için iki elini sana uzattığı zaman, rahatını bozmamak için büyüklük satarak, ehemmiyet vermiyorsun.

Dilara'yı gerçekten sevmiş olsaydın, onu kurturmak için her şeyi göze alacaktın. Zira ciddi ve halis bir muhabbet her şeye galip gelir."

Bu sözleri yine fikrimi gevşettiler. Buna kapılmamak üzere, yanından hemen ayrılıp, yalnız başıma kalarak, zihnimi toplamaya çalışıyordum.

Dilara'nın hayatı, tehlike altında olduğu ve benim kendini kurtarmak üzere vasıtalara sahip olduğuma dair bir sabit fikir vücudumu incittikçe büsbütün aklım başımdan gidiyordu.

Bütün geceyi uykusuz serseri bir şekilde bütün sokakları dolaşarak, geçirdim. Ertesi gün o ecnebi kadın gelip, yine beni bularak şu şekilde kandırmaya başladı. Dedi ki;

"Eğer ki; hıyanette edecek olursan, bu geçici bir şey olacaktır. Çünkü saraydaki eski mevkini kazanır kazanmaz, yaptığın fenalıkları hemen telafi edebilirsin."

Bu sözler bana tesir etti. Yapacağım fenalıkları telafi edebileceğimi düşündüm. Yapacağım hıyanet ve gammazlıklar gözüme hiç göründü. Kadın ise beni kandırmaya daha fazla gayret gösterdi. Nihayet ben ümitsiz bir halde kadına:

"Fakat! Sultan ile nasıl münasebette bulunmalı?" dediğim zaman, kadın bana cevaben:

"Bu çok kolaydır. Doğruca Sofya komiserliğine gidip pişmanlığını İstanbul'a bildirip, affını talep ederek, geri dönmek üzere arzunu bildireceksin."

Hemen söylenileni yaptım. Arzum Saray'a bildirildi. Benimde Saray'a bir telgraf çekilmem istendi. Onu da yaptım. Sultan beni affetti. Beş yüz lira harcırah yolladı. Sofya komiserliği bana bu haberi bildirerek:

"Sultanımız size karşı ne türlü hayırlı hareket ettiğini görüyorsunuz. Lakin buna karşılık senden tabii ki birtakım taahhütler arzu ediyorlar."

Komiserin bu sözleri üzerine bende titrek bir sesle:

-Ne gibi taahhütler?

-İlk iş bir daha kati surette gizli komitelerle münasebette bulunmayacağına, Sultanımıza karşı hiçbir hıyanette bulunmayacağınıza dair söz vermelisiniz"

Bende bu konuda namusum üzerine yemin etmeye hazırım, dediğim zaman; Komiser cevaben;

"Fakat bu kadarı kafi değil, hükümete ve padişahımıza karşı faaliyette bulunan zararlı şahısları etkisiz hale getirmek için, bu alçaklıkların önünü olmak üzere, elinden geldiği kadar bizlere yardımda bulunmalısın."

Duymuş olduğunuz üzere, bu sözler gammazlık yapmak için adeta bir teklifti. Biran için hiçbir cevap vermeyerek sukut ettim. Komiser ise sözüne devam ederek:

"Şu şart esas olmadıkça Sultanımızın iltifatına nail olmak mümkün değildir" diye cevap verdiği zaman:

-Ne talep ettiğinizi açık bir surette bildiriniz.

Komiser bu sözlerin üzerine:

-Sizden pek tabii bir şey talep olunacak. Yani gizli komite azaları hakkında sizden malumat istenildiği takdirde, hemen bildiklerinizi söyleyeceksiniz.

Ben de komisere hitaben:

-Bu malumatları size mi vereceğim?

Komiser cevaben:

-Hayır! Şimdi siz İstanbul'a geri dönünüz. Orada lazım olduğu zaman veya istenildiği vakit yeri gelince vereceksiniz. Belki hiçbir fırsatta zuhur etmez. Bu halde sizi izahat vermek üzere mecbur etmeye hiç kimsenin hakkı yoktur.

Ben bu şartıda kabul ettiğime dair komisere bilgi verdim. Bundan sonra komiserle iki defa daha görüştük. Taahhütlerim telgrafla Saraya bildirildi.

Birkaç gün sonra suratle trenle Sofya'dan İstanbul'a geri döndüm. Sirkeci istasyonuna geldiğim zaman beni karşılamak üzere Tahsin Paşa bizzat gelmişti.

Vagondan indiğim zaman beni kucakladı. Fevkalade hissi dostluk ve yakınlık gösterdi. Saray arabası ile Yıldız'a vardık. Sultan beni huzuruna kabul etti. Pek muhabbet dolu bir sesle:

-Ziya! Her ne kadar bana karşı faaliyet gösterdinse de seni çok sevdiğim için, sana inanıyor ve ciddiyetine güveniyorum. Beni yanıltmayınız, eski yaverlik görevine dönünüz. Memuriyetinizi ifa ediniz.

Bende teşekkür edip, huzurdan ayrıldım. Sonra Dilara hakkında malumat olmaya çalıştım.

Dilara ise daima hapsedilmiş ve göz altında bulunduruluyordu. Benim sabırsızlıkla geri dönmemi bekliyormuş. Hemen gelişimi bildirmek üzere bir fırsat bulup, değerlendirdim.

Bu orada Sultan'dan dahi bir görüşme talebinde bulundum. Daha sonra seni çok sevdiğim için, sana inanıyor ve ciddiyetine güveniyorum. Beni yanıltmayınız, eski yaverlik görevine dönünüz. Memuriyetinizi ifa ediniz.

Ben de teşekkür edip, huzurdan ayrıldım. Sonra Dilara hakkında malumat olmaya çalıştım.

Dilara ise daima hapsedilmiş ve gözaltında bulunduruluyordu. Benim sabırsızlıkla geri dönmemi bekliyormuş. Hemen gelişimi bildirmek üzere bir fırsat bulup, değerlendirdim.

Bu orada Sultan'dan dahi bir görüşme talebinde bulundum. Daha sonra olmak üzere kabul etti. Zatı Alilerine dedim ki:

"Sultanım bu sarayda benim yüzümden boş yere ızdıraplara maruz olan birisi vardır. Firarımdan bugüne kadar bu hal devam ediyormuş. Beni affetmiş olduğunuz gibi, onu dahi affetmenizi istirham eylerim. "

Sultan bana tatlılıkla;

"O günahsız kurban kimdir?"

Ben cevaben:

"Teveccühünüze mahzur olan sefil bir kız" dediğim zaman.

"Dilara mı?" diye sordu.

Ben de, evet dedim. Sultan bu sefer bana derin bir mana ile bakarak:

"Dilara'yı sana hediye edeyim mi?"

Ben o an, o kadar memnun oldum ki bir minnetdarlık ile teşekkürümü beyan ettim. Sultanın ayaklarına kapandım. Bana;

"Bu kadar minnettar olmaya hacet yok. Bende karşılığında senden bir şey beklerim." dediği zaman: Bende zatına;

"İrade buyurunuz Efendim" diye cevap verdim.

Sultan sözüne devam ederek;

"Gizli Komite'nin reisi ve kendi birkaç arkadaşlarının İstanbul'da bulunduklarını bildiğim gibi, sende komitenin başlıca azasından olduğundan, olduğun, onların pusuya yattıkları yeri bilirsin... İşte buna mukabil zikrolunan şahısları bana teslim etmeni isterim."

Ben bu hizmeti yapamayacağımı arzettim. Zira benim İstanbul'a gelişim ve saraya kabul edilmem ile eski arkadaşım, tabii ki benden şüphelenip, lüzumlu tedbirleri almışlardır. Bundan başka bu sırada İstanbul'da komiteden hiçbir fert bulunmadığını söyledim.

Lakin benim bu sözlerim Sultan'ı ikna etmedi. Birdenbire tatlı sesini sert bir perdeye çevirerek;

"Açıktan açığa yalan söylüyorsun! Ben pek güvenli bir yerde komitenin reisi birkaç arkadaşlarıyla, şu sıralarda İstanbul'da bulunduklarını duydum. Sende behemahal onların nerede olduklarını bilirsin. Şayet daha ısrar edip, bir şey söylemezsem ilk iş eziyetlerle Dilara'yı öldürteceğim, sonra da seni zindanlar da mahvedeceğim..."

Ağzımı açmaya bile vakit bulamayarak; çok fena bir halde bu tehdit dolu sözleri dinledim.

Sultan; yavaş yavaş sesini yükselterek:

"Dilara'nın yarın sabaha kadar ölmüş mutlaka olacağı için yemin ederim."

Bu sözler üzerine artık büsbütün aklım başımdan gitti, şaşırıp kaldım. Tekrar ayaklarına kapandım. Ve her şeyi birer birer söyledim. Diğer yapılanlar ise malumunuzdur. Şimdi vereceğiniz hükmü bekliyorum.

Oradakiler, Ziya'nın epeyce uzun devam eden bu konuşmalarından mahzun oldular. Birbirlerinin yüzüne bakmaya başladılar. Bu sırada Saliha ise toparlanıp, dedi ki;

-Hakikaten izahatların fevkalade gönül yakıcı olup, nasıl bir azap çektiğini ve ruhi bunalımlar geçirdiğini görüyoruz. Bu

kabahatini hafifletmek için bir mazeretse de, arkadaşlar nazarında beraat edemezsin. Yapmış olduğun hıyanet ortada. Bütün neticeleriyle ortada duruyor. Başka hakimler belki senin ruhi zaaflarını affedebilirler. Fakat gizli komite azaları böyle hareket edemezler. Bilhassa senin gammazlıklarınla en kıymetli arkadaşlarımızı kurban verdin.

İşte benim zannım bundan ibarettir deyip, tekrar arkadaşlarına dönerek; şöyle hitap etti:

-Sizin görüşleriniz ve kararınız nedir?

Toplantıda bulunanları hep bir ağızdan Saliha'ya şöyle cevap verdiler:

-Hepimiz sizinle aynı fikirdeyiz.

Ziya Paşa'da göğsünü tekrar açarak;

-Ben de hak ettiğim cezayı çekmeye hazırım.

Ziya Paşa böyle hazır durmakta iken, Saliha ona bakarak dedi ki;

-Hayır! Burada seni misafir olarak kabul ettik. Onun için şu anda burada senin vücudun bizim için mukaddestir.

Vermiş olduğumuz kararı evvelce kabul olunmuş tedbirler gereğince, icra etmeye gayret edeceğiz.

Ziya Paşa Saliha'ya bakarak,

-Yani beni Yıldız Sarayı'nda mı öldürmek istiyorsunuz? dedi ve Saliha'da kati bir sesle:

-Evet!

-Böyle bir şeyin katiyen yapılamayacağını size söylerim.

-Niçin?

Çünkü bundan sonra oraya bir daha ayak basmayacağım. Evet! Bugünden itibaren artık Yıldız Sarayı'na ayak basamam. Zira sizi takip ettiği kadar, belki daha fazla beni de takip etmekteler. Hakikat bundan ibarettir. Kanı olmak isterseniz izahatıma devam edeyim.

Saliha:

-Devam et bakalım! dedi.

-Gammazlığa devam ettiğim de Sultan'a sözünde durup, Dilara'yı bana teslim etti. Bu arada ikimizinde surur ve sevincimizi tasavvur edebilirsiniz.

Bu azad edilmişlik Dilara'ya çok tesir etti. Birkaç gün içinde büsbütün iyileşti. Vicdanım olmayaydı, benim bahtiyarlığım tam olacaktı. Dilara yanımdayken her şeyi unutuyordum. Yalnız olduğum zaman ise buhrana düşüyordum. Beni huzursuzluk ve gammazlık rahatsız ediyordu. Bir çıkış yolu aradım, ama bulamadım.

Ben böyle bir haldeyken Sultan beni tekrar aradı. Vermiş olduğum malumat üzerine yakalanmış olan kişilerin itiraflarından İstanbul'da diğer komite heyetleri mevcut olduğu gibi, bunların büyük bir hazırlık içinde olduklarını anlamış olduğundan, yeniden gammazlık için beni çağırıp, zorladılar. Bende bütün bildiklerimi söyledim. Bunlardan başka da hiçbir şeyler bilmediğimi arz ettim.

Sultan ısrar ettiyse de, bende bilmediğim de ısrar ettim.

Abdülhamid Han bu kadar şayet ısrardan sonra:

-Pekâlâ! Bir şey bilmiyorsan artık bu husus da görüşmeyelim.

Bu görüşmeden sonra bana birtakım işler verip o gece Saray da kalmamı emretti. Size şunu da söyleyeyim ki; Dilara ile birleştikten sonra Sultan'ın emriyle Kuruçeşme'de bir konakta oturmaya başladık.

İşlerimizi bitirip ve geceyi de sarayda geçirip, ertesi sabah erkenden evime gittim. İçeri girer girmez hizmetçilerin yüzünden fevkalade bir olayın cereyan etmiş olduğunu anladım. Hizmetçilere sordum:

-Ne var? Ne hal oldu?

Odacım olan kadın cevaben:

-Paşa Efendi! Ne olduğunu bilmiyor musunuz?

Büyük bir fenalık meydana geldiğini anladım ve:

-Çabuk ne oldu? Söyle! dedim.

-Dün gece polisler ve saray memurları hanenizi basıp, her tarafı araştırdılar, dediği zaman;

Ben heyecanlı bir tavırla:

-Ümid ederim ki; tehlikeli bir şey bulamadılar.

-Hayır! Zaten bütün araştırmanın sathi bir şey olduğu görülmekteydi. Her şey tamam olduktan sonra, hanımefendiyi tutup, bir arabaya bindirerek götürdüler.

-Nereye götürdüler?

-Bir şey söylemediler. Fakat hapsetmeye götürdüklerini ümit ediyorum.

Darbenin nereden gelmiş olduğunu anlayarak arabama binip, Saray'a geri döndüm. Orada Sadık dostum olan yaverlerden Dilara'nın Yıldız'a getirilip, haremde saklanıldığını anladım.

Bir saat sonra Sultan'ın huzuruna çıktım. Dedim ki;

-Sultanım! Dilara'yı niçin gece evimden zorla alıp, Saray'a getirdiler. Tekrar hareme hapsettiler, dediğim zaman, Abdülhamid sukunetle bana cevaben:

-Zira Dilara sana bir şart ile verilmişti. Sende o şarta riayet etmedin. Onun için geri aldılar.

Sultan, sözlerini soğukkanlılığını muhafaza ederek söyleyip, bir an sukut ettikten sonra, sözlerine şöyle devam etti:

-Bana hizmet edenlerin hepside sadakatle iş görmelidirler. Bende olanların sadakatine emin olunca, kendilerini fazlasıyla taltif ederim. Lakin onların sadakatinden şüphelenirsem yaptığım iyilikler cezaya çevrilir. Taltif esnasında ne kadar cömert olursam, sıra cezaya gelince, o kadar şiddetli davranırım.

Bunu söyleyince ben cevaben:

-Sultanım! Benim için her ne ceza verirseniz kabulüm. Fakat günahsız bir kıza ızdırap çektirmeyin.

-O kızın bir ızdıraba veya eziyete düşmemesini istiyorsanız, sizin için çok kolaydır. Hemen alıp evinize götürebilirsiniz.

Sultanın bu sözleriyle ne demek istediğini anladım. O sözüne devam etti, ben susup dinledim.

Daha sonra benden bir konuda malumat istedi. Bende bir saat içinde, o malumatı kendisine verdim. Ve Dilara o gece Kuruçeşme'deki eve geri getirilmişti.

Bu sefer kati bir karar vermek gerekiyordu. Sultan'ın bu kadar malumat ile yetinmeyip, benden daha birtakım şeyler talep edeceğini açık surette görülüyordu.

Sultan beni mağlup etmek üzere en mükemmel bir silahı ele geçirmiş bulunuyordu. Hem kendimi hem de sevgilim Dilara'yı kurtarmak için firar etmekten başka bir çare kalmamıştı.

Hemen gizlice hazırlıklar yapıp, nihayet Dilara'yı bir Avrupa kadını kıyafetinde bir Rum kadınıyla bir Fransız vapuruna bindirerek Pine'ye doğru yola çıkarmaya muvaffak oldum. Orada benim gitmemi bekleyecektir.

İşte benim bütün izahatım bundan ibarettir. Şimdi sezdim bana idam kararı verip, vermiş olduğum izahatın baha hak kazandıramayacak bir derecede bulunduğunu söylüyorsunuz. Belki hakkınız olabilir. Ben yaşamaya gayret edeceğim. Sizde beni öldürmeye gayret ediniz.

Ziya Paşa konuşmalarından sonra ayağa kalkıp, gitmeye hazırlandı. Saliha ise onu durdurarak:

-Anlattığın hikaye ve yaptığın gammazlıklar sona tüçük görünmüş. Belki onların telafi edebileceğini fikrinden geçirmişsin, öyle değil mi?

-Evet! Benim ruhi buhranlarımda o müteala beni teselli ve takviye ediyordu.

-Bu konuda teşebbusde bulundun mu?

-Doğrusunu söylersen.... Hayır! Nasıl böyle bir teşebbüs de bulunabilirdim ki? İzahatım sırasında gördüğünüz üzere Sultan her ne kadar sathi surette iyi görünmüş olsa da, bana daima şüpheli nazarlarla bakmıştır.

Eğer yakalanmış kimselerden tarafa bir şey söyleseydim, bana daha fazla şüphe ile bakılcaktı.

-Lakin, Sultan'a müracaat etmeyerek, hususi vasıtalarınla bir hizmette bulunup vermiş olduğun zararları kısmen telafi edebilirdin.

-Ne demek istiyorsunuz? Anlayamadım....

-Bizim en kıymetli arkadaşlarımızdan olan Hakkı Bey senin gammazlığın sonucu yakalandı.

-Eyvah! Doğru söylüyorsunuz hanım. Fakat bu uğursuz olayı tekrar etmek size ne fayda veriyor?

-Beni dinle! Hakkı Bey yakalandıktan sonra ona bir yardımda bulunamaz mıydın?

-Emin olunuz bu konuda elimden bir şey gelseydi, tereddütsüz yapardım.

-Sarayda bulunup, Sultanın hizmetindeyken bu şey senin için mümkün değildi; fakat şimdi söyledğinize göre, mademki saltanat hizmetini terk etmiş ve firar etmeye hazırlamıyorsanız, bu halde istediğin gibi serbest surette davranabilirdin.

Hakkı Bey yakalandıktan sonra ne Yıldız Sarayı'nda ne de umumi hapishanede ve ne de İstanbul'dan uzak bir yere sürgün edilmiştir. Mutlaka burada gizli bir yerde gözetleme altındadır.

Ziya Paşa bu sorulara cevaben; dediki;

-Elde ettiğiniz malumat doğrudur.

Saliha'nın gözlerinden ümit ışıkları parlamaya başladı ve Ziya Paşa'ya bakarak:

-Vay! Sende mi dediklerimi tasdik ediyorsun?

-Tabii tasdik ederim. Zira olaydan haberim var.

Saliha mugayır nazarlarla arkadaşlarına bakarak:

-Öyle ise seninle bir pazarlığa girişebiliriz!

-Nasıl bir pazarlık hakkında görüşmek istiyorsunuz?

-Uzun uzadıya sözleri bertaraf ederek, fikrimi açıkça anlatayım. Zannedersem burada mevcut arkadaşlarımız dahi benimle müttefik olurlar.

Nasıl ki sana karşı verilen idam kararının izahatını duyduktan sonra, tekrar geçerli olduğunu açıktan açığa bildirdiler, şimdi de aynı karar ortada duruyor.

Şayet hapse düşmüş olan arkadaşlarımızdan Hakkı Bey'i kurtarmak üzere, bize yardımda bulunabilirsen ben dahi diğer arkadaşlarımla beraber hakkında verilen idam kararını bozarım.

Saliha, bu sözleri arkadaşlarına söyledikten sonra, onlara hitaben:

-Şu söylediklerime sizde katılıyor musunuz?

Hepsi birlikte:

-Evet!... Evet...! diye cevap verdiler.

Ziya, düşünceli bir şekilde alnını silip:

-En derin halisane bir duygu ve vicdanımla, ciddiyetle açıklarım ki; söylemiş olduğunuz şart olmasa bile Hakkı Bey'i kurtarmak için eğer elimden bir şey gelse, bir dakika bile tereddüt etmeyip, bu hususta canımı feda etmekte gerekse geri çekilmeyecektim.

-Fakat cereyan eden olaylardan haberdar olduğunu söylediniz.

-Evet! Öyle söyledim ve şimdi de bunu tekrar ediyorum. Lakin, istemiş olduğunuz hizmeti yapacağıma kanaat nasıl olması için size meseleyi anlatayım:

Saliha, cevaben anlat dedi. O da:

-Vermiş olduğum malumat üzerine Hakkı Bey yakalanıp saraya getirildiği zaman şiddetli bir soruşturmaya alındı. Hakkı Bey yapılan bu soruşturmanın şiddetine rağmen hiçbir iti-

rafta bulunmadığını söylemek gereksizdir. Bundan sonra birtakım eziyetler dahi yapıldıysa da bunlarda faydasız oldu.

Başarısızlığı gören Sultan, Baş tüfenkçi Tahir Paşa vasıtasıyla Hakkı Bey'i, başka bir mahalle nakledip, gözden kaybetti. Sordum, araştırdım ve İstanbul'da sağ olduğunu öğrendimse de, o yerin ismini öğrenemedim. Onun için size yardımcı olamayacağım.

-Söylediklerinden anlaşıldığı üzere Tahir Paşa Hakkı Bey'in nerede bulunduğunu biliyor.

-Tabii bilir!

-Şayet, Tahir Paşa üzerine bir baskı yapacak olursan Hakkı Bey'in nerede olduğunu anlayabiliriz!

-Söylediğiniz çok doğru! Fakat Tahir Paşa'ya nasıl tesir ve nüfuz etmeli?

-Orası bizim bileceğimiz bir şeydir. Şimdi başka bir mesele vardır. Şayet biz Tahir Paşa üzerine baskı yapmak üzere teşebbüs edip de, senin yardımına ihtiyaç duyulursa bize yardım etmeyi taahhüt eder misiniz?

Ziya Paşa bir an teamülden sonra katı bir tavırla Saliha'ya bakarak:

-Canım üzerine yemin ederim ki elimden gelen ne olursa yapacağım!

-İşte biz dahi namusumuz üzerine söz veriyoruz ki; senin hakkında verilen idam kararı asla icra edilmeyecektir.

ALTINCI BÖLÜM:
TUZAK

Yaver Ziya Paşa ve arkadaşları arasında vaki olan bu mülakatın, ertesi sabah Tahir Paşa Yıldız Sarayı'nda tavana savurduğu sırada odacısı içeri girip, sigarasının dumanını keliflice Ziya Paşa'nın kendisini görmek istediğini ve dışarıda beklediğini bildirdi. Paşa odacıya hitaben:

-Hemen kendisini içeriye alınız, dedi.

Ziya Paşa, saraya geri döndüğü zamandan beri, Sultan'a son derece kıymetli hizmetler de bulunup, pek büyük ihsanlara nail olduğundan, Yıldız'daki eski nüfuzunun tekrar ele geçirmiş, onun için bütün Mabeyn-i Hümayun memurları Ziya paşa'ya karşı fevkalade bir hürmetle davranıyorlardı.

Tahir Paşa dahi Yıldız Sarayı'nda uzun senelerden beri Sultan'ın tam emniyetine mazhar olup, epeyce mühim bir mevki işgal etmişdiyse de, genç yaverin zeka ve maharetine hayran olarak, onunla daima iyi geçiniyordu.

Ziya Paşa'nın birdenbire firar ile komite azasından olduğu anlaşılması, yeniden geri gelerek eski mevkisini işgal etmesi

Tahir Paşa'yı büsbütün hayrette bırakıp Yaver Ziya hakkındaki teveccühünü çoğaltmıştı.

Onun için, odacısı Yaver'in ziyaretini haber verir vermez, içeri alınması ve davet edilmesi için emir vermişti.

Ziya Paşa eşiğin üzerinde göründüğü zaman, Tahir Paşa kendi yetmiş yaşlarında olmasına rağmen, yaşına ehemmiyet vermeyerek, genç yaveri karşılamak üzere ayağa kalktı. Ziya Paşa içeri girince:

-İstirahatinize bakınız Paşam! dedi.

Tahir Paşa kendi oturduğu kanepenin yanında bir koltuklu sandalyeyi göstererek;

-Buyrunuz! dedi.

Misafir olan Ziya Paşa gösterilen yere oturduktan sonra, Tahir Paşa cebinden altın kutulu sigara tabakasını çıkararak, genç yavere uzatıp:

-Acaba bugünkü ziyaretiniz ne vesile dolayısıyladır? Anlayabilir miyim?

Ziya Paşa biraz tereddüt etti. Nihayet Paşa'ya:

-Doğrusu sizi görmeye karar vererek, bugün buraya geldim.

-Beni ziyaret için bu kadar tereddüte ne hacet? Şu söylediklerinizden bir şey anlamıyorum!

-Ziyaretimin sebebini belki acaip görürsün. Zira meseleyi doğrudan doğruya Sultanımıza arz etmek mümkün olduğu halde, size müracaat ediyorum.

Tahir Paşa, Ziya'nın muğlak sözlerinden bir şey anlamayarak:

-Sizi anladığımı söylemek mümkün değil! Meramınızı açık bir surette ifade ederseniz, belki bir cevap verebilirim.

-Meseleyi şimdi açıklayacağım. Esas mesele dün duymuş olduğum pek vahim bir vakadan ibarettir.

Yakalanıp, Yıldız Sarayı'nda soruşturulan gizli komite reisi Hakkı Bey Sultanımızın emriyle sürgün edilmiş zannolunuyordu. Fakat görünüş de Hakkı Bey'in İstanbul'da olduğu anlaşılıyor.

Tahir Paşa mahzun bir çehre ile:

-Kim söyledi?

-Paşa! Biraz sabrediniz! Sözümü tamamlayayım. Kendi arkadaşı Hakkı Bey'in İstanbul'da gizli bir yerde hapsedildiğini ve hatta o yerin ismini bile öğremişler...

Tahir Paşa oturduğu kanepeden sıçrayarak:

-Ne söylüyorsunuz? Bu malumatı nereden aldınız? Lütfen söyleyiniz! Bu sır nereden ortaya çıktı?

-Malumdur ki ben o komitenin eski azasından olduğum için, onların birçok malumatından haberdarım. Hatta benim şu malumatım sayesinde Hakkı Bey ve birkaç arkadaşlarını yakalamak mümkün oldu.

-Evet, evet, evet!.. Sizin malumatınız ile Sultanımıza fevkalade hizmetlerde bulunduğunuzu biliyorum.

Ziya Paşa tevazu dolu bir tavırla:

-Şu hizmetimi zikretmek istemezdim. Fakat, benim eski komite azasından olduğum cihetle, haberdar olduğum birtakım olaylar sayesinde, birkaç günden beri karanlık içinde hazırlanmakta bulunan işler hususunda lüzumlu malumat elde ettiğimi size anlatmak istedim.

Tahir Paşa asık gözlerle bakarak:

-Demek o alçak ihtilalciler henüz ortadan kalkmayıp burnumuzun altında faaliyette bulunuyorlar.

-Evet! Teessüfle bildiririm! Bu subutun zail olmadıklarından başka, bu günlerde birtakım yeni azalar dahi komiteye iştirak ederek, yeniden İstanbul'da bir teşkilat vücuda getirmeye mufavvak olmuşlardır.

Arz etmiş olduğum üzere komite azaları Hakkı Bey'in İstanbul'da olduğunu ve nerede hapsedildiğini, öğrenip, onu kurtarmaya hazırlanıyorlar.

Ziya Paşa bu sözleri söyler söylemez Tahir Paşa mahzun ve şaşırmış bir hal ile yerinden bir daha fırlayıp, genç yaver Ziya Paşa bakıp, şöyle hitap etti.

-Fakat Paşa Efendi! Söylediğiniz vahim bir şey. Elde etmiş olduğunuz bu malumatı hemen Sultanımıza arz edip, lazım olan emirleri almalıyım.

-Lütfen! Beni biraz daha dinlemenizi istirham ediyorum. Sonra ne yapacağımızı düşünürüz. İlk iş, sizden Hakkı Bey'in hakikaten İstanbul'da bulunduğu ve gizli bir yerde hapseldildiğinin doğru olup, olmadığını anlamak istiyorum.

-Tabii! Bende burada olduğunu duydum. Lakin bundan başka bir şey bilmiyorum.

Ziya Paşa, Tahir Paşa'nın şu açık yalanına mukabil, ona görülmeksizin alay dolu bir nazarda bulundu. Ve dedi ki:

-Görünüşe göre gizli komite azaları sizden daha iyi biliyorlar. Zira duyduğumuza göre Hakkı Bey'in nerede olduğunu yerli yerince biliyorlarmış.

Bu söz üzerine Tahir Paşa hüzünle doldu ve:

-Şimdi gidip Sultanımıza meseleyi anlatmalıyım diye haykırdı.

-Rica ederim! Biraz daha sabırlı olunuz... Ben dahi duyduklarımı doğrudan doğruya Efendimize arz edebilirdim. Fakat etmedim. Bunun sebebini şimdi söyleyeceğim. Şayet bu malumatı hemen kendisine bildirirsen, Hakkı Bey'i başka bir mahalle naks etmelerini veyahut bekçilerinin sayısını dahi kendi muhbirleri vasıtasıyla bunu anlayıp, hazırlıklarını tehir edeceklerdir. Olacak şey bundan ibaret değil mi?

-Fakat bizim de gayretimiz budur.... Yani o zararlı şahsı faaliyet göstermekten men edip, hazırlıklarını büsbütün neticesiz bırakmak....

Ziya Paşa kati bir sesle:

-Hayır Efendim! Gayretimiz yalnız bu olmamalıdır. İlk fırsatta faydalanarak Sultanımıza karşı bir takım denaatleri işlemiş olan ihtilalcileri ele geçirmeliyiz.

Tahir Paşa bu sözleri işiterek, fevkalade bu kudretle gözleri parıldayarak, genç Yaver Ziya Bey'e hitaben:

-O herifleri nasıl ele geçireceğiz?

-Hakkı Bey'in bulunduğu yerin etraflarında gizlice bekleyerek onları yakalayabiliriz. Lakin şu dediklerimi muvaffakiyetle icra etmek, daha mahal pek gizli ve seri surette işe başlamak icap eder. Zaten ben dahi bundan dolayı doğrudan doğruya zatı alilerine müracaat ettim.

-Hakkın var! Çok doğru söylüyorsun. Bu fırsattan istifade ederek bu zararlı şahısları adaletin pençesine tevdi etmek lazımdır!

-Özellikle almış olduğum malumata göre Hakkı Bey'i firar ettirmek için iş dört beş kişiye verilmiş olduğundan, şayet yanımıza birkaç sadık ve silahlı adam alsak, onların hakkından kolayca geliriz. Mamafih düşünmeli ki o alçakları ele geçirip Sultanımıza teslim ettikten sonra ne kadar büyük lutüf ve ihsanlara mal olacağız.

Bu son sözler ihtiyar Tahir Paşa'yı ne kadar gayrete getirdi ki:

-Evet...! Evet....! Çok hakkınız vardır. Hiç kimseye bir şey söylemeden bana müracaat ettiğinizde dolayı teşekkür ederim. Göstermiş olduğunuz emniyet ve hizmeti emin olunuz ki ilelebet unutmayacağım.

Yaver hafif bir tebessümle:

-Yazık ki benim şu müracaatım büsbütün beyhude oldu. Zira biraz evvel söylediğiniz Hakkı Bey'in nerede bulunduğunu biliyorsunuz... Şu halde programımızı nasıl icra edip, elde etmiş olduğum malumattan kendisine bizzat haberdar etmek üzere, meseleyi yerli yerince arz etmek daha iyi ve makuldur.

Ziya Paşa bu sözleri söyledikten sonra, gitmek üzere ayağa kalktıysa da, Tahir Paşa onu durdurarak:

-Rica ederim, Paşam oturunuz.. Söylediğimi ya siz yanlış anladınız veyahut ben yanlış söyledim.

Hakkı Bey o kadar gizli bir mahalde hapsedilmiştir ki; ben o yerin ismini bilmekle beraber, kendimi güya bir şeyden haberim yok gibi göstermek istedim. Anladınız mı? İşte ben bunu biraz evvel bildirmek istiyordum.

-Demek ki Hakkı Bey'in nerede hapsedildiğini biliyorsunuz? Tabii biliyorum!

-Biraz önce tarif ettiğim programın icra mevkisine konulmasını, ümid eder misiniz?

-Elbette ümit ederim!

-Gizlice beklemek için müsait yerler var mıdır?

-Lazım olduğundan fazla, fakat o firar teşebbüsüne ne zaman başlayacaklardır?

-Bu gece!

-Öyleyse kaybedecek vaktimiz yoktur. Hemen hazırlanmalıyız.

-Ben dahi bu ciheti şimdi size arz edecektim.

-Gelecek kişilerin dört kişi olduğunu söylüyordunuz.

-Evet...! En fazla altı kişi olabilir.

-Öyleyse biz on beş yirmi kişi olursak kafidir.

-Benim için bu kadarı çoktur. Zira nazari dikkati çekerek, bütün hazırlıklarımızın neticesiz bırakılmasını istemem.

-Pekala! Öyleyse on, on iki kişi olalım.

-Evet! Öyle çok iyi olur Paşam. Şimdi lütfen Hakkı Bey'in nerede olduğunu söyler misiniz?

-Buradan bir buçuk saat kadar sürer.

-Hangi tarafta?

-Anadolu yakasında.

-Tenha bir yerde mi?

-Evet!

-Öyleyse iş kolaylayır.

-Bu programımızın icra mevkisine konulması için, zannedersem Hakkı Bey'in bulunmuş olduğu yer, pek müsait ve tenhadır.

-Hemen işe başlayalım. On, on iki kişi seçerek Hakkı Bey'in bulunduğu yerin etrafına yerleştirelim. Dikkat edelim. Zira düşmanlarımız en ufak şüphede bu işten vazgeçerler veya tehir ederler. Bizde bu fırsatı kaçırmış oluruz.

Paşa, Ziya Bey'e hitaben:

-Paşam! Siz benden genç ve maharetli olduğunuzdan yapılacak hazırlıkları lütfen deruhde ediniz. Silahlıları ben bizim adamlarımızdan tedarik ederim.

Ziya Paşa cevaben:

-Pekala! Bu teklifinizi memnuniyetle kabul ediyorum. Yalnız hazırlıklara başlamadan önce bizimle beraber gelecek silahlı adamları nereye yerleştirelim. Hakkı Bey'in bulunduğu mahalli gözden geçirmek lazım.

Tahir Paşa:

-Hakkınız var! Önce gidip bu mahalli tetkik ekmeliyiz.

Ziya Paşa'nın gözleri sevinçle parlasa da hissetmiş olduğu sevinci göstermek için, lakayd bir tavırla;

-Ben emirlerinizi bekliyorum. Nasıl isterseniz öyle yapalım.

-Evet...! Evet...! Şimdi Beykoz'a giderek. Hakkı Bey'in nerede hapsedildiğini size göstereyim.... Fakat Saray'dan ayrılmadan önce, Sultanımıza bir defa görünmeliyim. Zira her zaman bana ihtiyacı vardır.

-Mademki öyledir, ben yazıhanemde sizi hazır olup, gelene kadar beklerim.

Sonra Tahir Paşa'ya tevazu dolu bir selam verip, dışarı çıkan Ziya Paşa, hızlı adımlarla hususi dairesine doğru yürüdü.

Orada elbisesinden hizmetçi olduğu belli olan bir genç Ziya Paşa'yı bekliyordu. Yaver onun kulağına birkaç söz söyleyerek onu yola koydu. Sonra içeri girip bir sandalyeye oturarak bir sigara yaktı. Zihnen:

-Bu ana kadar işimiz fevkalade bir muvaffakiyetle ilerledi. Eğer böyle devam ederse muvaffak olacağımı ümit ederim. O zaman hem ölüm tehditlerinden hem de azab ve vicdanımdan kurtulurum. Zira verdiğim mazarratın büyük bir kısmını böylece telafi etmiş oluyorum.

Yalnız dostlarım vermiş olduğum malumattan zamanında faydalanırsa da, ne iyi olur....

Ziya Paşa bir saatten fazla sandalyesinde oturarak bekledi. Tahir Paşa Saray'dan ayrılmak üzere hemen Sultan'dan izin alıp, gitmek için hazırlandığından, niçin dışarı çıktığına dair birtakım düzmece izahatlar vermek için, huzura çıkmaya mecbur olmuştu.

Fakat, Sultan Tahir Paşa, hakkında o derece emniyeti vardı ki; onun için söylediklerine inandı.

Sultan Tahir Paşa'yı dinledikten sonra, velhasıl akşama kadar Saray'dan ayrılmasına müsaade etmişti. Fakat Tahir Paşa bu müsaadeye rağmen Sultanına hitaben:

-Sultanım! Belki geciye de saraydan hariç bir mahalde geçirebiliriz.

Sultan ise:

-Hayır! Gece zaman zaman Yıldız'da bulunmalısın diye tenbih etti.

Tahir Paşa, Sultanın bu ısrarı üzerine tavizkârane bir tavırla şöyle söyledi;

-Sultanım! Müstesna olarak bu gece dışarıda kalmama müsaade buyurunuz!

Şüphelenen Sultan, Tahir Paşa'ya hitaben:

-Mademki dışarıda kalmak arzusundasın, bu husuta seni ne gibi ehemmiyetli bir şey, böyle bir harekete mecbur ediyor?

Anlat bakalım, şayet ben dahi bu konuda kanaat getirirsem, gece bir mahalde kalmana müsaade ederim.

Tahir Paşa mütevazi bir şekilde:

-Pekâlâ! Şimdi gidip, akşamüstü saraya dönerim. Şayet dışarıda kalmam icap ederse o zaman lüzumlu izahati size arz ederim.

Paşa, huzurdan ayrılıp, hemen Ziya Paşa'yı buldu.

Bir çeyrek saat sonra genç Yaver, Tahir Paşa ile bir arabaya binip Köprübaşı'na doğru gidip orada Anadolu yakasına hareket etmeye hazır olan vapura bindiler.

Tahir Paşa hazırladıkları tuzağın başarılı olacağına emin olarak zaman zaman şevk ve gayrete geliyordu.

Kendi için, bu ihtilalcileri ele geçirip tantanalı bir surette Yıldız Sarayı'na getirip Sultan'a takdim etmek üzere, nasıl bir büyük şan ve şeref kazanacaktı. Acaba bu sadık hizmetinden dolayı Sultanı kendisini ne gibi ihsan ve lütuflara boğacaktı. Sarayda nüfusu ne kadar artacaktı. Bütün bunları hayal ederek büsbütün şevk ve gayrete geliyordu.

Bu sırada Ziya Paşa'ya bakarak şöyle hitap etti.

Ben bu işin tereddütsüz başarılı olacağına inanıyorum. Yalnız elde ettiğin malumat doğru olup, o herifler Hakkı Bey'i firar ettirmek üzere behemahal oraya gelmelidirler.

Ziya Paşa cevaben:

-Bu hususta katiyen emin olmalısınız! Benim elde ettiğim malumat yanlış olamaz.

-Bundan başka dört beş kişi olduklarına tam emin misiniz? Yoksa tayin etmiş olduğumuz kişiler üzerine birkaç kişi daha katıp, kendilerine öylece bekleyelim. Şayet bu işte muvaffak olamazsan ikimizin de geleceği mahvolacaktır.

Zira bir daha padişahımızın yüzüne bakamayız.

-Bu hususta dahi emin olabilirsiniz. Elde etmiş olduğum malumatın hiçbir surette yanlış olması mümkün değildir. Zaten ben dahi zat-ı alileri kadar bu işin muvaffakiyetle sonuçlanmasını arzu ediyorum. Çünkü bundan pek büyük faydalar ve lütuflar beklemekteyim. Onun için müsamahakar hareketlerde bulunamam.

Vapurda böylece konuşarak, iki dost Beykoz taraflarına böylece varmış oldular.

İskele üzerine çıkıp, çarşıda sol tarafa doğru ilerledikleri zaman Yaver Ziya etrafına gizlice bir göz atıp, bu tetkikten son derece memnun oldu. Zira o ana kadar düşünceli olan çehresinde birdenbire sevinç görülmeye başladı. Tahir Paşa'ya hitaben:

-Beykoz ne güzel bir köymüş!

-Başka zaman buraya gelememişsinizdir?

-Emin olunuz ki ilk defa buraya ilk buraya ayak basıyorum. Acaba gideceğimiz yer buradan çok uzakta mı?

-Hayır! Yirmi dakika sonra ondayız.

Hakikaten yirmi dakika sonra iki dost büyük duvarlar ile çevrili büyük bir bahçenin demir kapıları önlerine gelerek, kapının zilini çalmaya başladı.

Ziya Paşa, arkasına süratle bakıp, başını çevirdi. Tahir Paşa kapıcıya baktığı için bu hareketi göremedi. Eğer baksaydı arkalarında dört kişinin yüz mesafede tereddütlü yürüyüşlerle geldiklerini görecekti. Gelenler gizli komite üyeleriydi. Ziya Paşa bu işe pek sevinmişti. Bu sırada kapıcı koşarak geldi. Tahir Paşa kapıcıya hiddetli bir tavırla, nerede kaldığını sordu. Kapıcı şaşırdı ve Paşa'ya hitaben:

-Affedersiniz Paşam! Yemek için içeriye gitmiştim. Bundan başka zatınızın böyle bir saatte burayı ziyanet edeceğini hiç aklımdan geçirmezdim. Sizden başka hiç kimseye kapı açılması yasak olduğu için, buradan bir anlık ayrılmamın bir zararı olmayacağını zannederek yemek için ayrıldı.

Tahir Paşa, kapı açılınca içeri girdi. İki dostlar büyük ağaçlarlar çevrili bir yol üzerinden ilerlemeye başladılar. Yaver Tahir'e:

-Eğer Hakkı Bey burada hapsedilmişse işimiz çok kolay olur. Zira bahçe sık bir orman gibi olduğundan getireceğimiz adamlar, görünmeyecek şekilde burada saklanabilirler. Yalnız gizli komite azalarının nereden içeri girebileceklerini bilmek lazımdır. Tabii ki; kapıdan girmeye hiçbir surette teşebbüs etmeyeceklerdir. Çünkü kapıcının dediğine göre sizden başka hiçbir kimseye kapı açılmayacakmış....

Tahir Paşa istihza dolu bir hâl ve tebessümle:

-Onların içeri nereden girmek isteyeceklerini ben bilirim. Behemahal deniz tarafından gelecekler. Zira başka yol yok. İşte bu ciheti nazarı itibare alarak, deniz üzerinde dahi gözetleme de bulunmaları için birkaç adama göndermek niyetindeydim.

Hakikaten Beykoz'u iyice tanımayan Ziya Paşa, Tahir Paşa'ya hitap ederek;

-Burası kime aittir?

-Kime ait olacak! Devletin! Sultan Aziz zamanlarında yapılmış şimdi metruk bir köşedir.

İki arkadaş biraz daha yürüyerek, ağaç yaprakları arasına gömülmüş, muhteşem bir köşkün önüne vardılar. Tahir, Ziya'ya:

-İşte Hakkın denen alçağın hapsedilmiş olduğu gizli yer burasıdır. Bu köşkü beklemek üzere burada iki sadık bekçi ve sadakatleri denenmiş bir kapıcı ile birde bahçıvan bulundurulmaktadır.

-Fakat! Bu derece saklanması mühim bir kimse için dört bekçinin bulunması yetmez, zannederim.

-Bilakis! Az adam işimize daha uygundur. Biraz evvelde arz etmiş olduğum üzere, uzun zamandan beri terk edilmiş olup, burada hiç kalınılmıyordu. Eğer birdenbire birçok kimse getirmiş olsaydık, mutlaka bu hareketimiz dikkat çekerek,

burada mühim bir kimsenin bulunduğu anlaşılacaktı. Bundan başka birçok kimse arasında sır saklamak güç olur.

Hâlbuki sadakatleri ispat derecesine varmış dört kişi daima işimizi görebilirler.

Fakat, şimdi Hakkı Bey'in burada bulunduğu anlaşıldığından yarın meseleyi padişahımıza arz ve lüzumlu emirleri elde ettikten sonra, onu daha emin bir mahalle nakledebiliriz.

Komite azaları yerli yerince malumat elde etmişler. Zira burada dört kişi bulunduğunu anlayarak Hakkı Bey'i kaçırmak üzere dört beş kişi göndereceklermiş.

Her halde birdenbire bir tuzağa düşmemek için lüzumlu tedbir ve vasıtaları almalıyız. Zannıma göre birkaç bekçide köşkün içerisinde bekletmeliyiz.

Tahir Paşa bu hale göre hiçbir kaçamak yolu bulmanın mümkün olmadığını görünce:

-Âlâ! Mademki böyle halimiz, bu durum çok iyidir dedikten sonra Hakkı Paşa'nın bulunduğu mahalle doğru ilerlediler. Tahir, yavere orasını gösterdi.

Hakkı Bey'in bulunduğu odanın kapısını beklemek yerine önünde bir sandalye üzerinde oturan bekçi göründü.

Ziya Paşa, tebessümlü bir çehreyle;

-Bu adam Hakkı bey kadar suç işlemediği halde, bu da onun gibi, buraya hapsedilmiş.

Tahir Paşa cevaben:

-Fakat burada daimi bekleyen bir adam değildir. Önleye kadar bir bekçi, önleden sonra bir bekçi duruyor.

-Geceleri ne yaparlar?

-Geceleri muhafaza daha şiddetlidir. Köşkte bulunan dört kişi de bu salonda yatarlar.

-Şayet mahpus pencereden kaçmak fikrinde olsa ne gibi tedbir alınır?

-Böyle bir teşebbüs mümkün değildir. Zira pencereler kalın demirlerle kaplıdır. Bir kısmıda duvar örülüdür. Yalnız iki pencere açık bırakılmasıdır. Bu pencerelerde normal hapishane pencerelerinden daha fazla sağlamdır.

Tahir ve Ziya Paşa bu kadar tetkikleri yeterli görerek, köşkten dışarıya çıkardılar. Ziya Paşa köşkün etrafına bahçede bir daha dolaşarak Tahir Paşa'nın yanına geri döndü ve ona hitaben:

-Sizin fazlasıyla hakkınız olduğu anlaşılır. Başarının büsbütün elde edilmesi için gözetleme ve muhafazayı birçok kişi ile yaptırmamız lazımdır. Her ne kadar gizli komite azalarını dört kişi göndermek üzere karar verdiklerini duydumsa da, belki son dakikalarda fikirlerini değiştirip, daha çok adam gönderebilirler.

-Aferin! Çok doğru söylüyorsun! Bende o fikirdeyim. Onları karşılamak için kuvvetlice hazırlanmalıyız.

Ziya Paşa sözüne devam ederek:

-Özellikle bahçeyi dolaştıktan sonra getireceğimiz bu kişileri saklamak üzere fevkalade müsait mahaller bulunduğunu gördüm. Zannıma göre bahçede hiç değilse elli kişi kadar bulundurmalıyız. Böyle hareket ederek, hem birdenbire bir telaş karşısında bulunmayız hem de kimse kaçmaya muvaffak olamaz.

-İcap ederse yüz kişi getirebilirim. Adam konusunda güçlük yok.

-Öyleyse hemen işe başlayalım.... Siz hemen gidip adamlarınızı alıp, getiriniz. Zannedersem doğrudan doğruya küçük bir vapur ile bahçenin rıhtımına getirirseniz çok daha iyi olur. Kimsenin nazari dikkatini de çekmeyiz.

-Evet! Ben de böyle düşünüyorum!

-Ben ise burada kalıp geri dönüşünüzde getireceğiniz adamları nerelere gizleyeceğimizi tayin ederim.

Böyle konuşarak iki Paşa bahçe kapısı önüne kadar geldiler. Kapıcı orada mütevazi bir tavır ile selama durmuştu.

Tahir Paşa, Yaver Ziya'ya hitaben:

-Ben, en nihayet üç saate kadar dönerim. Sen istediğin gibi bahçeyi gözden geçir. Programını iyice hazırla. Adamları getirdiğim zaman, hemen vakit kaybetmeksizin mevzilerini alsınlar ve hazır bulunsunlar.

Tahir Paşa demir parmaklıklı kapıdan dışarı çıkmak üzere hazırlandığı sırada Ziya Paşa onu laubali bir tavırla durdurarak;

-Buradaki adamlarınıza bana mani olmamak üzere tembih de bulununuz. Bu çok iyi olur. Zira derinlemesine ve genişliğine tetkik icrasında bulunmak fikrindeyim.

Tahir Paşa cevaben:

-Pekala! dedi.

Bunun üzerine kapıcıyı bir işaretle yanına çağırıp, ona Ziya Paşa'yı göstererek;

-Paşa hazretleri geri dönüşüme kadar burada kalacaktır. Emirlerini harfiyen yapınız.

Kapıcı da bir selam vererek;

-Başüstüne, dedi.

Tahir Paşa memnun ve mesrur bir halde köşkten ayrılıp, vapura binerek Beşiktaş'a avdet ile Yıldız Sarayı'na geçti. Yolda aklından daima bu teşebbüsün muvaffakiyetinden ne gibi semereler elde edeceğini düşünüyordu ve gönlü şad oluyordu.

İşi bir maniaya çarptırmamak üzere bir çok sadık adamlarıyla silahlı olarak Beykoz'a dönmek fikrindeydi.

Onun için saraya vasıl olduğu zaman sadık adamlarını yanına alarak durumu anlatıp işin ciddiyetini ve başarırlarsa Sultanın ihsanlarına nail olacaklarını söyledi. Sonra da nazarı dikkati çekmemek için ayrı ayrı yollardan gitmeyi uygun buldular.

Fakat Tahir Paşa'nın kafasına, sultanı bizzat korumak için görevli sadık ve çok iyi nişancıları saraydan nasıl izinsiz dışarı

çıkarabilecekti. Her ne kadar kendisine güven tam idiyse de, sonra olabilecek herhangi bir zararlı olayda kendisine sorulursa ne diyecekti. Bunun neticesi ise pek vahim olurdu. Zaten makamına göz dikmiş bazı yaverlerde iftirada bulunurlarla hali ne olacaktı. Sonunda karar vererek, çekip gitmeyi uygun görecekti.

Tahir Paşa bu kararı verdiği zaman hemen Sultanın hususi dairesine gitti. Hususi itibarı ve nüfuzu olduğundan beklemeksizin Padişahın çıkıp olayı Sultan'a anlattı. Yine de kendine güvenemeyip, havf ederek Abdülhamid Han bu olayı anlattı. Oda fevkalade müteessir oldu. Tahir Paşa'ya saati saatine cereyan eden olaylardan malumat getirmeleri için, yaverlerinden bir kaçını dahi yanına verdi.

İhtilalcilerin birdenbire ortaya çıkıp bu türlü şiddetli bir faaliyete teşebbüs etmeleri kendisini fazlasıyla rahatsız etti ve heyecanlandırdı.

Sonra Sultan Tahir Paşa'ya hitaben:

-Şayet! O alçakları tutup, bana getirmeye muvaffak olursan, senin aklından geçmeyen lütuf ve ihsanlara boğarım. Dedi Tahir Paşa Sultan'a cevaben:

-Bendeniz zaten lütuflarınıza mazhardır. Eğer muvaffak olursal o da benim müfakatim olacaktır, diye söyledi.

Hemen adamlarını alıp, gerekli emirleri verip, ayrı ayrı yollardan harekete geçtiler. Bir istimbat ise verilen emir üzerine Paşa'yı bekliyordu. İstimbat yarım saat sonra Beykoz rıhtımına ulaştı. Maiyetiyle istimbattan çıkıp, yaya yürüyüşe geçti. Köşk kapısına yaklaştıkları zaman arkadaşlarından biri kapıyı çalmak üzere ilerlediyse de, birkaç dakika geçtiği halde kimse gelip kapıyı açmadı.

Tahir Paşa:

-Bu acayip şey! Nedir acaba?

Sonra kapıyı daha şiddetli vurduysa da yine kimseler gelmedi ve görünmedi. Sadık adamlarından birine bakıp;

-Git şu bahçe kapıcısını buraya çağır! dedi.

Kapıcıyı çağırmaya giden, birkaç dakika sonra bir halde geri dönüp, gelerek:

-Paşam! Bahçenin demir kapısı önünde kimse yoktur.

-Ne diyorsun? Kapıcı orada değil mi?

-Hayır Efendim! Demir kapıda kilitli olmayıp, zannedersek açık duruyor.

Tahir Paşa'yı soğuk bir ter bastı. Tekrar kapıyı şiddetli bir şekilde vurmaya başladı.

Fakat; yine kapıyı açan kimse olmadı. Yaverlerden biri yanındakilere eli ile sükut etmelerini işaret ederek, kulağını kapıya yaklaştırıp, dikkatlice dinlemeye başladı. Birkaç dakika böyle kaldıktan sonra, arkadaşına hitaben;

-Zannedersem içerden bir ağlama sesi geliyor. Gelip sizde dinleyebilirsiniz.

Tahir Paşa ve maiyetindekiler kapıyı dinlemeye başladılar. Tahir Paşa'da biraz dinledi ve sonra yanındakilere hitaben;

-Evet! Bende içerden bir ağlayış sesi işitiyorum!

Yaver cevaben;

-Kapıyı kırıp, içeri girmek lazımdır.

Bu teklif pek makul idiyse de, icrası pek çetin olacaktı. Zira kapı fevkalade kuvvetliydi. İtivermek ve ayak darbeleri ile kırmak mümkün değildi.

Heyecanlanan ve vesveseye düşen Tahir Paşa

-Acaba buralarda bir balta yok mu?

Tahir Paşa'nın arkadaşlarından birisi kapının yanında bulunan bahçıvan kulübesine giderek, bir balta ile iki kazma getirdiler. İnleme seslerinin geldiği tarafa doğru gidip Hakkı Bey'in bulunduğu odadan ses geldiğini anladılar. Oraya koşup, kapıyı açmak istediyseler de kapıyı kilitli buldular. Onu da kırdılar. Odadan içeri girdikleri zaman acayip bir manzara ile karşılaştılar. Köşk'ün görevlilerinin hepsi elleri, ayakları ve ağızları bağ-

lı olduğu halde, döşeme üzerinde, bağlarından kurtulmak için çırpınıp duruyorlardı.

Tahir Paşa maiyetinde bulunanlara hitaben:

-Çabuk şu zavallı adamların bağlarını çözüp, ağızlarından mendillerini çıkarınız!

Söylenenler yapıldı. Paşa bekçilerden birisine şöyle hitap etti:

-Osman! Hakkı Bey nerededir?

-Paşa Hazretleri Hakkı Bey'i kaçırdılar.

-Kaçırdılar mı? Kim kaçırdı söyle bakalım!

-Sizinle gelen Paşa ve adamları!

-Vay alçak Ziya! Vay!

Başıma bu hali nasıl getirdin? Yemin ederim ki; şu denaatin yanında kalmayıp senden intikamımım müthiş surette alacağım...

Tekrar Osman'a hitap ederek:

-Söyle bakalım! Hakkı bey'i kaçırdıklarından beri ne kadar zaman geçti?.. Belki henüz çok uzaklaşamamışlardır. Arkalarından yetişebiliriz... Söyle bakalım hangi taraftan firar ettiler.

Zavallı bekçi Osman cevaben;

-Pek uzağa gidememişlerdir. Zira kaçalı iki saat oluyor. Yavaş yavaş kızgınlığı artmış olan Tahir Paşa;

-Vaki olanları, bana bir bir anlatınız.

-Paşam, sizin gidişinizi müteakip Ziya Paşa kendisiyle beraber bahçede toplanmamızı emretti. Daha sonra köşke gelip, içeriye girdik. Biz Osman Ağa'ya karşı geldik. Fakat Ziya Paşa O'na şöyle söyledi:

"Bu gece Hakkı Bey'i kaçırmak üzere köşke bir hücum yapılacaktır. Biz önceden bu konuda lazım olan malumatı ele geçirmeye muvaffak olduğumuz için bu hücumu menetmek ve neticesiz bırakmak ve buna cesaret edenleri yakalamak için Ta-

hir Paşa Saray tüfenkçilerinden bir iki müfreze getirmek üzere şimdi Saray'a gitmiştir. Ber dahi birkaç tane sivil getirdim. Birdenbire bir tuzağa düşmemek üzere onlar şimdi gelip, burada gözetleme yapacaklardır.

Tahir Paşa gelinceye kadar emirlerime itaat etmelisiniz. Zaten Osman'a dahi gitmezden önce bana itaat etmeniz için emir vermiyşir." dedi, sonra bana dönüp;

-Öyle değil mi? Dediği zaman bende "Evet" dedim. Ziya Paşa bu sözlerle şunuda ilave etti.

"Ben şimdi polis memurlarını getirmeye gidiyorum. Sizde vazifenizi dikkatle yapın. Koruma ve kollama görevinizi iyi yapınız. Şayet bir hata yapacak olursanız, elimden yakanızı kurtaramazsınız." Bundan sonra bana bilhassa şu tembihte bulundu:

"Sen hemen bahçe kapısına git ve içeriye girmeye kim olursa olsun müsaade etme"

Ve sonra Ziya Paşa dışarı gitti.

Bizler böyle bir vakayı aklımızdan geçirmediğimiz için gafil bulunduk. Zira meselenin sizinle olar kısmını bilmiyorduk. Mesuliyet artık bizden çıkmıştı.

Çeyrek saat sonra Ziya Paşa beş kişiyle geri döndü. Bunların sivil polis olduğunu söylediği için tereddütsüz kapıyı açtım. İçeri girdiler, kilitlemeye çalıştığım sırada ise o beş adam birden bana saldırdılar. Birisi, bağırmayayım diye ağzımı mendille bağladı. Diğerleri iplerle kol ve ayaklarımı bağladılar. Bütün bunlar o kadar seri surette oldu ki; ne ses çıkarabildim ne de kendimi muhafaza edebildim. Beni bahçedeki kulübeye götürüp, gözlerimi de bağlayıp, oraya bırakarak gittiler.

Bu sefer başka bir bekçi Tahir Paşa'ya;

-Paşam! Kalanını ben tamamlayayım!

Söyle bakalım.

-Ben bahçede olanlardan hiç haberdar değildim. Arkadaşlarımızla beraber salonda oturmuş Ziya Paşa'nın vehim tehdit-

lerinden ve konuşmalarından bahsediyorduk. Birdenbire kapı vurulup, Ziya Paşa göründü. Bana dedi ki;

"Biraz benimle beraber gel."

Bende hemen yanına gittim. Bana şöyle söyledi:

"Seninle bahçede adamlarımızın nereye saklanacaklarını tayin etmek üzere, bahçeyi bir defa gözden geçirelim."

Bende ona cevaben:

-Emredersiniz! Hazırım, dedim.

Ziya Paşa giderken bana bakıp, dedi ki;

"Arkadaşlarına buradan dışarı çıkmayıp, kapıyı daima kapalı tutmalarına dair lüzumlu emirleri veriniz" dedi. Bende arkadaşlarıma gidip, öyle tekrar ettim. Sonra bahçede odunların bulunduğu mahalle doğru ilerledik. Oraya vardığımız zaman Paşa odunlardan birtakımını beri tarafa al, diye emretti. Ben, bu işle meşgul olduğumuz zaman beş altı kişi hemen üzerime hücum edip, bir dakikada elimi ayağımı ve ağzımı bağladılar. Ben orada öylece kaldım.

Bu hikayenin sonunu sabırsızlıkla bekleyen Tahir Paşa:

-Diğer bekçiler ne oldu? diye sorduğu zaman Osman:

-Paşam! Sözü uzatmaya hacet yok. Diğerleri de böyle birer birer avlandılar.

-Fakat hepinizde böyle ayrı ayrı yerlerde bağlandığınız halde, nasıl olup buraya getirilip koyuldunuz?

Bunun üzerine bekçi başı: şöyle dedi.

-Bizi böyle bağlayıp, etkisiz hale getirince, gidip Hakkı Bey'i aldılar ve sonra hepimizi birer birer buraya getirip, tıktılar.

Bu sözlerden sonra salonda tazyik edecek bir sessizlik hakim oldu. Hepside bu hale karşı Paşa'ya mahcup olmuşlardı.

Tahir Paşa'nın şan ve şeref ümitleri artık zail olmuş, asabi bir surette tesbih çekmeye başlamıştı. Şimdi bu durumu Sultana nasıl anlatacaktı.

Sultan Abdülhamid Han kendi üzerine şüphe ederek Hakkı Bey'in firari hususunda kendinin dahi Ziya Paşa ile ortak bulunduğundan şüphede bulunabilirdi. Bu vahim şüphelerden kendini nasıl kurtaracaktı. Hırdan ağzı, başı, gözü, dudakları sallanıyordu. Onun bu halini gören arkadaşları dahi yerlerinde hareketsiz duruyorlardı.

Sonunda Saray-ı Hümayun yaverlerinden birisi hüküm süren bu sükutu ihlal ederek:

-Paşam! Vuku bulan bu hal her ne kadar fazlasıyla büyük bir ani bedbahtlık ise de, telafisi mümkün olmayan değildir. Firariler henüz buradan çok uzaklaşmış değillerdir. Zannıma göre; biz zaman kaybetmeksizin onları takip etmeliyiz. Belki kendilerini tutup, vaki olan zararı telafi edebiliriz... Yalnız bizim için şimdi dakikalar çok önemli olduğundan, hemen işe başlamak lazımdır.

Diğer Yaver dahi söze karışarak:

-Evet Paşam! Yaver Hazretleri'nin söylediği doğrudur. Hemen Beykoz zabıta memurlarına haber verelim. Bundan başka vakit kaybetmeksizin o alçakların firarını engellemek üzere her tarafa lüzumlu vesaitin alınması zımnında malumat vermeliyiz.

Tahir Paşa çok kederli bir halde bu sözleri dinleyip, meyusane elini sallayarak:

-Rica ederim arkadaşlar! Nasıl münasip görürseniz, öyle yapınız.

Bu darbe bana o kadar şiddetli bir surette tesir etti ki ; aklım başımdan gitti. Bir şey düşünüp yapmaya kudretim kalmadı... Sizler istediğiniz gibi hareket etmeye izinlisiniz. Tam yetki veriyorum.

Tahir Paşa bu sözleri söyledikten sonra, köşeye konulmuş sedir üzerine yorgun bir halde düştü.

YEDİNCİ BÖLÜM:
VAKADAN-EVVEL

Saray'dan gelmiş olan iki yaver her ne kadar büyük gayretlerde bulundularsa da, bir başarı elde edemediler. O gece hakikat halini Sultan'a bildirmeye mecbur oldular.

Sultan Hamid Han olanları duyunca pek şiddetli kızgınlık eseri gösterdi. Hepsine tehdit dolu sözler sarf etti. Tahir Paşa'yı ve iki yaveri saray da hapsetti. Soruşturmalarını emir buyurdu.

Sultanı bu kadar öfkelendiren ve gazaba getiren şey Hakkı Bey'in firari değil, gizli komitenin küstahlığı ve Ziya Paşa'nın denaetiydi.

Hemen Dilara'yı gidip, tutarak Saray'a getirmelerine dair irade de bulunduysa da, bu işte müyesser olamadı. Zira bizim malum olduğumuz üzere Ziya Paşa onu İstanbul'dan çok uzak bir mahalle nakletmişti. Bu yeni vaka Sultan için yeni bir elem kaynağı oldu.

Zira kendi etrafındakiler devamlı surette kendine karşı bir takım alçaklıklarda bulunmaktadırlar. Böylece veli nimetlerine hiç ehemmiyet vermiyorlardı.

Ne harcadığı para ne vermiş olduğu nişanlar ve ne de üzerinde oluşturduğu korku, bu hareketlere karşı nefsini muhafaza edememekteydi.

Yirmi beş senelik bir mutlak idareden sonra, Sultan iflas etmiş olduğunu görüyordu.(Ermeni, Rum, Yahudi, Avrupa oyunları ve kullanılmaya müsait hain içimizdeki kanı bozuk maşaların eli ve yardımıyla. Bu anlatılanlardan pekala açıkça anlaşılıyor.)

Sürmüş olduğu saltanatının temellerinin bozulduğunu ve artık bir boşluk üzerine durduğunu ve durdurulduğunu anlıyordu. Bu müessif ahvali müşahede, kendini birtakım korkuların sarmasına sebep olmuştu.

Zira Yıldız Sarayı'nda kuvvetli bir hükümdar addolunan (Hakikat öyleydi. İhanetler onu boşluğa düşürdü) Abdülhamid Han saray memurlarının yanında ve elinde kalmış bulunuyordu.

Böyle bir idarenin, hakiki bir esarete dönüşmesi, onu hal ve kuvvetten düşürmüş, yorgun ve hasta bırakmıştı.

Bu hal ile Sultan bu hadiseler cereyan ederken başını iki elinin arasına alıp, derin düşüncelere dalıyordu. Hatta zihnen:

-Gizli komite azalarının yaverlerimin ve sadık adamlarımın elinden nasıl kurtulabilirler? diye düşünüyordu.

Kime emniyet edilecekti? Kimden sadakat umacaktı? Hayatını kime emanet edecekti? Zira etrafı hainler ile sarılmış bulunuyordu. Herkes onun düşmanı olmuştu.

Bu buhran sırasında sarayda her şeyi değiştirerek etrafında bulunan bütün memurları sürdü. Temiz ve asil insanlardan oluşacak bir çevre kurmayı düşünmeye başladı. (Öyle ya; Bütün yabancıların içimize soktuğu yıkıcı, bölücü isyan tohumları yeşermeye başlamış, asker diye vatanı kollamaya talip olanlar idareyi ve devleti ermeni ve Rumlarla ortak hareket ederek satmaya başlamışlardı.)

Bu halde evvelden beri takip etmiş olduğu yolu terk ederek, bunun aksine meşrutiyet ve hürriyet ile ilan edilen hataları

(meşrutiyetle meclise gelenler başta ermeni ve Yahudiler, içlerinde sakladıkları kinlerini, düşmanlıklarını ve devlet kurma yolundaki isteklerini bir bir sıralamaya devlete, millete, geçmişe, dine, tarihe sövmeye başlamışlardı. Bu günde aynı senaryo devam ettiriliyor. Açılım adı altında ülke bölünülmek isteniyor ve mensubu olduğumuz millet adından kanı bozuk birtakım yabancı menseili, devlet makamına ve meclise gelmiş soysuzlar, bundan rahatsın oluyor ve kendi milliyetlerini güya ön plana çıkararak, devletleşmek istiyor, bunu bir tabii hak gibi görüp savunuyor ve Türk'üm diyenlerden rahatsız oluyorlar. Hâlbuki hakim devlet ve millet Türklerdir. Yabancılar beynimizde boza pişirmelerine asla izin ve taviz veremeyiz.) temizlemek için yeni bir dünce ile hareket etmek fikrinde bulunuyordu. Fakat buna nasıl muvaffak olacaktı.

Kendisi mutlak bir hükümdar olduğundan bir sözü binlerce tebasının mahvolmasına kafiydi. Hal böyle iken, kendisini İzzet Paşaların, Necip mülhimelerin, Tahirlerin, Abdülganilerin, Abdürrezakların, Nurilerin, Fehmilerin, Ebulhadilerin ve Sakallı Mehmedlerin nüfusundan azade etmeye muktedir değildi.

Bütün bu adamları tecrübe ile iş başına gelmiş olduğu ve onlarla işi yürüttüğü için, onları iş başından uzaklaştırmak üzere teşebbüs etmiş olsaydı, kendi dahi harap olacaktı.

Onun için yolu değiştirmek mümkün değildi. Sonuna kadar ilerlemeliyim, diyordu. Rahatsızlığı son derece fazlaydı. Azar azar düşmanca gördüğü faaliyetlere karşı daha fazla tedbirler almaya başlamış bulunuyordu.

Hakkı Bey'in firarı, Ziya Paşa'nın tekrar İhtilalcilerle birleşmesi, gizli komitenin güç gösterisinde bulunması Sultanı başka türlü düşünmeye ve harekete sevk etti. Hakiki malumat elde ederek, devletin temellerini sökmeye çalışan kişilerin (Yalan, iftira ve saldırı dolu haberlerle) sayı bakımından bir hayli fazlalaştıklarını müşahade etti.

Tecrübesiz mekteplilerin ve cahillerin dış güçler vasıtasıyla (okunanlardan sanırız anlaşılıyor) hareket ettirilerek, bunun orduya da sızdığını ve sayılarının arttığı yine ayrıca gördü. Ordunun yavaş yavaş tehditkar bir vaziyet aldığını anladı. Şimdi böyle bir vaziyet almış orduya ve mensuplarını da susturmaya veya arzusuna tabii kılmaya muvaffak olamıyordu. Onun içinde karşısına dikilen bu ruhu da manen kırmak istiyordu. Çünkü sonuçta böyle bir ordu vatanın felakete sürüklenmesine sebep olabilirdi ve oldu.

Ordunun arasına birtakım hafiyeler yollandı. Mühim mevkiler işgal eden zabitlerin bütün şüpheli hareketleri ve onların sözleri saraya ve Sultan'a gizlice bildirildi. İcap edenler gözetim altına alındılar. Bazıları takip edildiler. Bir kısmının evi barkı basılıp, hapsedildiler. Olanlardan habersiz ve Osmanlıyı yıkım projesini bilmeyen ve anlamayan cahil Müslümanlarla yangının üzerine benzinle giden Hıristiyan ve Yahudiler yaptıkları propagandalar ile devletin ve Sultanın aleyhinde bulunup, etrafa korku ve dehşet saçtılar.

İstanbul'da mutlak idarenin nüfusuna karşı çıkıp, yabancıların oyunlarına alet olanlar her tarafta toz duman attırmaya başladılar. (Ermeniler üç defa toplanıp, ayaklandılar, Ermenistan kurma hayallerini dile getirdiler. İsyanları zor bastırıldı. Ermeni Joris Sultan'a karşı bombalı tuzak hazırladı). Buna rağmen Abdülhamid'e karşı olanlar Vatan ve Millet Hürriyet namı altında harekete bağırıp çağırmaya ve isyanlara başladılar. Onun için Sultan Abdülhamid Han bunlara karşı istibdadını şiddetlendirdi. Gizli komitenin de faaliyetlerini bir müddet için sekteye uğrattı. Son faaliyeti Hakkı Paşa'nın kaçırılmasıydı.

Genç Yaver Ziya Paşa ise komiteye böyle bir hizmeti yapmakla, komita tarafından kendine verilen idam kararının icrasına mani olmuştu. Her ne kadar komiteye de aza olmak istediyse de, komite tarafından kabul olunmadı.

Saliha ise Şişli'deki gizlide bulunan konağa yerleşmiş, zabtiye memurlarının şiddetli surette yapmış oldukları araştırma ve gözetlemelerde, göze çarpmamıştı.

Miladi 1905 senesinin kış mevsimi böylece gelip, geçti.

Sultan Abdülhamid han orduya göndermiş olduğu hafiyelerin gönderdiği Jurnalleri yavaş yavaş gözden geçirip ona göre hareketleri yürütmekteydi.

Fakat; Şüphelenilen zabitlerin sayısı o kadar çok olmaya başladı ki; bunların hepsine birden büyük cezalar vermeyi bir türlü göze alamıyordu. Yalnız bir mahalden, başka bir mahalle naklederek, bununla yetiliyorduysa da böylece bu hareketi, idaresine karşı olanların çoğalmasına sebep oluyordu.

Sultan Abdülhamid Han ordu ile fevkalade meşgul olmuş olduğundan, İstanbul'u orduca şiddetli bir surette baskı altında bulundurmaya vakit bulamıyor ve güç yetiremiyordu.

Onun için haziran ayı ortalarında İstanbul'da takip ve gözetleme o derece zayıfladı ki; Saliha Avrupalı bir kadın suretinde İstanbul'un değişik mahallerinde zaman zaman dolaştığı halde, onu kimse fark edemiyor ve tanımıyordu. Arkadaşları dahi aynı şekildeydiler.

Özellikle genç muharrir Sadık Beyoğlu'nda Doğru yol cihetlerinde en tehlikeli işleri tereddütsüz icra edebiliyordu.

Sadık, bir Bulgar komitebi vasıtasıyla İstanbul'da bulunan Ermeni komiteleriyle münasebette bulunup, onların çok çabuk emniyet ve itimatlarını kazanmıştı.(?....?....?)...

Sadık, haziranın son günlerinde bir hafta kadar ortadan kaybolduktan sonra, bir gün Şişli'ye gelip, bizce malum olan hanede, Saliha'yı buldu.

Birkaç günden beri arkadaşının ortadan kaybolmasından beri üzüntülü olan Saliha, onu görünce çok sevindi ve tekdir edici bir çehre ile:

-Bizi endişeli bıraktın! Böyle tehlikeli bir zamanda haber vermeksizin nasıl olurda ortaya çıkmıyorsun?

-Beni taktir etmeye hakkınız vardır. Fakat öyle ansızın bir şey oldu ki; sizi haberdar etmeyi sağlayamadım.

-Hiç değilse bu kadar kayboluştan sonra hayırlı haberler getirdin mi?

-Evet size pek mühim haberler getirdim.

-Söyle bakalım!

-Abdülhamid Han'a karşı bir suikast hazırlanmaktadır.

-Nasıl bir suikast?

-Evet! Sultan'ın hayatıyla alakadar olan büyük bir suikast hazırlanmaktadır. Bunun muvaffakiyetle sonuçlanacağını ümit ediyoruz.

-Acaba bu suikastı hazırlayanlar kimlerdir?

-Bizim ermeni komiteci arkadaşlarımız! (?...?...?..)

-Nasıl oluyorda, sen bu işden haberdar oluyorsun?

-Size daha önce söylemiştim. Bir Bulgar arkadaşım (?) vasıtasıyla İstanbul'da bulunan Ermeni komiteleri ile münasebette bulunuyorum. İlk günlerde münasebetimiz biraz soğuktu. Fakat yavaş yavaş aramız düzeldi. Bir gün Sultan Hamid'in hakiki hayatı hakkında benden maluma istediler. Bende lüzumlu malumatı memnuniyetle (?) verdim. Daha sonra Hamidiye Camisi hakkında bilgi verdim. Böylece samimi olduk. Artık bana tam emniyette bulundular.

Dinamit ve melinit ile Sultan'ı caminin selamlığı önünde bir suikast ile öldürmek istediklerini bildirdiler. Bu konuda benden yardım dahi istediler.

Bu konuşmaya ve Sadıka ehemmiyet veren Saliha:

-Nasıl bir hizmet?

- Onlar ile görüştüğümüz sırada bizim Yıldız'da birtakım arkadaşlarımız olduğunu ve icap ederse onlardan mühim bilgiler elde edebileceğimizi söylemiştim.

Yıldız Sarayı'nda bulunan arkadaşlarımızdan biriyle tanıştırmamı rica ettiler. Bende sadık bir arkadaşı bulup, onlarla

tanıştırdım ve oda gereken vazifeyi yaptı. Bu yardımla aramız daha iyi oldu. Daha sonra benden Sofya'ya gidip, orda bulunan arkadaşlarından birinin vereceği emaneti getirmemi istediler.

Saliha dedi ki;

-Fakat bu hakikaten tehlikeli bir iştir.

Genç muharrir cevaben:

-Tehlikeli, ama eğlenceli bir seyahatti. Pasaport ayarlanmıştı. Bir alman tebası sıfatıyla serbestçe Sofya'ya kadar gidip, emanati alıp, geri dönerek, kendilerine teslim ettim.

İşte bu ansızın seyahatimden dolayı birkaç günden beri ortadan kaybolmuştum.

Saliha, Sadık'a batarak:

-Şimdi Abdülhamid Han'a karşı hazırlanmakta olan suikaste sözü getirelim. Hakikaten muvaffak olurlar mı deriz.

-Evet! Eminim! İş göreceklerini zannediyorum.

Biraz sustular. Saliha düşünceli bir çehreyle:

-O gün bende selamlık alayında bulunmak isterim.

-Ne söylüyorsun hanım?

-Evet! Selamlık alayında bulunmak isterim, dedim!

-Söylediğiniz asla mümkün değil. Zira açıktan kendinizi ölümle ilgili bir tehlikeye atıyorsunuz!

-Niçin?

-Çünkü patlayacak bomba, bütün orada bulunanları havaya uçuracaktır.

-Sultan ile havaya uçmak benim için güç bir şey değildir...

-Lakin niçin böyle divane bir hareketle kalkışacaksınız? Benim buna aklım ermiyor!

-Sultan'ın mahv ve harap olmasını gözümle görmek istiyorum!

Sadık cevap vermedi. Ziya biliyordu ki Saliha aklına koyduğunu yapardı. Daha sonra Saliha:

-Sadık! Suikastın hangi gün yapılacağını günü bana söyle!

-Kimin refakatiyle oraya gideceksiniz?

-Mademki ölüm kokusu var, yalnız gideceğim. Siz bana bunu bildireceğinize dair sağlam söz veriniz.

-Bu hususta emin olunuz, fakat bu sırrı yalnız ikimiz bilmeliyiz. Ben arkadaşlarımdan hiçbirine bir şey söylemedim. Sizde söylemeyiniz.

-Sen hiç merak etme!

O günden sonra Sadık, Saliha ile birkaç kere görüşmüştü. Fakat suikast üzerine hiçbir şey söylemedi, Saliha'da Sadık'ın verdiği sözünü yerine getireceğine inandığı için ses çıkarmadı.

Bu sıralarda bir Perşembe günü (7 temmuz 1905) Sadık üzgün bir çehre ile gelip, Saliha'yı saklandığı Şişli'deki malikanede bularak, selam bile vermeyerek dedi ki;

-Yarın suikast yapılacaktır.

Bu ani haberi alan Saliha birdenbire titremeye düşüp, genç muharrir Sadık'a hitaben:

-Nasıl? Suikastın yapılması bu kadar yakın mıymış? Ben daha epeyce vaktimiz olduğunu zannediyordum.

Sadık sükunetle:

-Yarın selamlık zamanında Abdülhamid Cami'den dışarı çıkarken bomba patlayacak.

-Öyleyse ben dahi yarın muayyen vakitte orada bulunacağım.

-Daha o fikirden vazgeçmediniz mi?

-Bilakis! Verdiğim karar üzerine şimdiye kadar hiçbir değişiklik yapmadım.

-Fakat biliyor musun ki bombada 120 kilo melinit var. Birkaç yüz metreye kadar etrafını temizleyebilir.

-Benim istediğim de Sultan'ın havaya uçmasını görmektir.

-Oraya ne gibi bir vasıta! Yani ecne bir Jaire kıyafetiyle bir araba tutup, giderek. Orada arabalara ayrılmış mahalde duracağım.

-Yani bombanın tam patlayacağı yerde. Zira bomba oraya bir araba ile nakledilecektir.

-Önemi yok!

-Demek ki göz göre kendinizi mahvedeceksiniz!

-Evet, büyük bir düşman olan Sultanın mahv ve harap olduğunu görmek, bu kadar çok bir şey midir?

-Bir an tasavvur edelim ki; hayatınızın sahibi sizden başka bir kimse değildir. Bundan dolayı istediğiniz gibi hareket edebilirsiniz. Fakat sizinle beraber birtakım kimseleri de ölüm tehlikesine sevk etmeye hakkınız yoktur.

-Benilme beraber başka kimse gelmeyecektir. Yalnız gideceğim.

-Arabayı ne yapacaksınız?

Saliha cevap vermeye söz bulamadı. Sadık bundan istifade ederek, tekrar Saliha'ya şöyle hitap etti:

-Birkaç mecidiye kazanmak için, bilmeyerek zavallı bir adam sizin bu hareketinize feda olacaktır... Bu hareket bir cinayet addedilmez mi? Vicdanınız böyle bir şey yapmayı uygun görebilir mi?

Saliha bir an vicdani bir hisse kapıldı. Sadık doğru söylüyordu. Günahsız bir kimsenin ölümüne sebep olmaya hakkı olamazdı. Biraz düşündükten sonra;

-Mademki böyle! Bende yayan giderim.

-Bu cuma günü selamlık merasimine yaya gitmek mümkün mü? Beşiktaş'a vardığınız zaman hemen yakalanırsınız..

-Bundan başka çare yok.

-Bu fikirden vazgeçmek, senin için çok iyi olur.

-Hayır!.. Vazgeçemem! Bu bombanın patladığı zaman mutlaka orada bulunmalıyım.

-Pekala! Behemahal selamlık merasiminde hazır bulunmak istiyorsan seninle beraber, hayatını feda etmeye hazır bulunan bir arabacı bulayım. Sende vicdan azabından kurtulursun.

-Ne demek istiyorsunuz?

-Şunu demek istiyorum ki; arabacı suikastten haberdar olarak, kendi arzusu ile gelecektir.

-Fakat öyle arabacı nerede?

-İşte ben!

-Fikrini anlıyorum! Fakat en samimi kalbimle memnun olmamla birlikte, böyle bir fedakarlığı kabul edemem.

-Bende senin diğer surette selamlığa gitmeni caiz göremem.

Sadık bu sözleri kati bir tavırla söylemişti ki, Saliha birdenbire genç muharrire hitaben:

-Demek evvel biraz önce söylediğiniz şaka değildi.

Hayır! Mümkün mü?

-Zaten araba ve lazım olan bütün vasıtalar hazır olduğundan reddetmeye mahal kalmaz. Şayet bu teklifimi uygun görmezseniz, yalnız başıma gideceğim. Biliyorsun ki; ben bir şey hakkında karar verirsem, sizin kadar sözümde sadık dururum.

Saliha elini genç muharrire uzatarak:

-Mademki teklifiniz böyledir, kabul ediyorum.

Ertesi cuma sabahı önleden bir saat önce Şişli'de Saliha'nın bulunduğu pusuhanesi önünde, temiz, kapalı bir araba durmaktaydı. Arabacı ise tamamiyle tebdil-i kıyafet yapmış Sadıktı.

Biraz sonra Saliha bir Avrupalı kadın kıyafetiyle bahçe kapısında göründü. Ayakta durmuş olan Sadık, hemen arabanın kapısını açıp, Saliha'yı arabaya yerleştirdi. Sonra kapısını kapayarak şöyle konuştu.

-Zannedersem bu kıyafet ile ikimizi de kimse tanımaz.

-Evet! İyice tebdili kıyafet ederek ölüm rotasına doğru ileri...

Bu konuşmadan sonra araba erkenden yola çıktı. Sadık, Beşiktaş Galata yönünden gitmek üzere Beyoğlu yolunu tuttu. Gayesi Pera Palas Oteli'nin önünden geçerek, şüphe çekmemekti. Ayrıcı selamlık merasimini ziyarete giden arabalara katılmayı düşünüyorlardı. Bu orada bir İngiliz kadını arabaya binerken, Sadık biraz yavaşlayıp, ona uyup, peşine takıldılar. Böylece Yıldız Yokuşuna ulaştılar. Yavaşça gidince biraz geciktiler. Kendi bulundukları yerden Yıldız Sarayı'nın bahçesinin içi görünüyordu. İlerde ise Hamidiye Camisi arzı endam ediyordu.

Birçok ecnebi kadınlar ellerindeki dürbünleri ile manzarayı seyrediyorlardı. İyi bir görüş elde etmek için yüksek yerlere çıkmışlardı. Saliha'da bir küçük dürbün ile Sadık'ın yanına geçti. Bu arada süvari ve yaverler arasında birdenbire bir kargaşalık zuhür etti. Zira Sultan Abdülhamid Han Yıldız Sarayı'nın bahçesinden çıkıp Hamidiye Camisine doğru ilerlemekteydi. Bu sıra halk tarafından "Padişahımız çok yaşa" avazeleri yükseliyordu.

Sultan Abdülhamid Han, her gün biraz sevinçli ve memnun bir çehre ile geliyordu. Kendine seslenen ve selamlayan herkese el sallayark mukabele ediyordu. Bu memnuniyeti ise sebepsiz değildi. Çünkü birkaç günden beri her tarafdan hayırlı haberler geliyordu. Yemen'deki isyan bastırılmış ve gazeteler çok güzel haberler yazıyorlardı. Birisi şöyleydi.

"Bir zamandan beri Yemen cihetlerinde zuhur eden, ilahi emirlere aykırı olarak Sultanımız'a isyan etmiş olanlara karşı luzumu miktarda asakir-i şahane gönderilmiştir."

Gazeteler sözü biraz daha ileri götürerek;

"Padişah'ın sayesinde Yemen'de asayiş sağlandı."

Ayrıca, Menha (Minha) cihetlerinde bulunan Müşir Şakir Paşa, Feyzi Paşa'nın kumandanlığı altında bulunan askeri kuvvetlerin, fevkalede muvaffakiyet elde edip, bir muzafferiyet kazandıklarını bildiriyordu.

Yine, asiler her tarafta mağlup olarak "Padişahım çok yaşa" sevgi dolu sözleri davetkar ve coşkulu harekette bulunuyorlardı. Yukardaki resmi malumat şöylece son buluyordu.

"Cenab-ı Allah, Padişah Efendimiz'in ömür ve afiyetlerini uzun etsin. Bütün işlerinde onu muvaffakiyetle sevindirsin."

Sultan Hamid Hazretlerini sevindiren şey yalnız Yemen arablarının zapt ve istilası değildi. İstanbul'da kendine karşı olan suikastal, kendisini Yemen ahvalinden fazla meşgul etmekteydi. Bu konuda da önemli bilgiler elde etmişti.

Jurnalciler, bütün ihtilalcilerin İstanbul'dan firar ettiklerini ve Sultan'ın istirahat ile vakit geçirmelerini bildirmişlerdi.

Bütün bu nikbin havadislerden sonra, ihtilalcilerden İstanbul'un böylece temizlenmesini şiddetli bir takibe atf ederek, bu tarassudun devamının dahi lüzumlu olduğu zikretmekteydiler. Aksi halde Padişahın düşmanı olan ihtilalciler sükunet ve asayişi ihlal etmeye cesaret edeceklerdi.

Sultan bu jurnallerden fazlasıyla memnundu. Bu jurnalleri verenlere bir miktar para verilmesini emretti.

Saliha ise araba üzerinden dürsün ile Sultanın sevinçli çehresini görüp, Sadık'a şöyle söyledi.

-Tuhaf şey! Sultanın çehresi bugün büsbütün başka bir halde!

Sadık cevaben:

-Görünüşe göre biraz sonra alem bir müstebidden kurtulacağı için, o da sevinçlidir...

Sultanın bu esnada arabası geçip, camiye yaklaştı. Saliha, O'nun yavaş yavaş camiden içeri girdiğini gördü.

Müthiş dahika yaklaştıkça Saliha'nın ve Sadık'ın hüznüde çoğalıyordu. Bakışlarını camiye çevirerek, beklenilen anın gelmesini beklemekteydiler.

Saliha titret bir sesle:

-Acaba bomba getirilmiş midir?

Sadık, dahi Saliha'ya şu cevabı verdi:

-Tabii getirilmiş olmalıdır.

-Son dakikalarda bir şeye tesadüf etmiş olmasınlar.

Benim bildiğim adamlar hiçbir mani karşısında, işlerinden vazgeçmezler. Hiç şüphen olmasın ki bomba patlayacaktır.

İkisi de sükut edip mahzun bir haleti ruhiye içinde birbirlerinin yüzüne bakdılar. Fakat bu iki bakışlar arasında bir fark vardı.

Saliha kendi hal ve tavırlarında kudret ve tam bir sükunet gösterdiği halde, gencin bir tehlikenin yaklaşmasından adeta korku ve dehşete kapıldığı anlaşılıyordu.

Bu sırada Sadık Bey kendini zapt edemeyerek;

-Saliha Hanım! Daha epey vaktimiz vardır. Arabamızı çekip, gidebiliriz. Belki böylece hareket ederek, vatanımıza bir hizmet etmiş oluruz.

Saliha cevaben:

-Doğru söylüyorsun! Çok gençsin... Birçok şeyler yapabilirsin, çabuk buradan uzaklaş, ben elimden geleni yaptığımdan burada kalabilirim...

Sadık hicaplı ve baygın bir sesle:

-Hayır! Öyleyse ben de seninle kalacağım. Teessüf ederim ki sözlerimi yanlış anladığınızdan kendimden ziyade, sizi düşünüyorum.

Bu sırada cami tarafında bir kargaşalık meydana geldi. Gerdun-i hümayun, mermer taşından yapılmış merdivenlere yaklaşmaktaydı. Sultan oradan aşağıya inecekti. Birdenbire Abdülhamid Han Cami'nin kapısı önünde görüldü. Fakat ilerleyecek yerde durup, kendi arkasından gelmekte olan Şeyhülislam ile görüşmeye başladı.

Bu esnada dehşetli bir patlama her tarafı sarstı. Orada bulunanları tuz-buz-kesit bir duman istila ederek, korku ve dehşet sesleri yükselmeye başladı...

Sadık'ın arabasının atları ürkerek, dört nala Yıldız Sarayı'nın dolaşık yokuşundan aşağı koşmaya başladılar. Kendisi hiç şaşırmayarak dizginleri ele almaya savaşıyordu. Saliha ise arabadan aşağı yuvarlanmamak için, arabaya sıkıca sarılmış üstün gayretlerde bulunuyordu. Sadık dizginleri ele geçirdi. Atlar nihayet on dakika sonra durmuştu. Sadık hemen Saliha'yı arabadan aşağı indirdi ve Sadık'a şöyle sordu:

-Acaba muvaffak oldular mı?

Bu sözlere aldırış etmeyen Sadık, arabadan aşağı atlayarak, salihayı tekrar arabaya bindirip yerleştirdi. Dolmabahçeye doğru hareket etmeye başladı.

Sadık zihnen:

-İyi ki uzakta durmaya mecbur olmuşuz. Yoksa bizde havaya uçacaktık, dedi.

Hakikaten bombayı getiren, arabanın etrafında bulunan diğer bütün arabalar adamlarıyla birlikte paramparça olmuşlardı.

SEKİZİNCİ BÖLÜM:
ABDÜLHAMİD HAN ÜMİDİNİ KESMEYE BAŞLAR

Bu cüretkar suikast bütün İstanbul'da umumi bir korku ve kızgınlık vücuda getirdi.

Cuma gecesi herkes çekinerek, bu olaydan bahsediyordu.

Daha hiç kimse kati bir şey bilmediğinden bu olaya her türlü görüş ve düşünce ekleniyordu.

Suikastin kimler tarafından yapıldığı bu kez gizli kalıyordu. Bazıları bunu Jön Türkler'e, bazıları Bulgar komitelerine veya Giridlilere, bir kısmı da Ermenilere affetmekteydiler. Fakat hakikatı tam bilen ve kati bir şey söyleyerek bulunmuyordu.

Hepsi de bu hususta ne yapacağını görmek üzere ertesi günkü gazeteleri sabırsızlıkla bekliyorlardı.

Halkın bu sabırsızlığına karşılık cumartesi sabahı neşredilen gazeteler dahi bu konuda lüzumlu bilgileri veremiyorlardı.

İlk iş alalede Sultan'ın tantana ile Hamidiye Camisi'ne gidişini ve Cuma namazından sonra yine Saray'a döndüklerini söyleyip, bunu müteakip resmi bir ilanda;

"Selamlık merasiminden sonra, olay-ı hümayun'un geri dönüşü esnasında cami ve havludan uzak süvarilerin arka taraflarında misafirlere mahsus arabaların bulunduğu yerlerde, camiden yüz metreden fazla uzak bir mesafede bir olay vuku bulup, bütün beşerin yegane koruyucusu olan Hak Teala Hazretleri'nin ilahi inayeti ile Padişahımız'ı muhafaza buyurmuştu."

Sözlerinden sonra, Sultan Abdülhamid Han'ın bu olay sırasında fevkalade bir kudret göstererek, eskiden olduğu gibi sükunetle arabalarına oturup, saf tutmuş, olan tebaasına ve kendisine hakikaten çok seven ve dua eden millet evlatlarına tazimde ve sevgi gösterisinde bulunarak, şahane askerine, Avusturya Kralı tarafından resmen selamlamakta bulunan Avusturya seferine iltifatlarını gösterdi. Umum tarafından gösterilen tazahürat ile Yıldız Sarayı'na geri döndü.

Bu cinayeti işleyenlerin yakalanıp, cezalandırılmaları, bu hususta lüzumlu vasıtaların kullanıldığı dahi resmi gazete içinde yazılı bulunuyordu.

Resmi ilan bir dua ile son buluyordu. Duada bu türlü cinayetleri işleyenlerin alçak kimseler olduğu, vahşi hayvanlardan daha aşağı bulundukları, canavarlardan daha parçalayıcı sanıldıklarını bildiriyordu.

Tekrar bu vesile ile olay esnasında Sultan Abdülhamid Han'ın cesaret ve kudretinden bahsolunup, orada bulunanların Sultan'a gösterdiği hayranlığı dile getiriyorlardı.

Bir gün sonra gazeteler yine bu suikastten bahsederek, Sultan'ın olay esnasındaki gösterdiği metanete sözü getiriyorlardı. Ayrıca bu olay esnasında şöyle dediğini yazıyorlardı:

" Hepimiz bu vatanın ve milletin evlatları olarak, inanmış, devletine ve milletine bağlanmış olanlar Cenab-ı Allah'ın himayesi altındadırlar. Bunu şundan anlayınız ki; bakalım ahali veya askerimizden birine bir zarar geldi mi?"

Bu sözlerden başka Sultan Hamid Han arabaya bindiği sırada, ayrıca şöyle söylendiği de belirtildi:

"Kargaşalık olup, gürültü-patırtı esnasından sakın bir kimse hiçbir konuda, bir zarara uğramasın ve manevi bir ızdırap çekmesin."

Velhasıl Sultan'ın göstermiş olduğu şeraat, cesaret, metanet ve sabır üzerine günlerce yazı yazıldı.

Bu anlamda Avrupa gazetelerine telgraflar bile çekildi.

Sultan'ın o andaki halet-i ruhiyesinin biraz bozulduğu, biraz sarsıldığı, biraz korktuğu, biraz telaşlandığı bir gerçekti. (O da nihayet fani bir insandı.)

Bazı değişik millet, din ve ayrı vatan mensupları ise bu olay sırasında düşüp, bayıldığını ve Saray'a böyle götürüp, doktorlar tarafından ayılttığını yazdı ve söylediler.

Doktorlar huzuru ve asabı bozulan Sultan'ı ilaçlar ile tedavi ettiler. Biraz olayın şokunu atlattı. O esnada gösterdiği bazı kaygılı hareketler ve kızgınlıklar normaldi.

Bir gün paşaları ile hasta olduğu ve yattığı bir sırada sohbet ederken:

-Bu belalı herifler, sonunda başıma bu belayı da getirdiler. Sor bakalım, acaba suçlular yakalandı mı? diye sordu. İzzet Paşa'da cevaben;

-Çoğusu yabancı ve kendileri elleriyle belalarını buldular. İpuçları sonucu Joris denen bir Ermeni yakalandı. Soruşturması yapılmaktadır, diyebildi.

Sultan ise:

-Faili müşterekleri yakalamaya çalışınız, dedi:

Bu arada Avusturya Setiri Mösyo Von Kaliça Sultan'ı ziyarete geldi. Kendisi kabul etmek istemedi. Lakin paşaları, hakkında ileri-geri söylenen yalan ve iftiralar ile yaralandığınız hakkındaki şayiayı defetmek için,bu sefiri görmeniz de yarar var, dediler. Aynı zamanda da bu söylenen yalanları tekzip etmeye yeterli olur, diye arz ettiler.

Sultan başta İzzet Paşa olmak üzere diğerlerinin de haklı olduğunu düşünerek, yanındakilere:

-Sefiri içeri alınız, diye buyurdu.

Sultan Abdülhamid Han gayet güzel bir tavırla, mahirane bir devlet adamı olarak etrafında bulunan devlet adamlarını yerlerine göndererek, cesaretli bir hareketle ayak üzerinde Avusturya sefirini bekledi.

Avusturya Sefiri Baron Von Kaliça Teşrifatçı İbrahim Paşa ve Baş Mabeyinci Ali Paşa'nın Sultan Abdülhamid Han'ın huzur-u şahanelerine girme şerefine nail oldu. (Heybetli, akıllı, imanlı ve dedelerinden gelen büyük şecaatle) Sefire hoş geldin, dedi.

Sefir'in ilk sözleri vaki olan hadiseden tehlikesiz kurtulduğu için tebriklerde bulundu. Sultan Abdülhamid Han Avusturya Sefiri'ni dinledikten sonra, kati ve cesur bir tavırla şöyle dedi:

-Biz Müslüman olarak halikimiz Hz. Allah'a sığınmış olduğumuzdan, kalbimizde yalnız onun korkusu bulunduğundan, başka bir düşünce ve kederimiz olmamıştır.

Bu mülakat yirmi dakika kadar sürdü. Sefir Abdülhamid Han'ın göstermiş olduğu güç ve kudrete hayran olarak, oradan ayrıldı.

Sultan Abdülhamid Han yalnız kaldığı zaman tekrar istirahate çekildi. Geniş bir salonda yapılanları ve içteki hainlerin geldiği ve dış güçlerin onları ne duruma getirdiğini düşündü. Bunlar bu gidişle saraya bile bomba koyabilirler, dedi.

Mabeyincileri ise tehlikenin geçtiğini ise hiçbir şeyin kendilerini rahatsız edemeyeceklerini söyledilerse de, kendisi öyle olduğunu kabul edemiyordu.

Bir ara Sultan yanına gelen ve bu konularda konuşanlara, tehlikenin durulduğunu söyleyenlere dedik:

-Hayır!.. Hayır! Hepiniz yalan söylüyorsunuz zira sizlerde benim mahvolmamı istiyorsunuz. Verdiğiniz emniyete ve aldığımız tedbirlere pek inanasım gelmiyor.

Akşam karanlığı çöktüğü zaman ise bütün mabeyincilerini bir araya toplayıp, meseleyi müzakere etmeye başladı. Bütün sarayın elektrikle ışıklandırılması irade buyurdu.

Sultanın vermiş olduğu emirleri aynen uygulayan mabeyinciler, saray da adeta kuş uçurtmuyorlardı. Ama şüphe, şok onu öyle etkilemişti ki; zaman zaman dalıp gidiyordu. Bu hali gören mabeyinciler Sultan'a;

-Sultanım! Fazla heyecana, sıkıntıya, üzüntüye mahal vermemelisiniz! Burada hepimiz sizin için canımızı feda etmeye hazırım. Şu an sarayınızda alınan tedbirler sonucu bir tehlike ve yabancı olacak bir kimse bulunmadığına ve bulundurulmadığına emin olunuz.

Sultan ise onlara söyle diyordu:

-Bütün bu söylediklerinizi cahilane şeylerdir. Cerayan eden vakalar, gerçek halin varlığına gösteriyor.

Bakınız, etrafımda bu kadar hayali fedekar ve kahramanlar bulunduğunu söylediğiniz halde, o hain maşa düşmanlar ise bildiklerimi yapmaktan geri durmamışlardı. Burnumuzun dibine kadar gelmişlerdir.

Şayet! Bir tesadüf sonucu Şeyhülislam ile beraber birkaç dakika camide durmasaydım, bende diğer mazlum, habersiz, günahsızlar ve orada ayrıca bulunan edepsiz hainler gibi havaya uçacaktım ve bu gidişle mahvolacaktım.

Sultan Abdülhamid Han'ı can kulağıyla dinleyen mabeyinciler, ruhsat olarak dediler ki;

-Evet! Sultanım! Bu olay zamanında Hz. Allah mukaddes vücudunuzu mu hata etti.

Sultan da sözüne devam ederek;

-Hak Teala Hazretleri'nin namı celili mübarek olsun. Evet! Kendi ilahi lütfuyla bu güne kadar beni her türlür belalardan muhafaza eyledi. O Yüce Hakk'ın bu derece nimetlerine şükürler olsun.

Kendi vatanımda ve aziz milletimin evlatları arasında bu önemli ve tarihi üztüme aldığım idare görevini sürdüreceğim.

Sultan Abdülhamid Han yabancı ve içimizdeki hainlerin saldırılarına ve devleti yıkma çalışmalarına engel olmak için, onlara karşı müstebid davranmış bulunuyor ve meydana getirdiği istibdadi hareketlerin ise kendisini bir zincir gibi sardığını görüyordu. Hele bu tedbirler, devleti bu yıkımdan kurtarıyordu. Acaba olmayaydı, Şimdi İstanbul'da neler yapmış olacaklardı. Daha önceden yandığımız, dış düşman devlet ve millet-lerle olan dostluklarını pek âlâ görüyorlardı.

Otuz seneye yakın bir zamandır idaresine talip olup, hakim bulunduğu Devlet-i Şahane Osmanlı'nın içine düşürüldüğü bu buhranlı dönemlerde, etrafındaki düşmanlarına o kadar darbeler vurmuş, fakat bu işi çözememiş, artış ise had safhalara yükselmeye başlamıştı. Ayaklananlar Osmanlı'yı göz göre göre uçuruma sürüklüyorlardı.

Bu tehlikeli yolda orduyla beraber ilerlemişti. Artık yaptıklarından geri dönmesi mümkün değildi. Düşmanları da yollarından geri dönmüyorlardı. Aralarında büyük bir tartışma-çatışma-sürtüşme sürüp gidiyordu.

Bu buhranlı zamanda halet-i ruhiyesi bazen değişiyor, bazen kendini iyi hissediyor, bazen de devlet-millet-ordu adına hareketlerden geri kalmıyordu.

Bunları çok iyi bilen Mabeyinci başı İzzet Paşa çok iyi bilip, arkadaşlarının da desteği ve teklifi ile zaman zaman Sultan'a yardımcı oluyorlardı. Bir ara İzzet Paşa bomba olayının etkisinde ve şokunda kalan Sultan'a şöyle hitap etme cesaretinde bulundu:

-Sultanım! Zatınıza karşı vaki olan şu menhus ve meşum olay olan bombalı suikast hareketi malumunuzdur ki; şahsi bir yapılan teşebbüs değildir. Bir veya birkaç adam bu kabil bir cinayeti işlemeye muktedir olamazlardı.

Acizane zannıma göre bu suikast Osmanlıya düşman olan ve onu yıkım çabalarında bulununan iç ve dış güçlerin milletler arası bir terör örgütünün işidir.

Binanaleyh bizleri tehdit etmekte olan tehlikenin ne derece büyük olduğunu gün gibi ortadadır.

Tabii ki bu alçaklar kendilerinin muvaffakiyetsizliği karşısında dönmeyip, daha şiddetli vasıtalara müracaat edecekleri anlaşılıyor.

Bu sırada Sultan Abdülhamid Han Yıldız Sarayı'nı terk etmeyi düşünür. Aklından başka yere geçmek fikri bulunuyordu. Bunu anlayan devlet adamları yine İzzet Paşa'ya bu düşünceninde halli ve Sultan'ın saraydan ayrılmamasının gerektiği açıklanıyor ve Sultan uyarılmak isteniyordu. Onun için başka bir müzakerede de İzzet Paşa Sultan'a şöyle bir fikrin arzında bulunuyordu.

-Sultanım!Sizin mukaddes vücudunuz için Yıldız Sarayı'ndan daha emin bir yer yoktur. Bu tasavvur dahi edilemez.

Zat-ı şahanelerini senelerden beri fedakarane muhafaza eden sadık adamlarından başka, sizi başka bir yerde kim muhafaza edebilir.

Etrafınızda bulunan sadık adamlarınızın daha önce tecrübe edilmiş olduklarını göz önüne alırsak, başka yerde sadık adam bulunması da zor olacaktır. Onların, vatanın, milletin, devletin hayatı sıkı sıkıya sizin hayatınıza bağlıdır. Onlar size karşı ve mukaddes vücudunuzu korumak için gece gündüz demeyip koruma, kollama ve saklama görevini başarıyla sürdürmektedirler. Kendilerine göre bunlar kendilerini buna mecbur saymaktadırlar.

Hal böyle iken zat-ı şahaneniz bütün sadık adamlarınızı terk edecek ve bu saraydan ayrılacak olursanız, hepimizi ve her şeyimizi tehlikeye atmış olacaksınız. Hayır. Böyle bir şeyin olması mümkün olmasa gerek. Zira birbirimizden ayrılmak mümkün değildir. Bizim mevcudiyetlerimiz birbirine öyle sıkı bir surette bağlıdır ki; onların birbirinden çözülürse mutlaka her iki taraf için büyük bir tehlike ortaya çıkar.

İzzet Paşa'nın konuşmaları Sultan Hamid Han'a pek akıllıca geldi ve çok tesir etti. Bu esnada etrafında bulunan mabeyincilerine hitap eden Sultan dedi ki;

-Sizlerde İzzet Paşa'nın beyan edip, söylediği fikirlerini uygun görüyor ve tasdik ediyor musunuz?

Mabeyincilerin büyük kısmı:

-Evet! Kati surette aynı fikirdeyiz!

-Mademki; böyle düşünüyorsunuz, bende siz sadık mabeyincilerimin arzusu üzerine vermiş olduğum kararı, bozuyorum.

Orada bulunaların hepsi bir ağızdan;

"Şevketli padişahımız çok yaşasın" diye bağırarak, sevki, şefkat, bağlılıklarını yüksek sesle söyleyerek dile getirdiler.

Sultan Abdülhamid Han bu sözlerden sonra tekrar karşısınındakilere sevgi dolu nazarlar ile bakarak, şöyle hitap etti;

-Fakat kararımı geri almamı bir şarta bağlıyorum.

İzzet Paşa hemen cevap vererek;

-Buyrunuz Sultanım! Hepimiz istediğinize ve şartınıza itaat etmeye hazır ve amadeyiz.

Sultan;

-Bu dakikadan itibaren bu suikastın faillerini ortaya çıkarmak için her türlü cehd ve gayreti göstermeye çalışacaksınız.

İzzet Paşa cevaben:

-O hain canileri ortaya çıkaracağımıza dair başımızın üzerine yemin ederiz.

Genç muharririn bütün arkadaşlarının hazır bulunacaklarına dair vermiş olduğu söz tamamıyla hakikate yakın bulunuyordu. Çünkü ertesi gün saat on sıralarında hepside komitenin önemli bir azası olan Saliha'nın etrafında toplanıp, onun sözlerini dinlemeye hazırdılar.

Böylece Sadık vermiş olduğu söze riayet ederek yapılış sebeplerine hiç kimseye bildirmemişti. Yalnız bu davetin mühim bir iş için olduğunu beyan ederek, mutlaka bütün komite azalarının hazır bulunmaları gerektiğini söylemişti.

Arif, Sadık, Hüsnü ve Sai ile diğer eski üç kişi Saliha'nın etrafına toplandılar. Saliha onlara şöyle hitap etti:

-Sevgili arkadaşlarım! Çok önemli bir iş için sizi bir konuda müzakere etmek buraya davet ettim. Eminim ki; meseleyi anlatırsam, siz de benimle aynı fikirde olacaksınız.

Sai cevaben:

-Her zaman hem fikir olduğumuz gibi, bu defada oluruz. Zira siz bize daima vatanperverlik (Ermeniye sahip çıkıp, kardeş diyen vatanperver) ve doğruluk namına konuşmaktasınız.

-Biz birkaç kişi Abdülhamid istibdadına karşı durmaya ve vatanımızı bir müstebidin elinden kurtarmak için, gizli komiteyi teşkil ettiğimiz zaman gayemiz gerçekleştikçe, cinayetten daima uzak kalıp adalet davamızı fikri kavgalar ile ele geçirmekdi.

Fakat faaliyete başladığımız zaman böyle hareket etmek mümkün olmadığından böyle bir dereceye geldi. Zira azap ve vicdanımız teşebbüs etmiş olduğumuz işin muvaffakiyetle neticelenmesine mani olacaktı.

İşte o zaman bize mani olan şahsiyetlere karşı bir cidal vücuda getirmek adeta bir mecburiyet meydana getirdi.

Yavaş yavaş birtakım kıtaller yapılıp, bunlar cidden güzel tesir meydana getirdiler. Böylece birtakım alçakların gözünü korkuttuk.

İkinci olarak bizim gizli komitemizi açıkça gösterdik, bu suretle tecrübe kazanarak, önceden tertip edilmiş olan bir program ile bir ihtilal yapmak mümkün olmadığı ve işin muvaffakiyeti için bazen başlangıç ve maksaddan vazgeçmek lüzumunu anladık.

-Sözünüz pek doğrudur.

-Bizim ilk programımızın en esaslı şartlarından birisi dahi Sultan'ın şahsına karşı taarruz ve hayatına kasd etmemek, ancak istibdadı yıkıp hür bir meşrutiyet meydana getirmekti.

Biz, şahısların asla ehemmiyeti olmadığını ve Sultanı ortadan kaldırmakla, belki kendisinden daha ziyade müstebid birinin ortaya çıkacağı fikrindeydik.

Ahali ve orduyu bizim tarafımıza çekmek ve umumi bir isyan (isyanı kim çıkarır? Asi olan) ile istibdadı mahvedilmiş olsaydık, belki bu nazariyemizde haklı olurduk. Fakat işte bu şeyin mümkün olmadığını görüyoruz.

Zira fikirlerimi tasvip etmek için, ahalinin henüz cahil olduğunu ve bugün memleketin idaresini deruhte etmiş olanların dahi otuz senelik, emsali görülmemiş olan istibdad yüzünden ahlakı fesada düşmüş olduğundan, bizimle birlik olmayı kabul etmediklerini anladık.

Bütün ümidimiz, kendisine temerkür etmiş olan yalnız orduda kalıyor. Pek çok şeyleri ancak kendisinden bekliyoruz.

Lakin; ordunun bize pek fazla faydası olabilecek kısmının, yani İstanbul'da bulunan askerler ile büyük subayların, Sultan'ın kullandığı vesait yüzünden ahlakları ifsad edilmiştir.

Bazı vilayetlerde bulunan ordular arasında bizim ihtilal ve propaganda çalışmalarımız başarı elde etmişse de, İstanbul'da bir adam dahi yanımıza çekememişizdir.

Orada bulunanlardan bir kısmı:

-Hakikaten pek doğru söylüyorsunuz, dediler.

Saliha biraz nefes aldıktan sonra:

-İhtilal fikrinin bütün Türkiye'nin cemaatler arasında tamimi ve kendiliğinden zuhurunu bekleyecek olursak, zannedersem istibdadın kahrının gerçekleşmesi için asırlar boyu bekleyeceğiz.

Müstebid bir hükümetin hali hazırda herhayde mahv ve perişanlığı muhakkak bulunmakla, zavallı vatanımızın ahalisi dahi fikirleri aydınlanmadan bekası tehlikeye duçar olması üstün bir ihtimaldir. Bu acı hakikat muvacehesihde bizim vazifemiz mümkün mertebe acele ile vatanımızı düştüğü girdaptan halas etmek için her türlü vasıtalara müracaat etmeliyiz.

Hüsnü ayağı kalkıp, söze müdahele ederek; dedik:

-Fakat, zikrolunan vasıtalar bir eda ve ses ile:

-Zikrolunan vasıtaların başlıcasını bizim ermeni komiteci (?.....?) kardeşlerimiz dün bize gösterdiler.

Bizim birkaç senelik komite hayatımızın tecrübeleri bize gösteriyor ki; Sultan tahtta ne kadar süre kalırsa hürriyet ve müsavata nail olamayacağımız aşikar olduğu gibi, sefil vatanımız (?.....?) günden güne istibdadın pençelerine daha sıkı surette bağlanacaktır.

Abdülhamih ve dalkavukları kendilerinin korkunç hüküm sürmelerini devam ettirerek olurlarsa belki birkaç senede bu memlekette hiçbir şey kalmayacaktır. Bizim bu kadar fedakarlıklarla vücuda getirmiş olduğumuz propaganda dahi beyhude yere gidecektir. Sizde böyle düşünüyor musunuz?

Saliha'nın sözlerini kemali dikkatle şevk ve gayretle duyanlardan biri olan genç Arif:

-Acaba bundan başka bir tarz ile düşünmek mümkün müdür?

Bu arada Sadık'da söze karışarak;

-Hepimiz sizinle aynı fikirdeyiz!

Saliha bunun üzerine sözüne devamla:

-Dünkü Ermenilerin yaptığı suikast başarıyla neticelendiyseydi, zannedersem hem vatana hem de bütün insanlığa büyük bir hizmet etmiş olacaklardı. Eğer bu defa muvafakiyetle neticelenmediyse bir kerede biz onu deneyelim.

Can kulak dinleyen Sadık cevaben;

-Evet!.... Evet!... Bir muvaffakiyet elde etmek için imkansız olan bir şeyi yapmaya çalışmalıyız. Acaba aramızda az fedakarlıkta bulunanlar mı vardır?

Daha sonra Saliha Sadık'a batarak:

-Rica ederim soğukkanlılıkla görüşelim. Mesele o kadar mühimdir ki; onu sükunetle tetkik etmek icap eder.

Bu sefer hüsnü cevaben;

-Tabii ki; zannımca bugünkü ahvar karşısındaki bir suikast hazırlamak benzeri mümkün olmayan halde olmalıdır.

Sadık sert bir çehreyle:

-Mümkün değil mi?

-Evet mümkün değil! Zira dünkü yapılan saldırıdan sonra kimbilir ne düşünceden geçmez şiddetli tedbirler alıncaklardır? Kim bilir? Ne hafiye orduları teşkil olunacaktır? Ve yine de ne kadar yakalanmalar olacaktır?

Sadık müdahele ile;

-Fakat şimdiye kadar mühim bir yakalanma ve kası olmadı!

-Evet! İcra edilmedi; ama darbenin hangi taraftan geldiğine henüz tamamıyla vakıf değillerdir.

Fakat birkaç günden beri küçük bir iz ele geçirseler, o zaman bakalım ne kadar masumları (suçlular cemiyette hoşgörü ile yaşatılırlarsa onlar çoğalır ve o cemiyette yıkarlar. Hangi masumdan bahsediyorsunuz? Yüzlerce insanı öldüren zihniyet nasıl masum addedilir? Zalim, insafsız, düşman ermeni kafası bunu cahillere yutturarak, İstanbul'da olaylar çıkardılar) hapishanelere dolduracaklardır. (Kudurmuş kuduz köpeğe merhamet eden ve ona yaklaşan hayatıyla oynamış olur)

Saliha;

-Demek senin fikrince bizim şu teşebbüsümüzden vazgeçmemizi söylüyorsun?

-Hayır! Vazgeçmek değil. Yalnız bu teşebbüsümüzü gerçekleştirmek için karşımıza çıkacak olan büyük belaların düşünülmesini isterim.

Saliha bu seferde Hüsnü'ye teveccühle bakıp:

-Yeni bir suikastın programını aklımda hazırladığım zaman bütün bu zorlukları nazari itibare aldım. Fakat, şu fikrimden hiç vazgeçmeye lüzum hissetmedim. Ancak mümkün alabildiği kadar zorlukları ortadan kaldırıp düşüncemi icra için lazım gelen vasıtaları düşündüm.

Hüsnü, şüpheli bir nazarla:

-Hiç değilse bu müşkilatları ortadan kaldırmaya dair bir çare buldunuz mu?

Saliha kesik bir sesle;

-Zannedim!

-Mademki böyledir, programınızı bize bildiriniz!

-Fakat bu ikinci derecede kalır. İlk iş suikastın icrasına dair bir karar vermeliyiz. Sonra yapmak istediğimiz suikasti başarı ile sona erdirmek üzere nasıl bir program hazırladığımı size söylerim.

Sadık ise alelacele;

-Zannedersem ilk şart için hepimiz de aynı fikirdeyiz.

Saliha söze devamla:

-Malumdur ki; bu türlü mühim bir teklif kolaylıkla kabul edilemez. Gizli komitemizin iç nizamnamesine bağlı olarak bu teklifimi görüşlerinize arz etmek gerek. Şayet kabil edilmezse icraya teşebbüs ederiz.

Hüsnü, ayağı kalkıp arkadaşlarına hitaben:

-Evet nizamımız böyledir.

Diğer birkaç kişi dahi:

-Demek ki; hemen görüşlere müracaat etmeliyiz.

Saliha dinleyenlerin hepsine hitaben:

-Rica ederim! Meselenin fevkalade olan ehemmiyetim nazarı itibare olarak bir karar veriniz. İç tüzüğümüze göre bu tür mühim işlerde hepimiz dahi muvafık ve hem fikir olursak yapılabilir.

Hüsnü, Saliha'nın bu sözlerine ilaveten:

-Gizli olarak reye müracaat etmek, iç tüzüğümüzün icabındandır.

Hüsnü, hem bir kağıt bulup, sekiz parçaya ayırarak arkadaşlarına verdi.

Saliha ise sözüne devam ederek;

-Suikastin yapılması hususunda hem fikir olanlar.

Kağıdın üzerinde şu sözler yazılıydı:

"Vatan ve hürriyet namına Abdülhamid'in öldürülmesine karar verdim."

Karar vermek istemeyenler istemeyenler ise kağıdın üzerine hiçbir şey yazmayıp, kağıdı olduğu gibi versinler, denildi.

Orada hazır bulunanlar hemen reylerini hazırlayarak, masa üzerine konulmuş olan Sadık'ın fesinin içine bıraktılar.

Sonra reyler sayıldı.Hepsi de suikastin yapılması hususunda aynı fikirdeydiler.

Bu arada Sadık ve Arif ayağa kalkarak hep bir ağızdan "Yaşasın hürriyet" diye bağırdılar.

Saliha, orada hazır olanlara hitaben:

-İşte bu dakikadan itibaren komitemiz Sultan Abdülhamid'i idama mahkum etmiştir.

Hüsnü de cevaben:

-Bundan sonra iş bu kararın icra safhasına konulmasına gayret etmektir. Şimdi kedinin boynuna çıngırağı (Adı ali, veli ama kendi cani ve cani olan bedbahtlar. Sizin ermeniden ne farkınız vardır?) takmak üzere söz birliği ettik. Fakat kediyi kim tutacak?

Orada bulunanların hepsi bu söz üzerine sükût ettiler ve birbirlerine bakmaya başladılar. Saliha birdenbire kesin bir sesle:

-O kediyi ben tutucağım!

Dediği zaman, orada bulunanların gözleri hanıma doğru çevrilmeye başladı.

Saliha akli selim bir halde ve kudretle ve soğukkanlılıkla, bir yiğitlik gösterdi ki; arkadaşları sahretiyle biline bu kadına yeniden hayran olmamaktan kendilerini alamadılar.

Teati edilen bu vaadlerden sonra Sultan, saraydan ayrılmak için, yaptığı hazırlıkların hepsini durdurdu. Fakat bu kararın icra mevkisine konulmamasıyla hepsini durdurdu. Fakat bu kararın icra mevkisine konulmamasıyla ilerde ne gibi neticeler doğuracağını şimdi düşünmek mümkün değildi.

Belki; Sultan Abdülhamid Han İzzet Paşa'nın bu sözünü dinlediği için, ilerde İttihatçılar tarafından tahttan indirilip, Selanik'teki Alattini Köşkü'ne gönderildiği zaman, belki de pişman olmuştur.

Daha sonra İzzet Paşa ve arkadaşları bu meşum ve menhus suikastın araştırılmasına başladılar. Yapılan bu cesur ve faydalı olduğuna inandıkları hareket onları çok sevindirmiş ve doğru olduğuna inanmışlardı.

Sultan Abdülhamid Han daire-i hümayun'una geri dönerken, yol üzerinde ve hemde Yıldız Sarayı'na pek yakın garip bir yerde bombalı bir suikaste uğrayacağı, hiç kimsenin aklından geçmemişti.

Bu bomba patladıktan sonra, zuhur eden kargaşalık, patırtı, gürültü arasında felaketin ne derece büyük olduğuna dair hiçbir bilgi elde edilemiyordu. Fakat şimdi azar azar teferruatlı istihbarat gelmekteydi.

Bu bombanın patlatılmış olduğu mahal derin bir çukur şeklini alıp, etrafına yayılan toprak dahi bir daire halini almıştı.

Bu dairenin içinde ne bir cesed kalmış ve ne de küçük bir parça veyahut biraz bile bırakmayarak, her şey mahv ve harap

olmuştu. Ortada mevcud enkazdan bir netice çıkarmak veya elde etmek mümkün olmuyordu.

Biraz ötede geniş bir mesafe üzerinde insanların ve hayvanların cesetleri, arabaların enkazı korkunç bir manzara vücuda getiriyordu.

Sathi bir hesaptan görülüyordu ki; dört yüz kadar insan ölmüş, seksen kadar araba parçalanmıştı.

Resmen verilen malumatta ise bu miktardan pek az olduğu bildirilmişti.

Havaya uçurulanların büyük kısmı selama durmuş askerler olup, böylece vazifeleri başında şehit oluyorlardı.

Sabaha kadar aralıksız mabeyinciler toplanarak, patlamayı yakından görenleri soruşturmaya aldılar. Hatta yaralıları bile yataklarında soruşturmaya aldılarsa da, bütün yapılan soruşturmalardan mühim bir netice elde olunamadı.

Hepsine hemen hemen aynı şeyleri söyleyip, ifade veriyorlardı. Soruşturma yapanlar, yetkililere şöyle cevap veriyorlardı.

"Durmuş seyir halindeydik, birdenbire dehşetli bir patlama işitilip, sonra ortaya büyük bir duman çıktı. Bizim bildiklerimiz işte bütün bundan ibarettir."

Şayen bu suikastın o anda hangi komite tarafından tertip olunduğu anlaşılsaydı, kati bir yerde soruşturmayı devam ettirmek mümkün olacaktı. Lakin büsbütün dahi karanlık kalıyordu.

Daha önce arz ettiğimiz üzere bazıları Türk olanların katıldığı komitenin, bazıları Ermeni Taşnak ve Hınçak komitelerinin (Türkü hançerle ve öldür komitesi ile Kilisenin Çan sesi Komitesi) bir başkaları Bulgar veya Makedonya komitelerine, bir kısmı Giridliler'e bir kısmı da Avrupalı bazı müfsid erbablarının bu suikastı yaptıklarına hükmediyorlardı.

Umumiyetle şu son imkan dairesinde zannedilen görüş daha kuvvetli bir ihtimalle kabul ediliyordu.

Suikastten birkaç gün sonra, Yıldız Sarayı'ndan bilhassa gönderilen şu satırları "Şafak Gazetesi" şöyle yayınlıyordu.

"Siyasi Avrupa mahfillerinde dolaşmakta olan zan ve tasavvura göre suikastin faili, İblam olmadığı gibi, Osmanlı Ülkesi halkından dahi olmadıkları, dünyanın her tarafında kendilerinin bais-i istikrar mevcubetleri takip olunmakta olan erba-bı fetrendendir."

Suikasttan failini bulmak üzere vaki olan bütün araştırmalar, böylece şu ana kadar neticesiz kalıyordu.

Tahkikatın bu suretle muvaffakiyetle neticelenmesi Sultan Abdülhamid Hanı fevkalade üzüntü ve düşünceye sevk etti. Bazen İzzet Paşa'ya kızıyordu. Ama İzzet Paşa ile suikatti yapanların bulunması konusunda yemin etmişti. Ayrıca bu beladan yakasını kurtarmak üzere 24 Temmuz 1905 tarihiyle İstanbul'dan Almanca Fusise Çaytung gazetesine şöyle bir telgraf çekti:

"Yıldız'da vaki olan suikast esnasında, orada hazır bulunan bir takım zevat bombanın patlatılmasıyla bu suikast yapan failin dahi berhava olduğu, layık olduğu cezayı bulduğu görülmüştür."

İzzet Paşa'nın oynamak istediği bu oyununa halk inandıysa da, Sultan ona ehemmiyet vermeyerek hiçbir türlü huzur içinde istirahat edemiyordu. Özellikle Sultan bu suikastın şahsi bir teşebbüs olmayıp, bir ihtilalci komitebinin faaliyetinin neticesi olduğuma inanıyordu.

Bu konuda kati malumatın elde edilememesi dahi Saray'da bulunanları ve görevlilerini dahi büsbütün rahatsız etmiş ve huzurlarını kaçırmış bulunuyordu. Özellikle geceleri hiç uyumayıp, sabaha kadar birbirleriyle konuşarak vakit geçiriyorlar ve hatta bu orada Sultan Abdülhamid Hanı da korumuş oluyorlardı.

Bir ara Sultan'ın bu gidişle hangi ihtilalci cepheden gelirse gelsin, Yıldız Sarayı'nı bile havaya uçurabilecekleri endişesi oluyordu.

Zaman geçtikçe de vukuatın akisleri bütün dünyayı sarmış, mesele aydınlığa kavuşturulmaya doğru gidiyor, yabancı elçilerin sefarethanelerine de gidilip, geliniyordu.

Yabancı, yalancı, hain ve içteki düşmanların yaptığı iftira ve karalama kampanyaları ile Sultan Abdülhamid Han'ın şurunu kaybettiğine dair çıkan şayialarda gittikçe yayılıyordu. Bunu duyan sefirler dahi malumat almak için Saray Mabeyincileri ile yatından görüşmek, teferruatlı malukat almak ve işin aslını öğrenmek için malumat talep ediyorlardı.

Sultan Abdülhamid Han'ın bu bunranlı dönemde asabının biraz bozulması normaldi. Bazen sukunetli ve tedbirli hareketlerde bulunarak yanındakilerle tez tez görüşüyordu.

Sadrazam bir gün Sultan'ın durgun bir halde olduğu zaman, bu durumundan istifade ederek ortalıkta dolaşmakta olan bu şayiaların kati bir surette tekzip edilmesinin gerektiğini arz etti.

Sadrazamın bu beyanatı üzerine ertesi cuma günkü selamlık merasiminden sonra yabancı devletlerin bütün sefirleri, seferathane maslahat güzarları ve hatta Papa vekili Monsiyor Taççi Pariçelli teşrifatçı İbrahim Paşa'nın delaletiyle Sultan Abdülhamid Han'ın huzuruna çıktılar.

Bütün bunların sebebi ortada bulunan ve dolaşan şayiaların yalan olduğnu ve iftirada bulunulduğunu yakinen görüp müşahede etmek durumdan emin olmak içindi.

Sultan ise gayet sakin, fakat biraz üzüntülü bir vaziyette onlarla görüştü. Metaneti, kudreti, gücü, moralı yerindeydi.

Çeşitli ikramlar ve yakın görüşmelerden sonra, görüşmelere son verildi.

Öküzün altında buzağı arayan hain ve iç düşmanlar ise meseleyi, konuyu ve Sultanın halini sapıtarak, gelenleri hem yanıltmak hem de yanlış kararlar vermelerini sağlam gayreti güttüler. Bunda başarılı olamadılar. Sultan üç sene dahi ????

DOKUZUNCU BÖLÜM:
YENİ SUİKAST

Saliha, Sadık Bey ile beraber Şişli'deki pusuhaneye ulaştığı zaman fevkalade yorgun bir haldeydi.

Bir koltuk sandalyesine yerleşerek, orada hiç yerinden kımıldamaksızın yorgun bir halde bir müddet kaldılar.

Sandalyesinde oturmakta olan Saliha belki epeyce vakit böyle kalacaktı.

Lakin hizmetçi kız gelerek eve gelen maruf misafirlerden genç muharri Sadık'ın hanımı görmek üzere gelmiş olduğunu bildirmek için kendisini uyandırdı.

Genç Sadık, arabayı yerine teslim edip, arabacı elbisesini üzerinden çıkardıktan sonra Saliha'nın yanına gelmişti.

Saliha arkadaşını görünce:

-Ne haber Sadık? Kederli bir halin var.....

-Nasıl kederli olmayayım? Bütün ümitlerimiz boşa çıktı.

-Niçin?

-Zira şeytan o kısmetli müstebidi yine muhafaza etti.

Saliha bu sözler üzerine birdenbire ayağa kalktı ve Sadık'a batarak, şöyle hitap etti;

-Nasıl şeytan? Neyi muhafaza etti?

-Yazık ki yüzlerce adam mahvoldu fakat Sultan'ın bir saçına bile bir zarar gelmedi.

-Bu malumatı nereden duydun?

-Sarayda bulunan birisinden.

Saliha soğukkanlılıkla:

-Mademki böyledir, yeni bir suikast hazırlamalıyız.

-Fakat bunu kim tertip edecek?

-Bu defa sıra bizimdir.

Sadık, Saliha'ya böyle bir şeyin mümkün olmayacağını andıran bir çehre ile baktığı zaman, Saliha ona şöyle hitap etti:

-Niçin sözlerimi şüpheli bir tavırla telakki ediyorsun? Acaba biz dahi Sultan Abdülhamid'in istibdadından Ermeni kardeşlerimiz (?.....?.....?) kadar muzdarip olmuyor musunuz?

-Acaba bizde onlar kadar cesaret göstermeye hazır amade değil miyiz?

-Tabii ki hazırız! Lakin bu halimiz ile nasıl bu kadar tehlikeli bir vazifeyi icraya muvaffak olabilir miyiz?

En yiğit ve cesur arkadaşlarımız bizleri bırakıp, aramızdan uzaklaşmaya mecbur olmuşlardır. Bazıları hapishanede, bazıları sürgünlerde vakit geçiriyorlar. İstanbul'da bulunanlar sokağa çıkmaya bile muktedir değillerdir...

-Bütün bunlar beyhude sözlerdir. Acaba ermeni kardeşlerimiz azmi takip edilmişlerdir? Bununla beraber bu derece muhim bir suikastı icra safhasına koymaya muvaffak oldular.

Her ne kadar kendilerinin ümit ettikleri netice vücuda gelmediyse de, bu bir tesadüf neticesidir. İnsan bir şeyi yapacağım diye karar verirse her türlü belalara ve engellere galip gelebilir.

Saliha, bu sözleri birdenbirde söylememişti. Sadık, kendine Ermeni komitelerinin Abdülhamid'e karşı bir suikast hazırlıklarını söylediğiniz günden beri şayet bu hareket istenilen neticeye vermezse, onu tekrarlamayı ben fikrime koymuştu. Hatta bu hususta fikrince bir program dahi tanzim etmiş olduğundan daima onun üzerine düşünmekteydi.

Bu bombalama hadisenin başarısızlığı duyunca fikrindeki program, kendisi için katiyet kazanmıştı.

Sadık, Saliha'nın yeni bir suikast üzerine soğukkanlılıkla idare-i kelam ettiğini görerek, kendi dahi hemen lisanını değiştirdi. Saliha'ya hitaben:

-Tabii ki bizde bu türlü bir suikast vücuda getirmeye çalışmalıyız. Zira Sultan tahtında ne kadar kalırsa hiçbir şey ümit edemeyeceğimize kanaat getirmişizdir. Şayet o müstebidin eceliyle ortadan kalkmasını bekleyerek olursan, bunada çok vakit gerekir.

Hâlbuki sefil vatanımız günden güne izmihlale çok seri surette adımlar atıyor.

-Söylediklerimi çabuk anladığınızdan dolayı fevkalede meşrurum...

Şimdi meseleyi diğer arkadaşlarımıza anlatarak, zaman kaybetmeden işe başlamalıyız.

-Acaba bu hususta bir programımız var mıdır?

-Sana malumdur ki; bu türlü mühim meselelerde lalettayin iş görmek gibi bir yola sapmam. Yeni bir suikast için arz-ı meram ettiyse fikrimde akilane düşünülmüş bir program vardır...

Sadık şevk ve gayrete gelerek:

-Pekala! Bu programı hızla icra safhasına koymak için, icap ederse hayatımı dahi feda edeceğim. Bu hususta şimdiden namusum üzerine yemin ederim.

Saliha mütebessib bir çehre ile:

-Bu kadar acele edip, hemen telaşa düşme! Şayet düşündüğüm programı icraya muvaffak olursak arkadaşlarımızın hiçbirinin hayatını tehlike altına sokmadan arzumuza kavuşabiliriz.

-Öyleyse daha iyi!.. Şimdi nasıl bir harekette bulunalım?

-Senden diğer arkadaşlarımızı bulup onları behemahal yarın akşam buraya davet etmeyi talep edeceğim. Onlar buraya gelsinler ki; programımı onlara dahi anlatayım. Onun icrası için bir karar vererek işe başlayalım. Özellikle bu toplantının sebebini onlara bildirmenizi rica ederim. Zira düşüncelerimi azar azar hazırlamak niyetindeyim. Yalnız arkadaşlarımıza şu söyle ki; bu davet gayet mühim mesele için olduğundan istisnasız hepsinin de burada mevcud olmaları gerekir.

-Arkadaşlarımızın hepsinin de burada mevcut olacağına emin olabilirsiniz!

Sadık, biraz da başka maddeler üzerine görüştükten sonra, Saliha'dan ayrılarak Beyoğlu'na doğru gitti.

Saliha ise oturduğu koltuk sandalyesinde derin düşüncelere daldı. Fakat bu defa söylemiş olduğu söz son derece garip göründüğünden hepsi de buna taccup ettiler.

Salih ve Arif, Saliha'nın şaka söylediğini zannederek, tebessüm etmeye başladılar. Hüsnü ise bu sözleri yanlış anladığını zannile, hanıma hitaben:

-Hanım! Rica Ederim! Ne buyurdunuz?

Şimdiye kadar söze karışmayıp köşeye çekilerek, dinlemekte olan diğer üç kişi ile Sai Bey:

-Saliha Hanım kediyi kendi tutacağını söyledi.

Saliha cevaben:

-Evet Efendiler! Bu suikastin icrasını düşündüğüm zaman sizin muvafakatınızı elde etmeden, bunu muvaffakiyetle neticelenmesine dair bir de program hazırladım.

Bu program gereğince, bu suikast teşebbüsünde başlıca rolü ben icra edeceğimden tehlike dahi yalnız zatıma karşı olacaktır.

Sadık cevaben:

-Mademki böyledir, biz vermiş olduğumuz kararı geri alırız. Sizin hayatınız bizim için fevkalade lazım ve ehemmiyetli olduğundan, onu Abdülhamid gibi bir müstebidin hayatına feda edemeyiz.

Saliha, sadık'a hitaben:

-Teveccühlerinize teşekkür ederim. Lakin burada birbirimizi medh ve sena etmeye toplanmadık. Maksadımız iş görmek olduğundan esas meseleyi konuşmaya gelelim.

Biraz evvel dahi arz etmiş olduğum üzere bu hususta bir program tanzim ettim. Şimdi birini size anlatacağım. Rica ederim dikkatle dinleyiniz. Şayet müteala ve mülahazalarınız olursa kayıtsız ve şartsız söyleyiniz.

Hüsnü cevaben:

-Söylediğiniz programınızı izah ediniz ve emin olunuz ki, her saman olduğu gibi bu defada kemali ciddiyet bunu dinleyip, ona göre mülahazamız olursa, açıklayacağız.

Saliha sözüne devam ederek:

-Tabii ki; dünkü gibi suikast hazırlamak divanelik derecesinde, akılsız bir teşebbüstür. Hatta şimdilik bomba veyahut dinamit üzerine düşünmek bile mümkün değildir.

Öyle bir şey bulmalıdır ki; büsbütün yeni olup, şimdiye kadar tecrübe edilmiş vasıtalardan hiçbirine benzemesin. İşte ben bu fikir ve maksat üzerine bir program hazırlamak istedim. Ve zannedersem muvaffak oldum.

Söylenmiş olan sözler o kadar kati bir tavırla söylenmişti ki, arkadaşları fazlasıyla müteessir olarak, onu kemali dikkatle dinlenmeye başladılar. Saliha sözüne devam ederek;

-Bir müstebidi ortadan kaldırmak üzere bombadan ve dinamitten başka vasıtalar dahi mevcuttur. Özellikle bomba ve dinamit maksattan saparak, başkalarının ölümüne de sebep olabiliyor. Biz darbemizi asıl maksadımıza erdirmek için çalışıp,

doğrudan doğruya kabahatli olanı... bu ne haldir. Kendi bayına cemiyet kur, devleti, idareriyi karşına, senin gibi düşünmeyen ve sana katılmayanları öldür ki; bu hakkı sana kim veriyor, ondan sonra sen masum, seni suç işleyen olarak tabiden suçlu. Böyle bir mantık köpeklerde bile yoktur, cezalandıracağız. Bu konuda benim düşündüğüm vasıta Sultanı zehirlemektir.

Bu işlere ehemmiyet vermeyen Hüsnü:

-Fakat bunu icra etmek nasıl mümkün olacaktır? Sultanı zehirlemek için ilk iş onun tamamen emniyetine mazhar olmak icap eder. Bundan başka her dakika yanında bulunup, sırası gelir gelmez, fırsattan faydalanmaya gayret etmelidir.

Bizim ise sarayda böyle bir kimsemiz yoktur. Yıldız Sarayı'nda bulunup, icap ettiği zaman bize yardım edecek olanlar, Sultan'a pek yakın değildirler... Vaktiyle Ziya Paşa vardı. Sultanın sevgili bir yaveri olmak itibariyle, onun emniyetine nail olmuştu. Lakin şimdi şu kıymetli yardım dahi yoktur...

Sai ayağa kalkıp, müdahale ederek:

-Evet mütealanız gayet doğrudur. Hepimizde tabii ki zehirlemek cihetinde aynı fikirdeyiz. Zira bu sus ette, daha emin bir tarzda maksada kavuşmamız temin olunacaktır. Fakat bunun icrası için bir vasıta bulmalıdır...

Zannedersem bundan önce Sultanı zehirlemek üzere birkaç kere tecrübe edildiyse de, hiçbirinden başarı elde edilemedi.

Saliha bunun üzerine cevaben:

-Fakat, gece-gündüz Sultanın yanında bulunmaya, böylece onun tam emniyet duymasına mazhar olmaya muktedir olan bir kimse, onu zehirlemeye bir fırsat bulamaz mı?

Zehirlemek için vasıtalar çok türlüdür. Mutlaka yemek ve içmekle insan zehirlenmez. Koklama veyahut büsbütün başka bir şeylerde zehirlemek mümkündür.

Hüsnü Bey Saliha'ya hitaben:

-Bütün söylediklerinizi mümkün olabilir. Yine tekrar ederim. Esas mesele Sultan'ın yanında bulunmaktır.

-Ben dahi sizin zannınızdan olduğum için Sultan'a yaklaşıp, onun emniyetini kazanmak için düşünüyorum ve bunu bir kere tecrübe edeceğim.

Sadık cevaben:

-Ne söylüyorsunuz? Siz elinizle mi Sultanı zehirleyeceksiniz?

-Evet! O zalim kocamı ve iki kişi çocuklarımı ve bunlerce masumları eliyle katledilmedi mi?

Sadık sözüne devam ederek:

-Lakin ben bunu söylemek istemedim. Lakin, Yıldız Sarayı'na nasıl girip, Sultan'a yaklaşacağınıza hayrette kaldığımı anlatamadım.

Saliha, bu soruya cevaben:

-Bunu size bir hafta sonra tarif edeceğim. Şimdi biz bu toplantı da iki mühim kararlar verdik. Yani önce Sultan'ın öldürülmesi ittifakla kabul edildi.

İkinci olarak; bu suikastın yapılması bana tevdi edildi. Bu geceki toplantımız için bu iki karar yeter.

Birkaç hafta sonra tekrar toplandığımız zaman bu kararı uygulamak için nasıl Yıldız-Sarayı'na gireceğimizi söyleyeceğim. Ümit ederim ki söylediklerimin imkansız olmadığını o zaman anlayarak, işin düşündüğünüz kadar zor olmadığına karar verir, kanaat getirirsiniz.

Saliha, bu sözleri söyledikten sonra ayağa kalktı. Zaten gece yarısı olduğundan, orada hazır olanlar hanımın bu hareketinin kendinden infak etmelerine alamet olduğunu anladılar.

Her ne kadar Saliha son sözleri üzerine biraz malumat almak istiyorlardıysa da, hanımın bu hususta bir tafsilat verecek bir halde olmadığını görerek bir şey söylemediler. Zira Saliha

bir konuda söylemeye fikri olmadığı zaman onu söyletmenin mümkün olmayacağını arkadaş olarak çok iyi biliyorlardı.

Fakat Hüsnü kendini zapt edemeyerek;

-Gitmeden önce size bir şey sormak isterim. Eğer cevap vermeyi arzu ederseniz ne âlâ, vermek istemezseniz siz bilirsiniz.

Saliha Hüsnü'ye hitaben:

-Söyle bakalım.

-Biraz evvel dediniz ki gelecek hafta bu kararı icra için ne gibi vasıtalara tevessül edeceğini bildireceksiniz. Şayet izahatı verdikten sonra bizde buna kani olursak, suikast ne zaman yapılacaktır?

Saliha kemali sükunetle:

-Ertesi hafta.

-Demek, bu hesapla on beş gün sonra Sultan'a karşı yeni bir suikast yapılacaktır...

Saliha cevaben:

-Bu sefer, ümit ederim ki daha başarılı yapılacaktır.

Orada hazır bulunanlar birer birer kalkıp, gitmeye başladılar. Dışarıda bir şüpheye mahal vermemek üzere birer birer beşer dakika ara ile evden çıkmaya başladılar.

Nihayet Sai, Saliha ile yalnız kaldı ve ona hitaben dedi ki;

-Hanım! Eğer epey zamandan beri sizi tanımayıp, akıl ve kudretinizi ve muhteli nail ile görmemiş olsaydım, emin olunuz ki bu akşam söylediklerinizi şaka diye telakki edere, bizimle eğlenmekte olduğunuzu zannedecektim.

-Nasıl böyle bir şüphe mümkün olabilir mi?

-Lakin söylediklerinizi bana ve arkadaşlarıma o kadar garip gedi ki; bu tür bir şüphe herhalde hasıl olacaktı. Fakat sizi iyice tanımış olduğumdan, bu sözleri latife diye söylediğinizi aklımdan bile geçirmedim.

-Bunun için bilhassa teşekkürümü beyah ederim. Söylediklerim hiç latife değildir. Yalnız aklımdaki programı yapıp, yapamayacağımı düşünüyorum.

-Ne suretle olursa olsun başarınız için size yardık etmeye hazırım.

-Zaten en büyük yardımı senden beklerim. Bunun için bu gece burada kal. Lüzumlu tedbirleri beraber hazırlayalım. Bir haftaya kadar bu hususta her şeyi tertip ederek, arkadaşlarımız tekrar burada, toplanacak olurlarsa faaliyetimizin neticesini onlara bildirelim.

Sai Bey, kendine yapılan bu teklifi kabul ederek, müzakere etmek üzere üst katta diğer bir odaya çıktılar.

Saliha Sai'ye hitaben:

-Müzakeremizden anlaşıldığı üzere yeni suikasti muvaffakiyete erdirmek için mutlaka Yıldız Sarayı'na girip, Sultan Hamid'e yaklaşarak emniyetine mazhar olmalıdır.

Bunun için ben bir vasıta düşündüm. Bu da ..... Gammazlıktır.

-Gammazlık mı?

-Evet zannedersem sultanın tam emniyetini ele geçirmek üzere, bundan başka bir vasıta yoktur.

-Doğrusu bütün sözlerinizden bir şey anlayamıyorum.

-Şimdi anlarsınız! Şimdi beni iyice dinle. Sultan yarın veya öbürsü gün, aşağıda vereceğim manada bir Jurnal kabul ettiğini nazari itibare al!

"Siz Sultanımıza karşı yapılan suikastın failleri bize malumdur. Zikrolunan şahıslar merkezi Londra'da bulunan beynelmilel bir Fransız Mason locasına mensup oldukları gibi, bu komitenin, her başkentte muhtelif şubeleri de vardır.

Selamlık esnasında vaki olan suikaste altı kişi iştirak edip, bunlardan ikisi bombanın patlatıldığı sırada havaya uçmuşlar.

Üçü firar etmişler, biri de yeni bir suikast tertip etmek üzere İstanbul'da kalmıştır.

Bu komite İstanbul'un muhtelif mahallerinde lüzumu esnasında kullanılmak üzere bomba ve dinamit saklamıştır.

Şayet siz Sultan Hazretleri arz ederlerse biz bir maddi bedel mukabili bu bombaların saklanmış olduğu yeri göstermeye ve İstanbul'da bulunan zararlı anarşisti yakalamak üzere zaptiye memurlarına lüzumlu yardımı yapmaya hazırız.

Eğer siz padişahımın bu beyanatı kabul ettiği taktirde, bizimle münasebette bulunmak üzere kendi Atina-Sefiri ile Atina'nın bir mahallinde bulunan şu kimseye müracaat edebiliriz."

-Şimdi. Sultan'ın bu tür bir jurnali kabul ettiği taktirde, ne yapacağını nazarı itabare olmak gerekti.

-Tabii hemen zikrolunacak şahıs ile pazarlığa girişmek üzere Atina-Sefiri'ne meseleyi bir telgrafla bildirecektir.

-Pekâlâ! Tasavvur ettiğiniz sefir dahi hemen gösterilen adrese müracaat ederek, orada birtakım şartlarda, yani maddi mükafata mukabil İstanbul'a gelip, her şeyi bildirmeyi deruhte edecek bir kişi bulursun...

-Sonra ne olacak?

-Tasavvur edelim ki sefirle münasebette bulunacak kimse ben olayım.

Sai, pek hayretli bir nazarla:

-Siz mi?

-Evet!....Evet!.... Ben bir Avrupalı kıyafetiyle ona yaklaşıp, suikaste iştirak etmiş olduğum halde, şimdi para elde etmek için her şeyi bütün tafsilatıyla söylemeyi arzu ettiğimi ona bildiririm.

-Doğrusu, sözün nihayet nereye varacağını bir türlü anlayamıyorum!

-Dikkatle beni dinle! Sefir ile epeyce pazarlık ettikten sonra etlaf ederim, şu şart ile bütün beyanatı itiraf ettiğim zaman, be-

nim eski arkadaşlarımın intikamına feda olmamak üzere Yıldız Sarayı'nda kalacağım. Sırları ifşa ettikten sonra, beni gizlice bir vapura koyup, İstanbul'dan uzaklaştıracaklardır.

Bu şartlar ile anlaşarak, iyice bir tebdili kıyafet ile İstanbul'a gelmek üzere vapura binerim.

-Bir an tasavvur edelim ki; bütün imkansız olmayan şeyleri, başa çıkarıp, arkadaşlarımızı gammazlayan sabıkalı bir anarşist sıfatıyla sara girmeye muvaffak oldunuz, orada nasıl bir faaliyet göstereceksiniz?

Buraya geldiğim zaman gammazlıklarıma başlayacağım. Filan yerde bomba saklanmış olduğuna söyleyeceğim. Onlarda gidip, araştırarak bulacaklar. Sonra da gidip dinamit bulunduğum beyan edeceğim, zaptiye memurları orasını da kuşatarak oradan dinamit çıkaracaklardır... Fikrimi anlıyor musun?

-Evet! Anlıyorum...

Daha önceden arkadaşlarınız şuraya buraya bomba koyacaklar, sende onları güya ele vermiş olacaksın!

-İşte benim fikrimde öyledir.

-Böylece Sultanın tam emniyetine nail olabilir misiniz?

-Tabi olacağım.

-Hakikaten programınız fevkalade güzel olup, birçok ihtimalin icrasını temin edebilir. Fakat itiraf etmeye mecburuz ki; gayet tehlikeli bir rol oynayacaksınız.

-Evet! Böyle olduğunu biliyorum. Lakin bunu bir defa tecrübe edeceğim. Zannediyorum ki muvaffak olabileceğim, yalnız son derece mahirane bir hareket ile hiç şüpheye yer bırakmamak gerekir.

Saliha, bazı uzun uzadıya izahatlar yaptı. Bu fikre kanat getirmelerini istedi. Onu dinleyen Sai Bey'i galeyana gelerek;

Zannedersem bir hafta bekleyeceğimize, programınızı arkadaşlara hemen bildirin. Size katılıyorum. Ümidim arkadaşları da ikna etmektir.Ertesi gün bütün arkadaşları davete karar

verdiler.21 Temmuz 1905 Perşembe gecesi Sultan Hamid Han odasına çekilmiş, bazı meseleler üzerine düşünceye dalmış bulunuyordu. Ertesi gün cuma olduğundan, suikastten sonra ikinci defa olarak selamlığa gidecekti. Çeşitli tedbirler alınmış olmasına rağmen, Sultan bazı endişeler taşıyor ve kimseye pek güvenemiyordu. Zira bu tedbirler öncede alınmış, ama bu menhus olay yaşanmıştı. Üstelik bu olayın failleri henüz ortaya çıkarılmamış bulunuluyordu. Necip mülhime Paşa gece-gündüz sabahlara kadar çeşitli soruşturmalarla uğraşıyorduysa da, bir netice olamıyordu.

Gazeteler ise artık eskisi gibi haber yazmıyor, olaydan bahsetmiyorlardı. Her tarafta sükunet hakimdi.Bu olayı Avrupalı Osmanlı düşmanı olanların yaptırdığına inanılıyordu. Ama Sultanın onları bir zararı olmamasına rağmen, onlara Osmanlıya zarar vermeyi istiyorlardı. Avrupalıların faaliyetlerini derinlemesine ve enine-boyuna inceleyen Sultan, bunların bir intikam duygusuyla hareket ettiklerini de pekala anlıyordu.

Ama kendisi bu hareketin karşısında kimseye bir şey yapmayı aklının ucundan bile geçirmiyordu. Ama zihnen:

-Şu kastin faillerini bulup, ortaya çıkaramazsam ve cezalandırmazsam, bunlar tamamen şımararak başka türlü suikastlere cesaret edecekler, diyordu.

Bir ara Sherlock Holmes'i İstanbul'a tekrar davet ederek onun yardımıyla suyluları ele geçirmeyi düşündü. Onu çağırttı. Fakat o ailesinden ayrılmayacağını bildirdi. Sultan bu sefer Londra-Sefiri vasıtasıyla Sherlock Holmesin suikast üzerine zannını araştırması için ona büyük bir maddi mükafat teklif etti. Maklayn bu son teklifi kabul ettiyse de, önce suikast üzerine geniş bir malumat istedi. Sultan, ondan gelecek roporu bekledi. Ondan gelecek bir ışık ümidiyle geceleri epey zaman sabahladı.

Fakat Sherlock Holmes raporu uzun müddet göndermedi. Bir müddet sonra bir gece Sadık adamlarından birisi elinde birçok kapalı zarf ile sultanın huzuruna geldi. Bunları Sultan'a

takdim etti. Bunlar jurnal raporlarıydı. En çok sevdiği ve güvendiği adamlarından geliyordu. Onları aldıktan sonra okumaya başladı. İlk iki üçü pek mühim değildi. Fakat üçüncüye gelince hayretle okumaya başladı. Sonra ikinci kez okudu. Gözden geçirdi. Okuduğu şunlardı:

Padişahıma bazı mühim maruzatta bulunmak isterim.

Türkçe bilemediğimden, Türkçe bilen bir kişinin yardımına müracaat ettim. Ama yinede meramımı arz edececiğimi ümit ediyorum. Hayatınıza karşı yapılan suikast şimdiye kadar fevkalade ceht ve gayret ediyorsa da, bu hususta hiçbir iz elde edememektedirler. Zannedersem daha çok haftalar ve aylar geçecek, bu suikastın faillerini ortaya çıkarıp cezalandırmak mümkün olamayacak ve cezasız kalacaklardır. Böylece şımarıp, daha müthiş başka suikastlar hazırlamaya gayret edeceklerdir. Sultanım! Bu yazılarımla şunu beyan etmek isterim ki; Ben bu suikastin faillerini ortaya çıkarmaya, bu türlü olayların tekrarını men etmeye hazırım.

Bundan başka birtakım yeni suikastlerin yapılması için İstanbul'un muhtelif mahallerinde saklı olan bombaları ve dinamitleri göstermeye amadeyim.

Belki şu beyanım size garip görünüyor. Fakat bu hususta size yeterli delilleri göstermek pek kolaydır. Fakat aşağıdaki şartları kabul etmelisiniz.

1- Şahsımı muhafaza için her türlü vasılara müracaat etmek.

2- Vereceğim malumatı, bir diğerinin vasatatına müracaat etmeyerek, bizzat benden dinleme.

3- Vereceğim malumatım ispat derecesine varırsa beni ona göre mükafatla taktir etmek.

4- İstanbul'dan firarımı temin etmek. Zira; işimiz gayet kuvvetli, vesur ve cüretkar bir komite iledir.

Bu komiteye ben dahi üyeyim. Tereddütsüz şunu söyleyeyim ki; suikaste ben dahi önemli bir rol oynadım.

Fakat şimdi burada zikretmek istemekliğim birtakım şahsi meseleler beni bu komiteden ayrılmaya mecbur etti. Beni iyice kandırmaya çalışan arkadaşlarımdan şimdi intikam almak istiyorum. Belki bütün bu sözlerimi sizden para ele geçermek için bir oyundur diye telakki ederseniz, benim böyle bir gayem olduğunu düşünmeyiniz. Bu teşebbüsümün kötü bir maksat taşımadığına emin olmanız için kati surette söylüyorum ki; sizden para ele geçirmek için değil, bir hizmet için yapıyorum. Size bir delil olarak, söyleyeceğim sözleri dinlemenizi isterim.

Yukarda açıkladığım şartları kabul ettiğiniz taktirde İstanbul'a kadar gelip bu beyanatı arz etmek üzere lazım gelen masrafları cebimden karşılayacağım.

Ben şimdi Atina'da Odos-Solos sokağında 17 numaralı hanede bulunuyorum. Şayet şartlarımı kabul edecek olursanız setiniz vasıtasıyla benimle haberleşmeye geçip, eğer anlaşırsak hemen faaliyete başlayacağım.

Zat-ı Şehriyar-i Hazretleri'nin emirlerini bekliyorum.

Madam Juli Suter

Sultanın okuduğu kağıttı imza Fransızca yazılmıştı. Sultan zihnen:

-Acaba bundan maksat nedir? Para elde etmek için bir oyun mu nedir? Bir türlü aklım ermiyor.

Fakat hayır! Peşinen bir şey istemiyor. İlla işi yaptıktan sonra mükafat istiyor. Böyle bir teklife güvenmemek, budalalık olur.

Her ne olursa olsun, bir kere o kadın ile münasebette bulunmak fayda sağlayabilir. Kim bilir?... belki onun yardımıyla şu muammayı halledebiliriz.

Şu da gerekir ki; bu işe Atina-Sefiri müdahale etmesin. Zira Rafet pek çok sevdiğim adamlardan olmadığı gibi, ona emniyetim dahi yoktur.

Zira bu adam biraz Jön türk kafalı olup, ihtimal başıma bir bela getirir. En doğrusu Saray'dan doğrudan doğrusu bir

adam gönderip, "Juliseter" namındaki kadın ile görüşerek geri dönmelidir.

Bu zihnindeki müteadadan sonra Sultan, İzzet Paşa'yı yanına çağırdı. Elindeki Jurnali ona uzatarak;

-Şu kağıdı oku! dedi.

İzzet Paşa kağıdı alıp okudu. Sultan bu yazılanların İzzet Paşa'nın çehresinde nasıl bir değişiklik yapacağını sanırken, Paşanın sevindiğini anladı. Onun için ona dediki;

-Nasıl buldun? Bu hususta senin fikrin nedir?

-Sultanım itibare alıncak bir mektup olduğunu sanıyorum.

-İçindekilere inanıyor musun?

-Evet! İnanıyorum. Zaten o suikastı yapanların anarşistirler.

-Ben böyle zannetmiyorum! Zira anarşistlerle işim olmaz. Ama kanaatime göre bu kadınla münasebete girişmeliyiz. Şayet onun bir dolandırıcı olmadığını anlarsan, onu İstanbul'a davet ederiz.

-Sizinle kulunuz aynı fikirdedir. Hemen durumu Atina Sefiri'ne bildirelim. Görüşüp hakkında bize bir rapor yollasın.

-Hayır! Rafet Bey namuslu bir siyasi olabilir. Fakat bu işin adamı değildir. Bize gayet açıkgöz bir adam lazım. Bir dolaba girmesin. Bu işe bizden başka kimseninde müdahele etmesini istemiyorum.

-Nasıl buyurursanız, öyle olsun Sultanım.

-Saraydan güvenilir birisini kadınla görüşmeye gönderelim.

-Pekala! Böyle daha iyi olur. Tamamıyla gizli kalır.

-Bu işe en uygun ve muktedir kişi sensin!

Şaşıran İzzet Paşa:

-Ben kulunuz mu? dediniz.

-Evet! Yalnız senin üzerine kati emniyetim vardır.

-Kulunuz hakkında düşündüğünüz ve buyurduğunuz taltiflerden dolayı Sultanıma minnettar ve müteşekkürim. Fakat...

-Yarın tamamıyla tebdili kıyafet yapıp başka bir isimle Atina'ya gitmelisin:

İzzet Paşa mırıldanarak; Lakin dedi, Sultan.

-Buna itiraz etmek doğru değildir. Harcırah ve levazımat için sana on bin lira tahsis edeceğim.

Bu nakdi hediyeyi duyan Paşa'nın gözleri parladı. Ve vazifemi bambaşka bir emin kimseye tevdi etseniz olmaz mı?

-Hayır! Senden emin kimse yoktur. Bu ortadan kaybolma hadisen en çok bir hafta sürecektir. Bir zararı olmaz.

-Doğru ama, Sarayda farkına varılırsa, değişiklik sizler ortaya çıkar.

Bu son söze Sultanı düşündürdü. Sonra:

-Pekala! Bu gece evine git! Hasta olduğunu bildir. Bende tabip gönderip, seni muayene ettiririm. Ve tabibler beş on gün istirahat etmeye lüzumun olduğunu ilan ederler.

Ne kadar mukavemet ettiyse de, bir sonuç alamayacağını gören İzzet Paşa, mecburen gitmek zorunda olduğunu anladı. Şu ansız olan uzaklaşmadan memnun olmadı. Bir hileye düşeceğinden korkuyordu. Birkaç günde olsa sarayı Necip Mülhile Paşa'ya terk etmek istemiyordu. Zira bu mevkiyi çok zor kazanmıştı.

Ertesi gün Avrupalı kıyafetiyle Pire'ye gitmek üzere Romanya vapurlarından birine bindi. Pire'ye vardı.

İki gün sonra Atina'nın meşhur Mizva Oteli'ne gidip, ismini İstanbul'dan gelen bir Fransız olarak Mösyö Arman adıyla kütüğe kaydettirdi.

İzzet Paşa o derece bir surette mükemmel tebdili kıyafet yapmıştı ki, otel içinde mezkur Fransız namı altında saklanan kimsenin, Sultanın sadık adamlarından biri olduğunu hiç kimse anlayamadı.

ONUNCU BÖLÜM:
MATAM JULİSUTER VE MÖSYÖ ARMAN KOLAR

İzzet Paşa veyahut diğer bir tabirle Mösyö Arman Kolar Atina'ya ulaştıktan iki gün sonra bir mektup ile Madam Juli Suteri'yi (Saliha'yı) İllosos sahilinde bir birahanede bir vakit mülakat tayin etmek üzere davet ediyordu.

Mösyö Arman Kolar muayyen zamandan önce gelip, çiçeklerle süslü bahçede oturmuş düşünceli bir halde karşısında yayılan Atina'nın nefis manzarasını hayretler içinde temaşa ediyordu.

Birdenbire zayıf, uzun boylu, sarı saçlı ve yakışıklı bir surette giyinmiş bir kadının seri adımlarla birahaneye doğru ilerlediğini görerek, bu meçhul kadına bakmaya başladı. Ve zihnen:

-Acaba kendisi midir? dedi.

Kadın bahçeye girip dört bir tarafa baktıktan sonra, doğrudan doğruya kendine doğru ilerlemeye başladı.

Zaten o sırada birane içinde bir genç delikanlı, bir genç kız ve birde İzzet Paşa bulunuyordu. Bu iki kişide birbirleriyle bahçenin bir köşesinde aşikane hareket ettiklerinden, aralıksız birbirleriyle gülerek, yüksek sesle konuşuyorlardı.

Sarı saçlı kadın İzzet Paşa'ya (Arman'a) yaklaşıp serbestçe bir tavırla ona hitaben Fransızca konuşarak;

-Acaba Mösyö Arman Kolar görüşebilme şerefine nasıl olabildim mi?

-Evet Madam! Yanılmıyorsam siz dahi evvelce buraya mülakat mahalli tayin etmiş olduğumuz Madam Juli'siniz.

Sarışın bayan tebessümle başını eğerek;

-Evet Mösyö!

Zaten ayağı kalkmış olan İzzet Paşa, kadının oturması için ona bir sandalye taktim etti. Bu anda İzzet Paşa zihnen:

-Bu kadın uzaktan bana gayet güzel göründü. Fakat yakından zannetmediğim derecede olmadığını anladım. Lakin tavırları ve sözleri hiçbir surette anarşistliği andırmıyor. Bu kadında kibar takımı insan hareketleri var.

Sonra kadın dönüp, ne içmek istediğini sordu. Kadına ona cevaben:

-Bira içebilirim, dedi.

O da ısmarladı. Ve sonra kadına:

-Madam ilk dakikadan sonra şunu itiraf etmek isterim ki; ismim sahte olup, onu yalnız bir tedbir ihtiyatı diye takmış bulunuyorum.

Ben bir Fransız veya bir Avrupalı değilim. Hala Sultan Hamid'in hizmetinde bulunan bir Osmanlı Devlet adamıyım.

Madam da ona cevaben;

-Bunun böyle olmasını zaten sezmiştim. Lütfen asıl isminizi söyler misiniz?

-Sultan Hamid Han Hazretleri'nin mabeyincisi Arif Bey!

Madam buna cevap olmak üzere başını salladı.

Mabeyinci olan zat sözüne devam ederek;

-Padişahımız kendisene göndermiş olduğunuz Türkçe raporu okudu. Yaptığınız mühim beyanları ve açıkladığınız şartları görüşmek ve konuşmak üzere beni buraya yolladı.

Madam Juli (Saliha) cevaben:

-Buna gayet memnun oldum. Zira bu mesele gayet mühimde. Bu suretle hayatına karşı yapılan kavgalar son bulacaktı. Zaten yeni suikastlar hazırlanmaktadır.

-Bu hususu daha geniş bir surette izah edebilir misiniz?

-Şayet, şartlar üzerine anlaşabilirsek, hemen yeni yapılacak suikastler ve onun için saklanmış olan bomba ve dinamitlerin yerini söyleyebilirim.

-Bu bombaları saklayan ve kullanacak olan şahısları?

-İstanbul'da olanları gösterebilirim.

-Acaba niçin bu beyanatı itiraf ediyorsunuz?

-Buna sormak mümkün olabilir mi?

Madam Juli olacak Saliha hırs ve şiddetle:

-Çünkü; bu suikastı tertipleyenler içinde bulundum ve aldatıldım. Onlar beni aylarca ellerinde kullanıp, sonra terk ettiler. Şimdi bir fahişe ile vakit geçirmektedirler.

Evet! O alçak en tehlikeli işleri bana yaptırdı. Vaatte bulundu. Eğer başarılı olursa Avrupa'ya geri döneceğimizi ve evleneceğimizi söyledi. Bomba patlatıldığı gün kendisini görüp, konuşmak isterken, onu başka bir kadınla sıkı fıkı buldum.

-Nasıl? Bu suikast bir menfaat için mi yapılmışdır? Yoksa bu suikast para elde etmek için tertiplenmiş?

-Tabii! Yoksa bizim gibi yabancıların sizin Sultanınız ile ne hesapları olabilir? Böyle bir şey yapsınlar.

-Bu işi kimin hesabına tertip ettiniz?

-Bu sırrı şartlar belirledikten sonra söyleyebilirim.

-Bu söylediklerinizi delillerle ispatlayabilir misiniz?

-Tabii! Eğer o işi yapmaya müsait olmasaydım, sizi buraya kadar getirmezdim.

-Bütün bunların kafanızdan uydurduğunuz fikirler olmadığına beni nasıl inandırabilirsiniz?

Juli (Saliha) hiddetle:

-Bir teşebbüs lüzum göreceğim.

İzzet Paşa aldatıcı bir tavırla:

-Bu türlü hileleri ve oyunları yalnız bir maksad ile yaparlar.

-Mademki böyle! Pekala! Şu beyanatım üzerine şüpheleniyorsanız, ben sizi bu hususta temin etmek için cebimde bulanan çok az bir parayı da harcıhah yapıp, İstanbul'a gelerek, hiçbir şey beklemeksizin her şeyi ortaya çıkarırım. Fakat, yalnız sizden bir şey talep edeceğim.

-Ne gibi bir şey?

-Konuşmamanı istiyorum. Benim yapacağım bir gammazlık olduğundan, eski arkadaşlarım benim bu hareketimi tabcezasız bırakmayacaklardır.

Sarayda beni muhafaza edeceksiniz. Söylediklerim delillerle ispatlayana kadar bu devam etsin. Sonra emniyetle beni İstanbul'dan uzaklaştırınız. İş bitene kadarda para istemem.

Kadının bu sözleri, İzzet Paşaya tesir etti ve kanaat getirdi ve ona memnuniyetle bakarak şöyle hitap etti:

-Mademki böyle! Tereddütsüz şartları hemen kabul ederek onları Sultanımıza arz ederim.

-Acaba hangi gün bir cevap alabilirsiniz?

-Behemmal yarın bir cevap gelebilir.

-Öyleyse yarın akşam İstanbul'a hareket edebiliriz.

İzzet Paşa, hayret dolu bir tavırla:

-Niçin bu kadar acele ediyorsunuz?

Madam Juli titrek bir sesle:

-Korkuyorum ki; geç kalacak olursak, İstanbul'da bombaları başka yerlere nakledebilirler. Bende size o zaman gösteremem.

-Öyleyse yarın yola çıkacağımızı ümit ederim.

Görüşme bitti ve İzzet Paşa Madam Juliye dedi ki;

-Sizinle destane bağlar kurmuş olduğumdan dolayı memnunum. Dostluğumuzun devamını diler ve memnun edileveğinizi de ayrıca beyan ederim. Kıymetli hizmetlerinizde asla unutulmayacatır.

Ayrıldılar. Gece oldu, telgrafın cevabı geldi. İstanbul'a gelmeleri emrolundu.

Madam Juli (Saliha) görüşme sırasında İzzet Paşa'yı tanımıştı. Zira İzzet paşa başına fes yerine şapka koymuştu. Saliha ise baştan ayağa kendini değiştirmişti. Saçlarını sarıya boyamış, kirpiklerini kesmiş, gözlük takmış olduğu için hiç tanınmıyordu.

Saliha ayrıca odasına çekilip, arkadaşlarına uzun ve teferruatlı bir telgraf çekti. Onları bazı emirler verdi. Sonra dışarı çıkıp bir şekerci dükkanına girdi. Bu dükkanda şapkalı bir genç kendini beklmiyordu. Ona yaklaşınca genç dedi ki;

-Saliha Hanım ne haber?

-Her şey yolundadır. Bizzat İzzet paşa benimle sözleşmek için buraya kadar geldi. Zannedersem yarın beraser gideceğiz.

-Öyleyse bende hazırlanayım!

-Tabii ki; hazırlanmalısın!

-Saraya gidersen ne yapacaksın? Kendin çok zor bir hale sokuyorsun!

-Allah kerimdir!

Bu genç Sai bey idi. Ona yardımcı olmak için İstanbul'dan yanında beraber gelmişti. Bir saat daha görüşüp, birbirlerinden ayrıldılar. Saliha odasına geri döndü.

Ertesi sabah hizmetçi erkenden Saliha'nın odasının kapısını çalarak uyandırdı ve Saliha kapıyı açtı.

Hizmetçi kız ona bir mektup getirmişti ve aldı, hemen açarak okumaya başladı. Bir kart üzerinde şöyle yazılıydı:

"Mühim bir şey için hemen dünkü birahaneye geliniz."

Bunu müteakip, alelacele üstünü giyinerek birahaneye gitti. İzzet Paşa kendini bekliyordu. Madamı görünce:

-Bu gece alafranga saat 4'te Hidiviyye Vapuru İstanbul'a hareket edecektir. Vaktinde orada bulununuz, dedi.

Madam ise;

-Demek şartlarım kabul edildi?

-Evet! Sultanım hemen İstanbul'a gelmenizi emrediyorlar.

-Fakat şartlar yazılıp, kabul olunsaydı, daha iyi olurdu.

İzzet Paşa güya bundan hoşlanmamış gibi bir tavırla ona şöyle dedi:

-Bir devlet adamının sözü kefalet için kafi değil mi?

-Biz Avrupalılar sizden fazla ameli olduğumuzdan böyle ölüm-kalım meselelerinde gayet ihtiyatlı davranırız. Onun için gitmeden önce aramızda yazılı bir anlaşma yapmalıyız.

-Nasıl arzu ederseniz, öyle yaparız.

-Benim istediğim şeyi sultanın adına yazıya geçiriniz. Ne istediysem yazınız.

İzzet paşa memnun bir çehreyle:

-Şayet talepleriniz bundan ibaretse bunları tamamen kabul ediyorum.

Bunun üzerine birahanenin garsonunu çağırıp bir kalem ve kağıt isteyerek, gelmesi üzerine kadının bütün isteklerini bir vesika şeklinde tanzim etti.

Gece oldu ve belirlenen muayyen vakitte madam Juli iskeleye geldi. İzzet Paşa onu bekliyordu. Hidivviyye Vapuru'na bindiler ve iki gün sonra İstanbul rıhtımından durdular. Hafiyeler onları bekliyordu ve etraflarını çevirerek saraya gitmelerine yardımcı oldular.

Akşamüzeri Yıldız Sarayı'na araba ile girdiler. Madam kendisine hazırlanmış daireye yerleştirildi. Burası haremin bir kısmıydı. İzzet paşa kendisini bekleyen Sultanının yanına gitti.

Sultan İzzet paşa'yı görür görmez:

-Ne haber? Nasıl oldu?

-Her şey yolunda madamı getirdim. Hazırlanan dairede istirahatte.

-Zaten, bütün bunlar bana malum olduğundan, bu kadının ciddi mi? Yoksa cahil mi? Olduğuna dair fikrini söyle.

-Sultanım! İlk dakikalarda şüphelendim. Görüştüktün sonra fikrim değişti. Vapurda ise halisane olduğuna ve ciddiyetine kanaat getirdim. Bize çok hizmet edeceğine emin oldum. Çabucak, deliller ve itiraflarla sonuç alacağımızı zannediyorum. Bunları size de itiraf edeceklerdir.

-Peki Paşa! Sana hiçbir şey söyledi mi?

-Hayır! Kendisini epey zorladımsa da, sizin huzurunuzda her şeyi beyan edeceğini söyledi.

-Fakat niçin, bunda bu kadar ısrar ediyor?

-Kati bir şey söyleyemem. Lakin sarayda bile arkadaşlarının olduğundan dolayı korkuyor.

-Nasıl? Ne diyorsun? Zannediyor musun bu sarayda anarşistler bulunsun?

-Sultanım! Bunlar divanece sözler, sizler buna aldırış etmeyiniz.

Sultan şüpheli bir nazarla:

-Nasıl ehemmiyet verilmez.... Her şey mümkün olabilir?

İzzet Paşa bu sözlere cevap vermedi. Padişah buna bir anlam veremedi ve biraz düşünceye daldı. Ayağa kalkıp, biraz dolaştıktan sonra, Paşa'nın yanında durup dediler ki;

-O kadını şimdi görmek istiyorum.

-Başüstüne Sultanım!

-Hem o kadının istediği üzere görüşmemiz yalnız olacaktır.

-Emredersiniz!

-Yalnız huzuruma gelmedin üstünü başını iyice arayın. Üzerinde bir toplu iğne dahi bulunmamalıdır, anladın mı? Kadınlar kendisini büsbütün araştırsınlar. Elbiselerini iyi incelesinler ve tekrar kendileri giydirsinler.

-Başüstüne Sultanım! Ama bunu madam kabul eder mi?

-Yapması lazım! Kendisini bu şartla kabul ederim.

-Emirlerinizi kendisine tebliğ ederim.

İzzet Paşa, Sultanın başka emirleri olup, olmadığını anlamak üzere biraz durdu ve sonra dışarı çıkmaya hazırlanırken Sultan kendisini durdurarak:

-Kadının saçlar sık ve uzun mudur?

-Epeyce saçları vardır!

-Öyleyse şunu da tembih et! Saçlarını çözüp, dikkatle tarayarak, altlarında bir şey olup olmadığını da araştırsınlar.

-Başüstüne Sultanım!

-Ağzını açıp, bakmaları dahi lazımdır.

-Emirlerinizi hemen ve süratle icra edeceğim.

-Söylediklerim harfiyen uygulansın.

-Emin olabilirsiniz.

İzzet Paşa daha sonra dışarı çıktı ve sarayın koridorlarında ilerlerken zihnen:

-Acaba bu kadın ve hareketleri kabul edecek mi? Reddederse ne yapacağız? Zorla yaptırmaya çalışacağız?

Lakin İzzet Paşa'nın bu düşüncelerine gerek kalmayarak madam, kendisini sarayın kadınlarına araştırtarak, tetkik ettirmişti. Giydirmelerine de müsaade etti. Saçlarının aralarının araştırılmasına dahi mani olmadı. Daha sonra İzzet Paşa'nın yanına götürdüler. Paşa kadına:

-Affedersiniz Madam! Üzerinizde sıkıca bir araştırma icra ettirdiklerinde, bunun sebebini sizde bilirsiniz. Sultanlar huzuruna böyle çıkılır.

Madam (Saliha) hafif bir tebessümle:

-Ben bu şüpheleri eski bir anarşist olarak normal görüyorum.

-Şimdi sizi Sultanımızın huzuruna götürmeden önce birkaç söz söyleyeceğim.

-Buyrunuz! Söyleyiniz!

-Sultanın huzurunda ellerinizi az sallayınız, mümkünse birbiri üzerine koyunuz. Hiçbir harekette bulunmayınız.

Zira, çok küçük yanlış bir hareket, zararlı bir karşılığı getirebilir. Zira tamamıyla yalnız kalacaksınız. Şunu da söyleyeyim ki Sultanımız silahlı olup, mahir bir nişancıdır.

Titrek bir sesle kadın:

-Ne demek istiyorsunuz? Bunu gayet iyi anladım. Yapmış olduğunuz tenbihleri aynen uygulayacağım.

Daha sonra Sultan'ın dairesine doğru yola çıktılar. Sonra gidip, içeri girdiler. Sultan kadife bir koltuk sandalyede yerleşmiş Jurnalleri okumakla meşguldu. Bu evrakları topladı, bir tarafa koydu. İçeri giren kadına dikkatle baktı. Birdenbire içinde bir ürperme hissetti. Bu kadını bir yerde görmüş olduğunu düşündü. Her şeyi ile kendine bilinen birisini hatırlattı. Fakat onu hatırlamak bir türlü mümkün olmuyordu.

İzzet Paşa, Sultan'a bakarak şöyle hitap etti.

-Sultanım! Size hizmet için Atina'dan gelen Madam Juli Surte'yi takdim ederim!

Sultan madam'a:

-Davetimizi kabul ettiğiniz için gayet memnunum. İzzet! Madam'a bir sandalye tutunuz.

İzzet Paşa emri yerine getirdi ve Madam oturdu. Sonra yine Paşa'ya geri geri giderek, dışarı çıktı.

Sultan, şüpheli nazarlarla madama bakmaya devam etti. Sonra yavaş yavaş Fransızca ona hitap etmeye başladı. Şöyle söyledi:

-Madam göndermiş olduğunuz yazı beni çok ilgilendirdi. Sizi bizzat tanımak istedim. Ümit ederim ki vaadinizi yerine getirerek, ihsanlara nali olabilirsiniz.

Madam Juli ise kati bir tavırla:

-Sultan Hazretleri! Taahhütlerime daima sadık kalarak sizi aldatmak için hiçbir maksadım olmadığını delillerle ispat edeceğim. Taahhütlerimin esassız da olduğunu kabul etmiş olabilirsiniz!

İlk defa işitmiş olduğu kadının sesi, sultana yeni bir titreme getirdi ve zihnen:

-Tuhaf şey? Zannedersem ben daha önce bu sesi duydum. Fakat ne zaman? Ne gibi bir halde?

Onun için bu görüşmeyi biran evvel bitirmek için, ona şöyle hitap etti.

-Beyatınızı bana söylemeyi arz etmiştiniz. İşte şimdi yalnız bulunuyoruz. Söyleyiniz bakalım!

Kadın, sükunetli bir şekilde dedi ki;

-İlk iş lazım olduğu zaman kullanılmak üzere saklanılmış olan yirmi bombanın yerini size bildirmek isterim.

Bu kelimeyi Sultanın huzurunda kimse söylemeye cesaret edemezdi. Kendisi de düşünmek istemiyordu. Bunun üzerine sandalyesinden ayağa kalkarak:

-Yirmi bomba mı? Doğru mu söylüyorsunuz?

-Evet! Son sistem ile hazırlanmış bombalar. Bunlardan her biri şu geniş salonu tahrip etmeye yeterlidir.

-Şimdi söyleyiniz bakalım! O bombalar nerede?

Kadın temkinli bir tavırla:

-Hayır Efendim! Şişli taraflarında küçük bir tek evde:

Bu ev bahçe ile çevrili kargir bir evdir. Bomonti birahane fabrikasının sokağının ismini bilirim. Zannedersem sokağın ismi de yoktur.

Şayet, buyurursanız bir kapalı araba ile gidip uzaktan o evi götürmeye hazırım.

-Zanneder misiniz ki o bombalar hâlâ oradadır?

-Eminim.

-O evde çok adam var mı?

Bir yahut, iki kişi. Bunlar dahi he zaman orada bulunmazlar. O evde bir depo vardır...

-Madem evi götürmek istiyorsunuz. Gidelim. Şayet orada bombalar bulunacak olursa, emin olunuz fevkalade bir mükafatı hak edeceksiniz.

-Afiyetine minnettarım.

Sultan çanı çaldı ve İzzet paşa geldi. Ona hitaben;

Zaptiye Nazırı Şefik Paşa burada mıdır?

-Evet Sultanım! Bekleme salonunda emirlerini bekliyorlar.

-Hemen Madam ile görüşün. Şişli Bomonti'de birahane gösterecekler. Oraya gidip gelsinler.

İzzet Paşa ile Madam Juli dışarı çıktılar. Sultan onların arkasından kendi kendine şöyle diyordu.

-Bu nasıl bir felaket? Bu nasıl bir vaziyet? Bu herifler acaba benden ne istiyorlar. (Ermenistan'ın kurulmasına bilmeden yardım ve küfur kuduzu Mithat Paşa'nın intikamı, sistemin değiştirilmesi ve devleti Aliyye'yi yıkım) niye acaba yerlerinde rahat durmuyorlar? Ben şimdiye kadar yerlerinde rahat duranlara ne yapmışım ki;

Bu anarşistle nasıl ortaya çıktı ve çıkardılar. (çocuklarınıza sahip olunuz, siz sahip olamazsanız başkaları sahip olur. İçimizde yapamadıklarını onlara yaptırırlar. Bunlarda beyinleri çalınmış ve uyuşmuş küfür kuklaları. Akılları olsa ve adam

olsalar "bizim Ermeni kardeşlerimiz" cümlesini kullanmazlar. Acaba bunlara karşı ne yapmalı?

Sultan odasında daha başka çalışmalar içinde bir saat uğraşmıştı ki; Madam ile Şefik Paşa'nın geri dönmüş olduklarını haber aldı.

Sonra içeri girdiler. Sultan Şefik Paşa'ya;

-Evi buldunuz mu?

-Evet ! Sultanım!

- Mahallini aklında iyice tutabildin mi?

-Tabi efendim!

-Ev hakkında bir şey söyledi mi?

-Hayır Efendim!

-O hane de saklı güya yirmi bomba varmış.

Hayrete düşen Şefik Paşa, birden:

-Yirmi bomba mı?

-Evet! Yirmi bomba. Sen hâlâ hayret et. Daha başka yerlerde, daha birçok bomba bulunuyormuş. Şimdi o bombaların bulunması lazımdır.

Anarşistlerin İstanbul'a girip-çıkarak dinamit naklettikleri, açıktan-açığa suikastlere hazırlandıkları anlaşılmaktadır. Senin bunlardan ne haberin var ne de önününü alabiliyorsun. Bu mümkün değildir?

Muhtemel olarak görüyorum ki; her şeyden haberdarsın. Fakat bütün bunlara mani olmak için hiçbir harekette bulunmuyorsun?

Şefik Paşa biraz üzgün, biraz acıklı bir halde;

-Şevketmeab Efendim! diye konuşunca;

Sultan sözünü kesedek;

-Yoksa o anarşistlere alet mi oluyorsun?

-Hayır Efendim! Hayatımı yoluna feda etmişimdir. Size hizmet ve hayatınızı müdafaa ile meşgulum.

Sultan biraz sakinleşerek daha sonra;

-Şimdi gidip o evi kuşatıp içine girerek içindeki bombaları ortaya çıkar. Hemen tophaneye gönder. Bu işi iyi becer yoksa elimden kurtulamazsın!... Haydi şimdi git. Emirlerimi yerine getir. Neticesini bana hemen bildir. Evde bulunan adamylardan hiçbirini kaçırma. Tedbirini iyi al.

Şefik Paşa daha sonra Sultan'ın huzurundan çıktı. Yirmi bomba ifadesi beynini kurcalamaya başladı. Zaten suikastten sonra devamlı korku, nefret içinde ve tedbirler almakla meşgul oluyordu.

Zira Ermeni ve onlara uyan Türk ihtilalcilerinin kendisinede karşı derin bir nefret duyduklarını çok iyi biliyordu. Onun için kendisine de suikastler hazırlanabiliceğinden çekiniyor ve şüpheleniyordu. Ayrıca gidip evi basıp bir şey çıkaramazsa, Sultan'a ne cevap verecekti? Yahut evi basarken bu bombalardan biri patlarsa ne yapacağım diyordu.

Harekete geçen zaptiye kuvvetle emirle gösterilen hanenin gidip, kapılarını vurdular. Kimse olmadığı için kapılar açılmadığından, kapıları kırıp, hiçbir engele takılmadan içeri girdiler. Yemekhane kısmının odalarından birine girerek orada yirmi tane bombanın olduğunu gördüler. Hemen bomba taşınması için imal edilmiş arabalara bunları yükleyerek, doğruca Tophane'ye naklettiler. Tophane de yapılan inceleme sonucu bombaların çok tehlikeli malzemelerle doldurulmuş olduğunu anladı.

Şefik Paşa, memnun ve gururlu bir eda ile Sultanın huzuruna vardı. Kendinden önce hafiyeler durumu haber vermiştilerse de, Padişah Zaptiye-Nazırı'nın ağzından meselenin gerçek yüzünü anlamak istiyordu. Paşa olup bitenleri anlattı. Bu arada bombaların bulunması saraydan konuşulmaya ve ağızdan ağza dolaşmaya başladı. Büyük bir infial meydana getirmişti. Madamında bunu ortaya çıkarttığı öğrenilmişti. Bazıları ise bu gelen kadını muallim olarak adlandırıyor, bazıları ise sarlock holmes'in karısı olduğunu söyleyerek, kocası kadar maharetli olduğunu anlatıyorlardı.

Sultan ise bu olaya çok sevinmiş, fakat hanede kimsenin olmaması, onu biraz üzmüştü. Zira onlardan birini dahi bulsalardı, anarşistler hakkında malumat elde edebilirlerdi. Sultan bir ara kendine şöyle demeye başladı:

-Madam Juli gibi birisi elimizde oldukça, inşallah ilerde olanlardan birini de ele geçirebiliriz.

Sultan, Zaptiye-Nazırı'nın beş yüz lira hediye verdi. Bu işte Şefik Paşa'nın her ne kadar bir rolü yoktuysa da, böyle sevinçli bir anında onu onure etmeyi düünmüştü.

Daha sonra Şefik Paşa dışarı çıktı ve bur arada dışarıda bekleyen İzzet Paşa içeri girdi. Sultan ona hitaben:

-Madam Juli'nin rahat ettirilmesine çalışın. Hiçbir şeyden kaçınmaya sonrada tarafımdan çok kıymetli bir bilezik götürüp, takınız. Hizmetinden gayet memnun olduğumu bildiriniz.

İzzet Paşa:

-Başüstüne Sultanım!

-Bu madamı daima yanımızda bulundurup, vereceği bilgilerden faydalanmalıyız.

-Kulunuz sizinle aynı fikirdedir.

-Yarın sabah kendisini tekrar görmek isterim.

-Emirlerinizi Madam'a tebliğ ederim.

Sabah oldu ve Madam Sultan'ın huzuruna kabul edildi. Bu ikinci mülakat daha samimi daha samimi ve muhabbetli oldu. Onunla görüşmeyi biraz uzattı. Madam Juli bir ara Sultan'a:

-Padişah Hazretleri! Emniyetinizi kazandığımdan dolayı gayet sevinçliyim. Buna layık olduğumu dahi ispatlayacağım.

Sultan madam'ı böyle konuşması için çağırmamıştı. Gayesi ondan malumat almaktı. Onun için fazla konuşmaya gerek duymadan ana konuya geçti ve kadına şöyle hitap etti;

-Şimdi sizin yeni bombanızı bekliyorum. Zira başka yerlerde de bombalar olduğunu söylemiştiniz.

-Evet! Öyle söyledim! Söylediklerimi aynen tekrar ediyorum. Daha başka yerlerde saklı dinamitlerde var.

Sultan dinamit kelimesini duyunca;

-Dinamit mi dediniz?

-Evet efendim! Zaten bu ciheti de size arz etmiştim.

-Hemen söyleyebilir misiniz? O dinamitler nerede?

-Büyük dere taraflarında, Hünkar Suyu'nun yukarı kısımlarında kayalar arasında külliyetli miktarda dinamit satlıdır.

Bunlar yavaş yavaş şehir içine naklolunacaktır. Bilmem ki şimdi orada mıdırlar?

-Onun araştırılmasını hemen yaparız. Bu kolaydır.

-Fakat ben şimdi dinamitlerin orada olmadğını zannediyorum.

-Madam! Bunu bir iki saatte anlayabiliriz.

-Emirlerine amadeyim.

-Öyleyse madam şimdi Şefik paşa ile gidip dinamit bulunan yerleri ona gösteriniz.

-Başüstüne efendim!

-O tarafları iyice hatırlıyor musunuz?

-Evet! Hatırlıyorum. O taraflarda kayalıklar arasında küçük mağara gibi bir yer vardır. Dinamitler işte oradadır.

Sultan emir verdi. Asker gidip orayı aradı. Dinamitleri buldu. Yalnız 8 ila 10 kilo arası dinamit çıktı. Durum Sultan'a bildirilince o da Madam'a niçin böyle az olduğunu, hâlbuki siz çok olduğunu söylemiştiniz, diye sordu. Oda, demek ki; başka taraflara nakledilmiştir dedi. Bultan bu sefer Madam'a (Saliha'ya) dedi ki;

-Başka bir taraf mı?Evet! İhtimal bu tarafta bir yere nakletmişlerdir. Lazım olduğu zaman kullanmak üzere. Onların bu tarflarla dinamit nakletmelerinin sebebi, onları dağ başında saklamak değildi.

Bu sözleri duyan Sultan, madama tekrar dedi ki;

-Şimdi bu dinamitlerin kullanılmak üzere buraya naklolunduğunu mu düşünüyorsunuz?

-Muhtemelen böyledir....

-Öyleyse onların gizlendikleri yerleri nasılh bulacağız?

-Bana biraz vakin veriniz. Gerekeni yapacağım.

-Peki ne zaman ve nasıl bulmayı düşünüyorsunuz? Siz şimdi eski arkadaşlarınızdan ayrılıp, alakayı kestiniz. Nerden bilgi alıp da, bize verebileceksin? Bunun yapılması çok zora benziyor.

-Ben her şeyi duymak üzere vasıtalara sahibim. Yalnız biraz vatka ihtiyacım var.

-Kaç gün kadar?

-Üç gün kadar. Bu süre zarfında her şeyi öğrenip size bildireceğimi taahhüt ederim.

-Fakat, o zamana kadar o kötü şahıslar menfur fikirlerini icra ederlerse ne yapacağız?

-Bu hususta bir mesuliyet alamam!

-Araştırmanızı yapmak üzere ne gibi vasıtalar kullanacaksınız?

-Orası benim bileceğim işdir. Şu dakikadan itibaren saraydan ayrılarak, üç gün ortalarda görünmeyeceğim. Sizden istirhamım gözetlenmememem ve takipte bulundurulmamdır. Zira gayet gizli bir faaliyet göztermek icap ediyor. Düşmanlarımız gayet maharetli ve tecrübelidirler. Ufak bir şüphe, bütün faaliyetimizi bozabilir.

Madam'ı elinden kaçırmamak isteyen Sultan ona hitaben:

-Fakat siz buraya geldiğiniz zaman korunma istiyordunuz. Hatta bunu bize şart koşmuştunuz, şimdi bu nasıl oluyor?

-Evet Efendim! Böyle bir şart koymuştumsa da, bu gibi haller sırasında vaki olacak bir muhafaza ve gözetleme beni tehli-

ke altına sevk edebilir. Hem de bütün planlarımızın mahvolmasına sebep olur.

Bu sözler üzerine Sultan Hamid zihnen:

-Acaba bu madam bana bir oyun mu oynuyor. Bundan sonra bana beyanatta bulunamayacağından dolayı firar mı etmek istiyor? dedi.

Lakin, bu kadını zorla sarayda tutmak dahi makul bir hareket değildi. Bir neticede vermezdi. Yine zihnen:

-Evet! Bu kadın firar edecektir! Kendisinin şimdiye kadar almış olduğu kıymetli hediyeleri veya paraları yeterli görerek, birtakım yeni bir beyanat ile kendini daha tehlikeli bir vaziyette bulundurmamak üzere Avrupa'ya gidecektir.

Sultan'ın bu aklından geçenleri sanki kadın anlıyor gibiydi. Onun için biraz yüksek sesle şöyle konuştu;

-Efendim! Belki şimdiye kadar benim ciddi, kati ve samimim hizmetimden emin olmamışsınızdır. Eğer şimdi bir şüphe de bulunursanız, şu anda bir şey beyan etmeye muktedir olamadığımdan, şimdiye kadar yaptığınız ihsanları kafi addederek saraydan firar edeceğim.

Bu sözler üzerine Sultan hayrete düştü. Zihnen:

-Bu kadın, aklımdan geçenleri nasıl harfiyen anladı, dedi.

Bunu anlayan madam, düşüncelerinde yanılmadığını görüp, daha kati bir tavırla sözüne şöyle devam etti:

-Efendim! Sizin bu şüphelerinizi ortadan kaldırmak için, bütün verdiklerinizi burada emanet bırakıyorum. Taahhüt etmiş olduğum hizmeti yapmadan bunları almaya hakkım olmadığını açıklarım.

Bu sözleri duyan Sultan, kadına hakiki kanaat getirmeye başladı. Kadına cevaben;

-Pekala! Teklifinizi kabul edip, incelemenizi arzu ettiğiniz gibi yapmak üzere sizi serbest bırakıyorum. Neticeyi bana arz edersiniz.

-Üç güne kadar size kati bir cevap getirebilirim.

Madam Juli (Saliha) Sultan'dan takip edilmeyeceği ve gözlenilmeyeceğine dair teminat aldıktan sonra Yıldız Sarayı'ndan ayrıldı. Sultan ise bu meçhul kadına emniyetle batıyordu. Özellikle bu kadının paraya ehemmiyet vermediğini anlamış oluyordu. Ayrıca şimdiye kadar huzuruna gelenlerin hemen hemen çoğu para sızdırmak gayesini gidiyorlardı. Bu kadında böyle bir şey yoktu. Üstelik sözünü yerine getirmek için hayatını tehlikeye atıyordu. Kadının bu hali Sultan'a tam bir nüfuz tesirinde bulundu.

Aradan üç gün gelip, nihayet geçti. Madam Juli Yıldız Sarayı'na geri döndü. Sultanın huzuruna çıkmak istedi: Onu bekleyen Sultan, hemen huzuruna kabul etti. O da gelip, huzura çıktığı zaman;

-Efendim! Araştırmam neticesi ümit ettiğimden kat kat fazla olarak malumat elde ettim.

Sultan buna sevinerek;

-Doğru mu söylüyorsunuz?

-Evet! Bunun delillerini biraz sonra göreceksiniz. Sizin için bir suikast tertipleniyormuş. Bu sefer selamlık esnasında değil, saray içinde...

Sultan bu sözlere şaşırmış bir halde:

-Ne söylüyorsunuz? Bu saray da bana karşı bir suikast mı yapılacak?

Madam kati bir sesle:

-Evet! Evet! Efendim! Bu saray içinde sakladıkları dinamitleri de bu maksatla kullanacaklarmış. Onun için dinamitleri bu tarafa nakletmişler....

-Buraya mı?

-Yani Beşiktaş'a.

-Yıldaz Sarayı'na yakın. Söyleyin bakalım hangi tarafa?

-Yakında! Ama bu çok iyi!

-Nasıl iyi?

-Evet! Çünkü böylece onları ele geçirebiliriz.

-Tamam anladım. Dinamitler nerede? Onu söyleyiniz.

-Göstermeye hazırım.

-Pekala....

Hemen emretti. İstediği adamlar huzura geldiler. Kendilerine madam'ın göstereceği yeri araştırıp, ne elde edeceklerse, onları hemen ele geçirmelerini emir verdi. Gidilip, bakıldı ve söylenildiği yere Yıldız Sarayı'na yakın bir mabeyincinini bahçesinde odunlar altına konulmuş kırk kilo dinamit ele geçirildi. Mabeyinci, Sultan'ın gayet sadık hafiyelerinden biriydi. Hemen tevkif edilerek, gözaltına alındıysa da, bu bahçeye o dinamitleri kimin koymuş olduğu anlaşılamadı.

Mabeyinci hafiye ise başka taraflara gönderilip, bununla yetinildi. Zira bu adam çok güvenilir birisiydi.

Madam Juli'nin güya itirafları bununla kalmayıp Beyoğlu, Üsküdar ve hatta Çekmece'de bile saklanılmış dinamitler ortaya çıkarıldı. Sultan artık madam Juli'den bir dakika bile ayrılmıyordu. Bütün emniyetini bu kadın üzerine vermişti. Lakin dinamitlerde artık bitmişti. (bu patlayıcı bomba ve dinamitler Fransız ve İngilizler eliyle Ermenilere, onlarda asi Türk komitecilerine veriliyordu.) madam Juli anarşistmerin ortağı olduğu halde, bu hali Sultan'a irirat ediyordu. Sultan ise ona hitaben:

-Hayır! Bu herifler daha başka yerlere de dinamit koymuşlardır. Onları da ortaya çıkarmalısınız!

Onun için Sultan Madam Juli'yi (Saliha'yı) memnun etmek ve konuşmasını sağlamak için ona bol bol hediyeler ihsan ediyordu. Böylece Madam Juli Saray'da ve Sultan'ın yanında hususi bir mevki elde etmiş olduğundan, herkes bu kadının önünde, onu selamlıyordu.

İlk günlerde şu bilinmeyen madamın muvaffakiyeterinden kendi dahi faydalandığı için İzzet Paşa dahi memnundu.

Fakat daa sonra madam Juli'nin sultan üzerine nüfuz ettiğini görerek, ona fena bir gözle bakmaya başladı. Onun için diğer mabeyincilerde bu hali sezince, madamdan hazetmiyorlardı. Zira madam hepsinden çok önemli mümtaz bir mevki elde etmişti. Madam bu hale vakıf olduysa da, gücüne fazla emin olduğu için, bu türlü düşmanlıklara asla ehemmiyet vermiyordu.

Şimdi sıra diğer anarşistleri yakalayıp, memleket haricine çıkarmaya gelmişti.

Sultan bu gayeyi takip ederek, tekrar madam Juli'nin yardımına müracaat ettiyse de, madam Sultan'a hitaben;

-Efendim! Benden gayet zor bir şey istiyorsunuz. Onların yapacağı suikasti ve malzemelerini ortaya çıkardıktan sonra, onları şimdi nasıl gösterebilirim?

-Hiç değilse onlardan bir kaçını tanısınız..... Onları ele geçirelim.

-Evet! İşin bu tarafını inkar edemem! Lakin bunu yapmaya cesaretim yoktur. Zira bu türlü gammazlığımı hiç affetmeyeceklerdir.

-Ben, her türlü emniyeti sağlarım. Askerlerimi devreye soarım.

Bu görüşmeden sonra Sultan Madam'a çok kıymetli hediyeler verdi ve nihayet Madam Juli iki gün ortadan kaybolarak, güya tekrar araştırmada bulunup, anarşistlerin saklandıkları yeri bulup bildirmeye söz verdi.

Bu yeni araştırma güya iki gün devam ederek Madam tekrar Saray'a geri geldi. Saraya girince İzzet Paşa'yı görmek istedi. Madam ile hususi dairesinde bir araya geldiler.

Madam, İzzet Paşa'yı görür görmez gayet mahzun bir çehre ile, selam bile vermeyerek;

-Paşa! Sultanı gayet büyük bir tehlike tehdit ediyor. Evet! Gayet vahim bir tehlike...

İzzet Paşa'nın rengi gayet artarak:

-Nasıl? Madam! Ne diyorsunuz? Rica ederim ne varsa çabuk söyleyiniz.

-Araştırmam neticesinde yeni bir suikast yapılacağını öğrendim. Hem bu defa suikast saray içinde olacakmış.

-Madam! Saray içinde böyle bir şey mümkün değil! Size yanlış malumat vermişler.

-Bilakis! Elde ettiğim malumat gayet doğrudur. Şu son günlerde Avrupalı anarşistler ve Türk komiteleri arasında bir anlaşma hasıl olarak, ikisi birlikte orta hareket etmektedirler.

-Fakat, sizin yardımınızla bütün dinamitler ortaya çıkarıldı.

-Hayır efendim! Hepi o kadar değilmiş, Ellerinde bir sandık melinit bulunmaktaymış.

-Acaba biliyor musunuz bu sandık nerededir?

-Zannedersem bu sandık Yıldız Sarayında'dır, saraya getirilmek üzeredir.

İzzet Paşa'nın rengi büsbütün arttı.

-Bu saraya suikast yapıldığından beri, hali meçhul olan hiç kimse bu saraya giremez. Ayrıca bir gözetleme yapılmaktadır.

Ayrıca bu anarşistlerin melinit dolu sandığı saraya sokacaklarını size kim söyledi? Buna kim cesaret edebilir?

-Ben saraya serbestçe girip, çıkan mabeyincilerden şüpheleniyorum. Bunların en sadıklarına bile emniyet edilmez. Gözetlemeler dahi bu mabeyincilere görev olarak verilmiştir.

-Madam müthiş bir iftirada bulunuyorsunuz?

-Ben yalnız elde etmiş olduğum malumatı bildiriyorum.

-Şayet şu söylediklerin yalan veyahut tasavvurdan ibaret bir yalansa....

-Acaba, ben şimdiye kadar size esassız bir haber verdin mi?

-Hayır! Fakat doğrusu şu yeni beyatınıza inanmak istemiyorum.

-Mademki böyledir, hiçbir şey söylemediğimi kabul ediniz. Artık bu konuda görüşmeyelim.

İzzet Paşa bir hata edip, yanlış yola sevak olunduğunu, bu kadar serbestçe sözü idare etmenin zararlı olduğunu anladı. Hemen yaptığının hata olduğunu düşünerek, bunu düzeltmek için Madam Juli'ye hitaben:

-Madam söylemiş olduğunuz sözlerin ciddiyetine kati surette inanıyorum. Sizin söylediklerinize tam kanaat ederek anlıyorum.

Fakat bütün bu haller bana o kadar garip görünüyor ki; bunlara bir türlü akıl erdiremiyorum...

Madam Juli İzzet Paşa'nın sözünü keserek;

-Eğer benim kadar o adamların cesaretine, faaliyetine, iş tarzlarına ve vasıtalarına vakıf olsaydınız, onların böyle bir suikasta hazırlanmalarına hayret etmezdiniz...

İzzet Paşa, bu sözler üzerine büsbütün kanaat getirmiş gibi göründü. Ve Madam'a:

-Mademki öyle! Hem sultan'ın hem de bizim hayatımızı kurtarmak için ne gibi tedbirler alıp, hangi vasıtalara müracaat edelim?

-Bu hususta Sultan ile yalnız müzakere etmek isterim.

-Öyleyse hemen haber verelim...

İzzet Paşa, aceleyle Sultanım huzuruna çıkıp, madam'ın söylediklerini birbir anlattı. Sultan Madam'ı dinlemek için huzuruna davet etti. Tamamıyla yalnız kaldıkları zaman Madam şüpheli bakışlarla etrafını inceledikten sonra, Sultan'a hitaben.

-Efendim! Sultanım burada tamamıyla yalnız olduğumuza ve sözlerimizi hiç kimsenin işitmediğine emin misiniz?

Sultan, Madam'a cevaben:

-Evet! Daha fazla emin olmak için, eğer arzu ederseniz daha yakından görüşelim. O zaman sözlerimizi kimse duymaz.

-Ben dahi kulunuz! Bu sözleri söylemenizi bekliyordum.

-Öyleyse biraz bana doğru geliniz!

Sultan adeti üzere salonun ortasında bir koltuk sandalyeye oturmuştu. Madam birkaç adım yaklaştığı zaman, sultan ona biraz daha yaklaşmasını söyledi. Madam'da ilerledi ve oralarında bir metre mesafe kalmıştı. Juli (Saliha) yavaş bir sesle Sultan'a şöyle hitap etti.

-Efendim! Son derece itina ve gözetlemele karşı komitelerin sarayda ve sizin etrafınızda bir takım adamları vardır.

Bunları duyan Sultan telaşlı bir çehre ile;

-Ne söylüyorsunuz? Olamaz!

-Evet Efendim! Bir veya iki değil daha çok adam var.

-Evet! Ama bana bir delil gösteriniz? Bir tanesininde ismini veriniz?

-Şimdi arzu etmiş olduğunuz delilleri göstereceğim.

Madam Juli cevap verecek yerde, şüpheli nazarlarla tekrar odanın dört bir tarafını kontrol etti.

Onun korkduğunu sanan Sultan, ona hitaben:

-Biraz daha yanımıza geliniz.

-Başüstüne Efendim!

Bu sefer Madam (Saliha) büsbütün Sultan'ın yanına gelmişti.

Yavaş ve manidar bir sesle Sultan'a hitaben;

-Evet Efendim! Size karşı suikastler hazırladıklarına dair kati delil elde ettim.

Sultan biaz telalı olarak kadına baktı, zira kadının sözleri tesirini göstermişti. Sultan zihnen:

-Ben bu sesi mutlaka bir yere duydum! Fakat nerede?.... Hatırıma geldi... Aynı Saliha'nın sesi.

Madam Juli Surte (Saliha) biraz daha kendine yaklamış olduğundan, sandalyesinin sol tarafından kulağına eğilerek

yavaş yavaş sultana söylediklerini tekrar etmeye başladı ve sözünü şöyle devam ettirdi.

-Yıldız Sarayı'na dinamiti getirip, patlattıracak kimselerin isimleri şimdi bana malumdur.

Sultan kadına hayretle bakarak:

-Acaba kimlerdir? Söyleyebilir misiniz?

Madam, sol kolunu koltuk sandalyesine kayarak, Sultan'a doğru eğildi ve şöyle söyledi.

-İlk önce sizin sadık zannetmiş olduğunun odacı başınız. Onun bu denaeti bilmeyerek, odanızın önlerinde beklettirir ve böylece kıymetli hayatınızı ona teslim ederek hayatınızı tehlikeye atmış bulunuyorsunuz.

-Madam! Bunları bir daha diyorum, nasıl ispat edebilirsiniz?

Hayretler içinde de Madam'a bakıyordu. Madam biraz daha eğilerek, Sultan'a;

-Bunu ispat edebilirim.

-Peki! Daha başka kimler var?

-İki yaver ve birde Nuri Paşa!

Sultan birden bağırarak:

-Bu mümkün değil! Böyle bir şey olamaz! İspat et.

Bu arada Madam Juli elini fistanının cebine götürdü, oradan küçük bir şey çıkararak, Sultanın geniş paltosunun cebine koydu. Bu hal o kadar seri bir surette olmuştu ki Sultan, madamın beyanatı üzerine düşündüğünden, bunun farkına varamadı. Artık sultan'dan hiçbir şey beklemeyen Madam bir adım kadar geriye çekilerek, söyle dedi;

-Efendim! Delil mi istiyorsunuz? Şimdi size getireyim. Fakat hiç değilse bir çeyrek saat kadar bana müsaade buyurunuz....

-Pekala gidiniz ve çabucak geri geliniz.

Madam Juli tevazu ile odadan çıktı. Dışardaki salonda odacı başı ve bir yaver bekliyordu. Bunlar madamı kemali taszimle selamladılar.

Şu meçhul kadın birkaç gün zarfında çok büyük bir mevki kazanmıştı ki; herkes onu tanıyor ve selamlıyordu.

Seri adımlarla koridorlar arasından geçerek, kendine mahsus daireye gidip şapkasını başına koydu ve İzzet paşa'nın dairesine doğru ilerledi. İzzet Paşa'yı gördüğü zaman:

-Paşa Efendi! Sarayın kapısına kadar bana refakat etmenizi rica ederim. Sultan'ın emrini yerine getirmek için dışarı çıkacağım. Mesele yeni hazırlanmakta olan suikastla alakalıdır. Ben bekçilerin bir bela çıkarmasından korkuyorum. Bunu duyan Paşa:

-madam! Size refakat etmeye hazırım.

Böylece Sultanın yanından ayrılalı yirmi dakika olan Madam (Saliha) bir araba kiralayıp, binerek Beşiktaş'dan uzaklaşmaktaydı.

Sultan ise odasında düşünceli bir halde koltuk sandalyesinde madamı bekliyor ve zihnen:

-Bu ses ne garip ki; Saliha'nın sesine benziyor.

Sonra aklına ihtilalci, anarşist, maşa, uşak hain ve küstah Saliha'nın yüzünü, boyunu, tavırlarını aklına getirdi. Evet!.... Bütün bunlar madam Juli'nin hareketlerine benziyordu.

Aradan epey bir dakika geçince Sultan yine zihninden şöyle düşünmeye başladı:

-Acaba nerede kaldı?

Nihayet sabrı tükendi ve zili çaldı. Odacı başı gelince, ona hitaben;

-Çabuk Madam Juli'yi buraya çağırınız. Hemen gelsin.

On dakika sonra odacı başı İzzet Paşa ile Sultan'ın huzuruna geldiler. Paşa Sultan'a:

-Madam Juli emriniz üzere hareket etmek üzere saraydan dışarı çıktı.

Sultan birdenbire ayağa kalkarak;

-Emrimi yerine getirmek için saraydan mı çıktı?

Bu hareketi ve konuşmayı müteakip Sultan bir alevlenme ve patlayışla sarsıldı. Acılar içinde bağırarak yere yuvarlandı. Mabeyinciler koşarak etrafına toplandılar.

Bu esnada Odesa'dan ün yüklemiş olan İngiliz Batavaya Vapuru, Kız Kulesi önlerinde durarak Akdeniz'e doğru gitmek üzere hazırlanıyordu.

Vapurda müstüsna olmak üzere birkaç yolcu kaptana mahsus daireye toplanmışlardı. Bunlar Saliha'nın arkadaşlarıydı.

Saliha, Sai, Hüsnü, Arif, sadık bir arabadaydılar. Sadık arkadaşlarına şöyle diyordu:

-Evet Sultan'ın şiddetli surette yaralandığı anlaşılıyorsa da, hayati tehlikesi yokmuş. O adam hiçbir şeyin üzerine geçmemesi için mümkün olmayan sağlam bir zırh giyiyormuş.

İşte biz yine gurbete gidiyoruz. İstibdad yine üstün geldi. Ah.... Menfur.... Dünya....

Sai denen adam meyusane bir tavırla:

-Bizim bütün gayretlerimiz ve fedakarlıklarımız boşuna olduğunu anladım.

Saliha ise şöyle diyordu.

-Hayır! Gelecek bizimdir. (Ermeniler bir müddet sonra nesillerini doğrayacaktır.) Gelecek hürriyetindir. (Gelecekte Türk dahi demek yasaklanacak) Suikastlerin, kavgaların devri artık kapandı.

Bundan sonra karşı karşı isyan bayrağını açarak, açık surette kavgamızı sürdüreceğiz.

Yaşasın ordumuz!

Yaşasın hürriyetperverler!

Kahrolsun müstebid!

Arkadaşlar! Hayır meyus olmayalım. Bir müddet sonra Yıldız Sarayı'nın zırhlarına, toplarına, istihkamlarına karşı muzafferiyetimizi selamlayacağımıza yemin ederim.

Bu yemin, Meşrutiyetin Osmanlı memleketlerinde tesisini sağlayacak kuvveden fiile dönüşmeyi gerçekleştiriyordu.

Bu hareketlerle sultan Abdülhamid Han'ın otuz üç yıllık çalışmalarına rağmen, zat-ı alileri bunlar tarafından, Yahudi Emanuel Korosu'nun tebliğiyle tahttan indirilecektir.

BİR YORUM

(Bu büyük milletin can ve kan pahasına ele geçirdiği vatan toprakları yavaş yavaş bizden ayrılmaya, meclis kürsüsünde bütün yabancılar, haklar istemeye ve ülkeye felakete sürüklemeye başladılar.

Ermeniler kurdukları komifeler ve batılıların ellerine verdikleri en son sistem silahlarla, Yunanlılar batıdan, bunlar doğudan Müslüman Türk'ü kesmeye, yakmaya, asmaya, hamile kadınların karnına süngü sokmaya başladılar.

K. Karabekir Paşa harekete geçip, eğer nizami orduyu kurup, batıda ve doğuda bunlara karşı diğer paşalarla ölüm-kalım savaşı vermeselerdi, bugün bizler yoktuk.

Bu roman Ermeni isteklerin ve insanımızı vatanıma karşı kışkırtmak üzere hayali bilgilerle süslenmiş ve ceddimize hususi surette hakaretlerde bulunmuş ve idarecilerimi dahi karalamış, bir gazetenin ürünüdür.)

ON BİRİNCİ BÖLÜM:
FEHİM PAŞA'NIN DESİSELERİ

Batavya Vapuru'nda bu konuşmalar ve yeminler cereyan ettiği sırada Sultan patlamadan her ne kadar ızdırap çekmeye başlamışsa da, iki hafta sonra tamamıyla sağlığına kavuşmuş bulunuyordu. Bu olay sonucu, yeni yeni endişeler zihnini kurcalamaya başladı. Bu olay sonucu, yeni yeni erdişeler zihnini ondan faydalanmaya çalışıyorlardı. Bunlardan birisi de bir mevki kazanmak arzusunda olan yaverlerden Fehim Paşa isminde birisiydi.

Meşrutiyetin ilanından sonra, ihtilalcilere göre layık olduğu cezayı bulan Fehim Paşa, bu patlama olayı sırasında yaklaşık otuz altı yaşında orta boylu, tıknaz, esmerce, kara gözlü ve poh bıyıklı bir gençti.

Padişah tarafından himaye görüyordu. Bu seviyeye Babası İsmet Bey'in Sultan'ın Esvabçıbaşısı olması ve Sultanın çok değer verip, sevdiği bin adamı olmasından dolayı gelmiş bulunuyordu.

Bir akşam Şişli'deki konağına huzursuz ve morali bozuk olarak geldi. Bir Rum tüccardan borç istemiş ve alamamıştı. Onunla aralarında soğuk bir söz düellosu olmuş ve sonra evine

çıkmıştı. Bu zatı güya tehdit etmiş ve hesaplaşacağını söylemiş bulunuyordu.

Gece, hatır bilmez ve terbiyesiz Rum'un kuvvetinin arkası olduğundan, epey homurdanmış olması, Paşa'yı çok kızdırmış ve zor uyutmuştu.

Sabahleyin kalkınca odasın ziline bastı ve hizmetçisini çağırdı. Ona hitaben;

-Arabamı hazırlasınlar!

-Başüstüne.

-Bana bir bardak su getir.

-Hemen.

Biraz sonra hizmetçi gelerek arabanın hazır olduğunu bildirdi. Birkaç dakika sonra aşağı inerek arabaya bindi ve arabacıya hitaben:

-Saray'a gidiniz!

Araba on dakika sonra Yıldız Sarayı'nın kapısına vardı. Fehim Paşa seri adımlarla saraya girip, babası İsmet Bey'in bulunduğu saltanat dairesine doğru yöneldi ve gelip babasını görünce;

-Şevketli Sultanımı görmek gerekir, dedi.

Babası onun bu halini görünce:

-Ne var? Fehim!

-Arz edeceğim mühim bir mesele var.

-Ne hakkında?

-Komitecilerin ihanetlerine dair malumat vereceğim. Çok mühimdir.

-Nasıl biraz keşfedebildin mi?

-Pek mühim bir iz. Onun için acele edelim. Zira dakikalarımız çok kıymetlidir.

Şu aldığın malumattan beni haberdar et. Bakayım nasılmış?

-Kabil değil. Doğrudan Sultanımıza arz etmeliyim.

-Fakat padişahımız fena halde ızdırap içindedir. Belki hoşuna gitmeyebilip, gazaplanır.

-Bilakis sultanım maruzatını duyunca memnun olacaktır.

İsmet B,ey oğlunun elinden kurtulmanın mümkün olmadığını görünce ona şöyle hitap etti.

-Pekala! Ben bir gidip bakayım. Huzuruna çıkmak mümkün mü anlayayım.

-Baba! Huzura çıkmam şarttır. Yoksa mesuliyet altında olursun.

Sultan Abdülhamid Han ise odasının içinde biraz muzdarip ve düşünceli geziyordu. Dışarda ise Fehim Paşa koridorları arşınlıyordu. Baba İsmet ise bir tehlike olup, başının ağrımaması için mecburen Sultan'ın odasına girdi. Yirmi dakika sonra geri döndü ve oğluna:

-Sultanım sizi bekliyor.

-Pekala baba.

Oğlunun biraz heyecanlı ve yerinde duramaz olduğunu gören İsmet Bey, ona hitaben:

-Fehim! Son derece telaş ve heyecan içindesin bu hal ile Sultan'ın huzuruna nasıl çıkacaksın? Rica ederim! Şahsi bir mesele için gideceksin, bu fikrinden vazgeç. Zira Padişahımızı fena halde aldatmış olacağız.

-Hayır! Şahsi bir meseleden dolayı değil.

-Siyasi mühim bir meseleyi açıklayacağınızı arz ettim. Bunu iyi düşün.

-Evet! Pek doğru söylemişsin. Açıklayacağım mesele siyasidir.

Fehim paşa babasının yanından çıkıp Padişah'ın bulunduğu geniş salona girdi. Bu sefer oturmuş olan Sultan onu dinlemek için:

-Bana arz edeceğin mühim sır neymiş?

-Sultanım! Size bağlılığımı ve kulluğumu biliyorsunuz.

-Evet! Evet! Biliyorum. Mesele nedir? Sırrı izah et bakalım.

-Sizin için canımı seve seve vermeye hazır olduğum malumunuzdur.

Sultan sabırsızlıkla:

-Ey... sonra?

-Fakat zat-ı şahanelerine karşı kalbimde sakladığım minnet hislerimi bir vesile ile fiilen ispat edemediğime sor derece üzülüyordum.

Fehim Paşa'nın beyanından son derece meraklanmış bulun Padişah Abdülhamid han ona hitaen:

-Demek ki bu hissini şimdi ispat edeceksin, öyle mi?

-Evet Sultanım! Şimdiye kadar maiyetinizde bulunanların hiçbirinin yapamadığı bir hizmeti, bu aciz kulunuz bu gün yapabileceğinden dolayı mesut ve bahtiyarım.

Sabırsızlıkla Sultan Abdülhamid Han:

-Biraz daha böyle sözü uzatırsam, seni dışarı çıkaracağız. Onun için ne biliyorsan, esas maddeyi izah et!

-Şimdi arz edeceğim efendim! Size ihanet eden melunlar (Yani genç Türkler)in cemiyetinin azaları yalnız Türkler değilmiş.

Biraz hiddetlenen Sultan Fehim'e sert bakarak:

-Diyeceklerin bu muydu? Ben zaten içlerinde Ermenilerin olduğunu biliyorum.

Fehim:

-Türklerle, Ermenilerden başka Rumlarda mevcutmuş.

Hayrete düşen Sultan;

-Rumlar mı? Nereden biliyorsun?

-Evet! Sultanım! Sizin lütuflarınıza mazhar olup sayenizde servetlerini arttırmak isteyen birtakım Rumlar da komiteye katılmış ve onlardan muhtelif vasıtalarla istifade ederek size karşı ihanet ediyorlar.

-Fakat bu Rumlar kimlerdir? Söyle bakayım!

Fehim Paşa bir müddet tereddütlü bir halde önüne baka kaldı. Sultan ayaklarını yere vurarak;

-İsimlerini söyle diyorum!

Fehim Paşa titrek bir sesle:

Sergerdeleri Yorgadaki Efendi'dir. Yorgadaki Efendi, yaverin o gün üç bin lira talep etmek için yanına gidip, bir hibe alamayarak bomboş çıktığı maruf Rum tüccarıydı.

Padişah:

-Şu meşhur zengin Yorgakimi?

-Evet ta kendisi.

-Fakat Tahsin Paşa bu adam hakkında pek teveccühkar bir lisan kullanıyor ve samimi dostu olduğunu söylüyor.

-İşte bu sebebe rağmen bu adamın ismini söylemekte tereddüt ediyordum. Hatta şimdi bile bu suretle basiretsiz bir harektte bulunmuş olduğumdan korkuyorum.

-Şayet söylediklerin hakikate uygunsa niçin basiretsizlik etmiş olasın?

-Zira Yorgaki Efendi'nin, hatta saray-ı hümayun dahilinde bile müthiş koruyucuları vardır. Bunlardan birisi de Tahsin Paşa'dır.

-Elinde ithama sebep olacak ne gibi bir delilin vardır?

-Şayet süratle hareket edilip, meydandan kaldırabilmesine mahal verilmeyecek olursa lazım olan deliller yazıhanesinde ortaya çıkacaktır.

-Pekala! Yazıhanesinde deliller ve izlerin mevcut olduğuna nasıl vakıf oldun?

-Bunu itimat edilir adamlardan birisi, bana tebliğ etti. Bende önce inanmak istemedimse de, tahkikatım neticesinde bu adamın karanlıkta sizin aleyhinizde hareket ettiğine kani oldum.

-Bunların hepsi mübhem ve gevşek sözler. Ben de kanaat uyandıracak olan hakikatleri izah et bakalım!

-Haberi getiren o kadar ısrar etti ki, gidip Yorgaki'yi ziyaret etmeye mecbur oldum.

-Peki! Bu ziyarete yaptın mı?

-Evet Efendim! Ziyaret ettim.

Sultanın gittikçe merakı artarak:

-İyi ama! Böyle birdenbire ziyaret etmenden şüphelenmedi mi?

-Tertiplediğim bir desise ile, onu şüpheye düşürmeksizin yanına yaklaştım.

Fehim Paşa'yı dinleyen sultan tekrar;

-Şu kurnazlığı naklet bakalım!

-Kendimi müthiş bir mali darlığa düşmüş göstererek Yorgaki Efendi'ye müracaat ve üç bin lira borç vermesini istedim. Ricamı belki reddetti. Bunun üzerine bendenize kasten tehditler yağdırmaya başladı. Sonunda bana:

"tehditlerin zerre kadar korkan yoktur. Sen sırlarımı Sultana vermişsen, benim de arkamda daha kuvvetli hamilerim var." dedi.

-Böyle söylemeye cesaret etti, öyle mi?

-Evet! Sultanım! Bundan daha mühimi var, yazıhanede bulunduğum esnada hizmetçisi içeri girerek, bu adama bir çıkın teslim etti. Çıkını açınca Yorgaki'nin benzi sapsarı oldu. Kemali telaşla kasasını açıp içine koymak istediyse de, heyecandan çıkın elinden düştü. Birdenbire çıkının muhteviyatının birtakım matbu evraklardan ibaret olduğunu gördüm. Bunların daha yakından ne olduğunu anlamak için ayağı kalktığım zaman Yorgaki adeta bir mecnun gibi yerinden sıçrayıp kağıtları bir araya topladı. Alelacele kasanın içine soktu. Bu kadar heyecan ve telaşa kapılması bu evrakın, zararlı evraklardan olduğunu ispata kafiydi.

-Çıkının içindekilerin ne olduğunu kendisine sordun mu?

-Doğrudan doğruya sormadım, alaylı bir şekilde ona;

"Herkes kasasına banknotları doldururken, siz adi evrakları kasaya koyup, kilitliyorsunuz" dedim.

-Eee!... Ne cevap verdi?

-Bu kağıtlar kendisiniz olmayıp, bir ahbabına ait olduğunu ve kaybolmaması için kasaya koyduğunu, pepeleyerek söyledi. Kulunuz bu izahattan memnun olmasamda, bu adamı şüphelendirmemek için fazla izahattan kaçındım.

-Elindeki deliller yalnız bu kadar mı?

-Yanından çıkarken yanında iki nefer zabitin beklemek de olduğunu gördüm. Bunlar beni görünce telaşa düşerek hemen savaşmak için ayağa kalktılar. Fakat bir şeyden haberi olmayan odacı sade bir lisan ile ve güzel bir tavırla;

"Şimdi efendiyi görebilirsiniz. Şimdi yanında kimseler kalmadı" dedi. Zabitlerden birisi bu adama hitaben:

"Efendi ile işimiz yoktur" dedikten sonra, iki arkadaş seri adımlarla oradan uzaklaştılar. Odacı bana hitap ederek;

"Tuhaf şey! Bir saatten beri oturuyorlar, şimdi ise efendi ile işimiz yoktur, diyorlar."

Odacının maksadımıza hizmet edeceğini anladığımdan bir altın bahşiş verdikten sonra, bu zabitlerin kimler olduğunu sordum. Odacı bana cevaben;

"Bizim efendi ile birkaç defa gelip görüştülerse de, isimlerini bilmiyorum" dedi.

Biraz önce getirdiği çıkının ne olduğunu sorduğum zaman, içindeki paketleri İngiltere'den posta ile gelmiş olduklarını söyledi. İşte gördüğüm bu olay, beni tamamıyla şüphelendirmiş olduğundan her şeyi size arz etmeye geldim.

Yorgaki, kendisini ziyaretimden şüphe ederek, ihtiyatlı davranmak üzere tedbir almaya yönelmesi muhtemeldir.

Gördüğüm bu olay bende o kadar kanaat oluşturdu ki ve o kadar açık şeylerdi ki; artık şüphe ve tereddüte ağla yer kalmamıştır.

Bu adam zenginliğine ve edindiği dostlarına güvenerek, bu suçları işlemeye cesaret etmiştir. Herhalde komitenin zararlı fikirlerini ve birtakım şahsi menfaatlerini temin için, ekmek nimetiyle yetişen bu adam saltanata karşı ihanet ediyor.

-Fakat, nasıl etlmeli? Ya paket şimdi yerinde değilse?

-Yazıhanesinde acilen bir araştırma yaparsak daha başka mühimdelil ve izler ele geçireceğimize eminim.

-Hakkınız var! Zaman kaybetmeden bu araştırmayı yapalım.

-Hem de sizce uygunsa Yorgaki'yi de hemen tevkif ettirip, Saray'a getirerek soruşturmaya başlayabiliriz.

-Bu adamı tevkif ettirmek istifade sağlar mı?

-Evet! Hane ve yazıhanesinde mükemmel bir araştırma yapılıncaya kadar bu adamı en azından bir iki gün hapsetmeliyiz.

-Fakat Yorgaki'nin bu ansızın ortadan kayboluşu veya tevkif edildiğinin öğrenilmesi büyük bir heyecanın gelmesine ve hatta yabancı sefirlerin bu adam lehinde müdahalesini neticelendirebilir. Hâlbuki hususi işleri ecnebilerin müdahalesine katiyen cevaz vermeyeceğimi biliyorsun.

-Meselenin ehemmiyet ve vehameti muhacehesinde bu gibi fevkalade vasıtalara müracaat etmek zaruridir. Bundan kati nazar, Yorgaki Osmanlı teasından olduğu için ecnebi devlet sefirlerinin müdahaleye hak ve selahiyeti yoktur.

-Evet! Mesele resmen ifadane muvafık cereyan ederse de; gayri resmi surette sefirler saraya baskı yapabilirler.

-Sultanım! Şayet tahkikat neticesinden, bu adamın suçlu olmadığına tam kanaat elde ederek, derhal tahliyesini yapar ve bu suretle hakkında şefaat edenleri minnettar bırakırız.

Bununla beraber kulunuz Fehim bu nankör adamın ihanetinden emin bulunuyor. Tahkikat neticesi onun suçluluğunu ortaya koyacak delil ve emareleri ele geçirmiş olacağız. Artık bu ahval karşısında tek bir fert dahi şefaate cüret edemez. Bu kanuni cihet elçilerlede bilinen bir şeydir.

Sultan Abdülhamid Han bir müddet derin bir mülahazaya daldı. Gerçeğin ortaya çıkarılması için her çeşit vasıtalara müracaat, nezdinde de hiç gibiydi. Birden Fehim'e;

-Yorgaki'nin masumiyeti araştırılıp, ortaya çıkarsa senin bu yalan ve iftirandan dolayı, çok büyük cezaya çarptırırım.

-Hakikat, beyanıma muvaffak çıkmazsa, ceszama raziyım.

Bu sefer Sultan Fehim'e emniyet etmeye karar verecekse;

-O zaman Yorgaki derhal tevkif edilip buraya getirilmeli. Yarın sabah erkenden evi ve yazıhanesi araştırılsın.

-Müsaade buyurursanız bende araştırmada hazır bulunayım. Bu günkü ziyaretimle ticarethanenin odalarını iyice öğrenirim.

-Evet! Seninde orada bulunman gerekir.

Fehim Paşa arzusuna muvafık olmuş ve istediğini elde etmişti. Padişah'ın yanından ayrılarak, sonucu babasına bildirmek üzere onun bulunduğu odaya gitti. Durumu anlatıp, izin aldığını beyan etti. Sonra bir arabaya binip, yorgaki'nin Beyoğlu'ndaki evine vardı. Gece yarısı olmuş, Yorgaki yatağına girmek üzereyken, hizmetçilerden biri içeri girerek bir zabitin araba ile gelip, kendisiyle görüşmek istediğini bildirdi. Adamı bir ürperme sardı. Üzüldü ama soğukkanlılığını muhafaza ederek adamına hitaben;

-Uyumaya çıktığımı söylemedin mi?

-Evet söyledim! Ama o ısrar etti.

-Nereye davet etti?

-Aşağıdaki büyük salona

-Pekala, şimdi gelirim.

Yorgaki elbisesini giyip, aşağıya inmeye çalışırken yanındaki odada bulunan zevcesi gelip, ona soru sormaya başladı. Hanımını haberdar edince, kadın korkmaya başladı. Ona hitaben;

-Korkmaya gerek yok! Şimdi bu ani gelişin sebebini anlarım.

Aynaya bir bakıp, sonra dışarı çıktı. Aşağı indi. Orada bulanan saraylı ona hitaben:

-Sizi şu saatte rahatsız ettim. Kusura bakmayın!

-Estağfurullah efendim! Bu saatte gelişimizin sebebi mühim bir mesele olsa gerektir.

-Doğrusu ne olduğunu bende bilmiyorum.

-Nasıl! Ziyaret sebebiniz şahsi bir mesele dolasıyla değil mi?

-Hayır! Sultan tarafından gönderiliyorum.

Bu sözler taciri telaşlandırıp, muzdarip kıldı ve dedi ki;

-Padişahımız tarafından mı? Acaba bize ne irade buyururlar.

-Sizi Saray'a götüreceğim.

-Sultanımız böyle mi emrediyorlar?

-Evet! Hiç öyle olmazsa bu saatte gelir miyim?

-Emriniz başüstüne efendim. Fakat vücudumda biraz rahatsızlık hissettiğimden dolayı zatınıza refakat edemeyeceğim. Onun için yarın Sultan'ın huzuruna gelebilirim. İstirham ederim.

-Bu saatte orada bulunmanın gerektiğine inanmıyorum.

-Arzunuzu yerine getirmek elimde değil. Teessüf ederim. Sizi Yıldız Sarayı'na götürmek için bana kati emir verilmiştir. Eğer hastaysanız, sarayda size bir hekim bulunur.

-Tabibe gerek yok. Çok yorgunum. Beni rahatsız etmesinden korkarım.

-Merak etmeyiniz! Size yorgunluk hissettermeden arabamla sizi götüreceğim.

-Demek bu gece evimde kalmam imkansızdır.

-Evet!

Yakasını kurtaramayacağını hisseden adam:

-Öyleyse gidip zevcemi haberdar edeyim.

-Hayır! Hizmetçi ile haber yollayınız.

-Hayır! Herhalde gidip, bizzat görmeliyim. Zira böyle bir gidişe çok üzülüp, hasta olabilir.

-Endişenin ne yeri var? En çok bir saat ayrılacaksınız.

-Demek öyle tahmin ediyorsunuz?

-Evet!... Evet!

-Öyleyse gidelim!

Dışarı çıktılar. Yorgaki hizmetçiye saraya gittiğimi bildirmesini ve çabuk döneceğini söyledi. Sonra kapıdaki arabaya bindiler, saraya gittiler. Rum tevkifinin sebebini sordu, fakat saraylı açıklamalar yapmadı. Sonra Necip Mülhime Paşa'nın bulunduğu salona girdiler ve Yorgaki'yi tutuklulara mahsus bir yere oturttular.

Yorgaki daha önce birkaç defa Yıldız'ı ziyaret etmiş olduğundan bu heybetli binanın muhtelif kısımlarını biliyordu. Yaver Fehmi kendisini buraya götürünce, meselenin vehametini hemen anladı ve dedi ki;

-Demek ki beni sorgulamak için buraya getirdiniz.

Hiçbir şeyden haberim yok. Şayet öyle olsa, suçlu değilseniz ne kadar sürer.? Burada ne kadar tutuklu kalırım.

-Burada bulunduğunuz müddet zarfında Sultanımız'ın yakınında olacağınızdan, bunda şikayet edecek bir durumun olmadığını görüyorum.

-Tabii Efendim!

-Geri dönüşümüzü bildirinceye kadar lütfen burada oturunuz.

Tacir odada beklemeye başladı. Ortalıkta kimseler görünmüyordu. Bir sigara yapıp, salonun içinde dolaşmaya başladı. Odada üç kapı vardı. Kapıları açmak istediyse de, hepsi dışarıdan kilitliydi. Bunun üzerine sigarasını tazeleyerek kendi kendine içerde tamamiyle hapsolunduğunu düşündü. Orada bir elektirik düğmesi gözüne çarptı ve ona dokundu, biraz sonra içeri bir hizmetli girdi ve;

-Bir emriniz mi var? Efendim!

-Hayır! Daha ne zaman kadar bekleyeceğim. Yaver nereye gitti?

-Bilmiyorum. Ama ne emredersiniz yerine getirilmesini buyurdu.

-Benim omzum buradan bir an evvel çıkıp, işime yetişmektir.

-Bu hususta bir şey yapamayız. Sizi buraya niçin getirdiler?

-Bilmem ama elbet sorgulamak için olmalı. Fakat görüyorsunuz ya arayan soran yok.

-Zannedersem Paşa Efendi burada değildir.

-Hangi Paşa?

-Sorgulama yapan Necip mülhime Paşa!

-Başka kimse yok mu?

-Hayır!

Hizmetli daha sonra yorgaki'ye;

-Bir çay alır mısınız?

-Peki! Bir çay getir. Belki uykum da kaçar.

On, on beş dakika sonra hizmetli kıymetli bir tepsi içinde güzel bir bardak çay ve kaliteli bir paket sigara getirdi. Oda bir sandalyeye yan oturarak, gelen çayı yudumladı. Ve hakikaten çok güzel bir çaymış diye mırıldandı. Daha sonra güzel kokulu sigaradan içti. Başı ağırlaşmış olduğundan olduğu yerde uyumaya başladı. Epey kabuslar gördü ve bir müddet sonra hizmetli gelip, onu uyandırdı. Bir daha uyumamak için ayağa kalkıp, dolaşmaya başladı. Ve kendi kendine saatin ilerlediğini ve şafağın sökeceğini söyledi. Ayrıca zihnen;

-Mademki beni sorgulamayacaksınız, buraya niye getirdiniz? Hakkımdaki ithamlarıda bilmek gerek dedi.

Saat sekiz dolaylarında odanın kapısı açıldı ve hizmetli yeniden bir emri olup, olmadığını sordu. Ayrıca kahve veya süt ikram edebileceğini söyledi. O da:

-Bir büyük fincanla kahve getirirseniz memnun olurum, dedi.

Biraz sonra kahve geldi. Onu keyifle içti. Sonra hizmetliye dışarı çıkmak istediğini yaklaşarak anlattı. O da onu tuvalete götürdü ve kapıda muhafazlık yaptı. Tacir yüzünü yıkayıp işini bitirip, dışarı çıktı. Yerlerine geri döndüler. Hizmetli kapıyı kilitlemeye başlayınca; tacir;

-Hiç beni soran olmadı mı?

-Necip Mülhime Paşa biraz önce hakkınızda bazı şeyler sorup, istirahatinize dikkat etmemi söyledi.

-Acaba Paşa Hazretlerini görebilir miyiz?

Hayır! Henüz giyinmemiştir. Fakat zanneresem biraz sonra sizi huzuruna kabul edecektir.

-Demek böyle mi emrediyorlar?

-Hayır! Kendieri bir şey söylemediler. Ben öyle tahmin ediyorum.

Odacı gitti. Biraz sonra ise gelip Yorgaki'yi Necip Paşa'nın bulunduğu salona götürdüler. Burası son derece şık ve müzeyyen bir salondu.

Paşa odada bir sandalyeye oturmuş gazete okuyordu. Yorgo içeri girince ayağı kalkıp, buyurunuz dedi. Onu oturttu ve ona;

-Geceyi rahat geçirebildin mi? dedi. O da:

-Bir sandalye üzerinde, binbir çeşit endişe içinde vakit geçirebildik.

-Nasıl endişe?

-Paşa Efendi! Ben deniz gece yatağımdan kaldırılıp ve hiçbir izahat yapılmaksızın getirilirsem elbette endişelenirim.

-Nefsinden şüphesi olmayan bir adam her yerde ve bilhassa bu sarayda rahat edebilir zannederim.

-Pekala! Bendenizi ancak şimdi huzurunuza alıyorsunuz. Herhalde bu sabah dahi yanınıza getirebilirdiniz?

-Araştırmanın neticesini beklemeye mecbur olduğumdan, bundan daha önce sizi erken kabul edemezdim.

Hayrete düşen Rum Yorgoki;

-Nasıl araştırma?

-Sizin evinizde ve mağazanızda yapılan araştırmadan bahsediyorum.

-Nasıl? Bendenizin malumatı olmaksızın hanemde ve mağazamda araştırmamı yapıldı? Ne demek bu Paşa Hazretleri!

-Niçin bu kadar fenalaşıyorsunuz? Yoksa bazı zararlı şeyler ortaya çıkacağından mı korkuyorsunuz?

-Estağfurullah Efendim! Bu hususta vicdanım rahattır. Fakat gece vakti yapılan araştırmadan kim bilir karım ne kadar korkmuştur? Zaten kanun en araştırma yapılacağı zaman benim orda hazır bulunmam gerekir. Öyle zannediyorum.

-Fakat kanunun üstünde başka bir kuvvet mevcuttur.

-Nasıl bir kuvvet?

-Sultan'ın emirleri!

-Şüphe yok Efendim! O da kanunlara uymak zorundadır.

-Şimdi bu meseleleri kapatarak, saadete gelelim.

-Benim de istediğim budur.

-Yorgo! Sizi pek büyük suçlarla itham ediyorlar.

-Beni itham mı ediyorlar? Hem de pek mühim suçla.

-Evet! Teessüfle bildiririm. Sizi sadece kendi işiyle meşgul namuslu bir vatanperver zat sıfatıyla tanımış olduğumuzdan, buna biz de hayret ediyoruz.

-Ömrüm boyunca doğru yoldan ayrılmış birisi değilim. Bana isnad olunan ithamları bütün kuvvetimle ret eder ve sadece iftiralardan ibaret bulunduğunu arz ve beyan ederim.

-Ne olduğunu bilmediğiniz ithamları nasıl reddediyorsunuz?

-Vicdanım rahattır, onun için.

-Öyleyse huzur ve vicdanla sorularıma cevap veriniz.

-Başüstüne efendim.

-Avrupa'ya firar etmiş olan Jön Türklerle ne zamandan beri münasebette bulunuyorsunuz?

-Ne diyorsunuz Paşa Hazretleri?

-Zannedersem söylediklerimi pek güzel anladınız. Ben sözümü açık bir surette beyan ettim. Madem ki anlamadım diyorsanız yeniden tekrar edeyim.

"Avrupa'ya firar etmiş olan Jön Türklerle ne zamandan beri münasebette bulunuyorsunuz?"

-Ben hiçbir zaman onlarla münasebette bulunmadım.

-İçlerinden tanıdığınız yok mu?

-Hiçbirini tanımam.

-Onlarla haberleşmede de mi bulunmuyorsunuz?

-Hayatımda da ne böyle adamlar tanımışım, ne de görmüşüm.

-Onlarla neşrettiği zararlı evraklarıda mı almıyorsunuz?

-Hayır! Paşa hazretleri! Hayır!

-Bu zararlı evrakları başkalarına fevzide etmiyorsunuz

-Paşam! Siz benimle eğlenmek mi istiyorsunuz?

-Mesele o kadar ciddi ki; şaka falan götürmez. Hem de böyle hakikatı inkar etmek suretiyle kendinizi müdafaaya çalışmayacağınıza itiraf etme lüzumunu hissetseniz daha iyi olur zannederim.

-Yapmadığım bir suçu nasıl itiraf edebilirim?

-Aleyhinizde suçunuzu ispatlayan deliller vardır. Hane ve mağazalarda yapılan neticesinde mühim evraklar ele geçirilmiştir.

-Rica ederim! O zikrolunan evrakları bana gösteriniz!... Söylediklerinizi pek garip buluyorum. Aleyhimde çevrilmiş bir entrikaya kurban gideceğimden korkuyorum.

-Sırası gelince göstereceğiz. Biraz sabrediniz! Mademki sorularıma cevap vermekten kaçınıyorsunuz, bir başka sual daha sorayım.

-Katiyyen cevap vermeden kaçınmadım.

-Ret ve inkar etmek cevap vermekten kaçınma demektir.

-Fakat söylediklerimizin hakikate aykırı olduğunu ve oydurmadan ibaret bulunduğunu söylüyorum. Daha ne cevap vereyim?

-Şimdi bu meseleyi bırakalım. Subaylıktan ayrılmış olanlarla münasebetiniz var mı?

-Evet! Bazılarını tanırım. Birkaç defa benim orduyla aramda taahhüt etmiş anlaşmalarım sırasında askeriyeye levazımat almışlardı. Öylece bir yakın hasıl olmuştu.

-Şu halde onlarla münasebetimiz olduğunu itiraf ediyorsunuz.

-İtiraf değil hakikatı söylüyorum.

-Pekala dün dostluğunuz olan eski subaylardan sizi ziyaret edenler oldu mu?

-Hayır!

-Yani iki zabit sizi ziyaret etmediler mi?

-Hayır! Hiç kimse ziyaret etmedi.

-Dün yazıhanenize Türk olarak hiç kimseye gelmedi mi?

-Evet! geldi, Fehim Paşa geldi.

-Yorgo, bu olayı hatırlayınca başına gelen bunca felaketlerin nereden kaynaklandığını anlayarak, sevinçle;

-Şimdi her şeyi anlıyorum.

-Anladığınız nedir?

-Başıma gelen şu felaketlerin sebebinin ne olduğunu anlamaya başladım.

-Ben ise sözlerinizden hiçbir şey anlamadım.

-Olayı ve olanları izah edeyim efendim! Evet! Tam dünkü gün Fehim Paşa yazıhaneme gelerek benden üç bin lira istedi.

-Talep mi etti? Bir adam nasıl para talep edermiş? Alacağı mı verdi?

-Üç bin lira borç almak istedi.

-O başka mesele! O halde buna talep denmez, rica ederim.

-Talep olsun, rica olsun, ne olursa olsun, Paşa'nın teklifini reddettim.

-Bu sizin selahiyetiniz dahilindedir. Fakat bahsimize bu olayı karıştıraktan maksadınız nedir?

-Bunun üzerine Fehim Paşa hiddetle ayağa kalkarak birçok tehditlerde bulunduktan sonra, benim evimden gelip, alarak buraya getirdi.

-Söylediklerinizin meselemizle hiçbir alakası yoktur.

-Bilakis! Bendenizle alakası vardır zannediyorum. Başımıza gelen bu felaketten sebebi Fehim Paşa'nın teklifini reddetmemden başka bir şey değildir.

Necip paşa hiddetlenerek:

-Ne diyorsun? demek Fehim Paşa sizen intikam alıyor ve bizde buna alet mi oluyoruz?

-Evet! Bilmeyerek.

-Sözleriniz sizi zora sokabilir. Kısa kesseniz hakkınızda daha hayırlı olur. Ben sizi nelerle itam ettiklerini açıkça beyan ediylorum. Önce bunlara cevap veriniz. Şimdi eski zabitlerle olan meseleye gelelim. Doğruluğunu itiraf ediyorsunuz.

-Orasını sonra tayin edebiliriz.

-Dün yazıhanenize gelen o eski zabit kimlerdir?

-Malumatım yok. Ben zabit yüzü görmedim.

-Belki benim orada bulunmadığım zaman gelmiştir.

-Hayır orada idiniz.... Hem de orada olduğunuza dair şahitler var.

-Pekala! Padişahımızın emirlerine boyun eğiyorum. Hem de benim aleyhimde vuku bulan iftiraları mükemmel surette inceleyerek, berat ve masumiyetimi bizzat sizin tasdik etmenizi arzu ederim.

-Benimde arzum budur.

Paşa, hemen çıngarağını çaldı. Uzun bir hademe içeri girdi. Necep Paşa bu adama Yorgiki'yi göstererek;

-Efendiyi kendi odasına götürünüz. İcap eden ihtimamda kusur göstermeyiniz!

Yorgo adaya götürüldü ve peşi sıra Tahsin paşa odasına içeri girdi. Yorgo çok memnun oldu. Zira Tahsin paşa ahbapı olup, araları çok iyiydi. Zaten onu görmek istiyordu. Kurtulması için gereken her şeyi yapacağına emindi. Yorgo Paşa'ya hitaben:

-Tam isabet Paşam!

Paşa ciddi bir tavırla;

-Nasılsın Yorgoki Efendi?

-Halimi görüyorsunuz Paşam! Beni komitecilikle itham ediyorlar. Dün geceden beri burada tutuklu bulunuyorum.

-Evet! Hakkınızda şüpheler olduğunu duydum! Zannedersem biraz önce sorgulandınız.

-Evet!

-Aleyhinizde ağır bir suç sabit oldu mu?

-Aman Paşa hazretleri ne diyorsunuz? Ne sabit olabilir? Siz beni tanımaz, bilmez misiniz?

-Tabii tabii... Doğrusu aleyhinizde bu gibi ithamlarda bulunmakta olunduğunu duyarak, son derece hayret ettim.

-Sayenizde bu belalardan kurtulacağıma eminim.

-Mesele incelenmeye alınmışken, ben bir şey yapamam.

-Nasıl tetkikat? Tetkik edilecek ne var ki? Vaki olan ithamlar yalan ve iftiradan ibarettir.

-Yazıhanenizde zararlı evrak bulunduğunu söylediler.

-Öyleyse! O evrakların oraya kayıtlı olarak konulduğuna yemin ederim. Benim hiçbir şeyden haberim yoktur.

-Keşke öyle olduğunu ispat edebilseydin.

-Sizde mi benden şüpheleniyorsunuz?

-Doğrusu hakkınızda ne düşüneceğimi bilemiyorum. Bilseniz neler neler söylediler.

Şaşıran Yorgo Paşa'nın yüzüne bakıyor ve müthiş bir ızdırap çekiyordu. Zira güvendiği zat, kurtuluşuna çare olmayacaktı. Yardım dileyen bir feryatla;

-Masumiyetime Allah şahittir. Rica ederim beni müdafaa ediniz.

-Bende o maksatla yanınızda bulunuyorum. Kurtulmanız için yalnız bir çare var.

-Her ne ise yapılmasına razıyım.

-Suçunuzu itiraf ederek Efendimizin inayetine sığınınız.

-İşlemediğim bir suçu nasıl itiraf edebilirim?

-Ben size dostça bir nasihatte bulunuyorum. Suçunuzu itiraf ederseniz sizi kurtarmaya hazırım.

Sıkıntıya ve ızdıraba düşen Rum Yorgaki;

-Yapmadığım bir suçu itiraf edemem.

Bunun üzerine Tahsin Paşa eliyle sen bilirsin gibi hareket ederek, ayağı kalkıp odadan dışarı çıktı.

Öğle oldu. Çok süslü ve kaliteli bir tepsi içinde son derece güzel yemekler getirdiler. Yemeklerin güzelliğine rağmen Yorgo üzüntüden az yemek yiyebildi.

Ruhunu altüst eden heyecanlardan hissettiği hiddet ve Tahsin Paşa hakkında reva görülen muamele iştahını kaçırmıştı. Saat bir dolaylarında evvelkisi akşam Yorgo'yu evinden alıp getirmiş olan Yaver ona hitaben;

-Lütfen arka sıra geliniz.

-Nereye gideceğiz?

Yaver cevap vermedi ve sözünü tekrarladı. Koridordan geçerek merdivenin başına geldiler. Oradan aşağı inip bahçeye geçtiler. Orada kendilerini bir araba bekliyordu. Araba yanında bir jandarma vardı. Yaver, Yorgo'ya tazimen:

-Giriniz!

Yaverle arabaya girdiler. Arabacı otları kamçıladı. Yorgo bir ümitle yavere dediki;

-Masumiyetim anlaşıldı da, beni eve mi götürüyorsunuz?

-Bilmem! Bu hususta malumatım yok.

-Öyleyse şimdi nereye gidiyoruz?

-Yazıhanenize...

-Orada ne yapacağız?

-Kasanızın anahtarı yanınızda mıdır?

-Hayır! Evdedir...

-Öyleyse anahtarı almak için önce eve gitmeliyiz. Yorgo yavere dedi ki:

-Efendim! Beni niçin yazıhaneme götürüyorsunuz? Kasanın anahtarını ne yapacaksınız? Lütfen söyleyiniz.

-Bir şey yok yazıhanenizi araştıracağız.

-Fakat zaten araştırmışlardır.

-Yalnız kasanız araştırılmadı.

-Kasada ne bulacağınızı zannediyorsunuz?

-Bilmem! Yalnız sizin huzurunuzda kasayı araştırmam emrolundu.

-Pekala! Bu araştırmayı yapınızda kurtulalım!

Araba eve geldi. Jandarma kapıyı vurdu. İçerden çıkan hizmetçi Yorgo'yu görünce:

-Nihayet geldiniz mi? Madam son derece telaş içinde

Yaver hiddetlenerek dedi ki;

-Hiç değilse zevcemin yüzünü göreyim.

-İşiniz son bulunca, hanenize geri döner ve görürsünüz.

Yorgo itaate mecbur oldu. Hizmetçiden anahtarı istedi, biraz sonra Rum'un karısı bizzat anahtarı getirerek teslim etti. Kadın üç beş kelime Rumca konuşunca, yaver ona;

-Madam! Söyleyeceğiniz varsa Türkçe konuşunuz.

Daha sonra arabacıya durmasını emretti. Yorgo Türkçe konuşmaya başlayıp, zevcesine dedi ki;

-Korkma! Bu akşam döneceğim.

Araba hareket etti ve yazıhane önüne geldikleri zaman epey bir jandarma orada hazır bulunuyordu.

Yaver onlara hitaben:

-Mühim ve büyük işimiz yoktur. Biz yalnız kasayı araştırıp çıkacağız.

Orada bulunanlardan biri;

-Evet! Öyle olduğunu biliyoruz. Lakin Nazım Paşa bizim de hazır bulunmamızı istedi.

Yorgi içeri girdi ve tereddütle kasasını açtı ve;

-İşte bakınız, dedi.

Yaver kasanın ön tarafında bir deste mektup gördü. Hemen muayene ettikten sonra Yorgo'ya hitaben;

-Bunlar nedir?

-Ticaret mektupları.

-Onların burada işi ne? Burada mı saklıyorsunuz?

-Zararsız kağıtlar. Sizin için ehemmiyeti yoktur.

-Her neyse bunları muayene için götüreceğiz.

Yorgo bunların ehemmiyetsiz olduğunu tekrar söylediyse de. Yaver ona gülerek, biraz sorular sordu. Daha sonra sert bir sesle;

-Ben Rumca bilmediğim için, bunların ne olduğuna hüküm verememem. Benim vazifem bunları götürmektir.

-Fakat başkalarına açıklamadığım aile sırları da var.

-Bunlar benim bileceğim şeylerdir.

Yaver kasayı içeriye tetkik etti. İçinde hesap defteri ve paradan başka bir şey yoktu. Sonra Yorgo'ya hitaben;

-Pekala! Kasayı kitleyiniz! Başka bir işimiz kalmadı.

Kırmızı bir zarf aldı, kırmızı bir mum getirdi onları içeri koyup, mühürledi. Daha sonra;

-İşte işimiz son buldu. Artak geri dönebiliriz.

Yorgo mektuplar alınıp, giderken etrafındakilerin de dikkatini çekecek şekilde, çok heyecanlandı. Onun heyacanı ise yaveri memnun bulundu. Arabaya binerek Saray'a geri döndüler. Yorgo mektupların iadesini hararetle istediyse de, yaver aldırış etmedi. Hatta yolda yavere hitaben;

-Evlatların başına yemin ederim ki bunları ben yazdım. Siyasetle ilgili kabul etmeyin.

-İnceleme sonucunda bunlar ortaya çıkarsa geri alırsınız.

-Fakat mektupların içindeki bilgeler aile sırrıdır.

-İçinde neler var ki?

-Öyle bir sır ki; eğer öğrenilirse iki ailenin mahvına sebep olabilir. Beyefendi mektupları ne olur bana iade ediniz.

-Yorgo efendi! Sana on defa söyledim. Bunlar artık hakimlik.

-Ne olur veriniz!

-Hakikaten haliniz çok acıklı. Sana itimat ediyorum. Lakin Rumca ya komitelerle alakalıysa o zaman ne yapacağız? Ben bu kağıtları saraya teslim etmeye mecburum. Zira araştırma sıra-

sında polis ve zabitler sizin çok heyecanlı olduğunuzu gördüler ve haberdar oldular.

Yorgo sonunda yaverin haklı olduğuna inanarak mektupların iadesinin söz konusu olamayacağını anladı.

Ama Yaver, yorgoya dedi ki;

-Eğer araştırmayı yalnız yapsaydım, bu yalvarışlarınıza ve ricalarınazı inanarak, bunları size geri verebilirdim. Ama başkaları da gördüğünden ben bir şey yapamam.

Bu sefer yorgo yavere bin lira rüşvet teklif etti. Yaver cevap vermedi. Ama Yorgo sözüne devamla:

-Bu mektupların ele geçmemesi için, hatta mahvolması için daha fazla verirdim.

Yaver bu sefer meserretle:

-Fakat! Bunların içinde ne var? İzah ediniz bakayım!

-Sırrımı ifşa etmeyeceğiniz namusunuz üzerine söz verir misiniz?

-Evet! Namusum üzerine yemin ederim. Anlatacaklarımı dinledikten sonra onları bana geri verebileceğinizi de vaad eder misini?

-Hayır! Ama seni müstefid etmeye gayret ederim.

-Bu mektupları, bir defa gözden geçirerek içinden birkaç defa tanesini yırtmayı da mı vaat etmiyorsunuz?

Bir müddet düşünen yaver, Yorgoki'ye hitaben;

-Yanımızdaki adamlar mektupların kaç tane olduğunu bilmedikleri için, bu teklifinizi kabul edebilirim. Fakat önce hikayenizi duymayalım. Mektupların meydana çıkması hakikaten iki ailenin felaketine sebep olacağına kanaat getirisem ancak o zaman olur.

Yorgo, yaverin şefkat ve merhametini elde etmeye muvaffak olduğunu hissederek;

-Öyleyse dinleyiniz!

-Söyleyiniz!

-Bu mektuplar mecnunane sevmekte olduğum bir kadına hitaben yazılmıştır. Bu kadın ile karımın kardeşinden başkası değildi. Bereket versin ki bu sır şimdiye kadar gizli kaldı. Şu halde meydana çıkacak olursa benim karımın halinin ne olacağını düşününüz.

-Evet! Zor bir hadise. Bu mektupların hepside mi öyle?

-Keşke öyle olsaydı. Bu kadın hanımımla evlenmeden önce benden bir erkek çocuk doğurdu. Bu tamamen gizli kaldı. Bu mektuplardan çoğu bu çocuk hakkında yazılıdır. Ben o çocuğu besliyorum. Zaman zamanda anasına bilgi yazıyorum.

-Fakat bu kadar tehlikeli evrakı taşımaması ve yayması gerekirmiş.

-Mesele basittir. Zira bu kadın menfaatperest ve riyakar birisi çıktı. Bir gün bu mektuplara bana karşı kullanmak için saklamış.

-Çok şey!

-Kadının böyle berbat ve ihtiraslı olduğunu sonra anladım. Sevgisinin doğru olmadığını öğrendim. Yavaş yavaş münasebetimi kesmeye başladım. Bunlar yakın bir zamanda oldu. Mektupları eşime göstereceği tehdidinde bulundu. Eğer böyle bir şey yapsa mahvolurdum. Onun için kendisine on iki bin lira verdim.

Bütün bu mektupları bana gönderdi.

-Peki! Niçin? Hemen imha etmedin? Kasana koyup sakladın?

-Bunu da izah edeyim. Mektupları aldığım zaman benden borç para istemeye gelen Fehim Paşa odamda bulunuyordu. Onunla tartıştık. Arabam bozuldu. Ne yapacağımı şaşırarak, hemen kasamın içine koydum.

-Fehim Paşa halinizi gördü mü?

-Doğrusu burasını bilemiyorum. Yalnız istediğini reddettim. Bunun üzerine birtakım tehditlerden sonra "dur sana gösteririm" diyerik kapıdan dışarı çıktı.

-Düşmanınız var mı?

-Kimseye fenalık yapmamış ve daime namuslu yaşamış olduğumdan düşmanım pek yoktur. Yalnız halime haset edenler olduğunu zannediyorum.

-Fehim Paşa'nın talebini boşa çıkarmanız size hiç düşündürmedi mi?

-Başıma gelen felaketin sebep o adamdır.

-Yaver, bunun üzerine zarfı açıp, mektupları Yorgo'ya vardır. Oda içinden sekiz tanesini alıp, diğerlerini Yaver'e verdi. Yaver ona;

-Şimdi bunları ne yapacaksın?

-Yırtıp, pencereden dışarı atacağım.

-Sakın ha! Etrafın nazari dikkatini çekeriz, şüphelenirler. Arabacının yanında olan jandarmanın son derece kurnaz bir hafiye olduğunu bilmiyor musun?

-Öyleyse şimdilik yanımda saklayayım.

-Eğer üstünü başını ararlarsa tekrar meydana çıkar.

-Öyleyse ne yapayım?

-En iyisi bunları kendim saklayayım. Her şey bittikten sonra sana geri veririm.

Yaverin göstermiş olduğu nezaket ve emniyete artık diyecek yoktu. Onun için mektupları yavere teslim etti. Bu arada yaver söze başlayarak:

-Şimdi saraya geldiğimiz zaman bu mektupları başka bir zarf içinde yerleştirip, mühürledikten sonra, yerine teslim etmeliyim. Yani Necip Paşa'ya;

Saraya geldiler ve herkes odasına gitti. Öyle bir yorulmuş olan Yorgoki, odada bulunan bir sandalyeye kendini zor atıp, oturdu ve dinlenmeye başladı.

ON İKİNCİ BÖLÜM:
SEFİR'İN MÜDAHALESİ

Tüccar Rum Yorgoki'nin tutuklanması şayiası Beyoğlu ve Galata mahfelinde büyük bir akis yaptı.

Bu adamın zevcesiyle Avrupa'dan hukuk ilmini tahsil ederek, henüz İstanbul'a geri dönmüş olan oğlu, koruma talup etmek maksadıyla her yere müracaat etmişlerdir.

Tevkiften bir gün önce Fehim Paşa bu adamın yazıhanesine gelerek borç anıyla büyük bir meblağ talep etmiş ve bu talebinin reddolunmuş olduğunu bildikleri için, bu olayı icap edenlere bildirmişlerdi. Tüccarın yaverin kurbanı olduğuna şüphe yoktu.

Yorgaki, Yıldız'a ulaştıktan iki saat sonra büyük devletlerin sefarethanelerinden birinin baş tercümanı saraya gelerek, bu adamın tahliyesini talep etti.

Bu haber Sultan'a tebliğ olunduğu zaman bazı resmi muamelerin yapılması sonucunda masumiyeti tahakkuk ettiği takdirde akşama doğru serbest bırakılacağını açıkladı.

Tercüman bu cevaptan memnun kalmayarak, tacirin ne gibi sebebe rağmen itham edildiğini sordu. Abdülhamid Han'ın cevabını tebliğe memur saraylı dahi, cevap makamında:

-Türk ihtilalcilerle münasebeti varmış.

-Ne ile sabit?

-Elde bazı deliller mevcuttur.

-Gösteriniz bakalım.

-Size göstermek kabil değil.

Seferathane görevlisi bunun, tacirden para kazanmak için uydurulmuş bir yalan olduğunu açıktan açığa beyan ettikten sonra, şayet Yorgaki hakkında mükemmel delil ve belgeler ele geçirilemediği takdirde Fehim Paşa'nın resmen cezalandırılmasını talep edeceğini açıkladı.

Yorgoki için tavassutta bulunan daha önce Fehim Paşa'nın ecnebi bir şubeden bile zorla para almaya kalkışmasından dolayı birkaç defa şikayette bulunulmuş olduğundan, bu son hadise münasebetiyle büyük bir tazminat istemek fikrinde bulunuyordu.

Tercüman tehditkarane bir tavırla:

-Şayet ertesi günü, Yorgoki serbest bırakılmasa tekrar geri geleceğini beyan ettikten sonra, saraydan ayrıldı.

Görevli, tercümanın beyanlarını harfi harfine Sultan'a tebliğ etti. Sultan'a göre mesele hayliden hayliye zorlaşmış olduğundan namus ve haysiyetle işin içinden çıkmak icap ediyordu.

Sultan bu gibi meselelerde ecnebilerin müdahalesinden hiç hoşlanmadığı için Necip Paşa'nın huzuruna gelmesini emretti. Paşa gelince ona hitaben:

-Yorgaki'nin evini araştırdın mı?

-Evet! Efendimiz!

-Ne bulundu?

-Yalnız, mağazasında gördüğü mektuplar kasadan çıktı.

-Hangi lisanla yazılmıştır? İçindekileri anladın mı?

-Evet! Yorgaki'nin el yazısıyla hitap edilmiştir.

-İçinde muzır şeyler var mı?

-Hayır Efendim.!

-İlan-ı aşk mektupları.

-Bunlardan başka bir şey çıkmadı mı?

-Hayır!

Sultan hiddetlenerek şöyle hitap etti:

-O zaman Fehim'in ithamları boşa mı çıktı?

Paşa sustu. Sultan odanın içinde bir müddet ayaküstü dolaştıktan sonra:

-Bu işi bir neticeye bağlamalı.

-Pekala efendim! Emriniz nedir?

-Yorgaki hakkında ithamına sebep olan hiçbir kati delil olmadığından, artık adamı tevkif edemeyiz.

-Öyleyse derhal hanesine gönderelim.

-Fakat böyle yapacak olursak sefirin müdahalesine mahal bırakmış olursunuz. Ben bunu hiçbir zaman arzu etmem.

-Hakkınız var sultanım! Böyle bir hal kanunlara müdahele olması için zararlı bir teamülün meydana gelmesine sebep olur... Yorgaki Osmanlı tebası olduğundan, masuda, suçlu da olsa yabancıların bu adama ait hususlarda hak müdahalesi yoktur....

-Ne yazık ki gemi azıya almış bu Hıristiyan ecnebiler Ermenileri ve Rumları korumayı dinen bir vazife sayıyorlar. Ermenilerin ilk kiliseyi açtıklarından, Rumlar İncili Grekçe yazdıklarından olsa gerek. Hem serbest bırakılmasını istedikleri gibi hem de bırakılmasında ısrar ediyorlar.

Sultan bir müddet düşündükten sonra:

-Bu adamı serbest bırakırız. Ama şu şartla;

Suçunu itiraf ve peşi sıra af talebinde bulunursa bir evrak imzalayıp, tasavvut isteyen yabancı sefarethaneye icabında göstermek, bu adamı boş yere tutuklanmadığımızı ispat eder.

-Emirlerinizi hemen icraya koyacağım.Necip Paşa hemen sultanın yanından ayrıldı. Sonra Yorgaki'yi yirmi dakika sonra huzuruna getirtti. Paşa hemen size başlayarak;

-Size bir müjdem var....

-Masumiyetim anlaşıldı değil mi?

-Bilakis! Hakkınızda büyük şüpheler vardır.

-Öyleyse niçin müjde veriyorsunuz?

-Çünkü Padişahımız sizi affetmek kararındalar.

-Cenabı Hak afiyet ve ikballerini artırsın.

-Yalnız bu hususta tarafınızdan tahriri bir istirham vuku bulmak icap eder.

-İcrayı icabına hazırım.

-Fakat müracaat vakanızla önce suçunuzu itiraf edeceksiniz, sonra Sultan'ın affına sığınacaksınız.

-Yalnız masum olduğum halde nasıl suç itiraf edeyim.

-Önemi yok! Adi bir muamele şeklinden ibarettir. Affa mazhaz olduğunu anladıktan sonra, suçunuzu itiraf etseniz ne olur ki?

Tacir buna kızıp, ciddi bir halde;

-Hayır Paşam! Ben kendi imzamla olmayan suçumu ilan edemem.

-O halde serbest bırakılamazsınız....

-Soruşturmam icra edilerek masum olduğuma bizzat sizin hükmetmenizi arzu ediyorum.

-Fakat bu dediğiniz uzun uzadıya mesele.... Hem de öyle korkunç ithamlar vardır ki; başınızı belaya sokabilir. Beni dinlerseniz tarif ettiğim evrakı imza etmeniz hakkınızla hayırlı olur.

Yorgaki manidar bir tavırla;

-Yapamam efendim.

-Demek oluyor ki serbest bırakılıp, ailenizin yanına gitmek ve işinize gücünüze bakmak istemiyorsunuz?

-Siz masum olduğuma karar verdikten sonra serbest bırakılmak istiyorum.

Necip Paşa istediğini yaptıramayınca, Yorgo'yu kemali hayretle seyretmeye başladı. Ve ne yapacağını şaşırdı. Bu gidişle bu adam bunu kabul etmeyecekti. Bir müddet düşündükten sonra birdenbire:

-Kostantar kardeşleri tanır mısınız?

-Nasıl? Hangi Konstantar kardeşler?

-Hani ya Galata konsolosluğu altında iki tane mücevherci dükkanları var. Kardeşlerden birinin adı Hristo Lonkaniyus, diğerinin ismi Kiryakiri'dir....

-Evet!.... Evet...! Bundan birkaç sene önce hapsedilip, sonrada sürgüne gönderildiler.

-İyi bildiniz.... Bunlar şimdi Kastamonu'da bulunuyorlar.

-İyi hatırladım! Onlarla alışveriş yapıyordum.

-Yorgo Efendi! İşte tam sizin işinizde bunlarınkine benziyor.

-Ne şekilde?

-Tevkif sebebinizin ne olduğunu sanırım anladınız?

-Evet! Yaver Fehim Paşa....

-Tahmininiz tam doğrudur. Sizi itham eden Fehim Paşa'dır. Görüyorsunuz ki; sizden hiçbir şey gizlemiyorum.

-Öyle olduğunu zaten biliyorum...

-İşte Kostantar kardeşleri dahi itham eden Fehim Paşa idi. Düşmanlığının sebebi ise aynı sizinkine benziyor.

-Nasıl olmuş ki?

-Vakayı enine-boyuna anlatayım. Belki sizde bundan bir ders çıkarark, ısrarınızdan belki vazgeçersiniz.

Paşa, olayı bütün detayıyla anlattı. Aynı kendi başından geçene benziyordu. Sonucu da aynı kendisininki gibiydi. Nihayet hikaye son buldu. Paşa hikayenin nasıl bir tesir yaptığını anlamak için göz ucuyla Yorgaki'ye baktı. Evet söylenenler tesir etmişti. Yorgo derin derin düşünmeye başladı. Bu hal Necip Paşa'nın hoşuna gitti. Ve ona dedi ki;

-Bu hikayeden maksadım nedir? Biliyor musunuz?

Yorgo şaşkın bir halde:

-Doğrusu anlayamıyorum.

-Sizde bu ısrarınızda devam etmeyiniz. Kurtulup, gidersiniz.

-Hayır! Adaletle hükmedin.

-Tamam Yorgo efendi. Siz şu anda haklısınız. Dediğimi yapın kurtulun.

-Ben onlar gibi değilim. Benim çok kıymetli hamilerim vardır.

-Bu memlekette padişahtan daha kuvvetli nüfuz mu olur?

-Evet! Var...

-Kimlerdir?

-Yabancı sefirler...

Necip Paşa kahkaha ile gülerek;

-Sefirlere mi güveniyorsun?

-Siz her ümidimin önüne set çektikten sonra ben başka ne diyebilirim.

-Siz Osmanlı tebaası olduğunuz halde sefirler bu işe nasıl müdahale ederlermiş?

-O da onların bileceği şeydir....

-En ziyade hangi sefirine güveniyorsunuz?

-Hangi seferathanenin tavassuf etmiş ve edeceğine bağlı.

-Yorgaki Efendi kostantinan kardeşleri de sensin gibi ederler. Onlarında dostları vardı. Fakat bir şey yapamadılar ve onlar hala hapishane köşelerinde beklemektedirler.

Necip Paşa, Yorgoki'nin gözünü iyice korkutmak için birden ayağa kalktı, sanki artık dayanamıyor gibi hiddetle bir şey olamayacağını anlar gibi şöyle konuştu:

-Pekala! Bende Konstantinar kardeşler gibi, seni de onların yanına göndereyim. Baş başa onlarla kalıp, bol bol hapishane de dua edersin. İşlerinde bende kalır.

Fakat inadım, inan diye Yorgoki yine:

-Ben masumiyetimi ispat etmeden buradan çıkmayacağım, diyordu. Necip Paşa'da peşi sıra ona;

-Hakkınız var Yorgoki! Haydi öyle olsun.... Belki hakkınızdan hayırlısı böyledir. Her ne de olsa siz zati iradenize sahip bulunduğunuzdan iustediğiniz gibi hareket edeilirsiniz. Fakat ne çare ki sizi burada biraz beklettirmeye mecbur olacağız.

-İstediğiniz kadar beklerim.... Padişahın sayesinde son derece iyi vakit geçiriyorum.

-Tahkikatılıza devam ederek, hakkınızda vaki olan itamları birer birer tetkik etmeliyiz.

-Adaleti meydana çıkarmak için her ne gerekirse yapınız.

Necip Paşa sahte bir tebessümle;

-Yalnız şu mektuplar biraz zihnimi karıştırıyor... zannedersem bunlar başınıza epeyce belalar açabılır.

-Hangi mektuplar? Kasamın içinden çıkanlar mı?

-Evet! Evet!

-O mektuplar zararlı evrak olmayıp kendi el yazımla yazdığım ve bu meseleyle alakası olmayan, bir kadına hitap edilmiş ilan-ı aşk mektupları olduğunu anlamışsınızdır.

-Evet! Fakat ciddi bir tetkike inceleyerek olursak, bu mektuplarda izaha muhtaç konular mevcuttur.

-Paşa Efendi! Ne dediğinizi anlamıyorum?

-Önce bu mektupların ilan-ı aşk için şeyler yazılmış olduğu gibi, başka şeylerde içermediğine bizi nasıl ikna edebilirsiniz. Şu birkaç sene içinde komitecilerin o kadar oyunlarına uğradık ki; artık her şeyden şüphe ediyoruz.

Mektuplarınız bir adam vasıtasıyla alelacele tercüme edildi. Halbuki bu yetmez. En az Rumca bilen bazı adamlardan kurulu bir komisyon teşkil ederek, Türkçeye çevrilmeleri icap eder. Hatta bu kadarı bile yeterli değildir.

-Başka ne istersiniz?

-Söylediklerinizin hakikate yakın olduğunu incelemek ve bu mektupların sırf şaka ile beraber, ona ait şeyler olduğunu ortaya çıkarmak için birkaç zatın şahitliğine müracaat etmek icap eder. Bu son derece mühimdir.

-Kimlerin şehadetine?

Necip Paşa sükunetle:

-Önce bu mektupların muhatabı olan kadına ve sizin zevcenize ve başka alakadar olanlara:

Bu sözleri duyan Rum heyecana kaplarak ve feryat ederek:

-Ne diyorsunuz Paşa hazretli! Bizi manen öldürmek mi istiyorsunuz?

-Mademki işin ileri götürülmesini arzu ediyorsunuz, bana razı olmalısınız.

Kendini kaybeden Yorgoki birden bağırdı;

-Yaptığınız adeta bir şantajdır.

Bu sefer Necip Paşa ayağa fırlayarak;

-Hakiminiz olan bir zata karşı bu gibi sözlerin kullanılmasına nasıl cüret edebiliyorsunuz? Bu cesaretiniz pek pahalıya mal olur! Biliyor musunuz?

-Bana bundan daha fazla ne yapabilirsiniz?

Bu arada odanın kapısı vurulup, içeri giren görevli Sultanın kendilerini acilen görmek istediğini bildirdi. Necip Paşa ayağa kalkıp, kendisini beklemesini bildirip, dışarı çıktı. Sulta-

nın huzuruna geldiği zaman kötü bir şey olduğunu anladı. Hali bunu gösteriyordu.

Sultan iki seferat görevlisinin daha geldiğini bildirip, Yorgo'nun serbest bırakılmasını istediler. Buna sebep olan Fehim Paşa'nında şiddetle cezalandırılmasını bildirdiler. Onun için Yorgo'nun serbest bırakılmasını konusunun sürünceme kabul etmediğini bildirdi ve Necip Paşa'ya da sonra:

-Ne yaptın? Meseleyi henüz halledemedin mi?

-Sultanım bir saattir Yorgo'yu iknaya çalıyorum. Fakat imkansız. Bütün gayretime rağmen suçunu itiraf kağıdını imza etmek istemiyor. Beni tahkir bile etmeye kalkıştı.

-Tahkir mi? Sebebi ne?

-Eğer kağıdı imzalamazsa; soruşturmayı sürdüreceğimi bildirmem üzerine, bana karşı bana şantaj mı yapıyorsun dedi.

-Pekala! Pekala.... Böyle basit sözlerin hükmü yok. Şimdi git ve işini yoluna koy. Ecnebi devletlerin işimize karışmasına mahal bırakma.

-Başüstüne efendim!

-Git! Yorgo'ya affı şahanname mazhar olduğunu söyle. Evine gitsin. Son derece nazik ol. Saraydan memnuniyetle ayrılmasına çalış. Olayı anlayarak, teessüf ettiğimizi bildir. Selamlarımı söyle.

Necip Paşa hayret içinde ve heyecanlı bir şekilde Sultan'ın huzurundan çıktı. Biraz evvelki hiddet ve şiddetini biraz unutarak mütebessim bir çehre ile odasına geri geldi. Yorgo'ya;

-Sana hayırlı bir haberim var.

-Ne haberi?

-Padişahım sizi affettiler. Evinize gidebilirsiniz. İşinize de devama izinlisiniz.

Yorgo önce inanmak istemedi. Pek garip buldu. Sonra Necip Paşa'ya sevinçle bakarak;

-Öyleyse ben evime geri döneyim!

-Hay hay efendim! Ayrıca sultanın selamlarını sunuyorum.

-Cenab-ı Hakk ömürlerini uzun etsin!

-Padişahımız ayrıca sarayda kaldığınız bu hali bir tutuklu gibi değil, ziyarete gelmiş gibi saymanızı arzu ederler.

-Sultanım masumiyetime inanmasına adaletine emin olduğum için buraya geldiğimden itibaren zaten öyle telakki ediyordum.

-Yine bir yanlışlıkla tevkifinize ve buraya gelmenize sebep olan zatın layık oldukları cezayı göreceklerini bilmenizi isteriz.

-Bu mesele Sultanımızın bileceği bir iştir.

-Bundan sonraki hayatımızda memnuniyetsizlikte bulunmayacağınızı ümit ederim.

-Size karşı böyle bir yanlış düşünce beslemeyeceğime dair söz veriyorum. Buradan sevinerek ayrıldığıma emin olabilirsiniz.

-Bu hissiyatınızdan dolayı çok memnun oldum.

Bu karşılıklı sözlerden sonra Yorgo ayağı kalkıp, gitmek isterken, birdenbire:

-Ya mektuplarım..?

Necip Paşa, hemen mektupları çıkarıp verdi. On beş dakika sonra Yorgo bir saray arabasıyla evine döndü ve olanlara akıl erdiremedi.

Fehim Paşa ise sultan tarafından çok azarlanıp, yeni bir emre kadar hanesinde hapis kalması kendisine emrolundu.

Fehim Paşa, Sultan'ın huzurundan çıkıp, evine geri döndükten sonra, kendi kendine;

-Pekala! Yorgaki! Zatınızla tekrar görüşürüz. Hem bu defa başka suretle görüşeceğiz...

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:
FEHİM'İN İNTİKAMI

Yaver Fehim'in sözleri, hiddet esnasında saf edilmiş boş laflardan, kuru tehditlerden ibaret değildir. Sultan'dan duyduğu azarları, evinde hapis edilmesi onu kayıtsız bırakmayacaktı.

Kanaatimce, bu gibi cezalara maruz kalmış ve aradan bir müddet geçmeden Fehim Paşa, Sultan tarafından affedilerek daha güzel bir mükafata nail edilmişti. Bu meselede onun zoruna giden şey, işin içinde bir Rum'un mazhariyetle çıkmış bulunmasıydı. Bunu hatırladıkça kanı beynine sıçrıyordu ve kendi kendine:

-Benim gibi aleme korku ve dehşet saçan bir zat böyle mahçup bir vaziyetde bulunsun.... Hayır! Hayır! İntikamımı almalıyım. Hem öyle bir intikam ki; felekte buna maşallah desin.

Fehim Paşa, Yıldız Sarayı'ndan Yorgoki'yi himaye eden bir ecnebi seferethanesi olduğunu ve bu hima sayesinde padişahın işi tatlılıkla tavsiye etmeye mecbur olduğunu duy-

muştu. Bu defa işi öyle bir kalıba dökeceğim ki, sefirler bile müdahaleye cesaret edemesinler, diyor. Fakat ne suretle? İşte meselenin can damarı bu oluyordu. Birdenbire simasında hevesli bir sevinç parladı. Hizmetçisini yanına çağırarak dedi ki;

-Çabuk... çabuk... Süreyya'yı buraya çağır.

Süreyya, Yahudilikten dönme ve Fehim'in bütün pürüzlü işlerinde onun muayyen yegani müşaviriydi. Resmi meşguliyeti Fehim Paşa'nın hesabına hafiyelik yapmaktan ibaretti.

Bütün çalışma ve gayretini kendisinin dahi faydalanacağı yeni menfaat kaynaklarının araştırılmasına sarf ediyordu. Son yaptığı iş, bir silah tüccarları meselesi ihdas etmiş olmasıydı.

Bu Yahudi planını Fehim'e izah edince o hemen işin içinde büyük bir nakdi menfaat bulunduğunu anlamış ve tatbik safhasına koymuştu.

Bu plan şöyleydi:

Abdülhamid'in sevgili yaveri efendisi ne bir jurnal takdim ederek, İstanbul'daki ecnebi silah tüccarları üzerine nazari dikkatini çekiyordu. Güya bunların dükkanlarında av tüfeklerinden başka gizli Avrupa'dan getirmiş oldukları yasak silahlar dahi satılmaktaydı. Fehim'in beyanına göre komiteciler bu sayede silahlanarak, büyük bir nümayişe hazırlanıyorlardı. Yasak silahların İstanbul'a girişinin men edilmesi için lüzumlu tedbirler alınmışdıysa da tacirlerin zaten hazır malları vardı.

Nihayet jurnal öyle bir mana da kaleme alınmışdık ki; Sultan korku ve telaşa düşerek Yaver Fehim Paşa'yı huzuruna çağırtmıştı. Yaver zaten bahaneye bakıyordu. Sultan hiddetli bir şekilde ona hitaben;

-Bu silahların satışını herhalde men etmeli.

-Bendeniz de bu fikirdeysem de, bu biraz güçtür.

-Niçin?

-Silah tüccarları ecnebi devlet tebası olduklarından onların mağazalarında araştırma yapmayın.

-Öyleyse dükkanlara kimse girmemesi için gözetleme altına alınmalıdır.

-Bu da yeterli olamaz. Zira ecnebi tebadan olanlar izinsiz dükkanlara girerek başkalarının hesabına silah alabilirler.

Sultan hiddetle;

-Öyleyse ne yapacağız?

-Bu beladan kurtulmak için yalnız bir çare var.

-Çabuk söyle.

-Bu mağaralara gidip her birinin mevcut silahlarını almalı.

-Ne kadara mal olur?

-Yaklaşık seksen bin lira.

Bu görüşmelerden yaklaşık bir gün sonra İstanbul'da mevcut yasak silahları satın almak maksadıyla Fehim Paşa'ya kırk bin lira teslim edildi. Bu kurnazlığı düşünmüş olan Süreyya tabii büyük ve güzel bir mükafata nail olacaktı.

Bu Fehim'in çağırttığı adam böyle feleğin çemberinden geçmiş bir çiçekti. İki saat sonra Süreyya Fehim'in konağına vasıl oluyordu. Fehim bu adamı görünce;

-Padişahımızın beni evde hapsetmiş olduğunu biliyor musunuz?

-Hapis mi? Ne zaman?

-Bugünden itibaren...

Yaverin canı sıkılarak;

-Kendi konağında mı hapsetti?

-Evet....

-Paşa Hazretleri! Bu gibi bir hale ilk defa olarak maruz kalmış bulunmuyorsunuz ki; hatta bunu bir bahtiyarlık olarak da addedebilirsiniz...! Zira her defasında bu gibi hapis cezaları padişahın size lütuf saçmasına vesile olmuştur.

-Dediğin doğrudur. Fakat ben şu sefil herifin yüzünden böyle bir hale düşmek istemezdim.

-Nasıl herifin?

-Yorgaki'nin yüzünden böyle oldum. Fakat intikamını alacağım.

-Şüphe yok efendim!

-Sen de bana yardım edeceksin.

-Daima olduğu gibi. Elimden geleni yapmaya hazırım.

-Pekala! Beni dinle! Beyoğlu'nda Halep Çarşısı'nda bir cambazhane olduğunu biliyorsun...

-Evet! Dün gece oradaydım.

-Oraya bir takım hokkabazlar gelmiş.

-Evet! İhtiyar bir adamın maiyetinde iki oğlan bir kız.

-İyi bildin!

-Bilmemek mümkün mü? Ya kız ya kız... Çok güzel. Onu bir defa gören unutamaz.... Yaşı on altı ya var ya yok... Aman yarabbi!... O ne boy! O ne göz!.. O ne vücut!

Fehim Paşa gülerek;

-Sakın ona aşık olmayasın?

-O kadar da ahmak değilim. Ben gücümün arkasında olan şeyin peşine düşmem...

-Pekala!.. İşte bende bu kızı gördüm. Ne yalan söyleyeyim ilk görüşte aşık olabilir.

-Öyle mi zannediyorsun?

-Niçin olmasın? Sizin gibi büyük bir zatın teveccühüne mazhar olmasını kendisine bir iftihar sayacaktır.

-Bakire olup, olmadığını anlamak istiyorum...

-Bunun ne ehemmiyeti var? Zannetmiyorum ki evlenesin.

-Hayır! Şayet bakire ise işi zordur.

-Para ile her şey yoluna girer.

-Ya muvaffak olamazsan?

-O zaman tehditle yaparız.

-Tehdit mi? Nasıl?

-Kaçırırız, bitti!

-Daha sonra Avusturya sefareti ile mesele olsun ve Sultanımız tarafından bir daha azar işitmeyelim. Yerli kız olsaydı, dediğin kolaydı. Maalesef bu yabancı tebaadır. Hayır! En iyisi tatlılıkla iş görmektir.

-Pekala Paşam! İstediğiniz gibi yaparız.

-Bana bak! Al sana iki tane beşer liralık banknot.

Süreyya parayı alıp cebine koyduktan sonra;

-Şimdi ne yapacağız?

-Bu paraları yiyeceksin.

-Pekala! Bu oldukça müşkil bir iş. Fakat yaparım. Hiç değilse nasıl yiyeceğimi tarif etseniz olmaz mı?

-Bu gece Halep Çarşısı'ndaki cambaz haneye gider bir loca kiralar ve otursun. Avusturyalı ihtiyar ile münasebet kurmaya çalışırsın. Bu o kadar zor değildir. Bu adama birkaç kadeh içirirsin, olur biter.

-Tabii! Bu hususta vasiyete muhtaç değilim. Ne yapacağımı çok iyi bilirim.

-İcap ederse çok güzel bir yemekte yedirir ve bir şampanya da açarsın.

-Başüstüne Paşam. Emirlerinizi harfiyen uygularım.

-Bu adamla biraz ahbap olunca kendisinin bu kızın babası olup olmadığını, yahut kızının bakire veya münasebet elde etmeye elverişli olup, olmadığını araştırırsın.

-Meraklanma Paşam! Vazifemi anladım. Yarın cevabını getiririm.

-Şu işi becerebilirsem emin ol ki yorulmuş boş olmayacaktır.

Süreyya ayağa kalkarak;

-Sizden karşılık beklemeden, hayatımı bile size feda ederim.

-Başarılar, seni erkenden bekliyorum.

Süreyya konaktan çıkmaya başladı ve zihnen:

-İşte yeni ve güzel bir memuriyet. Başarırım. Parayı kaparım.

Sabah, Fehim Paşa erkenden kalktı ve hizmetçi gelip Süreyya'nın gelip, kendisini görmek istediğini söyledi. Paşa hizmetçiye;

-Söyle! İçeri gelsin...

Süreyya içeri girdi. Yüzünden iyi haber getirdiği anlaşılıyordu. Paşa bir sigara yaktı ve bir sigara da ona ikram etti.

-Ne haber? Söyle bakalım!

-Dün gece tiyatroya gittim. İhtiyarla münasebet kurdum. Bir ara verilince pasaj içindeki birahaneye gittik. Birkaç kadeh içtik.Ona biraz sigara verdim. Herif az kaldı boynuma sarıla ve beni öpe.

-Ya kız?

-Devam ediyorum Paşam! Herifle iyice ahbaplık kurduk oyun bitince santral birahanesine geçtik. Beraber yemek yedik. Tekrar kızı da alarak ki; adı Margretti birahaneye gittik.

-Öyleyse işi bitirmişsin.

-Bende öyle zannettim. Fakat sonuna bak!

-Nasıl bakayım?

-Oyundan sonra adamı buldum. Hemen gitmemizi teklif ve aynı zamanda Matmazel Margret'in nerede olduğunu sordum. Adam bana cevaben: "Çocukları uyutmaya gitti. Şimdi gelir. Biz yakındaki şu birahaneye gidelim" dedi. Birahaneye girdik. Birer bira söyledik. Herif ile konuşmaya başladım. Yeni olan ve bu kızın Avusturya'daki ana-babasından tiyatro müdürü ile imzalanmış mukavelesinden bahsedip, o son buluncaya kadar teslim olunduğunu anladım. Adama hitaben;

-Böyle müstesna bir güzelliğe sahip olan bu kızı himaye etmek pek zordur. Kim bilir şimdiye kadar kaç kişi bu kızı takip etmiştirler, dedim. İhtiyar cevaben bana;

-Margret melek gibi bir çocuktur. Bunun için asla korkmuyorum. Bir seneden beri beraber şehirden şehre dolaştığımız halde, bir gün genç ile iki söz konuştuğunu görmedim.

-Acaba bakire midir?

-Tabii! Ben onu babasına bakire olarak teslim etmeye yemin ettim.

Yaver Fehim Paşa endişeli bir tavırla;

-Acaba söylediklerinde samimiydi? Yoksa kendisini ağır satmak için bir hileye mi başvuruyordu?

-Zannedersem samimiydi. Nihayet epey konuştuktan sonra kız meydana çıkmadı. İhtiyar bana hitaben;

-Gidip, onu bulalım dedi. Beraber gidip paşajın içindeki bir apartmana girdik. Bu apartmanın beşinci katında kalıyorlarmış. Kızı uyurken bulduk.

Fehim Paşa gülerek;

-Herif sana adeta parmak oyunu yapmış.

-Hayır! Zira kız benden fazla hiddetlendi. İçerde bulunan yaşlı bir kadın gelip, onun rahatsızlandığını söyleyerek içeri götürüp, yatırdı. Uzun etmeyelim. İhtiyar ile birahaneye dönerek, güzel bir yemek yedik.

-Hiç değilse bu yemek bir fayda sağladı mı? Yeni bir ümit elde edebildin mi?

-Herifin dili açılmış olduğundan, sorduğum sorulara memnuniyetle cevap verdi. Sözün kısası kız hakikaten bakiredir. Onu elde etmek mümkün değildir....

-Vay köpek oğlu! Öyleyse ne yapmalı?

- Herif diyordu ki; ana-babası kendine kızı nikahlamak selahiyetini kızın dahi kendi isteğine bırakmışlardır.

-Bir oyuncu kız ile kim evlenebilir ki?

-Adam mı yok?

-Nihayet bir işi boşa çıkaramıyorsun.

-Paşam! Henüz kesin ümit etmedim. Bir defada kız ile görüşeceğim. Belki ihtiyarın dediği kadar zorluk çıkaracak birisi değildir.

-Bende beraber bulunmak istiyorum.

-Nasıl olur? Siz konağınızdan çıkamazsınız zannediyordum.

-Zararı yok! Kalabalık olan yerlerde görünmem. Ben santrla birahanesinin üst katına çıkar, otururum. Sen kızı oraya getirirsin.

-Yanılmazsam...

-Kızı getirmek için sen elinden gelen gayreti göster.

-Razı olsa bile, ihtiyarda gelmek isteyecek.

-Zararı yok! O da gelsin...

-Pekala! Bu gece tekrar denerim...

-Al sana on altın daha. Kızı getirmeyecek olursan bir daha yüzümü göremeyeceksin.

-Süreyya parayı cebine yerleştirerek;

-Muvaffak olmak için var gücümle çalışacağım.

O gecim Fehim Paşa birahaneye gitti. Oturdu. Yarı gece geçmiş olduğu haylde ne Süreyya ne de kız meydana çıkmıyorlardı. Canı sıkılmaya başyladı. Nihayet Süreyya sevinçli geldi. Paşa ona;

-Kız nerede?

-Gözünüzün nuru geliyor.

-Niçin beraber değilsin?

-Aşağıda bir tanıdığa rastladı. Biraz konuşuyorlar.

-Yalnız mı?

-Hayır! İhtiyar da yanında.

-Kendisiyle görüştün mü?

-Evet! Bulunmaz bir parça. Ömrümce böylesini görmedim. Ya konuşmasında tarif edilemez bir letafet var.

Bu sırada genç kız ihtiyarla beraber merdiven başlarında göründü. Güzelliğini diller tariften acizdi. Süreyya'nın oturduğu masaya doğru gelmeye başladılar. Süreyya ayağa kalktı kızı ve ihtiyarı teveccühle karşılayarak, dedi ki;

-Yaver-i Şehr-i Yari Fehim Paşa'yı takdim etmekle şeref duyarım.

İki oyuncu bir baş işaretiyle paşayı selamladılar. Onlarda oturtuldu ve Fehim Paşa söze başlayarak:

-Davetimize katıldığınızdan dolayı mesut ve bahtiyarım.

Genç kız güzelliğini arttırarak, zarif bir sesle;

-Bu geceki oyunda hazır bulundunuz mu?

-Hayır! Fakat başka seferlerde hazır bulunrum. Maharetinize hayret etmekle bahtiyar oldum.

Matmazel! Ömrümde sizi mahir ve güzel bir artist görmedim. İşte bundan dolayı sizinle bizzat görüşerek sözlü olarak tebriklerimi arz etmeyi münasip gördüm.

Kız ve ihtiyar masaya iyice yerleştiler ve Paşa tam mükellef bir yemek ısmarladı. Hepsi iştahla yiyip, içtiler. Şampanya şişe yeri birbiri arkasından geldi. Kız ile ihtiyar içki içmekte asla müşkilat çıkarmıyoryardı.

İçkinin tesiri altında ağızlar açılmış ve yaver güzel kıza yaklaşarakeski bir dost gibi el ve ayak temaslarına başladı. Yaver genç kıza hitaben;

-Her gece ahalinin keyfini getirmek için sizin gibi güzel bir kızın oyunculuk yaparak ömrünü harap etmesi yazık değil mi?

Güzel kız bir ah çekti ve sonra Paşa:

- Sizin gibi güzeller ise, prensesler gibi bir hayat sürmelidirler.

Kız sahte bir saflık ile:

-Nasıl?Sizin bir tebessümünüze nasıl olmak için hesapsız paralar sarf etmek isteyen zenginlerin hesabı mı var?

-Öyle ahmaklar mevcut mudur zannedersiniz?

-Evet.... Evet....! Hatta ben birisini tanıyorum. Hatta bu adam sizin bir nişanenizle sizi altınlara gark etmeye hazırdır.

Margret gülerek:

-Sahi mi söylüyorsunuz! Bu adam kimdir?

-Henüz anlamadınız mı? Ben, kendim.

-Neeeeee....! Bu liraları toplamak için ne yapmalı?

-Hiçbir şey! Yahut az bir şey.... Yalnız sizi sevmeme müsaade etmeniz yeterlidir....

Kız ciddi bir tavırla şampanya içmekle meşgul olup, Süreyya ile derin bir sohbete dalmış olan ihtiyara dönerek;

-Zannedersem vakit epey geçti. Yerimize geri dönelim.

Yaver Fehim kızın ellerini, kendi elleri içine alıp, sıkarak;

-Fakat önce benim sualime cevap veriniz!

Bu esnada Margret elini geri çekerek;

-Sizin hayasız sözlerinize cevap mı bekliyorsunuz?

-Ben münasebetsiz bir söz söylemedim.

-Evet.... Evet....! Teessüf ederim ki; sözlerinizin mahiyetini idrak edemiyorsunuz. Sizi mecburi olarak ve şaka nevinden dinleyebilirim. Fakat ciddi bir cevap beklemek isterseniz sabredemem.

Yaver kızın kulağına eğilerek;

-Bir gecede yüz lira kazanmak istemez misiniz?

-Neee! Artık yeter bu sözlerinize son veriniz.

Yaver Fehmi bir oyuncu kızın böyle hayasız sözlerden yaralanabilmesine ihtimal vermeyerek zihnen:

-Bu küçük pek kurnaz görünüyor. Burnumdan tutarak fazla para sızdırmak istiyor.

Yaver tekrar kızın kulağına:

-İki yüz lira.....

-İki binde olmaz... Benim vücudum satılık değildir. Ben bildiğiniz kadınlardan değilim.

-Niçin bu kadar fırsatçısınız?

-Ben fırsatçı değilim. Namuslu bir kızım. Ahlaksız hayata atılmak istemiyorum.

-Öyleyse niçin oyuncu oldunuz?

-Oyunculuk namussuzluk mesleği değildir.

-Sizi arzulayan erkekleri daima ret mi edeceksiniz?

-Ani bir zevk için arkama düştükleri taktirde daima ret ile mukabele edeceğim.

-Ya sizinle evlenmek arzu ederlerse...

-O başka mesele! O halde bana yapılan teklifi ciddi bir şekilde inceler ve ona göre bir karar veririm.

Yaverin simasından meşum bir tebessüm görünmeye başladı ve;

-Son sözünüz bu mudur?

-Evet!

-Para, mücevher ve her şeyi ret mi ediyorsunuz?

-Evet!

-Fakat münasip bir izdivaç yapabilmek için bile paraya ihtiyaç var. Ben ise bu meblağı tavsiye edecektim.

Margret ayağa kalkarak:

-Bir kız için en iyi çeyiz namus ve haysiyetidir.

-Matmazel! Affedersiniz! Maksadım sizi gücendirmek değildi. Biraz terbiye dışına çıktımsa sebebi içmiş olduğumuz içkiden dolayıdır.

Binanaleyh tekrar affınızı istirham ederim. Bana karşı kötü bir niyetle bakmamızı rica ederim.

Kız gülerek:

-Asla! Başkaları da sizin gibi sözler söylemeye cüret etmişler ve sonra da yanıldıklarını anlamışlardır.

-Bu görüşmemizin son gecemiz olmayacağını ümit ederim.

-Terbiye kurallarına riayet etmek şartıyla daima görüşebiliriz.

-Teşekkür ederim....

Daha sonra kız ve ihtiyar birlikte teşekkür ederek, birahaneden ayrıldılar.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM:
FEHİM PAŞA'NIN YENİ BİR KURNAZLIĞI

Gece konağına geri dönen Fehim Paşa cereyan edene ahvalin işi başka bir şekle sokmayı icap ettiğine kanaat ederek, bunun içinde bir an evvel serbestliğinin verilmesi icap ettiğini düşünerek, odasında yukarı-aşağı gezinmeye başladı. Birdenbire hatırına güzel bir tedbir geldi. Babasının hakkında son derece muhabbet ve şefkat dolu olduğunu bildiği için, bundan istifade etmeye karar verdi. Oyuncu kız Margret ile görüşmesinin ertesi sabahı yatağından kalkamayarak vücudunda ağrılar hissetmekte olduğunu bahane ederek adamlarından birini saraya babasının yanına gönderdi ve gelmesini rica etti. Babası ise hasta olduğunu duyunca hemen arabasına atlayarak oğlunun yanına geldi.

Fehmi Paşa babasını görünce, kendisini daha ağırdan satmaya ve müthiş bir hastalıkdan muzdarip oluyormuş gibi vaziyetler almaya başladı.

Babası gelip, odasına girerek yatağına yaklaşarak;

-Beni niçin görmek istiyorsun oğlum?

-Babacığım Sultanımızın lütfundan mahrum bir halde yaşamak cevrine artık tahammül edemiyorum. Bu hal bir müddet daha devam ederse toprağa gireceğime asla şüphe yoktur. Adeta manevi bir ölüme mahkum edilmiş gibiyim. Evladınıza merhamet edip bulunduğum şu üzücü halden beni kurtarmak himmetinde bulunmanızı istirham ederim.

Oğlunun nasıl birisi olduğunu çok iyi bilen baba..

-Halinizi Sultanımıza arz edip, merhamet istirham edeceğim. Buna emin olunuz.

-Böyle bir himmet tasasutunda bulunurzanız hayatım boyunca size minnettar kalacağım.

-Merak etme! Olmuş bil!

Baba, gidip sultana durumu arz etti ve Fehim Paşa dışarıya çıkma izninin verildiğini haber aldı ve Sultan'ın uzun olması için dua edip, rolünü iyi oynamakla ev sahibinden kurtulmuş oluyordu. O gece gelince hemen tiyatroya koştu. Yanında götürdüğü kıymetli bir yüzüğü, oyun bittikten sonra bir gül demeti içinde genç kızı tebrik maksadıyla giderek, ona hediye etti. Yüzük kızı adeta büyüledi.

Bir müddet sonra kız odasına gidip, tebdili kıyafet yapıp, normal haline gelerek tiyatro salonuna girip oturan Fehim Paşa'nın yanına geldi.

Paşa, bu halden istifade ederek ihtiyorla kızı yemeğe davet etti. Bol şampanya plana göre maksadına bir adım bile yaklaşamamıştı.

Margret arz-ı teslimiyetten kaçınıyordu. Paşa hoşnutsuzluk içinde konağına döndü. Ertesi gün ise Süreyya yanına gelerek;

-Yazık! Masrafa yazık! Yüzüğe yazık! Bu kızdan ümidi kesmeliyiz.

-Niçin?

-Görüyorsunuz ki her ne yapılsa faydasız. Bu kızda meramımızı anlayacak yüz yok.

-Fakat henüz çarelerimiz tükenmedi.

-Ne demek istiyorsunuz?

-Son vasıta hangisidir?

-Bu kızla evlenmek.

-Demek fikrinizden böyle bir şeyde mi geçiriyorsunuz?

-Evet...! Evet...! Ben bu kıza aşığım. Onsuz yaşamak benim için imkansız. Mademki başka bir vasıtayla onu ele geçirmek mümkün değil, bende meşru yolları denerim.

-Babanız, Padişah ve arkadaşlarınız, emsaliniz, dostlarınız bu kızla evlenmenize ne diyecekler?

-Şahsi işlerime hiç kimsenin karışmaya hakkı yoktur.

-Demek, kesinlikle karar verdiniz.

-Evet! Ciddi söylüyorum. Hem ne mümkün mertebe süratle hareket etmek icap eder. Zira bu kumpanyanın birden bire şehrimizden ayrılması mümkündür.

-İzdivaç teklifini ne suretle yapacağız?

-Pek sade... Senin vasıtanla.

Süreyya gülerek:

-Benim vasıtamla mı? Hayır! Ben meşru olan işlere karışmam...

-Şimdi gidip ihtiyara teklif edeceksin.

-Mümkün değil Paşam!

Fehim Paşa sesini yükselterek:

-Herhalde gitmelisin, diyorum..

-Ben bu işi yapamam...

-Bu işi başarırsan sana elli altın mükafat veririm.

-Elli altın mı?

-Evet! Hemen vereceğim. Yalnız getirceğin cevap uygun ve kati olmalıdır...

-Hemen şimdi gideyim mi?

-Evet! Geri dönmeni bekliyorum.

Paşa ayağa kalkıp dolaplarını açarak altınları çıkarıp Süreyya'ya verdi. O da hemen yola çıkıp, işe koyuldu. Aradan bir saat geçti ve Süreyya oyuncu kızın hamisi olan ihtiyarla Halep çarşısında bir birahanede oturup, iki kadeh bira içerek dedi ki;

-Biliyor musunuz? bu sefer ciddi bir mesele için geldim.

-Bu nasıl meseleymiş? Bakalım!

-Fehim Paşa'nın Margret'e aşık olduğunu sanırım sezmişsinizdir.

-Evet! Öyle olduğunu görüyorum.

-Bu iş ciddiye dökülmüştür.

-Fena değil!

-Niçin?

-Zira bana emanet edilen kız namuslu bir aileye mensup olup, böylesi muhabbetleri itibare almazlar.

-Niçin? Ebedi olarak bakire mi kalacak?

-Hayır! Fakat en azından evleninceye kadar kızlığını muhafaza etmeye karar vermiştir.

-Daha iyi! Bu benim yapacağım teklife mani değildir.

İhtiyar sade bir dil ve gönülle;

-Fikrinizi anlamıyorum? Ne gibi bir teklifte bulunmak niyetindesiniz?

Süreyya mütebessim bir tavırla:

-Aramızda bir yanlış anlama oduğunu zannediyorum. Bizim Paşa'nın aşkından bahsettiğim sırada, namusa aykırı bir teklifte bulunacağımı zannettiniz, değil mi?

-Doğrusu öyle zannettim. Zira bunu başka bir suretle tevil etmek kabil değildir.

-Bu aşktan bahsedişim son derece namuskarena bir maksada dayanıyor.

-Öyle ise meramınız nedir?

-Paşa Margret ile evlenmek istiyor.

-Evlenmek mi? Bu mümkün mü?

-Niçin mümkün olmasın?

-Paşa Müslüman, kız Hıristiyan.

-Bunun ne önemi var? Bu yeni bir şey değil ve zararıda yoktur.

-Fakat Margret dinini terk edip, müslüm olmaya rıza göstermeyecektir.

-Bunun ehemmiyeti yok. Dinini muhafaza da serbesttir.

-Eee! Haremde yaşayacak değil mi?

-Ne zararı var? Birçok misaller mevcuttur. Anlaşılıyor ki siz bizim içtimai hallerimize vakıf değilsiniz. Haremde yaşamak istemezse bununda kolayı vardır. Paşa isterse onu Beyoğlu'nda oturtabilir. Son derece zengin olduğundan fevkalade masraflardan kaçınmayacağına emin olabilirsiniz.

-Fakat Paşa evli olmalıdır.

-Tabii.... Biliyorsun ki Müslümanlar da dörde kadar yolu var.

-Evet biliyorum.

Sonrada dalgın ve telaşlı bir tavırla ihtiyar;

-Zannedersem kız bu teklifi kabul etmeyecektir.

-Öyle bir şey yapması ahmaklıktır. Fehim Paşa ayda birkaç bin lira kazanıp sarf eden bir adamdır. Kız böyle bir bahtı nerede bulabilir.

-Bu tekliften bir defa kızı haberdar etmeliyiz.

-Kendisini buraya davet edemez miyiz? Veya sizinle yanına gidemez miyizi? Hem de verilecek bir hediyesi var.

-Bir emanet mi?

-Evet! Gayet süslü, kıymetli bir bilezik. Bakınız!... bu en az elli lira kıymetindedir.

-O zaman kalk Margret'in yanına gidelim.

Bir çeyrek saat sonra kızın tiyatro oyuncularından bazı kadınlar ve iki küçük kardeşiyle oturdukları eve gittiler.

İhtiyar güzel kıza hitaben:

-Mühim bir meseleden dolayı sizinle hususi surette görüşmek istiyoruz.

Sefalet içinde olan ev, mefruşatı yok, perişanlık adeta bu evde hüküm sürüyordu. Kız bu durumdan utanarak kapı arasında Süreyya'yı gördü ve ihtiyara onunda mı görüşmeye katılacağını sordu ve evet cevabını aldı. Kız heyecandan kızararak Süreyya'ya bakıp.

-Sizi kabul edecek münasip yerim yok. Affedersiniz.

-Ne zaman var matmazel! Biz sizi görmek istiyoruz. Mademki siz burada biliniyorsunuz, bizim için bu kadarı da kafidir.

Kız ve ihtiyar oturduktan sonra, kız Süreyya'ya;

-Ziyaretinizin sebebini anlayabilir miyim?

Süreyya önce cebinden kadife kutulu bilizeği çıkarıp, aheste aheste açarak:

-Önce sizi bu kıymetli hediyeyi takdim eden Fehim Paşa'nın adına veriyorum. Sonra yapacağımız görüşmeye beri tayin etti.

Bileziğin zarafetini, elmas taşlarını gören kızın sevinçten gözleri parlamaya başladı. Titrek bir sesle;

-Paşa hazretleri beni son derece medyunu şükran ediyorlar. Acaba ben bu kıymetli hediyeyi kabul edebilir miyim?

Süreyya hayrette kalmış gibi hareket ederek;

-Niçin kabul etmeyesiniz?

-Zira, tahmin ediyorum Paşa benden bedel ister. Hâlbuki hiçbir zaman böyle bir mukabeleye rıza gösteremem.

Süreyya gülerek;

-Sizden ne gibi bir mukabele bekliyor zannediyorsunuz?

-Şu halde bu sonuncusu olmak üzere kabul ediyorum.

-Bilakis! Bu daha başlangıç.

Bu orada kızın şaşırmış olduğunu gören ihtiyar, kıza hitaben:

-Margret! Yapılacak teklife memnun kalacaksınız! Onun için hediyeyi tereddütsüz kabul edebilirsin.

-Nasıl teklif?

-Paşa sizinle evlenmek istiyor.

-Benimle evlenmek mi istiyor?

Süreyya söze karışarak;

-Evet! Matmazel! Bu teklif namusa aykırı değildir. Paşa padişahın gözde yaveri ve memleketin en nüfuslu ailelerindendir. Bundan daha güzel bahta nail olamazsın zannederim.

-Evlenmek mi? Ama nasıl olur?

-Herkesin evlendiği gibi.

-Evet! Ama paşa Müslüman, ben ise Hıristiyanım.

-Öyleyse siz de Müslüman olursunuz olur gider.

-Ebevenlerim böyle bir şeye asla razı olamazlar. Hem bunu bende bütün mevcudiyetimle reddederim,

-Pekala! Dininizi muhafaza ediniz. Paşa aydın fikirli bir adamdır. Bu şeyi evvelce de olmuştur. Bunun için saadet terk edilmez. Akılsızlık olur. Çeşitli matmazelller İstanbul'da böyle bir teklife can atıyorlar.

Kuru bir ekmek ve sefalet için bu kısmet geri tepilmemelidir. Şu geçirdiğiniz sefil hayat dahi sona erecektir.

Margret heyecandan kızararak:

-Evet! Son derece idareli geçinmeye mecburum. Zira hem kendimizi hem ebeveynlerimizi yaşatacak bir seviyede olmam lazım.

-Tasarrufunuzla şimdiye kadar ne kazandınız?

-Ancak üç yüz Frank kadar.. Bir buçuk senede?

-Bak kızım! Bizim Paşa'ya her hafta üç yüz beş yüz liralık hediye gelir. Hala tereddüt mü ediyorsun? Bu teklifi kabul etmelisiniz. Ben evlendiğiniz zaman her ay ailenize 500 altın göndermeyi vaat ediyorum.

Kız, bu sözlerden biraz etkilenerek dedi ki;

-On gün içinde teklifinize kati bir cevap verebilirim.

-Niçin?

-Aileme durumu yazıp, onların müsaadesini almalıyım.

Süreyya bu görüşe karşı bir itirazda bulunamayarak kıza hitaben:

-Pekala! Hemen bugünden itibaren yazınız. Belki on gün beklemeye hacet kalmaz.

Süreyya vazifesini yapmış olduğundan, neticeyi beklemekte olan Paşa'ya vermek için konağa geri döndü ve durumu anlattı. Paşa, mektup meselesinden hiç memnun olmadı. Başka müşkilatların çıkmasından endişelenmeye başladı. Dostane bekleyecekti.

Aradan bir hafta geçti ve Süreyya, Fehim Paşa'nın yanına muzafferane gelerek:

-Gözünüz aydın olsun paşa Hazretleri! Mektubun cevabı gelmiş. Ailesi evlenmeye razı olmuş.

-Öyleyse bizde yarın evleniriz.

-Evet! Fakat bir şartla! Kız dinini munafaza edecek ve başka bir evde oturucak.

-O kolay! Daha başka?

-Başka bir şey yok.

-Öyleyse çabucak düğün hazırlığını görelim. Önce bir imam bulmalı.

-Bunun içinde mi düşüneceğiz?

-Benim aradığım imam başkadır.

Paşa bu sırada masanın üzerinde bulunan çıngırağını çaldı. İçeri hemen bir hizmetli geldi ve ona hitaben:

-Ahmet! Kel Mustafa burada mıdır?

-Evet efendim!

Kel Mustafa Paşa'nın dalkavuklarından birisiydi. Bu adam Konyalı Şuh meserret bir şahıs olup, şunun bunun tavır ve hareketini naklederek Paşa'nın keyfini yerine getirir, konakta yer içer ve bundan başka para alırdı.

Yaklaşık kırk yaşında, şişman, sakallı bir adam olup, herkese alay konusu olmuştu.

Bu esnada Paşa, Kel Mustafa'yı çağırınca, Süreyya hayrete düştü ve;

-Ciddi meselelerde müzakerede bulunduğumuz zamanda bu adamı ne yapacaksınız?

Fehim mütebessimane:

-Şimdi görürsün.

Birkaç dakika sonra dalkavuk geldi. Paşa'yı selamladı. Beklemeye geçti. Paşa ona hitaben:

-Mustafa! Birkaç günde evleniyorum.

-İyi yapıyorsunuz Paşam! Bende aynı fikirdeyim. Gelin bulamıyorum.

-On altı yaşında bir kız alıyorum.

-Veren olsa, ben yirmi altı yaşındakine de razıyım.

-Aldığım son derece güzel bir Frenk kızıdır.

-Avrupalı mı? Fenk mi? Öyleyse Hıristiyandır.

-Tabii...

-Müslüman olacak mı?

-Hayır!

-Siz mi Hristiyan olacaksınız?

-Tövbe de be herif!

-Ya nasıl?

-Herkes kendi dininde olacak.

-Ya düğün ya nikah nasıl olacak? İmam mı yapacak, papaz mı?

-Ne o, ne o..... Sen başımıza okuyacaksın.

-Ben mi?

-Evet! Düşündüm taşındım sonunda bu çeşit nikahım ancak senin elinle kıyılabileceğine karar verdim.

-Ha şöyle söyle! Anladım, anladım benimle eğleniyorsun, ben öyle mantarları yutmam.

-Bilakis! Ciddi söylüyorum.

-Öyle ama ben nasıl imamlık edebilirim? Olur şey mi? Gören, işiten bize ne diyecek?

-Ne gören olacak ne de işiten. Resmi nikahı gizli surette yapacağız. Yalnız birkaç dost şahit makamında hazır bulunacak.

-Doğrusu ben bu sözlerden henüz bir şey anlayamadım.

-Beni dinle! Yanında olacağım. Kız Avusturyalı fakir bir aileye mensup ve tiyatroda sanatçıdır. Bu kızla başka surette münasebette bulunmak istedimse de mümkün olamadığından, kendisiyle evlenmek fikrinde olduğumu beyan ederek, ebevnini de buna razı ettik.

Yoksa benim gibi asilzade ve yaver olan birisinin böyle Latin bir oyuncu kızla evlenmesini hakikat mı sandın? Bana böyle bir evlilik yakışır mı?

-Tabii! Yakışmaz.

-Ama kızdan da vazgeçmek istemiyorum. Onun için sana bir cübbe giydirir, başına sarık saran imam yapmaz. Sonra bizi nikahlarsın, olmaz mı?

-İyi ama ben okumak bilmiyorum.

-Ne önemi var? Kız ve hamisi Türkçe bilmiyorlar. Bir kitap açar, bir şeyler mırıldanırsın biter.

-Beyoğlu'nda bir otelde.

-Kim hazır bulunacak?

-Sen, Süreyya, kızın hamisi ve daha başka birkaç kişi. Sen burasın asla endişe etme.

-Ya sonra oyun meydana çıkarsa?

-Na zararı var? İş işten geçtikten sonra, varsın meydana çıksın.Paşam! Bunlar ecnebilerdir.! Sonra başımıza bela açarlar.

-Bela filan yok. Hepsi benim mesuliyetimde. Sana göre ise hiçbir şey yok. Senin yakanı kim tutacak? Senin bir budala olduğunu herkes bilir.

-Dediğin doğrudur.

-Bu iş bitince sana elli lira var.

-Pekala sarık ile cübbe nerede?

-O halde işi kaptın. Senden emin olabilir miyim? Yoksa başkasını mı çağırayım?

-Eeee..... teklifinize razı oldum ya! Niçin başkasını arıyorsun?

Fehim Paşa memnuniyetle;

-Pekala... Pekala... Teşekkür ederim. Sana haber verinceye kadar bekle. Zira düğünü yapıncaya kadar birkaç gün bekleyeceğiz. Şu iki altını da al harçlık et.

Mustafa altınları cebe indirip sevince boğularak Fehim Paşa'nın yanından ayrıldı. Fehim Paşa ise Süreyya'ya;

-Bu tedbirime ne dersin? Mademki izdivaç talebinde bulunuyorlar, bende bunu böyle yaparım.

Süreyya riyakar bir tebessümle;

-Doğrusu son derece mahirane bir tedbir. Ama kız ve hamisi acaba bunu yutacaklar mı?

-Onlar bizim yollarımızı bilmezler. Bizde nikah böyle olur, der işin içinden çıkarız.

Fehim konağından çıkıp, büyük çarşıya gitti. Bir Yahudi'den 6-7.00 liralık mücevherat kaptı. Gerek veresiye gerek haraç gibi, gerek biraz peşin. Sonra evine geldi. Bunlar kıza hediye verecekti.

Bir hafta sonra Tepebaşı'ndan ikinci sınıf bir otelde Fehim ile Margret'in nikahı kıyılıyordu. İmam malumdur. Geldi. Kendisi büyük alim tanıtılmıştı. Gelen kız ve ihtiyar kele sarılıp, elini kolunu öptüler.

Nihayet yarım saat süren bu sahte nikahtan sonra, dokuz kişiden oluşan düğüncüler ve gelin ve güveyi Büyük Cadde'de bulunan maruf bir lokantaya gittiler. İyice yiyip-içtikten sonra gelin ve güveyi özel surette hazırlanmış Beyoğlu'ndaki evlerine gittiler.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM:
BİR BAŞARISIZLIK

Fehim Paşa'nın niyeti bu kızı ele geçirip, şehvetini sürdürmek değildi. Hatta ona karşı şehvet bile duymuyordu. İlan-ı aşk için sarf ettiği sözlerde, nikah gibi sahteydi. Kızı esrarengiz bir maksat için kullanmak istiyordu. Planı Yorgaki'den intikam almak üzerine kuruluydu. Zira onun yaptığı konuşmaları asla hazmedemiyordu.

Fehim nikahı yapalı iki haftayı geçmiş ve Margret tiyatroyu terk ederek, bir prenses hayatı yaşıyordu. Genç kız çok mesuttu. Kocasını samimi surette sevmeye başlamıştıysa da, Paşa tam bir soğukluk gösteriyordu. Hatta memuriyetini bahane ederek, birkaç defa dahi kaybolmuştu.

Fehim paşa Margret'in son derece namuslu olmasından memnun değildi. Hatta Paşa kızı hafif meşrep birisi gibi telakki etmiş olduğu halde, Margret evlilikten sonra ciddi bir kadın vaziyetini almış bulunuyordu.

Bir akşam yaver zevcesine, biraz vakit geçirmek için bir cafe olan Şantana'ya gitmeyi teklif etti. Kadın ise bu teklifi katiyen reddederek, kırılmış bir tavırla;

-Namuslu kadınlar o gibi mahallere girmezler.

Yaver, kahkaha ile gülerek;

-Bu kadar iffeti artık çekemeyecek hale geliyorum.

-Namussuz olmamı mı istiorsun?

-Evet!.... Evet!...

-Ne demek istediğini anlamıyorum.

-Ben seninle namuslu bir zevceye sahip olmak için evlendim. Ama şimdi aldandığımı anlıyorum.

Genç kadın bu sözlere cevap vermeyerek Paşa'nın huzurundan çıkıp, hiddetle yatak odasına gitti.

Yaver, bu olaya asla ehemmiyet vermeyerek, bir sigara yakıp dışarı çıktı. Bir müddet yürüdükten sonra Süreyya'ya rastladı. Onun bulunduğu tarafa doğru ilerleyerek;

-Ben de seni görmek istiyorum.

Süreyya memnun bir tavırla;

-Müstesna bir güzelliğe sahip olan zevceniz bile beni unutturamamıştır sanırım.

-Boş laf istemez, beni dinle!

-Başüstüne paşam!

-Zannedersem şu Yorgaki'den intikam almak zamanı geldi.

-Ne suretle?

-Margret'in vasıtasıyla.

-Nasıl Margret vasıtasıyla mı? Doğrusu söylediklerinizden hiçbir şey anlamıyorum. Margret'in bu işte nasıl bir rolü oynaması ihtimali vardır?

-Sabret! Programımızı izah edeceğim. Yalnız böyle sokak otasında olmaz. Önce münasip bir yere gitmeliyiz.

Paşa, hemen bir araba çağırdı ve bindiler. Arabacıya;

-Şişli'ye sür, dedi.

Araba yola çıkınca Paşa sözüne devamla:

-Programımı gerçekleştirmek için seninde yardımın lazım.

-Benden emin olabilirsiniz.

-Yorgaki'yi bir tuzağa düşürmek istiyorum. Bu adam evli-barklı ve yaşı epeyce geçkin bir adam olduğu hayde kadınlara son derece meyilli ve başından bir çok aşk maceraları geçmiş birisidir. Bunu iyi biliyorsunuz.

-Evet! Hovarda bir adamdır. Kadın için her türlü ahmaklığı götürmekten çekinmez.

-Onun için, onu tuzağa düşürmek istiyorum.

-Ne suretle?

-Mesela Yorgaki ile Margret birbirleriyle bir münasebet peyda edip, bir mahalde görüştükleri esnada ansızın ben üstüne gelsem herifin halinin ne olacağını düşünebiliyor musun? Önce birkaç el silah atarak bu adamı hiç değil, hafif surette yaralamaya hakkım olur. Bu havadis etrafa yayıldığı zaman artık rezalet diz boyuna çıkar.

-Evet! Ama işin içine sizin namısın karışacaktır.

-Niçin?.... Margret benim zevcem değil metresimdir.

-Ama margret kendisini sizin zevceniz zannediyor.

-O zaman her şeyi meydana çıkararak, yaptığımız nikahın maiyetini anlatırız.

-Fakat başka bir müşkilat var. Margret böyle bir rol yapıp, Yorgaki'yi tuzağa düşürmeye razı olacak mı?

-Bu tarafta bana biraz zor geliyor. Fakat mecbur ederim.

-Bu işte benim rolüm ne olacak?Arayı bulma görevini yapacaksın. Margret ile Yorgaki'nin aralarında münasebet tesis edeceksin.

-Paşa Efendi! Ya memuriyetim! Bu o kadar hoş bir şey değil.

-Hoş değilse, fayda bahşolabilir.

-Sahi mi söylüyorsunuz?

-Ben sana yüz lira kadar vermeye hazırım. Usta davranırsan Yorgaki'den de bir şey koparabilirsin.

Yüz lirayı duyan Süreyya şevkle ve merakla;

-Ne zaman işe başlayacağız?

-Hemen.

-Öyleyse ne yapacağız? Emrediniz.

-Şimdilik bu adamın yazıhanesine bir tezkere bırakacaksın. Bunun yazısını beraber hazırlayacağız.

Biraz sonra araba Paşa'nın konağının önünde durduk. İçeri girip, ofise geçtiler. O da aydınlatıldı ve Yaver Süreyya'ya

-Masanın başına geçerek ne söylersem aynısını yaz.

-Hangi lisanla?

-Tabii ki; Fransızca. Böyle mektuplar Fransızca yazılır.

Süreyya kalemi alarak;

-Emrinize hazırım.

Fehim Paşa biraz düşündükten sonra aşağıdaki mektubu yazdı:

"Efendi! Hakkınızda güzel ümitler besleyen bir kadını memnun etmek üzere, arzu ederseniz bu akşam Halep Pasajı tiyatrosunda hazır olunuz. Sizi bekleyen kadını bir ahbabı ile beraber 3 numaralı locada bulacaksınız. Bu adamdan çekinmeyiniz."

-Adına yalnız tarih koy!

-Pekala ya imza?

-Margret.

Süreyya itiraz eder ve vaziyette der ki;

-Fakat Matmazel! Margret ile anlaştınız mı?

-Hayır! Teklifim tamamiyle reddedeceğine emindim.

-O halde bu mektubun ne faydası olabilceğini anlamıyorum.

Yaver ciddi ve kati bir tavırla:

-Yarın akşam göreceksin. Mektubu bir zarfa koy. Üzerine Yorgaki'nin adresini yaz. Birisiyle adresine gönder. Bizzat senin götürmen ise münasip olmaz.

-Yorgaki beni tanımaz ki....

-Evet! Şimdilik tanımasa da bilahare tanıyacaktır. Şu halde seni mektup götüren uşak gibi anlamamalıdır.

-Evet! Emriniz üzere hareket ederim.

Paşa Süreyya'yı yola vururken;

-Allah selamet versin. Söylediklerimi yaptıktan sonra yarın akşam yemekten önce beni Tokatlıyan Oteli'nde bekle. Elbiselerin temiz ve güzel olsun.

-Ne var ki Paşam?

-Margret'i tiyatroya götüreceksiniz Şimdi Beyoğlu'na inerken yarın gece için 3 numaralı locayı kirala.

Süreyya gitmek için ayağa kalktı ve Paşa'ya tereddütlü bir tavırla baktı. Paşa ona dedi ki;

-Ne var? Bir şey mi diyecektin?

-Efendim! Verdiğiniz işi yapabilmem için biraz para lazımdır.

-Evet hakkın var.... Şimdilik şu on lirayı al.

-Şimdilik yeter!

Ertesi gün Yorgaki yazıhanesinde ticari işleriyle uğraşırken hizmetçisi içeri girip, ona bir mektup verdi. Alıp baktı ve zihninden bunun kokulu ve renkli bir zarfla gönderilmesi ancak aşkla ilgili bir mektup olabilir, düşüncesini geçirdi. Açıp okuyunca cebine koydu ve kendi kendine;

-Kim bilir hangi fahişedir. Beni esrarengiz tavırlar ile ele geçirmek istiyor. Zengin olduğumu anlamışa benziyor. Bundan istifade etmek istiyor. Fakat ben yirmi yaşında bir delikanlı değilim. Öyle kolay kolay tuzağa düşmem....

Bu mübhazadan ve mektubu cebine koyduktan sonra, unutarak meşguliyetine devam etti. Akşamüstü zamanı gelince yazıhanesinden çıkıp Beyoğlu'ndaki evine doğru gitti. Tokatlıyan kahvehanesine girerek bazı ahbapları ile lafa tutuldu. Sevdiklerinden birisi ona, bu akşam nasıl vakit geçireceğini sordu. Berbere vaya kağıt oynamak üzere bir yere uğramayacak mısın? O da;

-Hayır! Zevcem biraz rahatsız olduğundan çıkmayacağım.

-Ben ise bu akşam tiyatroya gideceğim. Çok methediyorlar yeni at cambazları gelmiş. Hiç değilse gel gidip beraber birkaç saat vakit geçirelim.

Yorgo cambazhane ismini duyunca vücudunu hafif bir ürperme hissetti. Bugün almış olduğu mektup hatırına gelerek;

-Bu oyuna henüz hiç gitmemiştim. Acaba nasıl yerdir?

-Nasıl oluyor da gitmemiş oluyorsun? Öyleyse bu akşam beraber gidelim. Son derece memnun kalacaksınız.

-Oraya aklı başında adamlar gider mi?

-Evet!... Evet!... Hatta sefirler bile gidiyor. Gösteri diplomatiktir.

İki ahbap yarım saat görüştükten sonra Yorgaki gitmeye hazırlandı. Ahbabı olan adamına hitaben;

-Öyleyse bu akşa sizi tiyatroda bekleyeyim mi?

-Bakalım! İhtimaldir.

Yorgaki eve gitti. Doğruca hasta yatan hanımının odasına girdi. Hatırını sordu. Sonra aşağı odaya inerek, orada mektubu cebinden çıkarıp bir daha okudu ve zihnen;

-Bu margaret kim olabilir? Bana mektup yazıp, görüşmeye nasıl cesaret ediyor? Herhalde namuslu bir kadın değildir. Belki başkasının metresidir. Fakat benim tanıdığım kadınlar arasında bu isimde birini hatırlamıyorum. Şüphesiz bir hile olmalıdır, dedi.

Kağıdı tekrar cebine koydu ve yinede kendi kendine verip, aldanmak ayıptır. Yerimden canlanmayıp yatağa girip, uyuyacağım.

Derken yemek yediler. Oğlu ve gelini dışarı çıktı. Zaten hanımı hasta, canı çok sıkıldı. Birkaç sigara içti.

-Henüz saat dokuz bile değil, böyle ne yapacağım? Hiç değilse bir misafir bile gemiyor ki vakit geçirelim.

Nihayet sabırsızlıkla ayağa kalkarak zihnen;

-Şöyle bir sokakta dolaşayım, sonra eve döneyim, dedi.

Sonra cebindeki mektubu tekrar hatırlayarak; her ne de olsa tiyatroya gitmeyeceğim, diye düşüdü.

Dışarısı epeyce soğuktu. Şiddetli bir rüzgar esiyor ve Büyük Cadde'de pek az kimseler gelip geçiyorlardı. Yorgo bir ahbaba rastlayacağı ümidiyle tekrar gidip Tokatlıyan'a girdiyse de kimseye rastlamadı. Bir konyak içti ve sonra ayağa kalktı.

-Birde şu tiyatroya girip, bir dakika durduktan sonra, dışarıya çıkayım dedi.

Aheste aheste Halep çarşısına yöneldi. Oraya varınca bir koltuk bileti alıp, içeri girdi. Bu orada çıplak bir at üzerine binmiş güzel bir kız hareketler yapıyordu. Merakla seyretti. Kız rolünü bitirdikten sonra alkışlar arasında kayboldu. Yorgaki bu esnada gözlerini dört bir tarafta gezdirmeye başladı. Birden bire locada genç ve çok güzel bir kızla, biraz yaşlı bir adamı gördü. Bu kadın onu her şeyi ile mest etti. Kendinden adeta geçti. Bir yıldırım gibi vurulmuşçasına onu seyretmeye başladı. Akli zayi oldu. Birde locanın üç numara olduğunu görünce, mektup aklına geldi. Bu sefer heyecana kapıldı, gözünü oradan ayıramıyordu. Kadının ismini hatırlamaya çalıştı. Bu esnada bir zil çaldı ve bir hokkabaz tablosu açıldı. Locadaki kadın ise arkadaşıyla sohbete dalmıştı. Biraz daha yaklaşıp kadını daha yakından görünce zihnen; acaba bana mektup yazan bu kadın mıdır? dedi. Ve sonra kendi kendine;

-Acaba yanındaki adam kim? Diye düşündü.

Nihayet merakına yenilen Yorga orada ayakta olan bir teşrifatçıyı çağırarak, ona hitaben;

-Şu üç numaralı locada oturan kadın kimdir? diye sordu.

-Nasıl onu tanımazsınız?

-Hayır! Tanımıyorum.

-Bizim margrettir.

Hizmetçi hayasız ve sert konuştu. Yorga bu sefer daha fazla cesaret bulumayarak soru sormadı. Yine kendi kendine;

-Bir hizmetlinin böyle hayasızca konuştuğuna bakılırsa; bunun namussuz bir kadın olması ümit edilir.

Daha sonra bu kadının ehli keyif ve zengin adam avcısı olduğunu düşündü. Beni tuzağa düşürmek isteyebilir, dedi.

Fakat kadına hiç diyecek yok. Hakikaten müstesna bir mahluk. Bununla münasebet kursam fena olmaz diyordu.

Yorgo sandalyesine yan gelip, sahne ile ilgilenmezken, hem Margret'e bakıyordu. Bir ona içinden, ben ona bakıyorum. O acaba beni niçin bakmıyor diye geçti. Hakikaten kadın hiçbir tarafa bakmıyordu.

Yorgo, beni tanıyorsa niye bakmıyor, diye düşünürken, bunun bir kadın kurnazlığı olduğuna hükmetti.

Daha fazla dayanamayarak ayağı kalkıp, 3 numaralı locaya doğru yürümeye başladı. Onun hareketerine göz ucuyla takip eden Süreyya, onun kendi localarına doğru gelmekte olduğunu görerek, kızın kulağına eğilip:

-Paşa'nın samimi ahbabından ve büyük tüccarlardan Yorgoki Efendi bizi ziyarete geliyor. Onu hüsnü kabule hazır olunuz.

-Fakat beni asla tanımadığı ve kocam dahi yanımda olmadığı halde nasıl locama gelmeye cesaret edebilir?

-Yemekten önce Paşa ile beraberdi. Hatta bana ben gelemezsem, Yorgo gelirse; onu yanımıza kabul edinizi dedi.

Bu esnada Yorgo locanın önüne gelmişti. Süreyya ayağa kalkıp, ona hitaben:

-Yorgaki Egendi içeriye teşrif buyurunuz!

Sonra güzel kadını takdim etti ve;

-Madam Margret Fehim...

Son kelimesini öyle süratli söyledi ki Yorgo Almanca bir kelime sanıp, anlamadı. Margret bu uygun olmayan ziyaretten çok rahatsız oldu. Zarif bir tarzda başını önüne eğip elini misafire uzattı. Yorgoki madamın yanına oturup, konuşmaya başladı. Yorga yanındakinin mahiyetine henüz vakıf olamamıştı. Kendi kendine dedi ki;

-Bu öyle adi bir kadına benzemiyor. Fakat nasıl oluyor da beni evvelce tanımadığı halde, bana randevu veriyor.

Kadının kusursuz güzelliği karşısında büyülenen Yorgo, mesele kendisine meçhul olmakla beraber, bu halden çok memnun olmuştu. Tam bu sırada tiyatro son buldu ve Süreyya saatine bakarak birdenbire dedi ki;

-Gidecek zamandır. Saat on bir buçukda evde bulunacağımızı biliyorsunuz sanırım madam!

-Margret ayağa kalktı. Yorgo dahi gitmeye hazırlandığı sırada Süreyya kulağına eğilerek;

-Siz de beraber geliniz! dedi.

-Nereye gideceğiz?

-Bir tatlı yemek ve bira içmek için bir yere gideceğiz.

Böylece üçü birden sokağa çıktılar. Yorgo bu esrarengiz hareketlerden dolayı meraka başladı. Kendi kendine

-Tuhaf şey! Bu kadın benimle münasebet kurmak istiyorsa, niçin bu kadar ciddi ve soğuk bir tavır alıyor?.. Söylediklerim sözlere güç bir hal ile kısa cevap veriyor. Yanındaki adam kendinden fazla acelecilik gösteriyor. Bu ne hikmettir. Benimle çok ciddi hareket ettiği için ona bahsi açamıyorum. Belki de sokakta ve tiyatro da müveddetten çekiniyo. Birahanede yalnız kalırsam, her şeyi açıklayacağım. Nihayet seri adımlarla birahaneye geldiler. Yukarı kattaki odalardan bireni çekildiler. Kadının hoşnutsuzluğu belli oluyordu. Yorgo bir kelime bile konuşamıyordu. Bu orada Margret Süreyya'ya hitaben;

-Bu adam niçin yakamızı bırakmıyor?

-Bu adamı Paşam kendi davet etti! Yarı gecede de burada bulunacağını demedi mi?

-Kocam olmadığı halde, tanımadığım bir adamla yalnız kalmak istemiyorum.

-Yorgaki yabancı değildir. Paşa'nın mektep arkadaşıdır. Kardeş gibi birbirlerini severler. Son derecede hamiyetli bir adamdır.

Derken, oturup sonbete başladılar. Ama soğuk geçiyordu. Bir ara Yorgaki kadına bazı şeyler sordu ve cevap istedi. Margret hayrete düştü. İçinden bir oyun oynandığını anladı. Yorgo kendisine mektup yazdığını söyleyince, o da ben yazmadım dedi. O zaman kim yazdı dedi. O da bilmiyorum, kalk defol git diye söylendi. Süreyya bu arada dışarı sıvıştı.

Ama Yorgo bu olayı çözmeden gitmeyi düşünmüyordu. Ayrıca kadına sataşıp ondan öpücük ve yanağından buse istadi. Peşi sıra kucaklamaya kalkıştı. Margret korkunusandan bir feryat kopardı. Bu esnada kapı açılıp, Fehim Paşa Süreyya ile içeri girdi. Fehim bastonunun kaldırıp Yorgo'nun üzerine hücum ederek, dedi ki;

-Seni çapkın herif! Zevceme yaklaşmaya nasıl cesaret edebiliyorsun? Utanmaz alçak, sefil!

Neye uğradığını anlamadığından şaşırıp kalmış ve kendisini müdafaa edecek bir halde bulunmamış olan Yorgo envai çeşit tahkir dolu sözler ve yediği dayaktan sonra, vücudunu ufalamaya başladı. Patırtı o kadar çoğaldıki, birahanenin garsonlarıyla bazı müşteriler dahi oraya toplandılar. Bastonu kırılan paşa, sandalye ile saldırıya geçer, tüccarı burnundan kan fışkırıyordu. İlk tedavisini yapmak üzere yakındaki eczanelerden birine götürdüler.

Fehim, bu suretle intikamını aldıktan sonra, yüreği yerine oturdu. Zaten gösterdiği hiddet ve şiddet dahi sahteydi. Galip bir tavırla, masanın başına geçerek ahbablarını dahi başına topladı.

Margret, bu olaydan dolayı son derece çok utanıp, gitmek istediyse de, Fehim'in ısrarı üzerine oturmaya mecbur oldu.

Fehim Paşa gülerek;

-Rolümüzü mükemmel surette yaptık. Artık şampanya içmek hakkımızdır.

Genç kadın taaccüple;

-Nasıl rol?

-Biraz evvel oynanılan rol. Bunda sende roünü güzel oynudın....

Kadın heyecanla:

-Oyun mu? Rol mü? Demek bu iş önceden hazırlanmış bir şey miydi?

-Tabii! Sevgilim! Bu herife mükemmel bir dayak atmak için bir fırsat kolluyordum. Bu çareyi düşündüm.... Bir satır mektupla onu tuzağa düşürdük. Bir kere tiyatroya geldikden sonra iş yoluna girdi. Doğrusu bizim Süreyya'da becerikli zıktı, zannedersem Yorgaki yediği dayağı kolay kolay unutmayacaktır.

Fehim, bunları söylerken, yavaş yavaş güzel kadının benzi sararıyordu, vücudu titriyordu. Düşmanca bir bakış ve nefret dolu olarak, hiddetle şöyle feryat etti.

-Beni bu gibi menfur bir oyuna alet ettin? Öyle mi? Sende izzeti nefis denilen şey yokmuş. Eşini böyle bayağı bir harekete hedef etmek sana yakışır mı? Senin ve benim namımı lekeliyorsun. Bu ne müthiş bir şey yarabbi!

Fehim, kadının bu haline alaylı bir kahkaha ile mukabele etti. Kadın daha da asabileşti. Paşaya doğru;

-Alçak!.... Sefil!.... Ne kadar bedbahtmışım ki, senin zevcen olmuşum.

Yaver gülerek:

-Bana bak! Artık karagöz oyunu son buldu. Öyle sözler söylemeye gerek yoktur. Artık Yorgo da burada değil. Biz bizeyiz.

Bizim izdivacımız meselesine gelince; bunun için kendini bedbaht hissederek bir şey yok. Zira o da bu geceki oyundan ibaretti.

Margret, Yaverin sözlerini anlamayarak:

-Nasıl oyun?

-Bizim izdivacımız....

-Ne söylediğini pek anlamıyorum?

-Akdettiğimiz nikah bir karagöz oyunundan başka bir şey değildi. Bizi nikahlayan imam ise benim dalkavuklarımdan Kel Mustafa idi.

Şu halde seninle benim hayatımda hiçbir meşru rabita yoktur. Şu dakikadan itibaren bir ay evvel olduğu gibi hür ve serbestsin...

Bu sözler zavallı kızın ta kalbinin derinliklerine kadar tesir etti. Acı acı ağlamaya başladı. Bu esnada yaver ile iki arkadaşı kadehleri tokuşturuyor ve boşaltıyorlardı.

Margret birdenbire finanına son vererek bir hiddetle yerinden fırladı. Hiçbir söz söylemeyerek hızılı bir surette odadan dışarı çıktı.

Üç gün sonra Margret feryat ve figanla İstanbul'dan ayrılıyordu. Yaver kendi sahte izdivacını tesirinden kati surette halas olmuş zannediliyordu. Fakat ümitleri boşa çıktı. Bir sabah, bir yabancı konağına gelerek ısrarla kendisini görmek istiyordu. Fehim Paşa henüz elbisesini giyinmemiş ve gecelik entarisiyle odasında oturmuştu.

Ecnebinin gelişini kendisine habe verdikleri zaman huzuruna getirilmesini emretti. Bir dakika sonra yaklaşıp kırk beş yaşlarında iri, yarı, yüz hatları cesur bir adam olduğunu ima eden sakallı birisiydi. Odadan içeriye girdi. Paşa ayağa kalkıp, ona hemen bir sandalye gösterdi ve hemen söze başlayarak:

-Kiminle müşerref oluyorum?

Muhatabı, düşmanlık ve intikamla dolu Fehim Paşa'ya çevirerek;

-Margret'in babasıyım.

Bu beklenmedik ziyaretten son derece canı sıkılmış olan Fehim alaylı bir şekilde adama:

-Vay! Sefa geldiniz.

-Viyana'dan buraya niçin geldiğimi sanırım anladınız?

-Doğrusu seyahatinizini sebebini asla anlayamadım?

-Kızımı fena surette aldatmış olduğunuzdan sizden izahat talep etmeye geldim.

-Kızınızı aldatmış mıyım?

-Onunla sahte bir izdivaç yaparak!

-Boş laf! Kızın meydana gelen halin şaka olduğunu biliyor! Kendisi bizim ile olan ahvale gülüyordu.

-Hayır! Yalan söylüyorsunuz. Benim kızım namuslu birisidir. Öyle dediğiniz şeylere razı olamaz. Halin doğrusunu anlayınca bırakıp, uzaklaşması buna delildir.

-Sonuç olarak ne demek istiyorsunuz?

-Zorla bekaretini bozmuş olduğunuz için zavallı evladıma bir tazminat vermenizi talep ediyorum.

-İşin içinde zorla bekaretini bozma diye bir şey yoktur. Her şey onun irade ve rızasıyla olduğuna şahitler vardır.

Fakat mademki o kadar uzaktan gelmiş ve paraya da ihtiyacınız olduğunu bildiğim için sizi boş göndermek istemiyorum.

Binanaleyh doğru söylediniz şimdi siz kaç lira ile memnun olursunuz?

-Sizin bu muamelenizle zavallı kızımın bütün hayatını mahv ve aynı zamanda şimdiye kadar, fakir olduğu halde namuslu yaşamış ve onunla iftihar etmiş olan bir ailenin namusunu ayaklar altına aldığınızı anlıyor musunuz? Efendi!

Fehim alaylı bir tavırla:

-Evet ne demek istediğinizi anlıyorum ve güzellikle kabul ediyorum. Onun için hakaret olmuş olan bu namusu düzeltmik için ne kadar vermem icap ettiğini soruyorum:

Misafir ciddi bir tavırla:

-Davayı vekiller ile müşavere ettim. Buradaki sefarethaneye dahi müracatta bulundum. Hepsi de aleyhinizde davacı olmamı tavsiye ettiler ve hukukumu müdafaa edeceklerini söylediler.

Paşa, kızın babasının sözünü keserek:

-Davadan ne çıkar? Birbirimizle anlaşırız. Ne miktar istiyorsunuz?

Misafir ciddi bir tavırla:

-On bin lira.

Fehim, kulağını kaşıyarak, bir sigara yakıp, dumanını ortaya savurarak adama şöyle hitap etti:

-Beş yüz lira veririm...

Kızın babası asla cevap vermeyerek ayağa kalktı ve Fehim'i selamladıktan sonra dışarı çıktı.

Bir hafta sonra Fehim Avusturya sefarethanesinden bir davetiye ile çağırılıyordu. Bu davete derhal icabet etti. Sefarathaneye ulaşınca, tercümanlardan biri onu kabul ederek çağrılmasının sebebini izah etti. Mesele Margret ile sahte nikaha aitti. Tercüman Fehim'e şayet kızın babasını memnun etmeyecek olursa, meselenin vahim bir mahiyet kazanacağını anlattı.

Fehim, seferethanenin bu işi ciddi bir şekilde ele aldığını görerek, hiddetlenir ve birtakım dolaplarla yakasını kurtarmak isterse de, sefirin bizzat Yıldız'a müracaatla işi daha fazla alevlendirmemek için, babası esvapçı başı İsmet bey'in Sultan Hamid nezdinde vaki olan müracaat ve ricası üzerine Hazine-i Hassa'dan iki bin lira kızın babasına vererek meseleyi sonuçlandırdılar.

Fehim Paşa yakasını bu suretle kurtardıktan sonra kendi kendine:

-Bir dayak atmak için iki bin lira pek ağır bir cereme oldu. Allah kerim! Ben bunun acısını başka bir yerden çıkarırım.

İşte Sultan Abdülhamid'in hoş bendelerinden birisinin hayatında geçen maceradan bir nebzesini teşkil edem bu vaka Yıldız Sarayı üzerinde ihtilal kuşunun uçmakta olduğu bir hengamede cereyan etmekteydi.

SULTAN ABDÜLHAMİD VE SHERLOCK HOLMES

Polisiye olayları zekâsıyla ve dikkatiyle çözüme kavuşturan Sherlock Holmes ile siyasi bir deha olan Sultan Abdülhamid'i bir araya getiren Yervant Odyan, size soluk soluğa okuyacağınız bir hikâye vadediyor.

Yirminci yüzyılın ilk yıllarında yeryüzündeki son imparatorluğun başkenti sıkıntılı günler yaşamaktadır. Sultan Abdülhamid'in kurduğu istihbarat teşkilatında görevli hafiyeler birbiri ardına öldürülür. Sultan, çözdüğü cinayetlerle şöhreti dünyaya yayılmış olan Sherlock Holmes'i payitahta çağırmaya karar verir. Holmes'in dâhil olmasıyla olayların seyri bir hayli değişecektir.

Gizemin, heyecanın ve maceranın son sayfaya kadar devam ettiği roman, aynı zamanda dönemin olaylarına ışık tutan tarihî bir belge niteliği de taşımaktadır.

eftalyakitap
eftalyakitap
eftalyakitap
eftalya.com.tr

₺39

ISBN 978-605-2198-22-3
9 786052 198223